JOHANNIS HARPPRECHTI, ... DE SUCCESSIONIBUS AB...

Johann Harpprecht, Giovanni Battista Coccini

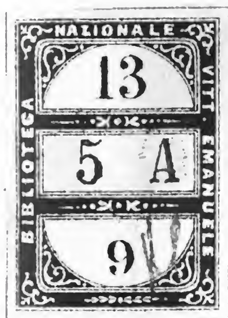
NAZIONALE
BIBLIOTECA
VITT. EMANUELE
13
5 A
9

JOHANNIS HARPPRECHTI,

U. J. D. ET CELEBERRIMA IN TUBINGENSI ACADEMIA PROfessoris Ordinarii, & p. t. Rectoris Magnifici:

De

Successionibus ab intestato,

COMMENTARIVS

UBEREM ET PERSPICUAM ALIQUOT TITULORUM LIBRI III. Institutionum Imperialium explanationem continens.

ADDITO INDICE TITVlorum, Auctorum & Rerum insignium satis accurato.

TUBINGÆ,

TYPIS CELLIANIS.

M. DC. X.

IMAGO
JOHANNIS HARPPRECHTI, JC. ET IN
Academia Tubing. Antecessoris, necnon p.t. Recto-
ris Magnifici: An. Ætat. 50.

Nobilis HARPPRECHTI *facies est illa* JOHANNIS:
Dona sed ingenii publica Scripta notant. L. F.

Illustrissimo, Celsissimo, Pientissimoq́ Principi, ac Domino:

Dn. IOHANNI FRIDERICO: DUCI WIRTEMBERGENSI, ET

Teccensi: Comiti Mompelgartensi: Domino in Heydenheim, &c. Domino suo Clementissimo:

S. E. F. P.

QVod aliis, Illustrissime ac Celsissime Princeps, Domine Clementissime, publicam lucubrationum suarum editionem & dedicationem meditantibus, multùm negocij & operæ facessere

ſolet: dum in eo toti ſunt occupati, ut cauſas dedicationis ſuæ idoneas, juſtas & graves undiq; indagent, & in veſtibulo præmittant: illo me laboris genere in hoc præſente Commentario, ſub Illuſtriſſimæ T. Celſitudinis patrocinio publicando, maximâ ex parte levatum eſſe, lubens fateor. Etenim quamprimùm ullam hac de re apud animum meum ſuſcepi cogitationem: mihi ſanè nec longâ deliberatione, nec gnavâ quadam & operosâ unius atq; alterius cauſæ indagine fuit opus: ſed potiùs ultrò prolixa quædam ſeſe obtulit cauſarum & argumentorum ſeries ac congeries: quæ hoc mihi dedicationis conſilium non modò firmiter ſuaſerunt; ſed etjam conſtanter perſuaſerunt.

Quo-

Quoties enim non injucundam & hujus, & præteriti temporis memoriam apud animum meum diligentiùs aliquantùm recordor: toties & hoc non ſine oblectatione recordor, quanta beneficiorum flumina, tum ab Illuſtriſsimæ T. Celſitud. Majoribus piiſsimis, comprimis dilectiſsimo Domino Patre, præcelſiſsimo illo & potentiſsimo Principe, ac Domino, Domino FRIDERICO, *Duce Würtembergico & Teccio, Comite Montis Belgarum, Domino in Heydenheim, & Oberkirch, Ducatus Allenzonij, eidemq́; cohærentium Ditionum Poſſeſſore Hypothecario, utriuſq; Regiæ Coronæ, Galliæ & Angliæ adlecto Equite Aurato, &c.*

Domino meo longè Clementissimo, excellentiss. mem. tum ab Illustrissima T. C. ipsâ, sicq; totâ florentissimâ Domo Würtembergicâ, tanquam perenni munificentiæ & benignitatis fonte, in me, meosq; sint non parcè derivata, sed largissimè exundante quasi alveo profusa: adeò, ut quidquid hactenus auspicati & optati mihi, meisq; obtigit, illud post DEUM, *omnis boni largitorem beneficentissimum, fontemq; inexhaustum, non tam inclyto huic Ducatui VVürtembergico, Patriæ meæ dulcissimæ, quàm præcipuè Illustrissimis Principibus VVürtembergicis, Patriæ meæ Patribus & Dynastis gratiosissimis, meritissimò feram acceptum.*

Unius certè Herois illius præcellentissimi, Illustrißimi Principis ac Domini, Domini FRIDERICI, *Ducis VVürtembergici, &c. Illustrißimæ T. C. Domini Parentis dilectißimi, beatißimæ recordationis, tanta fuit, tamq; insignis in me, meosq;, tot illustribus documentis comprobata, benignitas & propensio: ut, si in omnes, etiam debitæ submissæ referendæ gratitudinis rationes, omni conatu maximo elaborarem: fatendum tamen mihi esset vel invito, studia & officia mea omnia, pro viribus præstita, ad tanti Principis clementiam cumulatè gratiosam collata, vel prorsus in nihilum abire, vel leviculam vix gratitudinis umbellam repræsentare.*

Quia verò, imperscrutabili Numinis voluntate Benefactore illo meo munificentissimo, Domino illo meo Clementissimo, & æternâ celebratione dignissimo, præproperæ mortis interventu rebus hisce terrenis subducto, mihi quoque erga eundem quantulæcunque humilimæ gratiæ declarandæ occasio præter spem erepta est: ipsa profectò ratio & æquitas suo quodam jure à me postulare videntur, ut æs illud debitæ gratitudinis alienum, quo Illustrissimæ T. C. Domino Antecessori & Patri obstrictus eram, maximum, ad Illustrissimam T. C. tanquam legitimum in Imperio sive Ducatu Successorem devolutum, si non dissolvere, minuere tamen

sata-

satagam. Idq́ tantò magis, quantò majoribus indies beneficiis, & clementissimæ affectionis indiciis Illustrissima T. C. me indignum cumulatè afficit, ornat, obruit. Et quam olim, cùm studiorum causa nobiscum viveret, erga me concepit benignissimi amoris & favoris flammam, eandem etiamnum mitissimè fovere non dedignatur.

Perjucunda sanè mihi est illa anteactorum recordatio: multò jucundior autem benignitatis, tot speciminibus erga me declaratæ, contemplatio: quæ indies oculos ante meos frequentissima mihi obversatur. Ecquænam illa? Illa nimirum, quâ Illustrissima T. C. cùm Anno Christi 1596. almâ hac in

Academiâ & Musarum castra vigilantissimè sequeretur, & à Senatu Universitatis hujus amplissimo ad magnificentissimi Rectoratus Academici administrationem submissè exorata, publico hoc & arduo munere laudatissimè fungeretur, me non tantùm crebriùs Principali suâ mensâ, & suavissimâ sermonum collatione gratiosissimè voluit dignari; sed etiam singularem suam erga me clementiam Magnifico Dono, per morum studiorumque Præfectum gratiosè oblato, ceu mnemosyno perpetuo, ante oculos quotidie obversante, testatam facere, & hanc tanquam illustris erga me favoris tesseram intimis animi sensibus imprimere. Neque

Neq; id, aliaq; ejus generis beneficia mihi soli, sed & aliis Dominis meis Collegis, Academiæ hujus Membris & Professoribus; imò (quod sempiternâ & gloriâ & gratiâ dignum) toti huic celebratissimæ Universitati, & Corpori Academico, munificentissimè obtigerunt.

Quantâ enim clementiâ Illustrissimæ Tuæ Celsitudinis generosissimus animus in hanc Academiam semper propenderit: quantâ clementiâ Magnificentissimum ejus Rectoratum & supremum Magistratum in se receperit: quantâ laude eum, dignitateq; obierit: quantâ in eodem cum omnium nostrûm admiratione publicè perorârit: sicq; Virtutum suarum pulcher-

rimarum, manifestæ pietatis, exquisitæ diligentiæ, magni profectus, raræ morum integritatis, insignis gratiæ, adeoque omnibus sedulò imitandi exempli radiis, velut Astrum aliquod fulgentissimum, totum Hemisphærium nostrum Academicum illustrârit: etiam in vulgus sparsum est, & plus quàm notum. Quantâ verò clementiâ, liberalitate, humanitate & affabilitate Ill. T. Celsitudo omnes hujus Academiæ Patres, reliquosque Professores sit complexa: humilimis & gratissimis mentibus fatentur, & meritò deprædicant omnes, qui convivìis ejus & colloquiis frequentibus & magnificis clementi vocatu interfuerunt.

Et ne

Et ne ulla de Illust. T. Celsitudinis pristinâ clementissimâ suam erga Tubingensem Academiam propensione subdubitandi occasio esset: hoc insuper beneficij, tanquam auctarium quoddam, priori cumulo novissimè accessit: quòd Ill. T. C. haud ita pridem Rectorem, Cancellarium & Senatum Academicum ad splendididissimas suas Nuptias non solùm clementiâ summâ invitari; verùm etjam, cùm nomine Universitatis & dignissimus D. Cancellarius, ANDREAS OSIANDER, *& ego p. t. illius Rector indignus, submissæ erga Illust. T. Celsitudinem observantiæ & gratitudinis testificandæ causâ, ad easdem præsentes comparuissemus, pari beni-*

benignitate & munificentiâ excipi & tractari voluit.

Etenim (ut paucis ac minutulis hisce meis omnia maxima delibẽ) tãtâ, tamq́; effusâ clementiâ, per Illustrissimæ T. C. Consiliarium intimum, Magnificum illum, & verè nobilem Virum, Dn. JOHANNEM KIELMANNUM, *primùm advenientes in hospitio nostro sumus excepti: tanto, tamq́; propenso favore, ejusdem Domini Kielmanni operâ & comitatu, in Arcem Principalem ad omnia & singula solennia Epula & Spectacula illustrissima, & ad stuporem splendidissima subinde vocati, deducti & reducti: tantâ, tamq́; insigni benignitate in augustissimorum tot Illustrissimorum*

rum Principum conſpectum intromiſsi; cùmq́ Illuſtriſsimæ T. Celſitudini Senatus Academiæ Tubingenſis nomine munuſculum Nuptiale humilimâ obſervantiâ & gratulatione intimâ obtuliſſemus; tantâ viciſsim, tamq́ illuſtri gratiâ, per I. T. Celſitudinis Vice Cancellarium & Oratorem eloquentiſſimum, Dn. D. SEBASTIANUM FABRUM, erga univerſam Academiam clementiſsimè habitâ & declaratâ dimiſsi: tantâ inſuper, tamq́ excellenti munificentiâ & liberalitate ab Illuſtriſsimæ T. C. laudatiſsimâ & pientiſsimâ Conjuge, ſereniſsimâ & ſapientiſsimâ Dominâ, Dominâ BARBARA SOPHIA, Principe ac Dominâ noſtrâ

clemen-

clementiſsimâ, Nuptialibus Corollis, auro, gemmis, precioſisq́; Clinodiis intertextis & appenſis, beneficentiſsimè donati atq; ornati: tantâ, tantâ (inquam) tamq́; effusâ Clementiâ omnes & ſinguli Legati Academici ſumus affecti; ut, meâ quidem ſententiâ, nihil eſſet reliquum, quod ad illuſtriorem clementiſsimi, tam erga totum Academicum Tubingenſe Corpus, quàm nos qualiacunq; ejus membra, favoris & amoris ſignificationem ſuperaddi debuiſſe videretur.

Vt itaq; pro tot tantisq́; (quorum hac in tabellâ extremas tantùm duxi lineolas) beneficiis, & mentis meæ anguſtiam, & ſcriptionis te-

nis tenuitatem, numero, magnitudine & sublimitate suâ longissimo intervallo transcendentibus, aliquod (licet perexiguum) humilimæ erga Ill. T. C. gratitudinis extaret testimonium publicum: hanc sese ultrò quasi offerentem, ad submissas Illustrissimæ T. Celsitudini agendum gratias, occasionem negligere nolui. Et quamvis Illustrissimæ T. Celsitudini, tum universæ Academiæ, Cancellarii, & reliquorum Ordinum, tum etiam meo meorumq; omnium nomine, pro tantis illis gratiosissimæ voluntatis, clementiæ, & beneficentiæ cumulis æviternas & immortales gratias me debere quidem, sufficientes verò æternum solvere non posse; facilè

agnoscam: quia tamen (auctore Seneca) gratus etiam is est, qui vult tantùm, nec habet hujus suæ voluntatis ullum alium, quàm se testem: Illustrissimæ T. Celsitudini me quoq; gratissimâ voluntate, humilimaq; mente debitorem perpetuùm obæratum sisto: & gratias non quidem quas ex merito debeo, sed quas pro viribus possum, subjectissimas ago.

Et quoniam hujus meæ devotæ, submissæq; voluntatis & observantiæ testem hoc tempore alium non habeo: Id. T. Celsitudini publicum hunc, DE SUCCESSIONE LEGITIMA, *sive ab intestato, Commentarium, succisivis maximè horulis à me elaboratum, Strenæ loco,*

humi-

humilimâ hac dedicatione offero & inscribo: eâ, quâ possum, summâ animi submissione rogans, ut I. T. C. ipsum clementissimo suo vultu, patrocinio & favore velit dignari, & celsissimi sui Nominis sublimi auctoritate, ceu vallo quodam, contra varios malevolorum insultus potentissimè munire & tutari. Et quamvis hic ipse Commentarius augusto Ill. T. Celsitudinis splendori & excelsitati minimè sit responsurus: tamen (quantum ex pristinâ Ill. T. Celsitudinis clementiâ divinare licet) eidem non omnino erit ingratus.

Commentarius etenim hic (ut verbo dicam) Academici instar Mercurij erit, qui nostrûm omni-

um & singulorum pias comprecationes, gratulationes & vota flagrantissima, viritim quasi collecta, ad Ill. T. Celsitudinis clementissimas aures debitâ subjectione delaturus, auspicatum hujus ineuntis anni decursum, pacatam Ducatus amplissimi administrationem, diuturnam animi corporisq́; virium incolumitatem, exoptabilem Conjugii fœcunditatem, amabilem vitæ longævitatem felicitatemq́;, & omnes prosperrimos ex animi voto fluentes successus humilimâ reverentiâ nostro omnium nomine precabitur.

Quod reliquum est: Ill. T. Celsitudinem cum serenissima Conjuge, generosissimâ Matre, celsissimis Fratri-

Fratribus, totaq́ inclytâ Domo Würtembergicâ præpotenti Divinæ Majestatis subsidio & protectioni devotis precibus commendo: &, quâ possum, efflictißimâ animi contentione humilimè rogo: ut Ill. T. C. non solùm me, meamq́ familiam; sed imprimis almam Tubingensem Academiam, Illustrißimæ T. Celsitudinis observantißimam, eo, quo hactenus, affectu benignißimo foveat, ab omnibus ingruentis adversæ tempestatis procellis potenter vindicet, & ad prælustrem suorum Illustrißimorum Majorum imitationem, tanto Principe dignißimam, eam sibi porrò etiam habeat clementißimè commendatam.

Scribebam Tubingæ, Calend. Jan. Anni, post natum Salvatorem supra millesimum sexcentesimum, decimi: qui cum reliquis (si qui per DEI *voluntatem secuturi sunt) tam toti Christiano Orbi, quàm potißimùm Illustrißimæ T. Celsitudini, & universæ præcelsæ Domui VVürtembergicæ auspicatus & fortunatus decurrat, à* DEO, *per* JESUM CHRISTUM, *in Spiritu sancto, votis ardentibus opto.*

Illustrissimæ Tuæ Celsit.

subjectissimus & obsequentissimus,

Joannes Harpprechtus, D. Acad. Tubingens. p.t. Rector.

EPI-

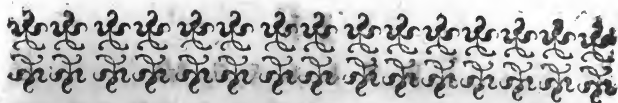

I.

EPIGRAMMA:

Ad Nobilissimum & Consultissimum Virum:

Dn. IOHANNEM HARPPRECHTUM, JC. ET IN ALMA TUBINGENSI ACADEMIA

Professorem celeberrimum; hocque tempore Rectorem Magnificum, &c. cùm, de successione ab intestato, Commentarium publicaret.

Ergóne Romani munus Prætoris obibis,
 HARPPRECHTE, Astrææ gloria magna sacræ?
Rectoris quòd sceptra gerēs, hæc scripta repandis,
 Queis heres avidus noscere jura potest.
Sic edicta dabant Prætores civibus olim
 Ex albo: unius sanctio messis erat.
At tua perpetui cernent monumenta vigorem
 Edicti: nullis hæc varianda modis.
Hinc te posteritas laudabit sera: tuosque
 Laudabunt libros secula multa. Vale.

αὐτοσχέδιον

Jodoci Colbii, V. J. D. & Academici Professoris.

II.

IDYLLIUM;

In Commentar. de successionibus ab intestato:

CLARIS. JC. ET IN ILLUSTRI Tubing. Academiâ Antecessoris, ac pro temp. Rectoris Magnifici:

Dn. JOHANNIS HARPPRECHTI: FAUTORIS sui benè merentis:

p. à

CHRISTOPHORO BESOLDO, D.

Assiduas inter curas, æstusq; malignos
Pectoris, augescit numorum copia dives:
Aucta sed haud quidquam prodest, nisi ut acriùs urat
Infelix domini pectus; dum parta labore
Magno, majori studet accumulasse, nec ullum
Cæca modum potuit perituris ponere rebus
Mens animi. Hæredes labor hinc idem occupat, alteq;
Exercet menteis avidas; dum rariùs illas
Immotis animis, firmâ & consistere pace
Infidæ patiuntur opes. Hinc namq; nepotum
Dira manus, patruum furiosis impetit armis;
Deq; bonis patrui, patrueles sæpè cruentas
Consertant pugnas; fratrum quoq; gratia rara est,
Legitimiq; cupit prævertere jura, profano

Editui

Æditus amplexu, nec legum robore nixo:
Quaq; alias placuit pugnandi quærere causas,
Dum male suada fames Rabularum & prodiga lingua
Serpit, & argutas suffundit subdola technas.
Hîc contrà immoti statuat quid regula juris,
Quò innumeras inter fraudes & devia mille,
Unius ad veri recto contendere cursu
Templa queas: facili venâ, methodoq; paratâ
Monstrat, & indubiis rem ponderat argumentis
HARPPRECHTUS, *Tubiaq; Scholæ, magniq;* SENATUS
PRINCEPS, *atq; idem sacrarum gloria legum.*
Nempe Injustitiæ nulla unquam ut porta patescat,
Ebria quâ deinceps, res & patrimonia lauta
Conspuat ore fero: namq; his superaddere sola
Nixa DEO pietas, sacra & fiducia mentis,
Et mundanarum pariter fastidia rerum,
Pacatæ possunt tranquilla silentia vitæ.

III.

NOn laus exigua est, sed JURIS-digna-PERITO:
Jura docere domi; Jura docere foris.
Tu quòd utrunq; facis: quòd Jura domiq; docẽdo
Exornas, ornas Jura forisque LIBRIS:
Juridici meritò es pars suspicienda Senatus,
Juris & æternum Nomen ab arte paras.
Quòd facis, ut facias posthac, HARPPRECHTE, pre-
Jus doceasq; domi, Jus doceasq; foris. (camur:
Utilis HARPPRECHTUS magè, dicet serior Ætas,
Num fuit ille domi, num fuit ille foris?

Henricus Wellingius, Linguarum in Tubingensi Academia Professor.

IV.

Miserat ægroto quondam hæres munera avaro,
Instar vulturis, in pingue cadaver hians:
Vt postliminio repetitam muneris escam,
Augmentumq́ unà fœnoris acciperet.
Vellicat at meliùs Liber hic hæredibus aurem,
Dans bona avita bonis, dans bona nulla malis.
Hujus, sive tuo, Lector, sit sanguine natus,
Sive alieno, hæres quilibet esse potest.
Es Pater ipse hæres, post fata manentis in ævum
Nominis: at vivus viva trophæa diu
Effer; ut, in privum quod scripsti sedulus usum,
Illius hæres sit gnava Juventa Boni.

M. Johannes Schützius,
T. f. o. e. a. e. f.

V.

Anagrammata duo.

JOANNES HARPPRECHTUS.
JUS PROPERANS NECAT.
I, PONE CURANS PARTES.
Omissis aspirationibus.

JANE HARPPRECHTE sacri Juris præclare Themista,
Missa quod in lucem publica scripta docent.

Jura

Jura recensentur duo: Jus civile; secundum
Spirituale, sed hoc pandis utrumque Scholæ.
Nec duo sunt: Judex animis discordibus unum
Dicit, & ex sensu legis id unus habet.
Quòd si censeris Vir consultissimus æqui,
Jusque salubre colo, convenienter ais.
O CURANS PARTES, causas, I, PONE forenses,
Injustam causam JUS PROPERANSQ; NECA.
Atque TUBINGÆ unà fulge, quia fulgida lampas,
Ceu facis, & Musas perge fovere sacras.

Ampliss. Mag. & Exc. T.

observantiss.

Daniel Meisnerus.

ELEN.

ELENCHUS TITULORUM LIBRI TERTII INSTITUTIONUM SACRATISSIMI IMP. Justin. qui hisce Commentariis enodantur.

COM-

COMMENTARII
IOHANNIS
HARPPRECHTI, U. J. D.
ET PROFESSORIS IN ACADEMIA Tubingensi Ordinarii, in aliquot Titulos Libri III. Institutionum D. Imp. Justiniani.

DE HEREDITATIBUS, QUÆ AB INTESTATO deferuntur,

TITULUS I.

Principium Tituli.

INTESTATUS decedit, qui aut omnino testamentum non fecit: aut non jure fecit: aut id, quod fecerat, ruptum irritumve factum est: aut si ex eo nemo heres extiterit.

SUMMARIA.

1 Materiæ successionis legitimæ seu ab intestato, multiplex utilitas & varietas.
2 Vsu frequentia & quotidiana, pleniùs perfectiusque cognoscenda.
3 Ratio ordinis, sive cohærentia huius tituli cum superioribus.
4 Hereditas alia testamentaria, alia legitima.
5 Legitimi heredes qui dicantur.
6 Quamdiu speratur heres ex testamento, cessat successio ab intestato.
7 Ordo & dispositio præsentis tituli & sequentium.
8 Cur universam hereditatis, & testamentariæ & legitimæ, materiam Iustinianus non uno libro sit complexus.
9 Hereditas cùm tantùm testamento, vel ab intestato nobis deferatur, pactis aut contractibus eadem deferri non poterit.
10 Conventiones & pacta de futura alterius viventis hereditate, bonis moribus contraria censentur; votum captandæ mortis alicujus in se continent: & liberam testandi facultatem auferunt.
11 Vltima voluntas est ambulatoria usque ad extremum vitæ spiritum.
12 Quæ pacta sint servanda.
13 Intellectus l. 1. & l. cùm proponas. 16. C. de pact. & l. de fideicommisso. 11, C. de transactionib.
14 Sententia l. licèt. 19. C. de pactis.
15 Voluntas militum, quoquo modo declarata, pro justo testamento habetur.
16 Explicatur l. ult. C. de pactis.
17 Sensus l. ea verò. 3 §. de illo quæritur ff. pro socio.
18 Consideratio l. juris gentium. 7. §. penult. ff. de pact.
19 Mens l. 2. §. illud. 1. ff. de heredit. vel action. vendit.
20 Vocula, *Maximè*, qualis sit.
21 Exponitur l. nam hoc modo. 11. ff. de heredit. vel act. vend.
22 Consideratur l. si quis servum. 23. ff. de actionib. empt.
23 Declaratur l. quidam, cùm filium. 132. ff. de verb. obligat.
24 Filius heres instituendus, vel exheredandus.
25 Multa, quæ expresè fieri nequeunt, tacitè facta valent.
26 Exheredatio quædam nota putatur.

27 Con-

54 Liberi in utero existentes, quatenus pro iam natis habeantur: & n. 192.
55 Fœtus quo mense vitam vivere posse credatur.
56 Medici & Physici quibus casibus à judice consulendi.
57 Liberi tam clerici, quàm seculares, parentibus suis succedunt.
58 In successione descendentium propior remotiorem non excludit.
59 Successio in capita, item in stirpes, quando fieri dicatur.
60 Ius repræsentationis antiquissimum, utpote ex duodecim tabulis ortum
61 Pater & filius eadem penè reputantur persona. & .n. 76. & 86.
62 Filius est portio ac caro patris. & n.86. & 87.
63 An etiam abnepotes, & reliqui remotiores, repræsentationis jure gaudeant.
64 Oratio indefinita æquipollet universali: & n. 322.
65 Liberis naturalis ratio hereditatem parentum addicit.
66 Liberorum appellatione qui contineantur.
67 Repræsentatio faciliùs inducitur, quàm transmissio.
68 Exempla regulam non restringunt, sed duntaxat declarant.
69 Consideratio l. si libertus. 23. §.1. ff. de bonis libertor.
70 Ius patronatus jure hereditario non defertur, & personale censetur.
71 Ecquid nostro seculo quispiam moriens abnepotes relinquere queat.
72 Fideicommissum, familiæ alicui relictum, ad quos devolvatur.
73 Repræsentatio non solùm in dispositione legis, sed etiam in fideicommissis, sicque dispositione hominis, locum habet.
74 Vtrum nepos ex filio primogenito, in successione regni, patruo suo secundogenito sit præferendus.
75 Nepos in patris sui mortui locum & communi & feudorum jure succedit.
76 Vox patris, tanquam vox filii est.
77 Filius primogenitus jus suum primogeniæ fratri vendere & cedere potest.
78 Quod cessibile est, ad heredes quoque est transmissibile.
79 Nepos jura filii habet, etiam in odiosis.
80 Ius ordini & loco alicui concessum, cui debeatur.

81 Iura

81 Iura magis succurrunt de damno vitando certanti, quàm lucrum captanti.
82 Quæ sit vis repræsentationis.
83 An jus repræsentationis cum propinquitatis jure concurrat.
84 Ius repræsentationis tantùm in ordine descendentium est receptum: unico casu excepto: & n. 316.
85 Ius primogenituræ privilegium personale.
86 Natura pater & filius eadem esse persona penè intelliguntur.
87 Caro filii, est veluti caro patris aucta.
88 Num descendentes ad avi vel proavi hereditatem admittantur, quando parens eorum prædefunctus paternæ vel avitæ hereditati nondum delatæ renunciavit.
89 Renunciatio filiæ sub qua conditione facta censeatur.
90 Renunciatio stricti juris est, adeoque personas renunciantium non egreditur.
91 Liberi, tanquam heredes, factum & renunciationem matris ratam habere tenentur.
92 Conditionis ea est natura, ut priùs impleri, quàm commodum ex illa quæri debeat: & n. 171.
93 Taciti & expressi par virtus & efficacia.
94 Expositio l. conditiones. 99. ff. de condit. & demonst.
95 Conditionum sensus magis, quàm verba, spectandus.
96 Viventis nulla hereditas.
97 Heres & defunctus quatenus pro unâ eâdemque personâ habeantur.
98 Sententia c. 1. An agnatus vel filius defuncti poss. retinere feud. in usib. feudor.
99 Liberi diversi matrimonii quomodo succedant parentibus.
100 Et civili & feudali jure liberi æqualiter succedunt, servato beneficio repræsentationis.
101 Feuda an & quatenus dividantur.
102 An primogenitus in successione feudi regalis, cæteris suis fratribus sit præferendus
103 Ius primogenituræ omni jure approbatum.
104 Seniores minoribus anteponi, primoque loco sedere debent.
105 Nunquid primogenito ignavo, deformi, claudo, &c. sceptra de manibus extorquenda.
106 An & is primogenituræ jure fruatur, qui alios quidem nativitate præcessit; eo autem tempore pater

illius regnum, de cuius successione agitur, nondum acquisierat.

107 Bona patris quo respectu contingant liberis.

108 Verus sensus & intellectus l. si senator. 11. C. de dignit.

109 Filii, ante patris dignitatem suscepti, quatenus eâdem dignitate fruantur.

110 Iure feudali regulariter masculi tantùm succedunt.

111 Fœmina ab omnibus civilibus officiis remota, militaria munera obire nequit.

112 Ratione pudoris naturalis, & honestatis publicæ, mulier virorum cœtibus se immiscere non potest.

113 Et eadem ob sexus fragilitatem & futilitatem, secreta sibi commissa retinere non valet.

114 Feudi successio à domini concedentis voluntate pendet.

115 Vasallus inter pares eiusdem curiæ officio judicis fungitur.

116 Filia vasalli armis adsueta, & militiæ dedita, in feudum succedere nequit.

117 Idem juris est, etiamsi feudum generaliter primo acquirenti, & eius heredibus, fuerit concessum.

118 Appellatione heredum in feudis qui intelligantur.

119 Fœmina à feudi successione excluditur, licèt illud alicui, & heredibus eius quibuscunque datum fuerit.

120 Dictio, *quibuscunq.*, ad personas habiles restringẽda est.

121 Quod feudum dicatur hereditarium, secundùm communem opinionem.

122 An filia succedat in feudum francum.

123 Generali regulæ inhærendum, donec eius exceptio doceatur.

124 Quibus casibus etiam fœminæ ad feudi successionem admittantur.

125 Vnius alteriusve casus exceptio, est reliquorum omnium casuum inclusio.

126 Etsi feudum francum in eo, quòd à servitiis liberum est, à communi feudorum naturâ recedit: eandem tamen in cæteris retinet.

127 Extraordinaria juris feudistici capitula quam auctoritatem obtineant.

128 Servire feudum quid sit.

129 Vbi plures sunt dispositionis alicuius causæ, cessante eâ, quæ inter illas est potissima, etiam dispositio cessat.

130 Eius, quod principale est, ratio habetur; non item eius, quod venit in consequentiam.

131 An fœmina patri suo succedat in feudum, pro quo servi-

servitium eiusmodi est præstandum, quod fœmina nō minùs decēter, quàm masculus, explicare posset.
131 Ecquid mulier in feudo emptitio succedat.
133 Feudum in una sui parte alteratum, in cæteris suam retinet naturam.
134 Feudum ligium unde dictum, & an ad filiam sit transitorium.
135 Num filiæ liberi masculi in feudum succedere valeāt.
136 Radice infectā, infectum etiam putatur omne id, quod ab ea descendit.
137 Successor melioris conditionis esse non debet, quàm ipsius antecessor
138 Nemo plus juris in alium transferre potest, quàm ipse habet.
139 Surrogatum sapit naturam eius, cuius in locum surrogatum est.
140 Successiones non fiunt per saltum, sed ordine juris servato.
141 Destructo antecedente, destruitur & consequens.
142 In successione fideicommissi si mater excluditur, exclusus quoque censetur ipsius filius, ex matris persona succedere volens.
143 Vtrùm fœmina semel per masculum à successione feudi remota, perpetuò exclusa maneat.
144 Referuntur Doctores, qui in proposita quæstione affirmativam opinionem probant.
145 Recitatur catalogus Interpretum, contrariam negantem sententiam defendentium.
146 A traditione communi, solidisque rationibus suffultâ, in judicando minimè recedendum.
147 Interpretatio tit. 6. Episcopum vel Abbatem, &c. §. quinetiam lib. 1. feudor.
148 Quæ sit vis & potestas vocis, *ulterius*.
149 Qualitas adjuncta verbo, quatenus secundùm tempus verbi exaudiri debeat.
150 Explicatio dicti tit. 6. §. ult. lib. 1. feud.
151 Remoto subiecto, removetur etiam necessariò eius adjunctum.
152 Quicunque in defectum alterius vocatur ad successionem: is, succedente eo, cuius in locum vocatur, in tantum excluditur, ut postea nunquam ampliùs admittatur.
153 Quicquid sub conditione datur, sub contraria conditione non dari intelligitur, & contrà.
154 Ablativorum absolutorum natura & proprietas: & n. 163.

155 Qui aliquo modo à successione excluditur, is nullâ ratione ad eam admittitur ampliùs.
156 Ius semel extinctum, ampliùs haud reviviscit
157 Fœmina, quæ vigore statuti per masculum à successione bonorum semel fuit remota, licèt deinde masculus ille fuerit mortuus, tamen ad successionem ampliùs non admittitur.
158 Vnumquodque ad naturam suam facilè revertitur: & num 190.
159 Non satis est, verum dicere: sed simul contraria refellere oportet
160 Sine juris auctoritate nihil affirmandum: & n. 241. & 301.
161 Particula, *quinetiam* & *quinimò*, augmentativa est, & ampliativa.
162 Dictio *etiam* suâ naturâ casum magis dubium implicat, eumque similiter decidit.
163 Duo ablativi absolutè positi conditionem inducunt.
164 Conditionis natura quæ sit: & num. 92.
165 Enucleatur textus in tit. 8. §. filia verò lib. 1. feudor.
166 Deficere in successionis materiâ qui dicantur
167 Declaratur textus in tit. 17. vers. non enim patet. lib. 2. F.
168 Dictionis *donec* vis & proprietas.
169 Vnusquisque sibi & suis heredibus potiùs, quàm extraneo paciscendo prospexisse videtur.
170 Pactum quid sit.
171 Conditione deficiente, perinde est, ac si dispositio facta non fuisset.
172 Quocunque in gradu masculus existit, fœminæ in successione feudi præfertur.
173 Dispositio quævis ita accipi debet, ne sit otiosa: sed ut semper aliquid operetur.
174 Item intelligenda est secundùm disponentium mentem & voluntatem, sive expressam, sive tacitam.
175 An succedendi jus illius, qui propter alium, in medio existentem, à successione removetur, tamdiu suspensum esse censeatur, donec alius succedendi casus contigerit.
176 Incertum per æquè incertum probari non potest.
177 A speciebus disparatis necessariò ad alias species haud infertur.
178 Exclusio facta dici nequit, nisi ubi inclusio præcessit.
179 Quatenus beneficium à Principe concessum, perpetuò

petuò intelligatur tributum, & plenissimè sit interpretandum.

180 Regula, cessante causa, cessat effectus, quando non procedat

181 Fœminæ non ex naturâ feudorum, sed ex gratia domini concedentis interdum in feudum succedunt.

182 Quoties quid specialiter contra subjectæ materiæ naturam cautum est: contrahentes juri, reique, quâ de agitur, naturali indoli se conformasse censentur.

183 Fœmina semel ob masculi defectum, ad feudi successionem admissa, quamdiu vivit, feudum retinet, etiamsi postea masculus aliquis nascatur.

184 Quod alicujus factum est, id ei invito auferri non potest.

185 Ius semel quæsitum, perpetuum esse existimatur.

186 Multa fieri impediuntur, quæ tamen facta tolerantur.

187 Actus consummatus non vitiatur, licèt eum in casum deveniat, à quo incipere non potuisset.

188 Contrariorum eadem disciplina & ratio.

189 Sententia vera tit. 17. lib. 2. feudor.

190 Regula, unumquodque facilè ad naturam suam reverti, quando militet.

191 In quibus casibus regulæ (ea, quæ initiò valent, si postea in eum perveniant casum, à quo inchoari nequeunt, vitiari) locus relinquatur

192 Qui in utero sunt, quoties de eorum commodo quæritur, pro iam natis habentur.

193 De successione liberorum legitimorum tantùm.

194 Liberi legitimi tantùm qui dicantur.

195 Adoptio naturam imitatur.

196 Liberi legitimi tantùm, sunt vel adoptivi, vel arrogati.

197 Tales liberi an & quatenus patri adoptivo succedant.

198 Nihil tam naturale est, quàm ut eo quodque modo solvatur, quo colligatum est.

199 In successionum ab intestato materiâ, non patria potestas, sed solum jus cognationis naturalis spectatur.

200 Ius sanguinis nullo jure civili dirimitur.

201 Duplex vinculum simplici fortiùs ligat.

202 Nemo duos patres habere, nec duplicis successionis commodo gaudere debet: nisi diversis respectibus.

203 Arrogati quomodo succedant.

227 Qua-

tionem, quæ fit per Imperiale rescriptum, desideretur.

251 Ad adoptionem non requiritur agnatorum & cognatorum consensus

252 Ius in spe non est considerabile.

253 Vtrùm liberi naturales, per rescriptum Principis, vel Comitem Palatinum legitimati, comprehendantur statuto excludente fœminas, extantibus masculis naturalibus & legitimis.

254 Legitimatio per rescriptum Imperiale, odiosa judicatur, liberis naturalibus & legitimis existentibus.

255 An liberi naturales, etiam legitimis extantibus, ab Imperatore interdum legitimantur.

256 Rescriptum Principis ita accipiendum est, ut aliis non præjudicet.

257 An spurii & cæteri, ex illicitis conjunctionibus orti, rescripto Principis legitimari possint.

258 Spurios lex divina testatur.

259 Ecquid concubitus nostro seculo sit conjunctio illicita, ita ut liberi ex ea prognati spuriis connumerari debeant.

260 Adulteri pœna quæ sit.

261 De adulterio transigi non potest.

262 Liberi naturales nominatione suorum legitimi efficiuntur.

263 Vtrùm naturales filii, per subsequens matrimonium legitimati, in feudis succedant.

264 Distinctio quorundam inter veritatem practicam & theoricam.

265 Non tam verba legum, quàm vis & potestas earum attendenda.

266 Quotiescunque casus aliquis feudorum placitis non est expresse decisus, eius decisio ex jure communi petenda est.

267 Accurata explicatio c. 1. § naturales. si de feudo defuncti content. sit inter dom. & agnat. vas. tit 26. lib. 2. F.

268 Impium est, de viventis hereditate solicitum esse.

269 Qui legitimi fieri dicantur.

270 Responsio ad quorundam objectionem.

271 Compilatores juris feudarii haud dubiè cognitionem juris Romani habuerunt.

272 Iura canonica in usum prodierunt post consuetudines feudorum.

273 Quis Episcopus eligendus.

274 In

274 In dubio juris ſermone quæ admittenda interpretatio.
275 Statutum loquens de legitimè natis, etiam per ſubſequens matrimonium legitimatos complectitur.
276 Diſſolutio contrariorum argumentorum.
277 Negato genere, omnes eius ſpecies negatæ intelliguntur.
278 Nulla patris vaſalli ordinatio valet in feudis.
279 Intellectus Novell. 89. c. 4.
280 An filius naturalis, ſubſequenti matrimonio legitimatus, vel etiam ante legitimationem, integræ famæ & exiſtimationis eſſe cenſeatur.
281 Vaſallus invitis agnatis feudum alienare non poteſt.
282 Bona feudalia neceſſariæ reſtitutioni ſubjacent.
283 Quæ reſtitutioni ſubjacent, ad alium transferri non poſſunt.
284 An & quatenus una determinatio duo determinabilia æqualiter determinet.
285 Spurii qui vocentur.
286 Spurii non patri, ſed matri cum legitimis liberis rectè ſuccedunt.
287 Excipitur mater illuſtris, alios liberos ex juſtis nuptiis ſuſceptos habens.
288 Argumentum à contrario ſenſu, in jure eſt fortiſſimum & frequentiſſimum.
289 In loco eminentiori poſiti delinquentes, maiori pœna digni.
290 Spurii ad illuſtris aviæ aviq́ue materni hereditatem non admittuntur.
291 Num filiæ ſpuriæ dos à patre debeatur.
292 Dos & alimenta æquiparantur.
293 Alimenta jure canonico debentur ſpuriis.
294 Liberi, ex damnato coitu procreati, qui dicantur.
295 Iſti liberi neque patri, neq; matri ſuccedere queunt.
296 An damnatus cenſeatur coitus, ſi maritus ex ſoluta muliere prolem ſuſtulerit.
297 In materia peccati iuri canonico ſtandum.
298 Ecquid liberi, ex damnatis complexibus progeniti, etiam à ſucceſſione tranſverſalium, & contrà, tranſverſales ab eorum ſucceſſione excludantur.
299 Fundamento ſublato, ædificium corruere neceſſe eſt.
300 Succeſſio defertur ordine ſucceſſivo.
301 Sine lege nihil aſſeverandum.
302 Mens & ſententia l. 2. & l. 4. ff. unde cognati.

303 Spu-

303 Spuriorum vocabulum generale, propriè de vulgò quæſitis intelligitur.

304 Verba propriè, & ſecundùm communem loquendi uſum accipienda.

305 Succeſſiones juris ſunt civilis.

306 Pœnalia jura reſtringi, & favores ampliari convenit.

307 Ceſſante cauſa, ceſſat effectus.

308 Pœnæ ſuos auctores debent comitari.

309 Liberi inceſtuoſi & nefarii licèt de jure civili alimentis indigni judicentur: jure tamen canonico iis alimenta à parentibus præſtantur.

310 Legatum, alimentorum nomine inceſtuoſis liberis à patre relictum, jure canonico valet: etiamſi teſtator non addiderit tali legato, ſe hoc vel illud alimentorum nomine relinquere.

311 Pater eſt debitor alimentorum neceſſarius.

312 Legata ſunt interpretanda ex conditione legatarii.

313 Clauſula (omni meliori modo & via, &c.) etiam teſtamento non inſerta, ſubintelligitur.

314 Aſcendentes ſive parentes qui intelligantur.

315 Hi quomodo & quando ſuis liberis ſuccedant.

316 Ius repræſentationis in aſcendentium ſerie locum non habet: & num. 84.

317 Hereditas magis deſcendentibus, quàm aſcendentibus debetur: huiuſque elegans ratio.

318 Pater vel avus paternus filio nepotive inteſtatò defuncto, qui erat in poteſtate unà cum matre, avóve materno ſuccedens, præter ſuam portionem, quam pleno conſequitur jure, etiam uſumfructum obtinet, donec vixerit, eius portionis, quæ matri vel avo materno delata eſt.

319 Conſideratio Novell. 118. c. 2. §. ſi verò, &c.

320 Num pater & mater, cæterique maiores diverſæ lineæ, in gradu pares, æqualiter in omnia bona ſuccedant: ſive hæc bona à patre, ſive à matre ad filium pervenerint.

321 Hereditas omne jus, quod defunctus habuit, complectitur.

322 Indefinita oratio, à lege prolata, univerſali æquipollet: & num. 64.

323 Lex generaliter & indiſtinctè loquens, generaliter indiſtinctéque accipienda.

324 Intellectus genuinus l. quod ſcitis. 3. verſ. ſin autem. C. de bonis, quæ liberis, &c.

350 Iure

350 Iure feudali frater conſanguineus unà cum fratre utrinque iuncto ſuccedit.
351 Agnationis ſolius in uſibus feudorum ratio habetur.
352 Demortui fratris filii unà cum patruo ſuccedunt in feudum paternum: & quidem in ſtirpes.
353 Frater, fratri in antiquum feudum ſuccedens, quomodo ſuccedere dicatur.
354 Vtrùm id, quod dicitur, fratris filios cum patruo ſuo in defuncti patrui feudum paternum ſuccedere, non ſolùm in feudo ſimpliciter hereditario, ſed etiam in feudo, quod eſt ex pacto & providentia, itemque mixto procedat.
355 Agnati quo reſpectu in paternum feudum ſuccedant.
356 An, & quibus caſibus etiam novum feudum ad vaſalli defuncti agnatos tranſeat.
357 Caſus primus.
358 Caſus ſecundus.
359 Caſus tertius.
360 Caſus quartus.
361 Caſus quintus.
362 Natura cuiuſque feudi, pacto inveſtituræ poteſt immutari.
363 Quiſque rei ſuæ legem dicere poteſt.
364 Donatio mortis cauſa ita fieri permittitur, ut nullo caſu eius ſit repetitio.
365 Illud etiam, quod eſt novum, quandoque habetur pro antiquo.
366 Num pactum iſtud, ut feudum novum cenſeatur iure paterni feudi, rei veritatem immutet.
367 Ecquid duorum pluriumve fratrum filii, numero diverſi, ſolique exiſtentes, defuncto patruo ſuo in ſtirpes, an in capita ſuccedant.
368 Fratrum filios ſolos in capita ſuccedere, etiam in feudis, qui Interpretes cenſuerint.
369 Textibus, iure noviſſimo ſpecialiter non correctis, meritò ſtatur. & num. 375.
370 Hereditas inter eos, qui pari gradu diſtant, pariter dividenda.
371 Quando diviſioni in ſtirpes ſit locus.
372 Senſus & expoſitio Novell. 118. c. 3. verſ. ſi autem defuncto, &c.
373 Particula tunc extremitatem temporis ſignificat.
374 Enodatur d. Novell. 118. verſ. ſi verò neque fratres, &c.
375 Conſideratur §. cùm filius. 6. hoc tit.

376 Ec-

376 Ecquid unius & eiuſdem hominis hereditas modò in ſtirpes, modò in capita dividi queat.
377 Duorum fratrum liberi, ſi ſoli ſint, etiam patruo ſuo magno in capita ſuccedunt.
378 Fratres legitimi tantùm, item naturales tantùm, & ex coniunctione damnata nati, an & quatenus mutuo ſucceſſionis iure utantur.
379 Quomodo ſuccedatur, ſi defunctus fratres ſororesve utrinque coniunctos coniunctasve non reliquerit.
380 Fratrum filii ex uno latere, & nepos ex duplici vinculo concurrentes, quomodo ad hereditatem vocentur.
381 Quomodo ſuccedendum ſit, ſi defunctus fratrem cōſanguineum, & uterinum reliquerit.
382 Correctio eſt odioſa, adeoque vitanda.
383 Omiſſum à legibus, pro omiſſo habendum eſt.
384 Ea opinio verior præſumitur, quæ à maiori Dd. parte approbatur.
385 Communis opinio vim conſuetudinis obtinere dicitur.
386 An fratres utrinque coniuncti excludant fratres ex altero tantùm parente iunctos, in ſucceſſione nepotis ex fratre prædefuncto.
387 Priores in gradu, potiores ſunt in ſucceſſione: & pares in gradu pariter quoque ſuccedunt.
388 Num frater patruelis, ſive conſobrinus utrinq; coniunctus, præferatur defuncti patruo aut avunculo, ex vno latere coniuncto.
389 Agnati & cognati hodie ſimul, nullo inter eos habito diſcrimine, ſuccedunt.
390 Proximiores agnati aut cognati ulteriores excludūt.
391 Nulla hodie ſexus differentia obſervatur.
392 Collaterales omnes, præter fratres & fratrum filios, ſuccedunt in capita.
393 Perſona duplici ratione defuncto conjuncta, duas hereditatis partes auferre poteſt.
394 Quo caſu duplex qualitas in una eàdemque perſona concurrit, illa perſona pro duabus perſonis reputatur.
395 Vna eademque perſona, diverſo reſpectu cenſetur diverſo jure.
396 Sicut etiam una eademque res diverſis reſpectibus diverſo jure cenſetur.
397 Duæ qualitates in eàdem perſona ſimul concurrentes, quarum quælibet per ſe ſuum poteſt operari

420 Pacta dotalia, bonis moribus non repugnantia, observari debent.
421 Nunquid portio illa, quæ conjugi superstiti debetur, per testamentum alterius conjugis auferri possit.
422 Legitimam parens sine causa justâ liberis testamento detrahere nequit.
423 Quatenus uxor, pro consequendâ quartâ totius substantiæ, bona à marito alienata revocare valeat.
424 Si statuto caveatur, maritum non posse uxori ultra quartam, jure communi debitam, aliquid relinquere: an idem obtinere debeat in uxore.
425 Statuta stricti sunt juris, eorumque verba ad literam accipienda.
426 Statutum in uno ex correlativis disponens, & in alio disponere censetur.
427 Vtrùm socer ad nurus suæ hereditatem, fisco excluso, admittatur.
428 Soceri, vitrici, novercæ, privignique nomina ex matrimonio derivantur.
429 Successio privigni non debetur vitrico: quemadmodum nec hereditas novercæ debetur privigno.
430 Iure VVürtembergico quomodo conjunx superstes defuncto succedat.
431 An & sponsa, reliquis successoribus deficientibus, sponso succedat.
432 Nuptias non concubitus, sed consensus facit.
433 Sponsus, non consummato matrimonio, accusationem adulterii instituere potest.
434 Donatio inter virum & uxorem prohibita, etiam inter sponsum & sponsam prohibita judicatur.
435 Commodum sequi debet eum, ad quem incommodum pertinet.
436 De successione fisci.
437 Fiscus unde nomen habeat.
438 Fiscus quid significet.
439 Fiscus olim ab ærario distinctus.
440 Fiscus quatenus ad vacantia defuncti bona admittatur.
441 Hereditates, quæ filiis reorum perduellionis deferuntur, cui applicentur.
442 An tutor pupillo, sine cognatis defuncto, succedat.
443 Legitima hereditas solâ lege defertur.
444 Hereditas extraneis datur testamento; non item ab intestato.

B 2 445 Nu-

445 Nutritor puero, quem gratis educavit, non succedit.
446 Tutor gratis administrare tutelam tenetur.
447 Mens & intellectus l. quò tutela. 71. ff. de reg. jur.
448 Quatenus fiscus post agnitionem bonorum teneatur creditoribus.
449 Vtrùm fiscus, in bona vacantia succedens, legata & fideicommissa testamento vel codicillis relicta, præstare cogatur.
450 Regula (si nemo hereditatem adiit, nihil in testamento scriptum debetur) quando officium suum perdat.
451 Quibus juris remediis hereditatem, ab intestato sibi delatam, quispiam consequi possit.
452 Si res per successionem legitimam pervenerit ad heredes, num in alienas manus (In andere Hand) pervenisse censeatur.
453 In contractibus magis voluntas contrahentium, quàm verba consideranda.
454 Contractus regulariter ad & contra heredes transeunt.
455 Notariorum clausula, in instrumento heredum mentionem faciens, superflua videtur.
456 Quælibet pactio reputatur in dubio realis, sicque transitoria ad heredes.
457 Contrahentes & sibi, & suis heredibus prospexisse præsumuntur.
458 Defunctus & heres habentur pro una eademque persona.
459 In pactis & stipulationibus verba dubia contra stipulatorem interpretanda.
460 Alienatio, quæ fit per successionem legitimam, non est hominis, sed legis
461 Mors omnibus necessaria.
462 Filius liberta succedit matri, in re alienari prohibitâ extra liberorum familiam.
463 Prohibita alienatione per legem, aut per hominem, successio legitima prohibita minimè intelligitur.
464 Quibus modis aliquis ab intestato succedere dicatur.
465 An pupillus, furiosus, &c. intestatorum appellatione in statutis contineantur.
466 Num & is dicatur intestatus, qui testamentum facere non potuit.
467 In statutis communis loquendi usus observandus.

468 Omnis

Utilitas, de ſucceſſione legitimâ ſive ab inteſtato, tractatus, cuius interpretationem (Chriſto duce, & auſpice Chriſto) aggredior, non eget commendatione. 1
Ipſe enim (ut Ulpianus *de Titulo Pandectar. de in integrum reſtitutionib.* ſcribit, *in l. 1. ff. eod. t.*) ſe oſtendit. Nam nulla penè juris civilis materia reperitur, quæ tam crebrò in foro occurrat & ventiletur, quæque tam multiplicem habuerit mutationem ac varietatem, quàm præſens, de hereditate legitimâ, materia, quæ tota in pluribus quaſi reformata eſt, *ut conſtat ex Novell. 118. & inferiùs dicendis luculentiùs apparebit.* Cùm † igitur huius materiæ uſus 2
frequens & quotidianus, atque ob id perfectior eius cognitio prorſus neceſſaria, & maximè fructuoſa ſit, *arg. l. legavi. 25. ff. de liberat. legatâ*: operæ pretium me facturum exiſtimo;

si, priusquàm textum tituli suscipio explicandum), de ratione ordinis sive continuatione, aliisque nonnullis eò pertinentibus; deinde de sententiâ juris novissimi (quod, recisis omnibus antiqui variique juris ambagibus & sinuosis anfractibus, certum aliquem & simplicem succedendi ordinem breviter præscribit) more aliorum Interpretum, verba fecero.

3 Ratio autem ordinis pendet *ex §. ult. ∫ tit. per quas personas cuiq; acquiritur.* ubi expressum est, duplicem esse conditionem hereditatis. Vel enim † defertur ex testamento, quæ te-
4 stamentaria: vel ab intestato, quæ legitima & justa appellitatur. *l. legitimam. 8. ff. de petit. heredit. l. 3 §. 2. ff. pro socio. l. in plurium. 70. ff. de acquir. vel omitt heredit. l. quod autem. 6. §. 2. ff. quæ in fraud. creditor. facta, &c. l. si curatoris. 9. C. de jure deliberandi.* Et quia in præcedenti libro (*à titulo nimirum. 10. de testament. ordinand. usq; ad tit. 20. de legat.*) de hereditate testamentariâ, id est, eâ, quæ ex testamento ad nos pertinet, expositum est; restat nunc, ut & de legitimâ, hoc est, de eâ, quæ solâ lege ab in-
5 testato obvenit, agatur. Unde † legitimi dicuntur heredes, quibus ex solius legis dispositione hereditas defertur. *l. 2. §. ult. ff. unde legitimi. l. 2. in princ. & tot. tit. ff. de suis & legit. heredib.* Et quanquam lege quoque obvenire ea hereditas dicitur, quæ ex testamento defertur:

tur: quia lege XII. Tabular. teſtamentariæ hereditates confirmantur, *l. lege obvenire. 130. ff. de verbor. ſignificat.* id tamen non fit immediatè & principaliter, ſed latè ſive mediatè & per conſequentiam, nempe per voluntatem hominis, teſtamento declaratam. *Qua de re copiosè & variè Donellus lib. 9. Commentar. de jure civ. c. 1. circa princ. Alciat. & Gœdd. ad d. l. lege. 130. num. 3. & ſeqq. ff. de verb. ſignif. idem Alciat. lib. 4. paradox. c 7. Borcholt. in tract. de gradib. c. quotuplex ſit hereditas. pag. 151. Nicol. Bellon. lib. 3. ſupputat. jur. c. 7. Pinel. ad l. 2. num. 7. C. de bon. mater. Valent. Forſter. in tract. de ſucceſſionib. ab inteſtat. lib. 1. c. 17. nu. 14. & multis ſeqq. Guilielm. Forſter. lib. 3 diſp. 15. th. 3. Fachineus lib. 6. controverſiar. jur. c. 41. Arumæus Exercitat. Juſtin. 11. th. 2. Vultejus hîc num. 1. & Heigius cap. 2. nu. 8 cum ſeq. Henningus Wegnerus diſput. 9. ad Inſtitut. th. 1. lit. b. aliiq; ab his allegati.* Atque prædictum ordinem, ut videlicet priùs de hereditate ex teſtamento, & poſteriùs de hereditate ab inteſtato explicetur, ipſa lex XII. tabularum propoſuit, eamque Prætor in edicto eſt ſecutus, *l. 1. ff. ſi tabulæ teſtament. nullæ extabunt.* ac proinde eundem ordinem & Juriſconſulti in ſuis libris, ut Ulpianus *in lib. regular.* ut Paulus *in lib. ſententiar. &c.* & Imperatores, ut Theodoſius *in C. Theod.* & Juſtinianus in tribus ſuis libris, *Inſt. ff. & C.* rectè ſunt ſecuti, tam in hereditatibus,

quàm in tutelis & bonorum possessionibus explicandis, *l. si quis sub conditione. 11. ff. de testament. tutel. d. l. 1. ff. si tabul. testam. nulla ex-*
6 *tab. & docet hîc D. Giphanius.* Cur † autem priùs de causa testati, & posteriùs de causa intestati differatur, tam jure civili, quàm Prætorio, ratio satis perspicua est, quam & suprà *initio tit. de testament. ord.* attigimus: quia quamdiu speratur heres ex testamento: cessat successio legitima sive ab intestato, *l. quamdiu. 89. ff. de reg. jur. l. quamdiu. 39. ff. de acquir. vel omitt. heredit. & l. antequam. 8. C. communia de successionib.*

7 Porrò ad hunc titulum, & proximè subsequentes quod attinet: eorum hic est ordo, ut pro gradibus successionis tituli ordine disponantur. Facit verò tres Imp. Justinianus gradus: liberorum sive suorum: agnatorum seu legitimorum: ac cognatorum. Et ad primum quidem gradum spectat hic primus titulus. Quamvis enim is universæ hereditatis ab intestato explicationem polliceri videatur: sub eo tamen de liberorum duntaxat successione tractatur: adeóque plus est in rubro, quàm in nigro, *uti loquuntur:* & inscriptio generalior est, quàm quæ subjectæ materiæ conveniat, *ut benè Antonius Matthæus hîc animadvertit.* Ad secundum, agnatorum scilicet, gradum pertinet titulus secundus, tertius, & quartus. Ad tertium, cognatorum nempe gradum pertinet

tinet titulus quintus, sextus & septimus, id est, ultimus huius tractationis de hereditatibus ab intestato ingenuorum. Siquidem de libertorum hereditatibus separatim agitur *infrà tit. 8. de successione libertor.* Cæterùm † cur 8
universam hereditatis, tum testamentariæ, tum legitimæ materiam Justinianus non fuerit uno eodemqúe libro complexus, videtur ideo factum esse: ut libri omnes numero titulorum sibi invicem fermè responderent; hoc est, ut omnium eadem propemodùm crassitudo esset: quod non erat futurum, si omnes acquirendi modi in unum & eundem librum compacti fuissent, *monente hîc Anton. Matthæo.*

Quia verò ex modò dictis manifestum est: 9
hereditatem tantùm testamento nobis deferri, vel ab intestato, *d. §. ult. s. per quas person. cuiq; acquiritur. l. 1. ff. de petit. heredit.* necessariò inde sequitur; pactis, contractibus aut conventionibus eandem jure nostro civili deferri dariúe non posse, *per textus apertos in l. cùm donationis. 34. in fine. C. de transactionib. l. pactum, quod dotali. 15. & l. fin. C. de pactis. l. hereditas. 5. C. de pactis convent. tam super dote, &c. l. si quando. 35. §. 1. C. de inoffic. testament. l. ult. ff. de suis & legit. l. stipulatio hoc modo. 61. ff. de verbor. obligat. l. ex eo. 4. C. de inutilib. stipulat. & l. pactum dotali. 3. C. de collationib.* Eiusqúe rationes † præcipuæ hæ sunt. I. Quia conven- 10

tiones istiusmodi de futura alterius viventis hereditate, bonis moribus contrariæ videntur, *d. l. stipulatio. 61. ff. de verbor. obligationib. l. donari. 29. ad fin. ff. de donationib.* II. Quia votum captandæ mortis alicujus in se continent, *d. l. fin. C. de pact. l. de fideicommisso. 11. C. de transactionib.* III. Quia liberam testandi facultatem auferunt, *l. cum duobus. 52. §. idem respondit. 10. ff. pro socio. d. l. pactum, quod. 15. C. de pactis. ibiq; Bartol. Bald. Salicet. Jason & Do-*
11 *nellus.* contra † substantiam ultimæ voluntatis, quæ ambulatoria est, usque ad supremum vitæ exitum. *l. cùm hic status. 32. §. pœnitentiam. 3. ff. de donat. int. vir. & uxor. l. quòd si iterum. 4. ff. de adimend. vel transfer. legat. l. 1. C. de sacrosanct. Eccles. Georgius Natta in repetit. cap. quamvis. num. 92. de pact. in 6. & ibidem Joannes Ramatus num. 2. & seqq. Alvarott. ad c. 1. de filiis natis ex matrimon. ad morganaticam contracto. in usib. feud. Franc. Sonsbec. de feud. part. 9. num. 50. & seq. Borcholt. de pactis. cap. 5. num. 60. 67. & seqq. item in tract. de gradib. sub cap. hereditas pactis, contractibus, &c. pag. 155. & seqq. Arumæus Exercit. Justin. 11. th. 14. Bronchorst. cent. 1. ἐναντιοφανῶν. assert. 22. edit. 1. Forsterus Senior lib. 4. de successionib. c. 24. num. 5. & seqq. Heigius q. 23. part. 1. Gœddæus de contrah. & committ. stipulat. c. 6. conclus. 7. num. 60. & seqq. Forsterus junior in tract. de pact. c. 6. pag. 148. & seqq. qui plures illius rei rationes recensent.*

Huic

Huic sententiæ primò non obstat *l. 1. in princ. & l. iuris gentium. 7. §. ait Prætor. 7. ff. de pactis.* ubi dicitur, nihil tam congruum esse fidei humanæ, quàm ea, quæ inter homines placuerunt, servare. Nam responsio *ex d. l. 7. §. 7.* evidenter patescit, ubi Prætor ait, se ea pacta servaturum, quæ neque dolo malo, neque adversus leges, plebiscita, senatusconsulta, edicta Principum, neque quo fraus cui eorum fiat, facta erunt. 12

Secundò non resistit *l. 1. & l. cùm proponas. 16. C. de pact. item l. de fideicommisso. 11. C. de transactionib.* ex quibus evincitur, pactiones super hereditate futura factas valere. Etenim hæ leges loquuntur de fideicommissaria hereditate, de qua pactiones factæ ideo valent: quòd improbabile votum captandæ mortis alterius tollere existimantur, *d. l. de fideicommisso. 11. C eod.* Deinde in allegatis legibus non agitur de hereditate, vel alio iure viventis, sed de relicto conditionali, quod iam ex bonis defuncti recessit. *Verùm istas tres leges explicatiùs enodat Borcholt. d. tract. de gradib. pag. 158. & seqq.* 13

Tertiò non adversatur *l. licèt. 19. C. de pact.* ubi pactum de futura successione permittitur. Hæc enim lex disertè tractat de militibus sive commilitonibus, inter quos pactum de mutua & vicissitudinariâ successione toleratur, si eo tempore, quo ad discrimen prælii pergunt, 14

factum

factum fuerit. Et sanè valet ea dispositio, non
15 ut pactum, † sed ut testamentum militare: cùm voluntas militum quoquo modo declarata, pro justo testamento habeatur, *initio tit. I. de militari testam. l. 1. circa princ. ibi, ut quoquo modo testati fuissent, &c. ff. de testamento militis. Constant. Harmenop. lib. 1. Epitom. tit. 9.*

16 Quartò nihil movet *l. ult. C. de pact.* ubi duo aut plures, ad quos hereditas tertii alicuius, eo mortuo, perventura sperabatur, pacti inter se sunt de hereditate eius, certo modo dividendâ: & decidit Justinianus, pactionem hujusmodi esse validam, si tertius ille consenserit divisioni, & in eo consensu usque ad extremum vitæ suæ spacium perseveraverit. Ea namque pactio idcirco valet, quòd ad eam accessit voluntas eius, super cuius hereditate pactio facta est, quæ postea toto vitæ tempore mutata non fuit. Et periculum captandæ mortis illi, qui pactionem istam suo consensu approbavit, planè minuitur: propterea quòd, si quid metuat à paciscentibus, ipsi evitare liceat, si testetur, se non amplius consentire. Quod facere non potest, qui pactum de suis bonis esse interpositum ignorat. *Hinc prævisa minùs tela nocere solent. Gœdd. de contrah. & commit. stipul. d. c. 6. num. 100.*

17 Quintò non refragatur *l. ea verò. 3. § de illo quæritur. ff. pro socio.* ubi societas, quam duo cojerunt de hereditate futurâ, valet. Quandoquidem

quidem illic societas non de alicujus certi hominis hereditate vel successione, sed generaliter hoc modo contracta fuit: *Si qua justa hereditas alterutri obvenerit, communis erit.* Hæc conventio nihil vitii habet: quia personæ certæ nomen non adscribitur: ac hominis incerti, quem ignoro, mortem captare non possum, *arg. §. incertis. 25. ſ. de legatis.*

Sextò nihil obest *d. l. juris gentium. 7. §. penult. ff. de pact.* ubi patre adhuc vivo, filius de eius bonis paciscitur. Quia ibi filiusfamilias paciscens cum creditoribus paternis, ne totum, quod pater ipsis debet, petant; sed certâ tantùm parte crediti contenti sint, paciscendo non minuit bona parentis viventis, nec in alium transfert: sed potiùs bona exonerat, atque libera facit: proindeque id genus pacti sustinetur. Cæterùm si diminueret bona parentis adhuc viventis; ut si quid promitteret ex bonis patris vivi, aut si quid donaret: nulla promissio, nullaque donatio esset, *prædicta l. donari. 29. §. ult. ff. de donationibus.* 18

Septimò non contrariatur *l. 2. §. illud. 2. ff. de heredit. vel act. vend.* ubi Ulpianus respondet, quòd in venditione hereditatis testatoris veniat etiam hereditas impuberis, maximè si iam delata sit. Ex quo colligi videtur, etiam vendi posse impuberis hereditatem, licèt nondum delata sit, hoc est, licèt filius impubes adhuc vivat. Lex, *inquam*, ista non contra- 19

riatur.

20 riatur. Etsi † enim vocula, *maximè*, plerunque est comparativa & implicativa; *l. luminum. 4. ff. de servitutib. prædior. urbanor. l. cùm ex causa. 30. ff. de re judic. l. si dolo. 5. C. de rescind. vendit.* nonnunquam tamen etiam restrictiva est, & ponitur pro *utiq;*. *Et ita in objecta l. 2. §. illud. ff. de heredit. vel act. vend. usurpari non dubitandum est.* Ideóque legis illius hic est sensus: In venditione hereditatis testatoris venit hereditas filii impuberis; si hoc actum sit; maximè, hoc est, utique, si iam delata sit hereditas impuberis, id est, si iam filius impubes mortuus fuerit.

21 Octavò non obsistit *l. nam hoc modo. 11 ff. d. t. de hereditate vel act. vendit.* ex qua etiam inferri posse videtur; quòd hereditatis futuræ venditio admittatur. Quoniam ibi sermo non est de hereditate futurâ, sed de hereditate iam delatâ. Et hereditatem, quæ iam delata est, de cuius tamen viribus nihil certi habetur, vendi posse non obscurum est. *Exempli gratiâ:* Cajus mortuus est, eius heres proximus est Pamphilus. At non constat, an Cajus multum in bonis reliquerit, an parum, an nihil. Pamphilus tamen heres Caji proximus, hereditatem vendidit his verbis: *Si qua est hereditas Caji, erit tibi empta.* Hæc venditio subsistit: & si multum est in Caji hereditate, hoc emptoris commodo cedit: si parum, aut nihil in Caji hereditate est, emptoris est detri-

men-

mentum. Ipse siquidem vires hereditatis ignorans, quasi spem hereditatis emit; hoc est, emit hereditatem sperans, in ea multum esse. Et si spes emptorem fallat: nihilominus emptio firma est: quia emptor spem emisse videtur. *d. l. nam hoc modo. 11. ff. eod. l. nec emptio. 8. §. 1. ff. de contrahend. empt.*

22 Nonò nihil urget *l. si quis servum. 23. ff. de actionib. empt.* ubi cautio sive conventio super hereditate futurâ licitè interponitur. Quod enim ibi traditur; eum, qui servum cum peculio vendidit, & postea manumisit, emptori cavere debere, se restituturum, quicquid ex hereditate liberti ad se pervenerit: id fit propter necessitatem venditionis præcedentis, contra cuius fidem fecit venditor, dum servum manumisit: ac idcirco meritò dictam cautionem præstat. Inde autem neutiquam inferendum est, extra illum casum cautiones, pactiones vel conventiones super futura hereditate valere.

23 Decimò haud repugnat *l. quidam, cùm filium. 132. ff. de verbor. obligat.* ibi quidam (*verbi gratiâ*) Sempronius, cùm filium alienum susciperet, tradenti promisit certam pecuniæ quantitatem, si eum aliter, quàm ut filium, observasset. Postmodum Sempronius filium domo propulit & abdicavit, vel moriens nihil ei in testamento reliquit: & Paulus respondit, Sempronium contra conventionem fecisse, & pro-

& propterea stipulationem esse commissam. At verò promisit ibi Sempronius, se filium alienum, quem susceperat, heredem instituturum. His etenim verbis; *si aliter eum, quàm ut filium, observavero*, heredis institutio innuitur: cùm † filius heres instituendus sit, vel exheredandus, *ut audivimus s. initio tit. de exheredat. liberor.* Proinde Jurisconsultus docet, nihil in testamento filio relicto, commissam esse stipulationem. Unde concludendum videtur, super hereditate pacisci licitum esse. Haud, *inquam*, lex ista repugnat. Nam hæc verba: *si aliter eum, quàm ut filium, observavero*; non apertè hereditariam successionem inducunt. Nec enim Sempronius promisit, se filium, quem suscepit, heredem in testamento scripturum. Si ita conventio facta esset, filio postea in testamento præterito, stipulatio non commissa, sed potiùs inutilis esset, *præallegata l. stipulatio hoc modo. 61. ff. de verbor. obligationib.* Inducunt † tamen dicta verba tacitè hereditariam successionem: eaque rata & firma est: quoniam multa, quæ expresè fieri nequeunt, tacitè facta valent, *l. si quis Sempronium. 68. ff. de heredib. instituend. l. nonnunquam. 52. ff. de condit. & demonstrat. l. expressa. 195. ff. de reg. jur.* præsertim si justa & rationabilis subsistit causa, ut in proposita conventione, quæ non tam ob id, ut filius susceptus succedat, fieri censetur, quàm ut susceptus filius

lius exheredationis notam effugiat. Exheredationem † quippe notam esse, non incognitum est, *l. multi non notæ. 18. ff. de liber. & posthum. heredib. instit. l cum te pietatis. 18. C. de inoffic. testamento. Reliqua huc facientia uberius explicant, post alios, Gœddæus, Johannes Borcholt. & Forsterus junior locis suprà designatis.* 26

Quanquam autem pactio, quæ de futura alterius non consentientis hereditate consequenda fit, civili jure improbatur, *ut hactenus abundè ostensum est*: consuetudine tamen receptum putatur, ut de acquirenda etiam hereditate futurâ pactum subsistat; quod, pluribus ad hoc citatis, testatur Menochius *consil. 1. num. 163. ubi ait, non tantùm in Italia, sed in Germania etiam longo usu receptum esse, ut de futura successione pacisci liceat. Idem testantur, Zasius in l stipulatio hoc modo. 61. num. 18. ff. de verb. obligat. Mynsinger. observat. 33. vers. contraria tamen, &c. cent. 2. Francisc. Marc. decis. 136. in fin. part. 1. Anton. Tessaurus decis. 225. num. 12. Hotoman. cons. 72. Everard. cons. 136. num. 12. Arnold. Ferron. ad consuetud. Burdigalens. tit. de testament. §. 22. Elber. Leonin. cons. 32. num. 12. Rosenthal. de feud. c. 7. axiom. 57. Aurpach. lib. 2. sing. allegat. cap. 21. hosq; referens Petrus Heigius quæst. 23. num. 34. part. 1.* 27

Nec oberit, † si dicatur, isthanc pactionem contra bonos mores esse, eoque consuetudine confirmari non posse, *d. l. stipulatio. 61. ff. de* 28

verb. oblig. & *d. l. donari.* 29. *in fin. ff. de donationib.* Rectè siquidem obtinuit, valere huiusmodi consuetudinem, *Vigl. in §. accessit. num.* 9. *I. de testament. ordinand. Valent. Forster. lib.* 4. *de successionib. ab intest. c.* 24. *num.* 23. *Menoch. cons.* 92. *num.* 52. *Ioan. Dauth. in tract. de testament. cap. de mutandi testamenti potestate. pag.* 131. *P. Gilken. de præscript. part.* 3. *c.* 3. *num.* 105. & *seqq. Dn. Collega David Magirus in eleganti Disput. de pactis successor. th.* 3. *de Anno* 1605. *Respond. Ioanne Seyfrid. Fran. Tiraq. in tract. de jure primigenior. quæst.* 7. *ubi utramq; in partem complures advocat.* Sicut enim scriptà lege certis in casibus pactum istiusmodi admissum est, *arg. d. §. accessit. I. de testament. ordinand.* & *d. l. licèt.* 19. *C. de pact. cum similib.* ita etiam lege non scriptâ, quæ est consuetudo, idem pactum æquè potuit admitti, *per l. de quibus.* 32. *cum seqq. ff. de legib. l.* 1. & 2. *C.*
29 *quæ sit long. consuetud.* Et certè † secundùm legem scriptam multis casibus libertas testandi aufertur, *per §. non tamen.* 6. *vers. nam si ideò. I. quib. modis testamenta infirment. l. qui in potestate.* 6. *ff. qui testam. fac. poss. t. tit. I. quib. ex caus. manumittere non licet. t. t. I. de lege Fus. Canin. tollend.* & *t. t. ff. ad leg. Falcid.* & *ad SC. Trebellian.* Huc pertinet, † quòd libertus ita ju-
30 betur testari, ut dimidiam bonorum partem patrono relinquat, *§.* 1. *infr. tit. de successione li-*
31 *bertor.* Sed & hoc pacti † genus per se, & suâ

(ut ita

(*ut ita loquar*) naturâ bonis moribus non est contrarium. Nam aliàs nullo unquam casu jure admissum esset: cùm naturâ turpe non possit non esse semper turpe. Quale enim quid suâ naturâ est, tale semper & ubique est. Nec etiam votum istud captandæ mortis omnimodo & absolutè istis pactionibus inest: cæteroquin Impp. Dioclet & Maxim. nec sancivissent *dictam l. licèt. 19. C. de pact.* nec fideicommissum valuisset, *de quo in d. l. de fideicommisso. 11. C. de transaction. d. l. 1. & d. l. cùm proponas. 16. C. de pact.* nec testamentum per æs & libram unquam substitisset: cùm ideò sublatum sit, quòd contra bonos mores civitatis esset, quasi votum captandæ mortis inducens. *per notata Theophili & Viglii n. 8. in d. §. accessit. I. de testam. ordinand.* Quid? quòd omnia fideicommissa, omnes substitutiones, imò omnia ab intestato successionis jura ex eadem causa è medio removenda essent. Votum namque mortis captandæ quoddam non minùs his casibus inesse, quàm in pacto de futura hereditate inito, intelligi potest. Sed nec etiam cum consensu eius, de cuius hereditate agitur, valere posset pactio: cùm ea etiam votum quoddam captandæ mortis continere intelligatur: quæ tamen apertè comprobata est, *d. l. fin. C. de pact.* Et cùm pacta † affirmativa de successione, usu diuturno recepta esse constet, *per suprà notata*: inde haud dubiè colligitur, 32

illam quoque de voto captandæ mortis præ-
sumptionem sublatam, eique contrariam be-
nigniorem introductam esse: scilicet ne-
minem tantæ fore impietatis, qui benefactori
suo sit structurus vitæ insidias. Nec sanè, licèt
frequentissima sint huius generis pacta; tam
atrocis exempla sceleris apud nos audita me-
minimus. Hinc doctissimus Covarruvias *de*
testament 2 part. rubr. num. 15. vers. sed hæc o-
pinio, &c. perelegan ter in hæc verba scripsit:
Quòd si dixeris, occasionem captandæ mortis à le-
ge tolli, utique improbam, bonisque moribus contra-
riam refelli: fatebor utique, occasionem hanc legè
improbari, quasi hoc ipsum Legumlatoribus uti-
le visum fuerit, ne privatim vitæ humanæ insi-
diaretur: nec confestim sequitur, id ita contrà
bonos mores esse, ut peccatum sit, pacta prædictà
iniri: cùm dicta occasio non sit admodum crimi-
ni proxima, quippe quæ pravi animi præsumptio-
nem maximam exigat; quæ in Christiana reli-
gione non est faciliter admittenda. Hæc Covar-
ruvias. Et ideo cum Jacobo Rickio *in tract.*
de unione prolium. c. 3. num. 62. non immeritò
quispiam exclamabit: Quis ille est, qui genus
humanum incomperti cujusdam latrocinii
reum facere aggreditur? Iste enim metus in
profligatissimos tantùm & sceleratissimos
homines cadit, qui insidias ob leves res facilè
struere solent his, quorum pactas vel deferen-
das hereditates venantur: quorum etsi non
desint

desint exempla apud Suetonium *in Galba, cap. 9. & in Caligula, cap. 38. &c.* tamen heus tu,

Desine paucorum diffundere crimen in omnes.

Porrò tale de futura hereditate pactum, si jurisjurandi religione corroboratum fuerit, circumscriptâ etiam consuetudine, robur ac firmitatem obtinere arbitror. Potest enim sine dispendio æternæ salutis servari: nec etiam in cujusquam, præter jurantis, præjudicium redundat: & ideo servari debet, *c. cùm contingat. 28. in fin. ext. de jurejurand.* nec denique tale juramentum contra publicam utilitatem esse ullâ ratione dici potest: ut ob id etiam meritò observari debeat, *arg. c. sicut nostris 27. ext. eod.* Sed & si personam eius, cujus gratiâ juratur, respiciamus; quamvis canones (quos hac in quæstione sectamur) ad jurantis personam respiciant, *arg. c. penult. in fin. ex. de pignorib.* similiter non animadvertimus, aliquid subesse, ob quod servari non debeat. 33

34 Nam etsi † jure civili contra bonos mores ille facere dicitur: tamen qui vel sensum communem sequuntur, negare non possunt, eum non contra bonos naturæ mores quicquam facere, hoc est, id, quod naturâ turpe & peccatum est: sed tantùm contra politicos ac civiles mores, id est, qui ratione alicujus loci, aliarumque circumstantiarum pro malis habentur, *l. item apud Labeonem. 15. §. meminisse. 23. in fin.*

in fin. & §. adjicitur. 38. ff. de injur. cum similibus. pulchrè Rickius d. tract. de un. prol. c. 3. num. 28. & seq. item c. ult. num. 18. & seqq. Quapropter minimè dubitandum est: hoc pactum juramento firmari posse, *ut rectè censet Baldus in c. 1. §. moribus: si de feudo defuncti contentio sit inter dom. & agnatos vasalli. tit. 26. lib. 2. feud. Corneus cons. 257. lib. 3. Capolla in tract. cautelar. caut. 112. num. 4. Aufrerius ad capellam Tholosan. decis. 452. Cravet. cons. 139. num. 8. Ioan. Campeg. in tract. de dote. q. 79. part. 5. Socin. iun. cons. 65. num. 49. lib. 1. Iason in d. l. stipulatio hoc modo. 61. num. 11. ff. de verb. oblig. & consil. 60. col. 2. lib. 3. Decius in d. l. pactum, quod dotali. 15. num. 2. C. de pact. & cons. 516. num. 5. & cons. 656. num. 12. Guido Papa consil. 31. & Menochius d. cons. 1. num. 167. & 169.* ubi hanc sententiam communem pronunciat. Quod equidem (licèt eandem veriorem esse omnino existimem *per ea, quæ jam allata sunt*) non ausim constanter affirmare. Plurimos enim tam veteres, quàm neotericos, generaliter contrarium asserere in aperto est, *Bartol. Salicet. & Sichard. num. 2. in d. l. pactum dotali 3. C. de collationib. Guil. Benedict. in c. Raynutius. in verb. duas habens filias. num. 191. & seqq. ext. de testament. Schurff. consil. 96. num. 29. & seq. Georg. Natta in c. quamvis. de pact. in 6. num. 97. ibiq; in addit. Matth. Boyss. & n. 100. Ernestus Cothman. resp. 8. num. 23. Ioan. Petr. Surd. cons. 133.*

num.

num. 9. Jeremias Setser. in tract. de juramento, lib. 2. c. 5. Fachineus lib. 8. controvers. c. 72. Ioan. Baptist. à Villalobos in suis communib. opinionib. verb. pactum. num. 1. Franc. Viv. lib. 1. commun. opin. verb. pactum. num. 5. Cacheran. decis. Pedemontan. 100. num. 12. Fernand. Vasq. de success. creat. §. 18. num. 197. Curt. jun. ad d. l. fin. num. 5. C. de pact. Forster. senior. d. lib. 4. de success. ab intest. c. 24. num. 7. Michaël. Grass. in lib. receptar. sent. §. successio ab intestato. quæst. 9. n. 7. & novissimè Bartol. Kellenbentz. de renunciationib. succession. quæst. 1. num. 2. qui & alios citant. Quibus etiam annumerātur, Covarruvias in d. c. quamvis. 2. part. init. num. 1. & 2. & Mynsingerus resp. 49. num. 17. & 18. decad. 5. quibus locis uterque nescio quo errore illam inter mores naturales seu canonicos & civiles distinctionem, ceu planè erroneam, explodit: cùm tamen † nemo sanus possit inficias ire, 35
peccata esse inæqualia: & aliud esse naturâ turpe, aliud lege civili: & ea, quæ solâ dispositione legis putantur bonis moribus contraria, sine dispendio salutis æternæ servari posse, *per illa, quæ præclarè tradit Rickius d. tract. de unione prol. c. 3. num. 27. & seq. & c. ult. num. 18. cum aliquot seqq. secutus Baldum, Iasonem, Paulum de Castro, Zasium & reliquos in l. pacta, quæ contra. 6. C. de pactis. item Gaillium obs. 39. num. 15. lib. 2.* Nec etiam † regula juris ca- 36
nonici *in c. non est obligatorium. 58. de reg. jur.*

 in 6.

in 6. (quæ vult, non esse obligatorium, contra bonos mores præstitum juramentum) alium sensum habet: cùm ejusdem juris regu-
37 la sit: juramenta † omnia, quæ sine dispendio æternæ salutis servari possunt, custodienda esse, *d. c. cùm contingat. 28. ext. de jurejur. d. c. quamvis. 2. de pactis. in 6.* Ideóque regula *dicti c. non est obligatorium.* de iis duntaxat moribus, qui naturâ sunt turpes, exaudienda est:
38 cùm de jure † canonico dicatur id esse contra bonos mores, cujus observatio peccatum inducit, *arg. d. c. cùm contingat. in fin. ex. de jurejur. Dynus in d. c. non est obligatorium. de reg. jur. in 6. num. 7. Capolla d. cautel 112. num. 4. Menoch. d. consil. 1. num. 168. aliíq; per eum relati.* Et quid multis? Certissimi juris canonici est; juramentum, quod non vergit in dispendium æternæ salutis, nec redundat in alterius detrimentum, servandum esse, quicquid jus civile disponat, *argum. d. c. quamvis. in fin. de pact. in 6.*

39 Quemadmodum verò secundùm jus canonicum, etiam in foro civili observandum, adeóque jus commune, pactum prædictum jurejurando confirmatum valet: ita communi jure civili pactio judicatur legitima, quâ non de tota hereditate & omnibus bonis in universum, sed de quotâ bonorum, sive de certis quibusdam rebus vel bonis, post mortem relinquendis, conventum fuerit: cùm eo

casu

casu libera testandi facultas non auferatur, sed constringatur solùm: id quod jure prohibitum non invenitur, *Bartol. Jason & alii in d. l. stipulatio hoc modo. 61. ff. de verb. oblig. Baldus, Alberic. Cagnolus n. 99. & alii in l. ult. C. de pact. Franc. Bursatus cons. 136. num. 37. cum seqq. lib. 2. Curtius Junior. consil. 81. num. 2. Ioan. Dilect. de arte testand. tit. 2. caut. 10. Molin. consil. 15. nu. 19. cum seq. Hartmannus Hartm. forensium observ. lib. 2. tit. de pact. observ. 3. ad fin. Andr. Gail. observ. 126. num. 8. & observ. seq. num. 3. Franc. Vivius in commun. opin. libr. 1. verb. pactum. n. 8. Baptista à Villalobos in communib. opinionibus. lit. P. in princ. num. 4. Forsterus Senior d. libr. 4. de successionib. cap. 24. num. 12. & 13. ubi etiam dissentientes allegat: quibus adjiciendus est Fachineus libr. 5. controvers. jur. cap. 84.* Præterea 42 jure civili pactum futuræ successionis reciprocum sive mutuum non improbatur: putà si inter duos pluresúe actum sit, ut alterutro sine liberis mortuo, bona ad superstitem perveniant, *argumento l. quòd autem. 7. § si vir. 2. ff. de donationibus inter virum & uxorem. Marsilius singulari. 333. Vivius in communib. opin. in verb. pactum. num. 12. ubi plures citat.* Et meritò quidem. Nam hoc casu non pactum futuræ successionis simpliciter interpositum; sed potiùs obligatio conditionalis, si alteruter sine liberis præmoriatur, contracta censetur: quæ obligatio, existente conditione, ad tempus

conventionis retrotrahitur, & pro pura habetur, *l. necessariò. 8. ff. de peric. & commod. rei vendit. l. potior. 11. §. 1. ff. qui potiores in pign. vel hypoth. habeant. & l. unic. C. ut actiones ab heredibus, & cont. hered. &c.* Unde pactum tale vim & speciem permutationis obtinet, *tradente Accursio in dict. l. quòd autem. 7. §. si vir. in verb. donationum. ff. de donationib. inter vir. & uxor. Roman. consil. 146. & Barbat. cons. 60. lib. 6.* aut venditionis potiùs, quàm donationis similitudinem habet, ob incertitudinem eventus, *arg. l. ex empto. 11. (aliâs, l. emptorem.) §. ult. ff. de actionib. empt. Ioan. Fab. in l. 1. C. de inoffic. testam. Guid. Pap. cons. 214. & 217. hosq; allegans Mynsin. dict. respons. 49. n. 7. & 8.* ut sic insinuatio non sit necessaria; nec revocationi etiam, ob ingratitudinem, locus sit. *Boër. decis. 355. Oldrad. cons. 139. num. 14. Gail. dict. lib. 2. observ. 126. num. 4. & 5. Mynsinger. dict. resp. 49. num. 5. & 6. aliiq; per hunc recensiti.*

41 Hinc quoque est, quòd pactio hodie inter conjuges frequentissima, de mutuâ eiusmodi & vicissitudinariâ successione, jure civili valeat, *arg. dict. l. quòd autem 7. § si vir. ff. de donat. inter vir. & uxor. Oldrad. dict. consil. 139. Mynsinger. dict. respons. 49. num. 4. & observ. 33. ad fin. centur. 2. ubi scribit, hanc sententiam non modò notissimâ Germaniæ consuetudine invaluisse; sed etiam veriorem esse, & in Camera Imperii judicando firmatam. Idem sentit Petr. Duen-*

Duennas reg. 539. & reg. 172. Natta & Matth. Boys in dict. cap. quamvis. de pact. num. 149. nec non Gœddæus de contrah & committ. stipulat. c. 6. conclus. 7. num. 68. 83. & 84. Et hoc quidem 42
pacti genus eò facilius admittitur, quòd etiam aliâs ratione incertitudinis dubiique eventus ea permittantur, quæ alioqui non permitterentur, *arg. l. si pater. 12. in fin. C. de inofficioso testament. ubi eleganter Sichard. num. 3. l. si ea lege. 17 & l. oleo. 23. C. de usur.* Etsi autem An- 43
dreas Gail, (quem, tanquã ab hac sententia alienum & dissentientem, citat & sequitur Fachineus *dict. lib. 5. cap. 86.*) distinguendum putet: utrùm fiat promissio mutua de succedendo per stipulationem causa donationis inter vivos, an verò simplex promissio per pactum de successione reciprocâ: & hoc casu posteriore pactum non valere autumet: † tamen 44
generaliter valere pactum, probabilius esse censeo. Semper enim hominum actus ita interpretari debemus, ut valeant potiùs, quàm pereant, *l. quotiens. 12. & l. ubi est. 21. ff. de reb. dub. l. quotiens. 80 ff. de verborum obligat. cum similib.* † maximè cùm hoc pactum ultimæ 45
voluntatis, quæ interpretatione omninò juvanda est, *l. in testamentis. 12. ff. de regulis juris.* speciem præ se ferat. *Gœdd. dict. num 84. ubi plures refert.* Interim verò aliud esse non diffiteor, si speciatim pactum fraternitatis initum inter privatos appareat. Quod quidem pactũ
sipo-

si posteriore casu contineri dixeris: admittendum simul fuerit, id etiam priori casui inesse; nisi verba fortè quis magis, quàm rem & men-
46 tem † contrahentiũ spectare velit, contra notas juris regulas, *l. sed Celsus. 6. §. 1. vers. in emptis. ff. de contrah. empt. l. ita stipulatus. 15. §. 2. ff. de verborum obligat. cap. intelligentia. 6. & cap. propterea. 8. ext. de verborum significat. cum juribus concordantibus, quæ diligenter congessit Ludolph. Schrader. in tract. feud. part. 1. qu. 5. nu. 6.* Plura sunt alia, quæ de pacti, super futura hereditate initi, genere dici possent: sed hæc, quæ difficiliora videbantur, attigisse satis est. Iam propiùs ad propositam intestatæ successionis materiam accedemus.

47 Iure igitur novissimo tres succedendi ab intestato gradus sive ordines, veteribus sublatis (*de quibus infrà ad §. 1. h. tit.* σὺν Θεῷ *nonnihil attingemus*) introducti & constituti sunt. I. Descendentium, seu liberorum. II. Ascẽdentium, sive parentum. III. Collateralium, sive agnatorum & cognatorum, *Novell. 118. cap. 1. 2. & 3.* Quibus tam ex veteri, quàm novo jure successio viri & uxoris, seu conjugum: & postremò Fisci additur, *tot. tit. ff. & C. unde vir & uxor. & tot. tit. C. de bonis vacantib.* Atque ita in universum successionis ab intestato ordines quinque intelliguntur: & præter hos jure nostro civili, nulla ratio successi-
48 onem aliam ab intestato admittit. † Ideoque

remo-

removentur affines, *l. vitrico. 3. l. affinitatis. 7. C communia de successionib.* & nutritores, *l nutritoribus. 10 & auth. seq. C. eod. tit. Borcholt. in tract. de gradib. cap. quibus hereditas ab intestato deferatur. pag. 177.* & tutores, si pupillus absque legitimis heredibus decesserit, *argumento dictarum leg. Bartol. & Cagnol. in leg. quò tutela. 73. ff. de reg. jur. Treutler. Disput. 16. thes. 1. sub lit. f. vol. 2. ubi Accursium, Baldum, Angel. & Castrensem dissentientes citat. Verùm ea de re explicatiùs agetur infrà suo loco, n. 442. & seqq.*

DE SUCCESSIONE DESCENDENTIUM SEU LIBERORUM.

DEscendentes sive liberi (qui appellitantur 49
descendẽtes; eò quòd sunt in linea descendenti, respectu eius, de cuius successione agitur, *tradente hîc Vulteio n. 19.*) primium obtinent in successione locum, tam ex lege divina. *Epist. Paul. ad Galatas. cap. 4. v. 7. ibi, quòd si filius: & heres. Levitic. cap. 25. v. 47. Numer. cap. 27. v. 8. Deuteron. cap. 21. v 16.* quàm naturali, *l. scripto. 7. §. fin. ff. si tabul. testam. nullæ extab. l. cùm ratio naturalis. 7. in princ. ff. de bonis damnator. Novell. 1. in præfat. §. primum itaque. ibi secundùm ipsam naturam. & Nov. 18. cap. 1. vers. & natura primò, &c.* & civili, *§. sui autem. 2. J. de hered. qualit. & different. §. 1. infr. hoc tit. ubi habent,*

betur, quòd liberi ex lege duodecim tabular. quæ pars & fundamentum iuris civilis est, ad parentum hereditatem admittantur, init. tit. infr. de success. cognat. init. tit. infr. de Senatusconsulto Orphitian. Auth. in successione. C. de suis & legit. l. 1. & dict. l. 7. ff. si tab. testam. nullæ extab. dict. l. cum ratio. 7. in princip. ff. de bon. damnator. l. 1. ff. quis ordo in possess. servet. l. 1. §. 2. & seqq. ff. de suis & legit. heredib. l. in suis. 11. ff. de liberis & posthum. & similibus. Anton. Gomez. tom. 1. var. resolut. cap. 1. de heredit. quæ ab intest. defer. nú. 2.

10 † Sunt autem liberi variâ in differentiâ. Quidam enim sunt naturales & legitimi simul: quidam legitimi tantùm: alii naturales tantùm: spurii alii, seu vulgò quæsiti: nonnulli denique ex damnato coitu nati. *Chunradus Wolfius hic in suis erotemat. Ioan. Schneidevv. hic in cap. de primo ordine succedendi num. 5. & Heigius cap. 5. n. 6.* de quibus omnibus sigillatim dispiciendum.

DE SUCCESSIONE LIBERORUM NATURALIUM & legitimorum simul.

11 NAturales & legitimi simul (hoc est, ex iustis nuptiis seu legitimo matrimonio procreati, *l. 3. & l. filium. 6. ff. de his, qui sui vel al. jur. sunt.* Et dicuntur naturales; quia secundùm

dùm naturam ex parentibus sunt nati: legitimi verò; quia ista parentum conjunctio, ex qua nati sunt, à lege divinâ, humanâ, civili & canonicâ approbata est, *gloss. in princ. super verb. matrimonium. ſ. de jur. nat. gent. & civil. Schneidevvin. hîc in cap. de success. filior. natural. & legitimor. nu. 1.)* primi gradus, omnibus ascẽdentibus & ex latere venientibus exclusis, ad parentum suorum hereditatem æqualiter admittuntur; nullo habito respectu, masculi sint, an fœminæ; sui juris, an patriæ potestati subjecti. † Sublata namque hac in materiâ est sexus, patriæ potestatis & emancipationis, ut & cognationis atque agnationis differentia. *Novell. 118. cap. 1. & 4. dict. Auth. in successione. C. de suis & legit. liber. Forster. lib. 8. de successionib. ab intest. cap. 9. num. 6. Guilielm. Ranchinus (in posteriori edition. de Anno 1603. est Iohannes Wineus) in tract. de successionib. ab intest. §. 4. num. 3. & 4. Donell. libr. 9. Commentar. de jure civil. cap. 2. pag. 401. Roberus Disput. 13. th. 3. Nicolaus de Bruxella hîc in suo Compendio. Arumæus Exercit. Iustin. 11. thes. 7. latè Heigius dict. cap. 5. num. 7. cum plurimis seqq. Tametsi dissentiat Andreas Alciatus lib. 3. paradox. c. 10. & Cuiacius ad dict. Novell. 118.* † Et meritò quidem liberi, ex justis nuptiis nati, primas in successione legitimâ tenent: quia, vivis etiam parentibus, quodammodo domini bonorum paternorum existimãtur: & post mortem pa-

52 53

tris

ris, hereditatem non percipere; sed magis liberam bonorum administrationem consequi censentur. *dict. §. sui autem. 2 s. de hered. qual. & different. dict. l. in suis. 11. ff. de liber. & posth. l. 1. §. largius. 12. ibi, qui penè ad propria bona veniunt. ff. de successor. edict. l. 1 §. qui sunt in potestate. 7. ff. si quis, omissâ causa testamenti ab intestato. vel alio modo possideat heredit. Ambrosius Schurerius in tract. de hereditat. quæ ab intestatò deferuntur. tit. 8. regul. 1. speciali. ubi plures rationes cumulat.*

§ 4 Cæterùm ut liberi primò succedere valeant: non necessariò requiritur, ut nunc lucem aspiciant, auraque humanâ fruantur: sed eos in utero (quoties enim de partus cõmodo agitur, fœtus jam natus & editus esse fingitur; *l. qui in utero. 7. & l. 26. ff. de statu homin. l. cum quidam 30. §. 1. ff. de acquir. vel omit. heredit. l. sed etsi ad tempus. 20. ff. ad Senatusconsultum Trebellianum.*) esse sufficit, *§ sui autem. 2 vers. posthumi quoque. §. & licet 8 infra hoc tit l. vel si vivo. 7. ff. de suis & legitimis heredib l. intestatò. 4. C. de suis & legit. liber.* dummodo non monstrosâ aut prodigiosa formâ, converso modo, παρὰ τῆς φύσεως ἀρχὰς procedant, *l. quod certatum. 3. in fin. C. de posthumis heredibus instituend.* Etenim (Paulo auctore) non sunt liberi, qui contra formam humani generis converso more procreantur, *l. non sunt liberi. 14. ff. de stat. homin. l. ostentum. 38. & l. quæret aliquis. 135.*

ff. de

ff. de verborum ſignificat. & utrobiq; pereleganter Gœddæus. † Nihil autem refert, an fœtus 55
poſt ſextum menſem, ſub exordium ſeptimi; an verò perfecto ſeptimo menſe, vel octavo, vel nono, vel decimo, vel etiam circa principium undecimi menſis, foràs prorumpat. Omnibus ſiquidem his modis illum vitam vivere poſſe compertum eſt, *l. ſeptimo. 12. ff. de ſtat. hom. l. inteſtato. 3. §. ult. ff. de ſuis & legit. heredib. l. Gallus. 29. in princ. ff. de liberis & poſthum. Novell. 39. cap. 2. ibiq; in §. 1. Gothofredus ad lit. ſ. Gell. lib. 3. Noct. Atticar. cap. 16. Ariſtotel. lib. 7. de hiſtor. animal. cap. 4. Varro lib. 14. rerum divinar. Hippocrates in lib. περὶ τροφῆς. fuſiùs Eberhard. Speckhan. cent. 1. quæſt. 77. Ranchinus ſive Wineus in dict. tract. de ſucceſſ. ab inteſt. §. 8. num. 2. allegans Stephanum Ranchinum in ſuis deciſionib. part. 2. concluſ. 206. quos ſequitur noviſſimè Joann. Jacob. Plebſt. Diſputat. 4. ad jus topicum Wirttemberg. theſ. 77.* † Verùm 56
hæc peritis Medicis & Phyſicis pleniùs exactiusque diſcutienda relinquo: quos prudens & circumſpectus judex iſtis & ſimilibus caſibus ſtudiosè conſulet; adeóque boni & innocentis viri officio fungetur, *l. cætera. 4. §. 1. ff. famil. erciſc.* & æquitatem diligenter ante oculos habebit, *l. quòd ſi Epheſi. 4. in fi. ff. de eo, quod certo loco, &c. l. placuit. 8. C. de judiciis.* † Præ- 57
terea nihil intereſt, liberi ſeculares ſint, an clerici. Nam & hos (modò non ſint ingreſſi reli-

gionem bonorum incapacem, ut sunt mendicantes ex sua regula, Franciscani scilicet, seu fratres minores, *de quibus est textus in c. exiit. 3. §. quia verò. de verborum significat. in 6. & in Clement. exivi. §. quia igitur in successionibus. de verborum significat.*) parentibus suis succedere posse, non incognitum est, *l. Deo nobis. 56. §. hoc etiam cognitum. C. de episcop. & cleric. Matthæus Matthesyllanus in tract. succession. ab intest. in princ. num. 3. & artic. 3. princip. num. 40. cum seqq. Covarruv. ad tit. Decretal. de testam. cap. 1. num. 21. Vasq. lib. 3 de success. progressu. §. 26. num. 4. Grassus in lib. recept. sentent. §. successio ab intestato. quæst. 8. Hackhelman. quæstionum illustrium. disput. 18. thes. 2. ad lit. f. Matthias Stephani cent. 3. quæst. 4. sub lit. d.*

58 Porrò in isthac successionis lineâ propior non excludit remotiorem, sed omnes simul admittuntur, hac differentiæ saltem notâ adjectâ: quòd, si omnes in primo existant gradu, æqualiter (*ut superiùs num. 51. monitum*) & in capita succedatur: si verò quidam ulterioris gradus sint, quidam autem primi: horum respectu in capita, illorum intuitu in stirpes, repræsentationis jure, hereditas distribuatur. Proindeque nepotes quotquot sunt, unum eundemque defunctum parentem repræsentant & referunt: & ob id ex hereditate plus ferre aut capere non possunt, quàm defunctus parens, si viveret, ferret aut caperet. § *cùm filius. 6.*

tis, 6. & §. penult. infr. hoc tit. l. 1. §. si filius. 4. & §. non minus. 6. ff. de suis & legit. heredib. l. 2. & 3. C. de suis & legit. liber. Auth. in successione. C. eod. tit. Novell. 118. cap. 1. Caius. lib. 2. Instit. tit. 8. Vlpian. titul. 26. §. 1. Fürstl. Würtemb. Landrecht. *tit.* von Erbschafften absteigender Lini. §. da aber fürs ander. *pag. 361. Oliverius Textor in tract. de success. ab intest. num. 14.* Cæterum successio in capita fieri dicitur: cùm tot 59 æquales fiunt hereditatis partes, quot sunt succedentium personæ, *l. 2. §. hæc hereditas. ff. de suis & legit. heredib. dict. Nov. 118. cap. 2. §. si verò. ibi, secundùm personarum numerum, &c.* At in stirpes fieri dicitur successio: cùm pro numero stirpium partes hereditariæ constituuntur: ita ut quælibet stirps partem suam ferat, non habitâ ratione multitudinis vel paucitatis personarum, *dict. Nov. 118. cap. 1. vers. sic tamen, &c. Mynsinger. Wesenbec. Schneidevvin. & communiter Dd. in d. §. cùm filius. infr. hoc tit. Donell. lib. 9. Commentar. de jur. civ. cap. 2. pag. 402. lin. 20. Forster. in tract. de success. ab intest. lib. 3. cap. 34. Henningus Wegner. Disput. 9. ad Instit. thes. 1. ad lit. I. & L.* † Repræsentationis autem jus antiquissimum est, utpote 60 ex duodecim Tabul. ortum, *dict. §. penult. infr. hoc titul. & dict. l. 3. Cod. de suis & legit. liber.* ejusque ratio perhibetur æquitas naturalis, *dict. l. 1. §. si filius. 4. ff. de suis & legitim. heredibus.* † Æquum enim esse 61

eſſe videtur; nepotes neptesúe, item pronepotes proneptesúe, in patris ſui locum ſuccedere, *d.§. cùm filius.6. infr. hoc tit.* cùm pater & filius eadem perſona penè intelligantur, *l. fin. C. de impuber. & al. ſubſtitut.* & filius ſit portio ac caro patris: imò ut unus cum patre, *can. jam itaque.8. cauſ.1. q.4. Bald. in l. ult. C. de ſervis fugit. Paul. Caſtr. conſ. 264. col. 3. vol. 2. Tiraquel. de jure primigenior. q.40. n.31.*

62 Sed nunquid etiam abnepotes, & reliqui remotiores, hoc ſucceſſionis ſeu repræſentationis jure fruantur & gaudeant, opportunè quæritur? †Et quamvis nonnulli ultra pronepotes locum non eſſe repræſentationi opinentur, *Bartol. in dict. l. 1. § ſed ſi quis. 5. ff. de ſuis & legit. heredib. Angel. & Fab. in dict. §. cùm filius. 6. infr. hoc tit.* verius tamen eſt, jus illud in omnibus omninò deſcendentibus, ſicqúe in infinitum habere locum, *per textum in §. ultim. infr. hoc tit.* ubi apertè dicitur; nepotes, pronepotes, & alias deinceps perſonas, adeoqúe etiam abnepotes, & reliquos remotiores deſcendentes, in infinitum parentum ſuorum locum ſubintrare, & ad ſucceſſionem aſcendentium cum propinquioribus deſcendentibus admitti. Deinde eadem ſententia confirmatur *dictâ Novell. 118. c. 1. verſ. ſic tamen, &c.* ubi Juſtinianus disertè inquit: ſi quem deſcendentium filios relinquentem mori contigerit, illius filios aut filias, aut alios deſcendentes,

in

in proprii parentis locum succedere. Quibus utique verbis Imperator Justinianus repræsentationem non restringit ad certos descendentes: sed illam in omnibus sortiri locum, indefinitè & generaliter statuit. Eandem quoque assertionē corroborat, *l. 1. §. liberos. 7. ff. de conjungend. cum emancipato liberis eius. & dict. Auth. in successione. ibi, nepotes & ulteriores, &c. C. de suis & legitimis liber.* neo non jus Topicum *Württemberg. dicto tit.* Von Erbschafften absteigender Lini. §. Welches auch mit allen nachgehenden Kinds Kindern/ *&c. pag 365.* Adhæc geminum potest desumi argumentum *ex d. §. cùm filius. 6. infrà h. t.* Primò enim eius principium indicat; in linea descendente proximiorem non excludere ulteriorem sive remotiorem. Ergo nunquam ille hunc excludet. Oratio † siquidem indefinita universali æquipollet, *l. quod dicitur. 4. ff. de tutel. l. si ita 43. in pr. & l. seq. in princ. ff. de legat. 2.* Dein *eodem in §.* subjicit Imperator: æquum esse, nepotes neptesque in patris sui locum succedere. Ast eandem æquitatem in cæteris quoque subesse quis non dixerit? imò subesse arguit Pauli ratio *in leg. cum ratio. 7. in princip. ff. de bonis damnator.* † Liberis, *inquit*, naturalis ratio parentium hereditatem addicit, velut ad debitam successionem eos vocando. † Si liberis addicit: certè non tantùm nepotibus ac pronepotibus: sed & abnepotibus & cæ-

64

65

66

66 teris remotioribus addicit. †Liberorum enim appellatione non solùm nepotes & pronepotes, verum etiam cæteri, qui ex his descendunt, continentur. *l. liberorum. 220. ff. de verborum signification.* Quinimò pronepos, decedens ante apertas tabulas, transmittit à proavo sibi relictam hereditatem in suos liberos, *l. unic. C. de his, qui ante apertas tabulas here-*
67 *ditatem transmittunt.* † Ergo multò magis se ipsum repræsentabunt: cum repræsentatio facilius, quàm transmissio inducatur, *l. ut intestato. 3. C. de suis & legitimis liber. l. emancipata. 4. C. qui admitti ad bonor. possess. possunt.* Denique hanc suis calculis decisionem Interpretes plerique comprobant: *Antonius Gomezius tomo 1. variarum resolution. cap. 1. num. ultim. Forsterus libro 4. de successionibus. cap. 21. num. 2. 6. & seqq. huiusque filius Guilielm. Forster. libro 3. disputat. 15. thes. 5. Ranchin. in tractat. de succession. ab intest. § 3. num. 6. pag. 27. Borcholt. in tractat. de gradibus. tit. de succession. descendent. pag. 182. cum seq. Grassus libro recept. sent. §. successio ab intestato quæstion. 2. num. 13. Schneidevvinus hîc in cap. de succes. filiorum naturalium & legitimorum simul. num. 17. Vulteius hîc num. 33. Heigius capite 5. num. 51. Wesenbecius ad dictum §. cum filius. num. 3. & ibi Mynsingerus num. 6. hoc titulo. & ibidem Antonius Matthæus in suis Not. Robertus Disputat. 13. thes. 2. Andreas Ger-*
har-

hardi. Decad. 11. quæstion. 2. Schurerius in tract. de hereditatib. quæ ab intest. defer. tit. 8. regul. 1. ampliat. 5. Arumaus Exercit. Justin. 11. thes. 5. Hœnonius Disputat. 12. controvers. 2. Plebst dict. Disputat. 4. ad jus Topicum Würtemberg. thes. 80. Olemannus libro 3. disputation. juris civil. Giphanii. disp. 23. n. 4. & 5.

Non adversatur isti conclusioni, quòd *in dict. §. cùm filius. 6. infr. hoc tit.* nepotum tantùm & pronepotum, non etiam cæterorum, fit mentio. Nam id exempli causa factum est. Exempla autem regulam non arctare aut restringere, sed duntaxat declarare, tralatitium est, *arg. §. hactenus. 7. infr. de gradib. cognation. l. regula. 9. §. ult. ff. de jur. & fact. ignor. l. damni infecti stipulatio. 30. § fin. ff. de damno infect.* 68

Minùs obstat *l. si libertus. 23. §. 1. ff. de bonis libert.* ubi nepotes patroni ad liberti successionem non admittuntur, quamdiu filius patroni adest: hac additâ ratione: quia proximum quemque ad hereditatem liberti vocari, manifestum est. Etenim illud in jure patronatus cùm specialiter receptum sit: ad consequentiam non est producendum, *l. quod verò contra. 14. & l. seq. ff. de legibus, &c.* Ratio autem specialitatis est: tum quia jus patronatus non defertur jure hereditario. *l. ut jurisjurand. 17. § si liberi. ff. de operis libertor. Ioan. Fab.* 69

in d. §. cùm filius. infr. hoc tit. nu. 2. tum quia jus
70 patronatus est personale: ac proinde non ita facilè transmittitur, ut nepotes cum patruis in locum defuncti veniant, *Christoph. Castellioneus in l. si duo patroni. 13. in pr. ff. de jurejur. Ias. cons. 215. lib. 2 Forst. d. lib. 4. c. 22. n. 6. & 7.*

Nec præterea aliquid momenti habet, si objiciatur: ociosam hanc esse, & nimis super-
71 vacuam disputationē; † propterea quòd nūquam ferè accidere soleat, ut ad id ætatis nostro quis seculo perveniat, ut moriens abnepotes, remotioresve descendentes relinquat. Quandoquidem in materia fideicommissi, per testatorem descendentibus sive familiæ relicti, disquisitio illa utilitate non caret. Hoc
72 namque † fideicommissum devolvitur ad eos, qui post mortem unius è familia, qui primus id obtinuit, ab intestato tanquam proximiores defuncto succedunt, *l. cùm ita legatur (in Gothofredi corpore est l. omnia.) 32. § fi. ff. de legat. 2.* Quare si ponas: fideicommissum ad nepotem, ceu ad proximiorem, devolutum esse: isque postea moriatur, superstitibus pronepotibus & abnepotibus defuncti, à quo fideicommissum procedit: hìc profectò abnepotes unà cum pronepotibus fideicommissum consequentur. Intrant enim (*ut antè num. 63. ostensum*) locum parentum suorum,
73 eosque repræsentant. † Et sanè quòd repræsentatio non solùm in dispositione legis vel statu-

statuti, locum habeat, *per notata Alexandri cons. 88. quod concurrere. vol. 1. Jason. cons. 159. Odericus. col. 4 vers. quintò & ultimò. vol. 4. & Decij in l. 1. col. 6. in 14. notab. C de secund. nupt.* sed etiam in fideicommissis, atque ita in dispositione hominis, tenet *gloss. in d. l. cùm ita legatur. 32. §. ult. ff. de legat. 2. & ibi Bartol. Angel. de Periglis, & Castrens. Imola in l. Gallus. 29. §. 1. ff. de liber. & posthum. heredib. instit. Tiberius Decian. respons. 1. num. 350. & seqq. vol. 1. & resp. 9. vol. 2. hosq; citans Borch. in d. tract. de gradib. pag 185. edit. 1. Franc. Mantica in tract. de conjectur. ult. volunt. lib. 8. c. 11. num. 2. Heigius hîc cap. 5. num. 53. & Chassenéus in consuetudinib. Burgund. fol. 160. quem refert Forsterus d. lib. 4. de successionib. ab intest. c. 22. num. 5. qui tamen num. 2. hanc Accursii opinionem à plerisq; Interpretibus, quos recenset, communi suffragio rejectam esse asserit.*

Etsi autem omni iam luce est evidentius: 74
non nepotes tantùm, & pronepotes; sed inferiores etiam descendentes jure repræsentationis cum propinquioribus ad successionem ascendentium admittendos esse: id tamen dubitationis haud est expers: ecquid nepos ex filio primogenito, in successione Regni vel Electoratus patruo suo secundogenito sit præferendus? Sed huic illum præferendum esse, constat ex aureâ Bullâ Caroli IV. *tit. 7.* quæ in dignitate Electoratus apertè præfert primo-

geniti filium patruo. Ergo & in regali successione idem statuendum erit: eò quòd electoralis dignitas regiæ æquiparetur, *Daniel. Moller. lib. 1. semest. c. 40. num. 1.* Hujusque enunciati rationes potissimæ hæ sunt: I. Quia unius Regis plures primogeniti esse nequeunt, sed unus solummodo, & quidem natu maximus, ac heres suus, *argumento l. quod contra. 141. in*
75 *fine ff. de reg. jur.* Atqui nepos † est primogenitus, heresque suus: quia in patris sui mortui locum succedit, & communi & feudorum jure, *l. si nepotes. 7. ff. de collat. bonor. tit. 8. in princ. ibi, nepotes ex filio, loco sui patris. lib. 1. feud.* Imò nepos mortui patris sui locum adeò repentè occupasse dicitur, ut ne momento quidem ullo vacasse patris locus intelligatur, *arg. l. 2. in fine principij. ff. de bonis libertor. & l. 3. §. ult. ff. de donat. inter vir. & uxor.* Ergo meritò nepos eodem, quo pater, jure utitur, *l. qui in jus. 177.*
76 *ff. de reg. jur.* II. Quia naturâ † pater & filius eadem ferè persona reputantur, *l. ult. C. de impuber. & al. substitut.* Unde vox patris, tanquam vox filii est, *auctore Justiniano in §. si quis alij. 4. vers. ei verò. infr. de inutilib. stipulat.* & una caro probantur pater & filius. *can. contradicimus. 21. §. hac authoritate. caus. 35. q. 3.* Hinc pater, cui commissa est à Republica legatio, filium legationi expediendæ substituere potest, *l. sciendum. 4. §. legati. ff. de legationibus.* Quare ut pater primogenitus, sic & eius filius

ad pri-

ad primogenituræ jus admitti,& in eo patruo suo præferri debet. III. Quia filius primo- 77
genitus † vivo quoque patre, jus suum primogeniæ perfectè acquisitum habet: quippe cùm illud fratri suo, etiam vivente adhuc patre, vendere & cedere possit, ut jus divinum & canonicum testantur, *Genes. 25. v. 31. can. quàm periculosum. 8. caus. 7. q. 1.* Quod autem perfectè cuiusque est, id ad suos quoq; transmittit heredes, ut qui in omne jus defuncti succedunt, *l. heredem. 59. & l. hereditas. 62. ff. de reg. jur.* Quocirca † primogenitus filius jus 78
suum primogenituræ ad propriam suam sobolem transmittit: præsertim cùm illud (*ut modò dictum*) alii cedere possit: & id, quod cessibile est, ad heredes etiam sit transmissibile, *arg. l. ex pluribus. 42. ubi Bartol. num. 1. & aly. ff. de administrat. & peric. tutor.* IV. Quoniam in † odiosis etiam eadem jura, quæ filius 79
habebat, nepoti dantur, *l. si quis filium. 34. circa med. ibi, jubemus in tali specie eadem jura nepoti dari, quæ filius habebat, &c. C. de inofficioso testam.* Quapropter ius quoque, quod primogenitus obtinet, eo mortuo soli ipsius filio dabitur. V. Quia ius † ordini & loco alicui con- 80
cessum, ei tantùm, qui ordinem & locum illum occupat, debetur, *arg. l. immunitates. 4. & l. semper. 5. §. quibusdam. 12. ff. de jure immunitat. l. 1. in princ. l. 3. §. 1. & l. 4. §. quanquam. 3. ff. de censib.* Quod vel maximè in regali procedit di-

dit dignitate: quæ cùm uni ordini sive stirpi acquisita est, quamdiu in ea masculus superest, tamdiu ad alteram non transfertur. *tit. 1. §. 1. tit. 14. §. 1. & tit. 19. §. si quis miles. lib. 1. feudor. & tit. 11. lib. 2. feudor.* Atqui verò ius primogenituræ ordini & loco filii natu maximi tributum est. Ideóque ius illud ei debetur tantùm, qui in locum & ordinem filii natu maximi successit, qualis est nepos, *argum. l. filius. 28. §. 1. ff. de liberis & posthum.* ex qua elucet; quòd, priore subducto de familia suo herede, ulterior in proximum locum succedat. VI. Quia
81 iura magis subveniunt de damno vitando certanti, quàm lucrum captanti. *l. Proculus. 26. ff. de damno infect. l. 2. §. item Varus. 5. ff. de aqua, & aquæ pluv. arcend. l. si is, cui. 71. in fin. ff. de furtis. & l. un. C. pœnis fiscalib. creditores præferri. lib. 10.* Sed nepos in nostra specie de damno vitando certat: quoniam spem succedendi in patre suo radicatam habet, quæ iam ad ipsum transmissa est. Patruus autem de lucro captando laborat: quia, quod petit, nunquam habuit: ita ut si id consequeretur, tanquam merum lucrum ipsi obtingeret. *Atq; his, aliisq; pluribus argumentis hanc conclusionem firmant Tiraquellus in tract. de jure primigenior quæst. 40. num. 19. & aliquot seqq. Hotoman. illust. quæst. 3. Mynsinger. cent. 3. obs. 23. D. Collega Bocer. class. 4. Disput. 15. th. 20. lit. b. Arumæus Exercit. Iustin. 11. th. 6. Fachin. lib. 6. controversiar. jur. c. 2. Iohan.*

2. Iohan. Andreæ in additionib. ad Speculator. super rubrica, de feudis. versic. redeundo ad individuum, &c. circa finem. Oldrad. consil. 224. incip. Istæ sunt allegationes, &c. Frider. Schenck. Baro ad tit. 14. de feudo Marchiæ. lib. 1. feudor. num. 14. Heigius hîc cap. 5. num. 72. Petr. Greg. de Republ. lib. 7. c. 10. Henning. Arnisæus polit. lib. 1. c. 9. pag 220. Matthias Stephani cent. 3. quæst. 5 aliiq; ab his allegati. Tametsi (post multos alios, quos cumulavit Tiraquellus d. q. 40. num. 15.) dissentiat Cujacius ad tit. 11. libri 2. feudor. & Ioan. Petr. Surdus consil. 403. num. 34. & seqq. lib. 3. ubi omnino videndus.

Neque obstat, quòd jus repræsentationis 92 hanc vim tantùm habeat, ut eo jure fretus remotior cum proximiori in successione concurrat, non etiam ut proximiorem prorsus excludat: id quod in proposito casu contingit. Nam præterquam quòd dispar est causa hereditatum privatarum & regalis dignitatis, in quam jure singulari primogenitus tantùm, exclusis cæteris, succedit: haud perpetuum est, quòd repræsentationis jus non pertineat etiam ad excludendum aliquem, qui pari sit gradu cum eo, qui repræsentationis jure ad successionem admittitur. Fratrum namque filii Germani, qui pares sunt gradu defuncti fratribus, præferuntur in successione eiusdem defuncti patruis, & aliis similibus. *Novell. 118. c. 3. & Auth. post fratres autem. vers. hi autem. C. de legit. heredib.*

Simi-

83 Similiter non obest, quòd ubi valet proximitatis ratio, non possit etiam valere ratio repræsentationis; eò quòd invicem pugnent. Quia hoc falsum esse, ex d. Novell. 118. c. 3. liquidò constat: ubi fratris præmortui filiis successio sive jus repræsentationis ita conceditur, ut simul cum fratre superstite, patruo suo, qui propinquior est, admittantur. Unde manifestum est, quòd illo casu jus repræsentationis cum propinquitatis jure concurrat.

84 Et quamvis † jus repræsentationis tantùm in ordine descendentium sive liberorum, & non collateralium, sit receptum: unus tamen duntaxat ille casus exceptus reperitur, quem introduxit Justinianus *d. Novellâ 118. c. 3.* ubi etiam in transverso limite solis fratrum filiis hoc tribuit, ut in successione patres suos repræsentarent; atque ita patruo succederent unà cum patruis. *Forster. lib. 4. de successionib. ab intest. c. 21. Wesenbec. in d. §. cùm filius. 6. inf. hoc tit. num. 2. & 3.*

85 Nihil item movet, quòd jus primogenituræ sit privilegium personale: proindeque ad heredem non transeat, *l. in omnibus causis id observatur. 68. ff. de reg. jur. c. privilegium. 7. de regul. jur. in 6.* Etenim id nostram potiùs confirmat, quàm evertit sententiam: quippe cùm ex eo evidenter sequatur, quòd jus primogenituræ nec ad patruum transeat: quoniam pars patris in filio remanet, vivit, vigetque

getque; ita ut mortuus dici nequeat, *per textum rotundum in d. l. ult. C. de impuber. & aliis substitutionib.* in qua dicitur, † quòd naturâ pa- 86
ter & filius eadem esse persona penè intelligantur. Ubi probè ponderandum est verbum, *naturâ*: quod arguit, id ita esse non tam ex fictione, quàm ex veritate ipsius juris naturalis. Est siquidem verè filius portio patris, in eoque est substantia & caro patris: imò unus est cum patre ipso, *ut suprà num. 64. dictum ex can. jam itaq. 8. caus. 1. q. 4.* Et (*ut scitè scripsit Paulus de Castro cons. 264. col. 3. lib. 2.*) caro fi-
lii, † est veluti caro patris aucta: ita quidem, 87
ut licèt efficiatur novus homo, propter novam animam: non tamen dicatur primus homo omnino extinctus. Sicuti in simili arbor haud ob id mortua dicitur; quòd, antiquis radicibus mortuis, quæ loco animæ sunt, cùm vitam suppeditent, novas egerit, *argumento l. adeò. 7. §. ult. & l. qua ratione. 9. in princ. ff. de acquir. rer. dom.* quamvis alio respectu dicatur alia arbor, propter novas illius radices. *l. sed si meis. 26. § arbor. ff. eod. tit.* Ex quo consequitur: quòd primogenitus non dicatur prorsus extinctus, cùm nepos ex eo superest, in quem caro & substantia patris transfusa fuit. Quod & apertè significat illud Ecclesiastici *cap. 30. v. 4. Mortuus est pater ejus, & quasi non est mortuus. Similem enim reliquit sibi post se, &c.* Præter hæc tria, complura sunt

alia,

alia, pro patruo contra nepotem quæ facere videntur, argumenta; sed ad ea latè abundeque respondit Tiraquellus *in d. tract. de jure primigenior. d. q. 40. num. 100. & multis seqq.*

88 Dubia quoque & notabilis controversia est: Utrùm descendentes ad avi vel proavi hereditatem admittantur, quando parens eorum prædefunctus paternæ vel avitæ hereditati nondum delatæ legitimè renunciavit? Cujus quæstionis sive controversiæ, ut meliùs ea intelligatur, familiare hoc sit exemplum: Nobilis quædam virgo, cùm nuptui collocaretur, acceptis in dotem mille florenis, hereditati paternæ renunciavit cum juramento, *juxta formam c. quamvis. de pactis. in 6.* Postea decessit relictis aliquot liberis. Quæritur, an eius liberi ad defuncti avi hereditatem, tanquam nepotes, cum avunculis suis sint admittendi? Et sanè si filia, quæ renunciavit, post patrem suum mortua fuerit: unanimis & expedita Doctorum conclusio est: nepotes propter renunciationem istam cum avunculis avo succedere non posse, *Bellon. consil. 15. num. 14. Baptista à Villalobos in communib. opinionib. verbo, filia. num. 150. Rodericus Zuares. in repetit. l. quoniam in prioribus 32. limitat. 4. num. 9. C. de inoffic. testament. Grassus in libro receptar. sentent. §. legitima. quæst. 4. num. 3. alijq; per hunc adducti.* Illud autem perplexum est: si filia, quæ paternæ renunciavit he-

vit hereditati, vivo adhuc patre mortem obierit: nunquid eiuſdem liberi cum avunculis vel materteris ſuis, avi, qui poſt filiam deceſſit, hereditatem petere poſſint? Et (nil remorante contrariâ opinatione *Roman. in l. qui ſuperſtitis. 94. ff. de acquir. vel omitt. heredit. Decij conſil. 181. & aliorum quorundam*) poſſe veriſimilior eſt, eaque receptior traditio. Quæ quidem † ſequentibus potiſſimùm innititur 89
fundamentis. Primùm illa filiæ renunciatio cenſetur facta ſub hac conditione: *ſi hereditas paterna ad ipſam viventem devoluta ſive delata fuerit*. Atqui ſi filia ante patrem decedat: hereditas paterna ei non defertur. Ergo nepotes, utpote deficiente conditione renunciationi tacitè inſertâ, ab avi ſucceſſione non excluduntur. Qui enim ſub una conditione renunciat: is ſub contrariâ conditione non renunciaſſe, ſed hereditatem ſibi, ſuiſque poſteris reſervare voluiſſe intelligitur, *argumento l. quotiens. 14. in fin. ff. de novationib. l. ſi ita ſit ſcriptum. 45. §. 1. ff. de legat. 2. & l. Titio uſuſfructus, 96. ff. de condit. & demonſtrat.* Deinde † re- 90
nunciatio ſtrictiſſimi juris eſt: nec egreditur perſonas renunciantium: neque etiam ad jus porrigitur, quod verbis eius palàm non eſt comprehenſum. *l. quicquid adſtringendæ. 99. ff. de verb. obligat. Socin. conſil. 96. viſo proceſſu. in fin. lib. 1.* At filia ſuo tantùm juri, non verò liberorum ſuorum renunciavit: imò ne re-

nunciare quidem potuisse videtur, *argum. l. si unus. 27. in princ. ff. de pact. & totius tit. C. ne filius pro patre, &c.* Quocirca liberi, non obstante matris renunciatione, ad successionem avi hoc casu pervenire poterunt. Quando enim mater renuncians moritur, superstite patre: liberi illius statim subintrant locum matris, iisque successio debetur, non quidem intuitu matris, sed provisione seu beneficio legis *tradito in Auth. cessante. C. de legitimis heredib.* quod beneficium ipsis adimi non debet, *arg. l. si arrogator. 12. §. 1. ff. de adoptionib. & l si quis filium. 34. C. de inoffic. testam.* Praeterea aliquid firmamenti nostra sententia habet *ex l. si ex patronis. 10. §. 1. in fin. ff. de bonis libertor. & l. si quis, filio. 6. in princ. ff. de injusto, rupt. irrito facto test.* ubi expressum est; quod, si pater exheredet filium suum, qui moritur ante testatorem, isthaec exheredatio non noceat nepotibus ex illo filio: siquidem pro non factâ habeatur. Ergo eodem modo non nocet nepotibus in proposita specie renunciatio, per matrem facta; quò minùs ad successionem avi perveniant: quia validè sumitur argumentum ab exheredatione ad renunciationem, *docente Paulo Castrens. ad d. l. qui superstitis. 94. ff. de acquir. vel omitt. heredit.*

91 Nec adversatur, quòd liberi, tanquam heredes, promissionem sive factum & renunciationem matris ratam habere teneantur; eique, peten-

petendo avitam hereditatem, contravenire nequeant, *l. filium. 31. ff. de liberali caus. l. ex quapersona. 149 ff. de reg. iur. l. cùm à matre. 14. C. de rei vindicat.* Nam liberi, si post obitum matris, ante avum defunctæ, ad bona avita aspirant: matris, cui heredes extiterunt, renunciationem promissionemúe minimè impugnant. Illa siquidem, ut antè dictum, tacitam hanc conditionem annexam habet: *si successio seu hereditas matri deferatur.* Unde facilè intellectu est: in eum eventum, si fortè mater ante patrem suum, atque sic ante delatam sibi hereditatem, vitam cum morte commutaverit, renunciationem factam non esse. Ea quippe conditionis † natura est, ut priùs impleri, 92
quàm emolumentum ex illa quæri debeat, *l. pecuniam quam. 36. ff. de reb. credit. si cert. petit. l. necessariò. 8. in princ. vers. quòd si pendente. ff. de peric. & commod. rei vend. l. Thais. 41 §. Stichus. 11. ff. de fideicommissar. libertatib. l. Mævius. 55. ff. de condit. & demonstrat. l. hoc iure. 10. ff. de verbor. obligationib.* & nisi in veritate impleta fuerit, nihil (*uti nostri Dd. loquuntur*) ponit in esse, *argum. l. filiusfamilias. 114. §. cùm erit. 13. ff. de legat. 1. l. si quis sub conditione. 8. ff. si quis omissa caus. testament. l. si post diem. 5. §. 2. ff. quando dies legator. cedat. l. Arescusa. 15. ff. de statu homin. l. ult. §. ex hoc apparet. 8. ff. de verb. oblig. l. cedere diem. 213. ibiq. Alciat. num. 12. ff. de verb. signif. l. si ea conditio. 3. & l. seq. C. de conditio-*

ditionib. insert. Corn. cons. 79. num. 11. vol. 3. Paris. cons. 32. num. 4. 5. & 17. vol. 1. Bursat. cons. 44. num. 28. vol. 1. Gail. lib. 2. obs. 132. num. 3. Idque
93 non tantùm † in expressâ, sed & tacitâ conditione locum habet, *per textum in l. item quia. 4. §. hujus rei. & ibi gloss. ff. de pactis.* cùm taciti & expressi par virtus & efficacia censeatur, *arg. l. cùm quid. 3. ibiq; gloss. super verb. cauto. & Dd. communiter. ff. de reb. cred. si cert. pet. l. si cui. 9. vers. nam quædam in sermone tacitè excipiuntur. ff. de servitutib. & l. res in dotem. 42. ff. de jure dot.*

94 Neque hanc assertionem turbat *l. conditiones. 99. ff. de condit. & demonstrat.* ubi Papinianus ostendit. quòd ea, quæ tacitè insunt, legatum vel obligationem conditionalem non faciant: ut, fructus fundi si legati fuerint, quamvis hi sub hac conditione, *si nati fuerint*, relicti intelligantur: nihilominùs tamen, si legatarium ante horum proventum decedere contingat, eius heredi debentur, *l. cùm illud. 23. ad finem. ff. quando dies legator. cedat.* Sic eâdem ratione asserendum videtur: quòd renunciatio, licèt conditio eius tacita in vita renunciantis non extiterit: nihilominùs post huius obitum, in persona heredis impleri possit. Hoc, *inquam*, assertionem nostram non
95 turbat. Nam in † conditionibus potissimùm locum voluntas tenet, earumque sensus magis, quàm verba, amplectendus venit, *respondente*

dente Vlpiano in l. si quis ita. 3. §. conditio. 9. ff de adimend. vel transfer. legat. Quod utique in tacitis conditionibus maximè dicendum est: cùm eæ non verbis exprimi, sed ex solà disponentium voluntate colligi soleant. Quamobrem hac etiam in parte si disponentium mentem pensiculatè consideraverimus: ingens horum casuum differentia & discrepantia apparebit. Testator etenim fructus purè legando, hosce omnino legatario, eiusq́ue heredibus acquiri voluit: nec ullam proculdubio, si mortis tempore extitissent, conditionem adiecisset. Ideóque ex præsumpta disponentis voluntate, legato istiusmodi nullam conditionem, sed præstationi moram duntaxat iniectam esse, Paulus respondit, *l. quod purè. 6. §. 1. ff quando dies legator. cedat.* Aliter se res habet in conditione uta tacità: *si hereditas paterna filiæ renuncianti delata fuerit.* Omnis namque renunciationis vis & efficacia in illà consistit: eaq́ue ut subintelligatur, ipsa rei natura ac subjecta materia suadet, dictatque. Alias enim hoc † renunciationis pactum non subsisteret: cùm nulla viventium hereditas aut successio esse, & consequenter de eà nulla pura renunciatio fieri possit, *l. 1. ff. de hereditate vel act. vend. d. l. qui superstitis. 94. ff de acquir. vel omitt. hered.* 96

Nihil quoque obstat, quòd heres & defunctus habeantur pro unà eademque personà: 97

proindeque quod defunctus pepigit, & heres pactus censeatur, *Novell. 48. in fine præfationis.* Quandoquidem illud ex fictione juris venit: siquidem rei veritate diversæ sint personæ. Sed & illud procedit in his, quæ heres immediatè à defuncto habet, tanquam heres. Atqui in nostra quæstione filii successionem avitam non tanquam heredes matris, sed ex proprio jure obtinent. Ergo quoad illam non repræsentant matrem: nec eadem persona cum matre dici possunt.

98 Præterea non obsistit *c. 1. An agnatus vel filius defuncti possit retinere feud. &c. tit. 45. lib. 2. feudor.* ubi filii non possunt habere feudum ex pacto & providentià, & repudiare hereditatem patris: & tamen illud feudum habent ex persona proprià, videlicet ex providentià primi domini, concedentis feudum, & dispositione legis. Sic etiam proposito in casu licèt filii veniant ex personâ proprià: tamen cùm sint heredes matris, pactum matris approbare debent. Hoc, *inquam* non obsistit. Quia renunciationis pactum à matre factum, propter non impletam conditionem pro non facto habetur. Renuntiatio enim *(ut iam suprà inculcatum num. 89. & 91.)* sub ea conditione videtur facta: *si matri hereditas paterna delata fuerit.* At verò hereditas illa matri non fuit delata. Quapropter renunciatio, tanquam deficiente conditione, pro non facta habetur, *argum.*

argum. l. qui heredi. 44. & l. Mævius. 55. & similium. ff. de condit. & demonstrat. Concludendo ergo intrepidè statuendum est: cùm vinculum renunciationis per obitum matris, adeó jue per conditionis defectum penitus sublatum sit: & nepotes avitam successionem non ex matris, sed propriâ personâ agnoscant: maternam renunciationem, cujus virtus in eos descendere non potuit, nulla ratione iis, in avita hereditate obtinendâ obesse aut præjudicare posse. *Et hanc, utpote frequentioribus calculis receptam sententiam tenent & plenius explicant Bartolus & Paulus Castrensis in d. l. qui superstitis. 94. ff. de acquir. vel omitt. heredit. Baldus, Alexander, & cæteri in l. pactum. 3. C. de collationib. Idem Baldus in l. fin. C. de pact. Natta in c. quamvis. de pactis. in 6. & ibidem Matth. Boys. part. 2. num. 124. cum seqq. ibidemq; Covarruvias §. 2. num. 4. & rursus §. 3. num. 7. Maranta Disput. 10. Wesenbec. cons. 11. num. 14 & cons. 71. num. 16. & aliquot seqq. Cephalus cons. 334. & cons. 650. num. 78. Cravetta cons. 84. num. 5. & cons. 127. cent. 1. Gozadin. cons. 75. in fin. Grassus d. § legitima. quæst. 4. num. 3. & 4. Kirchovius communium conclusion. cent. 6. conclus. 100. Tiraquell. in tractat. de jure primigenior. quæst. 40. num. 113. & 120. Bronchorst. cent. 1. Miscellan. controvers. assert. 18. Villalobos in commun. opin. litera F. num. 151. Stephan. Ranchin. in annotat. ad Guid. Pap. quæst. 598. Forsterus*

sterus junior in tract. de pact. c. 6. pag. 168. cum seq. & novissimè Kellenbentz. de renunciatione succession. quaest. 33. pluresq; alii, ab his cumulatim citati. Quò faciunt etiam valde, quae tradita sunt à Georgio Beato in decisionib. antinomiar. quaest. 26. Caeterùm quod suprà *num. 51.* dictum est, descendentes vel liberos parentibus aequaliter succedere: id procedit quidem in liberis, qui ex eodem matrimonio, iisdemque nuptiis procreati sunt: at secus est, si liberi di-
99 versi matrimonii fuerint. Tunc enim † unaquaeque soboles donationem propter nuptias, vel dotem sui parentis praecipuam habet: in aliis bonis illi aequaliter succedunt, *l. cùm aliis. 4 C. de secund. nupt. Novell. 22. c. 29. Borcholt. d. tract. de gradib. tit. de success. descendent. in fin. pag. 186. & in Commentar. ad consuetud. feud. cap. 7. de successione. num. 16. Graff. d. lib sententiar §. successio ab intestato. quaest. 17. & Heigius hîc cap. 5. num. 83. & subsequenti.*

100 Planè non solùm jure civili, sed & feudali liberi aequaliter succedunt, *cap. 1 §. & quia vidimus. de his, qui feud. dare poss. tit. 1. lib. 1. feud. cap. 1. de successione feud. tit. 8. lib. 1. feud.* beneficio repraesentationis retento, ut nimirum primi gradus liberi in capita; ulterioris verò, in stirpes succedant, *dict. tit. 8. ibi, nepotes ex filio, loco sui patris, &c. libr. 1. F. Roland. à Valle cons. 68. num. 22. & seqq. vol. 1. Henningus Göden cons.*

den consf. 21. num. 1. Antonius Gabriel. Roman. libro 4. conclus. tit. de successionib. ab intestato. conclus. 1. num. 7. † Et possunt liberi inter se feudum suo arbitratu dividere: nisi feudum sit regale, quod ex lege Friderici Imperatoris dividi nequit, *per textum apertum in tit. 55. de prohibita feudi alien. per Frider. §. praeterea ducatus. libr. 2. feudor. latè Andreas Gail. observ. 153. lib. 2. & Borcholt. d. Commentar. feudal. c. 7. num. 40. & seqq. ubi plures citat.* Quamvis enim feudum per se & suâ naturâ sit individuum; ut & ususfructus, cæteræque servitutes: utilitatis tamen causa inductum est, ut materia feudi instar ususfructus, id est, fructus ipsi dividantur. *d. tit. 55. §. praeterea ducatus. lib. 2. feudor. junctâ l. ususfructus & ab initio 5. ff. de usufruct. D. Bocer. class. 4. Disputat. 15. thes. 19. ad lit. b.* 101

Cùm autem Imp. Friderici constitutio feudum regale, veluti regnū, ducatum, marchionatum & comitatum, dividi disertè vetet: in quæstionem non immeritò vocari potest: ecquid primogenitus in successione feudi regalis, & dignitatem annexam habentis, cæteris suis fratribus præferri debeat? Et debere præferri, non sine ratione affirmatur. † Etenim jus primogenituræ evidenter satis ex ipso jure divino constat, *Deuteron. cap. 21. vers. 17. Genes. cap. 27. vers. 29. Paralipom. lib. 2. cap. 21. v. 3.* Quinimò ordo non solùm naturæ ac divinæ 102 103

legis, sed etiam omnium ubique gentium jus istud approbat. Naturâ siquidem comparatum est, ut majores natu imperent, præsint, dominentur: juniores serviant, subsint & obediant: idqúe vel inter bruta animalia observari videmus. *Arist. lib. 6. histor. animal. cap. 18. Plinius libr. 11. cap. 40. Ælian. libr. 3. de natura animant.* Ac certè olim tam apud Ægyptios, Moabitas, Albanos, Græcos, Athenienses, Macedones, Troianos, Persas, Numidas, quàm Germanos, omnesqúe gentes consuetudo fuit, hodiéque est, & ea quidem à jure approbata: ut in his, quæ dignitatis sunt, primogenitus cæteris præferatur: *uti videre est ex exemplis, quæ allegant Petrus Greg. Tholos. lib. 7. de Republic. cap. 5. Bodinus lib. 6. de Republic. cap. 5. Tiraquell. in præfat. de jure primi-*
140 *genior. num. 22. & multis seqq.* † Hinc natu maiores sive seniores anteponendos esse minoribus, haud obscurè innuit Callistratus *in l. semper. 5. ff. de jure immunit.* Hinc etiam Alexander Imperator Ulpianum Jureconsultum, parentem suum vocavit, eò quòd esset senior. *l. ex divi. 4. C. de locato & conduct.* Hinc quoq; seniores primo loco sedere debere, arguit *l. 2. C. de Præfectis Prætorio, &c.* Et, illo jure naturę inter Principes violato, sæpius contigit; ut gravissima bella, funestissimaqúe parricidia sint secuta. *Bodin. & Petr. Gregorius Tholo-*

sanus

ſanus locis præallegatis. Iuſtin. lib. 16. & Livius libro 10. belli Maced.

At quid judicandum, ſi primogenitus ſit 150
ignavus, iners, deformis, balbus, luſcus, claudus, gibboſus? numné ideo ſceptra de manibus illi extorquenda? Minimè hoc fieri poſſe, rectè ſtatuitur. Quia nullæ corporis aut animi deformitates tantæ eſſe debent: ut propter eas ab hoc jure omnium gentium communi diſcedatur. Ac meliùs utique eſt; ſub gibboſo, aut claudo eſſe Principe, cui conſilium probum adjungi poteſt, quàm ſub Principe integro, cui malum conſilium eſſet. Ideoqúe memoriæ prodidit Herod. *lib. 5.* quòd apud Lacedæmonios Ageſilaus, etſi claudus, tanquam proximior, ad regnum ſit vocatus. Sic Ungariæ Comitia Colomannum primogenitum, Alino fratri ſecundo genito prætulerunt: tametſi gibboſus, claudus, luſcus & balbus fuerit, *referente Henning. in geneal. reg. Vngar.* Similiter Carolo VIII. Regi Gallorum, quamvis corporis totius effigies fuerit deformis, regni adminiſtratio commiſſa fuit. *Paul. Æmil. libr. 10. hiſtor. Franc. Pontan. lib. 2. cap. 34.* Nec præterea propter ignaviam & inertiam primogenitus eſt repellendus: cùm per procuratores aut vicarios, ſi per ſe nolit, aut nequeat, adminiſtrare poſſit. Quãobrem retineantur ex ſucceſſione Principes primogeniti, vel in memoriam priorum, vel

ex

ex lege, vel quia etiam tales, per se non valentes imperare, sint utiliores Reipublicæ, quàm si novâ electione cardines totius pacis ac Reipublicæ essent commovendi. *Petr. Gregor. d. lib. 7. de Repub. c. 6. Bodin. d. lib. 6. de Republica. cap. 5.*

106 Sed non minùs ardua, quàm pulchra hîc emergit quæstio: an & is primogenituræ jure fruatur, qui alios quidem nativitate præcessit: eo autem tempore pater illius regnum, de cuius successione agitur, nondum acquisierat? Et affirmatæ sententiæ firmissimum positum est fundamentum *in l. senatoris. 5. ff. de senatoribus.* ubi Ulpianus respondit: senatoris filium non solùm accipiendum esse eum, qui naturalis est, verùm adoptivum quoque: nec referre, in senatoria dignitate constitutus eum susceperit, an ante dignitatem senatoriam. Quò conferunt etiam haud parùm *l. filii. 22. §. senatores. 5. ff. ad municipal. l. qui ad tempus. 2. §. in filiis decurionum. ff. de decurionibus. & fil. eor. l. moris. 9 §. sed utrùm. 14. ff. de pœnis. l. cùm advocatio. 8. ibi, cum liberis quandocunque genitis. C. de advocat. divers. judicior. l. 2. C. de advocat. diversor. judicum. l. neque Dorotheum. 61. l. neminem. 64. & ll. seqq. C. de decurionib. l. si senator. 11. C. de dignitat. cap. ad extirpandas. & c. ad*

107 *hæc. de filiis presbyt.* † Et ratio esse poterit: quoniam bona patris liberis contingunt, quia sunt liberi; & non, quia parens in dignitate

fuit

fuit positus, aut non; nullâ habitâ etiam ratione temporis, sed solius mortis. Proinde meritò Imp. Antoninus ad id tempus refert considerationem officiosi & inofficiosi testamenti paterni. *l. cum quæritur. 6. C. de inoffic. testam.* Præterea licèt natus ante regnum patris, interim dum pater est privatus, non dicatur filius Regis: attamen cùm primùm pater Rex fuit, is quoque filius Regis fuit, *per jura suprà allegata:* & ita continuò incipit esse primogenitus Regis. Si enim filius Regis est, & nemo illum præcedit: consequens est, ut sit primogenitus Regis. *cap. Ioseph. ext. de verborum significat. Tiraquell. in tract. de jure primigeniór quæst. 31. num. 12. & 27. & per notata eiusdem de Nobilitat. cap 15. num. 7. Forster. lib. 4. de successionib. cap. ultim. num. 36. cum seqq. Hotom. illustr. quæst. 2. Heigius hîc cap. 5. num. 71. Hackelman illustrium quæstion. Disput. 18. thes. 5. Treutler. Disputat. 19 thes. 16. vol. 1 Hænonius Disput. 12. sub thes. 4. Niellius Disputat. feud. 5. th. 2. ad lit. b. Henning. Arnisæus polit. libr. 1. cap 9. pag. 222. Menoch. libr. 5. de præsumptionib. præsumpt. 33. num. 38 Petr. Greg. libr. 7. de Republic cap. 9. Covarruv. libr. 2. variarum resolut. cap. 8. num. 5. vers. tertiò opinioni, &c. ubi utramq; in partem plures adducit.*

Huic decisioni nihil refragatur *l. si senator. 11. C. de dignitatib. libr. 12.* ex cuius principio appa-

apparet; si quis filium procreaverit, antequam senator factus sit, eum hominem privatum & plebeium, non verò filium senatoris esse. Nam (rejectis diversis aliorum conciliationibus, *Duaren. lib. 2. disputat. anniversar. cap. 29. & Pacii cent 1. ἐναντιοφανῶν. quæst. 39.*) lex ipsa de speciali quodam senatorum privilegio intelligenda est, scilicet de immunitate functionis glebalis, id est, pensionis, quæ ex possessionibus ærario infertur: à qua pensione & canone immunes sunt senatores, & eorum liberi. *l. 2. C. de prætorib. & honore præturæ, &c.* Veruntamen ab isthac functione glebali immunes non censentur senatoris filii, qui nati sunt, antequam pater senatoriam dignitatem suscepisset. Atque illud est, quod *in d. l. si senator. 11 in princ. C. de dignitatib.* rescribitur; privatos esse senatoris filios, id est, plebeios, qui editi sunt, priusquam pater senator esset: *quemadmodum ex Cod. Theodosiano istam legem interpretatur Cuiacius ibidem, eumq; referens Dn. Collega Bocer. in tract. de regalibus. cap. 2. num. 11.* Sic decurionis filius, ante patris decurionatum natus, licèt dignitate patris gaudeat: non tamen omnibus sui patris privilegiis lætatur, *uti arguit textus in dict. l. 2. §. in filiis. vers. & quidem quantum pertinet. ff. de decurionibus.* Sic quoque illustrium virorum filii, ante dignitatem parentum editi,

quam-

quamvis dignitate paternâ potiantur: non tamen à curiali conditione & functione liberi pronunciantur. *l. Doctitii. 63. §. 1. & l. seq. l. penult. & ult. C. de decurionibus libr. 10.* nisi quædam familia ex speciali privilegio conditione & functione istâ, libera reperiatur, *d. l. neque Dorotheum. 61. C. eod.* Cùm ergò de speciali duntaxat functione, nimirùm curiali, prædictæ leges agant: malè inde colligitur, quòd illustris filius non sit, qui ante illustrem patris dignitatem est natus. † Verùm ut omnis dif- 109
ficultas removeatur faciliùs, dicendum videtur: quòd filii, ante patris dignitatem suscepti, fruantur quidem eâdem dignitate, maximè quoad pœnas quasdam evitandas; non autem, quoad onera publica sustinenda: *& de pœnis evitandis est textus in dict. l. 2. §. 2. ff. de decurionibus. & in l. severam. 10. C. de dignitatib. D. Bocer. d. tract. de regalib. c. 2. n. 13.*

Quanquam porrò jure civili liberi utriusque sexus succedunt. *Novell. 118. cap. 1. §. item vetustas. 15. infr. hoc tit. & attigimus suprà n. 51.* jure tamen feudali regulariter masculos tantùm, non etiam fœminas succedere indubitatum est. *tit. 1. §. hoc autem notandum. 3. & tit. 8. de successione feudi. §. filia verò. libro 1. feudor. t. 11. de successione fratrum. § 1. vers. ad filias verò. & tit. 50. de natura successionis feudi. lib. 2. feud.* Huiusque multiplex affertur ratio. † Tum 111
quia fœmina ab omnibus civilibus officiis re-

mota

mora est. *l. 1. §. 1. & l. 2. §. 1. ff. ad Senatusconsultum Velleian. l. 2. ff. de regul. jur.* nec militaria munera sive servitia (ob quæ concedi feuda solent. *tit. 24 §. item qui dominum. lib. 2. feudorum.*) obire, & dominum armis in pugna juvare & defendere potest. *Bald. in l. ult. num. 1. & 7. C. de suis & legit. Roland. à valle consil. 41. num. 11. vol. 4. Iacobin de S. Georg. in tract. de feud. in verb. Marchio in Italia. num. 4. Alexander consil. 10. viso instrumento num. 2. vers. sed præmissis. vol. 5. Cravett. consil. 6 num. 77. volum. 1. Borcholt. de feud. cap. 1. num. 19. Vult. lib. 1. de feud. cap. 4. num. 3. & cap. 9. num. 26.* Quò spectat, quod Homerus tradit *lib. 6. Iliados:* Telam & colum, & ancillarum curam, esse mulierum propria; bella autem virorum, his verbis:

ἀλλ' εἰς οἶκον ἰοῦσα, τὰ σαυτῆς ἔργα κόμιζε,
ἱστόν τ' ἠλακάτην τε, καὶ ἀμφιπόλοισι κέλευε
ἔργον ἐποίχεσθαι· πόλεμος δ' ἄνδρεσσι μελήσει
πᾶσιν.

Et illud Ovidii *lib. 12. Metamorph.*

——— ——— ——— ——— ——— Columq;
I cape cum calathis, & stamina pollice torque:
Bella relinque viris.

Item illud Virgilii *lib. 7. Æneidos:*

Bella viri pacemq; gerant, queis bella gerēda.

iii Tum quia ratione verecundiæ naturalis, ac honestatis publicæ, mulier cœtibus virorum, maximè si illustris fuerit, immiscere se non potest,

potest, *arg. l.1. §. secundo loco. 5. ff. de postuland. l. si qua illustris. 5. C. ad SC. Orfit. optimam. 14. vers. cum itaq; C. de contrah. & commit. stip. Bl. in d. l. ult. n. 7. C. de suis & legit. Borch. de feud. d. c. 1. n. 19. Schurer. in tract. de hered. quæ ab intest. defer. t. 9. Plebst. disp. feud. 7. th. 34. sub lit. a.* † Tũ 113
quia ob sexus imbecillitatem seu fragilitatem (propter quam multis casibus supposita & objecta est, *d. l. 2. §. verba. ff. ad Senatusconsultum Velleian.*) & futilitatem naturalem, secreta domini sibi commissa retinere, adeoq; ea præstare nequit, quæ fidelitatis forma, feudorum jure præscripta, à vasallo exigit. *tit. 5. 6. & 7. lib. 2. feudor. Curtius junior de feud. part. 3. membr. 1. num. 1. Decian. consil. 58. num. 45. & 48. Sonsbeco. in Commentar. ad usus feud. part. 9. num. 120. Vulteius dict. lib. 8. de feud. cap. 9. n. 26. Gregorius Rolbagius in certaminis masculo-fœminei acie virili. cap. 13. num. 13. & cap. 23. n. 9. pluresq; alii ab eis relati.* † Tum etiam quia feu- 114
di successio pendet à domini concedentis voluntate, quæ verisimiliter hæc est, ut soli masculi in feudum succedant. *D. Bocer. class. 4. Disput. 15. thes. 13. sub lit. a.* † Tum denique 115
quia vasallus inter pares eiusdem curiæ judicare debet, *secundùm cap. un. de controvers. feud. ap. par. termin. tit. 16. lib. 2. feudor. & cap. un. an apud judic. vel cur. domini quæst. feud. deb. term. tit. 46. lib. 2. feudor.* à quo tamen officio fœminas publicâ lege remotas constat.

d.l.2.ff.de reg.jur.l.fin. C.de recept.arbitr. Wil*helmus Fornerius Aurel. in Comment. feud sub tit. diversa filior. parent. succed. genera. vers. ju-*
116 *re civili filia, &c.* † Quamvis ergo filia vasalli armis adsueta, & militiæ dedita sit: in feudum tamen succedere nequit: *sicuti contra Andream de Isernia ad tit. 8. de successione feudi. §. hoc quoque. libro 1. feudorum. Doctores communiter existimant. Martinus Laudens. Matthæus de Afflict. Loriotius & Alvarott. in §. & quia. de his, qui feudum dare poss. tit. 1. libro 1. feudor. Petrus Ravennat. in §. hoc autem notandum. eodem titul. Zasius in epitom. feudal. part. 8. de feudi successione. num. 36. Ioann. Thomas de Marinis. tit. 11. de feudo fœmineo. num. 22. & hos, aliosq; referens Hartmannus Pistoris*
117 *lib. 2. quæstionum jur. quæst 34. num. 3.* † Licèt item feudum generaliter sit concessum primo acquirenti, & eius heredibus: attamen filia primi acquirentis, ut quæ hac concessione non comprehenditur, in feudum non suc-
118 cedit. † In feudis enim appellatione heredum intelliguntur tantùm heredes feudales, qui mares sunt, non fœminæ, *per textum expressum in tit. 13. de alienatione feudi. §. etsi clientulus. libr. 1. feud. & tit. 34. de lege Corradi. §. similiter. libro 2. feudorum. Forsterus libro 3. de successionibus. cap. 24. num. 4. & seqq. Fachineus libro 7. controversiar. jur. cap. 3. 4. 7. 42. & 43. Mynsinger. centur. 5. observat. 72. num. 6. Hæ-*

non.

non. Disput. 12. sub controversia. 5. Zasius consil. 11. num. 5. & consil. 13. num. 25. vol. 1. & Decian. consil. 45. num. 14. vol. 2. † In tantum autem 119
à feudi successione fœmina excluditur: ut neque illo casu, quo feudum alicui, & heredibus eius quibuscunque datum fuit, admitti videatur: cùm appellatio heredis, jure feudorum ad filios duntaxat vasalli pertineat, *ut modò ostensum:* † & dictio, *quibuscunq;*, restringenda 120
sit ad personas habiles, & intelligenda juxta materiam subjectam, *arg. l. ult. & ibi gloss. C. sine censu vel reliquis fundum comparari non posse. l. 1. ibi, unusquisque. C. de SS. Ecclesiis. l. 1. ibi, quibuscunque. ubi gloss. C. de fide instrumentor. cap. 1. §. ult. de jurejurando. in 6. Baldus in cap. 1. §. donare. num. 4. qualiter olim poterat feudum alienari. tit. 9. libro 2. feudor. & ibidem Martinus Laudens. Præpositus & Schenck Baro. Alexander consil. 30. num. 11. volum. 1. Corneus consil. 199. n. 69. vol. 2. Rubeus consil 110. n. 9. Decius consil. 171. nu. 6. & consil. 185. vers. secundò respondetur. & consil. 193. num. 5. in fin. & consil. 208. num. 11. Beccius consil. 101. num. 38. Cephalus consil. 2. num. 15. Barbat. consil. 63. num. 11. lib. 1. Menoch. consil. 1. num. 456. Zasius dict. epitom. feud. part. 8. num. 62. vers. quid autem si feudum. Vulteius dict. libro 1. de feud. cap. 9. num. 29. in fine.* † At quia longo usu, com- 121
munique applausu recepta est opinio eorum, qui feudum hereditarium esse volunt, quo-

ties in investiturâ heredis facta est mentio: ac proinde illud etiam ad fœminas, & quoscunque alios heredes transire asserunt: certè ab isthac opinione in praxi recedendum non erit: *eamq; comprobarunt Baldus sibi non constans in leg. 1 quæst. 45. & 48. ff. de rerum divis. & in cap. in præsentia. num. 20 de probat. & in cap. 1. in princ. num. 19. de prohibit. feudi alienat. per Frider. Curt. Jun. in tractat feud. part. 3. num. 62. Iason in leg. 2. num. 198. Cod. de jur. emphyteut. Albertus Brunus consil. 16. vers. quintus est etiam casus. Socin senior. consil. 297. volum. 2 Socin. junior consil. 72. num. 23. vol. 1. Gozadin. consil. 6. num. 43 & consil. 8. num. 25. Roland. à valle consil. 3. num. 65. & consil. 60. num. 49. & consil. 96. num. 37. vol. 1. & consil. 79. num 34. volum. 2. & consil. 1. num. 47. volum. 3. Riminald. consil. 65. numer. 19. Cravett. consil. 256. Bursat. consil. 22. vol. 1. Molineus in addit. ad Alexandrum. dict. consil. 30. num. 15. volum. 1. & consil. 195. num. 4. vol. 6. Fachineus dicto libro 7. controversiarum jur. cap. 6. Ioann. Baptista à Villalobos in communibus opinionib. lit. F. num. 2. & Soarez in thesaur. recept. sent. lit. F. num. 99. aliiq; plures, quos referunt & sequuntur Ludolphus Schraderus in tractat. feud. part. 7. c. 3. n. 1. & Hartm. Pistoris lib. 2. quæstion. jur. q. 1. n. 39.*

122 De feudo franco, id est, à servitiis libero, an in illud filia succedat, mirè controvertitur?

Et

Et quamvis opinionem affirmativam amplectantur, *Baldus in cap. 1. §. & quia. num. 19. de his, qui feudum dare poss. tit. 1. lib. 1. feudorum. Roman. singulari 178. incipiente, hodie fœmina. &c. & consil. 33. & consil. 367. num. 12. Alexand. consil. 29. num. 1. & dict. consil. 30. num. 24. volum. 1. Wurmbser. de feud. observat. 14. vers. sicut etiam videmus. Paris de puteo, de redintegrat. feud. cap. 108. num. 7. Ruin. consil. 24. num. 9 vers. & similiter. & cons. 38. num. 7. vol. 1. Grat. consil. 9. num. 153. volum. 1. Jul. Clarus in §. feudum. quæst. 73. num. 7. & alii memorati & probati à Vulteio libr. 1. de feud. cap. 9. num. 41. pag. 410. & Hartmanno Pistor. dict. libr. 2. quæst. 34. num. 29. 33. & seqq.* contrariæ tamen sententiæ, utpote de jure veriori, subscribunt *Martinus Laudensis in dict. cap. 1. §. & quia. num. 29. de his, qui feudum dare poss. Jacobin. de S. Georg. de feud. super verb. & fœminis. num. 5. Duaren. de feud. cap. 10. num. 7. Hanneton. libro 2. feudorum. cap. 8. Franc. Curtius Junior in tractat. feud. parte 3. num. 5. Zasius dict. epitom. feud. part. 8. num. 44. Schrader. dict. tractat. feud part. 7. cap. 4. num. 11. Borcholt. de feud. cap. 7. num. 68. Henricus à Rosenthal. in synopsi juris feud. cap. 7. conclus. 87. & Bocerus prædicta class. 4. Disputat. 15. thes. 13. ad lit. d.* Ejusq; ratio non difficilis aut obscura est. Tum quia generaliter placitis feudorum definitum est, fœminas à feudi successione arceri. *dict. tit. 1. §.*

hoc autem notandum. & dict. tit. 8. §. filia. libr. 1.
123 feudorum. cum similibus suprà citatis. † Gene-
rali autem regulæ inhærendum est, donec eius
exceptio demonstretur, arg. l. ab ea parte. 5. ff.
de probationib. l. suus quoque. 4. §. puto. ff. de he-
redibus instituend. cap. ad decimas. 2. in fin. de
restitut spoliat. in 6. Decius in l. 1. num. 7. ff. de
regul. jur. Tiraquell. in tractat. de utroque re-
124 tract. part. 1. §. 1. gloss. 9. num. 211. † Tum quia
feudorum in libris duæ tantùm exceptiones
proponuntur, quibus etiam fœmina ad feudi
successionem admittitur. Prima est: si eo pa-
cto specialiter datum sit feudum, ut & filia si-
ve fœmina in illud succedat. dict. tit. 1. §. hoc au-
tem. & d. tit. 8. §. filia. lib. 1. F. & tit. 11. §. ad filias.
& tit. 50. in princ. lib. 2. feudor. Altera: si feu-
dum sit fœmineum, id est, à fœmina primò
acquisitum. tit. 30. in princ. & dict. tit. 50. in pr.
lib. 2. feudor. Schrader. d. part. 7. cap. 4. num. 48.
& Borcholt. dict. cap. 7. num. 69. pag. 158. quibus
125 in locis plures allegant. † Unius autem, vel al-
terius casus exceptio, est reliquorum omni-
um casuum inclusio. l. quæsitum. 12. §. idem
respondit, domo instructa. 43. ff. de instructo
vel instrument. legat. l. cùm prætor. 12. in prin-
cip. ff. de judic. l. nam quod liquidæ. 4. §. fin. ff.
126 de penu legata. † Tum quia licèt feudum
francum in eo, quòd à servitiis liberum est, à
communi feudorum natura recedat: eandem
tamen in cæteris retinuisse, existimandum est.

tin-

tit. 48 & tit. 26. §. penult. lib. 2. F. Zasius d. Epitom. feud. part. 12. num. 3. Sonsbec. ad usus feud. part. 4. num. 6. Curtius junior dict. tract. feud. part. 1. quæst. 6. Molineus in consuetud. Paris. tit. 1. §. 30 num. 100. in fine. Tum etiam quia non ea solummodò causa est, cur mulier à successione feudi removetur: quòd ipsa dominum armis juvare in bello non possit: sed & alias eius rei esse causas, jam suprà expositum est, *num. 111. & seqq.* Quamvis ergo feudum à servitiis sit liberum: haud tamen liberum putatur ab aliis oneribus, vasallo incumbentibus, quæ sub forma fidelitatis comprehenduntur, *in tit. 5. 6. & 7. lib. 2. F.*

Hanc decisionem negatam non evertit textus *in tit. 104. casus, quibus fœmina in feudo succedit. in capitulis extraordinariis.* ubi in fine principii expresse fœmina ad feudi successionem admittitur, cùm id sic datum est, ut nullum pro eo servitium fiat. † Nam extraor- 127
dinaria ista capitula in explicando quidem jure feudorum dubio, alicuius momenti esse possunt: at cum reliquis duorum librorum juris feudistici titulis parem authoritatem non habent: sed apocrypha & supposititia appellitantur, adeóq; authentica esse negantur. Ideoque contra juris feudorum placita, aut eorum rationes allegari nequeunt: *ut post Bald. ad tit. de successione fratrum. §. ad filias. libr. 2. F. sentit Alexander consil. 29. in fin. vol. 1. Iacobi-*

nus de S. Georgio in tract. de feudis. in verb. & fœminis. n. 5. Curt. Jun. eodem tract. p. 3. memb. 1. num. 5. vers. nec obstant, &c. & nu. 14. & Duarenus in Commentar. in consuetud. feud. cap. 10. num. 7.

Similiter nihil resistit, quòd fœmina à feudi successione arcetur, eò quòd servire feudum non valeat, *per textum in tit. 36. an mutus vel aliâs imperfectus feudum retineat. in fin. lib. 2. F.*
128 ut † proinde si liberum sit feudum, nullique servitio obnoxium, ad feudi successionem fœmina admitti debeat. Etenim servire feudum non tantùm est, armis juvare dominum in bello, aut quod aliud manuarium ministerium illi præstare: sed & fidem, consilium & taciturnitatem ei exhibere: *quemadmodum arguit forma fidelitatis proposita sub d. t. 5. 6. & 7. lib. 2. feudor.* Cùm autem fœmina ob sexus fragilitatem inops sit consilii; & propter loquacitatis, garrulitatis & futilitatis vitium, ne secreta domini pandat, suæque fidei commissa atque concredita propalet, vehementer metuendum sit: meritò à feudorum successione eliminatur, & repellitur.

129 Nihil item adversatur, quòd ubi plures sunt dispositionis alicujus causæ, cessante eâ, quæ inter illas est potissima (qualis in proposito est servitium manuarium, & quidem militare) cesset etiam dispositio, *argum. c. quoniam. 5. §. porrò. & §. si autem. ext. ut lite non contestata*

testata non procedatur ad testium receptionem, &c. Quandoquidem † illud obtinet, si 110
cæteræ causæ sint merè accessoriæ: quia semper eius, quod principale est, ratio habetur, non etiam eius, quod accessoriè & secundariò sive in consequentiam venit, *l. 1. ibi, prima enim ratio, &c. ff. de auctorit. & consens. tutor. cum similibus collectis à Tiraquello in tractatu regulæ, cessante causa, cessat effectus. limitat. 22. num. 22. & seq.* Quando autem cæteræ causæ etiam per se, vel conjunctim necessariò considerantur; licèt potissima cesset causa: non tamen cessat effectus, *arg. §. affinitatis 6. & §. seq. J. de nuptiis. & l. si non lex Ælia Sentia. 83. ubi Bald. & Ioan. de Imol. ff. de hered. instituend. Nicol. Everard. in locis legalib. in loc. à cessatione rationis. num. 5. vers. secundò istud limitatur, &c.* Cùm ergo, præter servitia manuaria, vasallus domino suo etiam fidem, consilium & taciturnitatem debeat: in tantum, ut his non præstitis, feudum amittat: mulier verò, propter sexus imbecillitatem, mentis inconstantiam, & futilitatem naturalem isthæc præstare non valeat: certè nec in feudum francum succedere poterit. Adde, quòd, licèt cesset in feudo franco servitium: non tamen cessat primi concedentis voluntas, qui tribuendo feudum masculo, voluit; ut in id mares duntaxat, non etiam fœminæ, succederent.

131 Ex modò allatis & declaratis pendet quoque decisio illius quæstionis: an fœmina patri suo succedat in feudum, pro quo servitium eiusmodi est præstandum, quod fœmina non minùs decenter & commodè, quàm masculus, explicare posset. Quamvis enim *in extraordinariis capitulis, dicto tit. 104. casus, quibus fœmina in feudo succedit.* fœmina ad hujusmodi feudum aspirare valeat, non tantùm si fuerit sola, sed & si cum fratre concurrat: attamen eidem jus succedendi etiam in tale aliquod feudum placitis feudorum denegari, abundè evincunt rationes, paulò antè in patrocinium proximæ quæstionis adductæ, & refutatio argumentorum, quibus Doctores opinionem suam affirmatam fulcire & confirmare conantur. *Atq; ita sentiunt Andreas de Isern. ad tit. 23. in quib. caus. feud. amitt. lib. 2. F. Curt. junior in tract. feud. part. 3. num. 12. Zas. in epitome feud. part. 8. num. 49. Duaren. de feud. d. c. 10. num. 7. Schraderus de feud. d. part. 7. c. 4. num. 10. D. Bocerus d. class. 4. Disput. 15. th. 13. ad lit. e. alijq; ab his allegati. Tametsi pleriq; alij contradicant, quos referunt & sequuntur Hartmannus Pistoris d. lib. 2. quæstionum jur. q. 34. num. 37. & Vultejus d. lib. 1. de feud. c. 9. num. 42.*

132 De feudo emptitio, an in hoc fœmina succedat, non levis etiam est Doctorum nostrorum contentio? Et sanè non desunt, qui in eo fœmi-

fœminam succedere opinantur, *Odofredus in sua summa. tit. qui poss. succed. in feud. Iason in l. 1. num. 51. C. de jure emphyteut. & cons. 57. num. 3. vol. 1. Roman. cons. 367. num. 12. & ibid. Mandos. in addit. & singul. 184. Ruinus cons. 18. num. 18. vol. 1. Gozadin. cons. 9. num. 55. & cons. 56. num. 19. Campeg. inter Brun. consil. 11. num. 7. Bologn. cons. 9. num. 55. & cons. 10. num. 47. Natt. cons. 216. num. 3. & seq. vol. 1. & cons. 393. num. 8. vol. 2. Roland. à Vall. consil. 2. num. 3. & 33. & cons. 48. num. 7. & cons. 90. num. 13. vol. 4. Anton. Rubeus cons. 110. num. 3. Decius cons. 208. num. 2. & consil. 269. num. 4. & cons. 424. num. 14. & consil. 498. num 14 Cephal. cons. 3. num. 115. & cons. 173. num. 8. Decian. cons. 58. num. 50. Matthæus Gribald. in thesaur. commun. opin. lit. F. in verb. in feudo empto. Schurerius in tract. de heredit. quæ ab intest. defer. tit. 9. limitat. 5. Iul. Clarus lib. 4. sententiar. §. feudum. quæst. 73. num. 6. ubi hanc opinionem sibi magis placere, magisq; communem & veriorem esse dicit. Atq; eandem, ut de jure veriorem, ac melioribus fundatam rationibus, judicando sequendam, & secundùm eam in Camera Imperiali judicatum & observatum esse testatur Andreas Gail. lib. 2. obs. 159. num. 5. vers. & hanc partem affirmativam, &c.* Verùm ego cum aliis non contemnendæ auctoritatis Interpretibus longè tum verius, tum receptius esse censeo, fœminam nequaquam succedere in feudo empto. Tum quòd

quòd generaliter fœmina in feudum succedere jure feudorum vetatur, duobus casibus exceptis, quorum superiùs *num. 124* mentio facta est: inter quos hic non reperitur. Tum quòd fœmina præstare ea nequit, quæ forma fidelitatis à vasallo desiderat atque exigit. Et licèt feudum pecuniâ comparatum, ob id, quòd contra communem feudorum naturam gratuitum non est, improprium videri possit: in reliquis tamen, quæ de natura feudi esse dicuntur, sicque etiam, si de eius successione quæratur, propriam suam naturam retinet, per tritam illam ac vulgatam regulam: quòd
133 feudum † in una sui parte alteratum, in cæteris suam naturam retineat, *Socin. in l. Gallus. 29. §. & videtur. 12. in verb. etiamsi parente. col. 2. vers. quam conclusionem limita. ff. de liber. & posthum. heredib. instit.* Quòd autem Doctores præallegati pro confirmatione suæ opinationis asserunt, feudum emptum esse instar bonorum allodialium, atque in eo succedi jure contractus emptionis-venditionis, non jure feudi: id ipsum est, de quo quæritur, & *(ut Logici vocant)* petitio principii, & probatur incertum per æquè incertum: imò verò iam non feudum, sed allodium esset dicendum. *Huicq; sententiæ subscripserunt non inviti Andreas de Isern. Martinus Landens. & Præpositus num. 62. in d. c. 1. §. & quia. de his, qui feud. dare poss. in usib. feud. Zas. in epit. feud. part. 8. num.*

num. 37. & part. 12. num. 21. Hanneton. lib. 2. de feud. c. 8. Sonsbecc. in Commentar. ad usus feud. part 9. num. 122. Pistoris. lib. 2 quæst. 34. num. 8. & q. 38. num. 47. Molin in consuetud Paris. tit. 1. §. 30. num. 100. Menoch. cons. 1. num. 427. & cons. 443. num. 69. Alciat. respons. 170. num. 3. Wesenbec. cons 2. num. 91. Mynsinger. cent. 5. obs. 73. Borcholt. de feud c. 7. num. 65. Garzon. in tract. de fœmin. ad feud. admitt. &c. restrict. 6. Kirchovius in thes. commun. opin. cent. 3. conclus. 46. num. 14. Schrader in tract. feud. part. 7. c. 4 num. 5. Vultejus lib. 1. de feud. c. 9. num. 44. aliiq; plures ab iis relati. Quibus etiam novissimè accedunt D. Bocerus class. 4. Disput. 15. th. 13. lit. f. Gothofredus Antonius Disput. feudal. 6. thes. 1. lit. f. & Niellius disput. feud. 5. thes. 3. sub lit. a.

De feudo item ligio (quod à ligando ita 114
dictum videtur: quia id habens arctiore fidelitate domino suo obligatus & obstrictus est, adversus omnes homines, *Alvarott. in proœm. feud num. 32. Duaren. de feud. c. 4. num 3. Sonsbecc. in d. Commentar. ad usus feud. part. 4. num. 26.*) an in eo succedat fœmina, variant Interpretes? Affirmativam certè partem secuti sunt numero non pauci, *Curtius jun. in tract. feud part. 1. quæst. 8. num. 26. Iohannes Ferrarius Montanus lib. 1 feudor. c. 6. vers. sextam speciem. Thomas de Marin. tit. 11. de feudo fœmineo. nu. 24. Alexand. cons. 30. num. 2. vol. 1. Alciat. respons.*

sponſ.176. num.3. Forſter. lib.4. de ſucceſſionib. ab inteſtat. c. 23. num. 58. Decius conſ. 139. num. 1. Ripa reſponſ. 1. num. 75. vol. 1. Gozad. conſ. 56. num. 21. Socin. jun. conſ. 77. num. 22. vol. 1. & conſ. 1. num. 36. vol. 4. Sed neque iſtud feudum ad filiam ſive fœminam eſſe tranſitorium, arguunt ſufficienter rationes ſuprà propoſitæ, *& idem luculenter tradunt Menochius conſil. 1. num. 473. vol. 1. Borcholt. de feud. d. c. 7. num. 70. Schrader. d. tract. feud. part. 7. c. 4. num. 9. Roſenthal. in ſynopſi juris feudal. c. 7. concluſ. 101. Vultejus d. lib. 1. de feud. c. 9. num. 43. Gothofred. Anton. d. diſput. feud. 6. th. 1. ad lit. d. aliiq; per hos deſignati.*

135 Quemadmodum verò filia patri ſuo in feudum non ſuccedit: ita nec eius liberi maſculi in illud ſucceſſionem ſibi vindicare poſſunt, *per textum expreſſum in tit. 1. §. hoc autem notandum. lib. 1. F. & tit. 11. de ſucceſſione fratrum. §. ad filias. lib. 2. F.* Cujus juris rationes hæ reddi ſolent. I. Quia fœminâ ſemel à ſucceſſione feudi excluſâ, filii ex eadem nati, tanquam in alienam familiam, patris ſcilicet ſui recepti, *l. familiæ. 196. §. 1. ff. de verbor. ſignif.* propter corruptam radicem non admittun-

136 tur. Radice † ſiquidem infectâ, infectum etiam cenſetur omne id, quod ab ea deſcendit, *arg. l. 3. C. de bonis matern. l. 1. §. hujus rei. ff. de officio eius, cui mand. eſt jurisd. l. tria prædia. 31.*

137 *ff. de ſervitut. ruſticor. præd.* II. Quia † impedimen-

dimentum obstans defuncto, obstat eiusdem etiam successoribus: cùm successor melioris conditionis esse non debeat, quàm ipsius antecessor, *l. quod ipsis. 143. ff. de reg. jur. d. l. 3. §. nam licèt. C. de bon. matern.* III. Quia † nemo plus juris in alium transferre potest, quàm ipse habet. *l. nemo. 54. & l. nemo plus commodi. 120. ff. de reg. juris.* IV. Quia † filius eo ipso, quòd vult succedere, surrogatur in locum matris. Atqui surrogatum sapit naturam eius, cujus in locum surrogatum est, *arg. l. si eum. 10. §. qui injuriarum. ubi Bartol. Bald. & Iason. ff. si quis cautionib. in judic. sistendi caus. fact. non obtemp.* V. Quia † successiones fiunt non per saltum, sed ordine juris servato, *l. 1. §. prius. ff. de success. edict. l. penult. ff. unde cognati. §. placebat. 7. infr. de legit. agnator. success.* ideóque necesse est, ad hoc, ut gradus sequens admitti possit, gradum præcedentem successionis esse capacem, *arg. l. meminimus. 15. C. de legitimis heredib. & l. Divo Marco. 11. Cod. de quæstionibus.* VI. Quia † destructo antecedente, destruitur & consequens, *arg. d. l. 1. §. hujus. ff. de offic. eius, cui mandata est jurisdict. Nicol. Everhard. in Topic. legal. loc. à destruct. antecedentis, &c.* VII. Quia in successione fideicommissi si mater excluditur, exclusus quoque censetur ipsius filius, qui ex matris persona vult succedere, *Iohan. Andr. in addit. ad Speculat. de testament. in fin. Alexand. cons. 56. num. 4. vol. 5.*

138 139 140 141 142

Corn.

Corn. consil. 124. num. 14. vol. 2. Ruin. cons. 39. num. 11. & cons. 120. num. 13. vol. 1. Grat. consil. 120. num. 11. vol. 2. Natt. consil. 187. in fin. vol. 1. Argumentum autem à fideicommissis ad feudum, receptum esse ostendit Menochius *consil. 89. num. 65. lib. 1. & consil. 400. num. 42. lib. 4. & Vultejus lib. 1. de feud. c. 9. num. 27. ubi hanc sententiam pluribus Doctorum auctoritatibus confirmat.*

14) Insignis & spinosa, diuersisquè diversorum Interpretum opinionibus utramque in partem quasi fluctibus agitata quæstio est: utrùm fœmina semel per masculum à successione feudi remota, perpetuò maneat exclusa: an verò deficiente masculo, jus adhuc succedendi in feudum habeat? Facti species talis sit: Cajus Sempronium de feudo aliquo investivit, addito hoc expresso pacto, ut ipse Sempronius, & eius descendentes heredes masculi & fœminæ id obtinere possint. Sempronius postmodum moritur, relictis filio Pamphilo, & filiâ Julianâ. Pamphilus filius feudum illud successione acquirit: adeóque sororem suam Julianam excludit. Sed feudo acquisito, Pamphilus posteà sine liberis decedit: proindeque Juliana in feudum istud succedere intendit. At Cajus, dominus feudi, morte Pamphili ad se feudum reversum; ipsamquè Julianam per Pamphilum fratrem semel exclusam, in perpetuum censeri exclusam & repulsam à feudi suc-

di suc-

di ſucceſſione aſſerit. Quæritur modò: ecquid feudi dominus Cajus ipſi Julianæ, an verò Juliana Cajo, feudi domino, jure præferatur? Et multi, † iique magni nominis Juriſconſulti, tam veteres, quàm recentiores, omnino exiſtimant, in propoſito themate Julianam Cajo præferri; ſicque fœminam per maſculum à feudo ſemel excluſam, non perpetuò intelligi à feudi ſucceſſione remotam, *Jacobus de Belviſo, Martinus Laudenſis & Cujacius in tit. 6. §. quin etiam. lib. 1. feudor. Jacob. de Ardizone in ſumma feud. part. 3. tit. de feudi ſucceſſ. verſ. inde videtur, &c. Petrus de Monte forti, quem refert Matth. de Afflict. in d. §. quin etiam. Sonsbecc. in Commentar. ad uſus feud. part. 9. num. 130. & ſeqq. Guerrin. Piſo in prælud. feud. c. 40. verſ. quarta ſpecies. num. 27. Weſenbec. de feudis. cap. 6. num. 23. Iul. Clar. in §. feudum. q. 80. num. 2. Ioan. Fichard. in additionib. ad Ioannem Baptiſtam à Villalobos. libr. commun. opin. lit. F. num. 60. Hartman. Piſtor. lib. 2. quæſtion. jur. q. 36. num. 5. & ſeqq. Roſenthal. in ſynopſ. feud. c. 7. concluſ. 96. Vultejus libr. 1. de feud. c. 9. num. 52. & ſeq. Mynſinger. cent. 5. obſ. 74. num. 8. Forſterus lib. 3. de ſucceſſionib. c. 14. in fine. Petrus Heig. part. 1. quæſt. 26. Loriott. in tit. de his, qui feud. dar. poſſ. §. & quia. verſ. ſed dubium. Matth. Stephani cent. 3. quæſt. 6. ad lit. b. Hœnonius Diſp. 12. ſub controverſ. 5. ad fin. Niellius Diſp. feud. 5. th. 4. ſub lit. c. in fine. & ſi qui* 144

G ſint

145 *sint alij, ab his allegati.* Cæterùm † sententiã contrariam, quòd videlicet, fœmina, propter masculi existentiam à jure succedendi in feudum semel exclusa, in perpetuum exclusa reputetur, omnium ætatum Doctores & Feudistæ antiqui, moderni (hoc est, mediæ ætatis Jurisconsulti) & recentiores, numero ferè infiniti. Viri sanè legalis scientiæ laude maximè conspicui & celebratissimi, in lecturis, consiliis, decisionibus & Disputationibus suis amplexi atque tutati sunt: *Andr. de Isern Feudistarum auriga, Bald num. 3. Alvarott. num. 3. & 4. Præposit. Afflict. Schenck Baro & Paulus Picus nu. 12. in d. tit. 6. §. quin etiam. lib. 1 F. Iohan. Blanc. in sum. sub tit. de success. feud. vers. vel dic, quòd masculis, &c. Odofred. in summa, sub tit. qui poss. in feud. succed. Zas. in epit. feud. part. 8. num. 58. Michael Grass. in lib. sententiar. § successio ab intestato. q. 4. num. 2. Wilhelm. Hannetonius lib. 2. de jur. feud. c. 9. sub fin. Tiraquell. in repetitione l. si unquam. ad verb. susceperit liberos. nu. 193. & seqq. C. de revocand. donat. Gail. lib. 2. obs. 148. Francisc. Curt. jun. in tract feud. 3. part. princip. in princ. num. 32. vers. vigesimo septimò quæro. Duaren. de feud. c. 10. num. 12. Ioan. Thom. de Marin. in tract. feud. tit. 11. de feud. fœmin. num. 38 & seq. Raphael Cuman. cons. 99. incip. quædam possessio. colum 1. Angel. de Perusio consil. 321. incip. pro decisione. col. 3. Franc. de Aret. cons. 50. incip. copiosè & eleganter. & cons.* 158. *in-*

158. incip. viſo puncto. col fin. verſ. circa ſecundum. Stephanus Wernandus conſ. 276. incip. viſo caſu mihi exhibito. Hugo Celſus conſ. 26. incip. cum ex facto jus oritur. num. 48. Ioan. de Imola conſ. 27. incip. viſo quodam inſtrumento. poſt medium. Ioan. Rubeus conſ. 57. incip præſupponitur. num. 2. Franc Burſat. conſ. 80. incip. dominus Ludovicus. num. 9. Claud. Cantiun. conſ. 35. num. 42. Ioan. Cephalus conſ. 20. incip. inveſtituris. Tiber. Decian. conſ. 98. incip. videbatur prima fronte. num. 21. vol. 1. Jacob. de Riminald. conſ. 678. incip. præſens caſus. num. 17. vol. 4. Lud. Zanthus Parmenſis in conſil. ſuis pro uxore. conſ. 2. num. 948. Anton. Henrichman. conſil. 37. incip. Wilhelmus quondam. tom. 3. Thom. Grammat. deciſ. 63. incip. honorabilis. Marant. diſput. 10. num. 15. & alij, quorum longum catalogum recenter exhibuit Adrianus Gylmannus tom. 2. Symphoremátis ſupplicationum. part. 1. vot. 21. num. 16. & ſeq. Quibus merito etiam accenſentur Joannes Borcholt. de feud. c. 7. part. 2. num. 36. Schrader. tract. feud. part. 7. c 4 num. 83. Mozz. de natural. feud. num. 99. Menoch. conſil. 1. num. 458. vol. 1. & idem conſil. 400. num. 15 vol. 4. Fachineus lib. 7. controverſiar. jur. c. 45. noviſſime D. Bocerus claſſ. 4. Diſp. 15. th. 16. & idem exquiſitius in tract. de inveſtitura feudi c. 5. num. 62. cum multis ſeqq. Andreas Knichen part. 1. de veſtiturarum pactionib. c. 3. num. 23. & pluribus ſubſeqq. & Gothofredus

dus Antonius Disput. feud. 5. thes. 6. ad lit. a. Quorum omnium traditio cùm non solùm communissima sit & receptissima: verùm
146 etiam † solidissimis urgentissimisque argumentis & rationibus (quas mox ordine percensebo) suffulta; ab ea in judicando minimè recedendum esse autumo, *arg. l. 1. in princ. ibi, sanè crebrior apud veteres opinio est. ff. de officio quæstor. l. athletas. 4. in princ. ibi, & generaliter ita omnes opinantur. ff. de his, qui not. infam. l. ita vulneratus. 51. in princ. ibi, dicitur vulgò. ff. ad l. Aquil. l. quod dicitur. 5. §. penult. ff. de impens. in res dot. fact. & l. 1. §. sed neq; 6. C. de vet. jure enucleando.*

147 Primum autem argumentum sumitur ex textu *tit 6. Episcopum vel Abbatem, &c. §. quin etiam. lib. 1. feudor.* ubi JC. Feudista, *Quinetiam*, ait, *si quis eo tenore feudum acceperit, ut eius descendentes masculi & fœminæ illud habere possint: relicto masculo, ulteriùs fœminæ non admittuntur.* In quo textu per dictionem *ulteriùs* apertè ostenditur, quòd relicto & succedente masculo, fœmina nunquam ampliùs
148 admittatur. Est etenim † ista dictio *ulteriùs* adverbium temporis perpetuò exclusivum, *ut arguit c. cùm accessissent. 8. vers. fuit insuper. ibi, ne primiceriatus dignitas esset ulteriùs in Ecclesia. ubi Bald. ext. de constitutionib. & l. 3. in fin. C. de præscript 30. vel 40. annor. & innuit, post alios, Tiraquell. in d. l. si unquam. in verb.*

rever-

revertatur. num. 129. C. de revoc. donationib. atque adeò eandem potestatem continet, quam vox *ampliùs* aut *deinceps*: & denotat privationem seu summotionem perpetuam, non suspensivam aut moratoriam: sicuti dicitur de stipulatione ampliùs vel deinceps non agi vel peti, *l. eadem dicemus. 4. §. Cato. ff. de verbor. obligationib. l. ampliùs non peti. 15. & l. procurator. 23 ff. rem ratam haberi.* Nec movet quicquam, quòd cùm verbum illud, *admittuntur,* in textu positum sit præsentis, non futuri temporis: secundùm hujus verbi tempus accipiendum quoque sit adverbium *ulteriùs:* proindeque de præsenti, non verò de futurâ successione in feudum, textus ille intelligendus sit: eò quòd † qualitas adjuncta verbo, secundùm tempus verbi exaudiri debeat. 149
l. in delictis. 4. §. si extraneus. ff. de noxalib. act. l. Titius. 25. ff. de testamento milit. Alexand. cons. 83. num. 11. vol. 3. cons. 5. num. 3. & consil. 101. num. 14. vol. 5. cons. 29. num. 6. cons. 139. num. 3. cons. 143. in princ. consil. 198. num 12. cons. 207. num. 10. & cons. 227. num. 8. vol. 6. Nam quoties qualitas verbo adjuncta non patitur, ut secundùm tempus verbi illius intelligatur: toties fallit ista regula, quæ habet, quòd qualitas verbo adjecta, secundùm tempus verbi illius sit intelligenda, *argum. l. in substitutione. 31. ff. de vulg. & pupill. substitut. c. ult. §. item opponitur. 22. quæst. 2. c. Raynutius. 16. ext. de testament.*

Petrus Duennas in fallentiis regular. juris sub lit. Q. reg 556. vers. secundò fallit. & vers. quintò, &c. Menoch. consil. 225. num. 16. & consil. 227. num 25. & 60. Quare adverbium *ulteriùs* cùm sit futuri temporis, propria ejus naturâ inspectâ: juxta ejus genuinam proprietatem, verbum quoque illud *admittuntur* censendum erit. *Reliqua, quæ tum ab Hartmanno Pistoris d. lib. 2. quæst. 36. num. 25 tum Hermanno Vultejo d. lib. 1. de feud. c. 9. num. 53. contra communem & verum prædicti §. quinetiam. intellectum reguruntur: satis abundeq; enervat & diluit D. Collega Bocerus d. tract. de investitura feudi. c. 5. num. 64. & 66. nec non Andreas Knichen d. part. 1. de vestiturarum pactionib. c. 3. num. 84. & seqq.*

150 Secundum argumentum suppeditat clausula generalis *dicti tit. 6. §. ult. lib. 1. feud.* ubi Feudista inquit: *Et his omnibus casibus feudum amittitur, & ad dominum revertitur.* Ex quibus verbis indubitatè constat: quòd in isto *tit. 6.* (ut & in proximè præcedenti) de casibus agatur, quibus feudum amittitur, & ad dominum revertitur. Unus proponitur *in princ. & §. 1. ejusdem tituli*: duo autem *in d. §. quinetiam. & §. ult.* Primus casus est, quo feudum non jure datum redit ad dominum: ut quia Prælatus Ecclesiæ in feudum res Ecclesiæ dedit, quæ antiquitùs dari in feudum non consueverunt. Alter est, quo sine liberis decedit

cedit vasallus, per quem fœmina priùs exclusa fuit. Tertius est, quo vasallus, quòd naturâ mutus est, feudum retinere non potest. Cùm igitur his casibus omnibus feudum amittatur, & ad dominum revertatur: plusquàm manifestum inde fit, quòd fœmina per masculum priùs exclusa, eo mortuo, ad feudi successionem in locum masculi nunquam ampliùs admittatur. Qui enim feudum amittit: 151
jus succedendi in illud, salvum habere ampliùs nequit: cùm remoto subjecto, feudo scilicet & jure succedendi in illud, removeatur etiam necessariò eius adjunctum, ipsa nimirum successio. Adhæc si feudum, à quo per masculum fœmina fuit repulsa, eo masculo sine liberis defuncto, ad dominum revertitur: haudquaquam verè dici poterit, quòd fœmina ista exclusa, ad illud regressum jure habeat.

Tertium argumentum tale est: Quicunque 152
in defectum alterius ad successionem vocatur: is, succedente eo, cujus in locum vocatur, in tantum excluditur, ut postea non admittatur ampliùs; licèt ille, per quem remotus semel fuit, postea decesserit, aut jure, in quod successit, abstinuerit, *l. 3. & l. quamdiu. 69. ff. de acquir. vel omitt. heredit. l. ait Prætor. 7. §. sed quod. 10. ff. de minoribus. l. verbis civilibus. 7. l. in pupillari. 14. & l. ex facto. 43. in princ. ff. de vulg. & pupill. substit. §. masculo igitur. 8.*

suprà, de pupillari substitut. & *l. post aditam. 5. C. de impuber.* & *aliis substitutionib.* Atqui verò fœmina quando investituræ pacto ad feudi successionem vocatur; in defectum saltem masculorum vocari intelligitur, *tit. 17. in prin. ibi, vel his deficientibus. tit. 18. ibi,* & *masculis deficientibus.* & *tit. 30. ibi, deficientibus filiis masculis. lib. 2. feud.* Ergo masculo succedente, fœmina, quæ pari gradu cum eodem masculo extat, sed per ipsum feudo excluditur, nunquam postea ad idem feudum, mortuo quantumvis eo masculo, admittitur.

153 Quartum argumentum hujusmodi est: Quicquid sub conditione datur; sub contraria conditione non dari censetur: & contrà, quicquid sub conditione adimitur; sub contraria conditione dari intelligitur, *l. quibus diebus. 40. §. quidam Titio.* & *l. aliquando. 107. ff. de condit.* & *demonstrat. Cravett. consil. 344. n. 4.* Sed jus succedendi in feudum pacto investituræ datur fœminæ sub hac conditione, *si masculi deficiant.* Verba namque, *deficientibus masculis, in d. tit. 17. d. tit. 18.* & *d. tit. 30. lib. 2.*

154 *feud.* conditionem † important: cùm sint duo ablativi absoluti; quorum ea natura est, ut conditionem inducant, vel in conditionem resolvantur, *l. ab emptione. 58. ff. de pact. l. creditor. 13. in princ. ff. qui potior. in pignor. hab. l. evictis. 18. in princ.* & *l. lite contestata. 35. ff. de usur. l. fructus. 7. §. divortio facto. ff. solut. matrim.*

l. acce-

l. acceptis. 93. ff. ad legem Falcid. l. facta. 63. §. rescripto. ff. ad Senatusconsultum Trebellian. Roland. à Valle cons. 65.. num. 23. vol 3. cum multis aliis relatis per Forsterum libro 3. de successionibus. cap. 15. axiom. 3. num. 6. & 7. Quocirca sub contraria conditione, si scilicet masculi non deficiant, sed extent, & in feudum succedant, non censetur fœminæ datum jus succedendi in feudum. Cui autem jus succedendi non competit: ei nec successio competere dicitur: cùm successio ipsius juris succedendi effectus perhibeatur.

Quintum argumentum ita habet: Quicunque aliquo modo à successione excluditur, is 155
nullâ ratione ad eam ampliùs admittitur: *arg. l. si ponas. 23. §. 1. ff. de inoffic. testamento. l. 2. in princ. & §. 1. & 2. ff. de exceptionib.* Atqui fœmina, à feudi successione per masculum remota, excludi dicitur, *per textum in tit. 104. casus, quibus fœmina in feudo succedit. §. item si quis eo tenore. ibi, fœmina excludantur. in extraordinar. capitulis. in usib. feudor.* Igitur fœmina, à feudi successione semel per masculum remota, nullâ ratione ad eam ampliùs admittitur.

Sextum argumentum & ratio hæc est: Jus 156
semel consopitum sive extinctum ampliùs haud reviviscit. *l. 3. §. si capitis. 9. vers. etiamsi omiserit. ff. de bonis libertor. l. in tantum. 6. §. sacræ autem. vers. semel. ff. de divis. rerum. l. sed si*

meis. 26. §. arbor. ff. de acquir. rer. dom. l. inter stipulantem. 83. §. sacram. ff. de verborum obligat. l. qui res. 98. §. aream. 8. ff. de solutionib. Sed jus succedendi in feudum, fœminæ ex pacto investituræ competens, extinguitur extante & succedente masculo, *per d. tit. 104. §. item si quis. in extraordinar. capitul. & alia jura & argumenta s. adducta.* Illud ergo jus, mortuo postmodum eodem masculo, haud revivisci.

557 Septima, pro communi opinione quæ afferri solet, ratio à simili, est illa: Fœmina, quæ vigore statuti per masculum à successione bonorum semel fuit remota, licèt masculus ille deinde fuerit defunctus, ad successionem tamen ampliùs non admittitur, *ut docet Bartolus in leg. ult. ff. ad Senatusconsultum Tertyllian. Baldus in leg. si quis posthumos. 9. §. si filium. ff. de liber. & posthumis. & in leg. posthumus. 6. in princ. ff. de inoffic. testam. Franciscus Aretinus cons. 144. incip. viso puncto. Alexander cons. 43. incip. consideratis. vol. 3. Socin. cons. 92. vol. 1. & cons. 50. vol. 3. Paris. cons. 22. num. 16. Gail. lib. 2. observ. 148. num. 4. Ant. Peregrinus in tract. de fideicommiss. artic. 27. num. 17.* Quapropter fœmina, etiam à feudi successione per masculum remota, eo masculo defuncto, ampliùs non admittitur: quippe cùm jus feudorum regulariter fœminas à feudis penitus repellat, *tit. 1. §. hoc autem 3. & tit. 8. §. filia verò. lib. 1. F.*

& tit.

& tit. 50. libr. 2. feud. & latiùs expositum suprà num. 110.

Octava denique ratio petitur ex trita illâ, 158
vulgataqúe juris regulà, quâ dicitur: quòd unumquodque ad naturam suam facilè revertatur. *d. l. in tantum. 6. in princip. ff. de divis. rer. l. si unus. 27. § pactus, ne peteret. vers. quotiens enim. ubi Iason. ff. de pact. l. hac consultissima. 21. §. si quis autem. C. de testament. can. ab exordio. 2. & ibi gloss. super verb. revolvit ad a. distinct. 35.* Cùm ergo feudi natura ea sit, ut ad eius successionem fœminæ non admittantur: certè ad hanc naturam revertitur feudum, si fœmina per masculum semel à feudi successione repulsa, in perpetuum exclusa maneat. *Contra hanc, ut & superiores nonnullas rationes, quæ ab Antagonistis proponuntur; ad ea solidè respondet D. Bocerus d. tract. de investitura feudi. c. 5. n. 73. & 74.*

Restat nunc, ut Adversariorum fundamenta, quibus sententiam nostram, & rationum irrefutabilium pondere, & Doctorum gravissimorum auctoritate corroboratam, oppugnare laborant, euertantur. † Neque enim 159
verum dicere sufficit: sed simul contraria refellere, & falsitatis causam assignare oportet, *tradente Aristotele lib. 7. Ethic. cap. 14. & Nevizano in sylva sua nuptial. quos referendo sequitur Ioannes Borcholt. in Commentar. ad tit. Digest. de V. O. c. 3. n. 27. in fine.*

Pri-

Primò itaque nihil movet argumentum à lege cessante depromptum: quòd videlicet jure feudali nusquam dispositum reperiatur, fœminam, quæ ex pacto ad successionem feudi vocata, & propter masculum exclusa fuit, ita successionis jure privari, ut defuncto masculo ampliùs ad id aspirare non possit, sed
160 feudum ad dominum potiùs revertatur. † Sine juris autem authoritate temerè quid asseverare, erubescamus. *Novell. 18. cap. 5. in princ. l. illam. 19. ibi, eò quòd nulla constitutio, & c. C. de collationib. l. dissentientis. 5. ibi, nulla juris præcipit constitutio. C. de repudiis.* Nihil, *inquam,* hoc movet argumentum. Nam inficiatione seu negatione antecedentis facilè tollitur. Siquidem suprà ex manifestissimo textu *in d. tit. 6. §. quinetiam. & §. ult. libro 1. feudor.* evidenter demonstratum est: quòd fœmina, per masculum semel à successione feudi remota, perpetuò censeatur repulsa: ut, quamvis postea sine prole masculus ille decedat, tamen ipsa denuò ad feudi successionem non admitta-
161 tur. † Accedit, quòd Feudista ibidem utitur particulâ *quinetiam:* quæ dictio, ut & vocula *quinimò*, inter alias proprietates augmentativa sive ampliativa est, & additativa ei9, quod est plus, *arg. §. quinimò. sup. de militari testament. l. generaliter. 24. §. ult. vers. quinimò. ff. de fideicommissar. libert. l. plures. 27. ff. de dam. infect. gloss. & Iason in l. jurisgentium. 7. §. quin-*

imò

mò.num.10.ff. de pactis. Alciat.conf.15.num.4. lib.8. Andreas Knichen. dict.part.1. de vestiturarum pactionibus. cap. 3. num. 32. † Sed & 162
ſimplex dictio *etiam* ampliativa eſt,& (juxta conſpirantem Dd. opinionem) ſuâ naturâ caſum magis dubium implicat, eumque ſimiliter decidit. *Cephal. conf.68. num. 9.lib.1. Pariſ. conſ. 46.num.30.lib.4. Decianus reſponſ.46 nu. 118.vol. 2. Roland. à Valle conſ.27.num.19.vol.4. Menochius conſ. 277. num. 55. conſ. 281. num. 14. conſ. 289. num. 24. libr. 3. conſ. 392. num. 9. conſ 331.num.7. & conſ. 336.num.17. lib.4. aliiq; ab eo citati.* Cæterum caſus, qui dictum §. *quinetiam.* præcedit, eſt de feudo, quod jure datum non eſt: ac proinde ad dominum revertitur. Eſt igitur & ſequens ille *in d.§.quinetiam.* propoſitus caſus de feudo, quod ad dominum revertitur. Præterea *in eodem §.quinetiam.* contra opinionis contrariæ defenſores non parùm militat proprietas, & vis verborum, *relicto maſculo.* † Quæ voces, cùm ſint 163
duo ablativi abſolutè poſiti, conditionem hanc deſignant, *ſi maſculus ſit relictus, l. ſi debitor. 4. § 1. ibi, niſi ſalvâ cauſa pignoris. ff. quibus modis pignus vel hypoth. ſolvit. l. a teſtatore. 109. ff. de condit. & demonſtrat. & juribus ſimilibus, ſuprà num.154. allegatis.* † Conditionis au- 164
tem naturam hanc eſſe conſtat; ut, eâ exiſtente & purificatâ, confeſtim & planè evaneſcat id, quod ipſa diſpoſitione conceſſum fuerat;

nec

nec ampliùs postmodùm reviviscat. *§. conditiones. 4. vers. nam si ea ita non sunt. infr. de verborum obligationib. l. qui res. 98. §. aream. 8. ff. de solutionib. cum legibus concordantibus, suprà num. 156. annotatis.* Tandem hanc interpretationem & illud juvat: quòd Jurisconsultus Feudista *in multoties citato §. quinetiam.* utitur cum negatione verbo præsentis temporis, *non admittuntur.* Ex quo colligere promptum est, quòd fœminæ, masculo existente, ipso jure à feudi successione statim repellantur. Si ipso jure: postmodum in casu decedentis sine sobole illius masculi, ampliùs admitti neutiquam possunt: nisi juris expressi beneficio ostendantur denuò admissæ: quod jus in feudorum codice nusquam expressum invenitur. Est ergo *in textu prædicti §. quinetiam.* clarissimè & expressissimè dispositum; fœminam per masculum à feudi successione semel exclusam, perpetuò remotam exclusamque censeri: *ut id fusiùs & enucleatiùs declarat D. Bocer. dict. tractat. de investitura feud. cap. 5. n. 76. & 77.*

165 Secundò, communi, cui patrocinamur, sententiæ non obstat textus *in tit. 8. de successione feudi. §. filia verò. libro 1. feudorum,* ubi generaliter & indistinctè dicitur: filiam succedere, non extantibus filiis. Ergo si filii non extent: quia scilicet postquam successerunt, defuncti sint absque liberis; fœminæ viden-

tur

tur esse admittendæ: cùm filii etiam tunc non extare dicantur, quando masculus, per quem fœmina fuit exclusa, posteà sine prole decedit. Etenim verba illa *(Tunc enim succedit filia, filiis non extantibus)* hunc habent sensum: quòd si mortuo vasallo, eius filius non extet, qui ipsi patri in feudo succedat; extet autem filia; huic aditus ad feudi successionem pateat, si & fœminæ pacto investituræ ad feudum sint vocatæ: non verò hanc continēt sententiam; quòd, masculo, qui patri vasallo successit, defuncto; eius soror ad feudum admittatur. Etsi enim & ille filius non extare dicatur; qui, mortuo patre vasallo, in eius feudum successit, & post successionem defunctus est: attamen cùm ibi quæstio sit de successione in feudum patris, ipso patre jam defuncto: sanè extantes filios *in illo §.* accipere jubemur de filiis non extantibus eo tempore, quo pater vasallus decessit: maximè cùm non extantes filii eo loco illi sint filii, qui alibi deficientes masculi dicuntur: † & deficere in 166 successionis materiâ dicamus non illos, qui posteaquam successerunt, moriuntur: sed potiùs, qui tempore delatæ successionis vel mortui sunt, vel succedere nolunt. *§. si eadem res. 8. J. de legat. l. si in testamento. 5. ff. de vulgari & pupill. substitut. l. quòd si. 78. ff. ad legem Falcid.*

Ter-

167 Tertiò, nullum facessit negotium textus *in tit. 17. de eo, qui sibi vel heredibus suis masculis, &c. vers. non enim patet. lib. 2. feudorum.* ubi fœmina à feudi successione excludi generaliter dicitur, *donec* masculus superest ex eo, qui prim9 de feudo fuit investitus. Illud adverbium temporis, *donec*, eam vim, & naturã sive proprietatem habere volunt dissentientes, ut actum, cui adjungitur, non penitus removeat, sed tantùm ad tempus suspẽdat. *l. 2. in pr. ff. de vulg. & pupill. substit. l. ambiguitatem. 12. vers. sin autem talis, &c. C. de usufructu, &c.* Ille, *inquam,* textus nullum facessit negotium. Nam in eo Jurisconsultus Feudista non admodum ad naturam & proprietatem particulæ illius *donec* advertit: sed solummodò ad naturam feudi, quod pro masculis & fœminis datum est, respexit. Natura autem & proprietas feudi illius hæc censetur: ut, si & masculus & fœmina adsint tempore delatæ successionis in feudum; fœminæ in feudi successione locus non pateat: & vocula illa *donec* ad casum duntaxat delatæ successionis, & quidem omnem eiusmodi casum, referatur: atque adeò hoc sensu intelligenda sit, quòd fœmina ad feudi successionem non admittatur, quocunque etiam gradu cum masculo concurrat; hoc est, sive concurrat gradu primo, ut quo pater, primus vasallus decedit: sive gradu secundo, ut quo moritur primi acquirentis filius, & cum

eo

eo fœmina concurrit: sive remotiori aliquo gradu concurrat. De huiusmodi enim successionis gradibus nominatim eo in titulo agitur. † Et quanquam dictionem illam *donec* esse adverbium temporis, liberaliter concedatur: tamen dubium vix est ullum, quin vim limitativam habeat, *tradente Parisio cons. 25. num. 16. lib. 2. & Menochio cons. 151. n. 49. lib. 2.* & dispositionem conditionalem faciat. *l. si quis. 9. §. si oleum. 3. ff. de dolo mal. Tiber. Decianus, post alios, quos allegat, consil. 9. num. 18. vol. 3.* proindéque dispositionem restringat. Quæ restrictio secundùm subjectam materiam, & rei, qua de agitur, naturam intelligi debet. Cui consequens est, voculam illam *donec, in dict. titul. 17. positam*, limitandam esse & restringendam tantummodo ad delatæ successionis tempus, quo fœmina cum masculo concurrit: maximè cùm de eo solùm tempore & casu quæstio illius tituli tractet. *Atque ita recenter textum tituli istius 17. accipit D. Bocer. dict. tractat. de investitura feudi. cap. 5. num. 82. Tametsi ad eundem alii aliter respondeant, Andreas Knichen dict. part. 1. de vestiturarum pactionib. cap. 3. num. 100. & seqq. Gylmannus prædicto tomo 2. symphorematis. p. 1. vot. 21. num. 46. 50. & 51. Ferrarius Montanus in tract. de feud. libro 8. cap. 8. & Fachineus dict. lib. 7. controversiar. jur. c. 45. vers. secundum argumentum, &c.* 168.

69 Quartò, non adversatur regula *titul. 18. de duobus fratribus à capitaneo investit. libro 2. F.* quâ traditur, quòd unusquisque sibi & suis heredibus potius, tum masculis, tum fœminis, quàm extraneo sive domino concedenti contrahendo & paciscendo prospexisse, hocque omninò voluisse videatur: ut eo etiam casu filia succederet, quo post acquisitum feudum filius sine liberis decessisset; non autem ut feudum ad dominum rediret: idque ex paternæ pietatis affectione in liberos, *argum. l. cùm avus. 102. ff. de condit. & demonstrat. l. cùm acutissimi. 30. C. de fideicommiss. & l. generaliter. 6. Cod. de institutionibus & substitutionibus.* Illhæc namque regula exaudienda est non generaliter, sed secundùm quæstionem ibi propositam: quæ est de casu, quo duo fratres de feudo novo simul sunt investiti hoc tenore sive pacto: ut, deficientibus masculis, fœminæ feudum habeant. Horum fratrum unus si postea, nullo masculo, sed filiâ tantùm relictâ, decedat: non frater decedenti fratri; sed filia eius in feudum succedit: cùm pater filiæ potiùs, quàm fratri, illo investituræ pacto prospexisse præsumatur. Et licèt patrem sive vasallum acquirentem in ipsa investitura id sensisse fingamus: ut etiam, filio mortuo, posteaquam is in feudum successit, filia admitteretur: cùm tamen ipsius solius hæc fuerit voluntas, non etiam domini concedentis: sine effectu illa re-

relinquitur. † Filia quippe in feudum patris, non niſi ex pacto inveſtituræ ſuccedit. 170
Pactum verò eſt vtriuſque, & domini & vaſalli, voluntas & conſenſus. *l. 1. §. 2. ff. de pactis. l. pactum. 3. in princ. ff. de pollicitationib.* Quare non ſpectandum eſt tantùm, quid vaſallus primus acquirens voluerit & ſenſerit: ſed & quid animi dominus concedens habuerit. Cùm igitur nullius expreſſa ſit voluntas: intelligi vtriuſque debet mens ac intentio ſecundùm vſitatam feudorum naturam, *arg. l. cùm quid. 3. ff. de rebus credit. & l. nec enim ordo. 6. ff. de ſolutionibus.* Natura autem feudorum hæc perhibetur: ut, exiſtente filio, non admittatur filia, quæ inveſtituræ pacto conjunctim cum maſculis vocata fuit: at filio deficiente, locus ipſi filiæ in feudi ſucceſſione pateat, *prædicto titulo 6. §. quinetiam. & dict. tit. 8. §. filia libro 1. feudorum.* Ideoque non intelligitur pater proſpexiſſe & conſuluiſſe filiabus, etiam in caſum, quo decedit maſculus, per quem antea remota fuit fœmina: propterea quòd fœminæ cùm maſculis conjunctim vocatæ, ſub conditione, ſi maſculi deficiant, vocatæ cenſeantur. Maſculo proinde ſucceſſionis delatæ tempore exiſtente, adeóque ipſa conditione deficiente: fœminarum quoque vocatio corruit, prorſuſque evaneſcit, nec ampliùs reviviſcit, *præalleg. l. qui res. 98. §. aream. 8. ff. de ſolutionib. dict. §. conditiones. 4. verſ.*

nam si ea ita. infrà, de verborum obligationibus.
171 Deficiente † siquidem conditione, perinde est, ac si dispositio facta non fuisset, *l. pecuniam, quam. 36. ff. de rebus credit. l. necessariò 8. circa princ. vers. quòd si pendente. ff. de peric. & comm. rei vend.* & paria sunt nihil fieri, vel fieri sub conditione, quæ non purificetur: cùm ea conditionis natura sit, vt priùs impleatur, quàm effectus emolumentumúe aliquod ex illa sequatur. *l. si post diē. 5. §. sed si sub conditione. 2. ff. quando dies legat. vel fideicommiss. cedat. Cephal. consil. 269. num 23. lib. 2. Roland à Valle cons. 59. num. 8. vol. 3. & expositum suprà num. 92.*
172 Quintò, nihil resistit hæc argumentatio: Quocunque in gradu masculus existit, fœminæ in successione feudi præfertur, *dict. tit. 17. & tit. 51. §. similiter si quis. libro 2. feudorum.* Ergo à contrario, quocunque etiam gradu deficit masculus, fœmina in feudum succedit: & consequenter, decedente sine filiis masculo, fœmina, per eundem priùs submota, succedit in feudum. Nihil, *inquam*, hæc argumentatio resistit. Plus enim est in conclusione, quàm fuit in præmissis, *ut Logici loquuntur:* quippe cùm præmissæ agant de masculo deficiente: conclusioni verò assuta sit appendix de masculo, qui non deficit, sed in feudum successit. Masculus sanè, qui succedit, & postea moritur, deficere haud dici potest: quandoqui-

doquidem ille duntaxat deficere in successionis casu reputatur, qui successionis delatæ tempore non succedit, *dict. §. si eadem res. 8. supr. de legat. & juribus similibus præallegatis, num 166.*

Sextò, communem decisionem non infringit ratiocinatio isthæc: Dispositio quævis ita accipi debet, ne sit ociosa & inutilis, sed vt semper aliquid operetur, *arg. l. si stipulatus. 4. ff. de usur. l. si quando. 109. in princ. ff. de legat. 1.* Ergo quando fœmina cum masculis, pacto investituræ ad feudi successionem vocatur: pactum hoc ita exaudiri debet, vt fœmina etiam aliquo casu ad feudum admittatur. Ideoque licèt ea fœmina semel per masculum sit exclusa: attamen eandem alio sequenti casu, quo masculus ex primo acquirente descendens, non extat ampliùs, succedere posse convenit. Aliâs enim nullius momenti foret, nihilque operaretur illa investituræ pactio: cùm feudum hac ratione nunquam ad fœminam istam perveniret. † Non, *inquam*, decisionem communem ratiocinatio isthæc infringit. Quia dispositio quævis intelligenda est secundum disponentium mentem & voluntatem. *l. semper in stipulationibus. 34. in princ. ff. de regul. jur. l. in conventionibus. 219. ff. de verborum signification. l. 3. ibiq; Iason. C. de liberis præterit. & l. ult. Cod. quæ res pignori obligari possunt*, sive expressam, sive tacitam, id est,

173 174

juri & legibus conformem atque consentaneam. *dict. l. cùm quid. 3. ff. de rebus credit. l. quod si nolit. 31. §. quia assidua. 20. ff. de ædilit. edict. dict. l. si stipulatus. 4. in princ. vers. quia non est verisimile. ff. de usur. Lofred. cons. 39. nu. 17.* Jam verò voluntas domini concedentis, & primi acquirentis expressa non est, ut quovis casu fœmina, per masculum semel exclusa, in perpetuũ vel ad tẽpus sit exclusa. Quapropter voluntas tacita, juri ac legibus conformis & consona, hîc spectanda venit: quæ est, ut pacto investituræ fœmina vocata, per masculum à feudo repellatur, & semel repulsa, alio successionis casu ampliùs non admittatur: *quemadmodum suprà argumentis firmis & immotis, pro nostra sententia allatis, evidenter ostensum est.* Igitur non inutilis aut ociosa est illa investituræ dispositio, quâ cum masculis etiam fœminæ ad feudi successionem vocantur; tametsi fœmina ad feudum, à quo semel per masculum fuit exclusa, regressum nullum habeat. Operatur etenim dispositio ista non solùm illud, quòd fœmina in feudum succedere possit, si masculus tempore delatæ successionis non extet, sed omninò deficiat: verùm etiam illud efficit, quòd fœmina antea per masculum exclusa, denuò successionis casu existente, non admittatur.

171 Septimò, veritati conclusionis nostræ nihil detrahit hoc adversæ partis enthymema: Qui-

Quicunque propter alium, in medio exiſtentem, à ſucceſſione removetur; eius jus ſuccedendi non penitus extinguitur, ſed tamdiu ſuſpenſum eſſe cenſetur, donec alius ſuccedendi caſus contigerit, quo impedimentum illud ceſſat, *argumento textus in tit. 14. de vaſallo decrepitæ ætatis. & tit. 50. de natura ſucceſſionis feudi. libro 2. feudorum. l. ſi filiusfamilias. 22. ff. de bonis libert. l. penult. ff. de jure delib. & l. omnin. 32. §. ult. ff. de legat. 2.* Ergo quamvis fœmina propter exiſtentiam maſculi, à feudo arceatur: non tamen eius ſuccedendi jus omninò extinguitur: ſed contingente caſu, quo nullus extat amplius maſculus, ad feudi ſucceſsionem admittitur. Hoc, *inquam*, enthymema nihil veritati concluſionis noſtræ detrahit. Nam antecedens enthymematis non eſt perpetuò verum: quippe cùm ſubſtitutus heres, propter heredem gradu primo inſtitutum, ſemel à ſuccedendi jure remotus, ab eo in perpetuum excluſus exiſtimetur: ita ut licèt inſtitutus moriatur poſt ſucceſsionem: ſubſtitutus tamen ad eam denuò non admittatur. *l. poſt aditam. 5. Cod. de impuber. & aliis ſubſtitutionibus, cum juribus concordantibus ſuprà allegatis, num. 152.* Itaque cùm fœminæ pacto inveſtituræ conjunctim ad feudi ſucceſsionē cum maſculis vocatæ, ipſis maſculis tantùm ſubſtitutæ ex feudorum placitis intelliguntur, *ſuprà citato tit. 17. in pr. ibi, vel deficientibus*

liis masculis. libro 2. feudor. consequens ei est, fœminâ per masculum succedentem semel rejectâ, jus illius prorsus extinctum peremptumque esse. *Andr. Knich. tract. de vestitur. pactionib p.1.c 3.n.40. & seqq.*

Octavò, minimè refragatur, quòd feudum, quod vasallus pro se & heredibus suis masculis & fœminis accepit, fœmineo feudo æquiparetur: quodqúe in hoc feudo fœmineo succedat filia, deficientibus masculis, licèt masculi aliquandiu feudum possederint, *juxta Dd. ad tit. 30. de feudò fœminæ. libro 2. feudor. Sonsbecc. in Commentar. ad usus feud. parte 9. num. 133. & Wesenbec. de feud. cap. 6. num. 23.*
176 *vers. quòd si in feudorum, &c.* † Hoc namque posterius falsum esse, proindequé incertum, per æquè incertum probari non posse, testantur *Matthæus de Afflict. & Alvarottus in dicto tit. 30. libro 2. feudorum. Borcholt. de feud. cap. 7. parte 2. de successione. num. 37. Alciatus consil. 170. num. 3. Rubeus consil. 57. nu. 2. & Me-*
177 *nochius consil. 400. num. 15.* † Taceo, quòd à feudo fœmineo ad masculinum, vel à speciebus disparatis necessariò ad alias species inferri haud queat, *l. ult. ff. de calumniat. l. Papinian. 20. in fine principii. ff. de minorib. l. naturaliter. 12. §. 1. ff. de acquir. vel amitt. possess. l. si maritus. 10. ff. de donationibus inter virum & uxorem. l. inter stipulantem. 83. §. sacram. vers. & hæc dissimilia sunt. ff. de verborum obligation. l. qui*

fun-

fundum. 7. §. 1. ibi, propriam ac ſeparatam conditionem habent. ff. pro emptore. l. neq; natales. 10. C. de probationib.

Nonò, traditionem communem non turbat hoc argumentum: Excludi à jure ſuccedendi non dicitur ille, cui nondum obtigit caſus, quo ſuccedere poſſet. Excluſio † enim facta dici nequit, niſi ubi præceſſit incluſio, *arg. l. qui ſuperſtitis. 94. ff. de acquir. vel omitt. heredit. Michael ab Aguirre in reſponſ. pro Rege Hiſpaniæ apologetico. part. 3. num. 37. huncq; referens Petrus Heig. part. 1. quæſt. 26. num. 19.* Sed donec maſculus extat, non exiſtit caſus, quo ſuccedendi jus fœminæ competat. Ergo à jure ſuccedendi non dicitur excluſa fœmina, quæ antè propter maſculum ſuccedere non potuit: & per conſequens, caſu poſtea contingente, quo nullus ampliùs adeſt maſculus, per quem ſuccedere impediatur fœmina, hæc certè ad ſucceſſionem admitti debet. Hoc argumentum, *inquam*, non turbat traditionem communem. Quia jus ſuccedendi in feudum competit hoc caſu fœminæ ſub conditione, ſi ſcilicet tempore delatæ ſucceſſionis maſculus ex primo acquirente deficiat, ſive non extet, *ut ſuprà edoctum num. 152. & ſeq.* Quando igitur deficit iſthæc conditio: non ineptè ſuo conditionali hoc jure excluſa fœmina dicitur, *D. Henric. Boc. d. tract. de inveſtitura feud. c. 5. num. 92.* 178

179 Decimò, nihil obeſt regula, quâ dicitur, quòd conceſſum à Principe beneficium, perpetuò tributum intelligatur, *c. decet. 16. de reg. jur. in 6.* & quàm pleniſſimè ſeu latiſſimè ſit interpretandum, *l. penult. ff. de conſtitutionib.* Quoniam regula iſta de eo beneficio accipienda eſt, quod purè & cum omni cauſa in aliquem confertur. Cæterum quando feudum pacto inveſtituræ pro maſculis & fœminis datur; beneficium hoc fœminæ non purè conceditur, ſed ſub conditione; ſi ſcilicet maſculus delatæ ſucceſſionis tempore deficiat, *ut paulò antè dictum.* Dominus item feudum non cum omni cauſa concedit: quippe cùm directum (*quod vocant*) dominium ſibi retineat, cum ſpe conſolidationis futuræ, *tit. 23. in quib. cauſ. feud. amittatur. lib. 2. feudor. juncto tit. 5. quib. mod. feud. amittatur. §. rurſus. & tit. 13. de alienatione feudi. §. et ſi clientulus. lib. 1. feud. Knichen d. part. 1. de veſtiturar. pactionib. c. 3. num. 146. & ſeq.*

180 Undecimò, noſtram concluſionem haud enervat illa vulgatiſſima juris regula: ceſſante cauſa, ceſſat effectus, *l. adigere. 6. §. quamvis. ff. de jure patronat. l. ex facto. 43. in princ. ff. de vulg. & pupill. ſubſtitut. l. 1. C. de heret. l. 1. in princ. C. de Latin. libert. toll. c. cùm ceſſante. 60. ext. de appellat. c. cùm infirmitas. 13. ext. de pœnitent. & remiſſ.* Nam ea non procedit, quando effectus cauſæ iam perfectus & conſum-

matus

matus est, & *(ut vulgò loquuntur)* in esse productus, *docente Tiraquello in tract. cessante causa, cessat effectus. limitat. 12. necnon Adriano Gylmanno tom. 2. Symphorematis supplication. part. 1. vot. 21. num. 39.* Quare cùm fœmina per masculum semel sit exclusa, atque adeò consummatus & perfectus semel effectus causæ illius, quæ est masculi existentia: certè prædicta regula hìc planè vitiatur, & officium suum perdit, *l. 1. ff. de reg. jur.*

Duodecimò & ultimò, nihil ponderis aut roboris habet, quod de iniquitate & duritie sive rigore sententiæ communis, quam defendimus, ab adversariis adferri solet. Etenim hanc sententiam iniquam duramve esse, negamus & pernegamus: idque non sine manifesta ratione. Quandoquidem † fœminas ex natura feudorum regulariter in feudum non succedere, abundè patescit ex illis, quæ docuimus *suprà num. 110. & seqq.* Quòd autem eæ ad feudi successionem ex pacto investituræ, contra feudorum indolem, nonnunquam admittuntur: id meritò soli gratiæ & benignitati domini concedentis acceptum ferre debent: cujus liberalitas secundùm jus feudale mensuranda est, & æstimanda eo casu, quo simpliciter masculis & fœminis feudum est datum, nec expresse ac nominatim in pacto investituræ definitum: ut fœmina, licèt semel per masculum submota & exclusa sit; ipso ta- 181

men

men masculo postea sine prole defuncto, ad
182 feudum admittatur. Quoties enim quid specialiter & nominatim contra subjectæ materiæ naturam cautum non est: contrahentes & paciscentes juri, reique, de qua agitur, naturali indoli se conformasse censentur, *l. 3. ibiq; Dd. ff. de reb. credit. c. cùm dilectus. 8. ext. de consuetudine. Alciat. in tract. de præsumpt. reg. 3. præsumpt. 32. num. 9. Menoch. consil. 331. num. 35. lib. 4.* Quamobrem cùm feudorum naturam hanc esse constet: ut prædicto investituræ pacto fœmina ad feudi successionem intelligatur vocata, sub hac tantùm conditione, *si masculus deficiat*: hac utique conditione semel deficiente, ita removeri confestim fœminam, ut in perpetuum exclusa sit, firmiter concludendum est: *quemadmodum benè respondit D. Collega Bocer. d. tractat. de investitura feud. cap. 5. num. 95.*

183 Sicuti autem fœmina per masculum à successione feudi semel exclusa, in perpetuum exclusa censetur; adeò, ut nec mortuo illo masculo, per quem repulsa fuit, in eius locum admittatur, velut non levibus argumentorum momentis hactenus comprobatum est: ita eadem semel ob masculi defectum admissa, quamdiu vivit, feudum retinet; etiamsi masculus aliquis postea nascatur. Feudorum etenim placita fœminam, extante masculo, à feudo per successionem acquirendo repellunt:

sunt: non etiam illam à feudo iam acquisito removent, *d. tit. 6. §. quinetiam. tit. 8. in princip. §. filia verò. lib. 1. feud. tit. 11. §. ad filias. tit. 17. & 18. & 50. in princip. lib. 2. feud.* & consequenter hunc casum decisioni dispositionis juris communis relinquunt, *argum. tit. 1. in princ. vers. strenuus autem. lib. 2. feud. & l. praecipimus. 32. §. ult. C. de appellationib.* Jure † verò communi, 184
quod alicujus factum est, id ab eo invito ad alium non transit, *l. id, quod nostrum 11. ff. de reg. jur. l. si procurator. 35. ff. de acquir. rer. domin.* & ne quidem actio, quæ alicui semel quæsita est, eo invito resolvi, eique auferri potest, *l. habere. 57. in fine. ff. de evictionibus.* cùm jus † se- 185
mel quæsitum, perpetuum esse existimetur, *arg. l. sive possidetis. 16. C. de probationib.* Confert quoque huc, † quòd multa fieri impedi- 186
untur: quæ tamen, si facta sint, tolerantur, *l. patre furioso. 8. ff. de his, qui sui vel alien. jur. sunt.* & quòd † actus consummatus non vitia- 187
tur, licèt deveniat eum in casum, à quo incipere non potuisset, *ut latè ostendit Tiraquellus in praeallegato Tract. cessante causa, cessat effect. limitat. 12.* quòd † item contrariorum eadem 188
est disciplina & ratio, *argum. §. 1. f. de his, qui sui vel alien. jur. sunt. l. 1. in princ. ff. eod. l. si mortis. 18. in princ. ff. qui, & à quib. manumissi liberi non fiunt. Aristot. lib. 1. Topic. c. 11. Nicol. Everhardus in locis legalib. loc. a contrariis. num. 1.* Ut ergo fœmina, semel à successione remota,

perpe-

perpetuò exclusa permanet: sic semel admissa, quamdiu vivit, feudum retinebit. *Atq; hanc sententiam, utpote in puncto juris veriorem & crebrius receptam, probant & sequuntur Baldus, Jacobus de Belviso, & Fridericus Schenck. ad dict. tit. 17. lib. 2. feudor. Franc. Curt. junior in tract. feud. part. 3. memb. 1. num 33. Zasius in Epitom. feud. part. 8. num. 53. Jul. Clarus lib. 4. sententiar. quæst. 80. num. 1. Ioan. Thom. de Marin. tit. 11. de feud. fœmin. num. 37. vers. nonò quæritur. Guerrinus Piso in prælud. feud. sub tit. propria & impropria feuda quænam sint. vers. quarta species feudi improprij, &c. Hanneton. lib. 2. de feud. cap. 9. Schrader. in tract. feud. part. 7. c. 4. num 82. Hartman. Pistoris libr. 2. quæst. 35. num 9. D. Bocerus class. 4. Disput. 15. thes. 17. Schneidevvin. de feud. part. 6. num. 48. Mozz. de natur. feud. num. 101. & Vultejus lib. 1. de feud. c. 9. num. 49. in fine. Quamvis reclament, post glossam, Andreas de Isernia, Martinus Laudensis, & Matth. de Afflict. ad d. tit. 17. lib. 2 feud. Hugo Celsus consil. 26. num. 47. & 56. nec non Franciscus Bursatus consil. 63. num. 16.*

Nec quicquam verissimo huic pronunciato decerpunt contrariæ negantis opinionis ar-
139 gumenta. Quod † enim primò illius patroni ajunt, fœminam in casu deficientis masculi ad feudi successionem conditionaliter tantùm admitti, si scilicet masculus posteà non supervenerit, *d. tit. 17. ibi, non patet locus fœminæ in* *feudi*

feudi successione, donec masculus superest. lib. 2. feudor. ac proinde nato pòst masculo, repelli fœminam antea admissam: id planissimè falsum est. Nam in scitis feudalibus traditum quidem reperitur, quòd pacto investituræ fœminæ jus succedendi in feudum deferatur sub hac coditione, *si masculi deficiant defuncto vasallo, de cujus successione agitur.* At nusquam scriptum extat, quòd fœmina, deficiente masculo, ad feudi successionem sub aliqua istiusmodi conditione admittatur. Non igitur ut illud receptum, ita & hoc sine lege feudali recipi debet, *ut in simili loquitur JC. Africanus in l. eius, qui. 41 ff. de reb. credit.* Cæterùm quod attinet *dictum tit. 17. lib. 2. feud.* quem illi pro sua opinatione stabiliendâ allegant: loquitur is de succedendo in feudum, id est, de futura succesione, non de succesione iam factâ; quemadmodum ipsamet verba perspicuè arguunt & declarant.

Deinde nihil officit decisioni nostræ, quòd unumquodque facilè ad naturam suam reverti soleat, *l. si unus. 27. §. pactus, ne peteret. 2. in fin. ff. de pact. cum juribus similibus allegatis suprà num. 158.* Siquidem militat hæc & procedit regula; si jus quæsitum justo modo, veluti ex voluntate eius, cui erat quæsitum, rursus resolvatur, ut liquet satis clarè *ex illo ipso §. pactus, ne peteret. in fine. & l. in tantum. 6. in princ. ff. de divisione rerum.* 190

Præte-

191 Præterea nihil stringit aut obest illa regula juris: quòd ea, quæ à principio valent, si postea in eum perveniant casum, à quo initium sumere nequeant, vitientur & evanescant, *§. idem juris. 2. vers. item contrà. infr. de inutilibus stipulat. l. quia in eum. 16. ff. ad leg. Aquil. l. existimo. 98. in princ. vers. & maximè. ff. de verbor. obligat. l. pro parte 11. ff. de servitutib. l. 3. in fine. ff. de his, quæ pro non scriptis habent.* Ea quippe regula non ita certa & generalis est, ut ab omnibus juris conditoribus, & in omni specie sit recepta, *ut arguit Marcellus in d. l. existimo. 98. in princip. ibi, maximè secundùm illorum opinionem. & Paulus in l. pluribus rebus. 140. §. ult. ff. de verbor. obligationib. & in l. ambiguis. 85. §. 1. ff. de reg. jur. Borcholt. in Commentar. de verbor. obligat. c. 2. num. 66. & 67. item c. 5. num. 6.* Est autem isti regulæ locus in iis duntaxat speciebus, quæ cùm perfectæ sive consummatæ needum sunt, in eum incidunt casum, qui consummationem, exitum & effectum earum impedit, *Bartol. ad d. l. pluribus. 140. §. etsi placeat. ff. de verbor. obligat. Philip. Decius in d. l. in ambiguis. 85. §. 1. num. 2. ff. de reg. jur. Dynus in c. factum. 73. num. 7. & 8. de reg. jur. in 6. Cujac. in Commentar. in lib. 12. respons. Papinian. pag. 517. D. Bocer. in tract. de Regalib. c. 2. num. 85. & seq. Eâdemq; de regulâ explanatiùs dicetur infrà, num. 246.*

Quòd si tamen vasallus, fato functus, prægnan-

gnantem uxorem reliquerit, & ea posteà filium pepererit: huic filio fœmina, quantumvis in feudum successerit, cedere cogitur. Hujusquе ratio † in promptu est: quoniam 192
pro iam natis habentur, qui in utero sunt, quoties de illorum commodo quæritur & agitur, *l. qui in utero. 7. & 26. ff. de statu homin. l. si quis. 23. ff. de captiv. & postlim. revers. l. cùm vir. 25. ff. de condit. & demonst. Et ita docuit Matthæus de Afflict. ad d. tit. 17. lib. 2. feud. quem referunt & sequuntur Hartmannus Pistoris prædict. quæst. 35. num. 11. Hermannus Vultejus dict. lib. 1. de feud. c. 9. num. 49. pag. mihi 436. & Bocerus d. class. 4 Disp. 15. thes. 17. ad lit. d.*

DE SUCCESSIONE LIBERORUM LEGITIMORUM TANTÙM.

HActenus de liberorum naturalium & legitimorum simul, successione copiosè & 193
diligenter disseruimus: nunc, de successione liberorum legitimorum tantùm, videamus.
Liberi † legitimi tantùm, vocantur liberi adoptivi: qui neque ex justis nuptiis, neque ex 194
concubina procreati, sed legis auctoritate potestateque sunt facti. Ut enim plerumque ars naturam imitatur: ita hìc defectum naturæ lex supplens, sterilitati conjugii, vel mortalitati deficientium familiarum medetur, & pro

liberis naturalibus legitimos suos reponit, *ut docuimus s. ad princip. tit. de adoptionib. num. 3. & tradit hîc Petrus Heigius cap. 5. num. 86.* A-
195 doptio † quippe legis est, quæ imitatur naturam, *§. minorem. 4. s. de adoptionib.* & facit, ut aliquis filium habere possit, quem non generavit, *assertore Cajo lib. 1. Institut. tit. 5.* Sunt
196 autem † tales legitimi liberi in duplici differentia. Nam vel adoptivi in specie dicuntur; vel arrogati. Illi sunt filiisfamilias, qui imperio magistratus filiorum loco adsciscuntur: hi verò sunt patresfamilias, qui Principis seu Imperatoris auctoritate adoptantur, *§. 1. s. de ado-*
197 *ptionib. l. 2. ff. eod. tit.* Sanè † legitimi liberi, cujuscunque sint generis, jure adoptionis durante, ad patris adoptivi, intestatò defuncti, successionem omninò admittuntur, *§. sed hodie. 2. s. de adoptionib. l. penult. §. 1. C. eod. §. sui autem. 2. vers. nec interest infr. hoc nostro tit. latè Forster. lib. 5. de successionib. c. 2.* At iidem emancipati, patri adoptivo minimè succedunt. Pendet enim jus succedendi ab adoptione: quâ resolutâ, etiam cessat successio; & emancipatus desinit adoptivo patri esse filius, & quantum ad ipsum, extranei loco deinceps
198 habetur: cùm nihil † tam naturale sit, quàm ut unumquodque eò modò solvatur, quo colligatum est, *§. at hi, qui. 10 ibiq. Mynsinger. num 2. & §. sed ea omnia. 14. infr. hoc tit. d. l penult. in princ. & §. 1. C. de adoptionib. l. nihil tam*

natu-

naturale. 35. ff. de reg. jur. Secus tamen eſt, ſi ab aſcendente aliquo fuerit facta adoptio, & emancipatio fiat patre naturali mortuo. Hoc etenim casû emancipatio adoptivis hodie non nocet: ac proinde tam naturali patri, quàm avo ſuccedere poſſunt, *Auth. in ſucceſſione. C. de ſuis & legit. liber. Novell. 118. c. 4. arg. §. final. ſ. de legitima agnator. tutel. & l. jura ſanguinis. 8. ff. de reg. juris. Schneidevvin hîc in cap. de ſucceſſione filiorum adoptivorum. num. 11. & ſeqq. Forſter. ſenior. d. lib. 5. de ſucceſſionib. c. 3. num. 9. & ſeqq. nec non Forſterus junior lib. 3. diſput. 15. theſ. 8.* qui duo (*contra Accurſ. & eius aſſeclas, in d. l. penult. circa princ. verſ. ſi verò pater naturalis. in verb. reverti. C. de adoptionib. & in §. ſed ea omnia. 14. in verb. vocabantur. infr. hoc tit.*) disertè ſtatuunt: filiumfamilias, ſive ab extraneo, ſive à conjuncto adoptetur, ſi emancipetur, omnia nihilominùs jura in bonis patris naturalis integra reſervare: propterea quòd in † hac ſucceſſionum ab inteſtato materiâ, non patria poteſtas, ſed ſolùm jus cognationis naturalis ſpectetur, *d. Auth. in ſucceſſione. ibi, ſolâ naturali cauſa inſpectâ. C. de ſuis & legit. heredib.* & jus † ſanguinis nullo civili jure dirimi diſſolvique poſſit, *d. l. jura ſanguinis. 8. ff. de reg. jur. & d. §. fin. ſ. de legit. agnator. tutel.* Nec huic aſſertioni obſtat, † quòd in propoſito caſu, ubi filius ab aſcendente aliquo eſt adoptatus, duplex vinculum, & civile adoptionis, &

199 200 201

nis, & naturale cognationis concurrat, *d. §. sed hodie. 2 ſ. de adopt.* adeóque simplici fortiùs liget; & consequenter jus naturalis filiationis immutet, *argum. auth. itaq; ibiq; Dd. C. communia de ſucceſſionib. l. re conjuncti. 89. ubi Iaſon. ff. de legat. 3. c. 1. ext. de treuga & pac.* Etenim nexus civilis & naturalis confirmat quidem adoptionem in utilitatem & commodum adoptivi, tantumque operatur, ut filius in plenam potestatem avi adoptantis transeat, & eidem ex testamento & ab intestato, veluti filius legitimus & naturalis succedat, ad differentiam illius, qui ab extraneo adoptatus est. *d. §. sed hodie. ſ. de adopt.* non autem nexus ille jus sanguinis tollit aut perimit, *arg. d. § fin.*
202 *ſ. de legit. agnat. tutel.* Neque † etiam adversatur, quòd nemo duos patres habere, nec duplicis successionis commodo gaudere debeat, *per ea, quæ traduntur in l. Gallus. 29. circa princ. ff. de liber. & poſthum. hered. inſtit. § ſi res aliena. 6. ſ de legat. l. ſi ſervus legatus. 108. §. Stichum. 4. ff. de legat. 1. l. Mævius. 66. §. 1. ff. de legat. 2. & l. rutu 21 §. 1. ff. de legat. 3.* Quandoquidem haud difficulter fieri potest, ut diversis respectibus diversos quis parentes habeat: fictè unum; propriè verò & naturaliter alterum. Et talis quoque adoptio in augmentum & favorem filii adoptivi facta, in odium eius retorquenda non est, *l. nulla. 25. ff. de legib. l. quod favore. 6. C. eod. c. quod ob gratiam. 61. de regul.*

regul. jur. in 6. Cumque filio, ab extraneo adoptato, concedatur; ut adoptivo patri ſuccedat, omniaque interea apud patrem naturalem integra illibataque jura ſibi reſervet, *d. §. ſed hodie. ſ. de adoptionib. d. §. ſed ea omnia. 14. verſ. hoc ſolito more corrigentes. infr. hoc tit. & d. l. penult. §. 1. C. de adoptionib.* utique magis illud in adoptione aſcendentium dicendum erit, *Forſter. ſenior d. lib. 5. de ſucceſſ. c. 3. num. 12.*
Cæterum † arrogati, etiam à parente arrogatore ſine juſta cauſa emancipati, ad minus in quarta bonorum parte inteſtato parenti ſuccedunt, *§. cùm autem 3. verſ. ſed & ſi decedens. ſ. de adoptionib. l. ſi arrogator. 22. ff. eod. Borcholt. in tract. de gradib. tit. de ſucceſſione liberor. legitimor. pag. 190.* 203

Porrò feudorum jure liberos duntaxat legitimè natos, non etiam adoptivos, in feudum ſuccedere, certum eſt, *c. 1. §. adoptivus. ſi de feudo defuncti content. ſit, & c. tit. 26. libr. 2. feud. Forſter. d. lib. 5. de ſucceſſionib. c. 5. Schrader. tract. feud. part. 7. c. 5. num. 19. Menoch. conſ. 503. num. 21. vol. 6. & conſ. 625. num. 49. vol. 7. Vultejus lib. 1. de feud. c. 9. num. 90. Sonſbecc. in Commentar. ad uſus feud. part. 9. n. 63.* Et certè niſi hoc ita placitis feudalibus receptum fuiſſet: facilè fieri potuiſſet, ut domino feudi etiam invito vaſallus ex alienâ familiâ, ex ſolius vaſalli voluntate adſciſceretur: quod fieri non debere, arguit textus *in c. 1. in fin. de* 204

fratrib. de novo benefic. investit. tit. 12. libr. 2. feudor. Quinimò adoptivorum successione concessâ, nonmodò alius ad feudi successionem admitteretur, quàm qui in investitura comprehensus esset: sed & per eundem illum excluderentur agnati, in investiturâ vocati: quod & absurdum & iniquum foret, *Wesenbec. de feud. c. 6. num. 13. Decian. consil. 34. num. 16. vol. 1. & hos, aliosq; citans Vultejus d. c.*
205 *9. num. 90.* Ex tenore † tamen sive pacto investituræ, itemque loci statuto vel consuetudine, etiam adoptivus ad feudi successionem admitti poterit, *ut sentit Alvarottus ad d. §. adoptivus. & Frideric. Schenck ibidem num. 3. Sonsbecc. d. part. 9. num. 64. Wesenbec. d. num. 13. D. Bocer. class. 4. Disp. 15. thes. 6. ad lit. a. Rittershus. lib. 1. partit. feud. c. 13. num. 5. Gothofred. Anton. disp. feud. 5. thes. 6. sub lit. c.* Arrogatus quoque auctoritate Principis eâ lege, ut in feudum succedat, admittitur ad feudum, *ut scribit Baldus ad dictum §. adoptivus. argumento l. quod Principis. 23. ff. de aqua, & aquæ pluv. arcend. quem Martinus Laudensis ibi, & alij sequuntur. idemq; tradit Schneidevvinus hîc sub cap. de success. filiorum adoptivor. num. ult.* Id quod Schenck Baro *in d. §. adoptivus. nu. 4.* verum putat, si nulli extent arrogatoris agna-
206 ti: quippe cùm † in præjudicium agnatorum Princeps nihil statuere possit, *argum. l. 2. & l. rescripta. 7. C. de precib. Imperatori offerend. & c.*

quam-

quamvis.8. de rescriptis. in 6. Sed & ipsius domini consensu hujusmodi arrogationem fieri debere, probabile est. Cùm enim, † deficiente 207
legitimâ vasalli prole & agnatis feudi successoribus, feudum ad dominum redeat, *tit. 11 de successione fratrum. §. His verò deficientibus. lib. 2. feudor.* sanè in domini inviti præjudicium indulgentia Principis operari nihil debet. Ea
namque † Principis probatur indulgentia, quæ 208
petenti quidem prodest, at non lædit alium, *d. l. 2. & d. l. rescripta. 7. C. de precib. Imperat. offerend. Sonsbecc. d. part. 9. num. 65.*

Enimverò non desunt in historiis exem- 209
pla, ubi etiam adoptati, postea regni successores extiterunt: ut videre est in Jugurtha, qui ex adoptione Micipsæ, Numidarum Regis, successit in regno cum Adherbale & Hyempsale, filiis naturalibus ac legitimis ipsius Micipsæ, tam ex eiusdem patris, quàm S. P. Q. R. judicio, *ut testis est Salustius in bello Jugurthino.* Sic & Tiberius Augusto, Nero Claudio, Trajanus Nervæ, Antoninus Pius Adriano, & ipsi Pio Antoninus Philosophus, & Justino maiori noster Justinianus, & aliis alii per adoptionem in Imperio successerunt, *auctoribus Cornelio Tacito, Suetonio, Dione, Aurelio Victore, Ælio Lampridio, & cæteris historiarum scriptoribus.* Sic quoque Margareta, Daniæ Regina, Ericum Comeranorum Ducem; & Anna Neapolitana, Alphonsum Arragoniæ

goniæ Regem, per adoptionem ad regni successionem invitârunt, *ut ex Bodino lib. 1. de Republ. c. 4. in fin. hîc refert Heigius in cap. 5. num. 93. & eandem rem latiùs pertractat Tiraquellus ad l. si unquam. in verb. susceperit liberos. num. 19. C. de revocand. donationibus.* Denique quod
210 dictum † est, in feudis filium adoptivum regulariter non succedere: id etiam ad emphyteusin Ecclesiasticam vulgò producitur; *sicuti post Matthæum de Afflict. in d. c. 1. §. adoptivus. si de feudo defuncti content. sit. tit. 26. lib. 2. feudor. annotavit Heigius hîc in d. c. 5. num. 94. Eâdem de re videri etiam poterit Forsterus d. lib. 5. de successionib. c. 7. num. 12. ubi plures refert.*

DE SUCCESSIONE LIBERORUM NATURALIUM TANTÙM.

211 SAtis superquè de liberis, qui & naturâ & lege, vel huius solius beneficio, ad parentum successionem vocantur, explicatum est; iam ut & de iis, qui naturæ saltem beneficio sese sustinent, sermo instituatur, reliquum est.
212 Liberi † naturales tantùm, hîc appellantur liberi, ex pellice sive concubina (quam scilicet quis solutam & unicam indubitato affectu, domi loco uxoris habuit) nati, *can. liberi. 15. caus. 32. q. 2. gloss. in c. nisi cùm pridem. 10 super verb.*

verb. manzeres. extr. de renunciatione. qui aliàs dicuntur nothi, *ut ex Quintiliano libro 3. capite 6. Iacobo Curtio tom. 1. conjectur ar. libr. 3. cap. 8. & Giphanio docuimus in § ſi adverſus. 12. num. 8. ſupr. de nupt. & fuſius oſtendit Valent. Forſter. libro 6. de ſucceſſionib. ab inteſt. capite 32. num. 2. cum ſeqq.* & homines degeneres. *l. ult. in fine. C. de liberalib. liber.* & vulgò Baſtardi, à Germanico bôſe Art / id eſt, degeneris ingenii. *Cuiac. ad Novell. 18 circa fin. & libro 5. obſervat. 6. Vulteius libro 1. Jurisprud. Rom. cap. 8. num. 46. Ludovicus de Sardis in tract. de naturalibus liber. part. 2. num. 2 gloſſ. ſuper Rubric. ff de concubinis. Gothofred. ad dict. leg. ult. in verb. degeneres. Cod. de naturalib. liber. Schneidevvin. hîc ſub cap. de ſucceſſione liberor. natural. tantùm. num. 4. Borcholt. in tract. de gradibus. tit. de ſucceſſione natural. liberor. pag. 187. & in Comment. in conſuetud. feudor. cap. 7. parte 2. num. 17. Bocer. in tract. de Regalib. cap. 2. num. 104. Ranchinus in tract. de ſucceſſionib. ab inteſtato. §. 7. n. 15.*

Liberi † autem iſti naturales, juſtis liberis & vxore legitimâ non extantibus, patri ſuccedunt in ſextantem hereditatis, hoc eſt, in duas vncias, cum matre ſua in viriles partiendas. 213
Cæterùm ſi defuncto conjunx legitima ſuperſit: filios naturales, ex concubina natos, in totum removeri placuit, *dict. Novell. 18. cap. 5. & Novell. 89. cap. 12. §. ſi quis autem defunctus. Auth. licet patri. C. de naturalib. liber. Heigius*

hic cap. 5. num. 115. Covarruvias in Epitom. in quartum librum decretal. parte 2. capite 8. §. 4. num. 9. Ludovicus de Sardis dict. tract. de naturalib. lib. part. 3. num. 2. Fernand. Vasquius lib. 3. controversiar. illust. cap. 102 num. 15. & seq. Huiusque ratio hæc assignatur: tum vt parcatur pudori honestæ & legitimæ vxoris: tum vt justo eius dolori occurratur; quam verisimile est justè offensum iri, si quos videat, se vivâ, in numero & jure liberorũ defuncti haberi aliunde susceptos, quàm ex honesto & legitimo matrimonio, quale ipsius fuit cum defuncto. Id verò futurum est, si ipsâ superstite naturales eiuscemodi nullâ ex parte defuncto succedãt. *Don. lib. 9. Comm. de jure civ. cap. 2. pag. 400. n. 30. Bocer. cl. 2. Disp. 10. th. 12. ad lit. b.*

114 Et hæc in liberis naturalibus primi duntaxat gradus locum habent. Nam secundi vel vlterioris gradus, hoc est, nepotes aut pronepotes naturales, à successione avi vel proavi paterni prorsus excluduntur. *d. l. ult. vers. sed hæc in his. C. de naturalib. liber. d. Nov. 89. c. 12. in fin. Cuiac. ad d. Novell. 18. Angel. Aretin. in §. novissimè infr. de Senatusconsulto Orficiano. Gail. libro 2. observat. 115. num. 1. Forster. d. lib. 6. de successionib. cap. 10. num. 5. Matthæsyllan. in tract. de success. ab intest. membr. 2. prim. artic. num. 4. Gabr. Palæotus in tract. de nothis spuriisq; filiis. cap. 38. num. 5.*

115 † Ratio eius hæc reddi solet: quia tametsi concubinatus per leges

nomen

nomen assumpsit, *l. in concubinatu. 3. §. 1. ff. de concubinis. ibiq; Gothofred.* vitium tamen aliquod in se continet, *d. l. ult. C. de naturalib. liber.* & ob id nepotes ac pronepotes naturales digni non judicantur, vt ab intestato ex bonis avi vel proavi paterni aliquid consequantur: maximè † cùm de domo & familia patris non 216
sint, atque arma & insignia familię non ferant, *Bartolus in leg. tutelas. 7. in princip. ff. de capite minutis. Baldus in leg. generaliter. 6. §. cùm autem. C. de institutionib. & substitutionib. Tiberius Decian. respons. 1. num. 6. volum. 3. & resp. 31. num. 92. & 93. vol. 1. quos refert & sequitur Ioannes Borcholt. dict. tract. de gradib. tit de success. natural. liber. pag. 188. Quamvis aliter sentiant Çovarruv. ad d. lib. 4. Decretal. part. 2. c. 8. §. 4. num. 10. Bald. & Salicet. in d. l. fin. C. de naturalib. liber. Grass. in §. successio. quæst. 18. nu. 3. & Heigius hîc c. 5. sub tit. de jure succedendi naturalium propriè sic dictor. n. 117.*

At quid de filiis, ex diversis concubinis simul existentibus progenitis, censendum? Et 217
eos patri, idque propter odium effusæ libidinis, omninò non succedere, apertè decisum est, *d. Novell. 89. cap. 12. §. si verò effusa. 5. Forst. d. lib. 6. de successionib. cap. 10. num. 3. Matthias Stephani cent. 3. sub q. 9.*

Ad matris porrò, etiam illustris, nec nõ ali- 218
orum ascendentiũ, per lineã maternã conjunctorũ bona, naturales vnà cum legitimis liberis

ris æquâ lance & pariter convolare indubitati juris est, *dict. §. novissimè. ubi Angel. Aretin. infr. de Senatusconsulto Orfician. l. 2. & l. Modestinus. 8. ff. unde cognati. l. si qua illustris. 5. C. ad Senatusconsultum Orfician Schneidevvin. hîc sub cap. de success. liberorum natural. tantum. num. 14. & seqq. Covarruv. dicto loc. num. 15. Arnold. de Reyger. in thesaur. jur. p. 656.* in tantum, vt testamento neglecti, aut præteriti, querelam inofficiosi intentare valeant. *l. si suspecta. 29. §. 1. & ibi Paul. Castrens. ff. de inoffic. testament. Schneidevvin. dicto loc. num. 18 Arumæus Exercitat. Iustin. 11. thes. 8 ad*
219 *lit. c. Forster. dict. lib. 6. cap. 11. num. 4. & 5.* † Etsi verò, liberis legitimis extantibus, naturales à successione patris repelluntur: alimenta tamen illis, ex bonis paternis arbitrio boni viri debentur. *dict. Authent. licèt. vers. huiusmodi. Cod. de naturalib. liber. d. Novell. 89. cap. 12. §. si quis autem defunctus. 4. Oldendorp. class. 5 act. 5. in epitome success. ab intest. num. 9. Heigius hîc d. c. 5. n. 127. & Bocer. d. tract. de Regalib. c. 2. nu. 107. pag. 108.*

220 Sanè si liberi naturales per subsequens matrimonium, etiam in articulo mortis contractum (*de quo ubertim diximus in §. aliquando. 13. supr. de nupt. num 5. & seqq. & noviter pulchrè explicuit Georgius Beatus in suis decisionibus antinomiar. quæst. 9.*) legitimati, sive legitimi effecti fuerint; cum liberis reliquis per omnia

omnia parentum hereditate gaudebunt, *§. sui autem heredes existimantur. 2. vers. quibus connumerari. infr. hoc tit. l. cùm quis. 10. & l. nuper. 11. C. de naturalibus liber. Novell. 12. cap. ult. & Novell. 89. cap. 8.* Ratio conspicua est: quia legitimati per subsequens matrimonium, per omnia, & in omnibus, pro veris, justis & legitimis liberis habentur: nec quicquam à liberis naturalibus & legitimis, ex justo matrimonio procreatis, differre censentur. Matrimonium quippe retrotrahitur ad tempus nativitatis filiorum, & perinde habetur, ac si contractum esset ante nativitatem filiorum. *c. tanta. 6. ext. qui filii sint legitimi. Matthias Stephani cent. 1. quæst. 46. ad lit. b. & quæst. 47.* Ideoque liberi ita legitimati, substitutum in casum non existentium liberorum legitimorum & naturalium excludunt: & statuto fœminas excludente, masculis legitimè natis existentibus, comprehenduntur, *ut tradit Anton. Gabriel. Roman. lib. 6. commun. conclus. titul. de legitimat. conclus. 1. ampliat. 13. & 14. Andreas Gail. lib. 2. observat. 141. Borcholt. in tract. de gradib. tit. de successione liberor. per subseq. matrim. legitimator. pag. 197. & seq. Andreas Gerhardi Decad. 11. quæst. 4. Hieronymus de Cævallos in speculo aureo opinionum commun. contra communes. q. 2. num. 5. Forster. libro 6. de successionib. ab intestato. cap. 28. & 29. num. 4. & 14. aliiq; plurimi, ab iis allegati.* Ad istum autem per subsequens

ma-

quens matrimoniū legitimandi modum quæ necessaria sint, succinctè explicuimus *in dicto §. aliquando. 13. supr. de nupt. numer. 3. & 4.*

222 De eo dubitatum memini: an matrimonium intermedium impediat legitimationem prolis per subsequens matrimonium? *Exempli gratiâ:* Quidam ex concubina suscepit liberos: deinde aliam mulierem vxorem duxit; hacque mortuâ, priorem concubinam matrimonio sibi junxit: quæsitum est, nunquid matrimonium intermedium legitimationi liberorum, antè susceptorum, officiat? Et non officere, plerisque non sine ratione visum est.

223 Siquidem † habilitas extremorum *(uti fandi mos est Interpretum nostrorum)* sufficit, velut hoc loco temporis, quo liberi sunt procreati, & eius, quo sibi quispiam matrimonio concubinam jungit, *arg. l. potior. 11. §. 1. ff. qui potiores in pig. vel hypoth. habeantur.* vbi tempora præterita conjungi præsentibus ob secundam hypothecam non impediuntur. *& argum. l. intercidit. 59. §. 1. ff. de conditionib. & demonstrat.* ubi legatum non intercidit, si persona legatarii intermedio tempore incapax reddatur.

224 † Huc quoque facit vulgatum axioma: quando est impedimentum causatum facto hominis, superveniens medio tempore, non impedit extrema conjungi, *arg. l. cum decem mihi. 71. §. 1. ibiq; Bartolus. ff. de solutionibus. & l. bonorum. 24. §. 1. ff. ratam rem haberi.* Ei-

dem

dem sententiæ suffragatur textus *in Novell. 74. cap. 2. § si verò. vers. omninò enim suis existentibus, deinde naturalibus procreatis, aut primitùs natis, &c.* vbi hauddubiè aliud matrimonium medium fuit inter concubinatum, & matrimonium cum concubina initum: cùm aliâs non possent dici nati legitimi post naturales legitimandos: *ut fusiùs id demonstrat Antonius de Rosell. in tract. de legitimat. tit. de causa materiali legitimationis. numer. 50. & seqq.*

Accedit denique & illud, quòd istam vim legitimandi prolem priorem, jura matrimonio simpliciter & generaliter concedant, nec distinguant, an aliquod medium matrimonium intercesserit, vel non: aut an alia legitima proles, vel non, subsit: *ut apparet ex lege Divi Constantini. 5. Cod. de naturalib. liber. Novell. 12. cap. 4. dubitatum, &c. & d. c. tanta. 6. ext. qui filii sint legit.* Ergo nec nos distinguere debemus, *arg. l. 1. §. initio. 4. ff. de offic. præfecti urbi. l. de pretio. 8. ibiq; gloss. & Bartolus. ff. de Publician. in rem act.* Atque hanc, vtpote æquam & communem, vsuque receptam sententiam, tenent *Goffredus in summa, de filiis Presbyteror. ordinand. vers. quid si natus. Hostiens. in summa, eodem tit. §. 2. in fin. Richardus Malumbra in Disput. incip. in quibusdam Provinciis, &c. Anton. Butr. & cæteri in d. cap. tanta. extr. qui fil. sint legit. aliiq;, quos refert & sequitur Molineus in consuetud. Parisiens. tit. 1. §. 8. gloss. 1. num. 34.* Quibus adjiciendi quoque 226

sunt Zasius in epitom. feud. parte 8. numer. 76. Borcholt. in Commentar. in consuetud. feudor. cap. 7. de successione, &c. num. 49. & Roberus Disputat. 3. ad Institut. thes. 3. Et quamvis Ludovicus de Sardis *dict. tractat. de naturalib. liber. t. de legitim. per verum matrimonium. q. 2. num. 5. & 6.* contrarium defendere præsumat: eius tamen opinio, tanquam minus æquâ, & Saturnina *(ut loquitur Molineus jam allegato loco)* rejicienda est, & contrà communis omnino † approbanda: adversus quam nimia &
226 rigorosa subtilitas à consulentibus & judicantibus admitti haud debet; *teste Marciano in l. sicut. 8 §. si debitori. 16. ff. quibus modis pign. vel hypoth. solvit. & Accursio in titulo 6. Episcopum vel Abbatem. in verb. feudum. libro 1. feudorum.*

227 Non refragantur textus, qui volunt, in legitimatione affectionem concubinalem continuatam, esse transmutandam in maritalem; *l. cum quis. 10. ibi, postea autem ex eadem affectione. & l. seq. C. de naturalib. liber. Novell. 89. cap. 8. vers. affectus enim circa filios, &c. cum similibus.* Nam ope fictionis censetur nostro in casu eadem affectio: cùm verbum *postea, in d. l. cum quis. 10. C. de natural. liber.* verificetur etiam posito aliquo intermedio, *arg. l. 1. in pr. ubi Doctores ff. si tabulæ testamenti nullæ extabunt. Reliqua, quæ nostram hebetare videntur assertionem, satis refellit Antonius de Rosell. dict.*

tract.

tract. de legitimat. tit. de causa materiali legitimat. n. 56. & seqq.

Cæterùm legitimati per rescriptum Principis tum demum parentibus suis succedunt, si justi & legitimi liberi deficiant. *l. Imperialis.23. Cod. de nupt. d. Nov. 89. c. 9.* † Ast vt Imperiali rescripto naturales liberi efficiantur legitimi; tria comprimis conjunctim requiruntur. I. Ut matrem istorum liberorum conjugem habere pater nequeat. *d. Nov. 89 c. 9. Bocer. in tract. de regalib. cap. 2. num. 69. Gail. libro 2. observat. 142. num. 3. Forster. d. libro 6. de successionibus. cap. 33. num. 19.* II. Ut alios liberos legitimos non habeat. *Novell. 74. c. 2. & d. Novell. 89. cap. 9. Jason ad leg. Gallus. 29. §. & quid. si tantùm. num. 107. ff. de liber. & posth. Antonius Gabriel. Roman. d. libro 6. commun. conclus. tit. de legitimat. conclus. 6. Vulteius libro 1. Jurispr. Rom. cap. 23. num. 12.* III. Ut ipsi liberi naturales in sui legitimationem cōsentiant, *d. Novell. 89. cap. 11. Carolus Tapia in Commentar. ad Rubr. ff. de constitut. cap. 5 n. 46. huncq; referens Bocerus dicto loco. Videatur etiam Petrus Friderus Mindanus de processib. Camer. libri 1. cap. 12. num. 3 ubi, quid in supplicatione pro impetranda legitimatione narrandum sit, breviter ostendit.* Enimverò naturales liberi, ad supplicationem patris, etiam extantibus liberis legitimis & naturalibus; adjectâ hac clausulâ, *non obstante, quòd liberi*

228

229

legitimi supersint, legitimati per Principem, cum legitimè natis succedere possunt, *arg l. 2. & 3. ff. de natalibus restituend. & l. 2. in fin. C. de jure aur. annul. & de natalib. restit. Ias. in l. Gallus. 29. §. & quid, si tantùm. numer. 96. ff. de liber. & posth. Alexander consil. 188. num. 24. vers. non obstat &c. Borcholt. d. tract. de gradib. pag. 204. Gail. lib. 2. observat. 142. n. 8.*

230 In disceptationem hic illud vocatur: nunquid, si pater (legitimatione liberorum naturalium per Imperatorem factâ) vxorem ducat, & ex ea liberos legitimos suscipiat, legitimatio revocetur, & irrita fiat? Negantium opinionem juri consonam esse, & sequentibus præcipuè rationibus constat. I. Quia ea, quæ
231 legitimè † & ritè constituta sunt, durant: licèt ille postea extiterit casus, à quo initium capere non potuerunt. *l. in ambiguis. 85. §. 1. ff. de regul. jur. cap. factum. 73. de regul. jur. in 6.* idq; maximè in beneficiis, vt est legitimatio, locum habet, *cap. decet. 16. eodem tit. in 6.*
232 II. Quia filium † temporalem habere, absurdum est; velut ex mente Labeonis respondit Paulus JC. *in leg. quæsitum. 34. ff. de adoptionibus, Cuiac. in Commentar. in lib. 11 quæstion.*
233 *Pauli, pag. 234.* III. Quoniam † perfectum quod est, ex postfacto irritum fieri aut revocari non debet, *l. si, ut proponis. 3. C. de confirmando tutore. l. sancimus. 25. vers. non enim debet. C. de administratione tutor. &c.* IV. Quia legi-

legitimatio, † per subsequens matrimonium 234
facta, non constituitur irrita, quantumvis postea patri liberi legitimi nascãtur, *d. Nov. 74 in præfat. §. sancitum namque est. & d. Novell. 89. cap. 8.* V. Quia certi, jureque definiti sunt modi, quibus liberi à nexu patriæ potestatis liberantur. *l. patre. 8. ff. de his qui sui, vel al. juris sunt. tot. tit. supr. quibus modis jus patriæ potestat. solvit.* † Quibus tamen nusquam legi- 235
timorum liberorum nativitas connumeratur. *Atq; hanc sententiam, tanquam communem & veram, suis suffragiis comprobant Decius consil. 307. incip. viso puncto. colum. final. vers. quartò non obstat. & consil. 576. pro resolutione. col. 1. in princ. vol. 3. Matthæus Gribald. in communib. opinionib. in verb. legitimatus. vers. legitimatio. Ioan. Fichard. in additionib. ad Baptist. à Villalobos in communib. opinionib. lit. L. num. 83. & latè Tiraquell. ad l. si unquam. in verb. donatione largitus. num. 282. & seqq. C. de revocand. donat.* Quòd † autem idem Tiraquellus *ibidem* 236
n. 308. & seqq. prædictã sententiã eò duntaxat casu procedere existimat, quo pater & princeps in ipsa legitimatione cogitãrũt de futuris liberis, nõ itẽ eo casu, quo de liberis legitimis non cogitaverunt: *& n. 316. & seqq. ex quorũdã Dd. traditione* subjicit, etiam hoc posteriore casu legitimationem, quoad patriam potestatem, honores, & dignitatem, privilegiaque familiæ omninò consistere ac durare: sed quo-

ad jus succedendi, quod solis postea legitimè natis liberis competat, irritam fieri: id sanè à juris ratione prorsus alienum, adeoque minimè ferendum judico, *cum D. Collega meo Bocero in dict. tractat. de regalib. c. 2. n. 75.*
237 † Tum quia legitimationis effectus patria potestas censetur, *d. Novell. 74. cap. 1. ibi, & suos de cætero, & sub potestate habere. & c. 2. in pr. ibi, ut sub potestate eius consistant. & d. Nov. 89. c. 9.* Atqui patriæ potestatis effectus est jus succedendi in bona defuncti patris. *§. 1. §. emancipati 9. & §. sed ea omnia 14. infr. hoc tit.* Cùm ergo patria potestas in liberos legitimatos duret, licèt ipsi postmodum patri nascantur liberi legitimi: certè jus etiam illud succedendi in hereditatem patris durabit.
238 † Tum quia liberi, per rescriptum Principis legitimati, nihil à legitimis liberis differre dicuntur, *per modò allegatam Novell. 74. cap. 2. in princ. ibi, nihil à legitimis filiis differentes. & d. Nov. 89. c. 9. in fine.* Quare unà cum legitimis liberis, postea natis, in patris hereditatem meritò succedunt. Tum
239 quia † naturales liberi per hunc legitimationis modum restituuntur & naturæ, & antiquæ ingenuitati, & juri legitimo, *dict. Novell. 74. cap. 2. in princ. & dict. Novel. 89. cap. 9. §. sit igitur. 1.* Hoc igitur jus ipsis acquisitum, eis invitis non debet auferri, ne quidem per emancipationem à patre factam, *dict. Novell. 89. c. 11. in princ. l. id, quod nostrum. 11. ff. de regul. jur.*
240 Tum etiam quia pœna est noxæ sive delicti

vindicta, *l. aliud fraus. 131. ff. de verborum signification.* Nihil autem delinquunt legitimati liberi facto patris, ad ſecunda vota tranſeuntis, legitimosque liberos juſtâ ex conjuge ſuſcipientis. Neq; ergo privatione juris ſuccedendi puniendi erunt. Tum poſtremò quia nullâ lege aut conſtitutione jus ſuccedendi in paternam hereditatem ademptum eſt liberis legitimatis, eo caſu, quo poſt legitimationem patri liberi legitimi nati ſunt. † Ergo, cùm ſine lege loqui erubeſcamus, *Novell. 18 capite* 241
5. in princ. nec nos id dicere debemus, *l. ab ea parte 5. in princ. ff. de probationib. & l. illam meritò. 19. verſ. ſuperſtitibus quidem. ibi, eò quòd nulla conſtitutio ſuper huiuſmodi collatione poſita eſſet. C. de collationib.*

Nec imminuit deciſionem noſtram: quòd 242
legitimatio per imperiale reſcriptum fieri nequeat, ſi pater jam juſtos & legitimos liberos habeat, *d. Novell. 74. cap. 2. & dict. Novell. 89. cap. 2.* Nam juſti quidem & legitimi liberi, ante legitimationem procreati, impediunt legitimationem futuram: at poſt eam ritè factam nati, ipſam nō tollunt, & ne q̄dem quoad ſucceſſionis effectū. † Factū n. legitimè retracta- 243
ri non debet, licèt caſus poſteà eveniat, à quo non potuit inchoari. *d. cap. factum. 73. de regul. jur. in 6. dict. l. in ambiguis. 85. §. 1. ff. de regul. jur.* Hinc † quamvis furor, & ſponſalia, & matri- 244
monium contrahendum impediat; contracta

tamen sponsalia, aut matrimonium alterutrius sponsi vel conjugis, non dissolvit aut infirmat, *l. furor. 8. ff. de sponsalib. & l. patre furioso. 8. in princip. vers. nam furiosus. ff. de his qui sui vel alieni juris sunt.*
245 † Hinc etiam licet cœcus ad novum magistratum aspirare penitus prohibeatur: attamen cœptum ante cœcitatem magistratum retinet, *l. 1. §. secundo loco. 5. vers. sed melius est. ff. de postulando.* Quapropter & legitimatio, per rescriptum Principis ritè facta, non revocatur; tametsi patri post legitimationem liberi justi nascantur.

246 Nihil item conclusioni nostræ obloquitur regula illa vulgata: quòd ea, quæ ab initio constiterunt, corrumpi & irrita fieri dicantur, cùm eum in casum recidunt, à quo incipere non potuerunt, *l. existimo. 98. in fine principii. ff. de verborum obligationib. l. pro parte. 11. ff. de servitutib. l. 3. in fin. ff. de his, quæ pro non scriptis habentur. & similib.*

Præterquam enim quòd non omnium, sed quorundam solummodò Juris auctorum opinio fuit; ea, quæ rectè constiterunt ab initio, resolvi; si in eum pervenerunt casum, à quo initium sumere non potuissent, *d. l. existimo. 98. in princ. vers. & maximè secundùm illorum opinionem. ff. de verborum obligat.* Sciendum etiam est, hanc regulam non in omnibus, sed iis duntaxat casibus esse veram, quibus res, quæ agitur, eo tempore, quo agitur, vltimum finem ac es-

ac effectum non sortitur, *ut jam suprà dictum est num. 191.* † Unde in servitutis promissione 247
nõ constituitur perfectè ipsa servitus: sed tum demum, cùm planè acquiritur, & prædiis imponitur. Licèt proinde stipulatio servitutis sit vtilis: perimitur tamẽ, & resolvitur, si tempore, quo acquiritur, sive prædio imponitur, casus aliquis existat, quo in stipulationem deduci non potuisset, *d. l. existimo. 98. in princ. & l. si sub una. 136. §. 1. ff. de verborum obligationibus. & dict. l. pro parte. 11. in fin. ff. de servitutibus.* Sic si res in stipulationem deducta, tempore stipulationis sit in commercio hominũ; sed ante traditionem in hominum commercio esse desinat: inutilis efficitur, extinguiturque stipulatio; cùm ea vltimum suum finem & effectum tempore primùm traditionis consequatur. *§. idem juris. 2. vers. item contrà. infr. de inutilib. stipulationib.*

Cæterùm altera regula, pro stabiliendâ de- 248
cisione nostra *suprà num. 243.* allata, & proposita *in dict. leg. in ambiguis. 85. §. 1. ff. de regul. juris. & dict. capit. factum. 73. de regulis juris in 6.* in his procedit speciebus, quæ eo, quo aguntur, tempore confestim vltimum suum finem & effectum sortiuntur: quo tempore, si vtiliter & legitimè fiant, durant; quanquam postea in eum inciderint casum, à quo initium capere non potuerint. *Cuiac. in Commentar. in libro 12. respons. Papin. pag. 517. & seq. Decius ad*

dict. leg. in ambiguis. 85. §. 1. num. 2. ff. de regulis juris. aliiq; superius allegati, num. 191. Hinc servitutes, quæ jure acquisitæ sunt, prædioque impositæ, ex accidenti & ex postfacto intercidere non possunt, *l. penult. §. ult. ff. de verborum obligation.* Simili ratione ius acquisitum eo tempore, quo vtiliter acquirebatur, subsequens tempus corrumpere nequit, licèt eum inciderit in casum, vnde initium capere non potuit. *l. 1 § ult. ff. de itinere, actuq; privato l. si de eo fundo. 40. §. penult. ff. de acquir. vel amitt. possess.* Quocirca cùm ipsa legitimatio vltimum finem & effectum suum tempore legitimationis statim consequatur; quem finem & effectum esse patriam potestatem, *d. Novell. 74. cap. 1. & 2. & dict. Novell. 89. capite 9.* huius verò effectum esse ius succedendi in futuram hereditatem patris, docuimus suprà *num. 231.* quamvis postmodùm iusti liberi patri agnascantur, sicque legitimatio in eum reciderit casum, à quo inchoari nequivit; eius tamen finis & effectus ampliùs non corrumpitur.

249 Præterea nullum contrariæ opinioni adfert patrocinium: quòd ius filiationis separatum est à iure successionis: siquidem quis hereditati patris renunciare, & nihilominus eius filius manere possit: & licèt filius ab hereditate patris sit exheredatus; filius tamen eius esse non desinat. Etenim separatio isthæc fit aut

volun-

voluntate filii, ut in renunciatione; aut filii ingratitudine, ut in exheredatione. In proposito autem themate agitur de legitimatis liberis, qui nec hereditati paternæ renunciant, nec ullius ingratitudinis argui possunt: proindeque nec à patre exheredantur, *ut rectè respondit D. Bocerus in præallegato Tract. de regalib. cap. 2. num. 86. in fine, pag. 96.*

Trahitur in quæstionem ancipitem & illud: Num agnatorum & cognatorum, qui post liberos legitimos successuri sunt, consensus sit ad hanc legitimationem necessarius? Et non esse necessarium, sanior & receptior doctrina est. Tum quia neque *d. Novell. 74. neq; d. Novella. 89.* (quæ utraque de hac legitimatione, eiusque requisitis agit) uspiam agnatorum vel cognatorum consensum desiderat. Tum quia agnatis & cognatis nullum in bonis agnati & cognati adhuc viventis jus est quæsitum: siquidem is, exclusis illis, etiam extraneæ honestæ personæ bona sua testamento relinquere possit, *l. fratres vel sorores. 27. C. de inofficioso testament. arg. l. in re mandata. 21. C. mandati.* Tum quia † cùm adoptio fit, non est necessarius in eam rem agnatorum & cognatorum consensus, *respondente Celso in l. cùm adoptio. 7. ff. de adoptionib.* Tum denique, quia pater, qui nullam prolem legitimam aut parentes habet, naturalibus suis liberis universam suam substantiam, vel ultimâ voluntate,

250

251

 vel in-

vel inter vivos relinquere potest, *d. Novell. 89. cap. 12. §. si verò filios non habuerit. & Auth. licet. C. de naturalib. liber.* Et hanc sententiam firmant probantq; *Iason in l. Gallus. 29 §. & quid, si tantùm num. 130. ff. de liber. & posthum. Decius consil. 55. num. 2. cons. 338. num. 2. & cons. 367. num. 6. Anton. Gabriel. Roman. lib. 2. commun. conclus. tit. de citation. conclus. 1. num. 143. Antonius de Rosellis in tract. de legitimat. lib. 1. tit. de caus. formali legit. num. 11. Capra consil. 2. colum. 4. & 5. Bursatus cons. 10. num. 5. vol. 1. Borcholt. in tract. de gradib. tit. de success. liberor. per rescript. Princ. legitimator. pag. 202. Gail. lib. 2. obs. 142. num. 1. & 2. Forster. lib. 6. de successionib. cap. 33. num. 26. alijq; plures, ab his designati.*

Nec quicquam ad rem pertinet, quòd agnati & cognati succedant in bona agnati & cognati sui, sine liberis justis defuncti: atque ita
232 jus † quoddam in spe ipsis sit quæsitum. Nam jus in spe, quod quis habet, considerabile non est, *ut tradunt Bartolus, Crotus, Iason, & alij ad d. l. Gallus. 29. §. & quid si tantùm. ff. de liber. & posthum. hosq; referens D. Bocerus d. tract. de regalib. c. 2. num. 88. & seqq. ubi propositam quæstionem accuratiùs & copiosiùs examinat: nec non num. 93. contra alios speciosis rationibus ostendit: legitimatos per rescriptum Principis succedere etiam ipsis cognatis intestatò mortuis, licèt illi legitimationi non consenserint.*

Est &

Est & hæc nobilis, contrariisque Docto- 253
rum opinionibus involuta quæstio: utrùm li-
beri naturales, per rescriptum Principis, vel
Comitem Palatinum, legitimandi potesta-
tem indubitatè habentem, legitimati com-
prehendantur statuto excludente fœminas,
extantibus masculis naturalibus & legitimis?
Et quamvis multi id affirment, *Baldus in l. eam, quam, 14. & Jason in l. cum acutissimi. 30. col. 2. vers. breviter. C. de fideicommissis. Castrens. in l. sed si hac. 10. §. patronum. ff. de in jus vocand. & in l. si ita quis. 51. §. ult. ff. de legat. 2. & consil. 226. dicendum est. lib. 1. Anton. Rosell. d. lib. 1. de legitimat. tit. de causa final. legitimationis. num. 4. Alexand. cons. 2. num. 11. & cons. 94. colum. 2. vers. secundo. lib. 1. Berous consil. 14. num. 2. & cons. 174. num. 10. lib. 2. Curt. junior. consil. 153. num. 10. Albert. Brunus in tract. de statutis fœminas à successione excludentib. artic. 12. q. 4. num. 10. Gozadinus cons. 6. num. 38. & cons. 85. num. 26. Alciatus respons. 307. num. 2. Parisius consil. 55. num. 10. lib. 3. Covarruv. in Epitom. in 4. libr. Decretal. secund. part. cap. 8. §. 8. num. 3. Decianus cons. 3. num. 86. lib. 1. Bursatus consil. 85. num. 12. & cons. 98. num. 22. Menochius cons. 227. num. 35. & cons. 266. num. 9. Hieronymus de Cevallos in Specul. aur. opinion. commun. contra commun. q. 2. num. 15. & seqq. aliique, quos isti citant:* conclusionem tamen negatam veriorem; & judicio Cameræ Imperialis meritò appro-

254 approbatam esse reor. Etenim † legitimatio, quæ fit per rescriptum Principis, extantibus liberis naturalibus & legitimis, odiosa, jureque prohibita censetur: proindeque eo casu illegitimi jus liberorum legitimorum rescripto principali non consequuntur. Idque manifestè probatur *per Novell. 74. cap. 2. in fin. vers. omnino enim, &c. & Novell. 89. c. 11. §. 1. vers. omnino enim legitimis, &c.* ubi dicitur, tunc per rescriptum filios legitimos effici, cùm alii legitimi non extant: si verò extent, legitimos fieri posse per oblationem curiæ, vel per matrimonium, non autem per rescriptum. Si ergo jus legitimorum filiorum isti non habent per rescriptum: neque fœminas excludere possunt, quas soli filii legitimi &
255 naturales excludunt. Nec obstat, † si objiciatur, fieri posse; ut, etiam filiis legitimis existentibus, naturales filii ab Imperatore legitimentur, *ut suprà indicatum num. 229.* atque adeò hoc casu filiæ excludantur. Nam primò sententia nostra nititur tantùm lege Justiniani scriptâ, cui tenaciter inhærendum; non autem iis, quæ de facto servantur. Deinde respondetur, tales legitimatos hoc quidem consequi, ut Imperiali beneficio legitimi efficiantur; & unà cum fœminis ad successionem æqualibus partibus admittantur: non verò ut eas peni-
256 tus excludant. Ex regula † namque generali rescriptum Principis ita accipiendum est, ut aliis

aliis non præjudicet, *l. 2. ff. de fluminib. ne quid in flum. &c. l. 2. & l. rescripta. 7. C. de precib. Imperatori offerend. Atq; ita sentiunt Antonius de Butrio in c. tanta. 6. & c. per venerabilem. 13. ext. qui filij sint legitimi. num. 16. Socinus senior in d. l. Gallus. 29. §. & quid, si tantum. num. 27. ff. de liber. & posthum. & consil. 246. lib. 2. Curtius senior consil. 13. & cons. 16. & cons. 35. & cons. 74. Angel. consil. 76. Ludovicus Bologninus cons. 58. Cephalus cons. 78. lib. 1. Prosper Pasechus cons. 71. Guidus Pansirolus cons. 59. num. 68. Ludovicus de Molina lib. 3. de Hispan. primogeniis. c. 2. num. 7. & cap. 5. num. 75. Grassus tit. de success. ab intestato. q. 19. num. 12. Portius Imolensis cons. 106. num. 89. Albanus in lucubrationib. ad Bartol. in d. l. Gallus. 29. §. & quid, si tantum. n. 22. ff. de liber. & posth. Tiraquell. ad l. si unquam. in verb. susceperit liberos. num. 98. C. de revoc. donat. Gulielmus Benedictus in c. Raynutius. 16. in verb. duas habent uxores. num. 148. ext. de testament. Ruinus cons. 84. num. 3. lib. 3. Molineus in consuetud. Parisiens. rubr. 1. §. 8. gl. 1. num. 50. Mynsinger. cent. 3. obs. 26. circa finem. Gail. lib. 2. obs. 140. num. 6. Borcholt. in tract. de gradib. tit. de success. liber. per rescript. princip. legitimator. pag. 205. Forster. lib. 6. de successionib. cap. 37. num. 35. Andr. Gerhardi decad. 11. q. 4. circa fin. & Fachineus lib. 6. controversiar. jur. cap. 1. alijq; ab illis recensiti.*

Quæri & illud non inconvenienter hic poterit: 257

terit: ecquid, ut liberi naturales, ex concubina progeniti; ita & spurii & cæteri, ex illicitis atque prohibitis conjunctionibus orti (*de quorum successione inferius num. 285. & seqq. agetur*) rescripto Principis legitimari valeant? Franciscus Accursius sanè *in d. Novell. 89. c. ult. in verb. participium. & in l. 1. verb. rescriptis* (*ubi & Gothofredus*) *C. de naturalib. liberis. & Auth. ex complexu. in verb. indigni. C. de incest. & inutilib. nupt.* arbitratur, quod beneficium legitimationis per rescriptum ad spurios non pertineat: addit tamen ibidem, si dicat Princeps in rescripto suo, quòd jubeat eos esse legitimos, non obstante aliqua lege, legitimationem valere, *arg. l. quæris 3. ff. de natalib. restituend. l. Princeps 31. ff. de legib. l. adoptio 38. ff. de adoptionib. l. qui in provincia. 57. ff. de rit. nupt. & d. c. per venerabilem 13. ext. qui filij sint legitimi.* Et hanc spuriorum legitimationem Doctores propriè dispensationem appellitant, *Forsterus lib. 6. de successionib. cap. 35. num. 16. & seqq. aliiq́; ab eo memorati.*

158 Verùm cùm per istam spuriorum legitimationem non solùm occasio præbeatur peccandi per illicitam Venerem, & frequentiores prohibitos concubitus: & lex divina etiam spurios planè detestetur, *Deuteronom. 2. vers. 2. ibiq́; D. Andreas Osiander in suis Notis.* nec non ipse Justinianus Imp. satis disertè caveat *in Novell. 18. c. 5. vers. si autem confusa concupiscen-*

scientia, &c. & ind. Novell. 89. c. ult. ne legitimationis beneficium spuriis proficiat: idcirco verisimile est, Imperatorem parcè hoc beneficium in spurios collaturum. Ideòque parentes non temerè pro legitimandis suis spuriis preces Principi offerre debent: ne fortassis cum Faustina audire necesse habeant à Principe illud: improbum est desiderium tuum, *l. accusationis. 10. C. de his, quæ vis, metusve causa gesta sunt.* vel cum Alexandro: juris ordinem converti postulas, *l. 2. C. de jurisdict.* vel cum Victorino: iampridem vetitum est, quod petis, *l. mortuorum. 12. C. de religios. & sumpt. funer.* vel denique cum Charidemo: contra juris formam evidenter postulas, *l. non adversus. 15. C. si certum petatur. D. Bocerus in tract. de Regalib. c. 2. num. 108. pag. 109. & seq.* Unde non ineptè quidam Interpretes simpliciter concludunt, quòd spurii & reliqui, ex illicitis conjunctionibus procreati, non legitimentur: nisi statuto vel consuetudine aliud sit introductum: *Anton. de Rosell. in tract. de legitimat. lib. 1. tit. de causa materiali legitimationis, num. 10. & lib. 2. tit. de legitimatis Principum clementia. num. 38. Vultejus lib. 1. Jurisprud. Rom. cap. 23. num. 1. & Roberus Disput. 3. ad Institut. thes. 1. ad lit. b.*

Disputari quoque de eo solet: sitne concubinatus hoc nostro seculo illicita conjunctio, ita ut liberi ex ea prognati spuriis connumerari jure 259

ri jure

ri jure debeant: & consequenter legitimationis beneficio regulariter non gaudeant? Et quamvis illegitimam hodie concubinatum esse conjunctionem, manifestissimè appareat *ex quadam constitutione Imp. Constantini Porphyrogenneta apud Harmenopulum lib. 4. tit. 7. cap. de concubin. & Imp. Leonis Novell. 91. itemq; ex can. concubinæ. 5. caus. 32. quæst. 2.* proindeque dicendum videatur, liberos ex concubina progenitos hodie spurios esse, atque adeò neque patri suo ullâ ratione succedere, neque legitimationis beneficio frui posse, *quod placuit Cujacio lib. 5. observat. cap. 6. in fin. & ad l. cùm tabulis. 16. §. 1. ff. de his, quæ ut indig. auferuntur.* attamen cùm nullâ lege novâ illi ab omni patris substantiâ omni casu nominatim arceantur, aut beneficio legitimationis exuantur: idcirco etiamnum jura, ex legislatione Justinianéa competentia, ad eos pertinere intelliguntur. Non enim ut novo jure concubinatus vetitus est: ita eodem jure liberi ex eo nati à patris substantiâ omni casu repelluntur, vel legitimationis beneficio privantur. Ideóque Justinianéum illud successionis & legitimationis jus in liberis istis salvum mansisse statuendum erit, *arg. l. penult. ibi; neq; enim sicut illud receptum est: ita hoc quoq; receptum. ff. de rebus credit. & l. præcipimus. 32. §. ult. ibi, quicquid hac lege specialiter non videtur expressum, id veterum legum constitutionumq; regu-*

regulis omnes relictum intelligant. C. de appellationib. Sic licèt † adulterii pœna antiquitus 260
nõ fuerit ultimum supplicium, sed vel deportatio, *juxta Julium Clarum lib. 5. sentent. § adulterium. num. 7. & alios, ab eo allegatos*; vel relegatio, *secundùm Cujac. lib. 6. observat. cap. 11. & lib. 20. c. 18. Menochium de arbitrar. judic. lib. 2. cent. 5. cas. 419 num. 27. & 31. cum seqq. & Wesenbec. in paratit. ff. ad leg. Iul. de adulter. num. 19.* ac ea propter † de adulterio transigi non 261
potuerit, *per regulam in l. transigere. 18. C. de transactionib.* postea tamen quamvis constitutio nova adulterium gladio puniri jusserit, *l. quamvis. 30. in fin. C. ad leg. Jul. de adulter.* nihilo tamen minùs jus vetus, quoad transactionem, illibatum intactumque remansit, *d. l. transigere. 18. C. de transactionib. D. Boter. in tract. de regalib. c. 2. num. 110.*

Sanè liberi naturales non solùm per subsequens matrimonium, per oblationem curiæ, & rescriptum Principis legitimantur, *§. sui autem. 2. vers. quibus connumerari. infr. hoc tit. nostro. §. ult. J. de nupt. l. cùm quis. 10. & l. nuper 11. C. de naturalib. liber. Novell. 74. c. 1. Novell. 89. c. 2. 8. & 9.* verùm etiam † appellatione sive no- 262
minatione suorum legitimi efficiuntur; adeóque cum naturalibus & legitimis liberis succedunt, non secus, ac si & ipsi ex legitimo matrimonio nati essent. Ex patris etenim assertione; de qua ritè constat, matrimonium re-

 trò con-

trò contractum fuisse præsumitur; nec ad nuptiarum fidem alia probatio requiritur, *Novell. 117. c. 2.* Quinimò si pater plures habens filios naturales, unicum ex iis suum nominaverit: hæc nominatio omnibus ex iisdem parentibus natis liberis prodest. Omnes quippe justi & legitimi reputantur, tanquam legitimum matrimonium præcessisse, probatum esset, *d. Nov. 117. c. 2. in fin. Borcholt. in tract. de gradib. tit. de success. liberor. qui per appellationem suor. legitimati sunt pag. 207.*

163 Porrò filios naturales, etiam legitimatos, ad feudi successionem non admitti, certi juris esse videtur, *c. 1. §. naturales. Si de feudo defuncti contentio sit inter dom. & agnat. vas. tit. 26. lib. 2. feudor.* Sed difficilima, & hactenus nondum satis expedita quæstiò, à feudalium placitorum Interpretibus moveri solet: Num naturales filii, per subsequens matrimonium legitimati, ut in allodiis, ita & in feudis, æquè ac legitimè nati, succedant? Affirmativam sententiam conspirantibus votis tuentur, *Andreas de Isernia, Iacob. de Belviso, Bald. Præposit. Matth. de Afflict. Frid. Schenck. Laudens. Alvarot. & alij in d. §. naturales. Iason in l. generaliter. 6 §. cùm autem. num. 10. C. de institutionib. & substitut. & cons. 168. num. 6. vol. 4. Hostiens. Ioan. Andr. & Anton. de Butr. in c. lator. 5. ext. qui filij sint legit. Ripa in l. si unquam. 8. num. 88. C. de revocand. donat. & in l. ex facto.*

facto. 17. §. si quis rogatus. 4. num. 84. ff. ad Senatusc. Trebell. Marsil. sing. 542. Dec consil. 155. num. 4. Ruin. consil. 211. vol. 1. & cons. 92. num. 4. vol. 3. Paris. consil. 13. num. 44. & cons. 15. num. 8. vol. 2. Curt. jun. cons. 52. n. 2. & cons. 64. n. 11. & consil. 136. n. 1. Schrader. in tract. feud. part. 7. c. 5. num. 21. Jul. Clar. lib. 4. sent. § feudum q. 82. num. 4. Zasius in Epitom. feud. part. 8. circa fin. Borcholt. de feud. c. 7. num. 48. Rosenthal. in tr. feud. c. 7. conclus. 18. num. 1. & 2. Villalob. in thesaur. commun. opin. lit. L. num. 73. & in eodem. Gail. lib. 2. obs. 141. num. 2. Soarez. in thes. recept. sent. lit. L. num. 125. Francisc. Vivius lit. F. verb. filiusfamilias, vers. filij nati ex legitimo, &c. Olemann ad libr. 3. Disputat. juris civil. Giphan. Disput. 23. num. 9. pag. 7. & Roberus Disputat. 3. thes. 4. & Heigius hic cap. 5. num. 158. & Andr. Gerhardi Exercitat. Iustin. Decad. 11. in coronid. Atque secundùm hanc communem sententiam quotidiè practicari, eamque confirmari sententiis judicum, attestantur, *Schurffius cent. 1. cons. 1. num. 16. &* Wesenbecius *de feud. cap. 6. num. 9.* Eaque in Camera Imperiali, unanimi Assessorum suffragio recepta est, *testimonium ea de re perhibente Mynsingero, cent. 5. observat. 42.* Imò etiam in Consistoriis Ducum Saxoniæ eandem observari scribunt Schneidewinus *de feud. part. 6. num. 13.* & Hartmannus Pistoris *lib. 2. quæst. 41. numer. 35.*

264 Econtrà verò sunt quidam recentiorum, qui distinguendum putant inter veritatem practicam & theoricam, dicuntque, sententiam affirmatam, cùm in praxi communiter sit recepta, veritati practicæ esse consentaneam: theoricæ autem dissentaneam, ob expressum, generalem, & indistinctè (*uti opinantur*) loquentem textum feudalem, *in d. §. naturales. tit. si de feudo defuncti content. sit. int. dom. & agnat. vasal. Vultejus lib. 1. de feud. c. 9. num. 94. pag. 548. Sonsbecc. in Commentar. ad usus feudor. part. 9. num. 72. Hotomanus ad d. §. naturales, &c. & cons. 10. vol. 1. Rittershus. lib. 1. partition. feud. c. 13. num. 3. Niellius Disp. feud. 5. thes. 7 sub lit. D. & Gothofred. Anton. Disput. feud. 5. th. 6. ad lit. c. vers. quid, si per subsequens matrimonium, &c.* Quorum opinatio in Scholis plerisque hodie adeò recepta est: ut affirmativæ conclusioni in collationibus tum publicis, tum privatis, facilè quispiam non subscribat. Verùm licet præallegatus §. *naturales.* communi traditioni expressis verbis refragari videatur: mihi tamen (cùm ea tot Cameræ Imperialis & aliorum Judiciorum præjudiciis sit confirmata, nec non ipsi quoque neoterici contrariæ opinionis patroni nonnulli ab ea em respondendo & judicando non recedendum esse suadeant; ac jura † nostra, non

265 tam verba legum, quàm vim & potestatem earum attendi debere, jubeant, *l. scire leges. 17.*

ff. de

ff. de legib. l. non dubium. 5. in princ. C. eod. l. nominis. 6. in fin. ff. de verb. ſig. c. intelligentia. 6. ext. eod. tit. can. Marcion. 63. cauſ. 1. q. 1.) mihi, *inquam*, vitio nemo vertet, ſi *dicti* §. *naturales.* non verba, ſed vim potiùs & mentem eius, aliaſque rationes mox proponendas penſiculatè conſiderans ſtatuero: affirmativam ſententiam, uti in praxi veram, ita & in theoriâ eſſe veriſſimam. Et ſanè † jure feudorum diſertè 266
cautum eſt; quotieſcunque caſus aliquis feudorum placitis non ſit expreſsè deciſus, ex jure communi eius deciſionem petendam eſſe, *tit. 1. in fine principij. lib. 2. F.* ubi Feudiſta, *Strenuus*, ait, *legisperitus, ſicubi caſus emerſerit, qui conſuetudine feudi non ſit comprehenſus, abſque calumnia uti poterit lege ſcriptâ.* Cùm ergo feudorum jure non ſit uſpiam clarè diſpoſitum, an liberi, per ſubſequens matrimonium legitimati, in feudum ſuccedant: ex jure communi dicendum eſt, hos etiam ad feudi ſucceſſionem eſſe admittendos, *Novell. 12. c. ult. Novell. 89 cap. 8. & c. tanta. 6. ext. qui filij ſint legitimi.*

Nec huic obeſt quicquam, quòd *in d. §. naturales.* liberi naturales, licèt poſtea fiant legi- 267
timi, ad feudi ſucceſſionem admitti, generaliter negantur. Feudiſta enim illic quæſtionem hanc utramque proponit ac decidit: an naturales filii in feudum ſuccedant? an item in feudum ſuccedant filij legitimati? Huic au-

tem quæstioni tunc solummodo locus est, quando successionis casus contingit; hoc est, cùm moritur vasallus, de cuius successione agitur, *tit. 8. in princ. ibi, si quis igitur decesserit. lib. 1 feudor. & tit. 11. in princ. ibi, mortuo enim eo. &c. lib. 2. F.* Eo siquidem tempore de successionis jure primum rectè quæritur, non antea: cùm impium sit, de viventis hereditate solicitum esse: & eo † maximè tempore
168 jus heredis inspiciendum sit, quo hereditatem acquirit, *l. si alienum. 49. §. 1. vers. nam jus heredis. ff. de heredib. instituend.* Proinde textus, *in sæpè allegato §. naturales.* intelligendus est de casu, quo pater vasallus decessit, & jam locus est successioni in feudum: id quod arguit etiam ibidem verbum præsentis temporis, *admittuntur.* Si Feudista ibi loqueretur de futura in feudum successione, adeóque de tempore, quo vasallus pater adhuc superstes est: uteretur certè verbo futuri temporis, *admittentur.* Quia verò eo in loco Feudista agit de feudo iam delato; & de præsenti in feudum successione: exaudiendus quoque est de filii legitimatione, post delatam feudi successionem factâ. Unde cautè addit hæc verba: *licèt postea fiant legitimi:* id est, licèt fiant legitimi, posteaquàm casus extitit, quo successioni in feudum locus est, putà post obitum patris vasalli. Cæterùm cùm mortuus pater vasallus ducere ampliùs uxorem concubinam suam,

suam, matrem liberorum naturalium, sicque eos per subsequens matrimonium legitimare nequeat: omninò consequens est; textum *dicti §. naturales.* non de naturalibus filiis, per subsequens matrimonium legitimatis, sed de eiusmodi filiis, alio modo post mortem patris sui vasalli legitimatis, esse accipiendũ. Quam interpretationem suadent & confirmant non parùm illa verba: *fiant legitimi* Fieri † namque 269
legitimi dicuntur, qui per rescriptum Principis, aut Pontificis Rom. (siquidem & hunc jus legitimandi liberos naturales sibi arrogare, patet *ex c. per venerabilem. 13. ext. qui filij sint legitimi, & largo stylo post alios, docet Forster. lib. 6. de successionib. c. 34. & D. Bocer. in tr. de Regalib. c. 2. n. 199. & seq.)* legitimantur: quia singulari illo legitimationis actu id saltem agitur, ut immediatè naturales legitimi fiant. Qui autem per subsequens legitimantur matrimonium, illi non legitimi fiunt: sed ipso jure legitimi, ex alio quodam actu, nimirum contractu matrimonii, exsistũt, *d. Nov. 12. c. 4. circa fin. ibi, proprij existẽtes atq; legitimi. & d. Nov. 89. c. 8. ibi, legitimos ei esse sancimus. & ibi, nihilominùs prior soboles legitima cõsistit. c. 1. ibi eam legitimã judicetis. & d. c tanta 6 ibi, legitimi habeantur. ext. qui filij sint legitimi.* Quibus ex locis cernere promptum est; quòd, sicuti legitimè nati, ita & naturales liberi vi solius matrimonii per se exsistãt legitimi, non quodã hominis facto: quod

tamen causa est legitimationis eorum, qui per rescriptum, vel oblationem curiæ legitimantur. Quamobrem necesse est, ut textus *in d. §. naturales.* non de legitimatis per subsequens matrimonium, sed de aliis legitimatis, putà per aliquod rescriptum, aut per oblationem curiæ, intelligatur: *quemadmodum etiam illum novissimè exaudit D. Bocerus d. tract. de regalib. c. 2. num. 35. & alibi.*

270 Non evertit hanc interpretationem, quòd in textu illo hæc verba ponantur; *nec soli, nec cum aliis:* & quòd per rescriptum, aut mortuo patre per curiæ oblationem legitimatio fieri nequeat, existente legitimâ sobole, *d. Novell. 89. c. 2. §. 1. & c. 9.* Isthæc enim verba ad præcedentem dictionem, *naturales*, commodè referri possunt, & debent. Naturales quippe filii non succedunt in feudo, non solum cùm alii legitimi filii adsint, sed & cùm desint illi, sicq; naturales soli sint: tametsi in allodiis communi jure in duas uncias liberi naturales succedant, sine legitima prole patre defuncto, *Novell. 18. c. 5. & d. Nov. 89. c. 12. & uberiùs explicatum suprà num. 213. ad quod jus Feudista in d. §. naturales. verisimiliter respexit.*

271 Præterea receptam, cui favemus, assertionem juvat & hæc ratiocinatio: Conditores juris feudistici proculdubio exploratum perspectumque habuerunt, quid legibus Romanis dispositum fuerit de successione liberorum,

ſum, per ſubſequens matrimonium legitimatorum, *ut liquet ex dicto titulo 1. ibi, aliæ dirimantur jure Romano. & ibi, legum autem Romanarum. item ibi, uti poterit lege ſcripta. libro 2. feudorum.* Si ergo ab hac communi legislatione de liberorum, per ſubſequens matrimonium legitimatorum, ſucceſſione conditores placitorum feudalium abhorruiſſent: utique nominatim ac diſertè id alicubi teſtati fuiſſent: atque ita hiſce liberis aditum ad feudorum ſucceſſionem expreſsè præcluſiſſent. Atqui verò nuſquam hos liberos aditu ad feudorum ſucceſſionem expreſsè prohibuerunt. Itaque planè veroſimile eſt, quòd ii, diſpoſitionem juris communis ſecuti, etiam liberos, per matrimonium ſubſequens legitimatos, ad feudi ſucceſſionem admiſerint.

Adhæc, poſt feudorum jura prodierunt in 272 vſum jura canonica; id quod vel inde manifeſtum fit, quòd libro tertio decretalium integer titulus *de feudis, videlicet 20.* eſt inſertus. Cùm ergo ius canonicum legitimatos per ſubſequens matrimonium liberos, in omnibus & per omnia comparet liberis legitimè natis: iiſque non minùs, ac ſi ab initio legitimi fuiſſent, generaliter, nullaque adhibitâ diſtinctione inter res proprias & feudales, ſucceſſionem deferat, *dict. cap. tanta. 6. extr. qui filii ſint legitimi.* certè ex diſpoſitione quoque iu-

ris canonici liberi, per subsequens matrimonium legitimati, in feudum succedunt. Idque ex eo etiam probabile redditur; quòd licèt idẽ
273 jus canon. cum requirat, vt † Episcopus eligatur, qui ex legitimo matrimonio est natus, *cap. cùm in cunctis. 7. ext. de electione*: nihilominus tamen permittit, vt Episcopus, qui per subsequens matrimoniũ est legitimatus, eligi possit, *c. innotuit. 20. ubi gloss. super verb. conjugata. ext. eod. tit.*
274 Insuper in dubio juris sermone eam admittere interpretationem jubemur, quæ minimũ iniquitatis habet, *l. quotiens nihil. 200. ff. de R. J. l. placuit. 8. C. de judiciis.* & q benignior est, vitioq; caret. *l. benigni9. 18. & l. in ambigua. 19. ff. de ll. & l. semper in dubiis. 56. ff. de R. J.* Cùm ergo *in tit. 8 in princip. lib. 1. feudor. & tit. 11. in pr. lib. 2. feud.* filiis tribuatur jus succedendi in feudum: & dubium sit, an textus illi per filios intelligant etiam filios, per subsequens matrimonium legitimatos: benignius autem sit & æquius, vt interpretemur eos textus etiam de filiis hoc modo legitimatis; maximè cùm jus feudale ex jure communi interpretationem capiat, *per dictum tit. 1. libro 2. feudorum.* quod commune jus hos legitimatos liberos legitimè natis liberis plenissimè comparat, *ut supr. ostensum est:* hanc profectò interpretationem recipere amplectiqúe debemus.
Deni-

Denique huc & illa ratio confert, quòd statutum, loquens de legitimè natis, complectatur etiam per subsequens matrimonium legitimatos *ut sensit Antonius de Butrio in cap. per venerabilem. 13. colum. 18. vers. quòd si dixerit. extr. qui filii sint legitim. & in dict. cap. innotuit. 20 ubi etiam Ioannes de Imola. extr. de elect. Ioan. Crotius in leg. Gallus. 29. §. & quid, si tantùm. num. 169. ff. de liber. & posthum. heredib. instit. Castrens. in l. fin. Cod. de his, qui ven. ætat. impetrarunt. Campeg. in tractat. de dote. in 1. parte 5. partis princip. quæst. 59. Decius in dict. c. cùm in cunctis. 7. num. 29. extr. de electione. & consil. 155. Parisius consil. 13. num. 40. volum. 2. hosq́ referens Forsterus libro 6. de successionibus. capite 29. num. 4.* Ergo & jus feudale, de legitimè natis liberis verba faciens, liberos quoque subsequenti matrimonio legitimatos comprehendit. *Istas, similesq́ rationes pro affirmata sententiâ nostra annotavit etiam D. Bocerus cl. 4. disp. 15. th. 7. ad lit. d.* 275

Nullum negatur, eique contrariæ conclusioni firmamentum adfert textus *in multoties citato titulo 26. §. naturales. libro 2. feudorum.* vbi Jurisconsultus Feudista satis expressè significare videtur, nec per subsequens matrimonium legitimatos feudi capaces esse. Generaliter n. loquitur de filiis naturalib9, q̄ postea facti sunt legitimi: ita vt text9 ille restringi posse non putetur tantùm ad naturales filios. 276

lios, qui per rescriptum aliquod, aut per ob-
177 lationem curiæ sunt legitimi facti. † Siquidem negato genere, omnes eius species negatę intelliguntur, *arg. l. ult. in pr. vers. cùm enim jam constituimus. Cod. de usur. rei judicat.* Nullum, *inquam*, negatæ conclusioni adfert firmamentum dictus §. *naturales.* Nam is exaudiri non potest de liberis, per subsequens matrimonium legitimatis: sed est tantùm accipiendus de liberis, post delatam feudi successionem alio modo legitimatis, *ut suprà dilucidâ expositione demonstratum est.*

Deinde nihil patrocinatur opinioni contrariæ: quòd legitimatio, per subsequens matrimonium facta, patris legitimantis quædam ordinatio censeatur. † Nulla autem patris
178 vasalli ordinatio in feudis valeat. *tit. 8. in fine principii. libro 1. feudorum.* Proindeque nec legitimatio, per subsequens matrimonium facta, jus succedendi in feudum filiis legitimatis tribuat. Quando enim pater vasallus naturalem suum filium per subsequens matrimonium legitimat: per se & directò nihil omninò de feudi successione ordinat. Filius namque eo modo legitimatus non directò ex ipsa legitimatione, sicque facto patris feudum acquirit: sed ex juris dispositione matrimonium subsequens naturalem filium efficit legitimum. Contracti quippe matrimonii ea vis est; vt, qui antea naturaliter sunt geniti, postea

stea legitimi habeantur; adeò, vt & parenti succedere queant. *d.c. tanta. 6. extr. qui filii sint legitimi.*

Rursus adversariæ sententiæ suffragatores nihil relevat: quòd successio feudalis inter agnatos duntaxat, hoc est, ex masculo primo acquirente descendentes locum habeat, *tit. 11. & tit. 50. libri 2. feudorum.* Legitimatio verò plenum jus agnationis non inducat: cùm legitimatus in allodio soli patri, non etiam agnatis succedat, *Novell. 89. c. 4.* † Quandoquidem hæc Novell. *dict. capite 4.* agit tantummodò de legitimatione, quæ fit per oblationem curiæ, non de ea, quæ fit per subsequens matrimonium. Illa non confert plenum jus agnationis; sed hoc tantùm efficit, quòd legitimatus soli genitori suo, non item eius agnatis & cognatis, succedere possit: hæc verò per subsequens matrimonium legitimatio plenum jus agnationis legitimato tribuit: ex quo non modò patri, sed & agnatis & cognatis patris succedere potest. *dict. cap. tanta. 6. extr. qui filii sint legitim. & Novell. 12. circa finem.* 279

Similiter adversariorum opinionem parùm munit hæc argumentatio: Naturalis filius subsequenti matrimonio legitimatus dedecori foret & domino feudi, & paribus curiæ; siquidem eius opinio apud bonos & graves viros sit prægravata. Item domino reditu feudi 280

feudi impediret: & spem succedendi agnatis vasalli legitimantis adimeret, si in feudum jure patri succederet. Ergo filius, etiam isto modo legitimatus, non immeritò patri in feudum succedere negatur. Parùm, *inquam*, adversariorum opinionem munit hæc argumentatio. Quoniam antecedentis pars prima, eiusque ratio prorsùs neganda est. Filius etenim naturalis, etiam antè legitimationem, integræ famæ & existimationis censetur: proindéque ad omnes honores admitti jubetur. *l. 2. § nullum. 7. l. 2. § spurios 2. & l. spurii. 6. in princ. ff. de decurionib. cap. nisi cùm pridem. 10 § persona verò. extr. de renunciatione. can. 1. distinct. 56. Gabriel Palaotus in tractat. de nothis spuriisq. cap. 55. Thomingius in decisionibus quæstionum illustr. decis. 48. Hartman. Pistoris libro 1. quæstion. iur. quæst. 30. aliiq. plures, à nobis pro hac sententia relati in §. injuria autem. 1. instr. de injuriis. num. 237.* Cæterùm ex altera antecedentis parte haud rectè concluditur: filium per subsequens matrimonium legitimatũ in feudũ nõ succedere: quippe cùm & filii legitimè nati faciant, quò minùs feudum maturiùs vel ad dominũ redeat, vel ad agnatos transeat: & tamen propterea à feudi successione nõ excluduntur. Sed & hæc legitimatio non penitùs spem succedendi agnatis adimit: verùm in tempus solummodò ius illud succedendi differt & prorogat.

Pari

Pari modo neganti assertioni nihil opitulatur & illud: quòd vasallus invitis agnatis feudum alienare nequit. *tit. 39. in princip. lib. 2. feudorum.* Sed filium naturalem legitimando, vasallus invitis agnatis feudum alienaret, si legitimatus etiam per subsequens matrimoniũ, in feudum succederet: siquidem ipse legitimatus non suæ nativitatis, sed legitimationis beneficio, atque ita facto patris ius succedendi acquireret. Nihil, *inquam*, illud assertioni neganti opitulatur. Quia non factum patris, legitimantis naturalem filium, sed iuris auctoritas filio legitimato ius succedendi in feudum tribuit. Ipsum sanè patris factum est medium aliquod, quo filius naturalis efficitur legitimus: posteaquam autem filius ita legitimus est factus, tribuit ei legis auctoritas ius succedendi. Quòd enim patri proles ipsius ab intestato succedit: non patris, sed legis beneficium judicatur. 281

Hoc ampliùs pro traditione contrariâ non militat: quòd bona feudalia necessariæ restitutioni subjaceant, *uti arguit textus in tit. 3. §. sed etiam res. vers. ut ecce. & tit. 26. §. Titius filios. & tit. 39 in princ. libro 2 feudorum.* † Ea autem, quæ restitutioni subjacent, ad alium quocunque alienationis titulo transferri non possint *l. ult. §. sed quia nostra. 2. junctâ Auth. res quæ subjacent. C. communia de legat.* Nihil enim de alienando feudo agitur in ipso matri- 282 283

trimonii contractu: sed is solius matrimonii contracti effectus est, quod per illud filii legitimati in feudum succedant.

284 Tandem contrariæ sententiæ non succurrit in auxilium hæc ratio: quòd lex duo comprehendens subiecta determinabilia sub vna determinatione, vtrumque illud subiectum æqualiter determinat, *argum. l. jam hoc jure. 4. ff. de vulg. & pupill. substitut. & l. quamvis. 4. C. de impuber. & aliis substitut.* Atqui lex feudalis *in præallegato titulo 26. §. naturales. libri 2. feudorum*, duo subiecta comprehendit determinabilia: vnum est de liberis naturalibus: alterum de liberis legitimatis. Ergo duo ista subiecta determinabilia æqualiter determinat: proindeqúe ut de naturalibus filiis generaliter definit, quòd ad feudi successionem non admittantur: ita definit quoque generaliter de legitimatis filiis, & determinat sine eorum distinctione, quòd ad feudi successionem non admittantur. Nam respondetur: vnam determinationem non determinare æqualiter omnia determinabilia, cùm id commodè fieri non potest: vel quando diversa adest ratio determinandi, maiorue favor debetur vni determinabilium, quàm alteri. *Imola & Iason in dict. l. jam hoc jure. 4. ff. de vulg. & pupill. substit. Alexander. consil. 179. libro 5. Decius. in leg. in testamento. 6. num. 8. C. de testamento milit. & consil. 394. num. 3. & Ripa in leg. 1. in*

princ. nu. 68. ff. de verborum obligat. hosq; citans Menochius cons. 497. nu. 6. & 7. Sed *in d. §. naturales.* vna determinatio non solùm non potest commodè determinare vtrumque determinabile subjectum, vt s. evidenter probatū: verùm etiam omnibus notissimum est, maiorem esse favorem naturalium, qui per subsequens matrimonium fiunt legitimi, quàm qui alio modo legitimantur, *prædicto cap tanta est vis. 6. extr. qui filii sint legitimi. Et hæc de liberis naturalibus tantùm, iisq; legitimatis.*

DE SUCCESSIONE SPURIORUM, SEU VULgò quæsitorum.

ORdo instituti nostri postulat, vt & de jure succedendi spuriorum aliquid adferamus. † Spurii licèt in lata & generali significatione omnes appellentur, qui illegitimè nati, & ex illicito quovis coitu suscepti sunt: propriè tamen & speciali nomine dicuntur vulgò quæsiti, sive ex meretrice, quæ publicè corpus suum libidini prostituit, concepti. *l. vulgò* 185
concepti. 23. ff. de stat. hom. l. quiq; litigandi. 4. inf. cum l. seq. ibiq; Bl. ff. de in jus voc. Ludov. à Sardis in tr. de naturalib. liber. p. 2. in §. de spuriorum appellatione. n. 1. 2. & 3. Benedictus de Barzius in tract. de filiis non legitimè natis. n. 1. Schneidevu. hîc sub c. de success. spur. seu vulgò quæsitor. & Forster. lib. 6. de successionib. cap. 46. & paulò fusius

 expo-

exposuimus in §. si adversus. 12. num 5. & seqq. su-
286 *prà de nuptiis.* † Spurii autem patri, & aliis per lineam paternam conjunctis, cùm patrem certum non habeant, nullo modo: matri verò, quæ semper certa est, vt & ascendentibus per maternam lineam, & quidem cum liberis legitimè natis, rectè succedunt, *d. l. vulgò 23. ff. de stat. homin. d. §. si adversus. s. de nupt l. quia semper. 5. ff. de in jus vocand. l. 2. l. si spurius. 4. l. Modestinus. 8. ff. unde cognati. §. novissimè. ibiq; Wesenbec. & reliqui Interpretes. infr. de Senatusconsulto Orfician. Schneidevvin. dict. c. de successione spuriorum. num. 2. & 4. Covarruvias parte 2. relect. de matrimon. capite 8. §. 5. num. 3. & seqq. Iul. Pac. in epitom. jur. Disput. 11. thes. 7. Borcholt. in tractat. de gradib. tit. de spuriis. & eor. success. pag. 209. latè Forster. dict.*
287 *libro 6. de successionib. cap. 47.* † nisi mater sit persona illustris, quæ alios liberos ex justis nuptiis susceptos habeat. Spurii enim ex illustribus fœminis nati, justis liberis existentibus, neque ex testamento, neque ab intestato, neq; ex liberalitate inter vivos habitâ, aliquid ab illustribus matrib9 percipiunt. *l. si qua illustris.*
288 *5. C. ad SC. Orfic.* † Cæterùm, justis liberis non extantibus, matribus etiam hoc casu succedunt, sumpto argumento à contrario sensu, quod in jure est fortissimum & frequentissimum. *l. 1. §. huius rei fortissimum. ff. de offic. eius, cui mand. est jurisdict. Angel. in d. §. novissimè.*

infr.

instr. de Senatusconsult. Orfic. Ratio verò, cur spurii matri illustri penitus non succedant, si legitimos habeat liberos, hæc est: quia, *inquit Imperator Justinianus*, in mulieribus ingenuis & illustribus (quibus castitatis observatio præcipuum debitum est) nominari spurios, satis injuriosum, satisque acerbum, & nostris temporibus indignum esse judicamus. *dict. l. si qua illustris. 5. C. ad SC. Orfician.* † Etenim ma- 289
iori pœnâ digni sunt illi, qui in conspicuo & eminentiori loco collocati, & qui aliis exemplo esse debent, delinquunt. *l. presbyteri. 8. ad fin. ff. de episc. & cleric.* & juxta illud Juvenalis *Satyra 8.*

Omne animi vitium tantò conspectius in se
Crimē habet, quātò maior, qui peccat, habetur.

Porrò cùm spurii illustri matri, extantibus 290
aliis liberis justis, non succedant: ex eo consequitur, quòd ad aviæ avique materni hereditatem similiter non admittantur, *dict. l. Modestinus. 8. ff. unde cognati. Forster. dict. libro 6. de successionib. cap. 48. in fine.* † Hîc quæri po- 291
terit non inconvenienter: ecquid filiæ spuriæ dos à patre debeatur? Et deberi, jure canonico sustinetur. Nam dos succedit loco alimentorum, *arg. l. 1. ff. soluto matrimon. & l. assiduis. 12. C. qui potior. in pign. habeant.* sicque dos & alimenta æquiparantur, *ut innuit gl. in l. ob æs alienum. 12. C. de prædiis, & aliis reb. minor. sine decr. non alienand. Salicet. in l. qui liberos. 19. ff.*

de ritu nuptiar. & Alexand. de Imol. in l. cùm is. 32. §. mulier. ff. de condict. indebit. imò maior est ratio dotis, quàm alimentorum, *tradente Cyno in l. 1. C. de alendis liber. & in l. non omni. 16. C. de administrat. tutor. & in l. fin. C. de dotis promiss. & eodem Cyno, Baldo, & Salicet. in l. neq; mater. 14. C. de jure dot.*

293 † Alimenta autem jure canonico spuriis debentur, *per textum in cap. cùm haberet. 5. in fin. extr. de eo, qui duxit in matrim. quam polluit per adulter.* Iure ergo consequens est: patrem filiam spuriam loco alimentorum modicè dotare, imò ad hoc judicis officio compelli posse, *uti docuerunt Panormitan. consil. 115. num. 1. in fine vol. 2. Peregrin. libro 3. de jure fisci. capite 18. num. 56. Decius consilio 611. per totum. Nicolaus Everhardus in Topic. legal. in loc. ab aliment. ad dotem numero 4. Gail. libro. 2. observation. 88. n. 7. Reusnerus libro 2. consultation. 9. numero 17. Matthias Stephani centuria 3. quæstione 7. ad lit. D. Ioannes Baptista Pontanus de aliment. capite 2. num. 13. Villalob. in commun. opin. lit. F. num. 124. Bertrand. consilio 210. num. 5. parte 2. volum. 1. & consilio 230. volum. 4. Stephanus Ranchinus conclusione 232. par. 2. Bernhardinus Bombinus consilio 15. numero 4. & hos, aliosque referens Martinus Coler. libro 1. de aliment. capite 3. num. 56.*

DE SUCCESSIONE LIBERORUM, EX DAMNATO COITU NATORUM.

POstremò sunt liberi, ex damnato coitu (cui scilicet à jure pœna constituta est) procreati: quales sunt liberi, ex incestu, ex adulterio, & nefariis nuptiis suscepti. *Bartolus in l. fin. ff. de his, quæ ut indig. auferunt. Heigius hic cap. 5. num. 147. Forster. lib. 6. de successionib. c. 50. num. 1. Schneidevvin. hic in cap. de success. liberor. ex damnat. coit. nator. n. 1. Covarruv. p. 2. relect. de matrimon. c. 8. §. 5. n. 15. & seq.* † Hi liberi neque patri, neque matri, neque ascendentibus per lineam tum maternam, tum paternam, ab intestato, vel ex testamento, succedere possunt: in tantum, vt jure nostro civili ne quidem alimenta iis debeantur. *Novell. 74. c. ult. & Nov. 89. c. ult. Auth. ex complexu. ubi gl. C. de incestis & inutil. nupt. Petr. Duennas in tr. reg. jur. reg 353 Forst. d. c. 50 n. 1. & 2. Covarruv. d. c. 8. §. 6. n. 15. aliiq; per eum allegati.* † Sed hic dubitatur, si maritus ex soluta muliere prolē sustulerit; an damnatus hic quoq; coitus censeatur, & exinde suscepti liberi successionis incapaces existimentur? Et tametsi id negare quidam minimè verentur: eò quòd iste coitus pro adulterio non sit habendus, nec per legem exteriorem pœnâ aliquâ tali puniatur.

294

295

296

argum. l. 1. C. ad leg. Jul. de adulter. Paulus Castrens. consil. 34. nu. 4. volum. 2. Alexander consilio 139. vol. 1. Cravett. consil. 166. colum. 1. & Socinus consil. 142. colum. 2. vol. 1. attamen contrariam sententiam veritati magis consonam esse, meritò alii censent. Etsi enim illi conjunctioni adulterii pœna non est statuta: stupri tamen sufficit, vt pro damnata habeatur: *quemadmodum post Angelum Aretin. in §. novissimè. num. 22. Covarruv. dict. §. 5. num. 16. aliosque tradit Palæotus in tract. de nothis spuriisq; fil. c. 42. num. 1. & seqq.* Et licèt idem Palæotus *ibidem num. 4.* hactenus id procedere putet, quatenus non obscura vilisque est mulier, quam maritus, præter vxorem, cognovit; vtporè cuius concubitus jure civili non punitur. *l. quæ adulterium 29. Cod. ad leg. Jul. de adulter.* At-
197 tamen † quia jus canonicum (cui in materia peccati standum est, *cap. 1. ibiq; Dd. extr. de novi operis nuntiat.*) istiusmodi conjunctionem iniustam pronunciat, *can. nemo. 32. quæstion. 4. can. non mœchaberis. can. præcepit. cum seqq. 32. quæstion. 5. can. si ducturi. & seqq. 32. quæstion. 6. Sichardus consilio criminal. 3. numero 4. & seqq.* vix est, vt media isthæc opinio sustineri possit: præsertim cùm non solùm ex huius Ducatus Wirtembergici, sed & aliarum provinciarum constitutionibus & moribus, talis concubitus, cum soluta etiam muliere factus, damnetur, acriterque coërcea-

ceatur, *attestante Heigio hîc d. c. 5. num. 149.*

Cæterùm, vtrùm liberi, ex damnatis complexibus progeniti, sicut ascendentibus non succedunt; ita etiam à successione transversalium, & contrà, transversales ab eorum successione excludantur, non vsque adeò expeditum est? Et omninò (*rejectâ Petrutii Perusini & Cornei in l. si qua illustris. 5. C. ad Senatusconsultum Orfician. Curtii Junioris consil. 123. aliorumq́ue erroneâ opinione*) excludi responderunt *Alexander consil. 174. libr. 5. Decius consil. 311. Ioannes de Anania consil. 94. Forsterus dict. lib. 6. de successionib. cap. 5. conclus. 5. num. 12. & aliquot seqq. hosq́ue secutus Fachineus libro 6. controvers. jur. cap. 10. & recenter Matthias Stephani cent. 3. quæst. 8.* commoti sequentibus præcipuè argumentis. I. Sublato fundamento, 298
vt corruat ædificium necesse est. Natus autem ex damnato coitu, filius nominandus non est, nec respectu patris, nec matris. *d. Auth. ex complexu. C. de incest. & inutil. nupt. argumento l. final. C. de indictâ viduit. tollend.* Ergo similiter nec frater, nec patruus invenietur. Quamvis enim natura hosce natos ex complexu nefario, filios esse dictet, & pro filiis agnoscat: quoad legis tamen dispositionem prorsus pro incognitis habentur & reputantur. *d. Novell. 74. cap. ult. & dict. Novell. 89. cap. ult.* II. Suc- 300
cessio defertur ordine successivo, *argum. l. 1. §. qui semel. ff. de successor. edicto.* At hic deest

 ini-

initium successionis: quia matri non succedunt. Multò igitur minus collateralibus, quibus per matrem conjunguntur, succedent, *argumen Auth. multò magis. Cod. de SS. Eccles.*

301 III. Sine † lege loqui erubescimus, *Novell. 18. c. 5.* Nullâ autem lege successio inter liberos, ex damnato coitu susceptos, ac parentes, & etiam collaterales permittitur. *dict. Novell. 89. cap. ult. cum juribus similibus praallegatis.* Cùm ergo nec civili, nec prætorio, nec alio jure illis communicata sit successio: quo jure quis dixerit, illos aliquem ad transversalium hereditatem capiendam habere accessum?

302 Huic decisioni non adversatur responsum Caii *in l. 2.* & Ulpiani *in leg. si spurius. 4. ff. unde cognati.* Ille quidem ait: *vulgò quæsiti liberi matris, & mater talium liberorum, item ipsi fratres inter se, ex parte bonorum possessionem petere possunt: quia sunt invicem sibi cognati.* Hic verò inter cætera inquit; *Si spurius intestatò decesserit: proximitatis nomine mater eius, aut frater eâdem matre natus, bonorum possessionem eius ex edicto petere potest.* Hæc, *inquam,* Caii & Ulpiani responsa decisioni nostræ non adversantur: quia de iis loquuntur spuriis, qui vulgò concepti sive quæsiti sunt: non item de iis, qui ex dam-

303 nato coitu descendunt. Licèt enim vocabulum spuriorum generale sit, *ut supra*

supra explicatum. num. 285. propriè tamen intelligitur de illis, qui vulgò sunt quæsiti seu concepti, *prædicta l. vulgò concepti. 23 ff. de stat. homin.* qui matri, & ex matre fratribus succedunt, *d. l. 2. & 4. ff. unde cognati. §. vulgò quæsitos. 4. infr. de success. cognator.* Et sanè generaliter, quotiescunque leges de spuriis, ad successionem admittendis, verba faciunt; accipi debent de vulgò quæsitis. Siquidem † verba propriè, & secundùm communem loquendi usum intelligenda sunt, *l. non aliter. 69. ff. de legat. 3. l. ult. C. de his, qui veniam ætatis impetraverunt.* 304

Pariter non obsistit, quòd natura hos fratres nefarios jure sanguinis conjunxerit: cùm uno eodemque ventre gestati sint, & una eademq; ubera suxerint: proindeque illis saltem bonorum possessio, unde cognati, dari debeat, *l. non facilè. 4. §. cognationis. 2. vers. & quidem naturalis. ff. de gradib. & affinibus.* Nam illud † quidem negari non potest: verùm lex ipsa, odio effrenatæ libidinis, quoad successiones, quæ juris civilis sunt, effectum istius conjunctionis naturalis impedire & infringere voluit, *d. Novell. 74. c. ult.* ubi Justinianus, *Eos,* inquit, *qui semel ex odibilibus nobis, & propterea prohibitis nuptiis procedunt, neq; naturales vocari; neq; participanda eis ulla clementia est: sed sit supplicium etiam hoc Patrum, ut agnoscant: quia neq; quicquam peccatricis concupiscentiæ eorum* 305

habebunt filij. & *d. Novell 89. c. ult.* ubi idem Justinianus, *primum quidem*, ait, *omnis, qui ex complexibus (non enim hoc vocamus nuptias) aut nefariis, aut incestis, aut damnatis processerit: iste neque naturalis nominatur, neque alendus est à parentibus, neque habebit quoddam ad præsentem legem participium.*

Nihil quoque obstat: quòd, licèt liberi incestuosi & nefarii à parentum successione, per novissimum jus Justinianéum repellantur: nulla tamen sit lex, aut constitutio, quæ à successione fratrum, & aliorum transversalium, eos disertè excludat: ac proinde quadam argumentatione ab eadem successione remove-
106 ri non debeant: præsertim cùm pœnalia jura restringi, & favores ampliari conveniat, *c. odia.*
107 *15. de regul. jur. in 6.* Etenim † cessante causa, cessat ipse effectus, *l. adigere. 6. §. quamvis. ff. de jure patronat. c. etsi Christus. 26. circa fin. ext. de jurejur. c. cùm cessante. 60. ext. de appellat. c. cùm infirmitas. 13. ext. de pœnitent. & remiss. fusissimè Tiraquell. in tract. cessante causa, cessat effect. in princ. num. 11. & seqq.* Hìc autem cessat causa successionis, nempe cognatio vel proximitas inter matrem & filium: tum quia Justinianus eiusmodi liberos indignos & nomine filiorum naturalium, & omni clementiâ pronunciavit, *d. Novell. 74. c. ult.* tum quia pater & mater sunt fons & origo, ex qua jura consanguinitatis & proximitatis oriuntur: qui fons

cùm

cùm illis desit, nullum habent medium, ex quo gradum cognationis deducere possint. Cessabit igitur omnis in ulterioribus quoque successio.

Denique nihil urget, quòd fratres, & alii transversales non peccaverint: sed parentes tantummodò, ex quibus tales filii procreati sunt; atque ideo non illi, sed hi plectendi ve- 101
niant: cùm suos pœnæ auctores comitari debeant, *l. si pœna. 20. & l. crimen. 26 ff. de pœnis. l. sancimus. 22. C. eod. tit.* Quanquam enim illi non deliquerunt: odio tamen parentum (qui digni sunt hac pœnà, ut filios omni sanguinis jure destitutos esse sentiant) omninò pro extraneis habentur. Et licèt non ineptè objiciatur; ex eo, quòd filii à successione parentum excludantur, non protinus consequi, quòd etiam à mutua inter se ipsos successione arceantur: tamen, quando filii à successione parentum idcirco repelluntur, quòd jura consanguinitatis & cognationis eis prorsus desint: non malè inde infertur, eos omni jure & gradu; ex quo successio defertur, inter se quoque spoliatos & destitutos censeri, *quemadmodum id prolixiùs declarat Forsterus d. lib. 6. de success. c. 50. num. 12. & multis seqq.*

Utcunque autem liberi ex damnatis com- 102
plexibus nati, de jure civili & parentum successione & alimẽtis indigni judicãtur, *d. Auth. ex complexu. C. de incest. & inut. nupt. d. Nov. 89. c. ult.*

c. ult. jure tamen Pontificio illis alimenta à parentibus præstanda sunt, *c. cùm haberet. 5. in fin. ext. de eo, qui duxit in matr. quam polluit per adulter. Matthæus Matthæsyllan. in tract. de succes. ab intestat. 2. membr. primi artic. num. 1. latè Covarruv. in tract. de matr. in part. 2. c. 8 §. 6. Ioachim. à Beust. in tractat. de matrimon. c. 60.* cuius juris decisio, utpote posterior & æquior, etiam in terris Imperii, sicque in foro seculari servanda est, *argum. l. necare. 4. ff. de agnoscend. & alend. liber. & l. legem. 7. ibi, misericordiâ indigni non sunt, qui alieno laborant vitio. C. de naturalib. liber. Paleot. in tract. de nothis spuriisq; filiis. c. 46. & 47. Heigius hîc in cap. 5. num. 150. Schneidevvin. hîc sub tit. de success. liber. ex damnato coitu nator. num. 3. Peregrinus in tract. de jure fisc. lib. 3. c. 18. num. 55. Ioan. Iacobus à Canib. in tract. de execut. ult. volunt. part. 2. § consentaneum. num. 37. Claudius de Seysello in l. 1. num. 11. ff. solut. matrimon. Ant. Capycius decis. 164. num. 2. Ioannes de Roias in Epitom. omn. success. c. 21. num. 19. Anton. de Padilla in auth. res, quæ. num. 65. C. commun. de legat. Hartman. Hartmanni ab Epping. tit. 36. obs. 3. Ioannes Baptista Pontanus de aliment. cap 2. num. 12. Fortunius Garsias de ult. fin. jur. num. 109. & seqq. Martinus Colerus lib. 1. de alimentis. cap. 3. num. 8. aliiq; plures, per eum designati.*

10 Hinc † legatum, alimentorum nomine, incestuosis liberis à patre relictum, jure Canonico valet:

valet: etiamsi testator non addiderit tali legato, se hoc vel illud alimentorum nomine relinquere; sed simpliciter aliquid reliquerit. *Cravett. consil. 219. incip. licet datum. num. 8. cons 846. num. 2. cons. 917. num. 3. Ioan. Baptista Caccialupus de S. Severino in consil. suo, quod est inter Cornei consil. 217. sub num. 1. vers. posset replicari. vol. 3. Petrus de Benintendis decis. 22. num. 3. & 15. Anton. Corduba de Lara in l. si quis à liberis. 5. § idem rescripsit. 6. ff. de agnosc. & alend. liber.* Eiusque ratio est: † tum quia, cùm 211
pater sit debitor alimentorum necessarius, *d. c. cùm haberet. 5 ext. de eo, qui duxit in matrimonium, &c.* in dubio videtur donasse pro alimentis debitis, & animo compensandi pro eis; prout juris est, quando debitor necessarius creditori legat, *arg. l. hujusmodi. 84. §. cùm pater. 6. ff. de legat. 1.* Tum quia † legata sunt in- 212
terpretanda ex conditione legatarii, *argum. l. cùm hi. 8. §. si in annos. 23. ff. de transactionib. & l. plenum. 12. §. equitij. 4. vers. sed si testator sciens. ff. de usu & habitat.* non tantùm, quando testamento addita est clausula, quæ hodie testamentis plerunque inseritur, nempe *omni meliore modo & via, &c. Iacobus de Puteo in consil. suo, quod est inter Laurentij Calcanei consil. 62. incip: aggredienti mihi. num. 11.* sed etiam, quando ea abest; † partim quòd eam clausulam in 213
jure nusquam requiri videamus: partim quòd dicta clausula, etiam testamento non inserta,

sub-

ſubintelligatur *Et hanc communem eſſe opinionem, teſtatur Franc. Curtius jun. conſil. 114. incip. non poſſum non mirari. num. 9. & conſil. ſeq. num. 7. & Quintilianus Mandoſius in addit. ad Lapi de Caſtiglionchio allegat. 29. ſub lit. N. hosq. referens Colerus d. lib. 1. de aliment. cap. 3. num. 38. & ſeqq. ubi Calcanei in conſil. 59. num. 9. & Chaſſanei conſil. 39. num. 53. diſſentientium doctrinam refutat, pluraq. alia, huc pertinentia eruditè explicat.* Et hæc de ſucceſſione deſcendentium ſive liberorum dicta ſufficiant.

DE SUCCESSIONE ASCENDENTIUM ſeu parentum.

214 DIſpiciamus modò de ſucceſſione aſcendentium ſive parentum. Aſcendentes ſive parentes cùm dicimus, non patrem tantum & matrem, verùm etiam avum & aviam, proavum & proaviam, alioſque aſcendentes intelligimus, *l. quiq. 4 § parentem. ff. de in jus vocando. l. Juriſconſultus. 10. § parentes. 7. ff. de gradib. & affinib. l. appellatione parentis. 51. ff. de*
215 *verb. ſignificat.* Illi, † deſcendentibus deficientibus, mortalitatis & ſucceſſionis ordine inverſo, ſecundo loco ad ſucceſſionem defuncti vocantur, *l. nam etſi. 15 ff. de inoffic. teſtam. l. ſcripto. 7. in fin. ff. unde liberi, Novell. 118. c. 2.* Unde bellè

bellè Accursius *in d. l. 15. ff. de inoffic. test. super verb. ordine.* canit:

Ordine turbato succedis Bulgare nato.

Filio itaque filiaúe sine liberis, fratribus item vel sororibus utrinque conjunctis, vitâ functis, si parentes soli, & in pari gradu supersint, æqualiter succedunt, *d. Novell. 118. cap. 2. Auth. defuncto. C. ad SC. Tertyllian.* Quòd si mater sola superstes fuerit, sola succedet: sin pater solus, & ipse bona defuncti, omnibus aliis ascendentibus remotioribus exclusis, capesset. Utroque verò parente, tempore mortis filii, è medio subducto: alii superiores, secundùm graduum prærogativam, admittuntur: ita ut semper propinquiores gradu, remotiores excludant. Neque † enim in hac ascendentium serie, sicut in linea descendenti, locũ habet jus repræsentationis: cùm contra naturam sit, ut avus repræsentet patrem, suum filium, tanquam ab eo genitus, *d. Novell 118. cap. 2. d. Auth. defuncto. ibi; salva gradus sui prærogativa. C. ad SC. Tertyllian.* Wesenbec *in Parat. ff. de gradib. & affinib. num 15. Forsterus libr. 7. de successionib. cap 4. conclus. 5. num 23. Matth. Stephani cent. 3 sub quæst. 11. Andr. Gerhardi Decad. 11. quæst. 5.* Sed & diversitatis illius ratio hæc est: † quia hereditas magis descendentibus, quàm ascendentibus, debetur. Quid ita? quia non solùm ratio naturalis, quasi lex quædam tacita; sed commune etiam parẽtum 316 317

votum

votum liberis hereditatem addicit, *l. cùm ratio. 7. ff. de bonis damnator. d. l. scripto. 7. in fin. ff. unde liberi. d. l. nam etsi. 15. ff. de inoffic. testam.* Ascendentibus autem debetur hereditas duntaxat propter miserationem & solatium: ut scilicet, liberis amissis, ipsi solatii loco bona liberorum consequantur, *d. l. 7. in fin. ff. unde liberi. l. jure succursum. 6. ff. de jure dot.* Unde eleganter Cicero *pro Quint. Ad quem*, ait, *summus mœror ex morte alterius venit: ad eundem summum successionis honorem pervenire oportet.*

Quòd si ascendentes paris quidem sint gradus, diversæ verò lineæ, paternæ nimirum & maternæ, vel etiam disparis numeri, in stirpes succedent, *d. Novell. 118. c. 2. vers. si autem eundem.* Fürstl. Würt. Landtrecht/ *part. 4. tit.* von Erbschafften auffsteigender Linien. §. Da aber deß Abgestorben. *p. 370. Covarruv. in Epitom. de successionib. ab intest. num. 3. & 4. Schneidevvin. hic sub cap. de success. parentum natural. & legitimor. simul. num. 22. Donell. lib. 9. Commentar. de jure civ. c. 3. pag. 403. Oliver. Textor. in tract. de success. ab intest. num. 71. Forster. d. lib. 7. de successionib. c. 4. conclus. 3. num. 5.* Ubi tamen
118 silentio non transeundum est: † patrem vel avum paternum filio vel nepoti intestatò defuncto, qui erat in potestate, unà cum matre vel avo materno succedentem; præter suam portionem; quam pleno jure consequitur, etiam

etiam usumfructum obtinere, donec vixerit, eius portionis, quæ matri, avóve materno delata est, *per textum expressum in l. ult. §. 1. vers. sin verò defuncta. C. ad S.C. Tertyll. Paul. Castrens. in Auth. defuncto. C. eod. tit. Fachin. lib. 6. controvers. jur. c. 6. quos refert & sequitur D. Bocerus class. 2. disp. 10. th. 24.*

Nec huic obstat *d. Novell. 118. c. 2. §. si verò, &c.* ubi Justinianus ita loquitur: *Si autem pater aut mater fuerint; dividendâ inter eos quippe hereditate secundùm personarum numerum, uti & ascendentium & fratrum singuli æqualem habeant portionem; nullum usum ex filiorum aut filiarum portione in hoc casu valente patre sibi penitus vindicare: quoniam pro hac usus portione, hereditatis jus & secundùm proprietatem per præsentem dedimus legem, &c.* 319
Nam Imperator ibi usumfructum quidem patri aufert ex portione filiorum, non autem matris: & causam assignat; quoniam scilicet vocatur ad successionem, ad quam aliâs non erat vocatus secundùm antiquas leges. Sed de matris portione nullum adfert verbum: cùm tamen loquatur etiam eo in casu, quo mater adest & succedit, ut liquet ex illis verbis: *Uti & ascendentium & fratrum.* Quæ significant non unius patris, sed plurium ascendentium successionem. Et idcirco meritò subdit: *nullum usum ex filiorum portione patrem sibi vindicare:* idem & de portione matris dicturus,

si vo-

si voluisset. Ergo *d. l. ultim. C. ad SC. Tertyllian.* minimè abrogatur, quatenus ex portione matris usumfructum patri attribuit; sed tantùm, quatenus ex portione fratrum. *Atque ita hoc explicat Fachineus d. cap. 6. ad fin. tametsi aliter pronunciatum sit in Senatu Pedemontano apud Anton. Tessaurum decis. 156.*

120 Agitata sæpè utramque in partem est quæstio illa: ecquid pater & mater, cæterique majores diversæ lineæ, in gradu pares, æqualiter in omnia bona succedant: sive hæc bona à patre, sive à matre ad filiũ pervenerint: sicq; nulla prorsus bonorum distinctio facienda sit? Et quidem multi, magni nominis Doctores, existimant: bonorum distinctionem hîc faciendam esse: adeò ut in bonis, quæ ex paterna linea ad filium defunctum profecta sunt, pater solus succedat, matre exclusâ; & mater contrà sola, patre excluso, in bonis, quæ ad filium ex linea materna pervenerunt: in omnibus autem cæteris bonis, aliunde quæsitis, æqualiter succedant; *Bart. in l. post dotem. 41. num. ult. ff. soluto matrim. in Auth. itaq; C. communia de successionib. & in l. quod scitis. 3. C. de bonis, quæ liberis, &c. Matthæsyllan. in tract. de success. ab intest. in 2. artic. principali. num 7. & ibidem in addit. Ludovic. Bologninus. num. 8. Schneidevvin. h. in c. de success. parent. natural. & legit. simul. num. 12. & 13. Borcholt. in tract. de gradib. tit. de success. ascendentium. pag. 216. Petr. Gregor. Tholos. in syntag.*

syntag. jur. univers. part. 3. lib. 45. c. 9. n. 11. Ludov. Roman. concl. 40. pluresq́ aliȷ, quos citat Tiraq. de retract. consang. §. 14. n. 12. Verùm alii, non minoris auctoritatis JCti, constanter asserunt; patrem & matrem, & cæteros majores, diversæ lineæ, pares in gradu, æqualiter in omnia bona succedere: nec aliquam bonorum paternorum & maternorum segregationem faciendam esse, undecunque bona profecta sint, sive à patre, sive à matre, *Bald. in Auth. defuncto. Cod. ad SC. Tertyllian. Nicolaus de Vbaldis in tractat. de success. ab intestat. part. 2. num. 4. Cynus, Salicetus, Fulgosius, & aliȷ in d. l. quod scitis. 3. Cod. de bonis quæ liberis, &c. Decius consil. 94. num. 9. & sequentib. & consil. 186. num. 2. vol. 1. & consil. 7. vol. 3. VVesenbec. in addit. ad Schneidevvin. dicto loco. Heigius hîc in 2. ord. de success. ascendent. num. 5. Arnold. Ferronius ad consuetud. Burdigalens. libr. 2. tit. 5. §. 1. Ranchinus in tractat. de success. ab intestat. §. 14. num. 10. Forster. lib. 7. de successionib. c. 4. num. 12. & seqq. Covarruv. in Epitom. de success. ab intest. num. 2. Baldus Novell. in tract. de dote. part. 12. num. 45. & seq. Mynsinger. cent. 6. observat. 55. num. 3. ubi hanc sententiam à Camera Imperiali approbatam esse, testatur. Eandem sequuntur Fachineus libr. 6. controversiar. jur. cap. 4. Hackelman. illustr. quæstion. disputat. 18. thes. 15. ad lit. d. Hœnonius Disp. 12. controvers. 7. Henning.*

Wegnerus Disp 9 ad Institut thes.3. lit.d. Andr. Gerhardi Decad.11.q.5. Iacob.Schegk. in delibat. jur. Disp.14 th.48.& Io.Iacob. Plebst. Disp. 4. de jure locali Ducatus Würtemberg. th.85.

Fundamentum huius assertionis solidum extat *in Novell.118.cap 2. vers.si autem plurimi, &c.* ubi apertè Justinianus sancivit: hereditatem filii, vel alterius descendentis sine liberis defuncti, ad ascendentes sive parentes, in pari gradu existentes, pariter pertinere. He-
321 reditatem † verò omne jus, quod defunctus habuit, complecti plusquàm manifestum est, *l. nihil aliud. 24.ff de verbor.significat. l.hereditas. 62.ff de regul.jur.* Cùm igitur lex indefinitè & indistinctè hereditatem ex æquo dividi jubeat: aliter intelligi non potest, nisi respectu omnium bonorum undecunq; quæ-
322 sitorum. Indefinita siquidem oratio, à lege prolata, universali æquipollet, *arg.l. si ita relictum. 43 in princ. & l.si pluribus. 44.ff.de legat. 2. l.si necessarias. 8. 9.si annua. ff. de pignor.*
323 *act.* & lex generaliter indistinctèq; loquens, generaliter & indistinctè accipi debet, *l. 1. §. quòd autem. 3. in fin. ff. de aleatorib. l. 1. §. generaliter. ff. de legat. præstand. & l. de pretio. 8. ff. de Publician. in rem act.*

324 Nihil adversatur *d. l. quòd scitis. 3. vers. sin autem idem nepos. C. de bonis, quæ liberis, &c.* quâ Bartoli & sequacium opinio maximè firmatur. Nam in specie illius legis agitur tan-

tùm

tùm de hereditate nepotis inter patrem & avum paternum, & sic inter ascendentes eiusdem lineæ dividendâ: & deciditur, quòd bona, à matre profecta, ad patrem, tanquam proximiorem, pertineant. Hic verò tractatur de concursu avi paterni & materni, atque ita de ascendentibus diversæ lineæ, in pari gradu constitutis: & dicitur, eorum respectu nullam bonorum separationem à jure novissimo introduci, & consequenter eosdem æqualiter in omnibus bonis, ex quacunque linea obvenerint, succedere debere, *d. Novell. 118. cap. 2. vers. si autem, &c. Ad alia, quæ huic sententiæ contradicere videntur, respondent satis commodè Forsterus & Fachinéus locis præallegatis.*

Ambigi hìc quoque de eo posset: nunquid ascendentes in bonis feudalibus liberis suis succedere valeant? Sed negativa opinio expresso communita est textu *in cap. 1. in princip. de natura successionis feudi. tit. 50. libr. 2. feudor.* quam amplectuntur *Caccialupus de feud. cognit. artic. 6. num. 21. vers. visis concordantiis. Sonsbecc. in Commentar. ad usus feudor. part. 9 num. 46. Schrader. in tractat feud. part. 7. cap. 6. num 1. Cephal. consil. 641. num 18. vol. 5. Wesenbec. de feud. cap. 6. num. 7. Schneidevvin. in tractat. de feud. part. 6. de success. ascendent. num 1. & idem hoc tit. cap. de success. parent. natural. & legitimor. simul. numer. 18.* 325

Heigius hîc sub cap. de success. ascendent. num. 30. Borcholt. de feud. cap. 7. part. 2. num. 9. Vultejus libr. 1. de feud. cap. 9. num. 101. aliiq; ab his memorati. Ratio huius decisionis non in-
926 commoda hæc videtur: † quòd propter communem feudi naturam semper, si non expressè, tacitè tamen, in prima investiturâ hoc inter dominum & vasallum actum esse intelligatur: ut concessum feudum ad investitum & eiusdem posteros, sive ex eo descendentes, non etiam eiusdem parentes, pertineat: quippe cùm rariùs, & non nisi turbato mortalitatis ordine eveniat, ut filii ante parentes decedant, & ad eorum successionem parentes vocentur, *l. nam etsi. 15. ff. de inofficios. testament. Alvarott. in cap. 1. §. hoc quoq;. num. 9. de his, qui feud. dar. poss. Hotoman. in d. cap. 1. de natura success. feud. Vult. loco proximè notato, Duaren. in Commentar. in usus feud. cap. 11. num. 10. Hartman. Pistoris libr. 2. quæstion. jur. quæst. 19. num. 5. Bocerus class. 4. Disput. 15. thes. 22. ad lit. a.*

927 Etsi verò ascendentium successio regulariter in feudis nulla est: sunt tamen casus nonnulli, quibus defuncto suo filio parens in feu-
928 dum succedit. Primus est: † si in feudi concessione sive investiturâ id expressè actum sit; ut, vasallo sine mascula prole defuncto, feudum ad eius parentem pertineat, *per textum in tit. 84. in extraordinar. capitulis.* Et quamvis du-

biæ au-

biæ auctoritatis capitula ista extraordinaria censeantur: attamen valere huiusmodi pactum, ratio suadet: quippe cùm pactione effici possit, ut personæ, quæ aliâs in feudo succedere nequeunt, ad illius successionem admittantur: veluti fœmina, *tit. 8. § filia verò. lib. 1. feud. & d. tit. 50. in princip. lib. 2. feudor.* & frater in feudo fratris novo, *tit. 1. §. cùm verò. vers. sin autem unus ex fratribus. ibi, nisi hoc nominatim dictum sit. lib. 1. feud.* item extraneus, *tit. 48. libr. 2. feudor.* Secundus casus est: † si 329
filius propter benemerita patris de feudo investitus fuerit. Cùm enim respectu & contemplatione patris feudum filio conceditur: idem feudum etiam patri, in casum deficientis filii, concedi intelligitur, *argumento l. dotem, quam. 6. ff. de collat. bonor. l. ult. in fin. C. de usufruct. l. sed si plures. 10. §. in adrogato. vers. ego etiam. ff. de vulg. & pupill. substitut. Schrader. d. tractat. feud. part. 7. cap. 6. num. 4. Duaren. d. Commentar. in usus feud. cap. 11. num. 11. Borcholt. de feud. cap. 7. num. 9. Schurerius in tractat de hereditatib. quæ ab intest. defer. tit. 11. in princ.* Tertius est casus: † quando pater favore 330
filii feudum refutavit, ut filius investiretur. Tunc, filio nullis relictis liberis masculis mortuo, feudum ad patrem superstitem jure successionis revertitur, ut Interpretes plerique volunt, *Iacobin. de S. Georg in investitura feud. super verb. & unus ex dictis vasallis*

refutavit feudum. num. 10. Iacobus de Ardiz. in epitom. de feud. tit. de success. feud. § ascendentes. Zas. in epitom. feudal part. 8 num. 2. Præposit. in c. 1. num. 2. de vasall. decrep. ætat. Borcholt. d. c. 7. num. 9. Hartmannus Hartmanni ab Eping. lib. practic. observat. tit. 54. obs. 46. Sonsbecc. d. part. 9. num. 48. Schrader. d. c. 6. num. 4. Schurff. cent. 1. consil. 27. Heigius hic in tit. de success. ascendentium. num 31. & Rosenthal. in synopsi jur. feudal. cap. 7. conclus. 27. Et licèt hoc de casu non immeritò quispiam dubitare posset, ob generalem textum *in d. tit. 50. in princip. libr. 2. feud. & d. tit. 84. in extraord. capitul.* eum tamen in Camera Imperiali receptum esse, testatur Mynsingerus *cent. 3. obs. 93.* Ultimus

331 casus est: † si statutum vel consuetudo illius loci, in quo feudum, de cuius successione agitur, situm est, id permittat, *argumento tit. 1. in princ. lib. 2. feud. & tradit Andr. de Isern. ad d. tit. 50. lib. 2. feud. & Schrader. d. part. 7. c. 6. num. 3. hosq; citans D. Bocerus d. class. 4. disp. 15. th. 22. ad lit. e.*

332 Porrò si cum ascendentibus sive parentibus defuncti fratres & sorores ἀμφιθαλεῖς, hoc est, utrinque defuncto juncti junctæve (nam ex uno latere conjuncti, ab omnibus ascendentibus meritò excluduntur, *Novell. 118. cap. 2. in princ. ibi, exceptis solis fratribus, ex utroq; parente conjunctis, &c. Nicol. de Vbald. in tractat. de success. ab intest. part. 2. num. 7.*

Wurms.

Wurmser. in pract. observ. tit. 41. observ. 5. & 6. Hœnon. disput. 12. controvers. 10. Bocer. class. 2. disput. 10. thes. 29. Fachineus libr. 6. controvers. jur. cap. 8. ubi dissentientem adducit Chassenæum consil. 9. & in consuetud. Burgund. Rubr. 7. §. 6. vers. dictum est hîc, &c.) concurrant: tunc inter hos, & ascendentes gradu proximos hereditas ex æquo dividenda est, adeoquè tot faciendæ sunt partes, quot personæ adsunt, *Authent. defuncto C. ad Senatusconsultum Tertyl. dict. Novell 118 cap. 2.* Idem quoque cautum extat Jure Wirtemberg. *part. 4. tit.* von Erbschafften auffsteigender Linien. §. So aber. *pag. 371.* † Fratrum quinetiam, & sororum prædefunctarum liberi, ex vtroque parente conjuncti, sive defuncto frater supersit, sive non, cū ascendentibus, propter jus repræsentationis, in stirpes vocantur. *Novell. 127. cap. 1. Forsterus de successionibus ab intest. libro 7. cap. 7. Schneidevvin. hîc in secundo ord. succedendi. num. 29. Plebst de jure locali Württ. disput. 4. th. 87. & 89.* Superstitibus itaque avo paterno, avo aviaq; maternâ, fratre vtrinque conjuncto, & fratris vtrinque conjuncti filiis duobus; hereditas in quinque partes dividetur: quarum quintam hi duo ex fratre filii accipient, quam habiturus fuisset parens ipsorum, si vixisset. *Videatur Andreas Gerhardi Decad. 11. quæst. 6. & 7.* Quamvis diversum in nepotibus fratrum, aut pronepotibus, vtpote in quibus repræsen- 333

 tatio

ratio cessat, sit receptum, *Authen. post fratres, fratrumq; filios. & ibi gl. communiter approbata, Salicetus, Corneus & alii, C. de legit. heredib. Ioan. Fab. in §. item vetustas. in fin. infr. hoc tit. Angel. in §. præferuntur. nu. 10 infr. de SC. Tertyll. Oliver. Textor. in tract. de success. ab intest. n. 77. Covarr. in epit. de success. ab intestato. n. 5. vers. tertiò est notandum, &c. Heigius hîc in 2. ord. de success. ascend. n. 14. Wegner. disp. 9. ad Institut. th. 3. ad lit. f. & Gerhardi. d. q. 6.*

14 Planè an defuncti frater vtrinq; conjunctus præferatur avo suo, nec né, controvertitur? Et illum huic non præferri, sed vtrumque simul succedere, rectè statuitur, *d. Nov. 118. c. 2. vers. si verò. &c.* vbi expressum est, fratres vtrinque conjunctos defuncto, cum proximis gradu ascendentibus vocari. Proximus autem gradu is dicitur, quem nemo antecedit. *l. proximus. 92. ff. de V. S.* Proinde si ex ascendentibus solus extet avus, cum eo frater vtrinque conjunctus sucedet, non verò eum excludet: quia avus tunc gradu proximus censetur. *Atque ita docent Bartol. Castrens. Salic. & Corn. in Auth. defuncto. C. ad SC. Tertyll. Covarr. d. epit. de success. ab intest. n. 5. hosq; allegans Fachin. lib. 6. controv. iur. c. 7. Quibus addendi sunt Bl. in d. Auth. defuncto. C. ad SC. Tertyll Nicol. de Vbald. in tr. de success. ab intest. p. 2. n. 5. Matthæus Matthasyllan. in d. tract. in secundo art. princ. n. 9. in fin. Dynus in summa succession. Borcholt. in tract. de gradib.*

gradib. tit. de success. ascend. pag. 220 Oliver. de success. ab intest. n. 77. & seq Hœnon. disp. 12. controv. 8. Wes. in parat. ff. de gradib. & affinib. n. 15. & Forst. d. lib. 7. de success. cap. 6. n. 1. & 2. Si ergo defunctus reliquit avum paternũ vel maternum, & fratrem ac sororem ex vtroq; parente conjunctos: hereditas in tres distribuitur partes: vnam partem accipit avus paternus vel maternus: secundam frater defuncti: tertiam soror. Idem dicendum, si defunctus reliquerit avum paternum & aviam paternam, & avum maternum ac aviam maternam, & fratrem ac sororem vtroque ex parente junctos. Hac specie hereditas defuncti in sex æquales partes dividetur: & duas hereditatis partes capient avus & avia paterni; & avus ac avia materni itidem duas partes; & reliquas duas partes frater & soror defuncti accipient. *d. Novell. 118. c. 2. vers. si verò cum ascendentib. &c.* F. W. Landrecht. *d. t.* Von Erbschafften auffsteigender Linien. §. Welches auch. *pag. 372. Plebst. d. disp. 4. th. 91.* Quare meritò jam diu nigros tulit calculos sententia Jacobi de Belviso *in d. Nov. 118. c. 2. vers. si verò.* & Chassenei *in consuet. Burgũd. Rub. 7. §. 6. vers. sed adverte, &c.* & aliorum, qui fratrẽ sororẽve vtrinq; conjunctos cũ patre & matre quidẽ admittunt, non vero etiam cum avo vel avia; sed hos ab illis excludi autumant.

Cæterùm, si mater ad secundas nuptias transeat: tunc eorum, quæ ex paterna substantia ad filium pervenerunt, vsumfructum 326

quidem consequitur; proprietatem autem amittit, eamque filiis primi matrimonii superstitibus reservare tenetur. *l. fœminæ.3.§. illud. junctâ Auth. ex testamento. ibiq; gloss. C. de secund. nupt. l. mater. 5. C. ad Senatusconsultum Tertyllianum. Nov. 22. c. 46. vers. si autem. &c. & Novell. 2. cap. 3. ubi Cuiac. Boer. decis. 185. & 192. Heigius hîc in secundo ord. de success. ascend. num. 20. & latiùs Schneidevvinus hîc in secundo ord. succedendi. num. 32. & seq.*

337 Sed utrùm idem ad patrem, ad secunda vota convolantem, porrigi debeat, non omninò expeditum videtur? Sententia affirmata cùm suffragiis Dd. conspirantibus (*contra Matthæsyllanum hæsitantem, in tract. de success. ab intest. in 2. artic. principali. num. 25*) recepta sit, nec mihi displicere debet, *dict. Novell. 22. cap. 23.*
338 *vers. & hæc communis, &c.* † Eiusque ratio satis est perspicua; quia jura non solùm præsumunt, novas nuptas tum bona, tum animum & vitam suam novis maritis addicere. *l. lex, quæ tutores. 22. ante finem. C. de administrat. tutor.* verùm etiam judicant, patrem novercalibus delinimentis instigatum, malignè circa sanguinem suum ferre judicium, & à στοργῆ ipsâ abduci atque avelli. *l. 3. & 4. ff. de inoffic. testam.* Unde cùm & filiorum & conjugum causâ isthæc pœna introducta sit, & tam in patre, quàm in matre rationem eandem habeat: plusquàm manifestum sit, patrem similiter

liter hoc casu proprietatem perdere, *uti tenent Bartol. Baldus, & Saliceus in dict. leg. fœminæ. 3. C. de secund nupt. Ioannes de Monteferrato in repetit. l. frater à fratre. 38. quæst. 17. ff. de condict. indebit. Paris. consil. 29. num. 77. volum. 3. Oldrad. consil. 33. num. 3. Decius consil. 87. num 3. & consil. 230. num. 1. Capra consil. 46. n. 5. Forsterus pulchrè libr. 7. de successionib. ab intest. cap. 11. Gail. libro 2. obs. 98. n. 3. aliiq; complures, ab eo recensiti.*

Præterea mater, si filio suo impuberi intra annum tutorem non petierit, jure succedendi in eius impuberis defuncti hereditate, non gaudet. *§. penult. infr. de Senatusconsulto Tertyll. ubi hac de re acturi sumus latiùs. l. matres. 3. C. ad Senatusconsultum Tertyllian. l. sciant. 10. C. de legit. heredib. l. 2. §. 1. & l. ult. ff. qui petant tutor. vel curat. l. cùm à matribus. 8. & l. ult. Cod. eodem tit. Laurus de Palatiis in tract. de successionib. parte 1. num. 51. prolixè Robertus Marant. in repetit. l. is potest. 18. numero 219. cum multis seqq. ff. de acquir. vel omitt. heredit.* 339

Sed † & si turpem ac luxuriosam vitam elegerit mater, in filii defuncti hereditatem non succedit. *arg. l. ult. C. quando mul. tutelæ offic. fungi potest. Bartolus in leg. his solis. 7. in fin. C. de revocandis donat. Forsterus dict. libr. 7. capite 15. Gail. lib. 2. observ. 98. num 15. & Bocerus clas. 2. disput. 10. th. 32. Licèt post Alexandrum in l. sororem. 10. C. de his, quibus ut indignis, &c. aliter sen-* 340

sentiat Heigius hîc in secundo ord. de success. ascendent. n. 27.

141 Verùm enimverò non solùm parentes naturales & legitimi simul, ad successionem liberorum suorum intestatorum vocantur, *ut hactenus traditum est:* sed & legitimi tantùm sive adoptivi parentes liberis suis adoptivis, quos in potestate habuerunt, succedunt: non etiam extraneis adoptatis. *§. sed hodie. 2. ubi Wesenbec. supr. de adoptionibus. l. penult. circa princip. vers. si verò pater. & §. sed ne articulum. C. d. tit. §. sed ea omnia. 14. infr. h. tit.* neque liberis arrogatis, si hi intra pubertatem decesserint. *§. cum autem impubes. 3. ubi gloss. supr. de adoptionib. dict. l. penult. §. fin. & ibi gloss. C. eod. Schneidevvinus hîc in secundo ordine succed. n. 39. & explicatiùs Forsterus dict. libro 7. de successionib. ab intest. cap. 18. num. 4. & aliquot subsequentib.*

142 † Quemadmodum autem filii naturales tantùm, sive ex concubina procreati, succedunt patri in duabus vnciis, *ut superiùs expositum num. 213.* ita & ipse pater, reliquique ascendentes duas vncias ex hereditate filiorum naturalium consequuntur, *Auth. licèt. C. de naturalib. liber. Novell. 89. c. 13.* Et vicissim sicuti filii naturales in solidum ad hereditatem maternam vocantur: ita & ipsa mater, aut ascendentes ex linea maternâ ad successionem liberorum naturalium in solidum admittuntur. *§. fi. inf. de SC. Tertyll. l. 2. in pr. ff. eod.*

Cra-

C*ravett.conſ.176.n.3.Forſter.d.lib.7.c.17.*Etenim 343
jura ſucceſſionum correlativa ſive reciproca
eſſe ſolent, *arg. l.penult. & ibi Paul. de Caſtro
C.de legitimis heredib. Treutler. diſp. 16.th.4.
ad lit.i.volum.2. Borcholt. in tract. de gradibus.
pag. mihi.231. Wegner. diſput. 9. ad Inſtitut. th.
3.ſub lit.g.*& correlativorum idem jus,eadem- 344
qúe diſciplina judicatur. *l. ult. Cod. de indict.
viduit tollend.l. 1.C.de cupreſſis,&c.* † Paren- 345
tes porrò naturales filiis ſuis legitimatis eodē
ſuccedunt modo, quo naturales & legitimi
ſive juſti.*§.ſui autem 2.verſ.quib. connumera-
ri. infr.hoc tit.* niſi quòd per oblationem curiæ
legitimatis ſoli parentes ſuccedant; non et-
iam alii agnati cognatiúe.*Novell.89.cap.4.For-
ſter. dict. libro 7.cap.19.num. 1. & 2.* † Sanè à 346
ſpuriorum ſeu vulgò quæſitorum filiorum
ſucceſſione pater, & alii aſcendentes per line-
am paternam, cùm ſint incerti,excluduntur.
*l.ſi ſpurius.4.ff.unde cognati.l.vulgò.23.ff.de ſtat.
hom.* Mater verò, q̃a ſemper certa,licèt publi-
cum ſit ſcortum, cæteriq; ex materna lineâ aſ-
cendentes iiſdem ſuccedunt. *l. quia ſemper.5.
ff. de in jus voc l.2.ff. unde cognati.* excluſis fra-
tribus vterinis, *arg. Novell.118.cap.2. ibi, exce-
ptis ſolis,&c. Forſter. d.lib.7.c.17.n 7.* Nec aliud
de matre illuſtri ſtatuendum, poſtquam ni-
hil ſpeciale de ea jure conſtitutum reperi-
tur, *Matthæſyllanus in tractat. de ſucceſſionib.
ab in-*

ab inteſt. 2. membro ſecundi articuli principali num. 5. Schneidevvinus hîc in ſecundo ord. ſucced. num. 48. hosq; referens Wegnerus dict. diſp.
347 *9. theſ. 3. ſub lit. g. ad finem.* † Parentes denique, qui liberos ex damnata ſeu inceſtâ conſuetudine ediderunt, prorſus indignos eorum ſucceſſione reputari, frequentiùs obtinuit, *Auth. ex complexu. C. de inceſt. & inutil. nupt. Novell. 89. cap. ult. Angel. in §. præferuntur. num. 18. infr. de Senatuſconſulto Tertyllian. Borcholt. dict. tract. de gradib. pag. mihi 232. Forſter. lib. 6. de ſucceſſ. cap. ult. num. 10. & d. libr. 7. cap. 19. num. 3.* Et tantum de ſucceſſione aſcendentium ſive parentum.

DE SUCCESSIONE COLLATERALIUM.

REſtat, vt agamus de ſucceſſione collatera-
348 lium ſeu tranſverſalium. Appellantur tranſverſales omnes ex latere cognati: vt fratres, ſorores, & ex fratribus ac ſororibus prognati: item patrui, avunculi, amitæ, materteræ; patrui magni, avunculi magni, amitæ magnæ; & materteræ magnæ. *l. Iuriſconſultus. 10. §. ſunt & ex lateribus. ff. de gradibus & affinibus. Ioannes Borcholt. in tractat. de gradib. tit. de ſucceſſione*
349 *tranverſal. pag. 233.* † Succeſſione itaque tam aſcendentium, quàm deſcendentium defici-

ente:

ente: tertius tranſverſalium occurrit ordo: quo fratres ac ſorores, defuncto ex utroque parente connexi (qui Germani fratres, Germanæque ſorores indigitantur) reliquis omnibus, ab vno ſaltem latere venientibus, præferuntur (adeò quidem, vt repudiante hereditatem fratre vtrinque conjuncto, jure accreſcendi non admittantur vno latere coniuncti, ſed à filiis repudiantis excludantur) exceptis ſolis fratrum ſororumque præmortuorum præmortuarumque, vtrinque coniunctorum coniunctarumúe liberis; qui, patruis ſeu avunculis, amitis ſeu materteris ſuis in capita vocatis, iure repræſentationis portionem parentis ſui accipiunt, atque ita in ſtirpes ſuccedunt: *Novell 118. cap. 3. Auth. ceſſante. C. de legitimis heredib.* F. W. Landtrecht. *tit.* Von der Zwerch-Lini. *pag. 374. Schneidevvin. hîc in cap. de tertio ordine ſuccedendi. num. 3. & 11. Heigius hîc in tertio ord. de ſucceſſ. collateral. num. 1. & ſeqq. Covarruv. in epitom. de ſucceſſionib. ab inteſt. num. 7. & 10. verſ. decima concluſio, &c. Ferronius ad conſuetud. Burdig. lib. 2. tit. 5. §. 12. Forſter. lib. 8. de ſucceſſ. ab inteſt. cap. 1. & 2. Modeſtin. Piſtoris conſil. 25. n. 24. vol. 1. Ranchin. in Commentar. de ſucceſſ. ab inteſt. §. 13. num. 11. Oliver. Textor. in tractat. de ſucceſſ. ab inteſt. num. 87. & 88.*

Jure autem feudali frater conſanguineus, id eſt, ex patre tantùm coniunctus, vnà cum fra-

tre vtrinque conjuncto succedit: eò quòd cõsanguinitas est species agnationis, cuius solius in vsibus feudorum ratio habetur, *c. 1. de successione fratrum. §. his verò deficientib. t. 11. lib. 2. F. ibiq; Bald. n. 1. Alvarot. n. 3. Præposit. nu. 3. Afflict. n. 14. Laudens. n. 15. & alii ibidem communiter. Ioan. Petr. de Ferrar. in forma libelli, quo agitur ad revocat. feudi. in verb. nec superstitib. nu. 10. Tiraquell. de retract. lignag. §. 14. gloss. 2. n. 10. Rosenth. in synopsi feud. c. 7. concl. 130. Alexand. cons 9. n. 14. vol. 5. Schurff. cons 8. cent. 1. Cravett. cons. 186. n. 3. Decian. cons 16. n. 21 vol. 1. Borcholt. de feud. c. 7. p. 2. n. 80. Hartm. Pistoris libr. 2. part. poster. q. 43. nu. 2. & 12. Schrader. in tract. feud. part. 7. c. 7. n. 14. Vult. libr. 1. de feud. c. 9. n. 108. ubi plures citat.*
852 † Atq; hanc sententiam Assessores Cameræ Imperialis approbasse, testis est locupletissimus Andr. Gail. *lib. 2 observ. 151.* Quòd si defunctus vasallus non tantùm fratrem vel fratres, sed & præter illos demortui fratris filios relinquat: hos filios vnà cum patruo suo vel patruis suis in feudum paternũ succedere, dubitandum non est, *per textum in tit. 14. §. 1. vers. si verò unus ibi, prædicti fratres vel nepotes. lib. 1. feud. & d. t. 11 § his verò deficientib. ibi fratres cum fratrum præmortuorum filiis lib. 2 F.*

Sed vtrùm in stirpes, an in capita vocentur cum patruis suis prædefunctorum fratrum filii, controversum videtur? Et ex stirpibus hos succedere, statuendum est: ita vt eam portionẽ con-

consequantur; quam eorum parentes, si superstites essent, auferrent. Neq; enim fratres fratri suo vt fratres, neque fratris demortui filii patruo suo vt patruo, sed illi tanquam filii suo patri, & hi tanquam aviatici nepotes suo avo in feudum succedunt. *d. tit. 40. §. 1. vers. si verò. ibi, prædicti fratres vel nepotes per investituram patris & avi in beneficium succedunt. & t. 19. §. si quis miles. ibi, in beneficium patris ipse succedit. lib. 1. F.* † Idque etiam ex eo patescit, quod frater, quando fratri in antiquum succedit feudum, succedere dicitur non in fraternum, sed in paternum feudum; sive pater, sive avus, sive proavus, sive abavus, sive atavus, sive tritavus feudum illud primò acquisierit. *t. 50. in pr. vers. ex latere. & §. paternum. lib. 2. F.* Quemadmodum ergo nepotes avo suo in stirpes succedunt, si cum patruis suis concurrant. *t. 8. in pr. ibi, vel nepotes ex filio, loco sui patris. & d. tit. 19. §. ult. ibi, in beneficium avi in patris vicem succedit. lib. 1. F.* ita quoq; si cum defuncti fratre concurrant alterius fratris prædefuncti filii; hi cum illo in stirpes succedunt: quippe cùm hac in parte jus commune Romanum, *d. Nov. 118. c. 3. & Nov. 127. c. 1.* cōprehēsum, contrario feudorū jure nullibi sit immutatū. *Et ita sentiunt omnes Feudistæ in d. c. 1. de success. fratrum. t. 11. lib. 2. F. Borch. de feud. d. c. 7. part. 2. num. 81. Curt. jun. de feud. part. 3. memb. 3. num. 60. Sonsbec. in consuetud. feud. part. 9. num. 98. Zasius in* 358

Epit. feud. part. 8. num. 17. Duaren. de feud. c. 11. num. 13. Wesenbec. de feud. c. 6. n. 16. Mynsing. cent. 3. obs. 94. Vult. d. lib. 1. c. 9. n. 109. & D. Collega Bocer. cl. 4. disp. 15. th. 27. lit. a.

354 Cæterùm an id, quod modò diximus, fratris filios cum patruo suo in defuncti patrui feudum paternum succedere, non solùm in feudo simpliciter hereditario, sed etiã in feudo, quod est ex pacto & providentia, itemque mixto, i. e. partim hereditario, partim ex pacto & providentiâ, procedat, maior est cõtroversia? Sunt sanè multi, qui vt maximè id concedant in feudo mixto, itemq; absolutè hereditario; negant tamẽ in feudo ex pacto & providentiâ, in quo existimant, filios fratrum cũ patruis suis ad successionem non admitti: siquidem hoc in feudo successio æstimetur non jure hereditario, sed jure sanguinis: vt proinde hæc res non sit metienda regulis successionũ ab intestato, sed proximitate sanguinis, quo frater sine dubio fratri defũcto proximior est, quàm fratris filii. *Bart. in Auth. post fratres. C. de legitimis hered. Alexand. cons. 204. n. 6. vol. 2. & cons. 129. n. 8. vol. 5. Ias. cons. 141. vol. 1. Ruin. consil. 25. n. 23. in fin. & cons. 163. in fin. vol. 3. Covarr. practic. quæst. c. 38. n. 13. Natta cons. 127. & seq. Menoch. consil. 498. num. 19. hos, aliosq; referens Vulteius dict. lib. 1. de feud. cap. 9. num. 109. pag. 572. & seq. ubi istam sententiam veritati theoricæ magis esse consentaneam arbitratur.*

Verùm

Verùm hæc traditio vix, ac ne vix quidem sustineri poterit. Etenim *in prædicto tit. 11. §. his verò deficientibus. lib. 2. feudor.* generaliter dicitur, quòd fratres cum fratrum præmortuorum filiis, ad successionem defuncti fratris in feudo paterno admittantur. † Quo confert 355
& illud: quòd omnes agnati in paternum feudum succedunt, non tam quòd agnati sunt, quàm quòd sunt in numero liberorum, qui ex primo acquirente descendunt. Id quod ex eo quoq; apparet, quòd ipsi agnati in paternum, non agnatitium seu fraternum feudum succedere ubique in libris feudorum dicuntur. Atqui verò liberorum in successione feudi ea conditio est; vt nepotes in vicem & locum sui patris succedant; *d. tit. 8. in pr. & d. tit. 19. §. ult. lib. 1. F.* Unde sequitur, quòd & nepotes ex fratre vnà cum patruis suis demortuo patruo in eius feudum paternum succedant, etiamsi ex pacto & providentia feudũ illud fuerit: quod solum feudum re ipsâ placita feudorum agnoscunt, nõ etiam hereditarium & mixtum feudum, *docente Hartmanno Pistoris li. 2. quæst. jur. q. 1. n. 10. & seqq. Atq; ita sentiunt Bald. cons. 293. vol. 2. Panormit. cons. 85. vol. 1. & cons. 3 n. 4. vol. 2. Aretin. cons. 162. Corneus cons. 24. & cons. 131. volum. 2. & cons. 232. volum. 4 Socin. sen. cons. 252. vol. 2. Brun. cons. 70. & 71. Paris. cons. 3. num. 42. volum. 1. Roland. à Valle cons. 68. n. 29. volum. 1. Tiraquell. de primogen. quæst. 40. num. 20. De-*

cian.consil.28.n.34.vol.1: ubi hanc sententiam veriorem & communiorem esse pronuntiat: quam etiam defendit D. Boceru d.cl.4 disp. 15. th.27. ad lit. b.

356 Porrò illud hîc non omittendum est: quòd collaterales, sive transversi ordinis agnati, in feudum duntaxat antiquum seu paternum, non etiam in feudum noviter acquisitum, succedant. *d. tit. 11. § his verò deficientibus. tit. 14. 15. & 26. in princ. tit. 45. 49. & 50. lib. 2 feudor. tit. 1. §. cùm verò. vers. sin autem unus. tit. 8. §. ult. tit. 12. & tit. 20. lib. 1. feudor. Forster. lib. 8. de successionib. ab intest. cap. 1, num. 3.* Et in tantum agnatus agnato suo defuncto in feudum novum non succedit; vt, licèt cum eo communiter & simul feudum illud acceperit; ad eius tamen portionem non admittatur, *d. tit. 1. §. cùm verò vers. sin autem. & tit. 14. §. si duo fratres lib. 1. feudorum. & t. 12. in princ. lib. 2. F.* sed eiusmodi feudum, vt apertum, ad dominum revertitur, *d. t. 20 lib. 1. F. d. tit. 11. §. his verò vers. si enim Titii. d. tit. 14. d. tit. 15. & d. t. 26. in pr. lib. 2. F.*

357 Enimverò certi sunt casus, quib. etiam novum feudum ad vasalli defuncti agnatos transit. I. est, si pacto investituræ nominatim convenerit, vt frater ad novi feudi fraterni successionem admittatur, *d. t. 1. §. cùm verò. vers. sin autem ibi, nisi hoc nominatim dictum sit. & d. t. 8. §. ult. ibi, nisi hoc fuerit dictum expressim. & d. t. 20. ibi, nisi per investituram, &c. lib. 1. feudor. &*

d. t.

d. tit. 12. ibi, nisi facta fuerit eo pacto investitura. & tit. 18 ibi, ut quamdiu ipsi, &c. juncto versic. ult. lib. 2. feudor. II. Casus est: si vnus fratrum, 358
qui simul habitant, feudum novum ex communibus bonis vtriusque nomine acquisierit, domino conditionem fratrum haud ignorante, *d. tit. 20. ibi, vel nisi beneficium de communibus bonis, &c. lib. 1. feud.* Quòd si verò vnus ex fratribus feudum quidem novum acquisierit, sed non & communi pecuniâ & domini consensu: illo mortuo feudum ipsius ad fratrem alterum non pertinet, sed ad dominum revertitur: tametsi vivo fratre fructus feudi, si simul ipsi fratres habitaverint, communes sint, *per textum in d. tit. 12. § si duo fratres lib. 2. feud. Vult. lib. 1. de feud. cap. 9. num. 106. vers. tertiò, si fratres, &c.* III. Casus est: si duo fratres feu- 359
dum aliquod communiter in hostem domini acquisierint; vt scilicet communibus equis & armis dominum contra hostem juvent, *textus est in d. tit. 20. in fine lib. 1. feudor.* Quòd si verò simpliciter vnus fratrum acquisierit feudum in hoc, vt equis & armis dominum juvet; licèt cum fratre suo equos & arma illa communia habeat: ei tamen sine filiis mortuo, alter frater in feudum illud non succedit: ne fortè dominus alium, quàm quem voluerit, sibi acquirat vasallum, *per text. in d. tit. 12. §. quòd si cum equis. lib. 2. feudorum.* IV. Casus est: si 360

 con-

360 *tit. 12. §. quod si cum equis. lib. 2. feudor.* IV. Ca-
sus est: si consuetudine vel statuto cautum
sit, vt transversales etiam in feudum novum
succedant, *arg. tit. 1. in princ. lib. 2. feudor. & l.*
de quibus. 32. ff. de legibus. Schrader. in tractat.
361 *feud. part. 7. cap. 7. n. 5.* V. & vltimus est casus:
si in investitura novi feudi adjectum fuerit, vt
hoc feudum jure antiqui sive paterni feudi
censeatur. Hac siquidem specie omnes trans-
versales illius, qui feudum acquisivit, in feu-
362 dum succedere, multiplex suadet ratio. Tum
quia natura cuiusque feudi pacto investituræ
immutari potest, *tit. 18. & tit. 48 libr. 2. feudor.*
Tum quia dominus, quando jure paterni feu-
di, novum alicui concedit feudum, jus suum
remittit: quod ei planè liberum & integrum
363 est; † cùm quisq; rei suæ legem dicere possit,
l. in traditionib. 48. ff. de pactis. & l. legem, quam
dixisti. 10. C. eod. & quilibet rei suæ modera-
tor & arbiter intelligatur, *l. in re mandata. 21.*
364 *C. mandati.* † Tum quia donatio mortis causa
ita fieri permittitur, vt nullo casu eius sit re-
petitio: quæ donatio quoad effectum, vt sci-
licet revocari nequeat, perinde habetur, atque
alia quævis donatio inter vivos, *l. si alienam. 13.*
§. 1. & l. ubi ita donatur. 27. ff. de mortis caus. do-
365 *nationib.* † Tum deniq; quia illud etiam, quod
novũ est, pro antiquo haberi potest. *l. quicunq;*
desertum. 7. in pr. ibi, & velut domesticum. & a-
vita successione quæsitum. Cod. de omni agro de-
serto.

serto, &c. lib. 11. D. Bocerus d. class. 4. disp. 15. th. 27. sub lit. g.

Neque in contrarium movet quicquam, quod pactum istud, ut videlicet feudum novum censeatur jure paterni feudi, rei veritatem non immutet, *arg. l. si forte. 8. in fin. ff. de castrens. pecul. l. non nudis. 14. C. de probationib. & l. si donatione. 13. C. de collationib.* Quamvis enim eiuscemodi feudum novum, si rei naturam spectes, reverà antiquum sive paternum feudum non sit: effectum tamen juris si consideres, pro paterno feudo habetur, eademque illius hoc casu qualitas reputatur. *Et ita tradunt Bald. in c. 1. in princ. de alienat. paterni feudi. Præposit. in c. 1. de gradib. succed. in feud. Alexand. consil. 10. lib. 3. consil. 55. num. 17. lib. 4. Matth. de Afflict. decis. Neapol. 282. Paris. consil. 17. lib. 1. quos refert & sequitur Schraderus d. part. 7. cap. 7. num. 5. in fine. item Mynsing. cent. 4. obs. 84 & Gail. lib. 2. obs. 50. aliiq; plures per hunc allegati.* 366

De eo mirabile magnumque Doctorum certamen est: Si duorum pluriumve fratrum filii, numero diversi, soli (nullo patruo vel avunculo superstite) extent: an illi defuncto suo patruo in stirpes, vel in capita succedant? Et in stirpes succedere, tradiderunt *Accursius, Bartolus, Dynus, Angelus, Corneus, Iacobus de Arena, Guilielm. de Cuneo, Franc. de Ramponibus, & Raph. Fulgosius in Auth. cessante. C. de le-* 367

gitimis heredibus, & alibi. Ioan. Andr. ad Speculator. de success. ab intest. § 1 vers. sed an filij, &c. Andr. de Isern. Bald & Martin. Laudens. ad tit. 11. de success. fratr. lib. 2. feudor. Iacob. de S. Georg. in tract. feud. in verb. præsentes & recipientes. num 13. Curt. iunior in tract. feud. part. 3. memb. 3. num. 53. Sonsbecc. de feud. part. 9. nu. 100, & seqq. Ioannes Lignan in Clement. plures. ext. de iure patronat. Ioan. Faber. in §. cæterum. infr. de legitima agnator. success. Guido Papæ decis. 134. incip. sed qualiter, &c. Ruinus consil. 8. in fin. lib. 1. Guilielm. Benedictus in cap. Raynucius. in verb. & uxorem. num. 631. ext. de testament. Stephan. Bertrand. in l. hac edictali. 6. vers. quam observationem. num. 4. Cod. de secund. nupt. Rochus Curtius in tract. de iure patronat. vers. ipse vel is, à quo causam habuit. quæst. 2. Fab. de Grochis in repetit. Auth. novissima. in 5. quæst. quarta quæst. princip. C. de inofficios. testam. Ioan. Oldendorp. in Epitom. de success. ab intest. num. 20. Nicolaus de Vbald. in tract. de success. ab intest. part. 3. num. 2. Anton. Contius lib. sing. de hered. & bonor. poss. pag. 104. & seqq. Cravett. consil. 966. lib. 5. Hippol. Riminald. cons. 31. num. 47. lib. 1. Federicus Scotus consil. 18. libr. 2. Tiraquellus de retraict. lignagier. §. 11. gloss. 12. num. 5. ubi complures Interpretes coacervat, qui ab isthac opinione, utpote communi, in iudicando non discedendum esse autumant. Et eandem naturali rationi & æquitati

consen-

consentaneam esse, *haud obscurè innuit Forsterus libr. 8. de successionib. cap. 3. num. 3. in fine.* Econtrà † verò in proposito themate fratrum filios in capita (etiam in feudis, quippe cùm hic casus expressè feudorum placitis decisus non sit) admittendos esse, non in stirpes, censuerunt *Azo in summa Cod. de legitimis heredibus. num. 7. Iacobus Butrigar. Cynus, Odofredus, Albericus, Castrensis, Obertus de Bobio, & Salicetus in d. Auth. cessante. Cod. de legit. heredibus. Idem Salicetus & Joannes de Monte in Auth. post fratres. Cod. eod. tit. Hostiens. in summa tit. de success. ab intestat. §. viso igitur. colum. ult. Fortunius Garzia in repetit. l. Gallus. 29. §. idem credendum. colum. 19. vers. ex superioribus. ff. de liber. & posthum. Zasius libr. 1. singulor. resp. cap. 7. & in Epit. feud. part. 8. num. 18. & tom. 1. consil. 4. Hotoman. in quæstionib. illustrib. quæst. 14. Covarruv. in Epitom. de success. ab intestat. num. 8. Rebuffus in proœmio Constit. Regiar. gloss. 5. num. 81. Vasquius de success. resol. libr. 2. §. 13. num 33. Ioan. Spiegelius in Lexico juris. in verb. in capita succedere. Cujac. lib. 2. de feud. tit. 11. & consultat. 4. in fin. & in fragment. Ulpian. tit. 26. §. 4. citans ibidem Constantinum Harmenopul. libr. 5. Epitomes. tit. 8. Duarenus in consuetud. feud. capit. 8. numer. 10. & cap. 11. num. 14. Mynsinger. cent. 3. observat. 94. & in §. hoc etiam addendum. numer. 5. infr. de legitima agnator. success. Matu-* 368

Maturinus Montanus de heredib. ab intest. venientib. reg. 29. Grassus in libro commun. opinion. §. successio ab intest. q. 30. num. 4. Cephalus consil. 431. lib. 3. Anton. Tessaur. decis. Pedemont. 162. hosq; referens Fachineus libr. 6. controvers. jur. c. 3. Quibus addendi sunt Wesenbecius ad §. cum filius. num. 6. infr. hoc tit. & cons. 84. vol. 2. Vaudus lib. 1. var. quæstion. q. 24. Borcholt. in tract. de gradib. cap. de success. transversal. pag. 241. & in tract. feud. c. 7. part. 2. num. 29. Donell. lib. 9. Commentar. de jur. civ. c. 4. pag. 405. Arnisæus Exercitat. Instin. 11. th. 12. Schrader. in tract. feud. part. 7. c. 7. num. 16. Bocer. class. 2. disput. 10. th. 46. & class. 4 Disp. 15. th. 29. Hackelmann. illustr. quæst. disp. 18. th. 18. ad lit. b. Iacob. Schegk. in delibat. jur. Disp. 14. th. 58. lit. b. Schurerius in tract. de hereditatib. quæ ab intest. defer. tit. 12. de success. collateral. reg. 3. dilatat. 5. Schneidevvin. hîc in tertio ord. succed. num. 29. Heigius hîc in tertio ord. de success. collateral. num. 20. Vult. hîc num. 44. & lib. 1. Iurispr. Rom. c. 74. num. 17. Bronchorst. cent. 2. assert. 52. edit. 1. Hœnonius Disp. 12. controvers. 11. Roberus Disp. 13. th. 10. Giphanius ad lib. 3. Instit. Disput. 23. th. 44. & ibi in suis Notis Olemannus num. 19. Rittershus. in partit. feudalib. libr. 5. c. 16. q. 9. Ranchin. de success. ab intest. §. 13. num. 14. cum seqq. Plebst. Disp. 4. de jure topico VVürtemb. th. 96. Antonius de Rosell. in tract. de success. ab intest. num. 111. Gœden consil. 68. Matth. Stephani cent.

3. quæst.

3. quæſt. 12. Treutler. vol. 2. Diſput. 16. th. 5. lit. b. Andr. Gerhardi Decad. 11. quæſt. 9. Barter. decad. 5 q. 1. Hartman. Hartmanni pract. obſervat. tit. 32. obſer. 10. Forſter. junior part. 1. diſput. Inſtit. Diſp. 15. th. 9. & noviſſimè VVegnerus Diſp. 9. ad Inſtit. th. 4. ſub lit. d.

Quæ ſententia (quàm & ego juri magis conſonam, magiſquè communem, proindeq; ſemper in judicando ſequendam eſſe, libenter fateor) tot & tantis ſtipata Auctoribus, probatur per luculentos textus *in l. 2. §. 2. ff. de ſuis & legit. heredib. in l. 1. §. fin. ff. ſi pars hereditat. petat. l. penult. in fin. C. de legit. heredib. & in §. hoc etiam. 4. infr. de legitima agnator. ſucceſſ. & apud Vlpianum in fragment. d. tit. 26. §. agnatorum. & apud Cajum lib. 2. Inſtit. tit. 8. §. item ſi moriatur quis, &c.* Qui † textus cùm ju- 369
re Novellarum correcti aut immutari ſpecialiter non ſint: meritò illis ſtandum erit, *argumento l. præcipimus. 32. §. ult. C. de appellationib. & l. ſancimus. 27. ibi, quod enim non mutatur, quare ſtare prohibetur. C. de teſtament.* Quinimò eadem ſententia non difficulter evincitur *ex Novell. 118 c. 3. verſ. hujuſmodi verò privilegium. cum verſ. ſed & ipſis, &c.* ubi Juſtinianus de nepotibus ex fratre, qui cum patruis in ſucceſſione concurrunt, duntaxat loquitur, & diſponit; ut fratrum filii cum patruis in ſtirpes ſuccedant jure repræſentationis. Ergo argumento à contrario ſenſu ducto, ſi fratrum filii

cum

frater defuncti prorsus, neque utrinque, neque ex uno latere tantùm conjunctus superest. Quo casu ut ipsi filii succedant, nullâ patris sui repræsentatione opus habent: & consequenter, cùm ex persona propriâ ad successionem vocentur, ea in capita secundùm jus antiquum dividetur.

Pariter nihil movet *versic. illud palam est. in d. Novell. 118. c. 3.* ex quo liquet, fratrum filios in locum suorum parentum succedere, & patruos atque avunculos defuncti excludere. Nos etenim in illo versamur casu, ubi liberi duorum pluriumve fratrum, defuncto ex utroque latere junctorum, soli existunt. Hi sanè parentes defunctos non repræsentant. At secus est, quando patrui & avunculi (quos patruos & avunculos magnos nominamus) ipsius defuncti existunt. Hîc duorum fratrum liberi repræsentant patres demortuos: & propter repræsentationem in secundo esse gradu finguntur: atque ita defuncti patruos, qui in tertio sunt gradu, excludunt, *d. versic. illud palam, &c.*

Minùs urget generalitas textus *in vers. hujusmodi verò. in d. c. 3.* ubi repræsentationis beneficium, fratrum & sororum filiis in genere tribuitur, sicque satis apertè indicatur, illud ipsis competere, sive sint soli, sive cum patruis succedant. Quia generalitas illa secundùm ea, quæ præcedunt, intelligi debet. Ex præceden-

tibus

tibus autem constat, fratrum filios repræsentare parentes, quando fratres & sorores utrinque defuncto conjuncti conjunctæue extant. Quinetiam ex verbis subsequentibus *in vers. sed & ipsis.* manifestissimum evadit, ipsis fratrum filiis *tunc* hoc beneficium conferri, quando cum propriis thiis, hoc est, patruis, materteris, amitis & avunculis vocantur. Ubi particula *tunc* extremitatem temporis significat, *l. si his legatum. 4. in fin. ff. de condit. & demonstr.* & præcisè successionem in stirpes restringit ad eum casum, quo fratrum filii cum patruis concurrunt. Nec rectè regeritur, Justinianum *in d. vers. sed & ipsis.* hoc velle, non tantùm filios fratrũ, quando soli sunt, succedere in jura suorum parentum; sed tunc etiam, quando simul cum patruis succedunt in successione patrui mortui: idqúe probari ex copulativa illâ, *Et*, quæ sine causa ibi posita non sit, sed emphasim habeat. Siquidem si voluisset Imperator id obtinere solùm in casu, quo cum suis patruis illi succederet, & tunc demùm in locum parentum suorum succedere; non dixisset, *sed & ipsis:* sed dixisset, *ipsis fratrum filiis* (neglectâ copulativâ, *Et*) *tũc hoc beneficiũ conferimus, &c.* Aliâs Justinianus culpandus esset, tanquam superflua scripsisset: cùm idem iam suprà scripserit *in d. vers. hujusmodi, &c.* Hoc, *inquam*, non rectè regeritur. Quandoquidem nihil superflui hic scripsit vel dixit Justinianus; quia

 in d.

cian.consil.28.n.34.vol.1.ubi hanc sententiam veriorem & communiorem esse pronuntiat: quam etiam defendit D. Bocerus d.cl.4 disp. 15. th.27. ad lit. b.

356 Porrò illud hîc non omittendum est: quòd collaterales, sive transversi ordinis agnati, in feudum duntaxat antiquum seu paternum, non etiam in feudum noviter acquisitum, succedant. *d. tit. 11. § his verò deficientibus. tit. 14. 15. & 26. in princ. tit. 45. 49. & 50. lib. 2. feudor. tit. 1. § cùm verò. vers. sin autem unus. tit. 8. §. ult. tit. 12. & tit. 20. lib. 1. feudor. Forster. lib. 8. de successionib. ab intest. cap. 1, num. 3.* Et in tantum agnatus agnato suo defuncto in feudum novum non succedit; vt, licèt cum eo communiter & simul feudum illud acceperit; ad eius tamen portionem non admittatur, *d. tit. 1. §. cùm verò vers. sin autem. & tit. 14. §. si duo fratres lib. 1. feudorum. & t. 12. in princ. lib. 2. F.* sed eiusmodi feudum, vt apertum, ad dominum revertitur, *d. t. 20 lib. 1. F. d. tit. 11. §. his verò vers. si enim Titii. d. tit. 14. d. tit. 15. & d. t. 26. in pr. lib. 2. F.*

357 Enimverò certi sunt casus, quib. etiam novum feudum ad vasalli defuncti agnatos transit. I. est, si pacto investituræ nominatim convenerit, vt frater ad novi feudi fraterni successionem admittatur, *d. t. 1. §. cùm verò. vers. sin autem ibi, nisi hoc nominatim dictum sit. & d. t. 8. §. ult. ibi, nisi hoc fuerit dictum expressim. & d. t. 20. ibi, nisi per investituram, &c. lib. 1. feudor. &*

d. t.

d. tit. 12. ibi, nisi facta fuerit eo pacto investitura. & tit. 18 ibi, ut quamdiu ipsi, &c. juncto versic. ult. lib. 2. feudor. II. Casus est: si vnus fratrum, 34
qui simul habitant, feudum novum ex communibus bonis vtriusque nomine acquisierit, domino conditionem fratrum haud ignorante, *d. tit. 20 ibi, vel nisi beneficium de communibus bonis, &c. lib. 1. feud.* Quòd si verò vnus ex fratribus feudum quidem novum acquisierit, sed non & communi pecuniâ & domini consensu: illo mortuo feudum ipsius ad fratrem alterum non pertinet, sed ad dominum revertitur: tametsi vivo fratre fructus feudi, si simul ipsi fratres habitaverint, communes sint, *per textum in d. tit. 12. § si duo fratres lib. 2. feud. Vult, lib. 1. de feud. cap. 9. num. 106. vers. tertiò, si fratres, &c.* III. Casus est: si duo fratres feu- 35
dum aliquod communiter in hostem domini acquisierint; vt scilicet communibus equis & armis dominum contra hostem juvent, *textus est in d. tit. 20. in fine. lib. 1. feudor.* Quòd si verò simpliciter vnus fratrum acquisierit feudum in hoc, vt equis & armis dominum juvet; licèt cum fratre suo equos & arma illa communia habeat: ei tamen sine filiis mortuo, alter frater in feudum illud non succedit: ne fortè dominus alium, quàm quem voluerit, sibi acquirat vasallum, *per text. in d. tit. 12. §. quòd si cum equis. lib. 2. feudorum.* IV. Casus est: si 36

360 *tit. 12. §. quòd si cum equis. lib. 2. feudor.* IV. Casus est: si consuetudine vel statuto cautum sit, vt transversales etiam in feudum novum succedant, *arg. tit. 1. in princ. lib. 2. feudor. & l. de quibus. 32. ff. de legibus. Schrader. in tractat.*
361 *feud. part. 7. cap. 7. n. 5.* V. & vltimus est casus: si in investitura novi feudi adjectum fuerit, vt hoc feudum jure antiqui sive paterni feudi censeatur. Hac siquidem specie omnes transversales illius, qui feudum acquisivit, in feu-
362 dum succedere, multiplex suadet ratio. Tum quia natura cuiusque feudi pacto investituræ immutari potest, *tit. 18. & tit. 48 libr. 2. feudor.* Tum quia dominus, quando jure paterni feudi, novum alicui concedit feudum, jus suum remittit: quod ei planè liberum & integrum
363 est: † cùm quisq; rei suæ legem dicere possit, *l. in traditionib. 48. ff. de pactis. & l. legem, quam dixisti. 10. C. eod.* & quilibet rei suæ moderator & arbiter intelligatur, *l. in re mandata. 21.*
364 *C. mandati.* † Tum quia donatio mortis causa ita fieri permittitur, vt nullo casu eius sit repetitio: quæ donatio quoad effectum, vt scilicet revocari nequeat, perinde habetur, atque alia quævis donatio inter vivos, *l. si alienam. 13. § 1. & l. ubi ita donatur. 27. ff. de mortis caus. do-*
365 *nationib.* † Tum deniq; quia illud etiam, quod novũ est, pro antiquo haberi potest. *l. quicunq; desertum. 7. in pr. ibi, & velut domesticum. & avita successione quæsitum. Cod. de omni agro deserto.*

ferto, &c. lib. 11. D. Bocerus d. class. 4. disp. 15. th. 27. sub lit. g.

Neque in contrarium movet quicquam, quod pactum istud, ut videlicet feudum novum censeatur jure paterni feudi, rei veritatem non immutet, *arg. l. si fortè. 8. in fin. ff. de castrens. pecul. l. non nudis. 14. C. de probationib. & l. si donatione. 13. C. de collationib.* Quamvis enim eiuscemodi feudum novum, si rei naturam spectes, reverà antiquum sive paternum feudum non sit: effectum tamen juris si consideres, pro paterno feudo habetur, eademque illius hoc casu qualitas reputatur. *Et ita tradunt Bald. in c. 1. in princ. de alienat. paterni feudi. Præposit. in c. 1. de gradib. succed. in feud. Alexand. consil. 10. lib. 3. consil. 55. num. 17. lib. 4. Matth. de Afflict. decis. Neapol. 282. Paris. consil. 17. lib. 1. quos refert & sequitur Schraderus d. part. 7. cap. 7. num. 5. in fine. item Mynsing. cent. 4. obs. 84. & Gail. lib. 2. obs. 50. aliiq. plures per hunc allegati.* 366

De eo mirabile magnumque Doctorum certamen est: Si duorum pluriumve fratrum filii, numero diversi, soli (nullo patruo vel avunculo superstite) extent: an illi defuncto suo patruo in stirpes, vel in capita succedant? Et in stirpes succedere, tradiderunt *Accursius, Bartolus, Dynus, Angelus, Corneus, Iacobus de Arena, Guilielm. de Cuneo, Franc. de Ramponibus, & Raph. Fulgosius in Auth. cessante. C. de legitimis* 367

gitimis heredibus, & alibi. Ioan. Andr. ad Speculator. de success. ab intest. § 1 vers. sed an filij, &c. Andr. de Isern. Bald & Martin. Laudens. ad tit. 11. de success. fratr lib. 2. feudor. Iacob. de S. Georg. in tract. feud. in verb. præsentes & recipientes. num 13. Curt. junior in tract. feud. part. 3. memb. 3. num. 53. Sonsbecc. de feud part. 9. nu. 100, & seqq. Ioannes Lignan in Clement. plures. ext. de jure patronat. Ioan. Faber. in §. cæterum. instr. de legitima agnator success. Guido Papæ decis. 134. incip. sed qualiter, &c. Ruinus consil. 8. in fin. lib. 1. Guilielm. Benedictus in cap. Raynucius. in verb. & uxorem. num. 631. ext de testament. Stephan. Bertrand. in l. hac edictali. 6. vers. quam observationem. num. 4 Cod. de secund. nupt. Rochus Curtius in tract. de jure patronat. vers. ipse vel is, à quo causam habuit. quæst. 2. Fab. de Grochis in repetit. Auth. novissima. in 5. quæst. quarta quæst. princip. C. de inofficios. testam. Ioan. Oldendorp. in Epitom. de success. ab intest. num. 20. Nicolaus de Ubald. in tract. de success. ab intest. part 3. num 2. Anton. Contius lib sing. de hered. & bonor. poss. pag. 104. & seqq. Cravett. consil. 966. lib. 5. Hippol. Riminald. cons. 31. num. 47. lib. 1. Federicus Scotus consil. 18. libr. 2. Tiraquellus de retraict. lignagier. §. 11. gloss. 12. num. 5. ubi complures Interpretes coacervat, qui ab isthac opinione, utpote communi, in judicando non discedendum esse autumant. Et eandem naturali rationi & æquitati consen-

conſentaneam eſſe, haud obſcurè innuit Forſterus libr. 8. de ſucceſſionib. cap. 3. num. 3. in fine.

Econtrà † verò in propoſito themate fratrum filios in capita (etiam in feudis, quippe cùm hic caſus expreſſè feudorum placitis deciſus non ſit) admittendos eſſe, non in ſtirpes, cenſuerunt *Azo in ſumma Cod. de legitimis heredibus. num. 7. Iacobus Butrigar. Cynus, Odofredus, Albericus, Caſtrenſis, Obertus de Bobio, & Salicetus in d. Auth. ceſſante. Cod. de legit. heredibus. Idem Salicetus & Joannes de Monte in Auth. poſt fratres. Cod. eod. tit. Hoſtienſ. in ſumma tit. de ſucceſſ. ab inteſtat. §. viſo igitur. colum. ult. Fortunius Garzia in repetit. l. Gallus. 29. § idem credendum. colum. 19. verſ. ex ſuperioribus. ff. de liber. & poſthum. Zaſius libr. 1. ſingulor reſp. cap. 7. & in Epit. feud. part. 8. num. 18. & tom. 1. conſil. 4. Hotoman. in quæſtionib. illuſtrib. quaſt. 14. Covarruv. in Epitom. de ſucceſſ. ab inteſtat. num. 8. Rebuffus in proœmio Conſtit. Regiar. gloſſ. 5. num. 81. Vaſquius de ſucceſſ. reſol. libr. 2. §. 13. num 33. Ioan. Spiegelius in Lexico juris. in verb. in capita ſuccedere. Cujac. lib. 2. de feud. tit. 11. & conſultat. 4. in fin. & in fragment. Ulpian. tit. 26. §. 4. citans ibidem Conſtantinum Harmenopul. libr. 5. Epitomes. tit. 8. Duarenus in conſuetud. feud. capit. 8. numer. 10. & cap. 11. num. 14. Mynſinger. cent. 3. obſervat. 94. & in §. hoc etiam addendum. numer. 5. infr. de legitima agnator. ſucceſſ.* 161

Matu-

Maturinus Montanus de heredib. ab intest. venientib. reg. 29. Grassus in libro commun. opinion. §. successio ab intest. q. 30. num. 4. Cephalus consil. 431. lib. 3. Anton. Tessaur. decis. Pedemont. 162. hosq; referens Fachineus libr. 6. controvers. jur. c. 3. Quibus addendi sunt Wesenbecius ad §. cùm filius. num. 6. infr. hoc tit. & cons. 84. vol. 2. Vaudus lib. 1. var. quæstion. q. 24. Borcholt. in tract. de gradib. cap. de success. transversal. pag. 241. & in tract. feud. c. 7. part. 2. num. 29. Donell. lib. 9. Commentar. de jur. civ. c. 4. pag. 405. Arnmæus Exercitat. Iustin. 11. th. 12. Schrader. in tract. feud. part. 7. c. 7. num. 16. Bocer. class. 2. disput. 10. th. 46. & class. 4 Disp. 15. th. 29. Hackelmann. illustr. quæst. disp. 18. th. 18. ad lit. b. Iacob. Schegk. in delibat. jur. Disp. 14. th. 58. lit. b. Schurerius in tract. de hereditatib. quæ ab intest. defer. tit. 12. de success. collateral. reg. 3. dilatat. 5. Schneidevvin. hîc in tertio ord. succed. num. 29. Heigius hîc in tertio ord. de success. collateral. num. 20. Vult. hîc num. 44. & lib. 1. Iurispr. Rom. c. 74. num. 17. Bronchorst. cent. 2. assert. 52. edit. 1. Hœnonius Disp. 12. controvers. 11. Roberus Disp. 13. th. 10. Giphanius ad lib. 3. Instit. Disput. 23. th. 44. & ibi in suis Notis Olemannus num. 19. Rittershus. in partit. feudalib. libr. 5. c. 16. q. 9. Ranchin. de success. ab intest. §. 13. num. 14. cum seqq. Plebst. Disp. 4. de jure topico VVürtemb. th. 96. Antonius de Rosell. in tract. de success. ab intest. num. 111. Gœden consil. 68. Matth. Stephani cent.

3. quæst.

3. quæst.12. Treutler.vol.2. Disput.16.th.5. lit.b. Andr. Gerhardi Decad. 11. quæst.9. Barter. decad.5 q.1. Hartman. Hartmanni pract. observat. tit. 32. obser. 10. Forster. junior part.1. disput. Instit. Disp. 15. th. 9. & novissimè VVegnerus Disp. 9. ad Instit. th. 4. sub lit. d.

Quæ sententia (quam & ego juri magis consonam, magisque communem, proindeq; semper in judicando sequendam esse, libenter fateor) tot & tantis stipata Auctoribus, probatur per luculentos textus *in l. 2. §. 2. ff. de suis & legit. heredib. in l. 1. §. fin. ff. si pars hereditat. petat. l. penult. in fin. C. de legit. heredib. & in §. hoc etiam. 4. infr. de legitima agnator. success. & apud Ulpianum in fragment. d. tit. 26. §. agnatorum. & apud Cajum lib. 2. Instit. tit. 8. §. item si moriatur quis, &c.* Qui † textus cùm jure Novellarum correcti aut immutati specialiter non sint: meritò illis standum erit, *argumento l. præcipimus. 32. §. ult. C. de appellationib. & l. sancimus. 27. ibi, quod enim non mutatur, quare stare prohibetur. C. de testament.* Quinimò eadem sententia non difficulter evincitur *ex Novell. 118 c. 3. vers. hujusmodi verò privilegium. cum vers. sed & ipsis, &c.* ubi Justinianus de nepotibus ex fratre, qui cum patruis in successione concurrunt, duntaxat loquitur, & disponit; ut fratrum filii cum patruis in stirpes succedant jure repræsentationis. Ergo argumento à contrario sensu ducto, si fratrum filii 369

cum

eum patruis non concurrant, sed soli existant: in capita, non in stirpes, patruo defuncto succedent, *arg. l. 1. ibi, hujus rei fortissimum. ff. de offic. eius, cui mand. est jurisd. l. si procuratorem. 8. § si ignorantes. 7. juncto §. seq. vers. igitur. ff. mandati. & l. qui testamento. 20. §. mulier. 6. ff. de testament. qui testam. fac. poss.* Idem praeterea suadere videtur ratio illa solidissima: Hereditas inter eos, † qui pari gradu distant, pariter aequaliterq; partienda est, *d. l. 2. §. haec hereditas. 2. ff. de suis & legit. hered.* Cùm igitur fratrum filii pari gradu a patruo distent: aequaliter quoque, sicque in capita, & secundùm numerum personarum, hereditatem inter se distribuent. Adde, quòd tum demũ divisioni in stirpes locus est, cùm ad eos hereditas defertur, qui è defuncti stirpe, id est, sobole ac progenie sunt: veluti † cùm avi hereditas ad eius nepotes aut pronepotes defertur, *§. cum filius. 6. infr. hoc tit.* Fratris autem filii ex patrui stirpe ac progenie non sunt. Ideóque absurdum est, hereditatem eius dici posse in stirpes dividi. Hancque decisionem non solùm Galliae Parlamenta receperunt, *teste Hotomano d. quaest. 14.* sed & Caroli V. Imp. constitutio Germanica, *in Comitiis Spirensibus Anno 1529. promulgata*, expresse confirmavit. Eandem quoque sequitur & comprobat jus nostrum Ducale VVürtembergicum *part. 4. tit.* von der Zwerchlini. §. Ferners ordnen und setzen wir/ etc. *pag. 375.*

170 (margin, beside "tas inter eos")

Huic

Huic ita stabilitæ assertioni minimè adversatur *d. Novell. 118. c. 3. vers. si autem defuncto.* ubi dicitur, fratres & fratrum filios in hereditate patrui succedere in stirpes. Nam tum demum fratrum filii in stirpes succedunt, quando unà cum suis patruis & avunculis ad hereditatem patrui vocantur. Hoc siquidem casu fratrum filios beneficio repræsentationis succedere non dubium est: cuius repræsentationis hic perhibetur effectus, ut divisionem in stirpes inducat. Nostra autem quæstio est, cùm soli patrueles seu fratrum filii inter se patruo succedunt: quâ specie jure proprio, & ex sua persona, non alieno beneficio succedere censentur: proindeqúe in capita hereditas dividenda venit.

Nec obstat textus *in vers. unde consequent. d. cap. 3.* ubi habetur, fratris filios patruo, ex altero latere defuncto conjuncto, præferri: atque adeò filios fratrum, utrinque defuncto conjunctorum, patruo jure repræsentationis, sicque in stirpes succedere. Facilè enim conceditur, eo in casu filios fratrum in stirpes succedere: quia jure repræsentationis patris sui demortui succedunt: alioqui fratres defuncti, ex uno latere tantùm conjunctum, unoque gradu præcedentem, excludere non possent. Et iste casus novus atq; singularis est, de quo hîc non agitur. Verùm nostra disquisitio est, quando soli extant filii fratrũ: & nullus frater

frater defuncti prorsus, neque utrinque, nequè ex uno latere tantùm conjunctus superest. Quo casu ut ipsi filii succedant, nullâ patris sui repræsentatione opus habent: & consequenter, cùm ex persona propriâ ad successionem vocentur, ea in capita secundùm jus antiquum dividetur.

Pariter nihil movet *versic. illud palam est. in d. Novell. 118. c. 3.* ex quo liquet, fratrum filios in locum suorum parentum succedere, & patruos atque avunculos defuncti excludere. Nos etenim in illo versamur casu, ubi liberi duorum pluriumve fratrum, defuncto ex utroque latere junctorum, soli existunt. Hi sanè parentes defunctos non repræsentant. At secus est, quando patrui & avunculi (quos patruos & avunculos magnos nominamus) ipsius defuncti existunt. Hic duorum fratrum liberi repræsentant patres demortuos: & propter repræsentationem in secundo esse gradu finguntur: atque ità defuncti patruos, qui in tertio sunt gradu, excludunt, *d. versic. illud palam, &c.*

Minùs urget generalitas textus *in vers. hujusmodi verò. in d. c. 3.* ubi repræsentationis beneficium, fratrum & sororum filiis in generè tribuitur, sicque satis apertè indicatur, illud ipsis competere, sive sint soli, sive cum patruis succedant. Quia generalitas illa secundùm ea, quæ præcedunt, intelligi debet. Ex præceden-

tibus

tibus autem constat, fratrum filios repræsentare parentes, quando fratres & sorores utrinque defuncto conjuncti conjunctæúe extant. Quinetiam ex verbis subsequentibus *in vers. sed & ipsis.* manifestissimum evadit, ipsis fratrum filiis *tunc* hoc beneficium conferri, quando cum propriis thiis, hoc est, patruis, materteris, amitis & avunculis vocantur. Ubi particula *tunc* extremitatem temporis significat, 371
l. si his legatum. 4. in fin. ff. de condit. & demonstr. & præcisè successionem in stirpes restringit ad eum casum, quo fratrum filii cum patruis concurrunt. Nec rectè regeritur, Justinianum *in d. vers. sed & ipsis.* hoc velle, non tantùm filios fratrũ, quando soli sunt, succedere in jura suorum parentum; sed tunc etiam, quando simul cum patruis succedunt in successione patrui mortui: idqúe probari ex copulativa illâ, *Et*, quæ sine causa ibi posita non sit, sed emphasim habeat. Siquidem si voluisset Imperator id obtinere solùm in casu, quo cum suis patruis illi succederet, & tunc demùm in locum parentum suorum succedere; non dixisset, *sed & ipsis:* sed dixisset, *ipsis fratrum filiis* (neglectâ copulativâ, *Et*) *tũc hoc beneficiũ conferimus, &c.* Aliâs Justinianus culpandus esset, tanquam superflua scripsisset: cùm idem iam suprà scripserit *in d. vers. hujusmodi, &c.* Hoc, *inquam*, non rectè regeritur. Quandoquidem nihil superflui hic scripsit vel dixit Justinianus: quia

in d. vers. hujusmodi. hoc ipse statuit, ut hujusmodi privilegium solis filiis fratrum, & non ulterioribus, concedatur. At *in vers. sed & ipsis.* aliud statuit, ut nempe ipsis quoq; fratrum filiis tunc illud competat beneficium, cùm ad successionem cum patruis vocātur. Et sic cùm diversa utrobiq; statuerit: nō potest superfluus videri. Quod verò dictionem illam, *et*, attinet: ea non malè posita est in hoc sensu; quoniam hoc vult Imperator, solis fratrum filiis privilegium illud cōpetere, & non aliis: sed & ipsis tunc solùm competere, quando ad successionem cum propriis patruis vocantur. Quo sermone beneficiū illud, quod antea videri posset absolutè filiis fratrum competere, ad certas personas, & ad certum casum restringit. Qui enim successionē in patris locum tribuit solùm tunc, cùm succedunt fratrum filii cum superiore gradu sive patruis suis: apertè iis, qui cum aliorum fratrum filiis pari gradu succedunt, denegat, *arg. praallegata l. 1. vers. hujus rei. ff. de offic. ejus, cui mandata est jurisd. & similium.*

874 Rursus non refragatur §. *si verò neq; fratres. in d. Novell. 118. c. 3.* ibi cùm tradatur, successionem in capita post fratres demum, & fratrum liberos admitti: ex eo inferri videtur, quamdiu vel fratres, vel fratrum liberi extant, non in capita, sed in stirpes succedi. Nam illic Justinianus quidem constituit, vocari cognatos in capita hac conditione, si defunctus neque fratres,

fratres, neque fratrum filios reliquerit: sed disertè addit, *sicut diximus*. Qua adjectione de filiis fratrum omnem dubitationem sustulit. Declarat quippe eâ adjectione, se non loqui de his separatim inter se & solis succedentibus: sed succedentibus unà & conjunctim cum fratribus defuncti. De illis enim hactenus dixerat, ut eos vocaret solùm cum defuncti fratribus. Cæterùm quid juris esset, si soli fratrum filii existerent, nec ad alterius exclusionem venirent: nullibi *in d. Nov. 118.* exposuit: proindeq; istũ casum dispositioni juris veteris reliquit, *d. l. præcipimus. 32. §. ult. C. de appellationibus.*

Nihil insuper resistit, quòd Justinianus *in d. §. si verò neq; fratres.* nihil novi constituisse videatur, si duorum fratrum liberos in capita succedere dicamus. Etsi enim Imp. Justinianus eà in parte nihil novi sancivit: inutilis tamen propterea constitutio non fuit. Ex ea siquidem perspicere licet, quid idem Imperator juris antiqui aliis in articulis abrogaverit, & quid juri antiquo convenienter statuerit. Neque verò ulla necessitas est, ut per novam constitutionem jura vetera omnia correcta esse putentur: sed satis est, si in aliquibus correcta, in aliquibus declarata, in aliquibus etiam confirmata fuerint, *docente Fachineo d. lib. 6. controvers. jur. c. 3. in fine.*

Similiter non repugnat nostræ sententiæ, 371

quòd fratrum filii avo in stirpes succedant, §. *cum filius. 6. infrà hoc tit.* Eo namque casu avi hereditatem illi nomine alieno consequūtur, quasi à suo patre transmissam: qui etiam vivo avo quodammodo dominus fuit bonorum patris, §. *sui autem. 2. vers. sed sui quidem. s. de hered. qual. & differ. l. in suis. 11. ff. de liber. & posthum. heredib. instit.* ut non tam hereditatem dividere, quàm liberam eius administrationem consequi videantur. Sed diversum est, cùm fratrum filii patruo succedunt: quippe cùm pater eorum in bonis fratris defuncti nullum omnino jus habuerit.

376 Denique nihil negocii facessit, quod objicitur; absurdum esse, unius & eiusdem hominis hereditatem modò in stirpes, modò in capita dividi. Etenim negatur, absurdum esse, unius eiusdemque hominis hereditatem variè, pro casuum & personarum varietate, dividi; hoc est, modò in stirpes, modò in capita. Nam etiam antiquo & perpetuo jure, cuius hominis hereditas, si ex duobus filiis nepotes succedebant, in stirpes dividebatur: eiusdem hereditas, si fratrum filii, & *(ut vulgus loquitur)* ex fratribus nepotes succedebant, in capita dividebatur, *l. 1. §. si filiis. & seqq. l. 2. §. 2. ff. de suis & legitimis heredib. l. Papinianus. 8. § quoniam. ff. de inoffic. testament. Hotoman. d. quaest. illustr. 14 ad finem.*

377 Quemadmodum autem duorum fratrum liberi,

liberi, cùm soli sunt, patruo suo in capita succedunt, *ut ad longum hactenus explicatum est:* ita iidem patruo suo magno succedere non malè dicuntur: cùm utrobique eadem militet ratio: quòd scilicet jure & nomine proprio, tanquam proximiores, non jure repræsentationis, ad successionem veniant. Atque ita in quadam facti specie responsum fuisse, testatur Joannes Borcholt, *d. tractat. feud. cap. 7. part. 2. num. 83. quam refert & probat D. Bocerus class. 4. Disput. 15. sub thes. 29. in fine.*

Sanè fratres legitimi tantùm, tum demum mutuo successionis jure utuntur, cùm ab aliquo ascendentium sunt adoptati, *l. penultim. §. & ideo. Cod. de adoptionibus. Forster. libr. 8. de successionib. cap. 14. num. 3. Schneidevvin hîc in tertio ord. succed. num. 41. & Heigius in tert. ord. de success. collateral. num. 37.* Naturales tantùm, nec non spurii, ab uno eodemque procreati, diversas autem matres nacti, jus hereditatis mutuæ non habent: licèt de illis, qui eâdem matre editi sunt, aliud sit statuendum, *§. vulgò. infr. de success. cognator. l. 2. & l. si spurius. 4. ff. unde cognati. Didac. Covarruv. in Epitom. in quart. libr. Decretal. part. 2. cap. 8. §. 5. num. 19.* Ex coitu tandem legibus damnato natis, sibi invicem succedere nullo jure permittitur, *Auth. ex complexu. Cod. de incest. & inutilibus nupt. Novell. 74. cap. ultim. & Novell. 89. c. ult. Forster. d. lib. 8. de success. c. 13.* 378

179 Quòd si porrò defunctus fratres sororesúe utrinque copulatos copulatasúe non reliquit, nec etiam eorundem liberos: ad hereditatem eius ex altero tantùm parente juncti, seclusis patruis, avunculis, & aliis similibus, haud dubiè admittuntur, *Auth. post fratres autem. C. de legit. heredib. Novell. 118 c. 3. vers. his autem non existentibus, &c. Schneidevvin. hîc in tertio ordine succedendi. n. 20. Oliver. de success. ab intest. n. 88. vers. non existentibus autem fratrib. &c.* Quod & jure nostro Würtembergico procedit. *part. 4. tit.* von der Zwerchlini. § Wo aber der Abgestorben, *pag. 376. & seq.* Hinc † si fra-

180 trum filii ex uno latere, & nepos ex duplici vinculo concurrant: illi soli, hoc excluso, heredes erunt, *d. Novell. 118. cap. 3. §. si verò neq; fratres. & d. Auth. post fratres. ibiq; Dd. Cod. de legit. heredib.* Quod tamen jure Würtembergico non æquè est receptum. Siquidem eo jure omnes fratres, fratrumque filii ex uno latere, & nepos (non itidem pronepos) ex duplici copulâ, simul ad hereditatem vocantur, *d. tit.* von der Zwerchlini. §. Wann aber der Abgestorben ein Bruder / etc. *pag. 378. juncto* §. Sonsten aber. *pag. 380. Plebst. disput. 4. de jure Topico Würtemb. th. 101. & seq.*

181 At quid pronunciandum, si defunctus fratrem consanguineum, hoc est, ex eodem patre progenitum, itemque fratrem uterinum, id est, ex eadem matre natum reliquerit? Hac specie

ſpecie utrumque fratrem ad defuncti fratris hereditatem vocari, frequentiùs placuit: ita tamen, ut conſanguineus ſolus habeat bona à patre; uterinus contrà à matre quæſita: in reliquis bonis communiter partis, ex æquo admittantur. Et huic pronunciato fundamentum ſatis ſolidum poſitum eſt *in l. de emancipatis 13. §. cùm enim. verſ. exceptis. Cod. de legitimis heredibus.* Quæ lex cùm jure noviſſimò non reperiatur nominatim & expreſsè correcta aut mutata, cur ſtare prohibeatur? *argum. l. ſancimus. 27. Cod. de teſtament. & l. præcipimus 32. in fin. Cod. de appellationibus. & l. unic. ibi, leges legibus concordare promptum eſt. Cod. de inofficioſis dotibus.* Unde vulgò, & quidem non inſcitè, dici ſolet: paterna paternis, materna maternis deferri. Eamque concordibus calculis ſententiam comprobarunt *Accurſius in d. Auth. poſt fratres. ſuper verb. filij eorum. Cod. de legit. heredibus. & in Auth. itaq; mortuo. in verb. ex utroq; parente. ibiq; Bartol. Cod. communia de ſucceſſionibus. Idem Accurſ. in Novell. 84. cap. 1. §. 1 in verb. meliores, & ibidem Cujacius, Azo in ſumma Cod. de legitimis heredibus. num. 9. Dynus Mugellanus in tractat. de ſucceſſ. ab inteſtat. numer. 17. Rolandinus Paſſagerius in tractat. de ſucceſſ. ab inteſtat. num. 20. Cynus Piſtorienſ. in eod. tractat. part. 3. num. 8. & 9. Matthæſyllanus in tract.*

de success. ab intest. 2. art. princ. num. 8. Angel. Aretin. num. 5. & Ioh. Faber. n. 2. in §. si plures. infr. de legit. agnator. success. & idem Faber in Breviario Cod. ad d. Auth. itaq; C. de legit. heredib pag. 306. Ioh. Petr. Ferrar. Practicus in forma libelli, pro hereditate ab intestato delata. in verb nullisq; superstitib. ex eo liberis. n. 29. Hartmann. Hartmanni lib. 2. pract. observ. tit. 43. obs. 3. n. 13. Ant. Gabrielius Rom. com. concl. lib. 4. tit. de success. ab intest. 9. concl. 3. n 3. & 4. Iason in l. post dotem. 41. n. 106. & seq. ff. solut. matr. Alexand. consil. 5. incip. consideratis. col. 2. vers. sed haec confirmo. lib. 6. Ranchin. de success. ab intest. §. 13. n. 8. Tiraquell. de retraict. lign. §. 14. gloss. 2. n. 4. Bertachin. in suo Rerpertorio. in verb. fratres uterini, &c. Covarruv. in Epitom. de successionib. ab intest. n. 8. vers. tertiò, &c. Grassus in lib. recept. sentent. q. 32. n. 1. Schurpff. cons. 91. cent. 1. Donell. lib. 9. Comment. de jure civ. c. 4. p. 405. D. Bocer. class. 2. disp. 10. th. 44. Forster. lib. 8. de successionib. c. 8. n. 2. & 4 Petr. Greg. Tholosan. in syntag. jur. par. 3. lib. 45. c. 11. n. 7. Borcholt. in tract. de gradib. cap de success. transversal. pag. 244. Vultejus hîc n. 45. & Heigius in tert. ord. de success. collateral. num. 32. Quorum Doctorum tam veterum, quàm novorum, eorumquè gravissimorum traditioni meritò etiã subscripsit Collegium Juridicum Altorfinum, *Respons. 17.* Et quamvis non desint ex Interpretibus, qui contrariæ opinioni patrocinantur, sicquè nullam in præsen-

præsenti casu bonorum separationem instituendam esse contendunt: quorum antesignanus perhibetur Placentinus *Glossator, quem sequitur Raynerius de Forolivio, Baldus, Salicetus, Fulgosius & Corneus in dict. Auth. itaq. C. commun. de successionib. & novissimè Fachineus libr. 6. controversiar. jur. cap. 5. nec non D. Nicolaus Varenbülerus, Collega olim meus honorandus, in consilio quodam inter Altorfina relato. 16. huncq; laudans Plebst d. disput. 4. de jure Top. Wirttemb. th. 103.* † attamen cùm nostra decisio non solùm manifesto juris textu, eoque nondum specialiter correcto (neque enim *per Novell. 118. cap. 3. generaliter & indistinctè loquentem* correctio, quæ per se odiosa adeoque vitanda est, induci potest vel debet: cùm in correctione specialis expressio desideretur, *d. l. præcipimus. 32. §. ult. ibi, specialiter non videtur expressum. Cod. de appellat.* & omissum à Justiniano, pro omisso habendum sit. *l. si cùm dotem. 22. in princ. & l. si verò. 64. §. de viro. 9. ff. solut. matrim. l. commodissimè. 10. ff. de liber. & posthumis. cum similibus.*) corroborata sit: verùm etiam communem applausum meruerit, ut vel ipsi adversariæ opinionis defensores fatentur & agnoscunt: eò minus de veritate illius quisquam dubitare poterit. Ea † namque opinio verior præsumitur, quæ à maiori Dd. parte recipitur & approbatur. *l. 1. in princ. ibi, sanè crebrior apud veteres opinio*

382 383 384

est. ff. de officio quæstor. l. 4 in princ. ibi, & generaliter omnes opinantur. ff. de his, qui not. infam. l. ita vulneratus. 51. in princ. ibi, dicitur vulgò. ff. ad L. Aquil. l. quæsitum. 12. §. sed si fundus. 27. ibi, quam sententiam quotidiè increscere & invalescere videmus ff. de instruct. vel instrum. legat. Bartol. in l. ult. C. de pœn. jud. qui malè judic. Stephan. de Federicis in tract. de interpret. jur. part. ult. num. 118. Alexander consil. 7. n. 10. lib. 4. & cons. 19. n. 13 lib. 7. Decius cons. 480. Thomas Ferratius in tract. cautelar. cautel. 31. Alciat. in tract. de præsumpt. reg. 1. præsumpt. 51. nu. 1. Nevizan. lib. 5 sylvæ nuptial. num. 1. Martinus Navarrus in manuali confessor. cap. 27. nu. 287. & Ioannes Baptista Asin. in praxi de ordine ju-
185 *dicior. §. ult. cap. ult. num. 1.* † Quò pertinet, quòd communis Dd. opinio vim consuetudinis obtinere dicitur, *secundùm Bald. in cap. ne innitaris. ext. de constitut. & Menochium de præsumptionibus. libro 2 præsumpt. 71. num. 3. ubi ea de re explicatiùs dissertat.* Denique hæc nostra sententia, quæ bonorum paternorum & maternorum separationem inter fratres consanguineos & vterinos inducit, non modò ab vsu & observantiâ viridi non dissentit, *ut testatur d. Responsum Altorfinum. 17. ad fin. & Ranchinus d. §. 13. n. 8. in fine.* verùm etiam in summo Consistorio nostro Wirtembergico, nec non in Facultate Juridica Tubingensi, quamdiu ego quidẽ cum aliis Dominis meis Collegis ei interfui, in illiusmodi controversia

decidendâ, exactè & notoriè hactenus obseruata fuit; ita vt mirum sit, quosdam ex dissentientibus scribere non vereri; isthanc bonorũ distinctionem hodie nõ tam jure, quàm moribus & vsu antiquatam ac abrogatam esse.

Huius loci propria & hæc quæstio est: an fratres vtrinq; coniuncti excludant fratres ex altero duntaxat parente junctos, in successione nepotis ex fratre prædefuncto? Et non excludere, sed simul omnes admitti, docuit primò omnium Bartolus *in l. post consanguineos. 2. §. legitima. 4. ff. de suis & legit. heredib. quem secuti sunt Curtius junior cons. 46. col. 2. Antonius de Rosell. in tract. de success. ab intest. num. 154. & seqq. Corneus in Auth. post fratres. col. 22. C. de legit. heredib. Rubeus consil. 102. Covarruv. in epitom. de success. ab intest. n. 9. Nicol. de Vbald. in tract. de success. ab intest. part. 3. n. 6. Bercholt in tract. de gradib. c. de success. transuersal. pag. 247. & seqq. Schneidevvin. hîc in tertio ord. succed. n. 34. Cuiac. consultat. 4. & Ranch. in Comm. de success. ab intest. §. 13. n. 18.* Ratio autem, cur frater consanguineus, & frater germanus ad successionem nepotis ex fratre præmortuo simul admittantur, hæc redditur, quia frater cõsanguineus & germanus in vno eodemq; gradu existunt. Neq; hîc duplicitas vinculi quicq̃ operatur: sed sola cognatio, proximitas & paritas gradus spectatur: h. e. non attenditur, quòd frater germanus ipsius defuncti patri ex 288

vtro-

vtroque parente; consanguineus verò ex altero tantùm conjungitur. Nam ille respectus tunc habetur, quando de hereditate & successione defuncti fratris aut patrui agitur. Secus est, quando de successione nepotis, aut quâ aliâ, tractatur. Tunc enim omnes ex latere sive ex transverso juncti, secundùm gradus prærogativam, ad hereditatem veniunt; ita vt perpetuâ lege priores in gradu, potiores sint in successione: pares verò in gradu, pariter quoque & in viriles portiones succedant, *Novell. 118 c. 3. §. si verò & Auth. post fratres. C de legitimis heredibus.* Fürstl. Württembergisch Landtrecht. *p. 4. tit.* Von der Zwerch-Lini. §. Fernners wa die abgestorben. *&c. pag. 380.*

387 Est & alia huic admodùm affinis quæstio: vtrùm frater patruelis, sive consobrinus vtrinque conjunctus, præferatur defuncti patruo aut avunculo, ex vno latere coniuncto? Pone: erant tres fratres, Titius, Sempronius, Caius. Titius & Sempronius ex primo matrimonio procreati, & sic vtrinque conjuncti: Caius ex secundo, sicque ex vno tantùm latere iis junctus. Titius decessit vno superstite filio; Sempronius itidem altero filio, qui postea intestatus mortuus est, superstitibus fratre patrueli, & patruo Caio, ex vno duntaxat latere copulato. Quæritur de legitima successione inter hunc patruum & fratrem patruelem: Caius patru-

patruus vult succedere solus, tanquam proximior, excluso consobrino, tanquam remotiori; cùm sit in quarto gradu. Ex adverso contendit consobrinus, se solùm legibus vocari, cùm sit vtrinque coniunctus, & patruo potiorem esse, qui defunctum ex vno tantùm latere contingat. Quid juris? Patruum præferri consobrino, eumque excludere verius est: cùm ipse patruus in tertio sit gradu, consobrinus in quarto. *§. 3. & 4. infr. de gradib. cognat. l. 1. §. tertio gradu. 5. & §. seq. l. Jurisconsultus. 10. §. tertio gradu. 14. & §. seq ff. de gradib. & affinib.* Coniunctio siquidem ex vtroque latere *(ut paulò antè monitum)* in successionibus ab intestato tunc demum attenditur, cùm fratribus aut patruis, aut parentibus succeditur: non verò, cùm quæstio de successione fratris patruelis oboritur. Hoc enim casu connexos ex vno latere, cum coniunctis ex vtroq; latere æqualiter succedere, respondit Alexander *consil. 166. volum. 5. & Paulus de Castro consil. 368. quos refert & sequitur Guilielmus Ranchinus dicto Commentar. de successionib. ab intest. §. 13. n. 19.*

De reliquorum agnatorum & cognatorum successione copiosiùs disputare nihil attinet: cùm ea ex generalib. regulis, ex jure novissimo depromptis, quas mox subjiciam, facilè dijudicari possit. I. Agnati & cognati hodie simul succedunt, nullo inter eos habito discri- 389

mine

mine: vt, sororis neptis cum fratris nepote: avunculi aut materteræ filius, simulcum patrui aut amitæ filio: avunculus magnus & matertera magna, cum patruo magno & amitâ magnâ: qui omnes sunt in quarto gradu, sed
190 alii agnati, alii cognati. II. Proximiores agnati aut cognati excludunt vlteriores: vt sororis nepos, qui in quarto est gradu, fratris pronepotem, qui est in quinto, excludit: quamvis hic sit agnatus, ille cognatus. Item avunculi filius excludit patrui nepotem: patruus aut avunculus magnus, amita aut matertera magna propiores sobrino: cùm illi sint in quarto gradu, hi verò in quinto. *l. 2. Cod. de successorio edict. d. l. 1. §. quarto gradu. & §. seq. & d. l. Jurisconsultus. 10. §. quarto gradu. 15. & §. seq ff. de gra-*
191 *dib. & affinib.* III. Nulla est inter eos differentia sexus: sed fœminæ simul cum masculis succedunt: & proximiores mulieres exclu-
192 dunt vlteriores viros. IV. Collaterales omnes, præter fratres, & fratrum filios, succedũt in viriles portiones, id est, in capita, nunquam in stirpes. *Quæ regulæ omnes colliguntur ex prædicta Novell. 118. cap. 3. §. si verò, &c. Easq; etiam recenset Ranchinus d. §. 13. n. 20.*

193 Illud hoc loco singulariter, alboq; *(quod ajunt)* calculo notandum venit: quòd si qua persona duplici ratione defuncto coniuncta sit, ea duas quoque hereditatis partes auferre queat. Ideoque si *(E. G.)* Titia tunquam neptis

ex

ex avunculo magno, & tanquam neptis ex amita magna, defuncto fuerit coniuncta: eam duas portiones ex ipsius hereditate accipere posse, credibile omninò & probabile est. Primò † enim juris est non incogniti: quòd eo 194
casu, quo duplex qualitas in vna eademque persona concurrit, illa persona pro duabus personis reputetur, & perinde habeatur, atque si illa duplex qualitas duabus diversis personis inesset. *l. si consul. 3. & l. seq. ff. de adoptionib. l. tutorem. 22. ff. de his, quæ ut indig. auferunt. l. quæsitum. 16. ff. de in jus vocan. l. procuratoris. 5. §. si plures. ff. de tributor. act. l. Titiæ textores 36. ff. de legat. 1. l. legatis. 65. §. si unus. ff. de legat. 3. §. si tutor. 4. §. de inofficioso testament. l. cùm quædam. 26. Cod. de administrat. tutor. cap. à collatione. 11 extr. de appellationib. in 6. Andreas Gail. in tract. de Arrestis Imperii. cap. 6. num. 14. & seqq. ubi hoc aliquot exemplis illustrat.* † Atque hinc est, quòd vna eademque 195
persona diverso respectu censeatur diverso jure. *l. ille, à quo. 13. §. fin. cum leg. seq. ff. ad SC. Trebellian. l. apud filiumfamilias. 18. ff. de manumissis vindicta. l. 1. §. sed & si præses. ff. quando appelland. sit. c. postulastis. 15. extr. de concessione præbendæ. c. cùm capella. 16. & c. ex ore. 17. in fin. & utrobique notabilis gl. & Zabar. ext. de privil. Crav. in tr. de antiq. temp. p. 4. §. absolutis. n. 34 & Everh. à Midelb. in top. legal. in loc. de tanquam seu respectivis. n. 24.* † Sicut etiam vna eadem- 196
que res diversis respectibus diverso jure

censetur. *l. miles.75.§. pro parte. ff. de legat.2. ubi in prælegatis pars habetur jure hereditario, pars jure legati. Panormitan. in cap. cùm in tua. in fin. extr. de decimis. Ripa in cap. ult. num.122. Cod. de revocand. donat. Tiraquell. de retraict. lign. §.1. gloss.18. num. 23. & §.8. gloss.5. nu.14. & idem latè in tract. de nobilitat. cap. 28. num.13. Menoch. in tract. de recuper. possess. remed. 1. n. 36. ubi plures citat.*

107 Secundò, quando duæ qualitates in eâdem personâ simul concurrunt, quarum quælibet per se potest operari suum effectum: tunc vna qualitas alteri non derogat, *argum. l. 1. §. consules. ubi Baldus. ff. de offic. consul. Socin. in l. cùm filiofamilias. 11. num. 28. vers. secunda ratio. ff. de legat. 1. ibiq; Cravett. in 2. part. num. 395. hosq; referens Ioann. Petr. Surdus consil. 91. num. 19. item idem Surdus consil. 183. num. 42. & consilio 365. num 22.* vbi ità disertè respondit: *Quando unus repræsentat duplicem personam, & diversa jura habet secundùm personæ diversitatem; tunc unumquodq; jus consideratur de per se, tanquam si duæ essent personæ.* Cùm igitur Titia nostro in themate duplicem sustineat personam, duplexque successionis jus obtineat: consequens vtique est, eam, si tanquam neptis ex avunculo magno vnam portionem acceperit, non impediri, quò minùs & alteram portionem, ceu neptis ex amita magnâ, petere possit.

Ter-

Tertiò hanc decisionem juvat, quòd exer- 398
cens duas diversas artes mechanicas, ad onera & statuta vtriusque Collegii obligetur, *per textum in dict. cap. postulastis. 15. extr. de conceff. præbend. l. penultim. ff. de offic. assessor. dict. l. ille, à quo. 13. §. tempestivum. 4. ff. ad Senatusconsultum Trebellian. l. hac parte. 10. Cod. de proximis sacror. scrinior. & ibid. gloss. in verb. duplici. & l. final. §. nec sit concessum. Cod. de adsessorib. Et tradunt Felinus in cap. 2. numer. 10. extr. de probat. Roman. consil. 422. & Andreas Gail. dict. tractat. de arrest. capite 6. num. 28.* Quemadmodum ergo vna eademque persona propter artificii, vel aliam duplicem qualitatem, duarum personarum onera sustinet: ita & propter duas diversas qualitates, duarũ
personarũ commoda percipere debet: † cùm 399
contrariorum eadem sit ratio & disciplina, *argum. l. 1. in princip. ff. de his, qui sui vel alieni juris sunt. init. tit. supr. dicto tit. & initio tit. ff. de tutelis. & l. si mortis. 18. in princip. ff. qui & à quib. manumissi liberi non fiunt. Aristot. libro 1. Topic. 11.*

Quartò facit textus *in leg. si ita scriptum. 13.* 400
ff. de liber. & posthum. heredib. instit. vbi Julianus respondit in hæc verba: *Si ita scriptum sit; si filius mihi natus fuerit, ex besse mihi heres esto: ex reliqua parte uxor mea heres esto: Si verò filia mihi nata fuerit, ex triente heres esto: ex reliqua parte uxor heres esto: Et filius, & filia nati essent:*

dicendum est, assem distribuendum esse in septem partes: vt ex his filius quatuor, uxor duas, filia unam partem habeat, &c. Hæc Julianus. Ex cuius responso patet, quòd vxor in vtrumque casum, si vel filius, vel filia nascetur, in certa parte à marito heres instituta, natis & filio & filia, duplici respectu & quasi duplex mater consideretur: vna, quæ filium, & altera, quæ filiam peperit. Et iuxta hunc duplicem respectum vxor considerata, maiorem etiam portionem ex voluntate testatoris aufert, per textum ibi, *quam ex utroque nato testator voluerit uxorē aliquid habere, &c.* Eódē etiam spectat text. *in l. post emancipationē. 40. in pr. ff. de leg. 3.*

401 Quintò, quando pluribus eadem quantitas promittitur; tunc pro personarum numero quantitas promissa inter eos dividenda est. *l. reos. 11. §. 1. ff. de duob. reis constituend. l. eum, qui. 56. in pr. ff. de verb. oblig.* † Sic etiam quan-
402 dò pluribus eadem res in testamento legata est; ad partes viriles rei legatæ, pro numerò personarum, vocantur. *l. si pluribus 33. ff. de legat. 1. l. re conjuncti. 89. ff. de legat. 3. §. si eadem res 8. J. de legat.* Iam verò jura ad hereditatem illius, qui sine ascendentibus & descendentibus, & sine fratribus & sororibus, eorumque liberis vitâ functus est, vocāt plures cognatos, qui proximiores eodem gradu existunt: & illa vocatio intelligitur secundùm numerum personarum ad æquales portiones facta esse. *Novell.*

vell. 118. c. 3. §. si verò neq; fratres. Auth. post fratres fratrumq; filios. C. de legitimis heredib. Cui consequens est, quòd persona, quæ propter diversas qualitates ei inhęrētes, pro pluribus habetur personis, in plures etiam viriles portiones ad successionem ab intestato vocata esse censeatur. †Nam argumentum ab vltima voluntate ad legem, vel contrà, jure nostro receptum est. *Novell 22. cap. 2. vers. disponat, &c. Nicol. Everh. in loc. legalib. loc. ab ultima voluntate ad legem, &c.* 403

Sextò hūc confert, quòd res eadem bis debetur ex diversis causis, quæ non sunt invicem incompatibiles, vt nostri loquuntur. *l. si is, qui Stichum. 18. ff. de obligat. & actionib.* † Et quando sunt duæ obligationes paris potestatis, non potest altera per alteram consumi: cùm non reperiatur, vtra alteram perimat. *l. si reus. 13. ff. de duobus reis constituend. & l. generaliter. 5. vers. reum verò. &c. ff. de fidejuss.* † Et deniq; quotiescūq; vni eidemq; vna eadēq; hereditas ex duabus causis defertur, totiescunque lucri multiplicatio contingere potest, *argument. l. quingenta. 12. ff. de probationibus. & l. hereditas. 3. Cod. de petitione hereditat. Baldus, Castrensis, Cumanus, Alexander, Iason & alii in l. planè. 34. §. 1. ff. de legat. 1. & Surdus consil. 119. num. 1. quem citat & sequitur Plebst. disput. 4. de jure Provinciali Wirttemb. sub th. 111.* 404 405 406

407 Hanc ita firmatam sententiam non destruit; quòd, quando quis moritur sine ascendentibus & descendentibus, non relictis post se fratribus & fratrum filiis; tunc ad eius successionem vocētur agnati & cognati, gradu proximiores: & si sint plures pares in gradu, pariter vocentur, & in capita succedant; id est, secundùm numerum personarum, non attentâ sexus differenriâ, nec etiam consideratâ duplicitate vinculi, *d. Auth post fratres fratrūq; filios. C. de legit. heredib. & d. Nov. 118. c 3 §. si verò neq; fratres, &c. Schneidevv. hîc in tertio ord. succed. n. 32. & seq. Ranchinus, post alios, in d. Commentar. de success. ab intest. §. 13. n. 19. Grassus in §. successio ab intestato. q. 33. n. 2.* Etenim pro dissolutione huius obiectionis observandum est diligenter, quòd Justinianus Imp. *in allegatis locis* loquitur de vinculo duplicitatis, inter fratres ex eodē matrimonio progenitos subsistente, & de duplicitatis vinculo, quod inter posteros fratrum, ex duplici illo fraternitatis vinculo originem trahit. Statuit itaq; Justin. quòd in materia successionis ab intestato duplicitas isthæc vinculi fraterni in ipsis quidem fratrib. ad hoc prosit, quòd frater vtrinq; conjunctus defuncto, vel filii fratris vtrinq; conjuncti, fratrē vno ex latere junctū, h. e. consanguineum vel vterinum, vel eorundē filios excludat. Verùm hoc ipsum duplicitatis vinculum, quod ex fraternitate cōmuni ducit originem,

nem, non vult Iustin. vltra fratres, fratrumq; filios attendendũ esse. Quare si moriatur quispiam sine descendentib. & ascendentibus, relictis nepotib. fratris, ex vtroq; latere coniuncti, cum nepotib. fratris ex vno latere copulati; non attentâ duplicitate vinculi, quâ nituntur nepotes fratris vtrinq; coniuncti, nepotes fratris, ex vno latere coniuncti, per illos non excludentur, sed simul cum illis ab intestato succedent. Hæc autem duplicitas vinculi, in fratribus vtrinque coniunctis, eorumque po- steris subsistens, non efficit, vt vna persona duas personas sustinere intelligatur. Nam frater vtrinq; connexus, quamvis eodem patre & matre defuncto coniunctûs sit: non idcirco tamen pro fratre consanguineo, aut pro fratre vterino tantùm habetur: siquidem impossibile est, vt frater vtrinque coniunctus sit frater consanguineus, vel vterinus ipsius defuncti. Id quod hoc modo ostenditur: † quia frater 418
germanus definitur, qui eodem patre & matre genitus est: consanguineus, qui ex eodem tantùm patre; vterinus, qui ex eâdem tantùm matre natus est. Sicut itaque ἀδύνατον & impossibile est; vt, qui eodem patre & matre natus est, dicatur eâdem matre tantùm natus esse, vel natus esse eodem patre tantùm: sic impossibile est, vt frater defuncti germanus, sit eiusdem consanguineus vel vterinus, & vice versâ. Eadem ratione est impossibile, vt filius fra-

tris, vtrinque coniuncti, sit filius fratris consanguinei vel vterini. Et ita consequenter de nepotibus & pronepotibus fratrum judicandum. Quemadmodum verò in vna persona non possunt hæc re ipsa concurrere; ita nec vna persona ob eam rem pro duabus personis
409 haberi potest. † Fictio enim non potest fingere super impossibili, neque locum habere, vbi veritas locum habere nequit: sive consideremus impossibilitatem naturæ, sive etiam juris. *l. adoptio. 16. ff. de adoptionib. l. qui ad certum. 14. in fin. ff. locati. l. certè 6. in princ. ff. de precario. l. si tibi electio. 8. §. vnius. ff. de opt. vel elect. legata. Gloss. in l. talis scriptura. 30. §. ult. super verb. universa. ff. de legat. 1. latè & pulchrè Bartolus in leg. eandem. 9. num. 2. ff. de duobus reis constituend. idem Bartolus latiùs in leg. si is, qui pro emptore. 15. numero 22. & seqq. ff. de usurpation. & usucap. ibidemq; Iason numero 209. & seq.*

410 Ex his probè & exquisitè perpensis cernere promptum est: quòd communis doctrina, de duplicitate vinculi vltra fratres fratrumq; filios non attendenda, decisioni nostræ non adversatur. Nam in proposita quæstione agitur de tali duplicitatis nexu, quâ mulier Titia & neptis ex avunculo magno, & neptis ex amita magnâ simul est: propter quod duplicis cognationis vinculum mulier ista duarum personarum vicem sustinet, & jure sustinere

po-

potest: cùm impossibile non sit, vt neptis ex avunculo magno, simul etiam neptis sit ex amita magnâ. Regula autem Doctorum de tali duplicitatis vinculo loquitur, ad quod nulla personarum multiplicitas considerari potest, *ut suprà ostensum*.

Sed & quòd illa doctrina, quâ traditur, vltra fratres, fratrumqúe filios duplicitatem vinculi non esse considerandam, non obstet, quò minùs in proposito casu Titia duas capiat portiones, inde manifestum est: quia Justinianus *in d. Novell. 118. c. 3. §. si verò, &c. & dict. Auth. post fratres, fratrumq; filios. C. de legit. heredib.* pluribus cognatis, eodem gradu defuncto coniunctis, pro numero personarum hereditatem ab intestato defert; vt quot sunt personæ, tot partes fiant. Atqui nostro in casu Titia duas constituit personas, propter duplicem coniunctionem. Ergo ex mente Justiniani & Doctorum huic mulieri Titiæ minimè refragatur regula, de duplicitate vinculi vltra fratres fratrumqúe filios non attēdendâ: sed, eâ prorsus non obstante, duas illa hereditatis portiones accipit.

Similiter nostram assertionem non evertit, 412 quòd duæ causę lucrativę in vna eademq; persona, circa eandem rem, eodem tempore concurrere non possint, *§. si res aliena. 6. supr. de legat. l. omnes. 17. & l. ex promissione. 19. ff. de obligat. & act. l. si servus legatus. 108. §. Stichum. ff.*

de legat.1. l.Mævius.66.§.1.ff. de legat.2. l. nutu.21.§.1.ff. de legat.3. Primùm enim in nostra specie Titia pro duabus personis juris interpretatione habetur. Dubium autem non est vllum, quin duæ lucrativæ causæ in duabus diversis personis locum habere possint. Deinde duabus lucrativis causis locus esse potest in vna & eadem personâ, quoties causa acquisitionis variatur; *ut, post Baldum, Castrensem, Cumanum, Alexandrum, Iasonem, Lancellotum & Decium in l. planè. 34.§.1. ff. de legat.1. docet Ioannes Petrus Surdus prædicto consil.119.n.1.* Sed in proposito casu variatur acquirendi causa. Una namque portio Titiæ, tanquam nepti ex avunculo magno, altera tanquam nepti ex amita magnâ debetur. *Atque huic decisioni, ut juris & æquitatis rationibus consentaneæ, Domini Collegæ mei plerique, nimirum D. Halbritterus, Varenbülerus, p.m. Magirus & Bocerus (quos omnes debiti amoris & honoris causâ hîc nomino) haud inviti subscripserunt. 5. die Maji, Anno Christi 1604. quo hæc ipsa controversia decidenda emerserat.*

412 Quamvis autem collateralium sive agnatorum & cognatorum successionem decimo gradu circumscriptam esse, Doctores communiter tradant, *Gloss. in Novell. 118.§. si verò. & in Auth. in successione. ibiq; Bartolus num 3. C. de suis & legit. liber. Nicol. de Vbald. in tract. de suc-*

de success. ab intest. part 3. num. 12. Azo in summa. C de legit. heredib. num. 10. Matthæsyllan. in tract. de success. ab intest. 3. artic. princ. num. 30. ibiq; Bologninus. Schneidevvin. hîc in tertio ord. succed. num. 38. & Heigius in tert. ord. de success. collateral. num. 52. & seqq. Vultejus hîc num. 51. & lib. 1. Jurisprudent. Roman. c. 74. num. 12. Ant. Peregrin. lib. 4. de jure fisci. tit. 3. num 3. Valent. Forster. lib. 8. de successionib. c. 9. conclus. 5. num. 7. Mynsing. & Schilbock. in §. ult. infr. de success. cognator. & alij. veritati tamen propinquius est, omnes in infinitum, qui gradus proximitatem probare queunt, esse admittendos, *l. 2. §. 1. ff. de suis & legit. heredib. §. cæterùm. 3. ibi, etiamsi longissimo gradu sint. infr. de legit. agnat. success. & §. ult. ibi, etiamsi longissimo gradu sit. infr. de servili cognat. d. Novell. 118. c. 3. §. si verò. ibi, omnes deinceps à latere cognatos & cap. 4. ibi, & omnes sine qualibet, &c.* Qui textus omnes cùm de longissimo loquantur gradu, & de agnatis & cognatis indefinitè, nec quicquam de certo gradu adjiciant: perspicuè inde evincitur, quocunque gradu sint, omnes exclusâ successione conjugum vel fisci admitti, *argum. l. item veniunt. 20. §. petitam. 11. vers. à quo. ff. de petit. heredit. & l. metum. 9. §. 1. ff. quod metus caus. gest. erit.*

Nec obloquitur huic sententiæ *§. final. infr. de success. cognator.* ubi dici videtur, quòd agnati duntaxat ad decimum usque gradum ad- 413

mittantur: sed quòd succedant agnatis suis, licèt sint in gradu decimo constituti: atque ita hæc verba exempli solummodo causa pro longissimo gradu ponuntur. Ideo autem Justinianus Imp. exempli gratiâ loquitur de gradu tantùm decimo; quòd ultra eum gradum rerum natura non facilè agnatorum vitam consistere patiatur, *l. non facilè. 4. in princ. ff. de gradib. & affinib.* Si tamen agnatio & cognatio ultra gradum decimum constare possit: non debent ut agnati, sic nec cognati per fiscum ex-
414 cludi: cùm † hodie in successionibus exæquati sint cognati agnatis, *d. Nov. 118. c. 4. Et huic suffragantur doctrinæ Wesenbecius ad d. §. final. n. 4. infr. de success. cognat. Borcholt. ibid. & in tract. de gradib. sub tit. de success. transversalium. circa finem. pag. 250 Hænonius Disp. 12. controvers. 13. Donell. lib. 9. Commentar. de jure civ. cap. 4. pag. 408. num. 30. Bocer. class. 2. disput. 10. thes. 52. ad lit. c. & in tractat. de regalibus. cap. 3. num. 30. Arumæus Exercitat. Justin. 11. thes. 13. & novissimè Andreas Gerhardi decad. 11. Exercit. Ju-*
415 *stin. quæst. 10.* Eandem † traditionem in feudis quoque obtinere, plerique statuunt, *per cap. 1. si vasallus feudo privet. tit. 31. & cap. 1. de natura success. feud. tit. 50. libr. 2. feudor. Curt. jun. in tractat. feud. part. 2. tertiæ partis princip. vers. successivè. num. 48. Schenck. Baro, Petrus Ravennat. Eguinarius Baro, & Hotoman. in cap. 1. §. hoc quoq; sciendum. 4. de his, qui feud. dare poss.*

poss. tit. 1. libr. 1. F. Zasius in Epitom. feud. part. 8 num. 5. Sonsbecc. in tractat. feud, part. 9. num. 84. Duaren. in consuetud. feud. cap. 11. num. 16. Hanneton, de jure feudor. libr. 2. cap. 5. Covarruv. lib. 3. variar. resolution. cap. 5. num. 4. vers. quinto hinc, &c. Jul. Clarus libr. 4. sententiar. §. feudum. quæst. 79. num. 3. & hos aliosq́; citans Hartmannus Pistoris libr. 2. part. poster. quæst. 19. num. 26. cum seqq. Fachineus libr. 7. controversiar. jur. cap. 27. & Hackelman. illustrium quæst. Disput. 18. th. 19. ad lit. f. qui Doctores variè dissentientes notant.

DE SUCCESSIONE CONIUGUM.

QUoties omnis liberorum, parentum, atque propinquorum successio deficit & expirat: maritus uxori intestatæ, & contrà uxor viro intestato, in solidum, ex juris Prætorii beneficio, succedit: si modò justum inter eos matrimonium fuerit, & ad mortis usque tempus duraverit, *l. unic. ff. unde vir & uxor. & l. unic. Cod. eod. tit.* Ratio hujus succedendi modi hæc redditur: quia æquissimum est, cùm conjuges sint omnis vitæ consortes, *l. 1. ff. de ritu nuptiar.* ut propter hujusmodi vitæ consortium, nullis legitimis heredibus existentibus, fisco prælati, ab intestato invicem sibi 419

417 sibi succedant. Nam & † aliàs consortem consorti, fisco excluso, succedere certum est, *l. 1. & l. si quis cohortali. 3. C. de hereditatib. decurio. &c. l. unic. C. si liberalit. Imperial. soc. sine herede decesserit. l. si quis presbyter. 20. C. de Episcop. &*
418 *cleric.* Consortes autem † dicuntur collegæ eiusdem alicujus corporis, sive collegii, jure non reprobati; veluti navicularii, *d. l. 1. C. de hereditatib. decurionum, &c.* quorum Romæ & in Provinciis certum fuit corpus, ex quibus alii annonæ, alii lignis, alii necessitatibus serviebant, *l. 1. in fine princip. ff. quod cujuscunq; universitatis nomine, &c. l. semper. 5. § licèt. 6. & §. ult. ff. de jure immunitatis. & l. 1. C. de navicularis, &c.* Milites quoque eiusdem legionis, vexillationis, vel cunei, consortes sunt; ut militi intestato, sine legitimo herede defuncto, vel legio, vel vexillatio, vel cuneus succedat, fisco excluso, *l. si quis, filio. 6. §. eius, qui. 7. vers. quam distinctionem. ff. de injust. rupt. irr. fact. test. l. 2. C. de hereditatib. decurionum, &c.* Sed & consortes sunt clerici & monachi: ita ut clerico, aut monacho sine legitimo herede intestato defuncto, Ecclesia vel monasterium, non fiscus, illi succedat, *d. l. si quis presbyter. 20. C. de Episcop. & cleric.* Denique consortes ii judicantur, quibus ab Imperatore communiter aliquid donatum est; & horum uno absque legitimo herede mortuo, alius ei succedit, fisco similiter excluso, *d. l. unic. C. si liberalitatis Imperia-*

perialis soc. sine herede decesserit. Et ut conjunx & consors fiscum excludunt: sic & patronum in successione liberti, sine liberis defuncti, eundem fiscum excludere probabile est, *§. sed nostra constitutio infr. de success. libertor. d. l. si quis presbyter. 20. Cod. de Episcop. & cleric. D. Collega Bocerus in tractat. de regalibus. cap. 3. num. 29.*

Planè interdum, matrimonio sine dote contracto, superstes conjunx, inopiâ laborans, cum communibus, alteriusúe matrimonii liberis, prædefuncto diviti in quartam hereditatis partem, si tres vel pauciores supersint liberi; sin plures, in portionem virilem succedit, *Auth. praeterea. C. unde vir & uxor. Novell. 53. c. 6. & Novell. 117. c. 5. Borcholt. in tractat. de gradib. tit. de success. conjugum. pag. 253. & seq. Forster. lib. 9. de success. ab intest. c. 4. Schneidewvin. hîc sub tit. de success. inter vir. & uxor. num 14. & 17.* 419

Isthæc tamen succedendi ratio evanescit: si vel pacta dotalia (quæ, si bonis moribus non repugnant, observanda sunt) in medio fuerint: vel statuta loci & consuetudines de successione conjugum disponentes, contrarium suaserint, *l fin. C. de pact. convent. arg. l. omnes populi. 9. & ibi Dd. ff. de just. & jur. Mynsing. cent. 2. obs. 33. Gail. lib. 2. observat. 126. num. 3.* 420

Sed elegans quæstio est: Num portio illa, quæ conjugi superstiti debetur, per testamentum 421

tum conjugis alterius auferri possit? Et non posse, crebrior & verior opinio est: ejusq; ratio potissima hæc perhibetur: quia portio ista superstiti conjugi non ex provisione hominis, sed beneficio ipsius legis debetur: idcóque testamento auferri nequit, *argum. l. nemo po-*
422 *test. 55. ff. de legat. 1.* exemplo nimirum legitimæ liberis debitæ, quam parens sine causa justa, legibusqúe approbatâ, testamento suo liberis detrahere non potest, *Novell. 115. cap. 3. Alexand. Iason, Fabianus de Pepis, & aliy in Auth. præterea. Cod. unde vir & uxor. Socin. consil. 121. colum[illegible] in princip. volum. 4. Corn. cons. 4. col. 2. & 3. vol. 4. Borcholt. d. tractat. de gradib. pag. 256. & seq. Graff. in lib. recept. sent. §. successio ab intestato. q. 39. num. 3. Francisc. Vivius in communib. opinionib. in verb. uxor seu*
423 *mulier. num. 6.* Atque hinc † illius dubiæ controversiæ resolutio plana efficitur: si maritus bona alienaverit, utrùm uxor pro consequendâ quartâ totius substantiæ possit donata vel alienata revocare? Etenim, si in fraudem alienatio facta sit, revocationem fieri posse, meritò concluditur, *argum. l. omnes. 17. §. 1. ff. quæ in fraud. creditorum facta, & c. l. filia mea. 59. ff. soluto matrimonio, & c. 2. ex. de renunciatione. lib. 6. Hœnonius Disp. 12. controvers. 14. in fin. Matthias Stephani cent. 3. quæst. 13. ad lit. a. Forster. d. lib. 9. de successionib. c. 6. ubi utramq; in partem multa adducit.*

Circa

Circa ſucceſſionem mariti vocatur in diſ- 423
ceptationem & illud: ſi ſtatuto caveatur, maritum non poſſe uxori ultra quartam, jure communi debitam, aliquid relinquere quocunque titulo: an idem obtinere debeat in uxore? Et quamvis hanc quæſtionem, *poſt Jaſonem*, affirmativè decidat Schurffius *cent.1.conſil.85.num.14.* negatam tamen ſententiam probabiliorem eſſe, haud levis ratio ſuadet. Con-
ſtat † enim ex communi Dd. traditione, ſtatu- 424
ta ſtricti eſſe juris: & eorum verba, prout jacent, ſicque ad literam accipienda eſſe, *arg. l.1. §.licèt.20. verſ. in re igitur dubia. ff. de exercitor. act.l.ait Prætor.3. §. hæc verba.6.ff.de negoc. geſt. Bartol. in l.omnes populi. 9. num.60.ff.de juſt. & jur. & in l. conſtitutionibus.24.num.1. ff. ad municipal. Albert. Brunus in tract. de ſtatut. art.5. princ. n.1. & 21. Menochius conſil. 4.num.8. & conſil. 76. num. 24.* Statutum autem eo in caſu loquitur tantùm de marito, & per conſequens ad uxorem extendi non debet: præſertim cùm ſit odioſum, & favorabilem ultimæ voluntatis diſpoſitionem impediens, *l. vel negare. 5. ff. quemadm. teſtam. aperiant. l.1. C. de ſacroſ. Eccl.*

Nec obſtat, quòd ſtatutum in uno ex cor- 425
relativis diſponens, & in alio diſponere cenſeatur, *arg. l. ult. C. de indicta viduit. tollend. & l.1. C. de cupreſſis, &c.* Nam vulgaris, & quidem vera eſt reſponſio, axioma iſtud obtinere, ni diverſa correlativorum ratio appareat; quæ

quæ hîc diametralis apparet. Siquidem causa finalis statuti proculdubio hæc fuit: ut importunitates & instigationes mulierculærum coërcerentur, *argum. l. non est enim. 4. ff. de inoffic. testament.* quas in maritis non ita metui, quotidiana experientia attestatur. Altera ratio in conservatione familiarum consistit: ne agnati, qui sunt de familia testatoris, bonis eius privarentur: quæ ratio rursum in uxore non æquè militat. *Et hanc sententiam, ut veriorem, magnificus Jurisconsultorum ordo in illustri Salana secutus est, referente Virg. Ping. decis. Ien. 26. & Arumæo Exercit. Justin. 11. th. 15.*

427 Præterea & hoc in quæstione versatur: an, ut vir uxori, sine agnatis & cognatis defunctæ, succedit, excluso fisco: ita & socer ad nurus suæ (nullo ex sanguinis lineâ, nec viro relicto successore) hereditatem admittatur, fisco excluso? Et (*nihil remorante Baldi, id affirmantis, in d. l. un. post medium. vers. item quæro, si non extat vir. C. unde vir & uxor. item Nicolai Neapol. & Ioannis Plat. ad §. mariti. supra. de nupt. aliorumq́; paucorum auctoritate*) negantium doctrinam esse verissimam, plusquàm manifestè patet ex textu *in l. affinitatis. 7. Cod. communia de successionibus.* ubi Impp. Diocler. & Maximianus disertis rescripserunt verbis: quòd affinitatis jure nulla successio permittatur.

428 Neque refragatur quicquam, quòd soceri nomen

nomen à matrimonio derivatur, *l. cui eorum. 3. §. 2. ff. de poſtulando.* Nam & vitrici, novercæ, privigniqúe nomina ſimiliter ex matrimonio derivantur, *l. non facilè. 4. §. ſed quoniam. 3. verſ. affines. ff. de gradib. & affinib.* & tamen vitrico privigni ſucceſſio, neque civili, neque honorario jure debetur, *l. vitrico. 3. C. communia de ſucceſſionibus.* quemadmodum neque hereditas novercæ debetur privigno, *l. amitæ. 5. C. eod. tit. Et ita ſentiunt Raphael Fulgoſ. Paul. Caſtrenſ. Roman. Alexand. Iaſon, Decius, & alij communiter ad d. l. unic. C. unde vir & uxor. & ipſe Bald. ſibi contrarius in l. ult. colum. 4. verſ. item quæritur, an ſit. Cod. unde legitim. Tiraquell. in Tractat. Le mort ſaiſit le vif. part. 2. Declarat. 15. num. 2. Anton. Peregrinus libr. 4. de jure fiſci. tit. 3. num. 4. & recenter Dn. Bocerus in Tractat. de regalibus. cap. 3. num. 33.* 429

Porrò jus noſtrum locale Würtembergicum quod attinet: eo jure conjunx ſuperſtes ſuccedit defuncto, etiamſi cognatos is relinquat. Et quidem ſi decedat ſine liberis: dimidiam proprietatis partem, & alterius dimidiæ partis uſumfructum ſuperſtes capit. Fürſtl. Württemb. Landtrecht/*part. 4. pag. 325. & ſeq.* Quòd ſi tamen conjunx defunctus ex priori matrimonio relinquat liberos: tum conjunx ſuperſtes in tertiam partem ſubſtantiæ defuncti pleno jure ſuccedit, Landtrecht/ 430

d. part. 4. p. 329. & ſequenti. Sin, communibus liberis relictis, conjunx decedat: tunc utriuſque conjugis tota ſubſtantia confunditur; & ſuperſtes capit vel ſubſtantiæ partem dimidiam, vel tertiam partem pleno jure: dimidiam, ſi liberi ſint quatuor, aut pauciores: tertiam, ſi quinque ſint liberi vel plures. Alterius verò dimidiæ vel tertiæ partis, quamdiu liberis honeſtâ educatione proſpicit, uſumfructum quoque habet. Landtrecht / *d. part. 4. pag. 336. in fin. & p. 338. Dn. Bocer. claſſ. 2. Diſput. 10. theſ. 58. ad lit. c. Plebſt. Diſput. 4. de jure locali Würtemberg. theſ. 3. & 14. cum ſequentibus.*

431 Denique & illa hoc loco non prætereunda eſt quæſtio: quid dicendum ſit de ſponsâ, quam de præſenti appellitant: ecquid & hæc ſponſo, reliquis ſucceſſoribus deficientibus, ſuccedat? Et ab ajentium partibus ſtandum eſt, ſequentes ob rationes. Nam matrimonium, per verba de præſenti contractum, licèt non ſit conſummatum, pro perfecto tamen

432 men matrimonio habetur: cùm nuptias non concubitus, ſed conſenſus faciat, *l. nuptias. 30. ff. de regul jur. l. cùm fuerit. 15. ubi Bartol. ff. de condit. & demonſtrat. l. cùm hic ſtatus. 32. §. ſi mulier. 13. l penultim. ff. de donat. inter vir. & uxor. Novell. 22. cap 3. & Novell. 117. cap. 3. can.*

433 *ſufficiat. 27. quæſtion. 2.* Inde quoque fit, quòd ſponſus per verba de præſenti, non conſummato

mato matrimonio, accusationem adulterii instituere possit, *l. propter. 7. C. ad Leg. Jul. de adulter.* Sicut † etiam donatio, quæ inter virum 434
& uxorem prohibita est, prohibita censetur, si sponsus per verba de præsenti sponsæ donet, *d. l. penult. ff. de donat. inter vir. & uxor.* Adhæc eum sequi debet commodum, ad quem in- 435
commodum spectat, *l. secundùm naturam. 10. ff. de reg. jur.* Sponso autem incommodum maximum impendet: quia sponsalibus de præsenti libertatem cum aliâ fœminâ matrimonium contrahendi amisit, *c. quos Deus. 33. q. 2. c. inter corporalia. 2. ext. de translat. Episcop.* Igitur & commodum successionis in proposita quæstione consequi debet. *Plura prostabiliendâ hac opinione affert Forsterus lib. 9. de successionib. c. 3. num. 10. & multis subseqq.*

DE SUCCESSIONE FISCI.

SI nullum prorsus ex qualibet sanguinis li- 436
neâ, vel juris titulo, legitimum heredem defunctus reliquerit: bona eius, rejectâ affinitatis successione, tanquam vacantia, fisco deferuntur, *l. 1. l. vacantia. 4. Cod. de bonis vacantibus. l. affinitatis. 7. Cod. communia de successionibus.* Fiscus † non di- 437
ctus est quasi fixus, id est, firmus & stabilis:

 quòd

quòd semper præsumatur esse dives & solvendo, *l. 2. in fin. ff. de fundo dotali. Accurs. & Bart. num. 10. in Rubric. C. de jure fisci. Bald. in l. 1. num. 7. C. de heredit. vel actione vendit. & consil. 363. in princ hosq; referens & sequens Antonius Peregrinus lib. 1. de jure fisci. tit. 1. nu 34.* sed potiùs nomen habet à fiscis sive sportis, quibus pecuniæ publicæ olim asportari concludique solebant, *ut auctor est Asconius Pedianus in secunda Verrinâ, quem comprobant Mynsinger. in §. res fisci. num. 1. sup. de usucapionib. Schneidewin. hîc sub c. de successione fisci. num 2. & Ioannes Borcholt. in tract. de gradib.*
438 *tit. de success. fisci. pag. 260.* Hinc fiscus † significat locum, quo pecunia & instrumenta omnis patrimonii, quod Principi Romano, ad eius dignitatem tuendam, & usus Imperii publicos, tributum est, conduntur, *l. 1. in princ. ibi, ex fisco comparasse, &c. & passim ff. & C. de jure fisc. l. 2. §. hoc interdictum. 4. ff. ne quid in loco publico, &c.* Qui locus nonnunquam etiam ærarium appellatur, *l. senatus. 15. §. 1. & 3. ff. de jure fisc. §. ult. vers. adversus autem. s. de usucapionibus. l. 2. in princip. ibi, à sacratissimo ærario comparaverint. & ibi, contra sacratissimum ærarium. & l. bene à Zenone. 3. in princ. C. de quadrienny præscript.* Quanquam olim fiscus ab
439 ærario distinguebatur. Fiscus † quippe erat pecunia Imperatoris privata; ærarium verò pecunia publica & Imperii, *ut ex Plinio in Pane-*

Panegyr. Tacito lib. 5. & Spartiano in Adrian. evincit, docetq; *Duarenus ad tit. ff. de jure fisci. cap. 1. Idem indicat Cujacius ad Rubr. C. de jure fisc. in fin. & ad l. 2. C. de petitionib. bonor. sublat. lib. 10.* Constitutiones autem Imperatorum novissimæ, & Doctores plerique, illum locum Cameram Imperialem vel Imperii nuncupant, veluti Friderici III. Constitutio, Francofurti promulgata, Anno 1442. §. Item wenn dieselb. ibi, deß Reichs Cammer. & Ferdinandi Ordinatio monetalis, Augustæ edita, Anno 1559. §. Wir ordnen / setzen vnd wöllen. ibi, in vnser Keyserliche Cammer. aliique Recessus Imperii, *Accurs. & Bart. num. 6. in d. Rubr. C. de jure fisci. Cardinal. ad Clement. Nolentes. §. inquisitoribus. num. 3. tit. de hæreticis. Peregrinus d. lib. 1. de jure fisci. tit. 1. num. 2. & D. Bocerus in tract. de Regalib. c. 3. num. 2. & seqq. ubi plures significatus nominis fisci recenset & explicat.*

Cæterùm non aliter ad defuncti bona vacantia fiscus admittitur, quàm si illa intra quadriennium agnoscat. Aliâs etenim possessor bonorum adversus fiscum præscriptione se tueri poterit, *d. l. 1. ubi Bartol. & l. penult. C. de bonis vacantib. l. ergo 4. §. eadem. 17. ff. de fideicommissar. libertat. l. 1. §. Divus Pius. ff. de jure fisci. l. quia autem. 6. §. certè. 7. ff. si quis, omissa causa testamenti, &c l. 1. C. de quadriennii præscriptione. Borcholt. d. tractat. de gradib. tit. de* 440

success. fisci. pag. 261. Quinimò fiscus interdum propiores excludit heredes: putà si vel ob criminis alicujus atrocitatem, vel alioquin indignos se hereditate fecerint, *l. quisquis. 5. C. ad l. Jul. Majest. l. in fraudem. 45. §. ejus bona. ff. de jure fisci. tot. tit. ff. & Cod. de bonis eor. qui ante sentent. &c. & t. tit. ff. & Cod. de his, quibus ut indig. hereditates auferuntur.* Hereditates ta-
441 men, † quæ filiis reorum perduellionis deferuntur, non fisco, sed heredibus proximioribus, ab intestato venientibus, applicari rectè, *post alios nonnullos*, defendit Menochius *consil. 275. num. 26. lib. 3. Peregrinus lib. 3. de jure fisc. tit. 9. num. 1. & Fachineus lib. 9. controvers. jur. cap. 36. idq; latius exposuimus in §. publica autem. 3. infr. de public. judic. num. 54. & sequentibus.*

442 Illud hîc non inconvenienter quæritur: an pupillo defuncto, nullis agnatis vel cognatis relictis, eius tutor persona extranea succedat, adeoque fiscum excludat, necne? Alii ajunt, *Accursius ad l. quò tutela. 73. in fine princip. ff. de regul. jur. Dynus, Albericus, Corneus & Jason num. 10. ad l. unic. Cod. unde vir. & uxor. Bald. in l. si qua illustris. 5. num. 6. C. ad Senatusconsf. Orfitian. Angel. ad l. nutritoribus. 10. C. commun. de success. l. si quis filio. 6. §. eius. in fin. ff. de injust. rupt. irr. fact. testament. & ad l. cùm in eo. 44. in fin. ff. de pact. Matthæus de Afflict. ad tit. 56. Quæ sint regalia. in verb. bona*

vacan-

vacantia. colum. 1. verſ. item tutor deficientibus. libr. 2. feudor. Alii negant, *Bartol. & Cagnolus num. 4. ad d. l. quò tutela. 73. ff. de regulis juris. Baldus ſibi contrarius, ad l. ultim. num. 14 Cod. unde legat. Tiraquellus in tractat. le mort ſaiſit le vif. part. 2. Declarat. 15. num. 4. & 5. D. Bocerus d. tractat. de Regalibus. cap. 3. num. 31. Honorius Diſput. 12. ſub controverſ. 15. Moller. libr. 4. ſemeſtr. quæſt. ultim. in fin. Treutler. Diſput. 16. theſ. 1. ſub lit. f. volum. 2 & Matthias Stephani centur. 3. quæſtion. 13. ſub lit. a. in fine.* Alii verò, cùm ita varient in hac re opiniones, difficultatem iſtam pro medietate eſſe componendam, cenſent, *Borgninus Cavalcanus in tractat. de tutoribus ſub num. 336. & Peregrinus libr. 4. de jure fiſci. tit. 3. num. 18. ad fin.* Sed ego negantium ſententiam firmioribus rationibus munitam eſſe, omnino arbitror. Tum quia † legitima hereditas ſolâ lege defertur, nec ulli datur, niſi cui lex ipſa nominatim eam tribuit. *§. 1. infr. hoc tit. l. 1. & l. 3. ff. de petitione hereditat. l. vitrico. 3 & d. l. nutritoribus. 10. C. communia de ſucceſſionibus.* Unde etiam legitima vocatur hereditas, quòd ſolâ lege defertur, *l. ſi curatoris. 9. Cod. de jure deliberan. cum ſimilibus ſuprà allegatis num. 4.* Cùm ergo nuſquam ullâ lege pupilli hereditas ſpecialiter eius tutori dativo, perſonæ extraneæ, deferatur: injuſtum ſanè fuerit, illud 443

ſine lege affirmare, *Novell. 18. cap. 5. in princip.*
l. illam meritò. 19. ibi, eò quòd nulla conſtitu-
tio, &c. Cod. de collationibus. l. ultim. in fine Cod.
de conſulibus. libr. 12. cap. illa. 2. ibi, cùm nuſ-
quam inveniatur cautum in jure. ext. Ne ſe-
de vacante aliquid innovetur. & cap. 1. ibi, cùm
id non inveniatur à jure conceſſum. ext. de ſup-
444 *plenda negl. Prælator. libr. 6.* Tum quia † he-
reditas extraneis teſtamento datur: ab inte-
ſtato illi non ſuccedunt, *l. hereditas 5. Cod. de*
pactor. conventis, &c. Tutor igitur dativus,
perſona extranea, pupillo ſuo non ſuccedet.
445 Tum quia † nutritor, ut qui gratis puerum
aliquem educavit, *l. ſancimus. 3 verſ. ſed neq;*
his, &c. Cod. de infantibus expoſit. ipſi puero,
inteſtatò mortuo, non ſuccedit. *d. l. nutrito-*
ribus. 10. Cod. communia de ſucceſſionibus. Ita-
que multò minus tutor dativus pupillo ſuo
446 ſuccedere debet. Tum etiam † quia tutor gra-
tis adminiſtrare tutelam regulariter tenetur,
l. à tutoribus. 33. §. ult. ibiq; Bartol. & alij Dd.
ff. de adminiſtration. & peric. tutor. & facit
l. 1. §. ſi pupillis. 6. & §. ſeq. ff. de tutelæ, &
rationibus diſtrahend. Ergo, ut pro merce-
de hereditas pupilli obveniat tutori, haud
credibile aut æquum videtur. Tum denique
quia *ſub tit. C. de hereditatib. decurion.* extra-
neæ proponuntur perſonæ, quibus etiam
defunctorum inteſtatorum hereditates jure
defe-

deferuntur, & per quas ipse fiscus excluditur: nusquam verò sub toto illo titulo hisce personis tutor dativus connumeratur: cùm tamen verisimile non sit; quòd si per tutorem dativum voluissent Legislatores fiscum excludi, hunc tam notabilem & frequentem casum ibidem omisissent.

Nihil nostræ obstat sententiæ *d.l.quò tutela.* 447
73.ff.de reg.jur. cuius in principio Scævola Jurisconsultus, *quò,* ait, *tutela redit, eò hereditas pervenit.* Nam ea regula accipienda est de tutela legitimâ, quæ ad proximos agnatos, & ex Iustiniani constitutione ad cognatos etiam pertinet, *Nov.118. c.5.* non item de testamentaria vel dativa tutelâ, vti exceptio fœminarum huic regulæ subjecta satis arguit. Etenim ad fœminas agnatas legitima spectat hereditas, non autem tutela, *l.1.§.1.ff. de legit. tutor. §. ult. I. de legit. patronor. tutela. l. tutela. 16.& l. ult. ff. de tutelis.* Sed & hoc non ineptè cum quibusdam dici poterit, principii istius lectionem vitiosam, proindeque legendum esse, vel ita: *Quò hereditas redit, eò & tutela pervenit:* vel ita; *Eò tutela redit, quò hereditas pervenit.* Neque enim propter tutelam cuipiam hereditas defertur, sed tutela hereditatem consequitur: hoc est, onus tutelæ demandatur ei, qui spem successionis, ab intestato consequẽdæ habet. *d. tit. I. de legitima patronor. tutel. & l. tutela. 3. §. proinde. 7. vers. legitima. ff. de legiti-*

mis tutorib. vbi Ulpianus in hæc verba respondit: *Legitima hereditas ad solum filium pertinet.* Ergo & tutela ad solum filium descendit. *Sed ea de re videatur, post Placentinum, Cujacius, Hotom. Petrus Faber & Philippus Matthaeus ad d.l. 73. ff. de R. I. Ant. Fab. in errore 7. decad. 6. & D. Boc. d.tr. de regalib. c.3. nu.33. ubi id enucleatiùs persequitur.*

448 Tenetur autem fiscus post agnitionem bonorum creditoribus, pro viribus tantùm rerũ hereditariarum. *l. 1. §. an bona. l. non possunt. 11. ff. de jure fisci. l. mulier bona. 72. ff. de jure dot. Fachineus lib. 6. controvers. jur. c. 21.* Bona siquidem agnovit, non hereditatem, quâ agnitâ teneatur creditoribus hereditariis, licèt hereditas solvendo non esset. *l. quæ dotis. 33. ff. soluto matrim. l. bona. 3. ff. de bonor. possessionib. l. si te bonis. 10. C. de jure deliberandi.* Et si bona immobilia diversis in territoriis sint sita; domini territoriorũ, secundùm quantitatem bonorum, creditoribus defuncti satisfacere compelluntur, *Alex. cons. 111. ad fin. p. 4. & cons 31 p. 1. Zas. cons. 17. lib. 2. hosq; referens & probans Borcholt. in tract. de gradib. tit. de successione fisci. pag. 261.*

449 Sed vtrùm fiscus, in bona vacantia succedens, teneatur legata & fideicommissa præstare, testamento vel codicillis relicta, controversiâ non caret? Et negativè responderunt *Richardus Malumb. & Cynus in l. unica. §. penult. C. de cad. toll. Petr de Bellapert. & Imola in*

l. quis-

l. quidam testamento. 96. §. quoties. ff. de legat. 1. Ripa in l. ex facto. 17. §. ex facto. n. 6. ff. ad Senatusconsul. Trebell. Prosper Farinac. lib. 1. variarum quæst. criminal q. 25. n. 186. & alii, quos memorat & sequitur Marcus Anton Peregrin. lib. 4. de jure fisci. tit. 3. num. 26. Verùm contrariam amplexi sunt sententiam *Baldus in l. eam, quam. 14. num. 5. C. de fideicommissis. Salicet. in d. l. unic. §. pen. num. 39. C. de caduc. tollend. Fachineus dict. libr. 6. controversiar. jur. cap. 22. Bocerus class. 2. Disp. 10. th. 63. & d. tract. de regalib. c. 3. n. 37.* Quam & ego verissimam esse judico, *per textum in d. l. quidam testamento. 96. §. quoties ff. de legat. 1.* vbi clarè & generaliter Julianus ait: legata & fideicommissa esse præstanda à fisco, qui in bona vacantia succedit. Accedit ad eiusdem sententiæ confirmationem textus *in l. dicitur. 14. ff. de jure fisci. l. recusare. 6. §. si fisco. ff. ad SC. Trebell. l. cùm fisco. 9. ff. de SC. Silan. & d. l. unica. §. penult. ibiq; gloss. in verb pepercimus. C. de caduc. tollend.*

Nec adversatur regula generalis, quæ vult, 459 quòd si nemo hereditatem adierit, nihil, quod in testamento scriptum est, debeatur. *l. si nemo. 9. ff. de testamentar. tutela. l. si nemo. 181. ff. de regulis juris.* Nam regula hæc officium suum perdit, sicqúe locum non obtinet, quando bona vacantia ad fiscum transeunt. Tunc enim, quia is heredis loco habetur, meritò legata & fideicommissa præstare tene-

tenetur. *Ad reliqua contrariæ opinionis argumenta solidè respondit Fachineus d. lib. 6. c. 22. circa fin.* Et hæc de successione Fisci.

451 Ad extremum hîc subjiciendum est: quempiam hereditatem, ab intestato sibi delatam imprimis consequi posse, vel petitione hereditatis, *de qua tot. tit. ff. & C. de petitione hereditatis. §. actionum. 28. circa finem. & ibi copiosè Angel. Platea, Jason, Zasius, Schneidevvinus & alii. infr. de actionib. Ioan. Petr. de Ferrariis in sua practica, in forma libelli pro hereditate ab intestato delata. Oldendorp. in progymnasmat. action. forens. class. 5. act. 5. & Borcholt. in tract. de gradib. tit. ult. pag. 262. & seqq.* vel interdicto quorum bonorum, *de quo tot. tit. ff. & C. quorum bonor. §. adipiscendæ possessionis infr. de interdict. Ioannes Crispus de Montib. action. 58. & Oldendorp. class. 2. act. 1.* vel imploratione officii judicis, *de qua, ut & aliis juris remediis, pro hereditate ab intestato competentibus, prolixè & perspicuè agit Ambrosius Schurerius in tract. de hereditatib. quæ ab intestato deferuntur. tit. 22. per totum.*

452 Coronidis vice insignis illa, & inter Dynastas quosdam haud ita pridem exorta, discutienda venit quæstio: Si transactio sive conventio sit inita: vt si res data perveniat in alienas manus (in andere Hand) ea danti restituatur: nunquid, si res per successionem legitimam pervenerit ad heredes, eadem in alienas

manus

manus pervenisse censeatur? Ego sanè (*quicquid ab aliis regeratur*) ad negativæ sententiæ patrociniũ me procliviorem agnosco, sequẽtibus potissimùm rationib. adductus. I. Quia 453
in transactione & quovis contractu magis voluntas & mens transigentium ac contrahentium inspicienda est, quàm verba. *l. in conventionib. 219. ff. de verb. signif. l. semper in stipulationibus 34. in princ. ff. de reg. jur. l. ult. ibi, cùm sit justum voluntates contrahentium, &c. C. Quæ res pignori obligari possunt.* Verisimiliter autem præsumitur, transigentes de heredibus cogitasse: quippe cùm regulariter contractus 454
& ad heredes, & contra heredes transeat, sive specialis eorum facta sit mentio, sive non, *per apertum textum in l. veteris. 13. C. de contrah. & committ. stipulat.* † Hinc clausula Notario- 455
rum, in instrumento heredum mentionem faciens, superflua & supervacua creditur. *arg. l. eum, qui ita. 56. §. 1. ff. de V. O.* II. Quælibet 456
conventio sive pactio in dubio judicatur esse realis, & sic transitoria ad heredes, non verò personalis. *arg. in fin. l. jurisgent. 7. §. pactor. 8. & l. tale pactum. 40. in principio. ff. de pactis.* cùm † intentio contrahentis præsuma- 457
tur esse talis, vt non solùm sibi, verùm etiam suis heredibus prospexisse videatur. *l. si pactũ. 9. ff. de probationib. t. 18. de duobus fratrib. à capitaneo investit. lib. 2. F.* III. Defunctus (*scil.* 458
contrahens) & heres reputantur vna eadẽq; p-

sona

sona *l. heredum. 59. ff. de reg. jur. & Novell. 48. in fine principij.* Ergo clausula ista (in andere Hand) sub se heredes non complectitur.

459 IV. In pactis & stipulationibus, verba dubia sunt interpretanda contra stipulatorem, qui poterat legem contractus dicere apertius. *l. veteribus. 39 ff. de pact. l. stipulatio ista. 38. §. in stipulationibus. 18. & l. quicquid. 99. ff. de verb. obligat.* Quo casu pro reo, tanquam favorabiliori, contra actorem esse respondendum, certum est. *l. favorabiliores. 125. ff. de regulis juris.*

460 V. In prohibitione alienandi in alienam familiam, vel in alienas manus, non comprehenditur alienatio, quæ fit per successionem legitimam sive ab intestato: quoniam hæc non est alienatio hominis, sed ipsius legis, quæ ab intestato successiones defert. *§. 1. infr. hoc tit. l. ea verò. 3. §. de illo quæritur. ff. pro socio. & l. lege*
461 *obvenire. 130. ff. de V. S.* † Item necessaria omninò est: quia per mortem, quæ omnibus est necessaria, causatur: ideoq; sub hominis interdicto contineri non intelligitur. *l. alienationes. 13. ff. familiæ ercisc. l. peto. 69. §. prædium. ff. de legat. 2.* Quocirca prohibitio de alienando facta ab homine, ad hominis alienationem re-
462 stringenda videtur. † Et huc facit casus *in l. cùm pater. 77. § cùm inter. 28. ff d. tit. de legat. 2.* vbi (*secundùm interpretationem Bartoli & Imolæ*) filius libertæ, quamvis non sit de familia libertorum, *arg. l. pronunciatio. 195. §. fi. & l. ... ff. de*

ff. de V. S. succedit tamen matri suæ in re alienari prohibitâ extra libertorum familiam. Eódem pertinet textus *in d. l. peto. 69. §. fratre. 3. ff. de legat. 2. ibi, extero herede instituto, &c.* Secus ergo, si non fuisset institutus exterus. *ut ibi plenè notavit Bartolus, & alii.* Idem Bart. *in l. si ita quis. 135. §. ea lege. n. 7. & seq. ff. de V. O.* † vbi 465 pulchrè concludit; prohibitâ alienatione per legem, aut per hominem, non censeri prohibitam successionem intestatam: cùm hæc legis alienatio necessaria existimetur. *Idem tradidit Aretin. in l. Pannonius. 86. §. 1 ff. de acquir. vel omit. heredit. & latè Socin. consil 227. in 3. q. num. 8. ubi in eandem sententiam plures allegat: eamq́; communem esse testatur Corneus cons. 213. col. 2. lib. 2. & cons. 269. col. 2. lib. 4.*

His ita satis copiosè de novissimâ ab intestato succedendi ratione declaratis & præcognitis: jam ordine quod instat exequemur, adeoq́; ipsum propositi tituli textum breviter explicandum suscipiemus. † Initiò autem Ju- 466 stin. Imp. indicat *ex l. 1. ff. de suis & legit. hered.* aliquem intestatò decedere quatuor modis. Primùm intestatus decedit, qui omninò testamentũ non fecit; cùm tamẽ facere posset. Nam si facere non potuit, i. e. si testamenti factionẽ non habuit, vt est impubes, furiosus, prodigus: non nisi impropriè intestatus decedere videtur; *uti arguit Vlpian. d. l. 1. in pr. ff. de suis & legit. heredib. & Paulus libr. 4. sentent. tit. 8.*

Quam-

Quamvis & hæ, similesq́ue personæ, ratione effectus & juris, in successionibus ab intestato constituti, pro intestatis habeantur, *d l.1.ff. eod. l. 2.§.divus. l. credendum. 4. §. 3. ff. qui petant tutor. l. qui duos.9. ff. de reb dub. l pater.14. §.ult.ff. ad L. Falc. l. vel singulis. 37. ff. de vulg. & pupill. substit. l.2.§. impuberem. ff. ad SC. Tertull. & legib. concordantib.*

465 Unde quæsitum disceptatumq́ue graviter fuit à Doctoribus: an pupillus, furiosus, prodigus, intestatorum appellatione in statutis contineantur? Finge, statutum ita sonare: *Bona eius, qui ab intestato decedit, proximorum agnatorum sunto.* Nunc pupillus mortuus est: dubitatur, anné mater à successione illius excludatur? Sunt sanè multi, qui pupillum, furiosum & similes, qui testari non possunt, intestatos non dici; ideoq́ue nec matrem à successione repelli posse, opinantur. *Cynus & Alberic. ad l.2. C. qui testament fac. possunt. Bald. & Salicet. ad l. cùm in antiquiorib.19. C. de jure deliber. Raynerius & Nicolaus de Neapol. ad l. intestato parente.6. ff. de legitimis tutorib. Angel. ad l. in testamento. 6. C. de testamento militis. & ad l. 2. C. de impub. & al. substitutionib. Ioan. de Imola ad leg. centurio. 15. ff. de vulgari & pupill. substitut. & ad cap. cùm tibi. 13. extr. de testament. Signorol. consil. 6. & cons. 101. Raphael Fulgos. consil. 40. cons. 48. cons. 165. & cons. 199 Decius consil. 466. Marian. Socin. cons. 23. Ioan. Fab. n 2. Ang. Are-*

Aretin. n. 8. & Christophor. Porc. in hoc principio nostro nec non Alexander Trentacinquius in tract. de substitution. part. 2. cap. 3. Cæterùm non desunt plures, qui contrarium intrepidè adserunt, adeoquè concludunt; appellatione intestatorum in statutis hos quoque, qui ipso actu testamentum facere nequeunt, comprehendi. *Bartol. in d. l. 1. in princ. n. 2. ff. de suis & legit. heredib. Bald. sibi non constans in auth. præterea. C. unde vir. & uxor. Felinus in proœmio decretal. Castrens. in l. in ambigua. 19. ff. de legibus. & in d. l. 2. C. de impuber. & aliis substitutionib. & d. l. cùm in antiquioribus. 19. C. de jur. deliber. & consil. 48. lib. 1. Alciatus nu. 6. & Gœdd. n. 4. in l. intestatus. 64. ff. de verb. signific. Matthæus de Afflict. in cap. 1. tit. de succeß. feudi. in usib. feudor. Carol. Ruin. consil. 50 lib. 3. Paul. Paris. consil. 22. lib. 2. Cardinalis Zabarella cons. 111. Alexander cons. 115. libr. 2. Corneus consil. 75. & consil. 336. lib. 1. Barbat. in d. c. cùm tibi. 13. ext. de testament. & cons. 67. lib. 1. Ioan. Baptista Castellioneus in additionib. ad dictionarium Alberici. in verb. intestatus. Politus in tract. de substitutionib. in tit. de pupillari substitutione. quæst. 4. Rolandinus Paßagerius in tr. de succeßionib. ab intest. n. 5. Oliverius Textorius in tr. de succeß. ab intest. in pr. n 8. Maturin Montan. in tr. de heredib. ab intest. venientib. c. 1. col. penul. Hier. Gabr. cons. 14. n. 15. lib. 1. Simon de Prætis cons. 163. n. 42. Paul. Pic. cons. 60. n. 3. aliiq; nonnulli, relati & ap-*

S pro-

probati à Menochio conſ.569.vol.6.n.12. Quibus adjiciendi ſunt Forſterus in tr.de ſucceſſionib. ab inteſt.lib 3.c 4.n 10.& 14. Emanuel Soarez in theſaur.recept.ſent.lit.I. n 160. Fachin.lib.4. controverſ.jur.c.74. Boc.cl.2.diſput.10.th.4. Treutler. diſp.16.th.1.ſub lit.a.vol.2. Hackelm.illuſt.quæſt. diſp.18.th.1.ſub lit.b. Heig. hîc in c.1.n.4. Hœnonius diſp.12 ſub controverſ.1.& Andr. Gerhar-
466 *di decad.11.q.1.* Quorum ſententiæ & ego lubens meritoque ſubſcribo. † Etenim & is non malè dicitur inteſtatus, qui teſtamentum actu facere non potuit, *arg.d.l.credendum. 4. §. hac autem.3.ff.qui petant. tut. vel curat.d.l.2.§.impuberem.5.ff. ad SC.Tertyll.* Quæ ſignificatio licèt minus propria videatur: vſu tamen juris, & communi ſtylo approbata eſt, *d.l.1.in pr.ibi, ſed hos quoq; pro inteſtatis accipere debemus. ff. de ſuis & legit.heredib. d.l.pater.14.§. ult.ff.ad l. Falc. l.qui duos.42.ff.de vulg.& pupill.ſubſtit.d. l.qui duos.9 in pr.ff.de reb.dub.d.l.in teſtamento. 6.C.de teſtament.milit.d.l.2. C. de impub.& al.*
467 *ſubſtit l.ſciant.10. C.de legit.heredib.& l.omnem. 6.C.ad SC.Tertyll.* † in quibus locis omnibus, vt & aliis quibuſdam, pupillus inteſtatus apertè appellatur. In ſtatutis autem communem loquendi vſum obſervandum eſſe, nemini dubium eſſe poteſt, *argum.l.uxor.32.in princ.& l.librorum.52.§ quod tamen.4.ff.de legat.3.l.cùm de lanionis.18.§.item.3.ff. de inſtructo, & inſtrum. legato. Bartolus in l. talis ſcriptur.30 num 2 ff.de legat.1.& idem ad titul.ff.de*

operis novi nuntiat. n. 6. & ibidem latè Franciſcus Niconitius num. 196. Et proinde quicquid lege, vel ſtatuto, de inteſtatis cautum reperitur: illud ad pupillorum, furioſorum & prodigorum (dummodo illis ſubſtitutum non ſit) ſucceſſionem (vt & ad ſucceſſionem feudalem) rectè porrigitur, *arg l. libertum. 64. §. 1. ff. de rit. nupt. Niellius Diſp. feudal. 5. th. 1. ad lit. c.* Idq́ue eò magis dicendum eſt; quòd omnis hereditas aut ex teſtamento, aut ab inteſtato defertur; adeoq́ue tertia ſucceſſionis ſpecies non datur. *§. ult. ſupr. per quas perſonas cuiq; acquiritur. l. 1. ff. de pet. heredit. & l. 1. in pr. ff. ſi tabulæ teſtam. nullæ extab.* Sed hereditas à pupillo, cui nullus teſtamento ſubſtitutus eſt, ab inteſtato obvenit. Inteſtatum igitur eum dici oportet.

Non obſtat, quòd ſtatutum iſtud odioſum ſit, luctuoſam matrem hereditate privans. *l. maximum vitium 4. C. de liber. præterit.* idq́ue contra juris civilis proviſionem, *Auth. ceſſante. C. de legitim. hered.* proindeq́ue in benigniorem partem accipiendum; ita ſcilicet, vt ad eos tantùm pertineat, qui propriè inteſtati decedere dicuntur, *arg. l. ea, quæ. 192. §. 1. ff. de R. J.* nec ad pupillos, furioſos, & ſimiles, qui teſtamentum facere non potuerunt, extēdendum. *arg. c. odia. 15. de R. J. in 6.* maximè cùm nō deſit ratio diverſitatis. In illis ſiquidem, qui teſtamentum facere potuerunt, nec fecerunt, præſumptio eſt voluntatis, quâ ſe ad ſtatu- 469

tum accommodant, & ex mente statuti proximis agnatis, exclusâ matre, hereditatem relinquunt: in reliquis verò, qui etsi aliter disponere voluissent, non tamen potuissent, præsumpta nulla pro agnatis voluntas militat. Non *inquam*, illud obstat. Licèt enim propter
470 matrem odiosa interpretatio videatur: † consideratâ tamen pensiculatè principali ratione ac mente statuti (ea quippe semper consideranda venit, *l. scire leges 17. ff. de legib. d. l. liberrum. 64. §. 1. ubi Gothofred. ff. de ritu nuptiar.*) quæ est conservatio familiarum (Familia etenim propriè consistit in agnatis. *l. pronunciatio 195. §. 1 ff. de V. S.*) maximum favorem continet, *arg. l. 1. §. sed & si servus. 13. ff. de ventre inspiciend. l. super statu. 9 C de quæstionib. Mynsing cent. 3. obs. 26. in prin. latiùs Forst. d. lib. 3. de success. c. 4. n. 20.* Et hinc haud obscurè patet, quòd præsumpta defuncti voluntas huiusmodi delationis ad agnatos, exclusa matre, in causa non sit, nec differentiam importare possit: cùm lex eam voluntatem non sequatur,
471 sed ipsa legem † Voluntatem enim suam secundùm leges regere, & moderari quisq; præsumitur: alioquin si quis de facto impeditus testari non potuisset, agnati fuissent excludendi: quod absurdum est, *tradente Alciato ad d. l. intestatus. 64. num. 9. ff. de verb. signific. quem refert & sequitur etiam Andreas Gerhardi d. Decad. 11. q. 1. in fin.* † Quid autem, si codicillos
472 quis

quis fecerit, an putandum est, illum decessisse testatum? Nequaquam: quia testatum, aut intestatum esse, est adjunctum hereditatis. Hereditas † autem codicillis non datur, nec adimitur. §. *codicillis.2. sup. de codicillis. l. 2. l. si idem.7. C. eod.* & faciendo codicillos creditur quis sponte sua relinquere hereditatem legitimam successuris ab intestato. *l. conficiuntur. 8. §.1. ff. de jure codicill. Ioan. Faber hic num.4. & Vult. n.7.* 473

Secundò decedit intestatus: qui fecit quidē testamentum, sed iniustum, sive minùs rectè; putà quia in eo juris solennia omisit, *l. 1. ff. de injusto, rupt. irrit. fact. testam. l. si veritas. 23. C. de fideicommiss. l. si unus. 12. C. de testament. tot. tit. s. de testament. ordinandis.* (paria enim sunt: aliquid omninò non fieri, vel minùs ritè & solenniter fieri. *l. quoties. 6 ff. qui satisdar. cogant. l. non putavit. 8. §. non quævis. ff de bon. poss. contra tab. l. quamvis. 8. §. si convenerit. ff. ad SC. Vellejan.*) aut pietatis officium præteriit, malè exheredando filium, vel prætereundo: quo casu vel initiò irritum est; vel per inofficiosi testamenti querelam, vel per bonorum possessionem contra tabulas, irritum efficitur, *tot. tit. s. de exhered. liberor. & de inofficioso testam. §. quos autem infr. de bon possessionib. tot. t. ff. & C. de inoffic. testam. d. l. 1 ff. de iniusto, rupt. irr. fact. test. l. 1. l. illud. 4. dict l. non putavit. 8. §. à primo. 5. & seqq. ff. de bon. poss contra tab.* 474

Tertiò intestatus moritur, cuius testamentum ex postfacto ruptum irritumúe factum est, *hoc principio nostro*. Quia hoc testamentũ licèt jure factum ab initio, postea tamen infirmatum perinde habetur, atq; si nullum esset, 475 vtpote jam sublatum. † Rumpitur autem testamentum agnatione sui heredis: irritum fit, capitis deminutione testatoris, & aliis modis, *de quib. §. tot. t. quib. mod. test. infirm. & tot. t. ff. de injusto, rupt. irrit. facto testamento.*

Postremò & is intestatus decedit, qui quidẽ initiò testamentum jure fecit, sed ex eo nemo heres existit, h.e. ex eo nemo hereditatẽ adit, *per hoc princ. l. 1. ff. de suis & legit. heredib. d. l. intestatus. 64. ff. de V. S. l. si quis posthumos. 9. §. 2. vers. sed & si heres. ff. de liberis & posthu. heredib. instit.* Etsi enim reverâ eo tempore, quo hic 476 decedit, testatus censetur: † attamen cùm hæc res tractum quendam habeat, & quodammodo ab herede, qui caput ac fundamentum est totius testamenti, pendeat. *§. ante heredis. supr. de legat.* judicari non potest, certum, ratum, perfectumqúe testamentum esse, nisi aditâ hereditate, propter tritam notamqúe juris regulam, quâ traditur, vim omnem testamenti solvi, si nemo hereditatem subierit. *l. si nemo. 9. ff. de testamentar. tutel. l. si nemo. 181. ff. de regulis jur. l. filium. 20. circa princip. ff. de bonorum poss. contra tabul. l. eam, quam. 14. C. de fideicommissis. cum similibus.*

Porrò

Porrò intestatus quis decessisse in dubio 477
præsumitur, non verò testatus, *ut docuerunt Alexander, Iason, Corneus, Sapia, Bolognetus, Cagnolus, & alii communiter ad l. si emancipati. 9. C. de collationib.* Unde legitimam petens hereditatem, necesse non habet probare, intestatum aliquem decessisse: modò se proximiorem, & à lege vocatum esse, demonstret. Certum † est enim, factionem testamenti pluribus 478
indigere solennibus, quæ in facto consistũt: atque ideò non præsumuntur, *argum. l. quæcunque 13. §. ult. ff de Public. in rem act. l. 1. C. de probationib. l. asseveratio. 10. C. de non numer. pecun.* Et ea de re egregiè diligenterque scripserunt *Franciscus Mantica libro 2. de conjectur. ult. volunt. tit. 1. Didacus Covarruvias lib. 2. variar. resolut. cap. 6. num. 5. Menochius de præsumptionib. lib. 4. præsumpt. 1. Mascard. de probationib. volum. 2. conclus. 937. & vol. 3. concius. 1352. Petrus Heigius hic cap. 2. num. 5. cum seq. & novissimè Fachineus lib. 6. controversiar. jur. cap. 46.*

§. *Intestatorum. 1. & §. sui autem heredes existimantur. 2.*

§. 1. Intestatorum autem hereditates ex lege duodecim tabularum, primùm ad suos heredes pertinent.

§.2. Sui autem heredes exiſtimantur (vt ſuprà diximus) qui in poteſtate morientis fuerint: veluti filius filiaúe, nepos neptisúe ex filio, pronepos proneptisúe ex nepote, ex filio nato prognatus prognataúe. Nec intereſt, vtrùm naturales ſint liberi, an adoptivi. Quibus connumerari neceſſe eſt etiam eos, qui ex legitimis quidem nuptiis vel matrimoniis non ſunt progeniti, curiis tamen civitatum dati ſecundùm divalium conſtitutionum, quæ ſuper his poſitæ ſunt, tenorem, heredum ſuorum jura nanciſcuntur. Nec non eos, quos noſtræ amplexæ ſunt conſtitutiones, per quas juſſimus; vt ſi quis mulierem in ſuo contubernio copulaverit, non ab initio affectione maritali, eam tamen, cum qua poterat habere conjugium, & ex ea liberos ſuſtulerit: poſtea verò affectione procedente, etiam nuptialia inſtrumenta cum ea fecerit, & filios vel filias habuerit: non ſolùm eos liberos, qui poſt dotem editi ſunt, juſtos & in poteſtate patris eſſe: ſed etiam ante-

rio-

riores, qui & iis, qui postea nati sunt, occasionem legitimi nominis præstiterunt. Quod obtinere censuimus, & si non progeniti fuerint post dotale instrumentum confectum liberi, vel etiam nati ab hac luce fuerint subtracti. Ita demum tamen nepos neptisúe, pronepos proneptisúe, suorum heredum numero sunt, si præcedens persona desierit in potestate parentis esse: sive morte id acciderit, sive aliâ ratione, velut emancipatione. Nam si per id tempus, quo quis moritur, filius in potestate eius sit: nepos ex eo, suus heres esse non potest. Idque & in cæteris deinceps liberorum personis dictum esse intelligimus. Posthumi quoque, qui si vivo parente nati essent, in potestate eius futuri forent, sui heredes sunt.

SUMMARIA.

1 Quæ personæ ab intestato succedant.
2 Iure civili novo quot sint succedendi ordines.
3 Ratio differentiæ inter jus novum & vetus.
4 Potissimum jus est suorum heredum.
5 Iure naturæ parentum hereditas debetur liberis.
6 Sui heredes, etiam vivis parentibus, quodammodo domini existimantur.

7 Sui heredes propriè & verè qui dicantur.
8 Adoptivi in plerisque juris articulis eodem jure censentur, quo naturales.
9 Suis heredibus qui connumerantur.
10 Legitimatorum liberorum quot genera.
11 Vtrùm ad legitimationem per subsequens matrimonium sufficiat, quòd tempore nativitatis liberorum, matrimonium parentes contrahere potuerint: an verò præcisè conceptionis etiam tempus sit attendendum.
12 Quatenus is, qui in utero est, pro iam nato habeatur: & num. 16.
13 Ingenui qui vocentur
14 Sensus & consideratio l. Paulus. 11. ff. de statu homin.
15 Ecquid legitimatio per subsequens matrimonium dotalia instrumenta requirat.
16 Inter suos heredes, quales posthumi referantur.

1 DIsserit hìc Imp. Justinianus de personis, quæ ab intestato succedunt. Earum autem personarum jure civili veteri, quod ex lege duodecim tabularum defluxit, duo tantum sunt gradus seu ordines: prior suorum; alter legitimorum sive agnatorum, *teste Vlpiano in fragment. Institut. tit. 26. & l. 1. in princip. ff. unde cognati. & Cajo libr. 2. Instit. tit. 8. & Paulo libr. 4. recept. sentent. tit. 8.* De priori gradu explicatur sub hoc titulo: de altero, sub titulo proximo. Huc accesserunt ex jure Prætorio duo alii gradus: quorum unus est cognatorum: alter viri & uxoris. De illo agetur *infr. tit. de successione cognator.* de hoc verò *in §. sed eas quidem. 4. vers. aliam. infr. de bonor. possessionibus.*
2 Sed jure † civili novo tres sunt ordines; descendentium scilicet, ascendentium, & collateralium, *de quibus in Novell. 118.*

Forster.

Forster. libr. 3. de successionibus. ab intestat. cap. 7. num. 8. Quibus auditur gradus viri & uxoris, item fisci, *ut supra circa principium hujus tituli ubertim explicatum.* Ratio † differentiæ juris novi & veteris hæc assignari poterit: 3
quia jure novo spectatur ratio naturæ, & sanguinis: jure veteri inspicitur ratio civilis, & familiæ, & patriæ potestatis, *l. cùm ratio. 7. ff. de bonis damnator. Auth. in successione. C. de suis & legit. liber.* Cæterum ad jus antiquum, & id, de quo tractatur in his Institutionibus, quod attinet: duo *(ut modò dictum)* sunt successionis ab intestato ordines civiles; suorum, & agnatorum: & duo Prætorii; cognatorum, & viri uxorisqúe. De priore † ordine civili, vi- 4
delicet suorum, hoc jus est: intestatorum hereditates ex lege XII. tabularum primùm ad suos heredes pertinere. Ita enim lex ista habuit: *Si intestatus moritur, cui suus heres nec extabit, agnatus proximus familiam habeto. Ulpian. d. tit. 26. l. pronunciatio. 195. § 1. ff. de verbor. significat.* Ratio, cur primum & potissimum jus sit suorum heredum, hæc est: tum quia † jure naturæ parentum hereditas 5
debetur liberis, *l. nam et si. 15. ff. de inoffic. testam. l. scripto. 7. in fine. ff. unde liberi. & suprà expositum in principio hujus tituli. num. 49. 65. & 311.* Tum † quia (quæ est ratio civilis) sui heredes, 6
etiam vivis parentibus, quodammodo domini existimantur, §. *sui autem. 2. vers. sed sui quidem.*

quidem. s. de hered. qual. & differ. l. in suis. 11. ff. de liberis & posthumis heredib. instit. &c.

7 Sui autem heredes propriè & verè sunt liberi, qui in potestate morientis proximi fuerunt, *hîc & d. §. sui autem. 2 suprà, de hered. qualit. & differ. ubi singula hujus definitionis verba ita copiosè explanata sunt, ut eadem inculcare nihil necesse sit. Eandem definitionem etiam diligenter discussimus part. 1. Disputationum nostrarum ad Institut. Disp. 26. th. 4.* Nec verò interest, utrùm naturales & legitimi sint liberi, an adoptivi, *hîc & l. 1 §. suos. 2. ff. de suis & legitimis heredib. Paul. d. lib. 4. recept. sent. tit. 8. & Cajus d. lib. 2. Instit. tit. 8.* Hujusqúe ratio est

8 hæc: quoniam † adoptivi in plerisque juris articulis eodem jure censentur, quo naturales, id est, ex legitimo matrimonio nati, §. *in plurimis. s. de adoptionib.* In quibus autem adoptivis hoc obtineat, ipse Justinianus declarat *in §. sed ea omnia. 14. infr. hoc tit.*

9 Suorum porrò heredum loco sunt legitimati, ex constitutionibus Principum, *de quibus hîc in vers. quibus connumerari, &c.* & emancipati, ex edicto Prætoris, *de quibus in §.*

10 *emancipati. 9. infr. hoc tit.* Legitimatorum † autem liberorum genera hoc loci exponuntur duo: primum est ex oblatione curiæ, quod introduxit Imp. Theodosius, *l. si quis. 3 C. de naturalib. liber.* quodqúe hodie in usu ampliùs non est, *ut indicatum in §. ult. sup. de nupt. n. 2.*

Alte-

Alterum, quod Constantinus invenit, hodiéq; viget, est ex subsequente matrimonio, *l. divi. 5. C. de naturalib. liberis.* Si quis enim extra figuram conjugii usus est consortio eius mulieris, cum qua jure matrimonium contrahere potuit, & postea contraxit: liberi, etiam ante matrimonium contractum, ex ea suscepti jus suorum heredum nanciscuntur, legitimiq; fiunt, *hîc & d. §. ult. vers. nec non is, & c. s. de nupt. c. tanta est vis. 6. ext. qui filij sint legitimi.* Rectè dicimus: *cum qua jure matrimonium contrahere potuit.* Nam si inter eas personas matrimonium jure subsistere non potuisset, propter impedimentum aliquod juris naturalis canonici, vel civilis: nuptiæ, quantumvis mutuo consensu contractæ, minimè proficient liberis ad jus legitimorum consequendum, *per hunc textum nostrum, & l. cùm quis. 10. C. de naturalib. liber.*

11 Sed valde controversum est: utrùm sufficiat, quòd tempore nativitatis liberorum, matrimonium parentes contrahere potuerint: an verò præcisè conceptionis etiam tempus sit attendendum? ut si deportatus, qui civis Romanus non est, rem cum aliqua habuerit, & postmodum ante nativitatem receperit jura civitatis, num hoc satis sit: etiamsi tempore conceptionis istæ personæ ad nuptias ineundas, quæ tantùm inter cives Romanos consistunt, idoneæ non fuerint? Et quidem ut ma-

trimo-

trimonium ipsius conceptus tempore contrahi potuerit, præcisè requiri, docuerunt *Cynus ac Paul. Castrens. in l. ex liberal. 6. & Salicetus in l. filium. 7. C. de suis & legit. liberis. Anton. de Rosell. in tract. de legitimat. tit. de causa materiali legitimat. num. 26 & Sarmientus lib. 1. selectar. interpretat. c. 5. num. 10. & seq.* Verùm ex adverso Hostiensis, *Joan. Andrea, Anton. Butr. & Cardinal. in d. c. tanta. 6. ext. qui filij sint legit. Didac. Covarr. in Epitom. de sponsalib. part. 2. de matrimon. c. 8. §. 2. num. 2. hosq; referens Fachineus lib. 3. controversiar. jur. c. 50.* & alii communiter statuunt; tempus conceptionis ad nuptiarum habilitatem non desiderari; si modò nativitatis tempore nuptiæ potuerint inter parentes contrahi. Hæcq; sententia (quæ & mihi non displicet) probatur ex eo, quòd ita jure cautum est, ut vel conceptionis, vel nativitatis tempus inspiciatur, quatenus scilicet filiorum

12 legitimationi magis expedit: idque † liquet primùm *ex l. qui in utero. 7. ff. de stat. hom.* ubi Paulus, *Qui in utero est*, inquit, *perinde ac si in rebus humanis esset, custoditur, quotiens de commodis ipsius partus quæritur.* Si ergo de incommodis eius agatur, secus erit: atque adeò isto casu pro non nato habendus erit; & nativitatis eius tempus inspicietur. Secundò id patet *ex §. sufficit. suprà, de ingenuis. & l. & servorum. 5.*

15 *§. 2. ff. de stat. hom.* ubi textus ita habet: *Ingenui sunt, qui ex matre libera nati sunt. Sufficit enim*

liberam

liberam fuisse eo tempore, quo nascitur, licèt ancilla conceperit. Et è contrario si libera conceperit, deinde ancilla pariat: placuit, eum, qui nascitur, liberum nasci. Tertiò idipsum apparet *ex l. nuper. 11. circa fin. C. de naturalib. liber.* ubi Justinian. ita rescripsit: *Et generaliter definimus, & quod super hujusmodi casibus variabatur, definitione certâ concludimus: ut semper in hujusmodi quæstionib. in quibus de statu liberorum est dubitatio, non conceptionis, sed partus tempus inspiciatur: & hoc favore facimus liberorum, ut editionis tempus statuamus esse inspectandum: exceptis his tantummodo casibus, in quib. conceptionem magis approbari, infantium cõditionis utilitas expostulat.* Accedit ad eiusdem sententiæ cõfirmationem textus *propositi §. nostri. vers. quibus connumerari, &c.* in quo generaliter dicitur; omnes liberos, etiã ante nuptias procreatos, per subsequentes nuptias legitimari: nec distinguitur, an tempore conceptionis matrimonium inter parentes esse, vel non esse, potuerit. Ergo nec nos distinguere debemus, *arg. vulgata l. de pretio. 8. ff. de public. in rem actione.*

14 Non obstat *l. Paulus. 11. ff. de statu homin.* ubi is, qui ignorante patre ex filia concipitur, illegitimus esse pronũciatur, quãvis mortuo avo suo nascatur: & tamẽ certum est, avo mortuo potuisse inter patrẽ & matrem nuptias legitimas celebrari. Sed cùm conceptionis tempore non potuerint subsistere nuptiæ; nihil cõducit

tem-

tempus nativitatis. Non obſtat, *inquam*, lex illa. Nam in ea de conſenſu novo nuptiarum legitimè contrahendarum nihil conſtabat: ideóque meritò reſponſum eſt, ſecundùm facti ſpeciem ibidem propoſitam; liberos non fieri legitimos. Ad hoc enim, ut legitimi efficiantur, non tantùm requiritur, ut tempore nativitatis liberorum nuptiæ potuerint contrahi; ſed neceſſe etiam eſt, ut reverà per conſenſum in matrimonium de præſenti ſint contractæ & confirmatæ. *Aliis levioribus, quæ adduci ſolent, objectionibus reſpondit Fachineus d. lib. 3. cap. 50.*

15 Ut autem legitimatio per ſubſequens matrimonium valeat; nuptialia ſive dotalia inſtrumenta jure civili omnino exiguntur, *hîc & d. §. ult. ſ. de nupt. d. l. nuper. 11. C. de natural. liber. Novell. 12. c. 4. & Novell 18. c. 11.* Jure verò pontificio & moribus noſtris illa non requiri, pleriſque placuit, *d. c. tanta. 6. ext. qui filij ſint legitimi. Weſenbecio hîc in d. verſ. quibus connumerari. num. 6. & Mynſingero num. 8. Covarruv. d. Epitom. de ſponſalib. part. 2. cap. 8. §. 2. num. 8. Hieronymo de Cævallos in ſpecul. aur. commun. opin. contra commun. quæſt. 591. & aliis, tum per eos, tum per nos deſignatis ſupr. d. §. ultim. de nupt. num. 4.* Cæterum præter iſtos duos, hoc loco relatos, legitimandi modos, ſunt & alii, *de quibus videatur Novell. 89. per tot. & de iis explicatiùs tractatum eſt ſuprà in*

præal-

præallegato §. ult. de nupt. num. 17. cum ſeqq. & ſ. in principio hujus tit. num. 220. & ſubſequentibus.

Denique inter ſuos heredes non ſolùm nati, ſed etiam poſthumi referuntur illi, qui ſi vivo parente nati eſſent, in eius poteſtate fuiſſent, primumque gradum obtinuiſſent, *hîc in fine, & l. 3. ff. de injuſto, rupt. irrit. facto teſtam.* Eiuſque ratio eſt perſpicua: quia poſthumi, ſive ii, qui ſunt in utero, pro iam natis habentur, cùm de ipſorum commodo agitur, *prædictâ l: qui in utero. 7. & 26. ff. de ſtat. homin. l. vel ſi vivo. 7. ff. de ſuis & legit. heredib. l. cùm quidam. 30. §. 1. ff. de acquir. vel omitt. heredit. & dictum ſuprà initio hujus tit. num. 54.* 16

§. *Sui autem heredes fiunt. 3.*

§. 3. Sui autem heredes fiunt etiam ignorantes: & licèt furioſi ſint, heredes poſſunt exiſtere: quia quibus ex cauſis ignorantibus nobis acquiritur: ex his cauſis & furioſis acquiri poteſt. Et ſtatim morte parentis quaſi continuatur dominium: & ideo nec tutoris auctoritate opus eſt pupillis; cùm etiam ignorantibus acquiratur ſuis heredibus hereditas. Nec curatoris aſ-

 ſenſu

sensu acquiritur furioso, sed ipso jure.

SUMMARIA.

1 Extranei heredes qui dicantur.
2 Sui sine ulla aditione, etiam ignorantes & inviti, heredes fiunt: eiusque ratio.
3 Quæ ipso jure fiunt, nobis etiam invitis & ignorantibus fiunt.
4 Morte parentis dominium rerum paternarum continuatur in suos heredes.
5 Vnius rei dominium penes duos in solidum esse nequit.
6 An possessio in suum heredem absque ulla apprehensione continuetur.
7 Possessio animo & voluntate retinetur.
8 Animus & voluntas morte finitur.
9 Quid in heredem transfundatur.
10 Sui non dicuntur adire hereditatem, sed se ei immiscere.
11 Suitas non plus operatur in suo, quàm aditio in extraneo.
12 Fictio in iis, quæ facti sunt, locum non habet.
13 Pater & filius eadem penè persona esse reputantur.
14 Ratio differentiæ inter dominium & possessionem.
15 Intellectus l. cùm miles. 30. ff. ex quibus caus. majores, &c.
16 Sine possessione usucapio non contingit.
17 Vsucapio quatenus ante aditam hereditatem impleatur.
18 Sententia l. 2 C. de usucapione pro herede.
19 Viventis nulla est hereditas.
20 A proprietate verborum non facilè recedendum
21 Non quid dictum, sed quà mente dictum sit, perpendendum.
22 Verborum prior, rerum potior vis atque potestas.
23 Sensus verus l. 2. §. 1. vers. filium. ff. pro herede.
24 Res immobilis tradi non potest.
25 Nihil refert, quid ex æquipollentibus fiat.
26 Explicatio l. gerit 88 ff de acquir. vel omitt. heredit.
27 In toto & pars continetur.
28 Quis pro herede gerere dicatur.

29 Con-

29 Conciliatio l. per procuratorem. 8. C. de acquir. possess. cum l. naturaliter. 12. ff. eod.

30 An & quatenus interdictum unde vi heredibus competat.

31 Possessio rerum etiam feudalium à patre in filium non ipso jure migrat, sed apprehensione indiget.

ETsi heredes extranei (quicunque scilicet non subditi sunt potestati testatoris, § *cæteri. 3. sup. de hered. qualit. & differ. Forster. lib. 2. de successionib. c. 18. n. 55 & seqq.*) necesse habent adire hereditatem, hæcque iis ignorantibus atque invitis non acquiritur, *l. nec is. 17. cum ll. seqq. ff. de acquir. vel omitt. heredit. & expositum est superiùs in §. in extraneis. 4. & §. extraneis autem 5. & §. final. de hered. qualit. & different.* tamen sui † sine ulla aditione heredes fiunt, etiam ignorantes & inviti, *hoc §. & l. lege Cornelia. 12. ff. qui testam. facere poss. l. 1. §. qui sunt. 7. ff. si quis, omissa causa testamenti, &c.* Cujus ratio est: quia sui ipso jure, hoc est, legis ipsius vi ac potestate, nullo hominis intercedente facto, heredes constituuntur & existunt, *l. in suis. 14. ff. de suis & legit. heredib. l. si fratris. 3. ibiq. Gothofred. ad lit. i. C. de jure deliber. Jul. Paul. libr. 4. sentent. tit. 8. §. qui sui hæredes, &c. Donellus libr. 7. Commentar. de jure civil. cap. 2.* Quæ autem † ipso jure fiunt: nobis etiam invitis & ignorantibus fiunt, *sicut explicatum in §. item vobis. sup. per quas person. cuiq. acquirit. & notat hîc D. Giphan.* Itaq; & furiosis, & infantibus, & peregrinantib. modò suis, ut hereditas;

1
2
3

ita & legata, & fideicōmissa, & actiones, acquiruntur, *l. si à furioso. 12. ff. de reb. credit. l. si à furioso. 24. & l. furiosus. 46. ff. de obligat. & act.*
4 *Paul. loco ante allegato.* Et sanè † statim morte parentis dominium rerum hereditariarum seu paternarum continuatur in suos heredes, *per hunc textum*: quasi scilicet vivo adhuc parente domini sint, *l. in suis. 11. ff. de liberis & posthumis, &c.* Rectè, *quasi.* Reverâ enim non sunt domini, vivo adhuc patre: sed solus pater ve-
5 rè dominus est: quoniam † unius rei dominium penes duos in solidum esse non potest, *l. si, ut certo. 5. §. ult. ff. commodati.*

6 Perelegans & egregia hoc loco examinanda occurrit quæstio: Anne sicuti dominium; ita & possessio in suum heredem absque ulla apprehensione continuetur? Et (*quicquid in contrarium adferant Corasius lib. 6. Miscellan. jur. civil. c. 12. Duarenus ad tit. ff. de liber. & posthum. c. 3. pag. mihi. 459. & Forster. d. lib. 2. de successionib. c. 4. num. 17. & seqq.*) sententiam negantem à veritatis tramite non alienam esse, omnino persuasum mihi habeo, *per textum in l. cùm heredes. 23. in princ. ff. de acquir. vel amitt. possess.* ubi his verbis à J C. Javoleno responsum est: *Cùm heredes instituti sumus: aditâ hereditate, omnia quidem jura ad nos transeunt: possessio tamen, nisi naturaliter comprehensa, ad nos non pertinet.* Et ratio non obscura est: Tum
7 quia † possessio animo & voluntate retinetur,

l. 3. §.

l. 3. §. *ſed & ſi animo.* 7. *l. clàm poſſidere.* 6. *in fin. l. ſi id.* 25. §. *ult. ff. de acquir. vel amitt. poſſ. l. licèt.* 4. *C. eod.* Animus † autem atque voluntas 8
defuncti morte finitur, *l. locatio.* 4. *ff. locati. c. ſi gratioſè.* 5. *ext. de reſcript. lib.* 6. Ergo animo & voluntate extinctâ, etiam poſſeſſionem extinctam cenſeri; proindeque continuari non poſſe, dicendum eſt, *l. furtum.* 37. §. 1. *ff. de uſurpat. & uſucap.* Tum quia † in heredem id dun- 9
taxat transfunditur, quod eſt hereditatis, *l.* 1. §. *Scævola.* 15. *ff. ſi quis teſtamento liber eſſe juſſus, &c. l. omnia ferè.* 193. *ff. de reg. jur.* Sed poſſeſſio non eſt hereditatis, *d. l.* 1. §. *Scævola. ff. ſi quis teſtamento, &c.* Igitur in heredem non transfunditur, & conſequenter novâ apprehenſione opus habet, ſive heres ſuus ſit, ſive extraneus, *d. l. cùm heredes.* 23. *in princ. ff. de acquir. vel amitt. poſſeſſ.* Nec quicquam oberit, ſi objiciatur, in hac lege 23. aditionis mentionem fieri; ibi, *aditâ hereditate:* hocque verbum propriè extraneorum eſſe: cùm † ſui non di- 10
cantur adire hereditatem, ſed ſe ei immiſcere, *d. §. extraneus autem.* 5. *ſ. de hered. qualit. & differ. l.* 3. § *fin. & l. ſeq. ff. quib. ex cauſ. in poſſeſſ. eatur.* Nam licèt verbum *aditionis* propriè ad extraneos ſpectet: hîc tamen in latiori ſignificatu etiam ſuos heredes complectitur. Neq; enim minùs ſuus, quàm extraneus, hac in parte apprehenſione poſſeſſionis indiget: cùm ratio, quæ in utroque eſt eadem, idem etiam

jus in utroque efflagitet, *l. illud quæsitum. 32. ff. ad leg. Aquil.* Et passim in jure nostro differentiam inter aditionem & immistionem confundi, in confesso est, *d. l. si fratris. 3. C. de jure deliber. cùm similibus.*

11 Præterea suitas (*ut loquuntur*) non plus operatur in suo, quàm aditio in extraneo, *arg. l. si is, qui pro emptore. 15. ff. de usurp. & usucap.* Atqui heredes extranei ne quidem hereditate aditâ possident, *d. l. cùm heredes. 23. ff. de acquir. vel amitt. poss.* Ergo nec sui heredes virtute suitatis possidebunt. Et quamvis contrariæ opinionis patroni hanc ipsam rationem ita diluêre conentur, ut dicant: eam obtinere respectu acquisitionis dominii, non etiam possessionis, quasi suitas plus roboris virtutisque habeat in suo, quoad possessionem: nescio tamen, an isthæc distinctio juri undiquaq; conveniat. Nullâ etenim lege eam probari posse crediderim: neque hîc nostrum est distinguere, cùm leges inter suum & extraneum heredem non distinguant, *arg. l. de pretio. 8. ff. de public. in rem act.*
12 Confert † quoque huc, quòd fictio in iis, quæ facti sunt, ut in possessione, locum non habeat, *l. demq. 19. ff. ex quib. caus. major. in integr. restit. l. 1. §. 3. l. possessionem. 29. ff. de acquir. vel amitt. possess.* Quòd autem filius, mortuo patre, possidere intelligatur, non nisi per fictio-
13 nem dici potest: cùm † pater & filius eadem penè persona esse reputentur, *l. ult. C. de impub.*

& aliis

& aliis ſubſtitut. Novell. 48. in princ. §. ſi quis alij in fine, infr. de inutilib ſtipulat. Nec movet, ſi regeratur; fictionem etiam in iis, quæ in facto conſiſtunt, habere locum: veluti, lex fingit, defunctum apud hoſtes, ante captivitatem occubuiſſe, *§ fin. ſ. quib. non eſt permiſſ. fac. teſtam. l. lege Cornelia. 12 ff. qui teſtam fac. poſſ.* reverſum ab hoſtibus, ſemper in civitate fuiſſe, *§. ſi ab hoſtibus. ſ quib. mod. jus patr. poteſt ſol.* in utero exiſtētem, iam natum eſſe, *l. qui in utero. 7. ff. de ſtatu hominum.* mortuum pro ſalute Reipublicæ, in perpetuum vivere, *§. 1. ſ. de excuſationib. tutor. & his ſimilia.* Eo enim ipſo, quòd illa jure concedente & permittente fiunt, efficitur: fictionē privatâ auctoritate factam nihil operari. Nullibi verò in jure noſtro expreſſum eſt, filios vivo patre naturaliter poſſidere. Ratio † porrò differentiæ inter dominium & poſſeſſionem, cur illud in heredem 14 ſuum continuetur, hæc non item, in promptu eſt: quia dominium in jure, poſſeſſio in facto conſiſtit, *d l. 1. §. furioſus. 3. & d. l. poſſeſſionem. 29 ff. de acquir. vel amitt. poſſeſſ.* Jam verò quæ ſunt juris, facilè ab uno tranſeunt in alium: quæ ſunt facti, non item, *arg l. qui heredi. 44. in princ. ff. de condit. & demonſtr. & l. quod dicimus. 231. ff. de verb. ſignif.*

15 Non adverſatur Pauli ſententia, qui diſertè ait, poſſeſſionem defuncti, quaſi junctam, deſcendere ad heredem, adeóque apprehen-

sione opus non esse, *l. cùm miles. 30. ff. ex quib. caus. majores, &c.* Nam possessionis vocabulum ibi impropriè pro usucapione positum est, *ut & in d. l. deniq. 19. ff. eod. t.* idque ex illis textus verbis satis evincitur: *& plerunq., nondum hereditate aditâ, completur.* Quæ verba de usucapione, tanquam ipsius possessionis effectu, intelligenda esse, sole illustrius est: quia vacuum tempus, quod ante aditam hereditatem intercessit, ad usucapionem complendam heredi procedit. *l. nunquam. 31. §. vacuum. l.*
16 *cœptam. 40. ff. de usurpat. & usucap.* Nec infringit hanc responsionem, quòd sine possessione usucapio contingere nequeat, *l. sine possessione. 25. ff. d. tit. c. sine possessione. 3. extr. de reg. jur. in 6.* per rerum autem naturam fieri non possit, ut hereditas jacens, hoc est, quæ nondum adita est, vel per se, vel per alios possideatur; cùm animo careat, factorumque sit incapax, *l. 1. §. Scævola. ff. si is, qui testam. liber. esse juss. erit, &c.* Etenim id jure & ratione sin-
17 gulari receptum est: ut etiam † ante aditam hereditatem usucapio impleatur, *l. justo. 44. § nondum. ff. de usurp. & usucap.* dummodo tempore medio ab alio possessa non fuerit, *l. possessio. 20. ff. eod.* Quia enim ante aditionem nihil heredi (qui jure secum deliberat, consultumné sit, hereditati se immiscere, quæ fortè plus damni, quàm commodi adferre possit) imputari potest, quare possessionem non appre-

apprehenderit: æquitatis causâ, adversus rigorem juris, introductum est; ut hereditas tantisper defuncti personam sustineat; & aditio hereditatis retrotrahatur, temporique mortis defuncti, ad continuandam possessionem, conjungatur. §. *diutina. sup. de usucap. l. heres. 22. dict. l. justo. 44. §. nondum. ff. dict. titul.*

Nec præterea urget, si quis ulteriùs instando replicaret; prædictam l. *cùm miles. 30. ff ex quib. caus. maiores, &c.* non de usucapione, sed de possessione, prout verba sonant, esse accipiendam: propterea quòd ab Impp. Diocletiano & Maximiano rescriptum sit; † nihil 18
pro herede usucapi posse, suis heredibus existentibus, *l. 2. C. de usucapione pro herede.* Nam Impp. ibidem non dicunt, suum heredem usucapere non posse pro herede: sed potiùs dicunt, suis existentibus heredibus, nihil posse pro herede usucapi, scilicet ab extraneo. † Ut 19
enim viventis nulla est hereditas, *l. 1. ff. de heredit. vel act. vendit.* ita etiam quamdiu sui heredes existunt (quorum potissima causa est, *ut in §. 1. supr. hoc tit. audivimus*) non potest ullus aliꝰ ad pro herede usucapionem admitti: cùm hereditas ipso jure jã antè adita à suis heredibus intelligatur. *d. l. in suis. 14. ff. de suis & legit. heredib.* usque adeò, ut sine herede non sit, qui suum heredem, licèt abstinentem se, reliquit, *l. cùm, quasi. 30. §. sed & si. 10. ff. de fi-*

20 *deicommissar. libertat.* † Et quamvis *d. l. cùm miles.* possessionis mentionem faciat, & à proprietate verborum non facilè recedendum sit. *l. non aliter. 69. ff. de legat 3.* ita tamen verba exaudiri oportet, ut materiæ subjectæ inserviant, *arg. l. insulam. 6. ff. de præscript. verb.*
21 Neque † enim quid dictum scriptumúe, sed quâ mente dictum scriptumúe sit, perpendendum est. *l. penult. ff ad exhibend.* Verborum
22 igitur ut prior; ita rerum seu mentis præstantior vis est, atque potestas. *l. Labeo. 7. §. ult. ff. de supellectile legat. l. non dubium. 5. C. de ll. l. scire oportet. 13. §. aliud. vers. sed et si. ff. de excusation.*

Rursus non obest, quod Julianus ex Servio
23 refert: naturalem possessionem, vivo patre, penes filium esse. *l. 2. §. 1. vers. filium. ff. pro herede.* Id enim ad eum respicit casum, quo filius rem à patre sibi donatam apprehendit: ac proinde cùm, vivo adhuc parente, rei donatæ possessionem sit consecutus: novâ apprehensione, eo mortuo, opus non habet.

24 Similiter non obstat, possessionem aliquando etiam absque corporali apprehensione acquiri posse, non secus, ac dominium: præsertim cùm res immobilis, ut hereditas, tradi nõ possit. *l. 1. § si jusserim. 21. l. quod meo. 18. § si venditorem. 2. ff. de acq. vel amit. poss. cum similib.* Nã idẽ est, sive naturalis fiat apprehensio, sive tale quid interveniat, ꝙ pro naturali apprehensione habetur, *legibus modò allegatis, & l.*

qua-

quarundam.51.ff.eod.tit. † Nihil siquidem refert, quid ex æquipollentibus fiat. *l. fideicommissa.11.§.si cui.ff. de legat.3.* Regulariter ergo naturalis requiritur apprehensio, idque in rebus mobilibus ut plurimùm: sed in immobilibus & incorporalibus patientia est loco traditionis. *l.1.§ fin. ff. de servit præd rustic. l. si ergo.11.§.1. ff. de Public. in rem. act. l.3.§. si iter. & ibi Gothofred. ff de actionib. empt.* Quæ omnia non solùm in illis obtinent rebus, quæ primo occupanti adjiciuntur. *§. illud quæsitum. 13. f. de rerum divisione, &c.* verùm etiam in jam acquisitis, *per textum expressum in l. qui universas.30.§. quod per colonum. ff. de acquir. vel amit. possess.* ubi Paulus in hunc modum respondit: *Quod ego per colonum possideo: heres meus, nisi & ipse nactus fuerit possessionem, possidere non poterit. Retinere enim animo possessionem possumus: adipisci non possumus.* 25

26 Hoc ampliùs non obsistit *l. gerit.88.ff. de acquir. vel omitt. heredit.* ubi idem Paulus inquit; possessionem esse in hereditate. Jam autem omne id, quod hereditatis est, ad heredes transit, *l. nihil est aliud. 24. ff. de verborum significat. l. omnia. 193. ff. de rgulis juris.* Quæsitâ ergò hereditate, tanquam aliquo toto: utiq; & possessio, velut pars eius, necessariò acquisita videtur. † Siquidem in toto & pars continetur. 27 *l. si quis. 7. ff. de except. rei jud. l. in toto. 113. ff. de reg. jur.* Non obsistit, *inquam,* Paulus enim impro-

priè dicit, possessionem esse in hereditate: cùm facti sit, & mortuo possessore evanescat: ac proinde omnino apprehendi ab herede debeat, *ut supr. demonstravimus.* Declarat autem illic Jurisconsultus, quisnám pro herede gerere dicatur:
28 † & ait, etiam eum gerere pro herede, qui animo agnoscit successionem, tametsi nihil attingat hereditarium. Iam verò dubitabatur de domo pignori datâ defuncto, quam constat inter corpora hereditaria non referri. *l. & non tantùm. 19. in princ. ff. de petit. heredit.* quærebatur, *inquam:* utrùm is, qui domum pignori datam, sicut hereditariam, retinuit, pro herede gessisse videretur? Et Jurisconsultus decidit, eum gessisse pro herede. Ratio decisionis sumitur *ex l. si quis extraneus. 21. §. 1 ff. de acquir. vel omitt. heredit.* quia interdum animus solus quem obstringit hereditati: utputà si re non hereditarià quasi heres usus sit. Licèt ergo domus illa oppignorata, non fuerit ex corporibus hereditariis: tamen qualis qualis eius possessio fuit in hereditate; hoc est, tamen illa retentio gestionem pro herede arguit.

29 Pariter nihil ad rem pertinet, quòd Imperatores asserunt: proprietatem à possessione separari non posse, *l. per procuratorem. 8. C. de acquir. possess.* Nam id ad subjectam & propositam facti speciem referendum est. Venditor enim habens proprietatem & possessionem rei,

rei, vendidit eam rem procuratori, ut & proprietas & possessio simul emptori acquireretur; hocque respectu lex dicit: proprietatem à possessione non posse separari.. Quâ lege ita breviter explicatâ, ei non repugnat Ulpianus *in l. naturaliter. 12. §. 1. ff. eod. tit.* ubi ait: proprietatem cum possessione nihil commune habere. Quia hoc vult dicere: qui rem vindicat, non renunciat eius possessioni. Non igitur sunt eadem proprietas & possessio. Si namque idem essent: renuncians rei vindicationi, non posset agere possessorio. Aliàs verò expeditum est, proprietatem & possessionem nonnihil commune inter se habere. Utraque enim per easdem personas acquiritur. *§. non solùm. supr. per quas personas cuiq; acquirit.* & à possessione dominium incipit. *l. 1 §. 1. ff. de acq. vel amit. possess. &c.*

Nihil denique refragatur *l. 1. §. hoc interdictum 44. ff. de vi, & de vi arm.* ubi scriptum est, heredibus competere interdictum unde vi: quod interdictum recuperandæ possessionis esse, apertissimi juris est, *d. l. 1. §. 1. ff. d. tit. §. recuperandæ. infr. de interdict.* Recuperamus autem possessionem, quam antea habuimus. Unde videtur dicendum, heredem aut superstite defuncto possedisse, aut morte eius possessionem ad illum continuò transivisse. Hoc, *inquam*, nihil refragatur. Namque heres eo interdicto experitur non ex persona sua: cùm 30

nec

nec superstite defuncto possederit; nec post illius obitum possessionem apprehenderit, quam alius occupaverat: sed ex persona defuncti. Quinimò cùm actio ista in bonis defuncti fuerit: meritò ab herede, tanquam universi juris successore, intentari potest. *d. l. nihil est aliud. 24. ff. de verborum significat. & l. heres. 37. ff. de acquir vel omitt. heredit* Ex quibus omnibus tandem conclusum relinquitur: possessionem defuncti in filium, sive suum heredem, nonnisi naturaliter apprehensam, continuari. *Et sic post Bartol. in d. l. cùm heredes. 23. ff. de acquir. vel amitt. possess. aliosq; plurimos à se citatos, sentit Tiraquellus in tract. Le mort saisit le vif in præfat declarat 3. num. 6. Roland. à Valle consil. 46 num. 26. & seqq. vol. 2. Viglius ad §. sui autem num. 5. supr. de heredum qual. & differ. Giphanius hic in vers. & statim morte parentis, &c. Cujacius ad dict. leg. in suis. 11. ff. de liber. & posthum. &c. Borch. in Commentar. ad tit. ff. de acquir. vel amitt. possess cap. 8. num. 26. Bocerus class. 2. Disput. 21 th. 10. Gœddæus ad dict. leg. nihil est aliud. 24. ff de verborum significat. num 18. & seq. Bronchorst. centur. 2 ἐναντιοφανῶν. assert. 64. edit 1. & Aru-*
31 *mæus Exercitat. Justin. 10. in corollar.* † Quæ conclusio non solum in possessione rerum patrimonialium; sed feudalium etiam locum habet. Nam & harum possessio à patre in filium non migrat ipso jure: sed facto, hoc est, apprehen-

hensione opus est. *Atq; ita in Camera Imperiali judicatum fuisse, testatur Mynsinger. hic n. 4. & Gail. lib. 2. obs. 129. & 152.*

§. *Interdum. 4. cum §. seq.*

§. 4. Interdum autem, licèt in potestate parentis mortis tempore suus heres non fuerit; tamen suus heres parenti efficitur: veluti si ab hostib⁹ quis reversus fuerit post mortem patris sui. Jus enim postliminii hoc facit.

§. 5. Per contrarium autem hoc evenit, ut licèt quis in familia defuncti sit mortis tempore; tamen suus heres nō fiat: veluti si post mortem suam pater judicatus fuerit perduellionis reus, ac per hoc memoria eius damnata fuerit. Suum enim heredem habere non potest, cùm fiscus ei succedat: sed potest dici, ipso quidem jure suum heredem esse, sed desinere.

SUMMARIA.

1. Sui heredes sunt, qui in potestate morientis proximi fuerunt: huiusque exceptio.
2. Quo casu is, qui tempore mortis in familia & potestate defuncti existit, postea in potestate, adeoque suus heres esse desinat.
3. Vtrùm filia, cuius pater criminis læsæ majestatis est damnatus, ad successionem eius, fisco excluso, admittatur.

4. Odia

4. Odia sunt restringenda, favores ampliandi.
5. A communi opinione non facilè recedendum.
6. Filiæ eorum, qui læsæ majestatis crimen patrarunt, legitimam tantùm ex bonis matris innocentis consequi possunt.

1 HIc locus ad definitionem sui heredis pertinet, in qua dictum est: suos heredes esse; qui in potestate morientis proximi fuerunt. Eius exceptio hîc affertur, quâ interdum suus est heres, qui in potestate morientis non fuit: veluti, filius ab hostibus captus, in potestate parentis, mortis tempore non est: & tamen post mortem patris reversus, suus heres efficitur. Ratio hui9 exceptionis est: quia jure postliminii is fingitur apud hostes nunquam fuisse; sed in potestate patris semper mansisse. *§. si ab hostibus. 5. I. quib. mod. jus patr. potest. solvitur. l. retrò. 16. ff. de captiv. & postlim. revers. Paul. lib.*
2 *4. receptar. sent. t. 8.* † Sic è contrario usu venire solet: ut, qui tempore mortis in familia, i. e. potestate defuncti existit, postea in potestate; adeóq; suus esse desinat: putà si post mortem suam pater læsæ majestatis vel perduellionis reus judicatus, atq; ita memoria eius damnata fuerit. Hoc casu filius ipso quidem jure post mortem patris incipit esse suus heres: sed post damnationem heres esse desinit: eò quòd omnia patris defuncti bona fisco vindicantur. *§. per contrarium. 5. h. t. l. 1. §. interdum ff. de suis & legit. hered. l. ult. ff. ad l. Jul. majest. & l. quisquis. 5. C. eod. tit.* Quòd si verò pater vivens adhuc

huc læsæ majestatis damnatur: filius omninò non fit suus heres. Quinimò hac specie filius non modò non suus heres efficitur: sed prorsus à patris hereditate, utpote q̃ applicatur fisco, excluditur. *d.l.quisquis.5.C.ad.l.Jul majest.*

Quæstionis autem est: num etiam filia illo casu patri succedere non possit? Et communis opinio est: filiã, cuius pater criminis læsæ majestatis est damnatus, ad successionem eius, fisco excluso, admittendam esse. Eiusq; probabilis est ratio: quia *dict.l.quisquis.5.C.d.tit.* de filiis tantùm loquitur: proindeq; ad filias extendi non debet, propter tritam regulã illam: quòd † odia restringenda sint, favores ampliandi. *l.cùm quidam.19.ff.de lib. & postb.c.odia.15.de R.J.in 6.Grass.lib.recept.sent.§.successio ab intestato.q.5.Clar.li.5.sent.§.læsæ majest.n.10.& 12.* Sed † licèt à recepta hac sententia non sit in judicando & consulendo facilè recedendum, *arg.l.1.vers sanè crebrior.ff.de offic.quæstor.l.minimè.23.& l.si de interpretatione.37.ff.de ll.* tamẽ disputandi causâ tentari poterit, illam à juris veritate videri alienam, *per d.l.quisquis.5.§.ad filias.3.C.ad l.Jul.majest.* ubi Impp. Arcadius & Honorius disertè aiunt: † filias eorum, qui læsæ majestatis crimen perpetrarunt, posse tantùm legitimam ex bonis matris innocentis consequi: atq; ita haud obscurè innuunt, filias à patrum successione omnimodo arcendas esse. Cùm enim matri, quæ nihil deliquit, succe-

dere nequeant: quomodo patri, qui læsæ majestatis reus est, succedere poterunt? Præterea *in eodem §. ad filias.* dicitur: filias ex bonis maternis legitimam obtinere, ut se alere possint. Ergo præsupponitur, eas minimè succedere patri læsæ majestatis reo. Nam si huic succederent: haud difficulter ipsis alimenta ex eius hereditate suppeterent. *Verùm confer cum his, quæ traduntur in §. publica autem. 3. num. 52. infr. de public. judic.*

§. Cùm Filius. 6.

§. 6. Cùm filius filiáve, & ex altero filio nepos neptisúe existunt, pariter ad hereditatem avi vocantur: nec qui gradu proximior est, ulteriorem excludit. Æquum enim esse videtur, nepotes neptesque in patris sui locum succedere. Pari ratione & si nepos neptisúe sit ex filio, & ex nepote pronepos proneptisúe; simul vocantur. Et quia placuit, nepotes neptesúe, item pronepotes proneptesúe in parentis sui locum succedere: conveniens esse visum est, non in capita, sed in stirpes hereditatem dividi; ut filius partem dimidiã hereditatis habeat, & ex alte-

altero filio duo pluresúe nepotes alteram dimidiam. Item, ſi ex duobus filiis nepotes neptesúe exiſtant, ex altero unus fortè aut duo, ex altero tres aut quatuor: ad unum aut duos dimidia pars pertineat, ad tres vel ad quatuor altera dimidia.

SUMMARIA.

1. Nepos ex filio præmortuo, unà cum patruo ſuo ad hereditatem avi æqualiter admittitur.
2. Ius ſucceſſionis ſive repræſentationis unde profectum; eiuſque ratio.
3. Illud jus in quo ordine inveniat locum.
4. Principatus & regna plerunque ſunt individua.
5. Hereditas inter liberos diverſi gradus, non in capita; ſed in ſtirpes partienda.
6. Quæ hereditas in capita, quæ item in ſtirpes dividi dicatur.
7. Iſthæc duplex hereditatis diviſio quibus quæque earum in caſibus locum habeat.

EXplicat hîc Juſtinianus duo inſignia juris capita: quorum primum eſt, de ſucceſſione nepotum in locum filiorum: alterum eſt, de diviſione hereditatis in iſta ſucceſſione. Primum † quod concernit, certum eſt, nepotem neptemúe ex filio præmortuo, unà cum filio ſuperſtite, nempe patruo ſuo, ad hereditatem avi æqua ex parte admitti, ſive nepotem ſuccedere in locum filii, *hîc & §. penult. infrà h.t. l. 1. §. ſi filius. 4. ff. de ſuis & legit. hered l. 2. & 3. C. de ſuis & legit. liber. Caius lib. 2. Inſtit. tit. 8. & Vlpian. tit. 26. §. 1.* Finge: Sempronius duos 1

habet filios: Mævium & Pamphilum. Moritur Mævius relicto filio, id est, nepote Sempronii. Postea moritur etiam Sempronius; de cuius hereditate contendit Pamphilus, & Mævii filius, hoc est, nepos. Pamphilus enim, ut filius & gradu proximior, nepotem, tanquam gradu remotiorem, vult excludere, solusque hereditatem Sempronii habere. Sed inquit Imperator: pariter eos vocari, & nepotem in locum patris sui Mævii succedere.
2 Quod † jus successionis, sive (*ut vulgò vocãt*) repræsentationis ex duodecim tabul. profectum est, *d. §. penult. infr. hoc tit. & d. l. 3. C. de suis & legit. liber.* Eiusque juris ratio est æquitas naturalis. *d. l. 1. §. si filius. ff. de suis & legit. heredib.* Unde & Justinianus hìc ait: *æquum esse videtur, nepotes neptesve in patris sui locum succedere.* Ideoq; videtur stricto jure aliud dicendum, ut nimirum nepos à filio excludatur. Eâdem ratione pronepos proneptisve ex nepote demortuo, unà cum nepote nepteve ex filio æquis ex partibus succedit, *hoc §. nostro. & l. 1. §. liberos. 7. ff. de conjungend. cum emancipato liberis eius, &c.* An verò etiam abnepotes in parentum suorum, id est, pronepotum defunctorum locum admissi, cum aliis pronepotibus, nepotibus, & filiis abavo suo succedere possint, nécne, latè expositum est. *s. in princ. huius tit. n. 63. & seq.*

3 Illi porrò successionis sive repræsentationis

nis juri locus est tantùm in ordine descēdentium seu liberorum, *l. consanguinitatis. 3. ibiqué Gothofr. C. de legit. hered.* & novissimo jure etiam in ordine agnatorum sive collateralium, sed uno solummodo casu, putà in filiis fratrū, cum patruo concurrentibus in successione patrui defuncti, *Nov. 118. c. 3 Giph. & Wesenb. hîc n. 2. & 3. & attigimus sup. ad dict. princ. huius tit. n. 84.* Et hæc quidem sunt indubitati expeditique juris, in successionibus privatis. Cæterùm in divisione ac successione regnorum & principatuum, de isthoc repræsentationis jure ingentes olim fuerunt pugnæ, & frequentes cōtroversiæ. Nec profectò sine ratione. † Nam 4 principatus & regna plerunq; sunt individua: ita ut si duo sint filii, ad alterum duntaxat regni successio deferatur, *qua de re videatur Andreas Gail. lib. 2. obs. 153.* Finge igitur: Rex duos habet filios: quorum maior natu moritur ante patrem, relicto filio. Pòst reb. humanis etiā ipse Rex excedit. Contentio oritur de successione regni, inter filium Regis secundū, & nepotem ex primo. Si regnum divisionem reciperet: uterq; succederet: & *(ut in h. §. nostro dicitur)* pariter æquabiliterq; ad hereditatē vocarentur. Sed quia regna *(ut dictum)* ferè semper individua sunt: vehemēter dubitatur, uter alterum excludat? Moribꝰ tamen magis obtinuit, ut nepos ulterior, cùm in locū patris sui succedat, filium proximiorem jure hoc repræ-

ſentationis removeat. *Egregiè Hotom. in lib. quæſt. illuſt. q. 3. & hac de re abundè diſſertavimus ſup. ad princ. tituli noſtri. n. 74. & multis ſeqq.*

5 Atq; hæc de priori huius §. capite. Alterum eſt, de diviſione hereditatis paternæ inter liberos diverſi gradus. Quæ quidem hereditas inter eos non in capita, ſed in ſtirpes dividenda eſt, *hîc & §. ult. infr. hoc tit. l. 2. C. de ſuis & legit. liber. Caius. d. lib. 2. Inſtit. tit. 8. Vlpian. d. t. 26.*

6 *Paul lib. 4 recept. ſent. t. 8. §. filii, &c.* † In capita autem dividi dicitur hereditas, quæ in portiones viriles, ſive tot in partes, quot ſunt capita, id eſt, perſonæ ſuccedentium, dividitur: ut ſingulis perſonis ſingulæ partes attribuantur. *l. 2. §. hæc hereditas. ff. de ſuis & legit. heredib.* in ſtirpes verò, cùm non capitum ſive perſonarum, ſed ſtirpium ratio habetur, *ut paulò explanatiùs diximus ſup. in princ. huius tit. nu. 59.*

7 Cæterùm hæc duplex hereditatis diviſio, una in capita, altera in ſtirpes, quibus quæque earum in caſibus locum habeat, explicatu difficile eſt. Videtur tamen ita res commodè definiri poſſe: ut in primo ordine, hoc eſt, liberorum, hereditas in ſtirpes; in ſecundo, id eſt, agnatorum, ſive legitimâ ſucceſſione, in capita diſtribuatur. De priore parte agitur hîc: de altera *in §. hoc etiam. 4. infr. tit. proximo & §. ſed noſtra. 3. in fine. infr. de ſucceſſ. libertor.* Ratio de parte priori eſt: quia ibi ſucceſſio fit reſpectu ſtirpis, hoc eſt, eius, cuius in locum ſuc-

ſucceditur. De altera hæc eſt ratio: quia ibi ſucceſsio fit proprio jure, ſive ratione perſonæ & capitis, & non jure alieno, id eſt, ratione ſtirpis. *Hotoman. hîc enunciat. 4. circa fin. & Anton. Matthæus in verſ. item ſi ex duob. &c.*

§. Cùm autem quæritur. 7. & §. Et licèt. 8.

§. 7. Cùm autem quæritur, an quis ſuus heres exiſtere poſſit: eo tempore quærendum eſt, quo certum eſt, aliquẽ ſine teſtamento deceſſiſſe: quod accidit & deſtituto teſtamento. Hac ratione, ſi filius exheredatus fuerit, & extraneus heres inſtitutus, & filio mortuo, poſtea certum fuerit, heredem inſtitutum ex teſtamento non fieri heredem, aut quia noluit eſſe heres, aut quia non potuit, nepos avo ſuus heres exiſtet: quia quo tempore certum eſt, inteſtatum deceſſiſſe patremfamilias, ſolus invenitur nepos. Et hoc certum eſt.

§. 8. Et licèt poſt mortem avi natus ſit: tamẽ avo vivo conceptus, mortuo

patre eius, posteaq́, deserto avi testamento, suus heres efficitur. Planè si & conceptus & natus fuerit post mortẽ avi: mortuo patre suo, desertoq́; postea avi testamento, suus heres avo nõ existet: quia nullo jure cognationis patrẽ sui patris attigit. Sed nec ille est inter liberos avi, quem filius emancipatus adoptavit. Hi autem, cùm non sint sui (quantum ad hereditatem) liberi: neq; bonorum possessionẽ petere possunt, quasi proximi cognati. Hæc de suis heredibus.

Summaria.

1. Hereditas quo tempore deferatur.
2. Nepos vivo avo conceptus, & in utero tempore mortis eius existens, pro jam nato habetur.
3. Exheredatio non est modus solvendæ patriæ potestatis.
4. Nepos post avi mortem & conceptus & editus, avo suus heres non existit.
5. Tametsi ille bonorum possessionem contra tabulas liberti aviti postulare queat.

ISte quoque locus pertinet ad definitionem sui heredis; in qua diximus, spectandum esse tempus mortis, an scilicet quis in potestate defuncti mortis tempore fuerit proximus. Eius alia hìc adducitur exceptio, quâ non tempus mortis, sed etiam tempus post mortem spectatur, putà tempus delatæ
1 hereditatis. † Et sanè cùm plerunq; hereditas tem-

tempore mortis deferatur: ideo plerunque etiam mortis tempus in suo herede inspicitur. Nonnunquam tamen hereditas non statim à morte defuncti; sed eo tempore, quo defunctus cœperit intestatus esse, defertur: quod sæpè longè post eius mortem fieri potest: sicuti in hac specie contingit: Cajus habet filium, & ex eo nepotem: filium exheredat, & extraneum instituit heredem. Deinde mortuo testatore Cajo, moritur & filius exheredatus, dum deliberat extraneus. Postea extraneus ille, heres institutus, hereditatem non adit: & ita defunctus testator fit intestatus, quippe destituto & deserto ab herede testamento. Ac proinde nepos proximum iam gradum obtinens, suus avo efficitur, eique succedit: qui tamen tempore mortis gradum illum non obtinebat, præcedente ipsum filio exheredato. Verùm tempore deserti testamenti in potestate avi est proximus. Ergo & suus, *l. 1. §. sciendum. ff. de suis & legit. hered. l. si quis filio. 6. ff. de injust. rupt. irr. facto testam. l. si quis filium. 34. C. de inoffic. testam. l. scripto. 7. ff. si tab. testam. nullæ extab. l. ult. ff. de conditionib. institution.* Nec refert: vivo avo, an eodem mortuo, natus sit ille nepos. Nihilominùs enim, deserto post patris mortem testamento, suus heres avo existit: si modò eo vivo fuerit conceptus, *§. & licet. 8. hoc tit. & d. l. si quis filio. 6. ff. de injusto, rupto, irr. &c.* Ratio est perspicua: † quia nepos 2

vivo avo conceptus, & in utero tempore mortis eius existens, pro iam nato habetur, *l. qui in utero. 7. & 26. ff. de stat. homin. l. vel si vivo. 7. ff. de suis & legit. hered.* Quid autem dicendum: si eo tempore, quo testamentum destituitur, filius exheredatus adhuc viveret? Hoc utique casu ipse filius suus heres foret; & ut gradu proximior, nepotem ex se genitum excluderet. Nec movet in contrarium, quòd filius exheredatus fuerit. Nam exheredatio non est modus solvendæ patriæ potestatis, *tot. tit. J. quibus modis jus*
3 *patriæ potestatis solvit.* eaque, † destituto testamento, simul cùm heredis institutione, & cæteris in illo dispositis, annihilatur & corruit, *l. filium. 20. ff. de bonorum possess. contr. tab. l. Papinianus. 8. §. penult. ff. de inoffic. testam.*

4 Planè nepos post avi mortem & conceptus & editus, avo suus heres non existet: & consequenter nec eius legitimam hereditatem obtinebit; nec etiam bonorum possessionem jure Prætorio, *d. §. & licèt. 8. vers. planè. h. tit. & l. Titius. 6. & l. item Prætor. 8. ff. de suis & legit. hered.* Ratio: quia, *inquit Justinianus*, nullo jure cognationis patrem sui patris, id est, avum attigit: non quidem jure civili: quia nunquam fuit in illius potestate, utpotè nondum conceptus: non etiam jure naturali, aut Prætorio, quod cognationem natu-

naturalem spectat: quia sanguinis necessitudo vel conjunctio ne fingi quidem potest inter duos, quorum neuter in rerum natura erat eo tempore, quo de hereditate deferendâ agitur, hoc est, tempore mortis, *d. l. Titius. 6. & duab. seqq. ff. eod. titul.* Enimverò † hic nepos licèt ad avi successionem non admittatur: tamen bonorum possessionem contra tabulas liberti aviti postulare potest, & ad hereditatem legitimam eius admitti, *l. Paulus respondit. 47. §. penultim. ff. de bonis libertor.* Ratio differentiæ inter hereditatem avi, & inter hereditatem liberti aviti hæc est: quia is nepos avo non est cognatus, *ut modò explicatum*: sed aviti liberti est patronus; & ideo liberti hereditas ad eum, ut patronum, pertinet. *Vide Balduinum hîc in verb. tamen avo vivo conceptus. Giphanium in verb. quantum ad hereditatem. & Mynsingerum num. ult.* 5

§. *Emancipati.* 9.

§. 9. Emancipati autem liberi, jure civili nihil juris habēt. Neq; enim sui heredes sunt, qui in potestate parentis esse desierunt: neque ullo alio jure per legem 12. tabularum vocātur. Sed Prætor naturali æquitate motus, dat eis bono-

bonorum possessionem. Unde liberi, perinde ac si in potestate parentis tempore mortis fuissent: sive soli sint, sive cum suis heredibus concurrant. Itaque duobus liberis existentibus, emancipato uno, & eo, qui tempore mortis in potestate fuerit: sanè quidem is, qui in potestate fuit, solus jure civili heres est, & solus suus heres. Sed cùm emancipatus beneficio Prætoris in partem admittitur: evenit, ut suus heres pro parte heres fiat.

SUMMARIA.

1 Liberis emancipatis jure civili parentum successio non deferebatur.
2 Naturalis æquitas omnes liberos ad parentum successionem æqualiter admittit.
3 Ius sanguinis, & naturale liberorum nomen, emancipatione, sicque civili modo tolli nequit.
4 Iure novissimo differentia inter suos & emancipatos, ut & inter agnatos cognatosque prorsus sublata est.

DE suis heredibus, & de iis, qui inter suos ex constitutionibus Principum numerantur, ut sunt legitimati, hactenus explicatum est: nunc de iis, quos inter suos numerat Prætor,
1 ut sunt emancipati, subjungitur. Liberis † autem emancipatis jure civili parentum successio non deferebatur. Nam cùm duplex tantùm

esset

esset eo jure successionis gradus: suorum, & agnatorum, *ut suprà in §. 1. h. t. diximus, & infrà initio tituli proximi monebimus:* emancipatus neque ut suus heres, quia desierat in potestate parentis esse, succedere poterat: neque ut agnatus; cùm jus agnationis, & legitimæ successionis, per emancipationem sive capitis deminutionem peremptum esset, §. *ult. sup. de legit. agnator. tutel. l. tutelas. 7. ff. de capite minutis.* Omni igitur remedio auxilióque filius emancipatus erat destitutus. Id quod † naturali æquitati, quæ pariter omnes liberos ad parentum successionem admittit, maximè refragabatur, *l. scripto. 7. §. fin. ff. si tabul. test. nulla extab.* Quâ de causa æquitatem illam Prætor secutus, liberis emancipatis, sive soli sint, sive cum suis concurrant, beneficio bonorum possessionis, *Vnde liberi*; subvenit; per quod ii, rescissâ capitis deminutione, ad paternam hereditatem perinde, ac si in parentum potestate perstitissent, vocantur, *ut hîc & l. liberi. 4. ff. dicto tit. l. ult. §. 1. C. de legitim. heredib. l. sed cùm. 6. §. 1. ff. de bonor. possessionib.* Utcunque enim emancipati desinunt sui heredes, & agnati esse: non tamen desinunt esse liberi, & sanguine proximi. Quid ita? quia † jus sanguinis, & naturale liberorum nomen emancipatione, id est, civili ratione & modo tolli nequit, §. *minùs ergo. 11. infr. hoc tit. l. jura sanguinis. 8. ff. de reg. jur. pulchrè Forster. lib. 4. de successio-*

cessionibus. cap. 12. num. 5. Sed hodie jure novissimo emancipati, absque Prætoris beneficio, instar suorum heredum, succedunt. Nam
4 ad † successionem quod attinet, differentia inter suos & emancipatos, quemadmodum etiam inter agnatos cognatosque prorsus sublata est, *Novell. 118. cap. 4. Mynsinger. hîc numer. 3. & Guilielmus Ranchin. in tract. de success. ab intestat. §. 4. numer. 3. & 4. ubi Alciatum libr. 3. paradoxor. cap. 10. & Cujacium in expositione dictæ Novell. 118. dissentientes, solidè refutat. Et eandem rem pluribus Interpretum auctoritatibus confirmavimus §. in princip. hujus tit. num. 52.*

§. *At hi, qui emancipati. 10.*

§. 10. At hi, qui emancipati à parente in adoptionem se dederant, non admittuntur ad bona naturalis patris quasi liberi: si modò, cùm is moreretur, in adoptiva familiâ fuerint. Nam vivo eo emancipati ab adoptivo patre, perinde admittuntur ad bona naturalis patris, ac si emancipati ab ipso essent, nec unquam in adoptiva familia fuissent. Et convenienter, quod ad adoptivum patrem pertinet, extra-

extraneorum loco esse incipiunt. Post mortem verò naturalis patris emancipati ab adoptivo patre: & quantum ad hunc adoptivum patrem pertinet, æquè extraneorum loco fiunt: & quantum ad naturalis patris bona pertinet, nihilo magis liberorum gradum nanciscuntur. Quod ideo sic placuit: quia iniquum erat, esse in potestate patris adoptivi, ad quos bona naturalia patris pertinerent, utrùm ad liberos ejus, an ad agnatos.

SUMMARIA.

1 Quo casu emancipatis per bonorum possessionem Unde liberi non succurratur.
2 Extraordinario auxilio non est locus, si adest ordinarium.
3 Emancipatione civilis adoptionis potestas omnino tollitur.
4 Successionum casus ab alieno arbitrio pendere non debent.
5 Volenti non fit injuria.

QUanquam emancipatis jure Prætorio per bonorum possessionem, *Unde liberi*, succurratur; *ut superiori §. dictum:* id † tamen 1
non procedit, si tales emancipati sese arrogandos alicui extraneo dederint. Hujus ratio non obscura est: quia cùm eis satis in adoptiva familiâ sit consultum, in qua jura tum suitatis, tum

tum agnationis adepti sunt: nihil illis Prætoris auxilio opus est. Neque enim solet Prætor subvenire iis, quibus jure civili est prospectum.
2 Cur ita? quia † Prætorium auxilium est extraordinarium: cui non est locus, si ordinarium, id est, civile adest, *l. in causa. 16. ff. de minorib. 25. an.* Hæc autem ratio in iis cessat, qui vivo patre naturali iterum emancipati sunt ab adoptivo: quoniam nec civili jure, nec Prætorio, patri adoptivo succedere possunt, sublatâ penitus adoptione per emancipationem, *de quo infr. §. seq.* Ideóque ad naturalis patris, postea morientis bona, per *Vnde liberi* bonorum possessionem perinde admittuntur, ac si nunquam in arrogatoris potestate & familia fuissent, *hoc §. & l. liberi. 4. ff. si tabul. testament. nulla extab.* Cæterùm post naturalis patris mortem ab adoptivo emancipati, utrique extranei videntur; adeóque utriusque patris, naturalis & adoptivi, successione excluduntur.
3 Adoptivi sanè ideo: † quia emancipatione sic tollitur civilis adoptionis potestas, ut ne vestigium quidem juris ex adoptione quæsiti remaneat, *l. in omni. 13 ff. de adoptionib.* naturalis verò idcirco: primùm quia jus aliis liberis aut agnatis patris naturalis, à tempore mortis eius (quo filii hi erant adhuc in familia aliena, atque ita hereditatis hujus incapaces) per aditionem quæsitum, facto patris adoptivi illis auferri non debet, *l. id, quod nostrum.*

strum. 11. & l. non debet. 74. ff. de reg. jur. & l. ult. ff. de pactis. Deinde quia absurdum est, & 4
iniquum: successionum casus ab alieno pendere arbitrio, *l. illa institutio. 32. & l. captatorias. 70. ff. de heredibus instit.* Quod hìc fieret, si pater adoptivus, filios arrogatos rursus emancipando, hereditatem aliis propinquis & agnatis adimere, vel eos non emancipando, ipsis eandem pro sua voluntate relinquere posset, *ut Imperator in fine hujus §. subindicat.* Tertiò, quia non fit injuria his filiis, ab adoptivo patre emancipatis: utpote cùm sponte se in arrogationem dederint: & non nisi volentes, aut propter suum delictum, emancipari à patre adoptivo possint, *l. nonnunquam. 32. cum legibus sequentib. ff. de adoptionibus. l. jubemus. 5. Cod. de emancipationibus liberor. Novell. 89. cap. 11.* Volentibus autem, † vel 5
commerentibus, nulla fit injuria, *l. 1. §. usq. adeò. ff. de injur. l. nemo. 145. ff. de regulis jur. l. Gracchus. 4. Cod. ad leg. Jul. de adulter. Wesenbec. hîc numer. 5.* Illud tamen quia æquum visum non est: à Justiniano Imperatore meritò correctum est, *§. sed ea omnia. 14. infr. hoc tit.*

§. *Minus ergò. 11.*

§. 11. Minus ergò juris habent adoptivi filii, quàm naturales. Namque naturales emancipati, beneficio Prætoris

X

toris gradum liberorum retinent, licèt jure civili perdant: adoptivi verò emancipati, & jure civili perdunt gradum liberorum, & à Prætore non adjuvantur: & rectè. Naturalia enim jura civilis ratio perimere non potest: nec quia desinunt sui heredes esse, possunt desinere filii filiæúe, aut nepotes neptesvé esse. Adoptivi verò emancipati, extraneorum loco incipiunt esse: quia jus nomenque filii filiævé, quod per adoptionem consecuti sunt, aliâ civili ratione, id est, emancipatione perdunt.

SUMMARIA.

1 Differentia inter emancipatos naturales, & inter emancipatos adoptivos.
2 Ratio istius differentiæ.
3 Iura naturalia civili instituto tolli non possunt.

EX præcedentibus colligit Imperator differentiam, inter emancipatos naturales, & inter emancipatos adoptivos. Differentia
1 hæc est: † quòd naturales emancipati liberorum gradum, quem jure civili amiserant, jure Prætorio recuperant, vel potiùs retinent, hoc est, per bonorum possessionem *Vnde liberi*, à Prætore admittuntur: adoptivi verò à patre adopti-

adoptivo rurſus emancipari; quicquid in adoptiva familiâ juris habuerunt, perdunt; nec Prætoris auxilio adjuvantur, *hoc §. noſtro; & l. 4. ff. ſi tab. teſtam. nullæ extab. l. 2. §. liberi. 6 ff. ad SC. Tertyllian. l. in omni. 13. ff. de adoptionibus. & l. ultim. §. 1. C. de legit. heredibus.* Ratio differentiæ † iam ſuprà *in §. emancipati. 9. hoc tit. num. 3.* expoſita eſt: quia naturales manent jure naturæ & ſanguinis filii: nec nomen liberorum naturalium, utpotè naturale, per civilem emancipationis actum perimitur: aſt adoptivi non manent liberi, propter emancipationem, quâ nomen liberorum emancipatorum, utpote civile, prorſus extinguitur. 2

Ratio rationis: quia, *inquit Juſtinianus*, jura naturalia † civili inſtituto tolli non poſſunt; *hîc & §. ultim. ſ. de legit. agnat. tutel. l. jura ſanguinis. 8. ff. de regul. jur.* De adoptivis una eſt exceptio, quâ adoptivus etiam poſt emancipationem admittitur: utputà ſi nepos naturalis avi, ab ipſo eodem avo adoptetur in locum filii: quod fieri poſſe, conſtat *ex §. & tam filium. 6. ſ. de adoptionibus.* Nam hic nepos licèt poſteà ab avo emancipetur: nihilominus tamen, cùm ſit ex naturalibus liberis; bonorum poſſeſſionem accipit, *d. l. 2. §. liberi. 6. verſ. adoptivi. ff. ad Senatuſconſult. Tertyll.* 3

§. *Eadem hæc.* 12.

§. 12. Eadem hæc observantur, & in ea bonorum possessione, quam contra tabulas testamenti parentis liberis præteritis, id est, neque heredibus institutis, neque ut oportet exheredatis, Prætor pollicetur. Nam eos quidem, qui in potestate mortis tempore fuerint, & emancipatos, vocat Prætor ad eandem bonorum possessionem: eos verò, qui in adoptiva familiâ fuerint per hoc tempus, quo naturalis parens moreretur, repellit. Item adoptivos liberos emancipatos ab adoptivo patre, sicut ab intestato, ita longè minùs contra tabulas testamenti ad bona ejus non admittit: quia desinunt in numero liberorum ejus esse.

SUMMARIA.

1 Bonorum possessio contra tabulas cur ita appelletur.
2 Quibus competat hæc bonorum possessio.
3 Quo casu emancipati ad illam bonorum possessionem non admittantur.
4 Liberi adoptivi, ob vinculum adoptionis emancipatione solutum, in numero liberorum patris adoptivi esse desinunt.

Quod

QUod paulò priùs dictum est, de bonorum possessione *Unde liberi*, eam liberis naturalibus emancipatis à Prætore decerni, adoptivis non item: hoc idem & in bonorum possessione *contra tabulas*, observandum esse Imperator hîc monet. Ideo dicitur *contra tabulas*: quia contra ligueas testamenti tabulas conceditur. In tabulis enim ligneis, cerâ illitis, testamenta scribi antiquitus solebant. *Sed hac de re fortassis etiam aliquid dicetur in § sunt autem 3. infr. de bonor. possessionib.* 1

Liberis autem † præteritis, id est, *ut Justinianus seipsum interpretatur*, neque heredibus institutis, neque ritè & legitimè exheredatis, sive sui sint, sive emancipati, hæc *contra tabulas* bonorum possessio datur. Nam licèt suorum præteritione testamentum vitietur, idque ipsi nullum dicere possint, *initio tit. f. de exheredat. liberor. l.1. ff. de injusto, rupt. irr. fact. testam.* tamen, ut magis sibi caveant auctoritate Magistratus, etiam hoc remedio possessionis *contra tabulas*, propter emancipatos præcipuè inducto, uti queunt, *l.1. l. si retentus. 7. & l. si duobus. 12 §. 1. ff. de bonor. poss. cont. tabul.* Si tamen † emancipati per hoc tempus, quo pater naturalis moritur, in adoptiva familia fuerint: per bonorum possessionem *contra tabulas* non admittuntur, *hîc & l. penult. in princ. C. de adopt.* Ratio ex suprà dictis evidens est: quia cùm ii successionem patris adoptivi habeant 2 3

salvam: Prætoris beneficio non indigent. Sed & adoptivi liberi emancipati ab adoptivo patre, sicut ab intestato ei non succedunt: ita ab eodem in testamento præteriti, bona eius non consequuntur per bonorum possessionem *contra tabulas, d. l. penultim. Cod. de adoptionibus.* Etsi igitur liberi naturales emancipati habent utramque bonorum possessionem, tam *Unde liberi*, quàm *contra tabulas*: adoptivis tamen emancipatis neutra competit. Differentiæ ratio in utraque possessione est eadem: quia scilicet utraque datur iis, qui naturali-
4 ter manent liberi. Adoptivi † autem, propter vinculum adoptionis emancipatione dissolutum, in numero liberorum patris adoptivi esse desinunt; sicque prorsus pro extraneis habentur, *hoc §. nost. in fin. & l. 1. §. & sui. l. 3. §. 2. ff. de bonor. possess. cont. tabul. & in §§. præcedentibus satis annotatum.*

§. *Admonendi.* 13.

§. 13. Admonendi tamen sumus: eos, qui in adoptiva familia sunt, quive post mortem naturalis parentis ab adoptivo patre emancipati fuerint: intestato parente naturali mortuo, licèt eâ parte edicti, quâ liberi ad bonorum possessionem vocantur, non ad-

mittan-

mittantur: aliâ tamen parte vocari, ſcilicet quâ cognati defuncti vocantur. Ex qua parte ita admittuntur, ſi neque ſui heredes liberi, neque emancipati obſtent, neque agnatus quidem ullus interveniat. Antè enim Prætor liberos vocat tam ſuos heredes, quàm emancipatos; deinde legitimos heredes: dehinc proximos cognatos.

SUMMARIA.

1 Liberis emancipatis à patre naturali, qualis bonorum poſſeſſio concedatur.
2 Adoptio ſive emancipatio, utpote civilis, jus cognationis naturale tollere nequit.
3 Bonorum poſſeſſio Vnde cognati quando decernatur.

ACcommodandus eſt hic §. ad ea, quæ dicta ſunt *in §. at hi, qui emancipati. 10. ſup. hoc tit.* Nam ibi expoſuit Imperator; emancipatis à patre naturali, ſi ſeſe in adoptionem dederint, & moriente patre naturali adhuc in adoptivà familià fuerint, non dari bonorum poſſeſſionem *Vnde liberi*, in bonis patris naturalis. Hoc loco ſubnectit, iis tamen aliam bonorum poſſeſſionem, putà *Vnde cognati*, concedi, *l. 1. & 2. ff. unde cognati. l. liberi. 4. ff. ſi tabul. teſtament. nulla extab.* 1

 idque

2 idque eâ ratione, † quòd adoptio aut emancipatio, utpote civilis, jus cognationis naturale tollere non possit, *vulgatâ l. jura sanguinis. 8.*
3 *ff. de regul. jur.* Verùm hæc † *Vnde cognati* bonorum possessio tertio demum loco, nimirum post bonorum possessionem *Vnde liberi*, & post bonorum possessionem *Vnde legitimi*, decernitur. Hos enim tres successionum ordines Prætor facit: ut ad bonorum possessionem primò suos & emancipatos; dein legitimos sive agnatos; pòst cognatos admittat, *l. 1. ff. quis ordo in bonor. poss. servet. l. 1. §. 1. ff. si tabul. testam. null. extab. §. sunt autem. 3. infr. de bonor. possessionibus.*

§. *Sed ea omnia. 14.*

§. 14. Sed ea omnia antiquitati quidem placuerunt: aliquam autem emendationem à nostra constitutione acceperunt, quam super iis personis composuimus, quæ à patribus suis naturalibus in adoptionem aliis dantur. Invenimus etenim nonnullos casus, in quibus filii & naturalium parentum successionem propter adoptionem amittebant: & adoptione facilè per emancipationem solutâ, ad neutrius patris successionem vocaban-

cabantur. Hoc ſolito more corrigentes, conſtitutionem ſcripſimus, per quam definimus, quando parens naturalis filium ſuum adoptandum alii dederit, integra omnia jura ita ſervari, atque ſi in patris naturalis poteſtate permanſiſſet, nec penitus adoptio fuiſſet ſubſecuta: niſi in hoc tantummodo caſu, ut poſſit ab inteſtato ad patris adoptivi venire ſucceſſionē. Teſtamento autem ab eo facto: neque jure civili, neque prætorio, ex hereditate eius aliquid perſequi poteſt, neque contra tabulas bonorum poſſeſſione agnitâ, neque inofficioſi querelâ inſtitutâ: cùm nec neceſſitas patri adoptivo imponatur, vel heredem eum inſtituere, vel exheredatum eum facere; utpote nullo vinculo naturali copulatum, neque ſi ex Sabiniano Senatuſconſulto ex tribus maribus fuerir adoptatus. Nam & in eiuſmodi caſu, neque quarta ei ſervatur, neque ulla actio ad eius perſecutionem ei competit. Noſtrâ autem conſtitutione exceptus eſt is, quem parens naturalis adoptandum ſuſceperit. Utroq;

enim jure, tam naturali, quàm legitimo in hanc personam concurrente: pristina jura tali adoptioni servamus: quemadmodum si paterfamilias sese dederit arrogandum: quæ specialiter & singulatim ex præfatæ constitutionis tenore possunt colligi.

SUMMARIA.

1. In adoptionem à patre naturali datus, an & quo jure in potestatem & familiam adoptantis transeat.
2. Traditus in adoptionem, utrique patri, & naturali & adoptivo, succedit ab intestato.

EXponuntur hoc titulo duo juris veteris correcti capita. Prius est, de liberis in adoptionem datis, *de quo hîc:* alterum est, de differentia marium & fœminarum, *de quo in §§. sequentibus.* Quod ad prius attinet:
1 jure † veteri in adoptionem à patre naturali datus, eius potestate liberabatur, & transibat in familiam & potestatem patris adoptivi. Hoc jus de adoptione vetus sustulit Imperator & emendavit: ita ut in adoptionem datus à patre naturali, in huius potestate remaneat; nec in adoptantis jus & familiam transmigret, *ut hîc, & diffusius in §. sed hodie. 2. supr. de adoptionibus.* Sic quoque jure antiquo

quo propter mutationem poteſtatis per adoptionem eveniebat interdum: ut traditus in adoptionem ad neutrius patris ſucceſſionem vocaretur. Non quidem naturalis: quia erat in familia adoptivâ: non etiam adoptivi; quia ab eo emancipatus, pro extraneo habebatur; *de quo dictum in §. at hi, qui emancipati. 10. ſup. hoc tit. & hîc in verſ. Invenimus etenim, &c.* Quod jus ſucceſſionis, ex priori de adoptione jure deſcendens, tanquam valdè iniquum, Juſtinianus itidem correxit: † ita ſcilicet, ut in adoptionem datus, utrique patri, tam naturali, quàm adoptivo ſuccedat ab inteſtato. 4
Nam ex patris adoptivi teſtamento nihil habet juris, niſi ab eo inſtituatur. Et hæc emendatio juris veteris, tam in adoptione, quàm in ſucceſſione, continetur *in l. penult. C. de adopt.* Unus excipitur caſus, quo jus priſcum Imperator reliquit: quando videlicet avus proavusve aliquem adoptandum ſuſceperit. Tunc enim filius adoptatus in familiam & poteſtatem patris adoptivi confeſtim tranſit, eique ſuus heres efficitur. Ratio eſt: quia duplici vinculo, & naturali ſanguinis, & civili adoptionis illi conjunctus eſt. De qua exceptione hîc *in verſ. noſtrâ autem conſtitutione, &c. & in dict. §. ſed hodiè verſ. ſi verò pater. ſupr. de adoptionibus,*

§. Item

§. Item vetustas. 15. cum §. sequente.

§. 15. Item vetustas ex masculis progenitos plus diligens, solos nepotes vel neptes, qui quæve ex virili sexu descendunt, ad suorum vocabant successionem, & jure agnatorum eos anteponebat: nepotes autem, qui ex filiabus nati sunt, & pronepotes ex neptibus, cognatorum loco connumerans, post agnatorum lineam eos vocabat tam in avi vel proavi materni, quàm in aviæ vel proaviæ, sive paternæ, sive maternæ successionem. Divi autem Principes non passi sunt talem contra naturam injuriam sine competenti emendatione relinquere: sed cùm nepotis & pronepotis nomen commune sit utrisque, tam qui ex masculis, quàm qui ex fœminis descendunt: ideo eundem gradum & ordinem successionis eis donaverunt. Sed ut amplius aliquid sit eis, qui non solùm naturæ, sed etiam veteris juris suffragiis muniuntur: portionem nepotum, vel neptum,

vel

vel deinceps (de quibus ſuprà diximus) paulò minuendam eſſe exiſtimaverunt: ut minus tertiâ parte acciperent, quàm mater eorum, vel avia fuerat acceptura, vel pater eorum, vel avus paternus, ſive maternus, quando fœmina mortua ſit, cuius de hereditate agitur: iiſque (licèt ſoli ſint) adeuntibus, agnatos minimè vocabant. Et quemadmodum lex duodecim tabularũ filio mortuo nepotes vel neptes, pronepotes vel proneptes in locum patris ſui ad ſucceſſionem avi ſui vocat: ita & principalis diſpoſitio in locũ matris ſuæ vel aviæ, eos cum jam deſignatâ partis tertiæ deminutione vocat.

§. 16. Sed nos, cùm adhuc dubitatio maneret inter agnatos & memoratos nepotes, quartam partem ſubſtantię defuncti agnatis ſibi vindicantibus ex cuiuſdam conſtitutionis auctoritate: memoratam quidem conſtitutionem à noſtro Codice ſegregavimus, neque inſeri eam ex Theodoſiano Codice in eo conceſſimus. Noſtrâ autem

con-

cōſtitutione promulgatâ, toti juri eius derogatum eſt: & ſanximus, talibus nepotibus ex filia, vel pronepotibus ex nepte, & deinceps, ſuperſtitibus, agnatos nullam partem mortui ſucceſſionis ſibi vindicare: ne hi, qui ex tranſverſa linea veniunt, potiores iis habeantur, qui recto jure deſcendunt. Quā conſtitutionem noſtram obtinere ſecundùm ſui vigorem & tempora, & nunc ſancimus: ita tamen, ut quemadmodum inter filios & nepotes ex filio antiquitas ſtatuit, non in capita, ſed in ſtirpes dividi hereditatem: ſimiliter nos inter filios & nepotes ex filia, diſtributionem fieri jubeamus, vel inter omnes nepotes & neptes, & inter pronepotes, & proneptes, & alias deinceps perſonas: ut utraque progenies, matris vel patris, aviæ vel avi portionem ſine ulla deminutione conſequatur: ut ſi fortè unus vel duo ex una parte, ex altera tres aut quatuor extent: unus aut duo dimidiam, alteri tres aut quatuor alteram dimidiam hereditatis habeant.

SUM-

SUMMARIA.

1. Iure civili melior masculorum, quàm fœminarū causa.
2. Huius rei duplex ratio.
3. Circa successionem nepotum triplex jus observandum.
4. Cur nepotes ex filio succedant primo ordine suorum: ex filia nepotes non item.
5. Prætor non juvat eos, quibus jure civili prospectū est.
6. Sententia juris secundi sive medii de successione nepotum.
7. Ratio istius juris.
8. Tertio & novissimo jure nepotes ex filio, & nepotes ex filia, exclusis penitus agnatis, æqualiter avo succedunt.

ADfertur hoc loco alterum juris veteris emendati caput, de nepotibus & neptib9, ex filiabus descendentibus. Quod ut cognoscatur planius, breviter sciendum est: † jure 1 civili, ut in aliis articulis, ita & in hereditatibus ac successionibus meliorem fuisse masculorum causam, quàm fœminarum, *prout luculenter notari solet in l. 2. ff. de reg. juris. l. in multis. 9. ff. de stat. homin. § sed hæc quidem vetustas. 5. s. de exheredat. liberor. §. cæterùm. 3. infr. tit. proximo. l si defunctus. 9. & l. ult. C. de suis & legit. liber. l. lege. 14. & l. seq. C. de legit. heredib.* † Cuius rei ratio non solùm civilis, sed 2 & naturalis videtur. Civilis quidem aperta est, conservatio nimirum familiæ, & patria potestas: quæ in maribus duntaxat locum habent. *l. pronunciatio. 195. in fin. l. liberorum. 220. § ult. ff. de V. S. §. fœminæ. 10. supr. de adoptionib.* *Ant.*

Ann. Matthaeus hîc in suis Notis, & Hotoman. enunciat. 1. Naturalis verò putatur illa à quibusdam: quòd meliora & nobiliora deterioribus sint praeferenda. *Sed huc referri debent, quae diximus ad princip. tit. supr. de nupt. num. 3. & 4.*

Caeterùm hîc tantùm de differentia nepotum ex masculis, id est, filiis, & foeminis, hoc est, filiabus nascentium agitur: & circa succes-
3 sionem eorum triplex jus recensetur. † Primo jure haec inter nepotes erat differentia: ut nepotes ex filio succederent avo, primo ordine suorum: nepotes ex filia succederent, non primo ordine suorum, nec etiam secundo agnatorum, sed tertio demum, nempe cogna-
4 torum. † Ratio, cur nepotes ex filio succedant primo gradu seu ordine, facilis est: quia sunt in potestate avi sui, *de quo s. § 1. h. t.* Ex filia autem nepotes cur primo ordine non succedant, haec est causa: quia non sunt in potestate avi materni. Cur verò saltem jure Praetorio, ut emancipati, non succedant primo ordine per
5 bonorum possessionem *Unde liberi*, † haec est ratio: quia Praetor non juvat eos, quibus jure civili prospectum est, *ut monitum supr. §. at hi, qui. 10. h. t.* Atqui nepotibus ex filia prospectum est jure civili, succedendo avo suo paterno. Cur porrò non succedant secundo agnatorum ordine, ratio est: quia non sunt in familia avi materni, id est, quia non sunt agnati: pro-

ti; propterea quòd per fœminini sexus cognationem conjuncti sunt. Cur denique tertio loco succedant, ratio hæc est: quia licèt avo materno neque sui sint, neque agnati: naturaliter tamen ei sunt cognati. *Sed videatur Giphanius hîc in vers. & jure agnatorum, &c.*

Secundum jus (cuius auctores sunt Imperatores Valentinianus, Theodosius, & Arcadius, *d. l. si defunctus. 9. C. de suis & legit. liber. & l. si defunctus. 4. C. Theodos. lib. 5. tit. 1. de legit. hered.*) hoc est: ut tam nepotes neptesque ex filia, quàm ex filio succedant avo vel aviæ: ita tamen, ut nepotes ex filia tertiâ parte minus accipiant: aut si nepotes ex filia soli supersint, agnatis quartam partẽ substantiæ defuncti concedant: Pone primò de tertia parte: Caius decedens intestatus relinquit ex filio, itemque ex filia nepotem, & in bonis sexcenta. Ex his nepos ex filio consequitur trecenta: dein nepos ex filia capit reliqua trecenta: sed tertiam ex iis partem, id est, centum, nepoti ex filio restituere cogitur. Secundò pone de quarta: Caius moriens intestatus nepotem ex filia tantùm derelinquit, & in bonis centum. Idem quoque Caius derelinquit fratrem. Hic frater jure primo sive veteri solus, excluso nepote, succedebat: hoc jure secundo (quod explicandi causâ medium appellari potest) succedit nepos: sed fratri quartam partem, id est, ex centum 25. dare tenetur. Ratio autem huius

juris secundi sive medii; primùm cur nepotes ex filia admittantur ad successionem avi primo loco; cum nepotibus ex filio, naturalis est: quia scilicet non minùs sunt nepotes ex filia, quàm ex filio, *ut hîc in vers. sed cùm nepotis, &c.* Deinde cur nunc parte tertia, nunc quarta minus habeant, hæc est ratio: quia nepotes ex filio etiam juris veteris suffragiis muniuntur, quod nepotes ex filia prorsus excludebat, *ut hîc in vers. sed ut amplius, &c.*

Tertio tandem & novissimo jure, à Justiniano nostro introducto, nepotes ex filio, & nepotes ex filia, exclusis penitus agnatis, & absq; ulla deminutione trientis vel quadrantis, ad successionem avi æqualiter vocantur, *ut hîc in §. 16. & l. ult. C. de suis & legit. lib. Novell. 18. & Novell. 118. cap. 1.*

DE

DE LEGITIMA AGNATORUM SUCCESSIONE,

Tit. II.

Principium Tituli, cum §. 1. & 2.

Si nemo ſuus heres, vel eorum, quos inter ſuos heredes prætor, vel conſtitutiones vocant, exiſtat, qui ſucceſſionem quoquo modo amplectatur: tũc ex lege duodecim tabularum ad agnatum proximum pertinet hereditas.

§. 1. Sunt autem agnati (ut primo quoque libro tradidimus) cognati per virilis ſexus perſonas cognatione conjuncti, quaſi à patre connati. Itaque ex eodem patre nati fratres, agnati ſibi ſunt, qui & conſanguinei vocantur: nec requiritur, an etiam eandem matrem habuerint. Item patruus fratris filio, & invicem is illi agnatus eſt. Eodem numero ſunt fratres patrueles, id eſt, qui ex duobus fratribus procreati ſunt, qui etiam

conſobrini vocantur. Qua ratione etiam ad plures gradus agnationis pervenire poterimus. Ii etiam, qui poſt mortem patris naſcuntur, jura conſanguinitatis nanciſcuntur. Non tamen omnibus ſimul agnatis dat lex hereditatem: ſed iis, qui tunc proximiores gradu ſunt, cùm certum eſſe cœperit, aliquem inteſtatum deceſſiſſe.

§. 2. Per adoptionem quoque agnationis jus conſiſtit: veluti inter filios naturales, & eos, quos pater eorum adoptavit. Nec dubium eſt, quin impropriè conſanguinei appellentur. Item ſi quis ex cæteris agnatis tuis; veluti frater, aut patruus, aut denique is, qui longiore gradu eſt, adoptaverit aliquem: agnatus inter ſuos heredes eſſe non dubitatur.

SUMMARIA.

1. Ratio ordinis.
2. Agnati qui dicantur.
3. Conſanguinei propriè qui nuncupentur.
4. Poſthumi jura conſanguinitatis nanciſcuntur.
5. Quibus agnatis hereditas inteſtati deferatur.

6. Ius

6. Ius agnationis non tantùm per generationem, ſed & per adoptionem acquiritur.
7. Nunquid ſui heredes dici poſſint agnati.
8. Sententia l. ſcripto. 7. ff. ſi tabul. teſtam. null. extab.

Dictum eſt hactenus de priore ſucceſſionis ab inteſtato ordine civili, qui eſt ſuorum, eorumque, qui ſuorum ſunt loco: nunc de altero, qui eſt agnatorum, ut agatur, lex methodi poſtulat. Nam, *ut hîc initiò Juſtinianus ait ex Caio lib. 2. Inſtitut. tit. 8. Vlpiano tit. 26. & Paulo lib. 4. ſent. tit. 8.* ſi ſuus heres non extet: ad agnatum proximum hereditas inteſtati pertinet. Sunt autem agnati, cognati per virilis ſexus cognationem conjuncti, quaſi à patre connati, *hîc & § 1. ſupr. de legit. agnator. tutel.* Itaque fratres ex eodem patre nati, etſi non ex eadem matre ſint, agnati inter ſe, & conſanguinei vocantur, *l. 1. § poſt ſuos. ff. de ſuis & legit. hered. l. alt. §. cognationis. ff. de gradib.* Et quamvis conſanguinitatis appellatio interdum in jure generaliter accipiatur, pro omnibus his, qui quoquo modo ſanguine inter ſe connexi ſunt: ſive ex patre, ſive ex matre, & quocunque gradu & ſexu ſe attingant, *l. 1. C. ad SC. Orfitian. & tot. t. ext. de conſanguinitate & affin.* tamen propriè conſanguinei dicuntur fratres & ſorores ex eodem patre, licèt ex diverſa matre procreati, *hoc tit. & l. 1. C. de legit. heredib.* Neque verò ſolùm vivo patre nati, agnati ſunt: ſed poſthumi etiam jura conſanguinitatis naniſcuntur, id eſt, agnati fiunt, 1 2 3 4

§ 1. vers. y etiam, &c. hoc tit. quia pro iam natis habentur. *l. 1. in. fi. & l. vel si vivo. 7. ff. de suis & legit. heredib. l. qui in utero. 7. & 26. ff. de stat. homin. cum similibus.*

5 Non omnibus tamen simul agnatis, sed qui propinquiore gradu sunt, intestati hereditas defertur. *d. §. 1. vers. non tamen omnibus, hoc tit. & l. 2. § hæc hereditas. 2 ff. de suis & legitimis hered. & de eo latiùs in §. si plures. 5. & §. seq. infr. hoc tit.*

6 Peterea non tantùm per generationem, sed & per adoptionem jus agnationis consistit, *§. 2. hoc tit. dict. l. 1. §. ult. & d. l. 2. §. parvi. 3 ff. de suis & legit. heredib.* Ratio est manifesta: quia jus familiæ & agnationis civile est, *§. ult. s. de legit. agnator. tutel.* ideoque rectè per adoptionis actum civilem acquiritur. *l. qui in adoptionem. 23. ff. de adoptionib.* sicut & tollitur. *§. minus. 11. suprà tit. prox. Wesenbec. hîc n. 8.*

7 Porrò, quia hoc loco agnati (specialiter sc. & angustè eo accepto vocabulo) suis heredibus opponuntur: bellè & opportunè quæri potest: an etiam sui dici possint agnati? Et licèt Alciatus *lib. 3. parerg. c. 25.* & Hotoman. *lib. 1. obs. cap. 16.* existiment, filios patri agnatos non esse: verior tamen est contraria affirmantium sententia, *per l. filius. 12. ff. de suis & legit. hered.* ubi disertè Pomponius ait, filium patri agnatum proximum esse. *& d. l. ult. § 3. ff. de gradib.* ubi Paulus inquit; proximiores ex

agna-

agnatis ſuos dici. *& l. de bonis. 6. §. huic. ff. de Carbon. edicto. l. 2. ff. unde legitimi. & l. 1. §. ſed videndum. ff. de ſucceſſor. edict.* in quibus legibus bonorum poſſeſſio, *Unde legitimi*, datur etiam ſuis: quæ profectò non daretur, niſi ſui quoque agnati eſſent: cùm ea bonorum poſſeſſio tantùm agnatis concedatur.

Nec obſtat *l. ſcripto. 7. ff. ſi tabul. teſtam. null. extab.* ubi de nepote ex filio exheredato dicitur, eum ſine dubio non eſſe agnatum. Nam id non ſimpliciter, ſed comparatè & conditionaliter accipiendum eſt, hunc in modum: ſi non ſuus heres eſt hic nepos: ſine dubio ne agnatus quidem eſt. Sed videatur Cuiacius *lib. 14. obſerv. cap. 11.* & Robertus *lib. 1. recept. lect. jur. cap. 2.* 8

§. *Cæterùm.* 3.

§. 3. **Cæterùm inter maſculos quidem agnationis jure hereditas, etiamſi longiſſimo gradu ſint, ultrò citroq; capitur. Quod ad fœminas verò attinet: ita placebat, ut ipſæ conſanguinitatis jure tantùm capiant heredita-**

tem, si sorores sint: ulterius non capiant. Masculi autem ad earum hereditates, etiamsi longissimo gradu sint, admittantur. Qua de causa fratris tui, aut patrui tui filiæ, vel amitæ tuæ hereditas ad te pertinebat: tua verò ad illas non pertinebat. Quod ideo ita constitutum erat: quia commodius videbatur ita jura constitui, ut plerunque hereditates ad masculos confluerent. Sed quia sanè iniquum erat, in universum eas quasi extraneas repelli: Prætor eas ad bonorum possessionem admittit eâ parte, quâ proximitatis nomine bonorum possessionem pollicetur: ex qua parte ita scilicet admittuntur: si neque agnatus ullus, neque proximior cognatus interveniat. Et hæc quidem lex duodecim tabularum nullo modo introduxit: sed simplicitatem legibus amicam amplexa, simili modo omnes agnatos, sive masculos, sive fœminas, cuiuscunque gradus, ad similitudinem suorum invicē ad successionem vocabat. Media autem Jurisprudentia, quæ erat

qui-

quidem lege duodecim tabularum junior, Imperiali autem diſpoſitione anterior: ſubtilitate quadam excogitatâ, præfatam differentiam inducebat, & penitus eas à ſucceſſione agnatorum repellebat, omni aliâ ſucceſſione incognitâ; donec Prætores paulatim aſperitatem juris civilis corrigentes, ſive quod deerat, adimplentes, humano propoſito alium ordinem ſuis edictis addiderunt: & cognationis lineâ proximitatis nomine introductâ, per bonorum poſſeſſionem eas adjuvabant, & pollicebantur his bonorum poſſeſſionem, quæ Unde cognati appellatur. Nos verò legem duodecim tabularum ſequentes, & eius veſtigia in hac parte conſervantes, laudamus quidem Prætores ſuæ humanitatis, non tamen eos in plenum huic cauſæ mederi invenimus. Quare etenim uno eodemque gradu naturali concurrente, & agnationis titulis, tam in maſculis, quàm in fœminis æquâ lance conſtitutis, maſculis quidem dabatur ad ſucceſſionem venire omnium agnatorum,

ex agnatis autem mulieribus nulli penitus, nisi soli sorori, ad agnatorum successionem patebat aditus? Ideo nos in plenum omnia reducentes, & ad jus duodecim tabularum eandem dispositionem exæquantes, nostrâ constitutione sancimus; omnes legitimas personas, id est, per civilem sexum descendentes, sive masculini generis, sive fœminini sint, simili modo ad jura successionis legitimæ ab intestato vocari, secundùm sui gradus prærogativam: nec ideo excludendas, quia consanguinitatis jura, sicut germanæ, non habent.

SUMMARIA.

1 Differentia vetus in legitima agnatorum successione, inter masculos & fœminas.
2 Fœminæ in alienam familiam migrant: mares autem eam retinent, & conservant.
3 Mares Rempubl. domi & foris administrant.
4 Mares fœminis præstant.
5 De prædicta differentia quatuor jura diversa notantur.
6 Iure novissimo indistinctè tam fœminæ, quàm masculi, sublato agnationis & cognationis discrimine, ad intestati successionem vocantur,

Differentia vetus, inter masculos & fœmines, in legitimâ agnatorum successione
1 hæc est: quòd † agnati mares jure agnationis succe-

ſuccedant, etiamſi longiſſimo gradu ſint: fœminæ verò non niſi jure conſanguinitatis, id eſt, ſi ſint ſorores, ad hereditatem admittantur. Quod jus antiquum memorat Ulpianus *in fragment. tit. 26.* & Paulus *libr. 4. ſentent. tit. 8.* Ratio veteris hujus differentiæ (quam indicat hîc Juſtinianus *in verſ. quod ideo ita conſtitutum, &c.*) eſt: primùm, quia † fœminæ in alienam familiam migrant: mares autem gentilitatis nomen, familiamque retinent, propagant, atque conſervant, *§. ultim. ſ. de patr. poteſt. l. pronuntiatio. 195. & l. ſeq. ff. de verb. ſignif.* Deinde, quia hi Rempublicam domi & foris adminiſtrant, eique magis proſunt. *l. 1. §. ſed & ſi. ff. de ventre inſpic. Viglius in §. ſed hæc quidem. ſ. de exheredat. liber. n. 5.* Tum etiam, quia & aliâs mares fœminis præſtant. *l. in multis. 9. ff. de ſtat. hom. & dictum in §. item vetuſtas. ſ. tit proxim.* 2 3 4

Cæterùm de differentia iſtâ quatuor hîc jura diverſa enarrantur. Primum, eſt legis duodecim tabularum: quæ lex fœminis æquè ac maribus, quocunque gradu eſſent, agnatorum hereditatem deferebat. Secundum, eſt mediæ Juriſprudentiæ: quo jure fœminæ ab agnatorum hereditatibus prorſus (exceptis ſororibus conſanguineis) excludebantur. Tertium, eſt jus Prætorium: quo agnatæ fœminæ etiam ultra ſorores conſanguineas 5

guineas admittebantur per bonorum possessionem *Unde cognati*, cum masculis æquali gradu connexis: si tamen neque agnatus ullus, neque proximior cognatus existeret. Quartum, est Justiniani: quo res ad legem duodecim tabularum reducitur: adeóque fœminis agnatis idem juris, quod maribus attribuitur, *l. penultim. & ult. C. de legitimis hered.* His ju-
6 ribus † addi potest & quintum, scilicet Authenticorum seu Novellarum: quo indistinctè omnes personæ, tam masculi, quàm fœminæ, sublato penitus omni agnationis & cognationis discrimine, ad intestati successionem vocantur, *Novell. 118. cap. 4. & sæpius inculcatum sup. in princ. tituli præcedent. num. 52. & alibi.*

§. *Hoc etiam addendum. 4.*

§. 4. Hoc etiam addendum nostræ constitutioni existimavimus, ut transferatur unus tantummodo gradus à jure cognationis in legitimam successionem: ut non solùm fratris filius & filia (secundùm quod iam definivimus) ad successionem patris sui vocentur: sed etiam germanæ consanguineæ, vel sororis uterinæ filius & filia soli, & non deinceps personæ unà cum his ad jura avun-

avunculi sui perveniant: & mortuo eo, qui patruus quidem est sui fratris filiis, avunculus autem sororis suæ soboli: simili modo ab utroque latere succedant, tanquam si omnes ex masculis descendentes, legitimo jure veniant, scilicet ubi frater & soror superstites non sunt. His etenim personis præcedentibus, & successionem admittentibus; cæteri gradus remanent penitus semoti, videlicet hereditate non in stirpes, sed in capita dividendâ.

SUMMARIA.

1 Quo casu in secundo successionis ordine cognatus admittatur.
2 Sententia juris novissimi.
3 Quando hereditas patrui & avunculi non in stirpes, sed in capita sit dividenda.
4 Successio in locum parentis, quo in ordine recepta.

Constat ex fine §. præcedentis, jus duodecim tabularum vetus Justiniani constitutione renovatum esse, & sancitum: ut omnes agnati † & agnatæ hoc secundo ordine succedant secundùm sui gradus prærogativam: 1
hoc loco Imperator jus planè novum adjicit: ut nimirum hac secundâ successionis serie etiam is admittatur, qui non est agnatus, sed tantùm cognatus, purà sororis uterinæ, consanguineæ-

guinéæve filius & filia; & non ulteriores, hoc est, non nepos & neptis sororis: ut, *inquam*, sororis filius & filia non minùs succedant avunculo, atque fratris filius & filia succedunt patruo suo; non extantibus aliis fratribus vel sororibus defuncti, qui illos in successione præcedant. Finge: Sempronius & fratrem habet, & sororem. Moritur frater, relicto filio: postea moritur & soror, filio relicto. Fratris filius Sempronio intestatò mortuo succedit ex jure veteri, utpote agnatus suo patruo. Sed sororis filius eidem Sempronio agnatus non est, verùm cognatus. Est enim Sempronius eius avunculus. Nihilominus tamen novo hoc jure ad hereditatem Sempronii ille pervenit, ut agnatus; hoc est, filius sororis cum fratris filio concurrit, & uterque Sempronio succedit. At rursus finge: hunc Sempronium decessisse, relicto non solùm filio fratris, & filio sororis, *ut iam dictum*: sed etiam relicto fratre. Hoc utique casu frater hic relictus, exclusis fratris & sororis filiis, solus hereditatem Sempronii consequitur. Ratio est perspicua: quia hic frater Sempronio est proximior filiis fratris & sororis: cùm ei conjunctus sit secundo gradu; fratris autem sororisúe filius tertio, *l. consanguinitatis. 3. & l. penult. §. ultim. C. de legit. heredibus.* Verùm † hæc duo
2 jure novissimo immutata sunt, & correcta. Nam primùm hodie non tantùm fratris &

soro-

ſororis filii & filiæ in ſuccedendo concurrunt: ſed tota cognatio in legitimam agnationem translata eſt, ut pari omnino nunc jure, cognati juxtà ac agnati admittantur, *ut in §. priori ex Novell. 118. cap. 4. annotavimus.* Deinde hodierno jure defuncti frater non præfertur liberis præmortui fratris aut ſororis, ut jure veteri: ſed hi unà cum ſuperſtite fratre in bonis patrui vel avunculi, jure repræſentationis in ſtirpes ſuccedunt, hoc eſt, capiunt tantum, quantum eorum pater, aut mater, ſi viveret, accepiſſet, *Auth. ceſſante. C. de legit. heredib. d. Novell. 118. c. 3.*

Quod autem in calce præſentis §. ſubjicitur: hereditatem patrui & avunculi non in ſtirpes, ſed in capita dividendam eſſe: intelligi debet, ſi nullis ſuperſtitibus patruis vel avunculis, fratrum ſororumve liberi ſoli ad ſucceſſionem patrui aut avunculi vocantur. 3
Tunc enim in capita diſtribuendam eſſe hereditatem, ſuperiùs *in principio tituli præcedentis num. 361. & multis ſubſequentibus*, prolixè docuimus. Et ratio hujusce rei hæc eſt: quia in hoc ſecundo ordine unusquiſque ſuo proprio jure & nomine, non alieno; ſive ex ſuo quiſque capite & perſonâ, & non ex capite vel perſonâ parentis ſui ſuccedit. Nam in primo duntaxat † ordine ſucceſſio in locum parentis recepta eſt, *§. cùm filius. 6. ſup. tit. proximo.* 4
non

non item in ordine secundo, seu in successione legitimâ, *§. placebat. 7. infr. hoc tit. eleganter Giphanius hîc in verb. videlicet hereditate, &c.* Quamvis unus casus (quo successio in locum parentis, in secundo quoque ordine obtinet, putà in fratrum filiis) excipiatur: *ut paulò antè, & etiam supr. in d. §. cùm filius. tit. praeced. num. 3. ex d. Novell. 118. c. 3. indicatum est.*

§. *Si plures.* 5.

§. 5. Si plures sint gradus agnatorum: apertè lex duodecim tabularum proximum vocat. Itaque si (verbi gratia) sint defuncti frater, & alterius fratris filius, aut patruus: frater potior habetur. Et quamvis singulari numero usa lex duodecim tabularum proximum vocet: tamen dubium non est, quin si plures sint ejusdem gradus, omnes admittantur. Nam & propriè proximus ex pluribus gradibus intelligitur: & tamen non dubium est, quin licèt unus sit gradus agnatorum, pertineat ad eos hereditas.

SUMMARIA.

1 Proximus quis censeatur.
2 Cur lex XII. Tabb. proximum tantùm agnatum ad hereditatem vocet.

3 Civi-

3 Civilia jus naturæ subsequi solent.
4 Liberis jure naturæ hereditas parentum debetur.

SI paterfamilias intestatò moritur, & plures agnatos diversi gradus, quorum alii propinquiores sunt aliis, relinquit: solus proximus, exclusis remotioribus, lege XII. Tabularum ad hereditatem admittitur, *hoc §. nostro.* Proximus autem † est is, quem nemo antecedit, 1
l. 2. §. hæc hereditas. ff. de suis & legitim. hered. l. proximus. 92. ff. de verbor. significat. sive unus, sive plures eodem in gradu existant, *l. proximi. 155. ff. eod.* Exemplum hìc in Textu positum est de fratre defuncti, & alterius fratris filio, aut patruo: inter quos frater, tanquam proximior, solus ad fratris successionem vocatur. Sed jure novissimo, quo nunc utimur, fratris filius cum fratre in successione patrui demortui concurrit, *ut iam sæpius suprà ex Auth. cessante. Cod. de legit. hered. repetitum est.* Ratio porrò legis, † cur proxi- 2
mum tantùm vocet agnatum, est ex ipso jure naturæ, quod propter honorem sanguinis semper plus propinquiori tribuit, quàm remotiori, *l. 1. §. largius. ff. de successor. edict.* Neque movet, quòd hæc agnatorum successio sit legitima, planeque civilis, ac proinde in ea jus naturale non consideretur. Nam civilia † niti 3
solent jure naturæ, idque subsequi, *l. jus civile. 6. ff. de justit. & jur.* Secus est in primo ordine liberorum, in quo non, quisnam proximus sit,

 specta-

spectatur: sed tantùm, quis sit suus: & jure Prætorio, quis sit ex numero liberorum, sive filius sit, sive nepos, sive pronepos, &c. Quâ de causâ in illo ordine pronepos defuncti, qui in tertio est gradu, non modò fratrem defuncti, qui in secundo est; sed & defuncti patrem, qui est in primo, excludit. Semper enim in primo ordine liberi reliquis omnibus præferuntur, *§. repetitis. infr. de servili cognat.* Cur
4 verò in primo † liberorum ordine non curetur gradus, hæc est ratio: quia liberis jure naturæ hereditas parentum debetur, *l. cùm ratio. 7. ff. de bonis damnator. l. scripto. 7. in fine. ff. si tabul. testam. nulla extab.* & tametsi aliqui in remotiori gradu constituti sunt: tamen in locum parentum repræsentationis beneficio succedunt, *§. cùm filius. 6. supr. titulo præcedente.*

§. *Proximus autem.* 6.

§. 6. Proximus autem, siquidem nullo testamento facto quisquam decesserit, per hoc tempus requiritur, quo mortuus est is, cujus de hereditate quæritur. Quòd si facto testamento quisquam decesserit: per hoc tempus requiritur, quo certum esse cœperit, nullum ex testamento heredem exti-

extiturum. Tunc enim propriè quiſque inteſtatus deceſſiſſe intelligitur. Quod quidem aliquando longo tempore declaratur. In quo ſpacio temporis ſæpè accidit, ut proximiore mortuo, proximus eſſe incipiat, qui moriente teſtatore non erat proximus.

S U M M A R I A.

1 Quo tempore inquirendum; proximus, necne; aliquis ſit.
2 Hereditas quo tempore deferatur.

CUm quæritur; proximus, necne, aliquis ſit: eo tempore, quo patremfamilias inteſtatò mortuum eſſe certum eſt, exquiri debet. Quare aut facto teſtamento deceſſit: aut non facto teſtamento. Et hoc quidem caſu ſpectandum erit tempus mortis: illo verò, tempus deſtituti vel deſerti teſtamenti, *hoc §. & l. 2. §. interdum. ff. de ſuis & legitim. heredibus. l. ſi ex duobus. 4. ff. unde legitimi.* Atque eadem diſtinctio temporis, quæ hìc attenditur in ſecundo ordine agnatorum, obſervatur quoque in primo ordine ſuorum, & tertio cognatorum, *§. cùm autem quæritur. 7. ſupr. tit. proximo. l. 1. §. proximum. & §. ſequenti. ff. unde cognati.* Eademque † omnium ordinum ratio eſt; hæc videlicet: quia illis temporibus hereditas defertur: & certè ea defertur plerunque tempore mortis, 1 2

 l. 1. §.

l. 1. §. 1. Cod. de caducis tolland. tam testamentaria, quàm ab intestato sive legitima, *docente hîc Giphanio.* Sed tamen aliquando hereditas legitima etiam post mortem defertur, si nimirum factum sit testamentum, & non adeatur hereditas. *Exempli gratiâ:* Titius cùm fratrem & patruum haberet, testamentum fecit, & Mævium heredem instituit, pósteaque decessit. Mævius de adeunda hereditate deliberat: & medio tempore frater Titii testatoris moritur. Mox Mævius hereditatem repudiat. Hoc casu patruus (qui moriente testatore proximus non erat) heres erit: quoniam est proximior eo tempore, quo nemo ex testamento heres existit. *Sed vide Hotomanum hîc enunciat. 2. & Mynsinger. numer. 2.*

§. *Placebat.* 7.

§. 7. Placebat autem in eo genere percipiendarum hereditatum, successionem non esse: id est, ut quamvis proximus, qui secundùm ea, quæ diximus, vocatur ad hereditatem, aut spreverit hereditatem, aut antequam adeat, decesserit: nihilo magis legitimo jure sequentes admittantur. Quod iterum Prætores imper-

fecto

fecto jure corrigentes, non in totum sine adminiculo relinquebant: sed ex cognatorum ordine eos vocabant, utpote agnationis jure eis recluso. Sed nos nihil perfectissimo juri deesse cupientes, nostrâ constitutione, quam de jure patronatus, humanitate suggerente protulimus, sancimus, successionem in agnatorum hereditatibus non esse eis denegandam: cùm satis absurdum erat, quod cognatis à Prætore apertum est, hoc agnatis esse reclusum: maximè cùm in onere quidem tutelarum, & primo gradu deficiente, sequens succedit: & quod in onere obtinebat, non erat in lucro permissum.

S U M M A R I A.

1 Lege duodecim tabularum duo duntaxat sunt succedendi ordines: suorum, & agnatorum.
2 Ratio differentiæ inter jus civile & Prætorium.
3 Non debet plus licere cognatis, quàm agnatis.
4 Vbi onus & incommodum, ibi etiam lucrum.

IUre civili veteri, nempe duodecim tabularum (quod duos tantùm novit ordines; suorum heredum, & agnatorum, *ut supr. ad* 1

§. 1. tit. proximo. num. 1. dictum.) nulla est successio, sive in suis, sive in agnatis, *l. 1. §. sciendum. ff. de suis & legit. hered. Vlpian. in fragment. tit. 26. §. si plures. & Paulus libr. 4. sentent. tit. 8.* Finge: Lælius intestatò moriens relinquit filium, & ex eodem filio nepotem. Hoc casu filius solus suus est heres, eique hereditas defertur. Si filius post delatam hereditatem se abstineat, nepos non admittitur. *Iterum finge:* Lælius habens fratrem & patruum intestatus decessit. Eius hereditatem, sibi à lege delatam, frater aspernatur; vel, dum deliberat, moritur. Hic non patruus, licèt agnatus, sed fiscus hereditatem, quasi rem nullius, occupat. Jure autem Prætorio successioni est locus; hoc est, jure Prætorio etiam admittitur agnatus secundi gradus; non tamen jure agnationis, sed cognationis, *hîc & tot. tit. ff. & Cod. de successoria edict.*
2 Ratio † differentiæ inter jus civile & Prætorium hæc videtur: quòd illud est strictum: hoc verò latius est, & benignum. Unde quando jure civili hereditas est semel delata suo in primo ordine, aut proximo agnato in secundo: non potest semel delata porrigi & venire ad alios. Cæterùm jure novo ex Justiniani constitutione, quæ temporum vitio periit, inter ipsos quoque agnatos est successio, & sequentes agnati post priorem vocantur, ut agnati, *per hunc §. nostrum.* Ratio

novi

novi juris adfertur duplex. Primò, † quia non 3
debebat plus licere cognatis, quàm agnatis, id eſt, tertio ordini, quàm ſecundo. Cognatis autem jure Prætorio conceditur ſucceſſio. Ergo & agnatis concedenda eſt. Deinde quia
cùm † ſucceſſio ſit in onere, ut in tutela; etiam in lucro, ut in hereditate, eſſe debet, *juxta vulgatam regulam juris, l. ſecundùm naturam. 10. ff. de regul. jur. Giphan. hîc in verſ. ſed nos nihil, &c.* Hodie verò, agnationis & cognationis diſcrimine exauctorato, hujus diſputationis non magnus eſt uſus: quia, uno hereditatem repudiante, defertur illa poſtea ſequenti propiori, ſive agnatus ſit, ſive cognatus, *Novell. 118. cap. 3. & 4. & annotatum ſup. in princ. tit. proximi. num. 52. & in §. cæterùm. 3. hoc tit. num. 6.* 4

§. *Ad legitimam.* 8.

§. 8. Ad legitimam ſucceſſionem nihilominus vocatur etiam parens, qui contractâ fiduciâ filium vel filiam, nepotem vel neptem, ac deinceps emancipat. Quod ex noſtra conſtitutione omnino inducitur, ut emancipationes liberorum ſemper videantur quaſi cõtractâ fiduciâ fieri: cùm apud veteres nõ aliter hoc obtinebat, niſi ſpecialiter

contractâ fiduciâ parens manumisisset.

SUMMARIA.

1 Quâ juris solennitate olim facta sit emancipatio.
2 Quid fuerit, contractâ fiduciâ emancipare.
3 Pater naturalis filium emancipans, hodie semper contractâ fiducia emancipasse censetur.

VT hic §. rectiùs intelligatur, paucis explicandum est, quâ juris solennitate olim facta sit emancipatio.
1 In hunc † autem modum fiebat: Quinque aderant testes, & libripens, id est, stateram tenens, & quidam alius, qui pater fiduciarius nominabatur. Huic patri fiduciario filium suum naturalis pater emancipabat, hoc est, manu tradebat, accipiendo vicissim unum aut alterum nummum precii loco. Deinde pater fiduciarius illum quasi emptum manumittebat. Quo facto, is rursus in patris naturalis potestatem tacito quodam jure reversus, secundò atque item tertiò & emancipabatur & manumittebatur. Fœminæ tamen, vel nepotes ex masculo, unicâ emancipatione de patris vel avi potestate exibant, suique juris efficiebantur. Tandem hoc etiam inter patrem naturalem & fiduciarium nominatim agebatur: ut si filius ille moreretur: ei in hereditate naturalis pater, non fiduciarius, succederet.
2 Idque † erat contractâ fiduciâ e-

ciâ emancipare: quia inter patrem naturalem ac fiduciarium expreſsè de ſuccedendo filio tunc emancipato, ſi teſtamentum non feciſſet, conveniebat, quaſiqúe contrahebatur eius juris fiducia: cùm alioqui pater naturalis illi tanquam extraneo jam facto ſuccedere nequiret. *Quâ de re copiosè diſſerit Caius lib. 1. Inſtitut. tit. 6. & Theophilus in §. præterea. 6. ſup. quib. mod. jus patr. poteſt. ſolvit.* † Verùm hoc, ut rationi minùs congruum, Juſtinianus emendavit, atque conſtituit: quòd pater naturalis emancipans filium, ſemper cenſeatur contractâ fiduciâ emancipâſſe; etſi ſpecialiter & expreſſim jus ſuccedendi ſibi non reſervârit. *l. ult. C. de emancipationib. liberor.* Atque ita parens hoc jure novo filio emancipato, velut agnatus, contractâ fiduciâ ſuccedit. Filiifamilias verò, ſi moriatur inteſtatus, bona licèt caſtrenſia occupat jure peculii, & non ut heres, ſive non jure ſucceſſionis. *§. 1. ſ. quib. non eſt permiſſ. fac. teſtam. l. 2. l. proponebatur. 9. & l. penult. ff. de caſtrenſi pecul.* Porrò jure noviſſimo nec huius §. diſpoſitio apud nos ullum poteſt habere fructum: cùm ſucceſſio parentum ſive aſcendentium & deſcendentiũ valdè mutata ſit: ſtatimq; parentes, poſt liberos, filiis ſuis inteſtatis ſuccedant. *Nov. 118. c. 2. & ſ. explicatum latiùs circa princip. tituli præcedentis. n. 314. & ſequentibus.* 3

DE SENATVS CONSULTO TERTYLLIANO,

TIT. III.

Principium Tituli, cum §. 1. & 2.

Lex duodecim tabularum ita stricto jure utebatur, & præponebat masculorum progeniem: & eos, qui per fœminini sexus necessitudinem sibi junguntur, adeò expellebat, ut ne quidem inter matrem & filium filamúe ultrò citroque hereditatis capiendæ jus daret: nisi quòd Prætores ex proximitate cognatorum eas personas ad successionem, bonorum possessione Vnde cognati accommodatâ, vocabant.

§. 1. Sed hæ juris angustiæ postea emendatæ sunt. Et primus quidem divus Claudius matri ad solatium liberorum amissorum, legitimam eorum detulit hereditatem.

§. 2. Postea autem Senatusconsulto Tertylliano, quod divi Hadriani tempori-

poribus factum est, plenissimè de tristi successione matri, non etiam aviæ, deferendâ cautum est: ut mater ingenua trium liberorum jus habens, libertina quatuor, ad bona filiorum filiarumue admittatur intestatò mortuorũ, licèt in potestate parentis sit: ut scil. cùm alieno juri subjecta est, jussu eius adeat hereditatem, cuius juri subjecta est.

SUMMARIA.

1. Ratio continuationis.
2. Cur mater neq; liberis, neq; hi illi olim succedebant.
3. Sanguinis ratio inter matrem & filium arctissima.
4. Senatusconsulti Tertylliani sententia.
5. Afflicto non addenda afflictio.
6. Matrimonium jure Romano non solvit patriam potestatem: licèt moribus Germaniæ aliud videatur receptum.

AVdivimus superiori titulo §. *ultim.* quomodo pater liberis emancipatis ab intestato succedat: nunc, quomodo & quando mater ad liberorum intestatorum hereditatem admittatur, dispiciendum. Et primùm quidem jure civili antiquo, quod ex lege duodecim tabularum descendit, nec mater liberis succedebat, nec liberi matri. 1

ita-

tradente hîc Justiniano, & Vlpiano in fragment. tit.26. §. penult.
2 † Cuius ratio hæc est: quia inter matrem & liberos neque jus sui, neque jus agnationis intercedit: non quidem jus sui; quia mater liberos in potestate non habet. *§. fœminæ 10 supr. de adoptionib. §. cæteri.3. supr. de hered. qualit. & different.* non etiam jus agnationis; quia mater liberis non per virilem sexum jungitur, sed matrimonio tantùm, & partu, *auctore Giphanio hîc, & infr. tit. seq. in verb. admittuntur, &c.* Juris autem civilis successio solummodo istis duobus, nempe jure sui, & agnationis nitebatur, *ut explicuimus ad §. 1. sup. de hereditatib. quæ ab intest. defer. nu 1.*
3 Prætores † deinde æquitate naturali, & sanguinis ratione (quæ certè inter matrem & filium est arctissima) adducti, bonorum possessionem *Vnde cognati* matri ac filio ultrò citroque dederunt. *l. 1. & l. 2. ff. unde cognati.* Sed hoc jure prætorio parùm matri consulebatur: cùm ista bonorum possessio esset tertii ordinis; ita ut omnes agnati præferrentur matri. *§. admonendi. 13. supr. de hereditatib. quæ ab intest. defer.* Postea Claudius Cæsar matri legitimam liberorum, in acie fortassis, bellóve publico amissorum, hereditatem attribuit, *ut*
4 *subindicat hîc Justinianus.* † Tandem Senatusconsultum Tertyllianum matri, non etiam aviæ, pleniùs subvenit, statuitque: ut ingenua mater jus trium liberorum habens, libertina qua-

quatuor, bona filiorum filiarumúe intestatò mortuorum capiat, quamvis sit in potestate parentis. *l.2. & tot. tit. ff. ad Senatusconsultum Tertyllian. Vlpian. dict. tit. 26. §. ult.* Ratio huius Senatusconsulti *hîc in §.2.* indicatur illa: ut luctus & tristitia, quam mater percipit ex morte filii, leniatur & mitigetur successione: sive † ne afflictæ addatur afflictio, luctus ex morte, & hereditatis privatio, *arg. l. nam & si. 15. in princ. ff. de inoffic. testam. l. jure succursum. 6. in princ. ff. de jure dot. & l. scripto. 7. in fine. ff. si tabulæ testam. nullæ extab.* Huic rationi accedit & alia, nimirum jus sanguinis, seu proxima conjunctio naturalis, *ut infrà in §. sed nos. 4. vers. respicientes ad naturam, &c.* 5

Ex illis porrò propositi §. 2. verbis, *licèt in potestate parentis sit*, perspicuum evadit; quòd jure Romano matrimonium seu nuptiæ filiæ, à patris potestate eam non liberent. *l. 1. §. 1. ff. de agnoscend. & alend. liber. l. 2. §. 1. l. quotiens. 29. ff. solut. matrimon. l. si uxorem. 5. C. de conditionib. insert. & l. filiæ, licèt. 12. C. de collationib.* Eiusque ratio videtur: quia patria potestas est merè civilis. *§. Jus autem potestatis. 2. sup. de patria potest.* matrimonium verò propter consensum, ex quo potissimùm constat, magis naturale est, *l. cui fuerit. 15. in fin. ff. de condit. & demonstrat. l. nuptias. 30. ff. de regulis jur. Novell. 22. cap. 3. cum similibus.* Sed moribus totius ferè Europæ etiam matrimonio pote- 6

stas

testas patria tollitur: quia ea hodie magis naturalis, quàm civilis esse censetur. *Qua de re videantur Sichardus in l. ubi adhuc. 29. n. 16. C. de jure dot. Tiraquell. in legib. connubialib. in princ. num. 3. & seqq. aliiq;, quos citavimus supra in princip. tit. de nupt. 34. & in §. præterea. 6. num. 7, tit. quib. mod. jus patr. potest. solvitur.*

§. *Præferuntur.* 3.

§. 3. Præferuntur autem matri liberi defuncti, qui sui sunt, qui ve suorũ loco sunt, sive primi gradus, sive ulterioris. Sed & filiæ suæ mortuæ filius, vel filia, præponitur ex constitutionibus matri defunctæ, id est, aviæ suæ. Pater verò utriusq;, non etiam avus & proavus, matri anteponitur, scil. cùm inter eos solos de hereditate agitur. Frater autem consanguineus tam filii, quàm filiæ, excludebat matrem: soror autem consanguinea pariter cum matre admittebatur. Sed si fuerant frater & soror consanguinei, & mater liberis honorata: frater quidem matrem excludebat; communis autem erat hereditas ex æquis partibus fratribus & sororibus.

SUM-

SUMMARIA.

1. Quando ex Senatusconsulto Tertylliano mater ad successionem admittatur, & quinám illi præferantur.
2. Hereditas magis liberis debetur, quàm parentibus.
3. Fœmina moriens suos heredes habere nequit.
4. Cur avus & proavus matri non præferantur.

DEclarat hoc loci Imperator, quando ex 1
Senatusconsulto Tertylliano mater ad successionem admittatur, & quinám illi præferantur. Et primò matri præferuntur omnes defuncti liberi, qui sui sunt, suorumúe loco, hoc est, emancipati. §. *emancipati. 9. supr. de heredit. quæ ab intest. defer. l. 2. §. liberi. 6. ff. ad Senatusconsultum Tertyllian.* Ratio expedita est: tum quia primus ordo, qui est liberorum, præferri debet secundo, id est, legitimorum, inter quos nunc est mater. † Tum quia natura 2
dictat, ut successio potiùs descendat, quàm ascendat; hoc est, hereditas magis liberis, quàm parentibus debeatur. *l. nam et si. 15. ff. de inoffic. testam. l. cùm ratio naturalis. 7. ff. de bonis damnator. l. scripto. 7. in fin. ff. si tabul. testam. nullæ extab. Giphan. hîc in verb. liberi defuncti, &c.* Rectè autem Justinianus ait: *liberi defuncti.* Nam liberi *defunctæ* non omnes matri præponuntur, sed filius solummodò

§. 1. tit. proximo. num. 1. dictum.) nulla est successio, sive in suis, sive in agnatis, *l. 1. §. sciendum. ff. de suis & legit. hered. Vlpian. in fragment. tit. 26. §. si plures. & Paulus libr. 4. sentent. tit. 8.* Finge: Lælius intestatò moriens relinquit filium, & ex eodem filio nepotem. Hoc casu filius solus suus est heres, eique hereditas defertur. Si filius post delatam hereditatem se abstineat, nepos non admittitur. *Iterum finge*: Lælius habens fratrem & patruum intestatus decessit. Eius hereditatem, sibi à lege delatam, frater aspernatur; vel, dum deliberat, moritur. Hìc non patruus, licèt agnatus, sed fiscus hereditatem, quasi rem nullius, occupat. Jure autem Prætorio successioni est locus; hoc est, jure Prætorio etiam admittitur agnatus secundi gradus; non tamen jure agnationis, sed cognationis, *hîc & tot. tit. ff. & Cod. de successoria e-*
2 *dict.* Ratio † differentiæ inter jus civile & Prætorium hæc videtur: quòd illud est strictum: hoc verò latius est, & benignum. Unde quando jure civili hereditas est semel delata suo in primo ordine, aut proximo agnato in secundo: non potest semel delata porrigi & venire ad alios. Cæterùm jure novo ex Justiniani constitutione, quæ temporum vitio periit, inter ipsos quoque agnatos est successio, & sequentes agnati post priorem vocantur, ut agnati, *per hunc §. nostrum.* Ratio

novi

novi juris adfertur duplex. Primò, † quia non 3
debebat plus licere cognatis, quàm agnatis,
id est, tertio ordini, quàm secundo. Cognatis
autem jure Prætorio conceditur successio.
Ergo & agnatis concedenda est. Deinde quia
cùm † successio sit in onere, ut in tutela; et- 4
iam in lucro, ut in hereditate, esse debet, *juxta vulgatam regulam juris, l. secundùm naturam. 10. ff. de regul. jur. Giphan. hîc in vers. sed nos nihil, &c.* Hodie verò, agnationis & cognationis discrimine exauctorato, hujus disputationis non magnus est usus: quia, uno hereditatem repudiante, defertur illa postea sequenti propiori, sive agnatus sit, sive cognatus, *Novell. 118. cap. 3. & 4. & annotatum sup. in princ. tit. proximi. num. 52. & in §. cæterùm. 3. hoc tit. num. 6.*

§. *Ad legitimam.* 8.

§. 8. Ad legitimam successionem nihilominus vocatur etiam parens, qui contractâ fiduciâ filium vel filiam, nepotem vel neptem, ac deinceps emancipat. Quod ex nostra constitutione omnino inducitur, ut emancipationes liberorum semper videantur quasi cõtractâ fiduciâ fieri: cùm apud veteres nõ aliter hoc obtinebat, nisi specialiter

contractâ fiduciâ parens manumisisset.

SUMMARIA.

1 Quâ juris solennitate olim facta sit emancipatio.
2 Quid fuerit, contractâ fiduciâ emancipare.
3 Pater naturalis filium emancipans, hodie semper contractâ fiducia emancipasse censetur.

VT hic §. rectiùs intelligatur, paucis explicandum est, quâ juris solennitate olim facta sit emancipatio.
1 In hunc † autem modum fiebat: Quinque aderant testes, & libripens, id est, stateram tenens, & quidam alius, qui pater fiduciarius nominabatur. Huic patri fiduciario filium suum naturalis pater emancipabat, hoc est, manu tradebat, accipiendo vicissim unum aut alterum nummum precii loco. Deinde pater fiduciarius illum quasi emptum manumittebat. Quo facto, is rursus in patris naturalis potestatem tacito quodam jure reversus, secundò atque item tertiò & emancipabatur & manumittebatur. Fœminæ tamen, vel nepotes ex masculo, unicâ emancipatione de patris vel avi potestate exibant, suique juris efficiebantur. Tandem hoc etiam inter patrem naturalem & fiduciarium nominatim agebatur: ut si filius ille moreretur: ei in hereditate naturalis pater, non fiduciarius, succederet.
2 Idque † erat contractâ fiduciâ e-

ciâ e-

ciâ emancipare: quia inter patrem naturalem ac fiduciarium expreſsè de ſuccedendo filio tunc emancipato, ſi teſtamentum non feciſſet, conveniebat, quaſiqúe contrahebatur eius juris fiducia: cùm alioqui pater naturalis illi tanquam extraneo jam facto ſuccedere nequiret. *Quâ de re copiosè diſſerit Caius lib. 1. Inſtitut. tit. 6. & Theophilus in §. præterea. 6. ſup. quib. mod. jus patr. poteſt. ſolvit.* † Verùm hoc, ut rationi minùs congruum, Juſtinianus emendavit, atque conſtituit: quòd pater naturalis emancipans filium, ſemper cenſeatur contractâ fiduciâ emancipâſſe; etſi ſpecialiter & expreſſim jus ſuccedendi ſibi non reſervârit. *l. ult. C. de emancipationib. liberor.* Atque ita parens hoc jure novo filio emancipato, velut agnatus, contractâ fiduciâ ſuccedit. Filiifamilias verò, ſi moriatur inteſtatus, bona licèt caſtrenſia occupat jure peculii, & non ut heres, ſive non jure ſucceſſionis. *§. 1. ſ. quib. non eſt permiſſ. fac. teſtam. l. 2. l. proponebatur. 9. & l. penult. ff. de caſtrenſi pecul.* Porrò jure noviſſimo nec huius §. diſpoſitio apud nos ullum poteſt habere fructum: cùm ſucceſſio parentum ſive aſcendentium & deſcendentiũ valdè mutata ſit: ſtatimq; parentes, poſt liberos, filiis ſuis inteſtatis ſuccedant. *Nov. 118. c. 2. & ſ. explicatum latiùs circa princip. tituli præcedentis. n. 314. & ſequentibus.* 3

DE SENATVS CONSULTO TERTYL-LIANO,

TIT. III.

Principium Tituli, cum §. 1. & 2.

Lex duodecim tabularum ita stricto jure utebatur, & præponebat masculorum progeniem: & eos, qui per fœminini sexus necessitudinem sibi junguntur, adeò expellebat, ut ne quidem inter matrem & filium filamúe ultrò citroque hereditatis capiendæ jus daret: nisi quòd Prætores ex proximitate cognatorum eas personas ad successionem, bonorum possessione Vnde cognati accommodatâ, vocabant.

§. 1. Sed hæ juris angustiæ postea emendatæ sunt. Et primus quidem divus Claudius matri ad solatium liberorum amissorum, legitimam eorum detulit hereditatem.

§. 2. Postea autem Senatusconsulto Tertylliano, quod divi Hadriani tempori-

poribus factum est, plenissimè de tristi successione matri, non etiam aviæ, deferendâ cautum est: ut mater ingenua trium liberorum jus habens, libertina quatuor, ad bona filiorum filiarumve admittatur intestatò mortuorũ, licèt in potestate parentis sit: ut scil. cùm alieno juri subjecta est, jussu eius adeat hereditatem, cuius juri subjecta est.

SUMMARIA.

1. Ratio continuationis.
2. Cur mater neq; liberis, neq; hi illi olim succedebant.
3. Sanguinis ratio inter matrem & filium arctissima.
4. Senatusconsulti Tertylliani sententia.
5. Afflicto non addenda afflictio.
6. Matrimonium jure Romano non solvit patriam potestatem: licèt moribus Germaniæ aliud videatur receptum.

AUdivimus superiori titulo §. *ultim.* quomodo pater liberis emancipatis ab intestato succedat: nunc, quomodo & quando mater ad liberorum intestatorum hereditatem admittatur, dispiciendum. Et primùm quidem jure civili antiquo, quod ex lege duodecim tabularum descendit, nec mater liberis succedebat, nec liberi matri, 1

tradente hîc Justiniano, & Vlpiano in fragment. tit. 26. §. penult. † Cuius ratio hæc est: quia
2 inter matrem & liberos neque jus sui, neque jus agnationis intercedit: non quidem jus sui; quia mater liberos in potestate non habet. *§. fœminæ 10 supr. de adoptionib. §. cæteri. 3. supr. de hered. qualit. & different.* non etiam jus agnationis; quia mater liberis non per virilem sexum jungitur, sed matrimonio tantùm, & partu, *auctore Giphanio hîc, & infr. tit. seq. in verb. admittuntur, &c.* Juris autem civilis successio solummodo istis duobus, nempe jure sui, & agnationis nitebatur, *ut explicuimus ad §. 1. sup. de hereditatib. quæ ab intest. defer. nu 1.*
3 Prætores † deinde æquitate naturali, & sanguinis ratione (quæ certè inter matrem & filium est arctissima) adducti, bonorum possessionem *Unde cognati* matri ac filio ultrò citroque dederunt. *l. 1. & l. 2. ff. unde cognati.* Sed hoc jure prætorio parùm matri consulebatur: cùm ista bonorum possessio esset tertii ordinis; ita ut omnes agnati præferrentur matri. *§. admonendi. 13. supr. de hereditatib. quæ ab intest. defer.* Postea Claudius Cæsar matri legitimam liberorum, in acie fortassis, bellóve publico amissorum, hereditatem attribuit, *ut*
4 *subindicat hîc Justinianus.* † Tandem Senatusconsultum Tertyllianum matri, non etiam aviæ, pleniùs subvenit, statuitque: ut ingenua mater jus trium liberorum habens, libertina

qua-

quatuor, bona filiorum filiarumúe intestatò mortuorum capiat, quamvis sit in potestate parentis. *l.2. & tot. tit. ff. ad Senatusconsultum Tertyllian. Vlpian. dict. tit. 26. §. ult.* Ratio huius Senatusconsulti *hîc in §.2.* indicatur illa: ut luctus & tristitia, quam mater percipit ex morte filii, leniatur & mitigetur successione:
sive † ne afflictæ addatur afflictio, luctus ex 5
morte, & hereditatis privatio, *arg. l. nam & si. 15. in princ. ff. de inoffic. testam. l. jure succursum. 6. in princ. ff. de jure dot. & l. scripto. 7. in fine. ff. si tabula testam. nulla extab.* Huic rationi accedit & alia, nimirum jus sanguinis, seu proxima conjunctio naturalis, *ut infrà in §. sed nos. 4. vers. respicientes ad naturam, &c.*

Ex illis porrò propositi §. 2. verbis, *licèt in* 6
potestate parentis sit, perspicuum evadit; quòd jure Romano matrimonium seu nuptiæ filiæ, à patris potestate eam non liberent. *l. 1. §. 1. ff. de agnoscend. & alend. liber. l. 2. §. 1. l. quotiens. 29. ff. solut. matrimon. l. si uxorem. 5. C. de conditionib. insert. & l. filiæ, licèt. 12. C. de collationib.* Eiusque ratio videtur: quia patria potestas est merè civilis. *§. Jus autem potestatis. 2. sup. de patria potest.* matrimonium verò propter consensum, ex quo potissimùm constat, magis naturale est, *l. cui fuerit. 15. in fin. ff. de condit. & demonstrat. l. nuptias. 30. ff. de regulis jur. Novell. 22. cap. 3. cum similibus.* Sed moribus totius ferè Europæ etiam matrimonio potestas

testas patria tollitur: quia ea hodie magis naturalis, quàm civilis esse censetur. *Qua de re videantur Sichardus in l. ubi adhuc. 29. n. 16. C. de jure dot. Tiraquell. in legib. connubialib. in princ. num. 3. & seqq. aliiq;, quos citavimus supra in princip. tit. de nupt. 34. & in §. præterea. 6. num. 7. tit. quib. mod. jus patr. potest. solvitur.*

§. *Præferuntur. 3.*

§. 3. Præferuntur autem matri liberi defuncti, qui sui sunt, quive suorũ loco sunt, sive primi gradus, sive ulterioris. Sed & filiæ suæ mortuæ filius, vel filia, præponitur ex constitutionibus matri defunctæ, id est, aviæ suæ. Pater verò utriusq;, non etiam avus & proavus, matri anteponitur, scil. cùm inter eos solos de hereditate agitur. Frater autem consanguineus tam filii, quàm filiæ, excludebat matrem: soror autem consanguinea pariter cum matre admittebatur. Sed si fuerant frater & soror consanguinei, & mater liberis honorata: frater quidem matrem excludebat; communis autem erat hereditas ex æquis partibus fratribus & sororibus. Sum-

Summaria.

1. Quando ex Senatusconsulto Tertylliano mater ad successionem admittatur, & quinám illi præferantur.
2. Hereditas magis liberis debetur, quàm parentibus.
3. Fœmina moriens suos heredes habere nequit.
4. Cur avus & proavus matri non præferantur.

DEclarat hoc loci Imperator, quando ex 1
Senatusconsulto Tertylliano mater ad successionem admittatur, & quinám illi præferantur. Et primò matri præferuntur omnes defuncti liberi, qui sui sunt, suorumúe loco, hoc est, emancipati. *§. emancipati. 9. supr. de heredit. quæ ab intest. defer. l. 2. §. liberi. 6. ff. ad Senatusconsultum Tertyllian.* Ratio expedita est: tum quia primus ordo, qui est liberorum, præferri debet secundo, id est, legitimorum, inter quos nunc est mater. † Tum quia natura 2
dictat, ut successio potiùs descendat, quàm ascendat; hoc est, hereditas magis liberis, quàm parentibus debeatur. *l. nam et si. 15. ff. de inoffic. testam. l. cùm ratio naturalis. 7. ff. de bonis damnator. l. scripto. 7. in fin. ff. si tabul. testam. nullæ extab. Giphan. hîc in verb. liberi defuncti, &c.* Rectè autem Justinianus ait: *liberi defuncti.* Nam liberi *defunctæ* non omnes matri præponuntur, sed filius solummodò

modò, & filia defunctæ, *hoc §. & l. quotiens. 4.*
3 *C. ad Senatusconsultum Orficianum.* † Cur non omnes præponantur, hæc est ratio: quia non sui sunt. Filia siquidem, sive fœmina moriens suos heredes habere nequit, *arg. §. fœminæ. 10 supr. de adoptionib. & §. sui autem. 2 supr. de hereditatib. quæ ab intest. deferunt.* Sed & pater utriusque, id est, tam filiæ, quàm filii, sive filius, sive filia decesserit, matri antefertur. *d. l. 2. §. objicitur. 15. ff. ad Senatusconsultum Tertyllian.* Et ratio est: quia pater non tantùm eodem est gradu, quo mater; sed & aliquid ampliùs habet, putà jus vetus ex manumissione,
4 *de quo supr. in §. ult. tit. proximo.* † Avus autem, & proavus non præferuntur matri: quoniam hæc gradu illos antecedit. *d. l. 2. §. objicitur. 15. vers. sed neq; avus ff. ad Senatusconsultum Tertyllian.* Frater quoque consanguineus matrem excludit: soror verò consanguinea cum matre concurrit, *ut hîc in vers. frater autem, &c. d. l. 2. §. si sit consanguinea. 18. & l. si quis intestatus. 7. ff. eod.* Sed si frater & soror ambo cum matre cõcurrant, matri anteponũtur: & soror quidem hoc casu propter fratrem. Quòd si fratres uterini sint, aut naturales: mater iis præfertur. *l. Lucius. 45. ff. de vulgar. & pupill. substit.* si modò mater tres vel quatuor liberos pepererit, *ut ex §. 2. huius tituli effloreſcit.*

§. Sed

§. Sed nos constitutione. 4. & §. sed cùm antea. 5.

§. 4. Sed nos constitutione, quam in Codice nostro nomine decorato posuimus, matri subveniendum esse existimavimus: respicientes ad naturam, & puerperium, & periculum, & sæpè mortem ex hoc casu matribus illatam. Ideoque impium esse credidimus, casum fortuitum in eius admitti detrimentū. Si n. ingenua ter, vel libertina quater non peperit: immeritò defraudabatur successione suorum liberorū. Quid enim peccavit, si non plures, sed paucos peperit? Et dedimus jus legitimum plenum matribus, sive ingenuis, sive libertinis; & si non ter enixæ fuerint, vel quater, sed eum tantùm, vel eam, qui quæve morte intercepti sunt; ut sic vocentur in liberorum suorum legitimam successionem.

§. 5. Sed cùm antea constitutiones jura legitimæ successionis perscrutantes, partim matrem adjuvabant; partim eam prægravabant, nec

in solidũ eam vocabant, sed in quibusdam casibus tertiam ei partem abstrahentes, certis legitimis dabant personis, in aliis autem contrarium faciebant: nobis visum est, rectâ & simplici viâ matrem omnibus personis legitimis anteponi, & sine ulla deminutione filiorum suorum successionẽ accipere: exceptâ fratris & sororis personâ, sive consanguinei sint, sive sola cognationis jura habentes: ut quemadmodũ eam toti alii ordini legitimo pręposuimus; ita omnes fratres & sorores, sive legitimi sint, sive non, ad capiendas hereditates simul vocemus: ita tamen, ut si quidem solæ sorores agnatæ vel cognatæ, & mater defuncti vel defunctæ supersint: dimidiam quidem mater, alteram verò dimidiam partem omnes sorores habeant. Si verò matre superstite & fratre, vel fratribus solis, vel etiam cum sororibus, sive legitima, sive sola cognationis jura habentibus, intestatus quis vel intestata moriatur: in capita distribuatur eius hereditas.

SUM-

SUMMARIA.

1. Cur liberorum hereditas matri indistinctè concedenda, triplici ratione declaratur.
2. Iustiniani sanctione mater, in legitima filii successione, omnibus agnatis præfertur: exceptis solis fratribus & sororibus defuncti.
3. Huius §. dispositio jure novissimo correcta.

ADfertur hìc Senatusconsulti Tertylliani, & constitutionum quarundam emendatio, quâ primùm Justinianus legitimam liberorum hereditatem, eamqúe solidam, matri indistinctè concedit; sive ter, sive quater enixa sit, sive defunctum tantùm susceperit. *l. 2. C. de jure liberorum.* Ratio huius correctionis sive novi juris triplex adduci poterit: Tum, quia hæc successio ex naturâ, ut causâ certâ & justâ, & non ex numero liberorum, ut causâ incertâ & fortuitâ pendere debet, *hoc §. 4.* Tum, quia jure naturæ tantum debetur matri, quantum patri, *argum. l. 4. & seqq. ff. de in jus vocando. & l. penult. C. de legit. heredib.* Tum, quia plus periculi & oneris in pariendo & alendo sustinet mater, quàm pater: ac proinde etiam plus illi deberi videtur, *notante hic Giphanio in verbo, respicientes ad naturam, &c.* 1

Deinde Justinianus tertiam illam hereditatis partem, quam mater olim ex con- 2

stitutionibus (*quas relatas videmus in Codicis Theodosiani librum 5. sub tit. 1. de legitimis hered. l. 1. 2. & penult.*) agnatis dare cogebatur, pro jure antiquo illis competente, tollit: ut mater in legitima filii successione agnatis sive legitimis personis omnibus, sine ulla detractione tertiæ partis, præferatur: solis fratribus & sororibus defuncti exceptis. *l. ult. Cod. hoc tit.* Nam si mater concurrat cum solis sororibus, sive consanguineis, sive uterinis; ad semissem hereditatis admittitur: sin concurrat vel cum fratribus solis, vel cum fratribus & sororibus simul; hereditas in capita dividitur, totque partes fiunt, quot succedentium personæ reperiuntur, *hoc §. 5. & d. l. ult. C. eod.* † Atque
3 hæc quidem succedendi ratio jure Institutionum & C. obtinet: aliud verò novellis constitionibus sancitum est. Quare qui exactè vult cognoscere, quomodo parentes hodie liberis succedant: eum recurrere oportet ad ea, quæ annotavimus suprà *ad princ. tit. de hereditatib. quæ ab intest. deferuntur. n. 309. & seqq.*

§. *Sed quemadmodum.* 6.

§. 6. Sed quemadmodum nos matribus prospeximus, ita eas oportet suę soboli consulere: scituris eis, quòd si tutores liberis non petierint, vel in locum remoti, vel excusati, intra annum

pete-

petere neglexerint: ab eorum impuberum morientium successione meritò repellentur.

Summaria.

1. Mater, nisi liberis impuberibus intra annum tutores petat, à successione eorum repellitur.
2. Quibus ex causis mater, tutorem filiis non petens, excusetur.
3. Mens & intellectus l 1. C. si adversus delict.
4. Quod in matre decisum, idem in avia obtinet.

Mater, quæ liberis suis impuberibus, patre amisso, intra annum tutores non postulat, ab eorum hereditate excluditur, *per hunc textum nostrum, & monuimus supr. in pr. tit. de hereditatib. quæ ab intest. defer. n. 339.* Idque optimâ ratione constitutum est: quia indigna videtur mater successione filii, cui impuberi ipsa prospicere de idoneis tutoribus neglexit. *l. 2. §. 1. ff. qui petant tutor. & l. 2. §. si mater. 23. ff. ad SC. Tertyll.* † Illud tamen ut procedat, primò requiritur, ut pupillo tutorem habere expediat. Nam si ex re & commodo pupilli non sit, tutorem constitui: mater, quæ eum non petiit, excusatur. *Exempli gratiâ:* si amplum legatum pupillo sub hac conditione sit relictum, *Si tutores non habuerit.* Hoc casu si maius sit emolumentum legati, quàm tutelæ: mater, non petens tutorem, pœnam non mere- 1 2

tur, *d.l.2.§.tractari.44.ff.ad SC. Tertyllianum.* Deinde necessarium est, ut filius in pupillari ætate moriatur. Etenim si pubes factus decedat: mater, quæ ipsi impuberi non petiit tutorem, ab eius hereditate non arcetur. *l. matres.3.& l.omnem.6. C. hoc tit. Mynsinger.Wesenbec. & Giphanius hic in verb. impuberum morientium, &c.* Ratio hæc reddi potest: quia filius matri culpam remisisse videtur. Poterat enim alioqui pubes factus illam testamento omittere, & ab hereditate suâ removere. Tertiò exigitur, ut mater sit maior 25. annis. Ea enim, quæ 25. annum nondum attigit, etiamsi filio impuberi tutorem non postulârit, propter ætatis lubricum pœnam evitat: adeoq; ipsi successio filii minimè denegatur: cùm hæc pœna in maioribus tantùm matribus obtineat, *uti rescripserunt Imperatores Diocletianus & Maximianus in l. 2. C. si adversus delictum, &c.* Neque minor restitutionis in integrum auxilio opus habet: cùm ipso jure tuta sit, & à pœna hac privationis excusetur, *arg.d.l.2. C.dict. tit. & l.penult. C. ex quib. caus. infamia irrogatur. Forster.lib.7.de successionib.ab intest. cap.16. num.5.*

3 Nec obstat *l. 1. C. si adversus delict.* ubi minor ad evitandam pœnam delicti, à se commissi, non tutus est ipso jure, sed restitutionis ope indiget. Namque lex illa loquitur de delicto, quod consistit in faciendo, & citra

dolum

dolum malum perpetratum fuit: nos autem hîc agimus de delicto, quod omittendo saltem admissum est. Itaque nostro in casu mater minor ipso jure excusatur à pœnâ, nec restitutionis beneficio opus habet.

Porrò non mater tantùm, sed & avia, tam materna, quàm paterna, si non petierit tutorem nepotibus pupillis intra annum, eorum successione privatur, *præallegatâ leg. 2. §. filiis autem. 28. ff. ad Senatusconsultum Tertyllianum. Bartolus in dict. leg. 2. §. si mater. 23. ff. eodem. & in leg. 2. in princip. ff. de vulgari & pupill. Paulus de Castr. Corneus, & alii in leg. Sciant. 10. Cod. de legitimis heredibus. Parisius consilio 84. volum 2. Forsterus dict. libr. 7. c. 16. nu. 11. & Grassus in lib. recept. sentent. §. successio ab intestato quæst. 28.* 4

§. *Licèt autem.* 7.

§. 7. Licèt autem vulgò quæsitus sit filius filiáve: potest tamen ad bona eius mater ex Tertylliano Senatusconsulto admitti.

SUMMARIA.

1. Mater non solùm justis liberis, verùm etiam vulgò quæsitis succedit.
2. Mulieribus illustribus castitatis observatio præcipuum debitum.
3. Matrem illustrem filii sui spurii hereditatem petere posse, communiter obtinuit.

 Ex

1 EX Senatusconsulto Tertylliano mater non legitimis solùm & justis liberis: verùm etiam spuriis & vulgò quæsitis, cùm ea cognata & naturâ mater sit, succedit, *hoc §. & l. 2. §. 1. ff. ad SC. Tertyll. & l. si spurius. 4. ff. unde cognati.* Et quamvis Accursius hîc, Mynsingerus, & alii tradant, matrem illustrem ab hereditate filii
2 spurii repellendam esse: † eò quòd in mulieribus illustribus, quib. castitatis observatio precipuum debitum est, nominari spurios, satis ignominiosum, satisq; acerbum sit. *l. si qua illustris. 5. C. ad SC. Orfit.* attamen cùm nihil singulare de matre illustri hac in parte, jure nostro sit cautum, eam filii sui spurii hereditatẽ
3 petere posse, † communiter, & quidem rectè, receptum est, *ut post Angel. in §. præferuntur. 3. s. hoc tit. & Matthæsyllan. in tr. de success. ab intest. 2. membro secundi articuli principal. nu 5. docuit Schneidevv. s. in tit. de heredit. quæ ab intest. defer. in secundo ord. succed. nu. 48. & nos etiam attigimus s. in pr. d. tit. de heredit. quæ ab intest. defer. nu. 346. Et eâ de re uberiùs scripsit Valentinus Forsterus lib. 7. de successionib. ab intest. c. 17. n. 5. & sequentib.*

DE

DE SENATVS CONSULTO ORPHITIANO,

TIT. IV.

Principium Tituli, *cum §. 1.*

Per contrarium autem liberi ad bona matrum intestatarum admittuntur ex Senatusconsulto Orphitiano, quod Orphitio & Rufo consulibus effectum est, divi Marci temporibus: & data est tam filio, quàm filiæ legitima hereditas, etiamsi alieno juri subjecti sint: & præferuntur consanguineis & agnatis defunctæ matris.

§. 1. Sed cùm ex hoc Senatusconsulto nepotes & neptes ad aviæ successionem legitimo jure non vocarentur: postea hoc constitutionibus principalibus emendatum est, ut ad similitudinem filiorum filiarumque & nepotes & neptes vocentur.

SUMMARIA.

1 Continuatio hujus tit. ad præcedentem.
2 Prætor non juvare solet eos, quibus jure civili est prospectum.

 3 Pa-

3 Patriæ potestatis effectus.
4 Quare nepotes ad aviæ, & non item avia ad nepotum successionem vocetur.

1 IN proximè præcedenti titulo explicatum est: quomodo ex Senatusconsulto Tertylliano mater filio succedat: nunc vice versa, quâ ratione filius ex Senatusconsulto Orphitiano ad matris hereditatem veniat, subtexitur. Etenim ante hoc Senatusconsultum liberis, in patris potestate constitutis, ad matris successionem nullus patebat aditus, neque jure civili, neque Prætorio. Non quidem jure civili: quia nec jus sui, nec jus agnationis inter eos erat, *ut supr. in principio tituli proximi*
2 *dictum*. Non † etiam jure Prætorio, per bonorum possessionem *Unde cognati:* quia Prætor non juvare solebat eos, quibus jure civili erat prospectum. Liberis autem in potestate jure civili deferebatur successio patris. Sed tamen si emanciparentur liberi à patre: matri jure Prætorio, ut proximi cognati, id est, tertio ordine succedebant. Cæterùm ex hoc Senatusconsulto filius & filia ad bona matris intestatæ, ante eius consanguineos agnatosque, admittuntur; quamvis patris in potestate sint, *hîc & l. 1. l. matris, 4. & l. penult. ff. ad Senatusc. Tertyllian.* Hujus ratio est: quia hæc successio non patriâ potestate, aut ratione civili, sed potiùs ratione naturali, sive jure sanguinis
3 nititur. Nec adversatur, † quòd si liberi sint in pote-

potestate, hereditas matris non maneat penes liberos, sed transeat ad eum, cujus juri subjecti sunt, videlicet ad patrem, *l. placet. 79. ff. de acquir. vel omitt. heredit.* Nam id fit non ratione successionis, sed ratione patriæ potestatis, per quam omnia patri acquiruntur. Quod tamen de jure veteri, sive de tempore Sanatusconsulti hujus tantùm intelligendum est: posteriori siquidem jure bona materna, quoad proprietatem, ad liberos pertinent, *§. 1. sup. per quas pers. cuiq; acquir. & l. 1. C. de bonis matern.*

Ut autem ex Senatusconsulto Tertylliano sola mater filio, & non avia nepoti; ita & contrà ex hoc Orphitiano solus filius matri, & non nepos aviæ, succedit, *§. 1. hoc tit.* Sed postea Principum constitutionibus hoc emendatum est: ut non tantùm filius & filia ad matris, sed etiam nepotes & neptes ad aviæ intestatæ successionem admittantur: quamvis avia nepotibus non succedat, *l. si defunctus. 4. Cod. Theodos. de legitim. heredibus.* Ratio † differentiæ, cur nepotes ad aviæ, & non item avia ad nepotum successionem vocetur, hæc est: quia hereditas magis debetur descendentibus sive liberis, quàm ascendentibus, hoc est, parentibus, *l. nam etsi. 15. ff. de inoffic. testament. & l. scripto. 7. in fine. ff. si tabul. testament. nullæ extab.* Verùm jure novissimo parentum & liberorum mutua successio in infinitum habet 4

locum.

locum, *Novell.118.c.1.& 2.& abundè expositum inprincip. sup. t. de hereditatibus, quæ ab intest. deferunt. num. 49. & seqq. item num. 315. & sequentibus.*

§. Sciendum. 2.

§. 2. Sciendum autem est, hujusmodi successiones, quæ ex Tertylliano & Orphitiano Senatusconsultis deferuntur, capitis deminutione non perimi; propter illam regulam, quâ novæ hereditates legitimæ capitis deminutione non pereunt, sed illæ solæ, quæ ex lege duodecim tabularum deferuntur.

SUMMARIA.

1 Hereditates veteres legitimæ capitis deminutione minima perimuntur: novæ non item.
2 Capitis deminutio, ut civilis, tollit civilia; non verò naturalia.
3 Veteres hereditates, itemque novæ, unde nomen habeant.

1 HEreditates legitimæ veteres capitis deminutione minimâ, hoc est, emancipatione perimuntur: novæ verò hereditates legitimæ eâdem capitis deminutione non pereunt, *hoc §. & l. 1. §. capitis. ff. ad Senatusconsult. Tertyllian. l. capitis. 11. ff. de suis & legit. hered. l. tutelas. 7. ff. de capite minut.* Ratio discriminis evidens

videns est: quia veteres tantùm respectum habent ad causam civilem, nimirum ad jus potestatis & agnationis: novæ tantùm considerant causam naturalem, putà jus cognationis & sanguinis, *ut sentiunt hîc Balduinus, Henricus Schilbock & Giphanius.* At capitis † deminutio, ut civilis, tollit civilia; naturalia non item, *§ ult. I. de legit. agnat. tutel. l. jura sanguinis. 8. ff. de regul. jur.* Veteres † autem hereditates à veteri lege duodecim tabularum, ut novæ à novis legibus sive Senatusconsultis, ex quibus deferuntur, nomen habent; *l. 1. & 3. ff. de petitione hereditat.* 2 3

§. *Novissimè.* 3.

§. 3. Novissimè sciendum est, etiam illos liberos, qui vulgò quæsiti sunt, ad matris hereditatem ex hoc Senatusconsulto admitti.

SUMMARIA.

1 Spurii ex Senatusconsulto Orphitiano matri succedunt.
2 Ratio Senatusconsulti.
3 Liberi, ex damnato coitu procreati, ab omni successione excluduntur.

Quemadmodum ex superiori Senatusconsulto Tertylliano mater filio spurio sive vulgò quæsito succedit: ita ex hoc Senatusconsul- 1

consul-

consulto Orphitiano spurius ad hereditatem matris admittitur, *per hunc §. & l. 1. § 2. ff. ad Senatusconsul. Tertyllian.* nisi mater illustris sit, & liberos ex justis nuptiis procreatos habeat, *l. si qua illustris. 5. Cod. ad Senatusconsult.*
2 *Orfitian.* Ratio † utriusque Senatusconsulti iam aperta est: quia successio utriusque nititur causa & ratione naturali, id est, jure sanguinis, *ut suprà initio hujus tit. dictum, num. 2.* Jus autem sanguinis, hoc est, naturalis cognatio tam est in liberis injustis, & vulgò quæsi-
3 tis, quàm justis & legitimis. At verò † ex punibili, damnatoque coitu suscepti; quales sunt ex adulterio nati, incestuosi & similes, à successione omni prorsus alieni habentur, *Novell. 74. cap. ultim. Graff. in libr. recept. sententiar. §. successio ab intestato. quæstion. 20. num. 4. Hartman. Pistoris lib. 1. quæstion. jur. quæst. 42. & expositum supr. in principio tit. de hereditatib. quæ ab intest. defer. num. 295.*

§. *Si ex pluribus.* 4.

§. 4. Si ex pluribus legitimis heredibus quidam omiserint hereditatem, vel morte, vel aliâ causâ impediti fuerint, quò minùs adeant: reliquis, qui adierint, accrescit illorum portio: & licèt ante decesserint, quàm accresce-

crescceret; ad heredes tamen eorum pertinet.

SUMMARIA.

1 Ius accrescendi quid sit.
2 Nemo pro parte testatus, & pro parte intestatus decedere potest.
3 Ius accrescendi in quibus locum habeat.
4 Hereditas legitima semper proximiori defertur.
5 Ius accrescendi transmittitur ad heredes: ejusque ratio.

IUs accrescendi, *de quo hîc agit Justinianus*, dicitur: quando portio unius heredis, non adeuntis hereditatem, aliis coheredibus adeuntibus, etiam invitis ac nolentibus, accrescit. Cur invitis ac nolentibus? Primùm quia absonum atque ineptum est, ejusdem hereditatis partem agnoscere, & partem respuere. *l. unic. §. his ita definitis. C. de caduc. tollend.* Deinde quia (*quæ ratio propria est hereditatis ex testamento delatæ*) nemo pro parte testatus, & pro parte intestatus decedere potest. *§. hereditas. 5 ∫. de heredib. instituend. l. jus nostrum. 7. ff. de regul. jur. De utraq; hac ratione egregiè Duarenus libr. 1. de jure accrescend. capit. 2.* De hoc autem accrescendi jure duæ insignes hîc breviter indicantur sententiæ. Prior est: † huic juri locum esse non solùm in hereditatibus ex testamento. *d. §. hereditas. & §§. seqq. ∫. de heredib. instit.* in le-

in legatis & fideicommissis, *§. si eadem res. 8. supr. de legat.* & in bonorum possessione; *l. 3. §. ult. & tribus legibus seqqq. ff. de bonor. possessionib.* sed etiam in hereditatibus legitimis, sive ab intestato delatis, *l. si ex pluribus. 9. ff. de suis & legit. hered. l. 1. §. si nemo. ff. ad Senatusconsf. Tertyllian. l. si Titio. 61. §. 1. ff. de legat. 2. Paul. libr. 4. sentent. tit. 8. §. ultim.* Ratio, cur in hereditate legitima jus accrescendi locum habeat, hæc est: Tum quia eodem in gradu qui sunt, conjuncti esse reputantur; velut duo fratres, duo filii, &c. ita ut omnibus ejusdem gradus tota hereditas deberi, ac non nisi concursu scindenda videatur, *Duaren. d. libr. 1. de ju-*
4 *re accresc. cap. 1. & 14.* Tum quia † hereditas legitima proximiori semper defertur; *Paul. d. tit. 8. §. in hereditate, &c.* Est autem absurdum, ut unius hereditas diverso jure censeatur; id est, partim ad proximiorem, partim ad remotiorem pertineat, *l. eum, qui ædes. 23. & l. rerum mixtura. 30. §. ultim. ff. de usurpat.*
5 *& usucap.* Altera sententia est: † jus accrescendi transmitti ad heredes, *d. l. si ex pluribus 9. ff. de suis & legit. hered. l. hac scriptura. 26. §. 1. ff. de condit. & demonstrat. d. l. unic. §. his ita. Cod. de caduc. tollend.* Ut pone: Tres sunt heredes ab intestato. Duo hereditatem adeunt: tertius verò repudiat. Hujus tertii deficiens portio reliquis duobus, hereditatem adeuntibus, accrescit. Et licèt reliqui duo, qui adierunt;

runt, antè mortui fuerint, quàm portio tertii accresceret: tamen ad heredes eorum tertii portio deficiens transmittitur; *hoc §. nostro, in fine.* Ratio, cur jus accrescendi transeat ad heredes, hæc esse videtur: quia jus reale est; sive ad rerum acquisitionem pertinet, *l. si totam. 83. ff. de acquir. vel omitt. hered. Giphanius & Schilbock. hîc circa finem.*

DE SVCCESSIONE COGNATORUM,

TIT. V.

Principium Titul. cum §. 1. 2. 3. & 4.

Poſt ſuos heredes, eosque, quos inter ſuos heredes Prætor & conſtitutiones vocant, & poſt legitimos (quo numero ſunt agnati, & hi, quos in locum agnatorum tam ſupradicta Senatuſconſulta, quàm noſtra erexit conſtitutio) proximos cognatos Prætor vocat.

§. 1. Quâ parte naturalis cognatio ſpectatur. Nam agnati capite deminuti, quique ex his progeniti ſunt, ex lege duodecim tabularum inter legitimos non habentur, ſed à Prætore tertio ordine vocantur: exceptis ſolis tantummodo fratre & ſorore emancipatis, non etiam liberis eorum, quos lex Anaſtaſiana cum fratribus integri juris conſtitutis, vocat quidem

dem ad legitimam fratris hereditatem, sive sororis: non æquis tamen partibus, sed cum aliqua deminutione, quam facile est ex ipsius constitutionis verbis colligere. Aliis verò agnatis inferioris gradus; licèt capitis deminutionem passi non sunt, tamen anteponit eos, & procul dubio cognatis.

§. 2. Eos etiam, qui per fœminini sexus personas ex transverso cognatione junguntur, tertio gradu proximitatis nomine Prætor ad successionem vocat.

§. 3. Liberi quoque, qui in adoptiva familiâ sunt, ad naturalium parentum hereditatem hoc eodem gradu vocantur.

§. 4. Vulgò quæsitos, nullos habere agnatos, manifestum est: cùm agnatio à patre sit, cognatio à matre: hi autem, nullum patrem habere intelligantur. Eâdem ratione ne inter se quidem possunt videri consanguinei esse: quia cõsanguinitatis jus species est agnationis. Tantũ ergò cognati sunt sibi, sicut

& matri cognati sunt. Itaque omnibus istis ex ea parte competit bonorum possessio, quâ proximitatis nomine cognati vocantur.

SUMMARIA.

1 Ordinis ratio.
2 Qui tertio ordine succedant.
3 Civilis ratio civilia jura corrumpit, naturalia non item.
4 De lege Anastasii Imperatoris.
5 Quibus cognatis Prætor bonorum possessionem polliceatur.
6 Cessat Prætorium & extraordinarium auxilium, ubi est ordinarium.
7 Vulgò quæsiti nullum patrem habere intelliguntur.

1 EXpedito primo, qui est suorum heredum, itemque secundo, qui est legitimorum seu agnatorum, eorumque, qui his annumerari solent, ordine succedendi civili: transit Justinianus ad tertium, jure Prætorio com-
2 paratum, qui ad cognatos pertinet. Ex his autem, qui hoc tertio ordine succedunt, primò sunt agnati capite deminuti, hoc est, emancipati, & qui ex iis progeniti sunt, §. *1. hoc tit.* & *l. legitimis. 5. ff. Unde cognati.* Ratio, cur hi tertio ordine à Prætore vocentur, hæc est: quia licèt agnatio minimâ capitis deminutione extincta sit; adeoque emancipati, ex iisque geniti, non ampliùs inter legitimos ex lege duodecim tabularum habeantur, id est, non ampliùs

ampliùs ſint agnati; manent tamen cognati. Emancipatio ſiquidem, quæ juris civilis eſt, cognationem, quæ ex naturâ deſcendit, tollere non potuit. Nam civilis ratio civilia qui- 3
dem jura corrumpit, naturalia verò non utique, *§. ultim. ſupr. de legit. agnator. tutel. §. minùs ergo. ſup. de heredit. quæ ab inteſtato deferuntur.* Anaſtaſius † porrò Imperator eman- 4
cipatum fratrem aut ſororem unà cum fratribus integri juris, id eſt, capitis deminutionem non paſſis, ſive non emancipatis, ad legitimam fratris ſororisùe hereditatem ita vocat, ut integri, hoc eſt, non emancipati, ſinguli duplo plus accipiant, quàm emancipati: veluti, ſi unus ſit frater non emancipatus, & alter capite minutus, id eſt, emancipatus: non emancipatus beſſem ſive octo uncias accipit, emancipatus verò trientem, hoc eſt, quatuor uncias, *l. ſi ab eo. 11. & l. ultim. §. 1. Cod. de legitimis heredibus. l. frater. 4. Cod. de legitima tutel. & hîc copiosè Theophilus.*

Deinde hoc tertio gradu ſeu ordine admit- 5
tuntur à Prætore illi, qui per muliebrem ſexum cognati ſunt, *§. 2. hoc tit. noſtro l. 1. & 2. ff. Unde cognati.* ubi traditur, Prætorem naturali ratione & æquitate permotum, omnibus cognatis promittere bonorum poſſeſſionem, qui jure civili ad ſucceſſionem admitti non poterant.

Tertiò liberi quoque adoptivi ad natura-

lium parentum hereditatem hoc cognatorum ordine vocantur, §. *liberi. 3. hoc tit. d. l. 1. §. cognationem. ff. Unde cognati.* Ratio, cur hi tertio demum hoc cognatorum gradu vocentur, est: tum quia cùm sint emancipati, sive extra potestatem patris naturalis, non sunt amplius sui, quoad illum patrem: tum etiam, quia Prætor eos non vocat in primo ordine liberorum: quia cùm sint in familia & potestate patris adoptivi, & proinde iis jure civili sit prospectum: non putavit, se illis succurrere debere.
6 Cessat † enim Prætorium & extraordinarium auxilium, ubi est ordinarium, *l. in causæ. 16. ff. de minoribus 25. ann. & dictum in §. at hi, qui emancipati. 10. s. de hereditatibus, quæ ab intest. defer.*

Denique liberi vulgò quæsiti, id est, ex meretrice progeniti, hoc tertio ordine mutuò sibi succedunt, §. *vulgò quæsitos. 4. hoc tit. l. si spurius. 4. ff. Unde cognati.* Ratio clara est: quia cognati tantùm inter se sunt, non agnati. Quid ita? quoniam agnatio à patre est, *§. 1 s.*
7 *de legitim. agnator. succession.* At vulgò † quæsiti nullum patrem habere intelliguntur, *d. §. 4. hoc tit. & l. vulgò concepti. 23. ff. de statu hominum.* Ex quo sequitur, eos inter se quoque consanguineos non esse. Nam consanguinei vocantur fratres ex eodem patre nati: & consanguinitatis jus, agnationis species est, *auctore Justiniano in d. §. 4. hoc tit.*

Quam-

Quamobrem vulgò quæſiti, nec conſanguinei, nec agnati, ſed ſolummodo cognati tum inter ſe, tum matri eſſe dicuntur, *l. 2. & d. l. 4. ff. Vnde cognati.*

§. *Hoc loco.* 5.

§. 5. Hoc loco & illud neceſſariò admonendi ſumus: agnationis quidem jure admitti aliquem ad hereditatem, etſi decimo gradu ſit: ſive de lege duodecim tabularum quæramus, ſive de edicto, quo Prætor legitimis heredibus daturum ſe bonorum poſſeſſionem pollicetur. Proximitatis verò nomine iis ſolis Prætor promittit bonorum poſſeſſionem, qui uſque ad ſextum gradum cognationis ſunt, & ex ſeptimo à ſobrino ſobrinaque nato natæve.

SUMMARIA.

1 Agnati uſque ad decimum, cognati uſque ad ſextum tantùm gradum ſuccedunt: niſi ex ſobrino, ſobrináve deſcenderint.
2 Quæ ſit ratio iſtius differentiæ.
3 Hodie & agnati & cognati in infinitum ſuccedunt: ſalvâ tamen ſemper gradus prærogativâ.

1 EXponitur hîc egregia inter agnatos & cognatos in successione differentia: agnatos scilicet, qui per masculum nos contingunt, ad hereditatem venire, etsi decimo gradu sint, hoc est, admitti in infinitum (Neque enim ista hujus §. verba, *etsi decimo gradu* sit, hoc innuunt, quòd agnationis jure usque ad decimum solùm gradum succedatur, sed exempli causa ponuntur pro longissimo gradu, *§. ceterùm. 3. I. de legit. agnat. success. §. fin. infr. de servili cognat.*) cognatos verò, id est, per fœmininam lineam conjunctos, usque ad sextum tantùm gradum succedere: nisi nati sint ex sobrino, vel sobrinâ. Hi enim soli etiam ex septimo gradu admittuntur: cùm quia velut descendentes sunt, quibus potiùs hereditas, quàm collateralibus debetur: tum quoniam frequētiùs naturâ evenit, ut hi superstites sint, quàm alii eiusdem gradus ex patruis & patruelibus, *teste hîc Wesenbecio num. 3.* Ratio
2 autem † differentiæ, quare agnati ad hereditatem in infinitum, cognati usq; ad sextum duntaxat vel septimum gradum inclusivè admittantur, hæc est: quia in agnatione ratio civilis & jus familiæ; in cognatione jus sanguinis sive natura spectatur. Jam verò jus familiæ porrigi & produci potest in infinitum. At natura non patitur, ut vita cognatorum ultra septimū gradum consistat, aut vix eò pertingat, sive in directo limite, sive in transverso, *l. non facilè. 4. ff. de*

gradib.

gradib. & affinib. Paul. libr. 4. ſent. tit. 11. §. ult. Giphanius in hoc §. † Sed cùm hodie in ſucceſſionibus, agnationis & cognationis diſcrimen obliteratum ſit: in infinitum & cognati cum agnatis venient ad ſucceſſionem: ſalvâ tamen ſemper gradus prærogativâ, ut qui prior in gradu ſit, potior etiam in ſucceſſione habeatur, *Novell. 118. cap. 4. Anton. Matth. hîc in ſuis Not. & explicatum ſupr. in princ. tit. de hereditatib. quæ ab inteſt. deferuntur. num. 52. 389. & ſequente.* 3

DE GRADIBUS COGNATIONUM,

TIT. VI.

Principium Tituli.

Hoc loco necessarium est exponere, quemadmodum gradus cognationis numerentur. Quâ in re inprimis admonendi sumus, cognationem aliam suprà numerari, aliam infrà, aliam ex transverso, quæ etiam à latere dicitur. Superior cognatio est parentum, inferior liberorum, ex transverso fratrum sororumúe, & eorum, qui quæúe ex his generantur: & cõvenienter patrui, amitæ, avunculi, materteræ. Et superior quidem & inferior cognatio à primo gradu incipit: at ea, quæ ex transverso numerantur, à secundo.

SUMMARIA.

1. Continuatio tituli.
2. Disputationis de gradibus cognationum triplex maximè jure civili usus.
3. Tutelæ ad proximos agnatos pertinent.
4. Contra affines & agnatos inviti dicere testimonium non cogimur.
5. Graduum utilitas insignis in contrahendis matrimoniis.

6. Gra-

6. Gradus unde, & quid sit: & n. 11.
7. Nulli affinitatis sunt gradus: huiusque ratio.
8. Lectio & sensus l. ult. ff. de gradib. & affinib.
9. Cognati unde sic dicti.
10. Cognationis triplex linea sive ordo: parentum, liberorum, & propinquorum.
11. Directus & transversus limes à quo gradu incipiant.
12. Inter fratres & sorores nulla est generatio.

QUia paulò antè dictum est: agnatos, etiamsi decimo gradu sint, succedere: cognatos usque ad sextum vel septimum: sequens fuit exponere quoto quique ex his sint gradu: ut inde intelligi possit, qui quibus in successione præferantur. † Est autem disputationis de gradibus cognationum triplex potissimùm jure civili usus. Primus cernitur in hereditatibus, quæ eo jure proximis agnatis deferuntur: ut cognatis jure Prætorio. † Alter est in tutelis, quæ & ipsæ ad proximos agnatos pertinent, *de quibus sup. de legit. agnator. tutel. & §. ult. s. de capitis deminut.* † Tertius est in lege publicorum judiciorum, quâ contra affines & agnatos testimonium inviti dicere non cogimur. *l. lege Julia. 4. ff. de testib.* Et has tres utilitates adfert ipse Paulus *in l. ult. in pr. ff. de gradib & affinib.* † Est & quarta utilitas, eaque insignis in contrahendis matrimoniis, de qua Alexander Papa secundus *in can. ad sedem. 35. q. 5.* ubi reprehendere videtur Jurisconsultos, quòd hanc omiserint utilitatem, quam tamen solam spectent canones. Sed immeritò reprehendit. Nam non omnem

Marginal numbers (right): 1, 2, 3, 4, 5

omnem illi graduum mentionem & usum in nuptiis prætermiserunt, *ut patet ex §. inter eas. 2. & §. seq. sup. de nupt. & l. per adoptionem. 17. §.*
6 *2. ff. de ritu nuptiar.* † Gradus autem μεταφορικῶς hoc loci dicitur, ductâ similitudine à scalis, vel locis proclivibus, quos per gradus ita ingredimur, ut à proximo in pxoximum, id est, in eum, qui quasi ex eo nascitur, transeamus. *d. l. ult §. gradus. 10. ff. de gradib. & affinib.* nihilque aliud est, quàm generatio personæ. *§. hactenus. 7. infr. hoc tit.* Etenim cùm quæritur, quoto gradu hic distet ab illo: hoc quæritur, quotâ generatione illum contingat? *Verbi gratiâ:* cùm quæro, quoto gradu distet pater à filio, quoto filius à patre, vel quoto frater à fratre: hoc solùm quæro, quot generationes inter filium & patrem, aut inter duos fratres
7 intercedant? † Hinc est, quòd Modestinus Jureconsultus respondet, nullos esse affinitatis gradus. *l. non facilè. 4. §. gradus. 5 ff. de gradib. & affinibus.* Ratio, cur sint nulli, hæc est: quia nullæ sunt generationes: quippe cùm affines nequaquam nascantur ex affinibus, sicuti cognati ex cognatis, sed matrimonio fiant. *d. l. 4. §. sed quoniam. 3. vers. affines sunt ff. d. tit.* Quare malè in vulgaribus libris & exemplaribus legitur, *de gradibus affinitatis & consanguinitatis:* rectè verò in Pandectis Florentinis, *de gradibus & affinibus:* de gradibus, scilicet cognationum, *ut hîc.* Et ita Paulus quoque *libro 4. sen-*

tent.

tent. tit. 11. ſimpliciter titulum concepit, *de gradibus.*

Nec obloquitur *dict. l. ult. ff. eod.* in cuius principio habetur, Juriſconſultum noſſe debere cognatorum gradus & affinium. Ille namque locus *(ut hîc monet Cuiacius in ſuis notis)* emendandus videtur, & legendum: *gradus & affines.* Sic enim ipſa inſcriptio legis eſt: *de gradibus & affinibus.* Niſi quis fortè ibi nomine tantùm ſeu abuſivè, non propriè & re ipſa gradus affinitatis nominari exiſtimet, *quemadmodum hîc ad Rubricam Weſenbecius. Vide quoq; Julium Pacium cent. 6. ἐναντιοφανῶν. quæſt. 71. & Jacobum Curtium tom. 1. conjectur. lib. 3. c. 7.* 8

Porrò cognati ab eo dici putantur, quòd quaſi unà communiterúe nati, vel ab eodem orti, progenitiúe ſint, *auctore Modeſtino in dict. l. non facilè. 4. §. 1. ff. de gradib.* † Et cognationis vocabulum hîc generali ſignificatione accipiendum eſt, ut tam agnatos, quàm cognatos, ſive tam agnationem, quàm cognationem in ſpecie ſumptam, complectatur. *dict. l. ult. §. 1. & 2. ff. dict. tit. Mynſinger. h. in Rubr. num. 3.* Eiuſque triplex perhibetur linea ſeu ordo: ſuperior, qui eſt parentum: inferior, qui eſt liberorum: & ex tranſverſo, ſive à latere, qui eſt fratrum ſororumúe, liberorumque eorum, ſive agnatorum & cognatorum. *hîc & l. 1. in princip. ff. eod. tit.* Quidam ſubtiliùs ita 9 10

diſtin-

distinguunt: primum, ut duo sint limites sive ordines cognationis; directus & transversus sive obliquus: deinde, ut directus subdividatur in lineas duas, superiorem & inferiorem. *Paulus in l. stemmata. 9. ff. de gradib. Giphanius hîc in verb. quâ in re inprimis, &c.* Verùm sive initiò cognationem in duos limites, transversum & directum dividas, & directum rursus in duas lineas, superiorem videlicet, & inferiorem subdividas; sive duas hasce divisiones conjungas, & tres lineas seu ordines; superiorem, inferiorem, & transversum facias: eòdem res recidit. Nam semper verum est, triplicem cognationis esse ordinem: parentum, liberorum, & propinquorum; id est, agnatorum & cognatorum. *Sed de multiplici cognationis divisione consulatur Ambrosius Schurerius in tract. de hereditatib. quæ ab intest. defer. in explicat. de gradibus consanguinitatis, &c. loc. 4. pag. 455. & seqq.*

11 Cæterùm directum limitem incipere à primo gradu, in quo est pater & filius: transversum à secundo, in quo est frater & soror. Caius *in d. l. 1. §. 1. ff. de gradib.* asserit: & Justinianus hîc confirmat. Ratio huius differentiæ inter directum & transversum limitem est illa: quoniam *(ut superiùs dictum n. 6.)* gradus nihil est aliud, quàm generatio: sive quia gradus est ex generatione. Inter fratres autem &

12 sorores cùm non sit generatio (non siquidem

fra-

frater fratrem progenerat) nec gradus esse potest. Itaque ut in transverso limite reperiatur gradus: inquirenda est generatio, hoc est, ascendendum est ad eos, à quibus fratres sunt generati: ut sunt pater & mater, qui in primo constituti sunt gradu: unde statim ad fratrem & sororem pervenitur, secundusque gradus efficitur, *d. l. ultim. §. nam quotiens. 9. in fine. ff. de gradibus. Hotoman. hîc. enunciat. 3. & planiùs explicabitur in dict. §. hactenus. 7. infr. hoc tit.*

§. Primo

§. Primo gradu. 1. cum aliquot sequentib.

§. 1. Primo gradu est suprà, pater, mater: infrà, filius, filia.

§. 2. Secundo gradu suprà, avus, avia: infrà, nepos, neptis: ex transverso, frater, soror.

§. 3. Tertio gradu suprà, proavus, proavia: infrà, pronepos, proneptis: ex transverso, fratris sororisque filius, filia; & convenienter patruus, amita, avunculus, matertera. Patruus est frater patris, qui Græcè πατράδελφος appellatur. Avunculus est frater matris, qui Græcè μητράδελφος dicitur: & uterque promiscuè θεῖος appellatur. Amita est patris soror, quæ Græcè πατραδέλφη appellatur. Matertera verò matris soror, quæ Græcè μητραδέλφη dicitur: & utraque promiscuè θεία appellatur.

§. 4. Quarto gradu suprà, abavus, abavia: infrà, abnepos abneptis: ex transverso, fratris sororisque nepos, neptisve: & convenienter patruus magnus,

gnus, amita magna, id eſt, avi frater & ſoror: item avunculus magnus, & matertera magna, id eſt, aviæ frater & ſoror: conſobrinus, conſobrina, id eſt, qui quæúe ex ſororibus aut fratribus procreantur. Sed quidam rectè conſobrinos eos propriè dici putant, qui ex duabus ſororibus progenerantur, quaſi cõſororinos: eos verò, qui ex duobus fratribus progenerantur, propriè fratres patrueles vocari. Si autem ex duobus fratribus filiæ naſcuntur, ſorores patrueles appellari. At eos, qui ex fratre & ſorore progenerantur, amitinos propriè dici putant. Amitæ tuæ filii, conſobrinum te appellant, tu illos amitinos.

§. 5. Quinto gradu ſuprà, atavus, atavia: infrà, atnepos, atneptis: ex tranſverſo, fratris ſororiſq; pronepos, proneptis: & convenienter propatruus, proamita, id eſt, proavi frater & ſoror, & proavunculus & promatertera, id eſt, proaviæ frater & ſoror: item fratris patruelis, vel ſororis patruelis, conſobrini & conſobrinæ, amitini & amiti-

næ filius filia: propior sobrino, propinior sobrinâ. Hi sunt patrui magni, amitæ magnæ, avunculi magni, materteræ magnæ filius filia.

§. 6. Sexto gradu sunt suprà, tritavus, tritavia: infrà, trinepos, trineptis: ex trāsverso, fratris sororisq; abnepos, abneptis: & convenienter abpatruus, abamita, i. e. abavi frater & soror: abavunculus, abmatertera, i. e. abaviæ frater & soror: itē fratris patruelis, sororis patruelis, cōsobrini, consobrinæ, amitini, amitinæ, nepos, neptis: item propatrui, proamitę, proavunculi, promaterteræ filius, filia: item sobrini, sobrinæ, id est, qui, quæúe ex fratribus vel sororibus, patruelibus vel consobrinis, vel amitinis progenerantur.

SUMMARIA.

1 Pater quis dicatur, quæ item mater.
2 Patris & matris appellatione quando avus & avia contineantur.
3 Filius quis vocetur.
4 Filii nomen interdum latè, quandoque angustè sumitur.

1 PAter & mater in cognationis lineâ superiore, filius & filia in inferiore primum gra-

gradum obtinent. Pater est, qui aliquem genuit: mater est, quæ peperit. Hæc certissima est: ille incertissimus: & is dicitur, quem justæ nuptiæ designant. *l. quia semper. 5. ff. de in jus vocando.* † Patris autem nomine demonstrari quoque avum, à Juliano responsum est. *l. justa. 201. ff. de verborum signification.* Quod tamen in his maximè procedit, quæ benignè accipienda, & interpretatione adjuvanda sunt. Nam quoties de odio tractatur: appellatione patris & matris, avus & avia non continentur. *l. lege Julia. 44. §. 1. ff. de ritu nupt. l. patri. 20. ff. ad legem Juliam de adult.* † Filius est (*definitore Vlpiano*) qui ex viro & uxore eius nascitur. *l. filium. 6. ff. de his, qui sui vel alieni juris sunt.* vel jure filii loco adoptatur. *l. 1. l. cum nepos. 6. l. adoptiones. 43. ff. de adoptionibus.* Et † filii quoque nomen in jure nunc latius patet, & non solùm filium, sed etiam nepotem per interpretationem comprehendit: nunc angustiùs de filio tantùm dicitur. *dict. l. justa. 201. & l. filii. 84. ff. de verborum signification. ibidemque eleganter Alciatus, Fornerius, Brechéus, & Gœddaus num. 2. aliique nonnulli ab hoc allegati.* Quæ porrò in hoc primo, & sequentibus §§. adferuntur: eadem ad verbum extant *in l. 1. l. 2. l. 3. & l. ult. §. nunc singulos. 11. cum §§. seqq. ff. de gradibus & affinibus.* ubi

Cc 2 Pau-

Paulus Jureconsultus non modò gradus, sed & personas, quæ sub unoquoque gradu esse possint, diligentissimè exponit & enumerat: ut in primo gradu continentur quatuor personæ: in secundo duodecim: in tertio triginta duæ: in quarto octoginta: & sic deinceps.

§. *Hactenus.* 7.

Hactenus ostendisse sufficiat, quemadmodum gradus cognationis numerentur. Namque ex his palam est intelligere, quemadmodũ ulteriores quoque gradus numerare debeamus: quippe semper generata persona gradum adjicit, ut longè faciliùs sit respondere, quoto quisque gradu sit, quàm propriâ cognationis appellatione quenquam denotare.

Summaria.

1. Quot gradus Iustinianus hîc recenseat.
2. Quare non plures, quàm septem, inveniantur cognationis gradus.
3. Sensus l. octavi. 9. ff. unde cognati.
4. Quæ sit vera dinumerandorum graduum ratio.
5. Tot sunt gradꝰ cognationum, quot sunt generationes.
6. In descendentibus quomodo gradus inquirantur.
7. Quomodo item in ascendentibus.
8. Qualis tenenda graduum computatio in transversalibus.
9. Patruus quoto gradu sit conjunctus.
10. Item avunculus.

Quan-

QUanquam ſex tantùm gradus, eorumque nomina Juſtinianus hoc titulo exponat: 1
Caius tamen *in l 3. §. 1.* & Paulus *in l. ult. §. ſeptimo gradu. 18. ff. de gradib & affinib.* ſeptimi etiam gradus meminit, eiuſque perſonas mille viginti quatuor recenſet. Ratio, cur ſex tantùm hîc ponantur gradus, hæc eſt: quia ulteriùs nomina non reperiuntur, *atteſtante Paulo lib. 4. ſentent. tit 11. §. ult.* Unde fit, quòd & ſeptimi gradus perſonæ nullum proprium habeant nomen. Nam ultra tritavum, qui in ſexto gradu eſt, parentes ſpeciale nomen non habent, ſed maiores, ut & liberi ultra trinepotem, poſteriores appellantur: à latere verò qui poſt ſobrinos reperiuntur, ſobrino nati vocantur. *dict. l. ult. § parentes. 7. & §. ſeptimo gradu. 18 verſ. his perſonis, &c. ff. de gradib. § fin. ſupr. tit. proximo.* † Et ſanè haud plures, quàm 2
ſeptem, inveniuntur cognationis gradus. Eiuſque ratio eſt: quia ultra ſeptimum ferè gradum, rerum natura cognatorum vitam conſiſtere non patitur, *inquit Modeſtinus in lege. non facilè. 4. ff. de gradibus.* † Nec refragatur 3
l. octavi. 9. ff. unde cognati. ubi etiam octavi gradus fit mentio. Dicendum enim, quòd ad jus cognationis ſive ſanguinis, id eſt, cognationem naturalem, non facilè quem excedere gradum ſeptimum: quod verò ad agnatos, ſive jus agnationis, id in infinitum, etiam in vigeſimum gradum porrigi. Ratio

differentiæ inter agnationem & cognationem jam suprà, *dict. §. fin. titulo præcedente,* exposita hæc est: quia cognatio est naturalis: agnatio civilis. At naturâ jus sanguinis paulatim minuitur, & circa septimum gradum extingui videtur. *d. l. 4. ff. de gradibus & affinibus.*

4 Imprimis autem vera dinumerandorum graduum ratio hìc notanda est, quam Imperator noster Iustinianus insigni hac regulâ declarat: *semper generatam personam gradum adjicere:* † sive, *tot esse gradus cognationum, quot sunt generationes.* Cuius regulæ ratio, cur *inquam,* generatio spectetur, est hęc: quia in gradib. cognationis potissimùm natura inspicitur: ac proinde generatio quoq;, utpote naturalis, *tradente Giph. hìc in verb. quippe semper generata, &c.* Et ex hac vnâ solaq; regula Iustiniaréa *(repudiatis insulsis, minusque necessariis Doctorum regulis)* omnis cognatio dijudicari sine negotio potest: idque in

5

6 descendentibus & ascendentibus plusquàm manifestum est. *Verbi gratia:* Si scire volo, filius quoto mihi sit conjunctus gradu? ita dicendum erit: Ego filium genui, est una generatio, quæ unum gradum constituit. Primo igitur gradu mihi conjungitur filius. Nepos quoto? Ego filium genui, & filius nepotem. En duæ hìc generationes

nes ſunt, quæ duos gradus conficiunt. Ergo nepos ſecundo mihi gradu conjungitur. Pronepos quoto? Ego filium genui: filius genuit nepotem: & nepos pronepotem. Ecce tres generationes faciunt tres gradus. Atque ideo pronepos mihi tertio gradu eſt. Abnepos quoto? Ego genui filium: filius nepotem genuit: nepos pronepotem, & pronepos abnepotem. Hìc quatuor intercedunt generationes. Ergo quatuor ſunt gradus: & ſic quarto gradu mihi eſt conjunctus abnepos.

Sed & de aſcendentibus videamus. Si quæſiero, pater quoto mihi ſit gradu? Pater me genuit. Ecce una generatio. Ergo unus gradus. Atque ita primo mihi pater eſt gradu. Avus quoto? Me genuit pater: patrem genuit avus. En duæ generationes duos gradus producunt. Ac idcirco avus mihi ſecundo gradu eſt. Proavus quoto? Me genuit pater: patrem avus: avum proavus. Ecce tres generationes, tres conſtituunt gradus. Et propterea proavus à me tertio diſtat gradu. Idem in cæteris aſcendentibus obtinet. Et in his, & deſcendentibus, ſimplex faciliſque eſt graduum cognitio & computatio. 7

In tranſverſalibus ſive collateralibus dinumeratio eſt perplexior, & non tam 8

faciles inventu ſunt gradus. Neque enim
protinus ad perſonam, quæ à latere eſt,
recurri debet: ſed priùs ſurſum verſus aſcen-
di oportet, donec ad eum, qui à latere veni-
enti cognationis cauſam præſtitit, perveneri-
mus: quo reperto, deorſum deſcendendum
eſt ad perſonam, de qua ex tranſverſo quæri-
tur. Et ita omnes, quæ occurrerint tam in aſ-
cenſu, quàm deſcenſu, generationes nume-
randæ ſunt: atque ita ratio ineunda, ut ſingu-
lis generationibus ſuus gradus attribuatur.
Exempli gratiâ: ſi quæratur, quoto gradu tibi
ſit frater? Aſcende ad patrem, qui te genuit.
Ecce una generatio unum gradum facit. Dein-
de invento eo, qui cognationis cauſa & origo
eſt, deſcende ad fratrem, adjectâ ibi ſecundâ
generatione. Ecce duæ generationes duos gra-
dus adferunt. Ergo frater tuus tibi ſecundo
9 gradu conjungitur. † Rurſus ſi ex te quis quæ-
rat: patruus tuus quoto tibi gradu ſit? Dic ter-
tio. Et iterum neceſſe tibi eſt, ut ad patrem
ſurſum tendas, & generationes numeres, ita
nimirum: Pater me genuit: eſt una ge-
neratio. Ergo unus gradus. Patrem ge-
nuit avus: eſt ſecunda generatio: pro-
indeque ſecundus gradus. Idem ille a-
vus progenuit patruum meum: eſt
tertia generatio: ac conſequenter ter-
tius gradus. Sic igitur patruus mihi ter-
tio

tertio gradu est. Similiter † cùm in quæstio- 10
nem vocatur: quoto gradu à te distet avunculus: generationes numerandæ sunt hunc in modum: Te peperit mater: est una generatio: Ergo unus gradus. Matrem genuit avus maternus: est generatio secunda: ideóque secundus gradus. Idem ille avus maternus genuit avunculum: est tertia generatio. Ergo tertius gradus. Atque ita avunculus à te tertio gradu gradu distat. Et ad eundem modum procedendum erit, quotiescunque de gradu alicujus quæstio incidit: & quot generationes invenientur: tot erunt gradus. *Atq; hanc commodissimam dinumerandorum graduum rationem ac viam, ex eâdem Divi Justiniani regulâ petitam, sequuntur probantq; Theophilus suprà in principio tit. de legitima agnat. success. Constantinus Harmenopulus lib. 4. Epitom. jur. tit. 6. Theodor. Beza in Tract. de repudiis & divort. Chunradus Wolfius hîc in suis erotemat. Johannes Borcholt. hîc, & idem in Commentar. de feud. c. 7. in secundo modo acquirendi feudi. num. 86. & in tract. de gradibus pag. 5. & sequentibus. aliiq; recentiores Interpretes pleriq;.*

§. *Agnationis. 8. cum* §. *seq.*

§. 8. Agnationis quoque gradus eodem modo numerantur.

§. 9. Sed cùm magis veritas oculatâ

ſide, quàm per aures animis hominum inſigatur: ideo neceſſarium duximus, poſt narrationem graduum, eos etiam præſenti libro inſcribi, quatenus poſſint & auribus & oculorum inſpectione adoleſcentes perfectiſſimam graduum doctrinam adipiſci.

SUMMARIA.

1 Agnatorum & cognatorum gradus eodem ductu inquirendi.
2 Quæ ſit inter agnatos & cognatos hîc notanda differentia.
3 Rei cujuſque cognitio certiùs ex oculorum ſenſu, quàm aurium, percipitur.
4 Ocularis inſpectio quid operetur.

1 AGnationis gradus eodem modo, quo cognationis, numerandi & inquirendi ſunt: nimirum per tres lineas; ſuperiorem, inferiorem, & tranſverſam, & per gradus ſuprà ordine expoſitos. Item quo ductu agnatorum, id eſt, eorum, qui per virilem ſexum nobis conjunguntur, gradus inquiruntur: eodem quoque & cognatorum, qui ſcilicet à fœminino ſexu ducunt originem, inquirendi ſunt gradus, *arg. hujus* §. 8. Itaque filius emancipatus, qui agnatus non eſt, perinde in primo gradu collocatur, ac filius in poteſtate poſitus: & uterinus frater, qui tantùm cognatus eſt, ita in ſecundo gradu numeratur, atque frater conſanguineus, qui eſt

qui est agnatus: & sic deinceps, *docente Mynsingero.* Est tamen † differentia hîc inter agnatos & cognatos observanda: quòd in cognatis semper generatio efficit gradum, id est, natura & sanguis: in agnatis, quia agnatio est civilis, sæpè gradum efficit non generatio, sed adoptio. Verùm adoptio unum tantùm gradum efficit filii, & deinceps nepotis, &c. Nemo siquidem in fratrem aut patrem adoptare potest, *ut rectè hîc tradit Giphanius.* 2

Tandem *in* §. 9. ait Justinianus, se hoc loco figuram sive arborem & tabulam (quæ iam pridem intercidit, *teste Balduino hîc*) cognationis subjicere: propterea † quòd veritas magis oculatâ fide, quàm per aures animis hominum infigatur, hoc est, quòd rei cujusq; cognitio certiùs ex oculorum sensu, quàm aurium percipiatur, juxta illud Horatii *in arte Poëtica:* 3

Segniùs irritant animos demissa per aurem,
Quàm quæ sunt oculis subjecta fidelibus, & quæ
Ipse sibi tradit spectator.———

Unde Doctores nostri concludunt: ocularem inspectionem operari firmum judicium in judicando, *l. 2 in fine. ff. de feriis. & l. si irruptione. 8. in fine. ff. finium regundor.* & prævalere cuicunque probation', admittique, etiamsi omnis alia probatio exclusa sit, *Alexand. consil. 145. vol. 1. & consil. 85. itemq; consil. 124. vol. 2. Matthæus de Afflict. in constit. Neapol. Rubr. 21. num. 17. lib. 1. hosq; referens Joannes Borcholt. hîc in fine.* 4

DE

DE SERVILI COGNATIONE,

TIT. VII.

Principium Tituli.

Illud certum est, ad serviles cognationes illam partem edicti, quâ proximitatis nomine bonorum possessio promittitur, non pertinere. Nam nec ullâ antiquâ lege talis cognatio computabatur. Sed nostrâ constitutione, quam pro jure patronatus fecimus (quod jus usque ad nostra tempora satis obscurum, atque nube plenum, & undique confusum fuerat) & hoc humanitate suggerente concessimus, ut si quis in servili constitutus consortio, liberum vel liberos habuerit, sive ex liberâ, sive ex servilis conditionis muliere: vel contrà, serva mulier ex libero vel servo habuerit liberos, cujuscunque sexus: & ad libertatem his pervenientibus, ii, qui ex servili ventre nati sunt, libertatem meruerint; vel dum mulieres liberæ erant, ipsi in servitute

cos

eos habuerint, & postea ad libertatem pervenerint: ut hi omnes ad successionem patris vel matris veniant, patronatus jure in hac parte sopito. Hos enim liberos non solùm in suorum parentum successionem, sed etiam alterum in alterius successionem mutuam vocavimus; ex illa lege specialiter eos vocantes: sive soli inveniantur, qui in servitute nati, & postea manumissi sunt: sive unà cum aliis, qui post libertatem parentum concepti sunt: sive ex eodem patre, sive ex eadem matre, sive ex aliis nuptiis, ad similitudinem eorum, qui ex justis nuptiis procreati sunt.

SUMMARIA.

1 Ordinis ratio.
2 Hic titulus, secundùm quosdam, est appendix tituli proximè præcedentis.
3 An aliqua sit cognatio servilis.
4 Servus nemini succedit.
5 Cur in nuptiis servilis cognatio spectetur, in successionibus non item.
6 Quo jure servi pro nullis habeantur.
7 Iustiniani lege nati ex servili cognatione, tum ad paternam, tum fraternam successionem vocantur.

Dixit Imp. Justinianus *suprà tit. 5.* de cognatione, seu successione cognatorum. Quia verò, naturali jure inspecto, etiam inter servos 1

est co-

est cognatio, & dubitari posset, an inter eos esset successio: ideo hoc titulo (quem non no-
2 vum esse titulum; sed partem & appendicem tituli proximi præcedentis, censent *Theophilus & neoterici Interpp. pleriq;, Cujacius, Giphanius, Ludovicus Russardus, Hotomanus, Balduinus, Baro, Wesenbecius, Borcholt. & Anton. Matthæus hîc*: tametsi contrarium multis, non infimi subsellii Viris, magis placeat, *veluti Mynsingero, Vultejo, Thadæo Pisoni, & aliis communiter*) de servili cognatione, id est; eâ, quæ in servitute fuit contracta, agere voluit. In servilibus autem cognationibus edictum Prætoris; quod proximioribus cognatis defuncti bonorum possessionem concedit; locum non habet. Hujusqúe ratio hîc subjun-
3 gitur: quia nec † ullâ antiquâ lege talis cognatio computabatur. Et (*ut Ulpianus ait*) quia nulla servilis videtur esse cognatio, *l. 1. §. 2. ff. Unde cognati. & in fragment. tit 12.* Et Paulus *in l. ult. §. non parcimus. 5. ff. de gradibus & affinibus. Ad leges*, inquit, *serviles cognationes*
4 *non pertinent.* Quare † neque servus ulli succedit, neque ullus servo, *l. servus. 4. C. communia de successionibus.* Enimverò quoad nuptias est aliqua cognatio servilis, eaque in illis attenditur, *§. illud certum. 10. J. de nupt.* Ratio
5 differentiæ, † cur in nuptiis servilis cognatio spectetur, in successionibus non item, hæc est: quia in nuptiis inspicitur jus naturale, in suc-

in successionibus civile, *l. adoptivus. 14. §. 2. ff. de ritu nuptiar. gloss. in l. 1. super verb. civitatis. ff. de acquir. rer. domin.* Servi † autem 6
jure quidem civili, ut & Prætorio, pro nullis habentur: non verò jure naturali, *l. quod attinet. 32. ff. de regul. jur. l. 1. ff. de jure deliber. l. nullo. 7. ff. ad leg. Cornel. de fals.* Sed Justinianus, † humanitate suggerente, constitutio- 7
ne quadam iis, qui ex servis nati essent, potestatem fecit: ut si, manumissis parentibus, ipsi quoque manumissi essent superstites, jus obtinendæ hereditatis tum paternæ, tum etiam fraternæ aut sororis haberent, non minùs, ac ii, qui ex justis nuptiis sunt suscepti. Cæterùm isthæc Justiniani constitutio, *cujus hîc, & infr. §. sed nostra. tit. sequent. meminit,* desideratur *in Cod. sub tit. de bonis libertor. & jure patronat.* Eam tamen in Basilicis invenit, & cùm Latinè, tum Græcè edidit Jacobus Cujacius *libr. 20. observation. cap. 34.*

§. *Repetitis. 1.*

§. 1. Repetitis itaque omnibus, quæ iam tradidimus, apparet, non semper eos, qui parem gradum cognationis obtinent, pariter vocari, eoq; ampliùs, ne eum quidem, qui proximior sit cogna-

cognatus, semper potiorem esse. Cùm enim prima causa sit suorum heredum, & eorum, quos inter suos heredes enumeravimus: apparet, pronepotem vel abnepotem defuncti potiorem esse, quàm fratrem, aut patrem, matremque defuncti: cùm alioqui pater quidem & mater (ut suprà quoque tradidimus) primum gradum cognationis obtineant, frater verò secundum, pronepos autem tertio gradu sit cognationis; & abnepos quarto. Nec interest, in potestate morientis fuerit, an non; quòd vel emancipatus, vel ex emancipato, aut ex fœmineo sexu propagatus est. Amotis quoque suis heredibus, & quos inter suos heredes vocari diximus: agnatus, qui integrum jus habeat agnationis, etiamsi longissimo gradu sit, plerunque potior habetur, quàm proximior cognatus. Nam patrui nepos vel pronepos avunculo vel materteræ præfertur. Totiens igitur dicimus, aut potiorem haberi eum, qui proximiorem gradum cognationis obtinet, aut pariter vocari eos, qui co-

gnati sunt: quotiens neque suorum heredum, quique inter suos heredes sunt, neque agnationis jure aliquis præferri debeat, secundùm ea, quæ tradidimus: exceptis fratre & sorore emancipatis, qui ad successionem fratrum vel sororum vocantur: qui etsi capite deminuti sunt; tamen præferuntur cæteris ulterioris gradus agnatis.

SUMMARIA.

1 Pares in gradu, pariter succedunt.
2 Propior gradu, remotiori præfertur.
3 Illius regulæ quæ sint exceptiones.
4 Hujus item regulæ exceptiones quæ sint.
5 Quoties cognati, qui in pari sunt gradu, pariter admittantur; & proximior ulteriorem excludat.

DUo sunt præcipua in hereditatibus ab intestato axiomata & regulæ. Prima est: 1
eos, qui parem gradum cognationis obtinent, pariter succedere, §. *si plures. 5. s. de legit. agnator. success.* Altera: † eum, qui propiore gradu 2
est, potiorem esse, & remotiori præferri, §. *1. vers. non tamen omnibus. & §. proximus. 6 s. iam allegato tit.* Sed utraque regula suas exceptiones habet. Et prioris † quidem exceptiones at- 3
tigimus *s. in §. item vetustas. 15. de heredit. quæ ab intest. defer. & §. cæterùm. 3. s. de legit. agnat. success.* Ut finge: defunctus reliquit patruum, &

avunculum. Hìc patruus & avunculus in eodem gradu sunt, nempe tertio: non tamen propterea avunculus defuncto succedit, sed patruus solus: quia est agnatus, *l. patruo. 7. C. de legitimis heredibus.* Ita soror & avia in pari sunt gradu, putà secundo: & tamen soror excludit aviam maternam, utpote agnata cognatam, *l. in successione. 9. C. eod. t.* Sic pater & mater eodem constituti sunt gradu, nimirum primo: sed pater manumissor anteponitur matri, *sicuti suprà est expositum, in §. præferuntur. 3. De Senatusconsulto Tertyll.* Sunt & alii casus, quibus prior regula limitatur: quos facile est ex superioribus titulis colligere.

4 Alterius autem regulæ fallentiæ seu exceptiones hìc proponuntur duæ. Prior est *in vers. cùm enim prima causa, &c.* Ex quo elucet, non semper proximiorem excludere remotiorem, sed interdum contrà fieri, ut remotior sit potior proximiore. Nam sui heredes licèt in remotiori sint gradu: tamen ascendentibus, & ex transverso conjunctis proximioribus anteferuntur. Ut pronepos defuncti, si suus fuerit, licèt tertio sit gradu, excludit fratrem defuncti, quamvis sit in secundo: item patrem, quamvis sit in primo: quia neuter est suus. Altera est *in vers. amotis quoq;, &c.* ubi suis deficientibus, agnati etiam remotiores cognatis, quantumvis propinquioribus, præferuntur: Ut patrui nepos, qui quinto gradu est; aut

eſt; aut pronepos, qui ſexto; avunculo & ma-
terteræ præponuntur, etiamſi tertium gra-
dum obtineant: quia ſcilicet illi agnati ſunt, a-
vunculus & matertera cognati. Toties † igi- 5
tur cognati, qui in pari gradu ſunt, pariter ad-
mittuntur, & proximior ulteriorem excludit:
quoties neque ſuus aliquis, aut qui ſui vicem
tenet, extat; neque etiam agnatus ullus ſuper-
eſt: exceptis fratre & ſorore emancipatis: qui
etſi capite deminuti, hoc eſt, emancipati ſunt,
adeóque agnati eſſe deſierunt: tamen ulterio-
ris gradus agnatis ex conſtitutione Anaſtaſii
præferuntur, §. *1. ſ. de ſucceſſ. cognator. l. frater.
4. C. de legitima tutel. & l. ult. §. 1. C. de legitimis
heredibus.* Verùm hodie ex jure noviſſimo,
quo agnationis & cognationis jura ſunt exæ-
quata, dicendum eſt: agnatum non ampliùs
præferri cognato, ſed generaliter ſemperque
verum eſſe & in agnatis & cognatis: *priorem
in gradu, potiorem eſſe in ſucceſſione.
Novell. 118.*

DE SVCCESSIONE LIBERTORUM,

TIT. VIII.

Nunc de libertorum bonis videamus. Olim itaque licebat liberto patronum suum impunè testamento prçterire. Nam ita demum lex duodecim tabularum ad hereditatem liberti vocabat patronum, si intestatus mortuus esset libertus, herede suo nullo relicto. Itaque intestato mortuo liberto, si is suum heredem reliquisset, patrono nihil in bonis eius juris erat. Et si quidem ex naturalibus liberis aliquem suum heredem reliquisset, nulla videbatur querela: si verò adoptivus filius fuisset, apertè iniquum erat, nihil juris patrono superesse.

§. 1. Quâ de causa postea Prætoris edicto hæc juris iniquitas emendata est. Sive enim faciebat testamentum libertus, jubebatur ita testari, ut patrono partem dimidiam bonorum

sub-

ſuorum relinqueret. Et ſi aut nihil, aut minus parte dimidiâ reliquerat: dabatur patrono contra tabulas teſtamenti partis dimidiæ bonorum poſſeſſio. Sive in teſtatus moriebatur, ſuo herede relicto filio adoptivo: dabatur æquè patrono contra hunc ſuum heredem, partis dimidiæ bonorum poſſeſſio. Prodeſſe autem liberto ſolebant, ad excludendum patronum naturales liberi, non ſolùm quos in poteſtate mortis tempore habebat, ſed etiam emancipati, & in adoptionem dati: ſi modò ex aliqua parte ſcripti heredes erant, aut præteriti contra tabulas bonorum poſſeſſionem ex edicto Prætorio petierant. Nam exheredati nullo modo repellebant patronum.

§. 2. Poſtea verò lege Papiâ adaucta ſunt jura patronorum, qui locupletiores libertos habebant. Cautum eſt enim, ut ex bonis eius, qui ſeſtertiûm centum millium patrimonium reliquerat, & pauciores, quàm tres liberos habebat; ſive is teſtamento facto, ſive inteſtatus mortuus erat: virilis pars

 patro-

patrono deberetur. Itaque cùm unum quidem filium filiamúe heredem reliquerat libertus: perinde pars dimidia debebatur patrono, ac si is sine ullo filio filiaúe intestatus decessisset. Cùm verò duos, duasvé heredes reliquerat, tertia pars debebatur patrono. Si tres reliquerat, repellebatur patronus.

§. 3. Sed nostra constitutio, quam pro omni natione, Græcâ linguâ compendioso tractatu habito composuimus, ita hujusmodi causam definivit: ut si quidem libertus vel liberta minores cẽtenariis sint, id est, minus centum aureis habeant substantiam (sic enim legis Papiæ summã interpretati sumus, ut pro mille sestertiis unus aureus computetur) nullum locum habeat patronus in eorum successione: si tamen testamentum fecerint. Sin autem intestati decesserint, nullo liberorum relicto: tunc patronatus jus (quod erat ex lege duodecim tabularum) integrum reservavit. Cùm verò majores centenariis sint, si heredes, vel bonorum possessores liberos habeant, sive unum, sive

ſive plures, cujuſcunq; ſexus vel gradus: ad eos ſucceſſiones parentum deduximus, patronis omnib. modis unà cum ſua progenie ſemotis. Sin autem ſine liberis deceſſerint: ſi quidem inteſtati, ad omnem hereditatem patronos patronasq́, vocavimus. Si verò teſtamentum quidem fecerint, patronos autem aut patronas præterierint, cùm nullos liberos haberent, vel habentes eos exheredaverint, vel mater ſive avus maternus eos præterierint, ita quòd non poſſint argui inofficioſa eorũ teſtamenta: tunc ex noſtra conſtitutione per bonorum poſſeſſionẽ contra tabulas, nõ dimidiã (ut antea) ſed tertiã partem bonorum liberti conſequantur: vel quod deeſt, eis ex conſtitutione noſtra repleatur, ſi quando minus tertiâ parte bonorum ſuorum libertus vel liberta eis reliquerit: ita ſine onere, ut nec liberis liberti libertævé ex ea parte legata vel fideicõmiſſa præſtẽtur, ſed ad coheredes eorũ hoc onus redũdet: multis aliis caſib. à nobis in pręfata cõſtitutione cõgregatis, quos neceſſarios eſſe ad hujuſmodi

diſpoſitionem juris perſpeximus; ut tam patroni patronæque, quàm liberi eorum, nec non qui ex tranſverſo latere veniunt, uſque ad quintum gradum ad ſucceſſionem libertorum libertarumve vocentur, ſicut ex ea conſtitutione intelligendum eſt: ut ſi ejuſdem patroni vel patronæ, vel duorum, duarumve pluriumve liberi ſint: qui proximior eſt, ad liberti vel libertæ vocetur ſucceſſionem, & in capita, non in ſtirpes dividatur ſucceſſio: eodem modo & in iis, qui ex tranſverſo latere veniunt, ſervando. Penè enim conſonantia jura ingenuitatis & libertinitatis in ſucceſſionibus fecimus.

§. 4. Sed hæc de iis libertinis hodie dicenda ſunt, qui in civitatem Romanam pervenerunt, cùm nec ſint alii liberti; ſimul & Dedititiis & Latinis ſublatis, cùm Latinorum legitimæ ſucceſſiones nullæ penitus erant: quia licèt ut liberi vitam ſuam peragebant; attamen ipſo ultimo ſpiritu ſimul animam atque libertatem amittebant, & quaſi ſervorum, bona eorum jure quodam-

dammodo peculii ex lege Junia Norbana manumiſſores detinebãt. Poſtea verò Senatuſconſulto Largiano cautum fuerat, ut liberi manumiſſoris nõ nominatim exheredati facti, extraneis heredibus eorum in bonis Latinorum præponerentur. Quibus etiam ſupervenit divi Traiani edictum, quod eundem hominem, ſi invito vel ignorante patrono ad civitatem Romanam venire ex beneficio Principis feſtinarat, faciebat quidem vivum civem Romanum, Latinum verò morientem. Sed noſtrâ conſtitutione propter huiuſmodi conditionum vices, & alias difficultates, cum ipſis Latinis etiam legem Juniam, & Senatuſconſultum Lagianum, & edictum divi Traiani, in perpetuum deleri cenſuimus: ut omnes liberti civitate Romanâ fruantur: & mirabili modo quibuſdam adjectionibus ipſas vias, quæ in Latinitatem ducebant, ad civitatem Romanam capiendam tranſpoſuimus.

SUMMARIA.

1 Ratio ordinis.
2 De successione libertorum quatuor diversa jura: & primum quidem est legis XII. tabularum.
3 Alterum, est edictum Prætoris.
4 Tertium, est legis Papiæ.
5 Quartum, est ex constitutione Iustiniani.
6 Tria olim libertinorum genera; & de quibus liberis hic titulus accipiendus.

1 EXpositâ successione ingenuorum, tanquam potiore & digniore: proximè jam sequitur explicatio de successione libertorum. De hac autem quatuor diversa hîc referuntur
2 jura. Primum est legis duodecim tabularum, quo patronus ad liberti ab intestato mortui hereditatem tum demum vocabatur, quando suos heredes libertus non reliquerat. In testamento verò patronũ impunè præterire, & ab hereditate sua excludere poterat. *Vlpian. in l. 3. ff. de suis & legit. heredib. & in fragment. tit. 27. Giphanius & Vulteius in principio huius tit. n. 2.*

3 Secundum jus, est edictum Prætoris, quo dimidia pars bonorum liberti, sive testamentũ fecisset, sive ab intestato decessisset, patrono ob datum grande libertatis beneficium deferebatur: nisi libertus reliquisset liberos naturales, id est, ex justis nuptiis procreatos. Hi enim, sive in potestate fuerint mortis tempore, sive emancipati, repellebant patronum,

§. 1. hoc

§.1. hoc tit. l.1. & passim. ff. de bonis libertorum. Quinimò liberi naturales, quamvis in servitute suscepti, patronum à successione excludebant, *ut ex superioris tituli principio non obscurè apparet.*

Tertium jus, est legis Papiæ, quo patronus ex bonis liberti, testatò intestatóve mortui, virilem portionem consequebatur, si libertus sestertiûm centum millium patrimonium, id est, mille aureos illius ætatis reliquerat, nec plures, quàm unum vel duos liberos habuerat. Sin plures, quàm duos reliquerat liberos: patronus omninò repellebatur, *§. postea. 2. hoc tit.* 4

Quartum & ultimum est ex constitutione (quam hactenus desideratam in lucem protulit Cujacius, *ut monui sup. initio tit. præcedent. nu. 7.*) Justiniani, qui consideratâ tenuitate & inopiâ suorum temporum, Papiam legem ita moderatus est: ut si libertus minus in bonis habeat centum aureis sui temporis, ei patronus non aliter succedere possit, quàm si absq; liberis intestatus decesserit. Si verò patrimonium liberti centum aureorum sit, aut eam summam excedat, isque liberos habeat: patronus, tam ex testamento, quàm ab intestato, excludatur: liberis non extantibus, patronus ab intestato ad totam hereditatem admittatur. Sin autem libertus non habens liberos testamentum fecerit: 5

tes-

tertiam partem relinquere patrono cogatur: quâ non relictâ, bonorum possessio *contra tabulas* liberti, ad tertiam istam consequendam, patrono concedatur. Et sanè non solùm ipse patronus, qui manumisit libertum; sed post eius mortem liberi quoque ipsius, nec non cognati & agnati, salvâ tamen semper gradus praerogativâ, ad successionem liberti vocantur. *§. sed nostra. 3. h. t.* Huiusque ratio est: quia & hi pro patronis habentur, *arg. l. in servitutem. 16. §. ult. & ll. seqq. l. quaeritur. 38. ff. de bonis libertor.*

6 Quia verò olim tria libertinorum genera erant: Dedititii, Latini, & cives Romani: ait Imperator *hîc in §. finali:* quae de successione libertorum dicta sunt, de civibus tantùm Romanis intelligenda esse. Nec mirum: cùm duo alia genera ab ipso sublata sint: ut hodie libertini non triplicis ampliùs sint generis, sed unius. *Qua de re supr. in §. libertinorum. 3. de libertin. & ibi abundè Theophilus.*

D E

DE ASSIGNATIONE LIBERTORUM,

Tit. IX.

In ſumma (quod ad bona libertorum attinet) admonendi ſumus, cenſuiſſe Senatum; ut, quamvis ad omnes patroni liberos, qui eiuſdem gradus ſunt, æqualiter bona libertorum pertineant: tamen liceret parenti, uni ex liberis aſſignare libertum, ut poſt mortem eius ſolus is patronus habeatur, cui aſſignatus eſt: & cæteri liberi, qui ipſi quoque ad eadem bona, nulla aſſignatione interveniente, pariter admitterentur, nihil juris in his bonis habeant: ſed ita demum priſtinum jus recipiant, ſi is, cui aſſignatus eſt, deceſſerit nullis liberis relictis.

§. 1. Nec tantùm libertum, ſed etiam libertam, & non tantùm filio, nepotiúe, ſed etiam filiæ, neptíve, aſſignare permittitur.

§. 2. Datur autem hæc aſſignandi facul-

facultas ei, qui duos pluresúe liberos in potestate habebit: ut eis, quos in potestate habet, assignare libertum, libertamúe liceat. Unde quærebatur, si eum, cui assignavit, postea emancipaverit; num evanescat assignatio? Sed placuit evanescere: quod & Juliano, & aliis plerisque visum est.

§. 3. Nec interest, an testamento quis assignet, an sine testamento: sed etiam quibuscunque verbis patronis hoc permittitur facere ex ipso Senatusconsulto, quod Claudianis temporibus factum est, Sabellio Rufo & Asterio Scapula consulibus.

SUMMARIA.

1 Continuationis ratio.
2 Assignatio liberti quid.
3 Senatusconsulti Claudiani duæ partes.
4 Quatenus liberi ipso iure pro patronis habeantur.
5 Quibus liberis assignari libertus possit.
6 Quæ rectè constiterunt, extinguuntur postea, si eum in casum incidant, à quo incipere non potuerunt.
7 Mens & expositio l. utrùm ei. 9. ff. de assignandis libert.
8 Sæpè per alium quis habet, quod per se habere nequit.
9 Ecquid usum aliquem habeant, quæ de servis & libertis traduntur.
10 Nihil antiquitatis penitus ignorandum.

11 An

11 An sicut libertus suo victu patrono operas præstare cogitur: ita quoque vasallus propriis sumptibus servire domino teneatur.
12 Contractus ex conventione legem accipiunt.
13 Num quemadmodum patronus uni filiorum assignare potest libertum: sic pater uni filiorum prælegare queat feudum.
14 Ordinatio defuncti nulla in feudo valet.
15 Nemo potest legare jus morte suâ periturum.
16 Feudi alienatio prohibita.
17 Testamenta ex alieno arbitrio pendere non debent.
18 Pater uni ex filiis emphyteusim prælegare nequit.

QUandoquidem ad patroni liberos, eo mortuo, peræquè pertinet successio liberti, atque ad ipsum patronum, *ut ex superiori titulo didicimus:* rectè & ordine hîc de assignatione Imperator agit. Nam per eam fit, ut ex pluribus patroni liberis is tantùm liberto succedat, cui libertus à patre assignatus est, & attributus, hoc est, quem pater aut scriptis, aut verbis declaravit, ut post mortem suam ipse solus liberto sit patronus. † Ista enim declaratio sive testificatio, assignatio liberti dicitur, *l. assignare. 107. ff. de verborum signification.* Hæc autem assignandi potestas patri, vel avo paterno, habentibus in potestate liberos, concessa est ex Senatusconsulto Claudiano, quod factum est tempore Imperatoris Claudii, Velleo Ruso, & Hosterio Scapula consulibus. Sic enim in fine nostri tituli, ex libris Florentinis legendum esse, monet hîc, *post Anton.*

Anton. Augustinum libr. 3. emendation. cap. 7. Balduinus & Giphanius. *Tametsi Cujacius, Borcholt. Wesenbecius, aliiq; aliter sentiant.*
3 Cæterum † verba huius Senatusconsulti & venusta interpretatio extant *in leg. 1. & tot. t. ff. de assignandis libert.* Eiusque duæ sunt partes. Prior est, quâ uni liberorum assignatur libertus, ut ille omne jus patronatus solus habeat, solusque liberto succedat, exclusis aliis liberis, etiam eodem gradu constitutis. Altera pars est, quâ reliqui liberi pristinum jus recipiunt, mortuo sine liberis illo, cui libertus assignatus fuerit, *ut hîc initio, & d. l. 1. ff. de assignand. libert.* Ratio prioris est patria potestas, quâ parentibus licitum est aliquid liberis adimere, vel adjicere. *l. in suis. 11. ff. de liber. & posthum.*
4 † Nec adversatur, quod *suprà tit. proximo* diximus; singulos liberos ipso jure pro patronis haberi; & proinde voluntate privatâ id mutari non debere, *arg. l. jus publicum. 38. ff. de pact. & l. Neratius. 20. in princ. vers. quia pacto ff. de religiosis, & sumptib. funer.* Illud namq; defuncto demum parere est verum, non item eo vivo. Alterius partis ratio est: quia jus reliquorum liberorum non aliter ademptum ipsis intelligitur, quàm si assignatio vim suam obtinuerit.

5 Nominatim autem Senatusconsultum liberorum, quos patronus in potestate habet, meminit. *dict. l. in princip. ff. de assignand. libert.*

& hîc

& hîc in §. 2. Ex quo efficitur, filio emancipato assignari libertum non posse. Imò si filio, in potestate posito, assignaverit libertum patronus, & postmodùm emancipaverit filium: assignatio expirat & evanescit, *dict. §. 2. hoc tit.* Cuius † rei ratio est: quia ea, quæ rectè con- 6
stiterunt, extinguuntur postea & evanescunt, si in eum casum reciderunt, à quo incipere non potuissent. *l. existimo. 98. & l. pluribus. 140. § etsi. ff. de verborum obligat. & l. pro parte. 11. ff. de servitutib.* † Neque refragatur Modestini 7
responsum *in leg. utrùm ei. 9. ff. de assignand libert.* ubi etiam filio emancipato libertus assignari potest. Etenim de eo accipi debet casu, quo patronus, qui plures habet in potestate liberos, unumque emancipatum, uni ex illis, qui in potestate sunt, & simul emancipato, libertum assignat. Hæc assignatio, ita communiter & conjunctim facta, valet: & quod per se assequi emancipatus non posset, hoc conjunctionis beneficio assequitur. † Quem- 8
admodum & aliâs fieri solet, ut per alium quis habeat, quod per se habere nequit. *l. non putavit. 8. §. ultim. ff. de bonorum possession. contra tab. l. mulieri. 74. ff. de condit. & demonstrat. l. ult. ff. de liber. & posthum. l. quædam. 62. ff. de acquir. rer. dom. Atq; ita Modestinum cum Justiniano conciliari posse, Franciscus Hotomanus hîc, cui assentitur & Borcholt, edocet.*

9 Quanquam porrò in magno apud nos usu esse non possunt, quæ hoc loco, & superioribus titulis, & alibi in juris nostri voluminibꝰ de servis & libertis traduntur; cùm Germania nec veros servos, nec libertos habeat: attamen non sunt omnino negligenda. Tum propter nationes alias, apud quas dominica potestas nondũ desiit, servitusq; adhuc durat. Tum ut jus vetus, quod de servis & libertis passim lo-
10 quitur, meliùs intelligatur. Nihil n. antiquitatis penitus ignorandum est, §. 1. *I. de testament. ordinand.* Tum etiam, quia nonnunquam argumenta suppeditant, ad plerosq; casus filiorumfamilias & propriorum hominum nostræ ætatis, aliorumve, qui illis in quibusdam non admodùm dissimiles sunt, decidendos. *De quib. videatur Zasius in §. præjudiciales. 13. infr. de actionib. & in l. si non sortem. 26. §. libertus. ff. de condict. indebiti.*

11 Illud quasi corollarii vice hìc quæri poterit: an sicut libertus suo victu patrono operas præstare cogitur. *l. suo victu. 18. ff. de operis libertor.* ita quoque vasallus propriis sumptibus servire domino teneatur? Et communiter hæc distinctio recepta est: Aut ex tenore investituræ constat, cuius impensis servitium sit præstandum; & illud observari debet, *argument. §. præterea. quid sit investitur. titul. 2.*
12 *libr. 2. feudorum.* † Contractus enim ex conventione legem accipiunt. *l. 1. §. si convenit.*

ff. de

ff. depositi. l. contractus. 23. & l. semper. in stipulationibus. 34. ff. de regulis iuris. cap. contractus 85. ibiq; Dynus. extr. eodem titul. libro 6. Aut ex investituræ literis id non apparet: & tunc si vasallus est dives, habens opulentum & pingue feudum: propriis sumptibus servire domino compellitur: secus, si sit pauper, non possidens feudum, ad istos sumptus ferendos sufficiens. Hac quippe specie domini expensis & sumptibus servitia præstabit, *argum. dictæ leg. suo victu. 18. & legib. sequentib. ff. de operis libertorum.* Idem dicendum, si dominus de sua provincia exeat. Nam & hoc casu dominus suis sumptibus vasallum secum ducere debet, licèt vasallus feudum opulentum habeat, *argumento l. quod nisi fiat. 20. §. 1. cum l. seq. ff. dicto tit. latè Speculator in tit. de feudis. §. quoniam. numer. 42. & seq. Baldus in cap. 1. de capitaneo, qui curiam vend. tit. 51. libro 2. feud. Alvarottus in cap. 1. de nova forma fidelitat. num. 7. tit. 7. libr. 2. feudor. Zasius in Epitom. feud. part. 7. n. 44. cum seqq. Schneidevv. sup. tit. de servili cognat. num. 8. & 9. & novissimè Matthias Stephani centur. 3. quæst. 14. ad lit. a.*

Præterea & illud hoc loco quærere lubet: 13 an quemadmodum patronus uni filiorum assignare potest libertum: sic pater etiam uni filiorum queat prælegare & assignare feudum: ita ut uni filio duæ partes,

alteri tertia pars feudi assignetur? Et patri hoc non licere, tribus potissimùm rationibus pro-
14 batur. I. Quia † nulla ordinatio defuncti in feudo valet. *cap. 1. in princ. de successione feudi. tit. 8. libr. 1. feudorum.* Ergo nec illa valebit, quâ uni ex filiis feudum prælegaverit. II. Quia patris jus omne, quod habet in feudo, morte eius extinguitur, & aliis, qui ex
15 concessione vocati sunt, defertur. † Nemo autem potest legare jus, quod morte suâ periturum est, *argumento l. uxor patrui. 20. Cod. de legatis.* III. Quia si posset vasallus de feudo
16 testari, idque legare: † absque domini consensu illud alienare, & in alium tranferre posset: quod placitis feudorum repugnat. *cap. 1. de prohibita feudi alienat. per Frider. tit. 52. libr. 2. feudorum.* Nec movet, si dicatur, posse adhiberi domini consensum. Nam *(teste*
17 *Cajo)* satis constanter † veteres decreverunt, testamentorum jura ipsa per se firma esse oportere, non ex alieno arbitrio pendere. *l. illa institutio. 32. in princip. ff. de heredibus instituendis.* Et hanc opinionem, tanquam communem, plerique amplexi sunt: *Carolus Ruinus consilio 25. num. 13. libro 1. Julius Clarus libro 4. sentent. §. feudum. quæst. 40. num. 5. Zasius dict. Epitom. feud. part. 8. num. 60. Cujacius in Commentar. ad libr. 4. feudorum. tit. 54. Fachineus lib. 6. controversiar. jur. cap. 62. Matth. Stephani dict. centur. 3. quæst. 14. ad lit. c, aliiq; plurimi,*

rimi, quos commemorat Tiraquellus in Commentar. de retraict. lignagier. §. 11. gloss. 6. num. 24. & seq. ubi etiam Doctores variè dissentientes & distinguentes recitat. † Sed & patrem uni ex filiis suis emphyteusin prælegare haud posse, *post Bartolum in l. jurisjurandi. 7. §. si liberi. num. 6. ff. de operis libertor. contra alios* præclarè, prolixeque defendit Fachineus *dicto lib. 6. controvers. jur. cap. 63.* 18

DE BONORUM POSSESSIONIBUS,

TITUL. X.

Principium Tituli, cum §. 1.

Jus bonorum possessionis introductum est à Prætore, emendandi veteris juris gratiâ. Nec solùm in intestatorum hereditatibus vetus jus eo modo Prætor emendavit, sicut suprà dictum est: sed in eorum quoque, qui testamento facto decesserint. Nam si alienus posthumus heres fuerit institutus: quamvis hereditatem jure civili adire non poterat, cùm institutio non valebat: honorario tamen jure bonorum possessor efficiebatur, videlicet cùm à Pretore adjuvabatur. Sed & is à nostra constitutione rectè heres instituitur, quasi & jure civili non incognitus.

§. 1. Aliquando tamen neque emendandi, neque impugnandi veteris juris

ris, ſed magis confirmandi gratiâ, Prætor pollicetur bonorum poſſeſſionem. Nam illis quoque, qui rectè teſtamento facto heredes inſtituti ſunt, dat ſecundùm tabulas bonorum poſſeſſionem. Item ab inteſtato ſuos heredes, & agnatos ad bonorum poſſeſſionem vocat. Sed & remotâ quoque bonorum poſſeſſione, ad eos pertinet hereditas jure civili.

SUMMARIA.

1 Connexio huius tituli cum præcedentibus.
2 Bonorum poſſeſſionis definitio.
3 Poſſeſſio quatenus juris ſit, & quatenus facti.
4 Bonorum poſſeſſio, & poſſeſſio bonorum nihil differũt.
5 Nomina & verba tranſpoſita idem ſignificant.
6 An bonorum poſſeſſionis definitio conveniat poſſeſſoriæ hereditatis petitioni.
7 Hereditas quid ſit.
8 Bonorum poſſeſſio an & quatenus hereditatis appellatione contineatur.
9 Diviſio bonorum poſſeſſionis in edictalem, & decretalem.
10 Edictalis bonorum poſſeſſio quid ſit; & quotuplex.
11 Bonorum poſſeſſio ex teſtamento datur aut ſecundùm, aut contra tabulas teſtamenti.
12 Ab inteſtato bonorum poſſeſſioni quando locus relinquatur.
13 Huius bonorum poſſeſſionis quæ ſpecies.
14 Decretalis bonorum poſſeſſio quid ſit, & quot eius ſpecies.
15 Bonorum poſſeſſio Carboniana quibus detur.
16 Bonorum poſſeſſio ventris nomine, cui competat.
17 Bonorum poſſeſſio litis agnoſcendæ cauſa, cui concedatur.
18 Bonorum poſſeſſio, ut ex legibus, quibus decernatur.

1 SUccessio omnis, vel est civilis, vel Prætoria: & illa quidem hereditas, hæc verò bonorum possessio dicitur. *Viglius in Rubric. tit. supr. de testament. ordinand. num. 7. Mynsinger. in Rubr. tit. supr. de heredit. quæ ab intest. defer. num. 1. Forsterus libro 1. de successionibus. cap. 4. & 5.* Cùm autem civilia sint potiora prætoriis: hereditatibus jam priore loco discussis; proximum est, ut de bonorum possessio-
2 nibus subjiciatur tractatus. † Bonorum possessio *(prout eam definit Vlpianus in leg. 3. §. bonorum. 2. ff. hoc tit.)* est jus persequendi, retinendiquè patrimonii, sive rei, quæ cuiusq; , cùm moritur, fuit. Ad quam definitionem subvertendam nonnulli hisce utuntur argu-
3 mentis. † Primò *(inquiunt)* possessio non tam juris est, quàm facti, *l. 1. § furiosus. & §. seq. ff. de acqu. vel amit. possess. l. denique. 19. ff. ex quibus caus. maiores, &c.* Ideóque genus in hac definitione non rectè positum esse videtur. Sed respondendum: possessionem singularum rerum, de qua agitur in jam citatis locis, facti esse & corporis: non autem possessioné uni-

universitatis, quâ de hîc tractatur. Neque enim hæc nudam rei detentionem, velut illa, sed jus & utile dominium rerum, quæ in hereditate sunt, complectitur; adeoque in jure tota consistit, *l. 1. & 3. ff. hoc tit.* Ubi obiter (*contra Mynsingerum hîc in Rubr. num. 6. Schneidevvin. num. 3. & alios*) notandum: nihil † interesse, si- 4
ve bonorum possessio unâ voce, an duabus: sive item bonorum possessio, an possessio bonorum, dicatur. Leges enim ejusmodi discrimen non observant, *l. si minor. 61. ff. de acquir. vel omitt. heredit. l. cùm proponas. 9. C. de bonis auctorit. jud. possid. l. cognitio. 4. §. 1. ff. de offic. eius, cui mand. est jurisdict. Forster. senior lib. 2. de successionib. c. 24. num. 11. Forster. junior. lib. 3. disp. 16. th. 1.* ac aliâs † nomina & vocabula 5
transposita idem significant, *l. quidam. 14. ff. de peculio legat. l. ambiguitates. 24. & l. præposteri. 25. ubi Cynus, Salicet. & Dd. C. de testamentis. Aristotel. in lib.* περὶ ἑρμηνείας. *Nicol. Eberhard. in locis legalibus. loc. ab ordine num. 3.* modò observetur, de quâ re subjectâ, an scilicet de successione, vel rerum detentione vox ista proferatur. Illo casu propriè juris est, & alteram successionis universalis speciem, Prætoriam videlicet, *de qua iam agimus*, constituit. Hoc casu magis facti est, speciesque detentionis censetur, *de qua in d. tit. ff. de acquir. vel amitt. possess. & tit. ff. de bonis auctorit. judic. possid. Borcholt hîc, Treutler. Disput. 15. thes. 1.*

 lit. b.

lit. b. volum. 2. & noviter Wegnerus Disput. 5. ad Institut. th. 6. sub lit. a.

6 Deinde (*ajunt*) hæc definitio latior est suo definito: propterea quòd bonorum possessoriæ hereditatis petitioni convenit: quæ etiam jus est persequẽdi patrimonii, quod defunctus habuit, *arg. tot. tit. ff. de possessor. hered. petit.* Dicendum: bonorum possessionem ab Ulpiano jus persequendi definiri, non quòd actio sit, vel remedium, quo persequimur patrimonium: sed quòd jus contineat, quo innitimur tanquã fundamẽto in petitione hereditatis. Qui enim per bonorũ possessoriam hereditatis petitionẽ ab eo, qui pro herede, vel pro possessore possidet, petiturus est patrimonium defuncti: eum oportet petitionis suæ fundamentum ac causam aliquam habere. Jam igitur bonorum possessio causam illam, nempe jus comprehendit, propter quod patrimonium sive hereditatem defuncti, bonorum possessoriâ hereditatis petitione persequimur, & retinemus. *Qua de re videantur Accurs. & vulgò Doctores in Rubric. C. qui admitti ad bonor. possess. possunt. Melchior Klingius hîc num. 3 Forster. d. lib. 2. de successionibus. cap. 24. & Grass. in libro recept. sent. §. bonorum possessio. quæst. 1. num. 2.*

7 Tertiò objectant, hanc definitionem hereditati quoque competere: quippe quæ nihil aliud sit, quàm successio in universum jus, quod defunctus habuit, *l. hereditas. 62. ff. de reg. jur. &*

l. nihil

l. nihil est aliud. 24. ff. de verb. signif. Verùm respondetur, in hac definitione ipsum Jurisconsultum exprimere formam, quâ bonorum possessio ab hereditate distinguatur. Ait enim, bonorum possessionem jus esse patrimonii, id est, hereditatis persequendæ. At hereditas non est jus persequendi, sed successio in jus universum, *dictis modò legibus.* Atque ita per hereditatem directè ipso jure in universum jus succedimus, dominiquè constituimur: per bonorum autem possessionem, tantùm facultatem & jus persequendi (quæ persecutio non fit actionibus civilibus, sed Prætoriis seu possessoriis, ut possessoriâ hereditatis petitione, *tot. tit. ff. de possessor. heredit. petit.*) aut retinendi (quod fit exceptionibus) consequimur, *Gœdd. in d. l. nihil est aliud. 24. num. 14. ff. de verb. signif. Wegner. d. disp. 9. th. 6. ad lit. c. De aliis bonorum possessionis & hereditatis differentiis dicetur infrà § seq.* Nec obstat, † quòd hereditatis appellatione bonorum quoque possessio continetur, 8 *l. hereditatis. 138. ff. de verbor. significat.* & bonorum possessio aliquando absolutè hereditas appellatur, *l. ult. ibi, amplectendæ hereditatis. C. qui admitti ad bonor. possess. poss.* Nam quoad effectum cõmodi & incommodi, bonorum possessio pro hereditate accipitur, & hereditatis appellatione bonorũ possessio continetur: non verò quoad propriam formã, & formatũ effectum, *ut pulchrè tradit Gœddeus in d. l. nihil est*

aliud.

aliud. 24. num. 15. ff. de verb. significat. & Donell. lib. 7. Commentar. de jure civ. cap. 14. Ex quo rectè infertur; appellatione hereditatis, bonorum possessionem propriè non contineri, *uti asseverat Hippolytus Riminald. in l. emancipata. 4. num. 174. C. qui admitti ad bonor. possess. possunt, &c.*

9 Dividitur bonorum possessio in edictalem sive ordinariam, *l. 1. §. sed & si. 4. ff. si tabulæ testament. nullæ extab. l. cùm quidam. 30. §. 1. in fin. ff. de acquir. vel omitt. hered.* & decretalem sive extraordinariam, *l. 1. §. decretalis. 7. ff. de successor. edict. l. 2. §. si quis ex liberis. ibi, decreto. ff. ad Senatusconsult. Tertyllian. l. 2. §. 1. ff. quis ordo in possess. servetur.* Quam divisionem Accursius *in d. l. 1. §. decretalis. ff. de successor. edict. Bartol. in l. 3. §. à municipibus. 4. num. 3. ff. hoc tit. Decius in Rubr. C. qui admitti ad bonor. poss. poss. num. 17. & Sichard. ibid. num. 24.* aliiq; Doctores communiter quidem admittunt, sed malè explicant. Ajunt enim, edictalem eam esse, quæ ex edicto Prætoris mortui; decretalem verò; quæ à Prætore vivo concedatur. Quod si verum esset: inde sequeretur, istas species tempore tantùm differre: quod absonum est. *At videatur Menochius de adipisc. possess. remed. 1. num. 9. & aliquot seqq. Wesenbec. ad §. ult. num. 4. infr. hoc tit. Donellus d. lib. 7. Commentar. de jur. civ. c. 14 pag. 167. num. 4. Heigius hîc num. 6. Giphan. in Commentar. de*

divi-

divisionibus jur. th. 53. & 54. Schegk. in delibatis jur. disp. 14. th. 69. ad lit. b. Fachineus lib. 5. controvers. jur. c. 73. Scipio Gentil. lib. 1. de jurisdict. c. 2. Wegner. d. disp. 9. th. 6. ad lit. e. & Treutler. disp 15. th. 2. vol. 2. ubi plures citat. Tametsi divisionem illam improbent & rejiciant Forster. senior *lib. 2. de successionib. c. 26. Forster. junior. d. lib. 3. disp. 16. thes. 4. & Arumaeus Disput. Pandect. 17. th. 1.*

Edictalis bonorum possessio est, quae ex edicto Praetoris perpetuo competit: ac simpliciter, id est, sine causae cognitione de plano petitur, & agnoscitur. Eaque duplex est. Datur enim vel ex testamento, ritè facto; vel ab intestato, *per principium hujus tit. l. 1. & d. l. 2. §. 1. ff. quis ordo in possessionibus servetur. l. 1. ff. si tabulae testam. nullae extab. l. sed cùm patronus. 6. §. 1. ff. hoc tit. l. in plurium. 70. in princ. vers. idem juris. ff. de acquir. vel omitt. heredit. Wesenbec. in d. §. ult. num. 4. infr. hoc tit. Schegk. d. disp. 14. thes. 70.* Bonorum † possessio ex testamento rursus duplex est. Nam datur aut secundùm, aut contra tabulas testamenti. Illa secundùm voluntatem testatoris, testamento expressam, conceditur omnibus jure scriptis, vel nuncupatis heredibus, *tot. tit. ff. & C. de bonor. possess. secund. tabul. & explicabitur in §. sunt autem. 3. infr. hoc tit.* Haec autem competit contra testamentum sive nuncupationem, liberis praeteritis, tam suis, quàm emancipatis, vel aliâs pote-

testa-

Edictalis ... 10
Bonorum † possessio ... 11

testate patriâ liberatis, *d. §. sunt autem. 3. inf. eod. § emancipatos. 3. supr. de exheredat. liberor. l. 1. in princip. & §. & sui juris. 6. l. quod vulgò. 19. ff. de bonor. possess. cont. tab. l. 1. Cod. dicto tit. & l. is, qui in potestate. 15. ff. de legat. praestand.*
12 *cont. tab.* Ab intestato † bonorum possessioni locus relinquitur, si neque contra tabulas, neque secundùm tabulas bonorum possessio agnita fuerit. *l. 1. in princ. & § 2 ff si tabulae testam. nullae extab. d. l. in plurium. 70. in princip. vers. idem juris est. ff. de acquir. vel omitt. heredit.*
13 Ejusque † species ex jure hoc Institutionum hae censentur: Bonorum possessio unde liberi: bonorum possessio unde legitimi: bonorum possessio unde cognati: & bonorum possessio unde vir & uxor, *§. sed eas quidem. 4. infr. hoc t.* Ex jure verò novissimo hae tantùm: Bonorum possessio unde liberi: bonorum possessio unde legitimi: & bonorum possessio unde vir & uxor. Hodie etenim ex Justiniani constitutione omnes cognati effecti sunt heredes legitimi; adeóque unà cum agnatis succedunt, *Novell. 118. c. 4. Dn. Collega Bocer. class. 2. Disput. 12. th. 20. ad lit. c.*
14 Decretalis seu extraordinaria bonorum possessio est: quę non priùs competit, quàm à Praetore vivo pro tribunali, causâ cognitâ, decreta fuerit, *l. bona. 3. §. penultim. ff. hoc tit. Pacius in Epitom. jur. Disp. 11. th. 30. Schegk. d. disput. 14. thes. 78. Vultejus lib. 1. Jurisprud. Rom. cap. 75. num.*

num. 10. Cujusmodi † bonorum possessiones 15 sunt tres. Prima vocatur *Carboniana,* quæ datur liberis impuberibus, qui & status & hereditatis paternæ controversiam patiuntur. Nam decreto Prætoris interim mittuntur in possessionem; dilatâ status & hereditatis controversiâ in tempus pubertatis, *tot. tit. ff. & Cod. de Carbonian. edict. ibiq; Duarenus. Paul. libr. 3. sentent. tit. 1. Donellus d. libr. 7. Commentar. cap. 14. pag. 168. num. 20. & sequenti.* Altera dicitur † *Ventris nomine:* quæ conceditur mu- 16 lieri, quæ se ex defuncto marito prægnantem dicit. Interim enim, dum spes esse partus videtur, in possessione est: & constituitur curator bonis, qui ei præstat alimenta, habitationem, & cætera, ad partum edendum necessaria, pro dignitate & facultatibus mariti defuncti, *l. 1. & tot. titul. Digest. de ventre in possess. mittendo. & ibi Wesenbecius in paratit. Mynsinger. num. 6. & Schneidevvin. num. 7. ad §. septima. 5. infr. hoc titul.* Tertia † appellatur *litis agnoscendæ sive ordinan- 17 dæ causa:* quæ decernitur filio emancipato exheredato, qui de inofficioso acturus est: atque hæc est sine re: quoniam litis solummodo præparandæ causa petitur, *l. posthumus. 6. §. ultim. & l. Papinianus. 8. in princip. ff. de inoffic. testament. Schegk. d. disput. 14. thes. 80. Pacius d. disputation. 11. thes. 30. ad liter. c. Schneidevvinus ad d. §. septima. infr. hoc tit. num.*

num. ult. Govean. lib. 2. lectionum variar. c. 6. Grassus in d. libr. recept. sent. §. bonorum posses-sio. quæst. ult. Porrò, ad istam bonorum possessionem extraordinariam; referri quoque po-
18 terit bonorum possessio, † quæ dicitur *Ut ex legibus*, vel *Quibus ex legibus*: quâ Prætor eos ad bonorum possessionem admittit, quibus ut bonorum possessio detur, lege, constitutione, vel Senatusconsulto cautum est, *l. unic. ff. ut ex legib. & Senatusconsult. bonor. possess. detur. & d. § septima. infrà hoc tit.*

19 Sed antequam progrediamur ulteriùs: indagandum est, an hodie bonorum possessionis aliquis sit usus? Et non esse, opinatur Forsterus junior *d. lib. 3. disp. 16. thes. 8.* hac præcipuè adductus ratione: quòd omnibus illis, quibus olim Prætor consulere voluit, etiam hodie per constitutiones civiles plenissimè sit cautum. Verùm contrarium & receptius est, & probabilius. Etenim si de acquirenda hereditate quæratur: liberaliùs cum bonorum possessoribus Prætor, quàm cum heredibus jus civile agit. Hoc siquidem jure civili, qui in aliena sunt potestate, hereditatem sibi delatam adire non possunt, nisi jussu præcedente eorum, quorum in potestate existunt: jure verò Prætorio bonorum possessionem, etiam ignorantibus his, quorum potestati subditi sunt, petere queunt, & ratihabitio sufficit, *l. qui in aliena. 6. & l. si quis mihi. 25. §. jussum. 4. ff. de acquir.*

acquir. vel omitt. heredit. l. 1. C. qui admitti ad bonor. poss. poss. Jure item civili complures sunt gradus eorum, quibus hereditas defertur: & nemo ex inferioribus gradibus hereditatem adire potest, donec priores omnes exclusi sint, scistque quis, eos exclusos esse, *l. quamdiu. 69. & l. seq. ff. de acquir. vel omitt. heredit.* At bonorum possessionem etiam inferior gradus agnoscere potest intra vicem priorum, quibus ea defertur, *l. ult. C. qui admitti ad bonor. possess. poss.* Acquisitâ demum bonorum possessione, hoc proprium est bonorum possessorum beneficium, non heredum: ut quibus bonorum possessio ex edicto data est, ii de singularum rerum hereditariarum possessione habeant interdictum *Quorum bonorũ. l. 1. ff. Quorum bonor. Petrus Heigius hîc num. 5. Et idem sentiunt in hoc tit. Clingius nu. 11. & 12. Schneidevvin. in §. ult. num. 8. infr. eod. Gloss. Bartol. & Dd. in l. fin. C. unde legitimi. Donellus & Sichardus ad Rubric. C. qui admitti ad bonor. possess. poss. num. 7. 11. & sequentib. idem Donell. d. lib. 7. Commentarior. de jure civil. cap. 14 pag. 169. num. 40. Vasq. de success. resolut. lib. 1. §. 3. num. 27. Oldendorp. class. 5. act. 6. quæst. an hodie petatur rectè bonor. possess. Treutler. d. disp. 15. thes. 1. ad lit. f. vol. 2. Barter. Decad. 5. quæst. 2. Arumæus prædicta Disput. Pandect. 17. thes. 4. & Johan. Kitzel. Disp. 13. repetitionum universi jur. th. 10. lit. f.*

20 Nunc ad principium hujus tituli, *juncto §. 1.* quod attinet: ex eo discendum est, bonorum possessionem à Prætore juris civilis tum emendandi sive corrigendi & impugnandi, tum tuendi & confirmandi gratiâ institutam atque introductam esse. Correctionis exempla in jure passim sunt obvia. Unum habetur in hoc principio, *& l. verum. 3. ff. de bonor. possess. secund. tab. & l. posthumus. 6. ff. de inoffic. testament.* ubi posthumus alienus (*de quo in §. posthumo quoq;. 26. ſ. de legatis*) jure civili inutiliter heres institutus, hereditatem seu potiùs bonorum possessionem jure Prætorio agnoscit. 21 Nec huic † resistit *§. posthumus autem alienus. 28. ſ. d. tit. de legat.* ubi traditur, posthumum alienum potuisse heredem institui, etiam ante constitutionem Justiniani. Nam respondetur, potuisse quidem: ita tamen, ut hereditatem persequeretur jure honorario, non verò jure civili. Ratio, cur jure civili posthumus alienus utiliter institui non potuerit, est hæc: quia persona planè incerta est. At 22 incertæ † personæ institui non poterant, *teste Ulpiano in fragment. tit. 22. & incerta, &c.* Aliud exemplum colligitur *ex l. 2. §. 1. ff. de bonorum possessionib. secund. tab.* ubi heres sub conditione institutus, pendente conditione bonorum possessionem assequi potest: tametsi juris civilis subtilitate hereditatem adire non valeat, *l. is, qui heres. 13. ff. de acquir. vel omitt.*

omitt. heredit. Aliud est *in l. posthumus. 12. ff. de injust. rupt. irr. facto testament.* ubi heres scriptus in testamento, in quo posthumus est præteritus, mortuo eo, bonorum possessionem secundùm tabulas accipit: quamvis testamentum agnatione posthumi, juris scrupulositate ruptum videatur. *Et hæc in causa testati.* Æquè autem † circa successionem intestatorum 23
Prætor recessit à jure civili, idque emendavit. Dedit namque filiis emancipatis bonorum possessionem, *Vnde liberi*; & cognatis, *Vnde cognati*: quos tamen jure civili ab hereditate defuncti exclusos, omnique auxilio destitutos fuisse constat, *§. emancipati. 9. sup. de hereditatib. quæ ab intest. defer. tot. tit. ff. & C. Vnde liberi. & tot. tit. ff. & C. Vnde cognati. Plura exempla videre est apud Forsterum d. lib. 2. de successionibus. cap. 27.*

Neque his, quæ de emendatione seu impugnatione juris civilis hîc dicuntur, contradicit 24
Ulpianus *in l. non est ambigendum. 12. §. 1. ff. hoc tit.* dum asserit, quòd ubicunque lex, vel Senatusconsultum, vel constitutio capere hereditatem prohibet, bonorum possessio cesset. Illud enim eo de casu accipiendum est, quo propter aliquod commissum quispiam capere hereditatem à jure civili prohibetur; putà is, qui rei capitalis damnatus, neq; restitutus est. Etenim huic bonorum possessionem Prætor non tribuit, *l. edicto. 13. ff. eod. tit. Forster. d. lib. 2. c. 28. num. 26.*

 Con-

Confirmationis porrò exempla hoc loci *in §. 1.* duo ab Imperatore adferuntur: unum in successione testati. Nam Prætor heredibus rectè utiliterque institutis bonorum possessionem *secundùm tabulas* decernit: qui tamen etiam citra Prætoris beneficium ex jure civili hereditatem consequi possunt, *l. verbis. 120. ff. de verbor significat.*
25 Est autem † bonorum possessio *secundùm tabulas* ea, quam Prætor testamenti tabulas ac scripturam sequens, eique obtemperans, institutis heredibus largitur, *l. 1. & passim. ff. de bonorum possess. secund. tab. & de hoc abundantiùs in §. sunt autem. 3. infr. hoc tit.* Alterum exemplum est in successione intestati. Suis enim & agnatis, quibus ab intestato hereditas debetur, Prætor bonorum possessionem pollicetur, *l. 1. & 2. ff. de suis & legitim. heredibus. l. 1. & passim. ff. unde legitimi*: quamvis etiam sine bonorum possessione ad successionem jure civili vocentur,
26 *§. 1. hoc tit. in fine.* Sed quia † promptius est, & expeditius Prætorium beneficium: ideo Prætor adjuvandi & confirmandi, nec non ad exitum celeriter perducendi juris civilis gratiâ, & scriptis heredibus, & ab intestato proximis, bonorum possessionem concedit; *ut non ineptè hîc ad finem Wesenbecius annotavit.*

§. *Quoi*

§. *Quos autem ſolus.* 2.

§. 2. Quos autem ſolus vocat Prætor ad hereditatem, heredes quidem ipſo jure non fiunt. Nam Prætor heredem facere non poteſt. Per legem enim tantùm, vel ſimilem juris conſtitutionem heredes fiunt, veluti per Senatuſconſulta, & conſtitutiones principales. Sed cùm eis Prætor dat bonorum poſſeſſionem: loco heredum conſtituuntur, & vocantur bonorum poſſeſſores. Adhuc autem & alios complures gradus Prætor fecit in bonorum poſſeſſionibus dandis, dum id agebat, ne quis ſine ſucceſſore moreretur. Nam anguſtiſſimis finibus conſtitutum per legem duodecim tabularum jus percipiendarum hereditatum, Prætor ex bono & æquo dilatavit.

S U M M A R I A.

1 Quidam ad ſucceſſionem duplici jure vocantur.
2 Prætor neque heredem, neque dominum facere poteſt: hujuſque ratio.
3 Quatenus eadem vis edicti Prætoris, quæ legis.
4 Differentia ac ſimilitudo juris civilis & Prætorii.
5 Præcipuæ inter bonorum poſſeſſionem & hereditatem differentiæ.

6 Filiusfamilias an invito patre hereditatem adire, vel bonorum possessionem agnoscere valeat.
7 Num bonorum possessio & hereditas per procuratorem acquiri queat.
8 Tempus bonorum possessionis petendæ, itemque hereditatis adeundæ quale sit.
9 Hereditate, bonorumque possessione quale acquiratur dominium.
10 Nemo plus juris in alium transferre potest, quàm ipse habet.
11 Lex omnium humanarum rerum domina & regina.
12 Consideratio l. 1. ff. hoc titulo.

QUibus solus Prætor bonorum possessionem decernit: ii non heredes, sed bonorum possessores appellantur, *per hunc §. nostrum.* Rectè, *solus Prætor.* Nam † ad successio-
1 nem nonnulli duplici vocantur jure, civili & Prætorio: ut heredes ritè scripti, ut sui, ut agnati, *de quibus paulò antè circa §. 1. expositum:* atque hi sunt & heredes, & bonorum possessores. Alii vocantur tantùm jure Prætorio: & hi (*ut modò dictum*) non appellantur heredes, sed bonorum duntaxat possessores: veluti sunt emancipati, liberi præteriti, posthumi a-
2 lieni, cognati, &c. Ratio, † cur heredes hi non sint, illa est: quia, *inquit hoc loco Imperator*, Prætor heredem facere non potest. Ratio rationis: quia Prætor dominium facere non potest, sed tantùm lex, Senatusconsultum, aut Principis placitum, *arg. hujus §. & l. 2. ff. de legib. & l. qui usumfructum. 3. ff. si ususfruct. petet. Cujacius hîc in suis not. Wesenbec. num. 1. Rainaldus Corsus lib. 3. indagationum jur. c. 4. & ea de re varias* opinio-

opiniones recitat Fachineus lib. 5. controvers. jur. c. 72. At hereditas est species acquisitionis dominii, *arg. §. ult. I. per quas person. cuiq; acquirit. & §. ult. sup. de heredum qualit. & differ.* Cur verò Prætor dominum non faciat, sed tantùm lex, aut Senatusconsultum, aut Principis placitum, hæc est ratio: quia dominium, quod acquiritur successione, juris est civilis, *docente Vultejo ad principium hujus tit. num. 3.* Prætor autem magis spectat jus naturale, & ea, quæ sunt naturalia, ut est possessio, *argument. §. emancipati. 9. vers. sed Prætor naturali, &c. I. de hereditatibus, quæ ab intestat. defer. cum juribus similibus.*

Neque obstat, † quòd Prætoris edictum vim legis obtineat, *§. Prætorium. 7. I. de jure natur. gent. & civ.* Eadem namque vis est & auctoritas edicti Prætoris, quæ legis, ratione sc. effectus; non autem ratione formæ & modi. Ideóq; notanda hoc loco est juris civilis & Prætorii differentia, ac similitudo. Differentia est: † quòd jus civile efficiat heredem: Prætor bonorum possessorem. Similitudo hæc est: quòd idem utriusque sit effectus, id est, quòd bonorum possessor, quoad effectum, loco heredis habeatur, *l. 2. ff. hoc tit. l. Prætor. 117. ff. de regulis jur.* 3 4

Enimverò bonorũ possessionis & hereditatis hæ præcipuæ sunt differẽtiç. I. Hereditas solâ animi destinatione adiri potest, sine præsentia judicis, *§. itẽ extraneus. 7. I. de hered. qual. & differ.* 5

l. si avia. 6. Cod. de jure deliber. l. pro herede. 20. & l. gerit. 88. ff. de acquir. vel omitt. heredit. Bonorum possessio à Prætore, seu judice peti debet, *l. ultim. Cod. qui admitti ad bo-*
6 *nor. possess. possunt.* II. Filiusfamilias † heres institutus, invito patre, hereditatem non adit, *l. si quis mihi. 25. §. jussum. ff. de acquir. vel omitt. heredit.* Ast, ignorante & invito patre, bonorum possessionem agnoscit, *l. 1. C. qui admitti ad bonor. possess. possunt.* III. Bonorum
7 possessio † per procuratorem acquiritur, *l. 3. §. acquirere. 7. ff. hoc tit.* Hereditas per procuratorem adiri & acquiri nequit, *l. per curatorem. 90. ff. de acquir. vel omitt. heredit. Cujac. lib. 1.*
8 *observat. c. 34.* IV. Tempus † bonorum possessionis petendæ est vel annuum; vel centum duntaxat dierum. *l. 1. §. largius. ff. de successor. edict. & §. cùm igitur plures. infr. hoc tit.* Tempus adeundæ hereditatis est perpetuum, id est, triginta annorum, *l. licèt. 8. C. de jure deliber. l. he-*
9 *reditatis. 7. C. de petit. heredit.* V. Hereditate directum (uti vocant) acquiritur dominium: bonorum possessione utile tantùm, *juxta Ac-*
10 *curs. & Dd. in l. 1. ff. hoc tit.* Idque eâ ratione confirmatur: quia nemo plus juris in alium transferre potest, quã ipse habet, *l. nemo. 54. ff. de reg. jur.* Atqui Prætor rerum nostrarũ dominus non est, *arg. hujus §.* Non ergo directũ, sed utile tantùm dominiũ bonorum possessori tribuere potest. Ex quo & alia (*prater eã, qua suprà indicata*
est, n.

est, n. 2.) differentiæ ratio colligitur, cur † lex 11
directum heredem & dominum, non autem Prætor, constituere possit: quia videlicet non Prætor, sed lex omnium humanarum rerum domina est, & regina: *ut ex Chrysippo Marcianus scribit in dict. l. 2. ff. de legib.* † Nec re- 12
fragatur *dict. l. 2. ff. hoc tit.* ubi Ulpianus respondit, bonorum possessionem dominium rerum tribuere. Nam id non de directo, sed utili; sive de dominio possessionis, non proprietatis intelligendum est. Nec enim Prætor dominium rerum sive proprietatem tribuit, sed possessionem solummodò & retentionem: *sicuti ibidem monuit Gothofredus & Cujacius in Paratitlis. Porrò de istis, & aliis inter bonorum possessionem, & hereditatem differentiis, videantur Schneidevvinus hîc num. 6. Thadæus Piso num. 3. & Forsterus libr. 1. de successionibus. cap. 5. per totum.*

§. Sunt autem. 3.

§. 3. Sunt autem bonorum possessiones ex testamento quidem hæ. Prima, quæ præteritis liberis datur, vocaturque contra tabulas. Secunda, quam omnibus jure scriptis heredibus Prætor pollicetur: ideoque vocatur secundùm tabulas. Et cùm de testamentis priùs locutus est, ad intestatos transi-

tum fecit. Et primo loco suis heredibus, & iis, qui ex edicto Prætoris inter suos heredes connumerantur, dat bonorum possessionē, quæ vocatur Unde liberi Secundo, legitimis heredibus. Tertio, decem personis, quas extraneo manumissori præferebat. Sunt autem decem personæ hæ: pater, mater, avus, avia, tam paterni, quàm materni: item filius, filia, nepos, neptis, tam ex filio, quàm ex filia: frater, sororúe, consanguinei, vel uterini. Quarto, cognatis proximis. Quinto, tanquam ex familia. Sexto, patrono, patronæque, libertisq; eorum, & parentibus. Septimo, viro & uxori. Octavo, cognatis manumissoris.

SUMMARIA.

1 Bonorum possessio contra tabulas adversus quos detur.
2 Querela inofficiosi quibus tribuatur.
3 Bonorum possessio contra tabulas quibus competat.
4 Suis heredibus præteritis, testamentum ipso jure est nullum.
5 Rem per magistratum possidere expedit.
6 An & quatenus bonorum possessio contra tabulas filiofamilias præterito accommodetur.
7 Cur ea legitimè exheredatis non detur.
8 Vtrùm eadem heredi instituto indulgeatur.

9 Bono-

9 Bonorum possessio contra tabulas ad quid detur.
10 De bonorum possessione secundùm tabulas.
11 Quare hæc bonorum possessio propriè locum habeat in testamento scripto, non in nuncupativo.
12 De bonorum possessione Vnde liberi.
13 Nunquid illa hodie liberis emancipatis sit necessaria.
14 De bonorum possessione Vnde legitimi.
15 De bonorum possessione Vnde decem personæ.
16 De bonorum possessione Vnde cognati.
17 De bonorum possessione Tanquam ex familia.
18 De bonorum possessione Vnde liberi patroni.
19 De bonorum possessione Vnde vir & uxor.
20 De bonorum possessione Vnde cognati manumissoris.

Exponit Imperator breviter omnes bonorum possessionis species: & primùm quidem juris veteris, quo sunt decem: deinde juris novi, quo sunt sex ordinariæ. Quædam autem bonorum possessiones ex testamento sunt: quædam ab intestato. † Ex testamento 1
duæ sunt: *contra tabulas*, & *secundùm tabulas*. Bonorum possessio *contra tabulas* datur non contra scriptos heredes: sed contra tabulas ipsas ligneas, ceraque oblitas, id est, ipsam testamenti scripturam. Nam etiamsi nemo ex heredibus institutis hereditatem adeat: nihilominus tamen hæc possessio concedenda est. *l. illud. 4. l. quod vulgò. 19. ff. de bonorum possess. contra tabul.* Aliud in querela inofficiosi obtinet. Hæc enim non nisi post aditam ab herede scripto hereditatẽ moveri potest, *l. Papin. 8. §. si conditionis. 10. ad fin. ff. de inoffic. testament.*

Ratio

2 Ratio differentiæ est: † quia querela inofficiosi tantùm liberis exheredatis conceditur. *l. si ponas. 23. ff. eod tit. l. non putavit. 8. in princ. ff. de bonorum possess. contra tabul.* At exheredatio nisi aditâ hereditate non valet: nec ante eam aditam quispiam exheredatus intelligitur. Bonorum autem hæc possessio competit liberis, etiam nondum hereditate aditâ præteritis. Præteritio quippe nihil disponit: ac proinde non opus habet aditione hereditatis, per quam confirmetur, sicuti exheredatio. *Anton. Gomez. tom. 1. variar. resolut. cap. 11. num. 18.*

3 Datur hæc bonorum possessio liberis *(ut modò dictum)* in paterno testamento præteritis, non tantùm emancipatis, verùm etiam suis. *§. eadem hæc. 12. supr. de hereditatib. quæ ab intest. defer. l. is, qui in potestate. 15. ff. de legat. præstand. cont. tab. Accursius & Schneidevvin. hìc num. 6. & 7. Schilbock & Thadæus Piso num. 5. & alii Interpretes. Alexand. Iason, & cæteri Dd. ferè omnes in l. fin. C. de bonor. possess. contra tabulas.* Emancipatis autem planè necessaria est: quia jure civili, cùm fuerint præteriti, nullum aliud habent remedium, quo ad hereditatem perveniant. *§. emancipati. 9. supr. de hered. quæ ab intest. defer.* Suis verò non est necessaria: quia aliud ipsis suppetit remedium, quo hereditatem persequi possint, putà jus dicendi nullum.
4 † Suis enim præteritis, ipso jure

jure nullum est testamentum, *per princip. §. de exheredat. liberor. l. inter cætera. 30. l. pen. & ult. ff. de liber. & posthum. l. 1. & l. filio. 17. ff. de injust. rupt. irr. fact. testament. l. ult. in fin. C. de liber. præterit.* Est tamen illis etiam utilis hæc possessio: † Tum quia expedit, rem possidere per 5
Magistratum. *l. justè possidet. 11. ff. de acquir. vel amitt. possess. l. qui auctore. 137. ff. de regulis jur.* Tum quia suus præteritus prævenire potest, & impedire heredem scriptum, petitâ hac bonorum possessione contra tabulas: quam si petierit, scriptus ad bonorum possessionem secundùm tabulas admitti non poterit. *d. l. fin. C. de bonor. possess. cont. tab.*

Sed occurrit hoc loco scrupulus, non om- 6
ninò *(meo judicio)* cotemnendus. Cùm testamentum, in quo filiusfamilias præteritus est, ipso jure sit nullum, *dictis juribus:* & ea propter rescindi nequeat: nec etiam rescissione suus heres præteritus, utpote qui testamento nullo facto, ab intestato potest succedere, indigeat. *§. 1. supr. de hereditatib. quæ ab intest. defer.* quomodo ei hæc bonorum possessio, quę est remedium rescissorium, accommodabitur? Respondendum: filio in potestate præterito, testamentum jure quidem civili nullum esse, sed jure prætorio valere, *argument. l. posthumus. 12. in princ. ff. de injust. rupt. irr. facto testam. l. 2. §. 1. ff. de bonorum possess. secund. tab. Gloss. hîc, & in dict. leg. fin. C. de bonorum possess. cont.*

cont. tab. Viglius in §. 1. supr. de exheredat. liberor. num. 4. & §. non tamen. supr. quibus mod. testam. infirm. num. 2. Et quamvis vulgus Doctorum aliter sentiat, videlicet testamentum, in quo filiusfamilias præteritur, etiam jure Prætorio non subsistere, adeoque bonorum possessionem hanc *contra tabulas* filio in potestate præterito competere, non ad rumpendum, sed ad declarandũ testamentum nullũ; *quemadmodum tradit Gomezius dict. tom. 1. variar. resolut. cap. 11. n. 5. & eum secutus Michaël Grassus in lib. receptar. sentent. §. bonorum possessio. quæst. 20. num. 2.* nostram tamen sententiam, contra communem, plurimis juris textibus & rationibus solidè confirmasse videtur Fernandus Vasquius *lib. 2. de successionib. §. 20. p. 3. requis. 29. num. 140. & seq.* Firmâ igitur est conclusio: non solùm emancipatis, sed & suis bonorum possessionem *contra tabulas* dari: eâ
7 tamen condicione, si præteriti fuerint. Nam legitimè exheredatis non datur, *præallegatâ l. non putavit. 8. & l. sed sub conditione. 18. ff. de bonor. posses. contr. tab. l. ult. ff. de liber. & posth.* Ejusque ratio est: quia non temerè voluit Prætor, contra patris certum & expressum judicium, quo filium suum ab herditate removit, auxiliũ suũ interponendo auctoritatẽ defuncti impugnare: cùm justa exheredationis caussa esse possit. *Wesenbec. in paratitl. ff. de bonor. possess. cont. tab. num. 3.* Ex quo descendit &

illud:

illud: quòd ne præteriti quidem ad hanc bonorum possessionem semper confugere valeànt. Ea enim filio, testamento matris, vel avi materni præterito, denegatur. *l. illud notandum.4.§.ad testamenta.ff.eod.* Ratio ex supradictis patet: quia præteriti à matre, avóve materno, pro exheredatis habentur. *§.ult.sup.de exheredat. liberor.* Atqui exheredatione notatis hæc possessio non tribuitur. *d.l.non putavit.8 ff.de bonor.poss.contra tab.d.l.ult.ff.de liber.& posthumis, &c.*

Sed quid de herede instituto dicendum: nunquid ei bonorum possessio hæc dabitur? Nequaquam. Et ratio est: quia secundùm tabulas habere possessionem potest. *l.3.§.si quis ex liberis.11.ff. de bonor. poss. cont. tab.* Fit tamen interdum, ut institutus ad bonorum possessionẽ *contra tabulas* admittatur: propterea quòd alius sit prçteritus, qui edictum commiserit, id est, edictum de contra tabulas, instituto aperuerit, *d.l.3.§.si quis ex liberis. 11.vers. planè.ff.d.t.* Nec hi, qui propter alios contra tabulas bonorum possessionem petunt, expectant; ut prçteriti bonorũ possessionẽ accipiãt: cùm semel beneficio aliorum, ad id beneficium fuerint admissi. *l.si post mortem.10.§.ultim. ff.eod.* Atq; hoc remedium heredibus scriptis aliquãdo utilius est, quàm bonorum possessio *secundùm tabulas:* si fortè minima ex parte heredes instituti sunt. *dict. l. non putavit. 8.*

§.ult.

§. ult. ff. eod. tit. Graff. in d §. bonorum possessio.
9 *quaest. 24.* † Datur autem bonorum possessio contra tabulas, ad evertendum & rescindendum patris testamentum. *l. 1. in pr. ff. de legatis praestand. contra tab. &c. d. l. quod vulgò. 19. ff. de bonor. possess contra tabul. l. ut liberis. 17. ibi; testamento rescisso. C. de collationib. cum similib.* Rescisso porrò testamento, hic subsequitur effectus: ut liberi, in quorum favorem illud rescissum est, ab intestato succedant. *d. l. non putavit. 8. §. ult. & l. cùm emancipatus. 13 ff. de bonor. poss. contr. tab.* & legata omnia, quaecunque ex testamento relicta sunt, intercidant: exceptis iis, quae ipsis defuncti parentibus aut liberis, uxori item, nuruique dotis nomine relicta sunt. Haec etenim legata pietatis intuitu istis personis conservantur. *d. l. 1. 2 3. & passim. ff. de legatis praestand. & l. 1. C. de bonor. poss. contr. tabul.*

10 Transeamus ad bonorum possessionem *secundùm tabulas:* quae defertur secundùm tenorem testamenti, sive secundùm testatoris voluntatem, omnibus jure scriptis heredibus. *l. 2. §. defertur. l. hi demum. 6. ff. de bonorum possessionib. secund. tab. & hoc §. nostro.* Et haec bonorum possessio sicut omnium optimo jure nititur, quippe quae in jure civili & in defuncti voluntate ultimâ fundata sit: ita necessaria in plerisque casibus non est. Nam ut maximè is, qui heres est institutus, bonorum possessio-

sessionem non petat: tamen nihilominus hereditatem acquirit, quæ omne ipsi jus tribuit, quod ex bonorum possessione habere queat. Enimverò in eo utilis illa creditur: quòd jus civile confirmet: cùm justiùs possidere videatur, qui etiã auctore Prætore possidet. *d. l. justè. 11. ff. de acqu. vel amit. poss. Vult. lib. 1. Jurispr. Rom. c. 75. & d. §. ad pr. huius t. n. 11.* Rectè autem cum Justiniano hîc dicimus: hanc bonorum possessionem concedi scriptis heredibus. Propriè enim locum habet in testamento scripto, non in nuncupativo. † Ratio differentiæ est: 11 quia nũcupativum penitus & merè civile est: *§. ult. s. de testament. ordin.* scriptum non item: quoniam in eo quædam sunt prætoria; ut signa septem testium. *§. sed cùm paulatim. 3. sup. dicto tit.* Itaque Prætor scriptum quidem testamentum agnoscit: sed non nuncupativum. Et ipsum scriptum non agnoscit priùs, quàm sua signa viderit. Quæ si compareant, etiamsi alia solennia desint: id tamen testamentum jure prætorio sustinetur: heresquè scriptus, acceptâ bonorum possessione *secundùm tabulas*, bona obtinet; non quidem ut heres, sed ut bonorum possessor, id est, heres prætorius: *§. non tamen. 6. supr. quib. mod. testamenta infirmentur.* Eademque est ratio in priore bonorum possessione *contra tabulas*; ut & ipsa appellatio indicat. Veruntamen receptum est, ut nuncupatis quoq; heredibus utilis bonorum

possessio *secundum tabulas* detur. *l. final. & ibi Gothofred. Cod de bonorum possession. secundum tab. l. ult. C de codicill.* Quod autem hic ex Justiniano addimus, possessionem hanc deferri heredibus *jure* scriptis: intelligimus, sive civili, sive saltem prætorio, quod septem testiũ sigilla tantum in testamento requirit. *d. § non tamen. 6. s quib. mod. testam. infirm. Duar. ad t. ff. de bon poss. secund. tab. c. 2. & 3.* Atque hæc de bonorum possessionibus ex testamento.

Ab intestato bonorum possessiones tum dantur, cùm omninò testamentum factum non est: vel factum quidem, sed quod ne jure quidem prætorio sustineatur. Et huiuscemodi ab intestato bonorum possessiones hîc memorantur octo. † Prima *Vnde liberi* voca-
12 tur: &, parentibus intestatò mortuis, liberis eorum, tam emancipatis, quàm suis conceditur. *l. 1. §. 1. & §. rectè autẽ. 5. l. liberi. 4. & l. seq. ff. si tabulæ testam. nullæ extab. l. 1. §. ult. ff. quis ordo in possess. servet. §. emancipati. 9. supr. de hereditatib quæ ab intest. defer. Vlpian. in fragment. tit 28. § liberis, &c. Ioan. Kitzelius Disp. 13. repetitionum universi jur th. 12. lit. b.* Ac sanè suis datur, non tanquam necessaria: cùm jure civili hereditatem consequi possint. *l. quemadmodum. 7. ff. de inoffic. testam. § 1. supr. de hereditat. quæ ab intest. defer.* sed ut utilis, propter auctoritatem Magistratus, *argum. dict. l. justè. 11. ff. de acquir. vel amitt. possess.* Emancipatis verò prop-

rò prorsus necessaria est: quia jure civili ab hereditate excluduntur. Per hanc autem bonorum possessionem, cum suis heredibus, ad defuncti patris successionem admittuntur. *d. §. emancipati. 9 supr. de hereditat. quæ ab intestato defer.* † Quæri hoc loco solet: an etiam 13
hodie illa liberis emancipatis sit necessaria? Et necessariam esse contendit Alciatus *libr. 3. paradoxor. cap. 10.* Verùm contraria longè verior est sententia, *per Novell. 118. cap. 4.* ubi apertè statuitur, in successione ab intestato nullam ampliùs differentiam inter suos & emancipatos esse. Atq; certissimum est, suos ipso jure civili heredes fieri, *dict. §. 1. supr. de heredit. quæ ab intestato defer.* Ergo & emancipati ex jure civili succedent, nec bonorum possessione *Unde liberi* opus habebunt.

Secunda bonorum possessio ab intestato, 14
Unde legitimi appellatur: & agnatis accommodatur, non existentibus defuncti liberis. *l. 2. & tot. tit. ff. & C. unde legitimi.* Agnatorum autem appellatione in primis hic veniunt illi, qui capite deminuti non sunt. Nam legitimum heredem, si capite deminutus esset, ab hac bonorum possessione summoveri, palàm est, *l. 1. in fi. ff. eod. l. legitimus. 5. ff. unde cognati. §. 1. s. de success. cognator.* Deinde inter agnatos sive legitimos numerantur & alii, qui ex novis legibus, vel Senatusconsultis, ut Tertylliano, aut Orphitiano, ad hereditatem legitimam

admittuntur. *d. l. 2. §. ult. cum l. seq. ff. unde legitimi.* Quare ad hunc numerum pater quoque manumissor aggregandus est, quem filii sui legitimum heredem esse, suprà audivimus *in §. ult. de legitimâ agnator. success.* Hæc autem bonorum possessio utilis est potiùs, quàm necessaria: quia & legitimi jure civili ad successionem defuncti vocantur; *ut ex principio allegati modò tituli liquidò constat.*

15 Tertia ab intestato bonorum possessio *Unde decem personæ* dicitur: & decem personis, quæ extraneo manumissori præferuntur, competit. Nam cùm olim parens naturalis ad successionem filii emancipati non aliter admitteretur, quàm si contractâ fiduciâ emancipatus esset: fiduciarius pater, sive extraneus manumissor, filii illius intestatò mortui bona occupabat, propter emptionẽ imaginariam, uno scilicet aut altero nummo factam: *ut in d. § final. f. de legit. agnat. success. dictum est, & explicat Coras. lib. 6. Miscell. jur. c. 9.* Sed Prætor iniquum nimis esse existimans, hominẽ alienissimum istius emancipati hereditatem auferre, & propinquis eius omnibus anteponi, decem illi personas hîc enumeratas prætulit. Verùm hæc tertia bonorum possessio ab Imperatore sublata est. *§. sed eas quidem. infr. h. t.*

16 Quarta bonorum possessio ab intestato cognatis proximis tribuitur: & *Unde cognati* nominatur. *l. 1. & tot. tit. ff. unde cognati.* Atque

hæc

hæc possessio planè necessaria fuit cognatis, utpote quibus nullus jure civili ad successionem amplectendam aperiebatur aditus. At novissimo jure amplius necessaria non est: cùm cognati & agnati hodie etiam de jure civili, si modò pares sint gradu, simul succedant: &, quod magis est, si propinquiores sint agnatis, soli ad hereditatem vocentur, omnibus agnatis exclusis: *ut ex dicta Novell. 118 c. 4. ostendimus supr. in §. ult. de success. cognator. nu. ult. & post Ant. Contium lib. sing. de heredit. & bon. poss. docet Heig. hîc n. 23.*

Quinta bonorum possessio ab intestato, 17
tanquam ex familia, nuncupatur; & familiæ, hoc est, agnatis patroni, si neq; ipse patronus, neq; eius liberi extent, in bonis liberti indulgetur: *ut rectè hîc Theophilus (quicquid contrà dicat Hotomanus) Eguinarius Baro, Cuiacius, Ferrettus, Canciuncula, hosq; referens Borcholt. & alii declarant: eiusq; meminit quoq; Vlpianus in fragment. tit. 28. §. intestati, &c.* Sed & hæc possessio à Justiniano est sublata. *d. § sed eos quidem. vers. cumq; antea. infr. h. tit.*

Sexta ab intestato bonorum possessio dici- 18
tur, *Vnde liberi patroni*; & patrono, patronæ, liberis, parentibusque illorum datur, *Vlpian. d. t. 28.* Hæc verò possessio non videtur fuisse necessaria: quia & jure civili patronus liberto succedebat ab intestato, si nullum suum heredem relinqueret, *ut dictum supr. initio tit. de*

success. libertor. Ast hanc quoque possessionem, ut supervacuam, Justinianus de jure recedere jussit. *d. §. sed eas. vers. cumq; antea. infrà hoc titulo.*

19 Septima bonorum possessio ab intestato appellitatur, *Vnde vir & uxor*, eisque attribuitur. *l. unic. ff. vnde vir & uxor. & l. unic. C. eod.* Eaque in usu remansit, *sæpè allegato §. sed eas quidem. vers. aliam verò, infr. hoc tit. Sed de hac abundè expositum suprà ad princip. tit. de hereditatib. quæ ab intest. deferuntur. num. 416, & seqq.* Ratio autem, cur hæc earum, quæ hodie obtinent, ultima sit, est illa: quia inter virum & uxorem neque jus naturale seu sanguinis, neque ratio evidens civilis esse videtur. Omnibus tamen legitimis heredibus & propinquis deficientibus, uxor & maritus in hereditate vacante, fisco præferuntur. *l. ult. Cod. Theod. de legitimis heredibus lib. 5. tit. 1.* Quinimo secundum quorundam locorum statuta, superstitem conjugem præferri omnibus agnatis & cognatis, præterquàm liberis, *post Andream Gail. lib. 2. obs. 124.* tradit Heigius *hîc n. 25.*

20 Octava ab intestato bonorum possessio vocatur, *Vnde cognati manumissoris*: & cognatis patroni, patronæque in bonis liberti assignatur, *Vlpian. d. t. 28.* Cæterùm hæc possessio etiam à Justiniano evacuata est, *ut ex d. §. sed eas quidem. infr. h. t. mox intellecturi sumus.*

§. Sed

§. *Sed eas quidem.* 4.

§. 4. Sed eas quidem Prætoria introduxit juriſdictio: à nobis tamen nihil incurioſum prætermiſſum eſt: ſed noſtris conſtitutionib. omnia corrigentes, contra tab. quidem, & ſecundùm tabulas, bonorũ poſſeſsiones admiſimus, utpote neceſſarias cõſtitutas: nec nõ ab inteſtato Unde liberi & Unde legitimi bonorũ poſſeſsiones. Quæ a. in Prętoris edicto quinto loco poſita fuerat; i. e. Unde decem perſonæ: eam pio propoſito, & compendioſo ſermone ſupervacuã oſtendimus. Cùm n. præfata bonorum poſſeſsio 10. perſonas præponebat extraneo manumiſſori: noſtra conſtitutio, quam de emancipatione liberorum fecimus, omnib. parentibus, eiuſdemq; manumiſſoribus contractâ fiduciâ manumiſsionem facere dedit: ut ipſa manumiſsio eorum hoc in ſe habeat privilegiũ, & ſupervacua fiat ſupradicta bonorũ poſſeſsio. Sublatâ igitur prędictâ quintâ bonorũ poſſeſsione, in gradum eius ſextam antea bonorum poſſeſsionẽ induximus: & quintam fecimus, quam Prętor proximis cognatis pollicetur. Cumq; an-

tea fuerat septimo loco bonorum possessio Tanquam ex familia; & octavo, Unde patroni patronæq;, & parentes eorum: utramq; per constitutionem nostram, quam de jure patronatus fecimus, penitus evacuavimus. Cùm n. ad similitudinē successionis ingenuorum, libertinorum successiones posuerimus, quas usq; ad quintum gradum tantummodò coarctavimus, ut sit aliqua inter ingenuas & libertinos differentia: sufficit eis tam contra tabulas bonorum possessio, quam Unde legitimi, & Unde cognati: ex quib. possunt sua jura vindicare, omni scrupulositate, & inextricabili errore istarū duarum bonorum possessionū jure soluto. Aliam v. bonorum possessionē, quę Unde vir & uxor appellatur, & nono loco inter veteres bonorū possessiones posita fuerat, & in suo vigore servavimus, & tutiore loco, i. e. sexto eam posuimus: decimâ quoq; bonor. possessione, quæ erat Unde cognati manumissoris, propter causas enumeratas meritò sublatâ: ut sex tantummodò bonorum possessio-

sessiones ordinariæ permaneant, suo vigore pollentes.

SUMMARIA.

1 Iure novo quot sint bonorum possessiones.
2 Has bonorum possessiones cur Iustinianus ordinarias appellet.

ADhuc dictum est de jure veteri, quo decem fuerunt bonorum possessiones: nunc de jure † novo, quo sex sunt: duæ ex testamen- 1
to, *contra tabulas*, & *secundùm tabulas*: & quatuor ab intestato: *Vnde liberi: Vnde legitimi: Vnde cognati: Vnde vir & uxor.* Atque † has 2
sex bonorum possessiones Justinianus Imperator ordinarias hoc loco appellat: quòd ordine deferantur, *l. 1. ff. quis ordo in possessionibus servetur.* Reliquas quatuor ab intestato omnes, nempe tertiam *Vnde decem personæ*: quintam, *Tanquam ex familia*: sextam, *Vnde liberi patroni*: & octavam, *Vnde cognati manumissoris*: sive, si etiam connumeres eas ex testamento; quintam, septimam, octavam, & decimam (*ut ordine hîc exponitur*) tanquam supervacaneas, minusqúe necessarias, idem Imperator ex usu sustulit, atque rejecit.

§. *Septima.* 5.

§. 5. Septima eas secuta, quam optimâ ratione Prætores introduxerunt. Novissimè enim promittitur edicto iis etiam bonorum possessio, quibus ut

detur, lege, vel Senatusconsulto, vel constitutione cōprehensum est: quam neque bonorum possessionibus, quæ ab intestato veniunt, neque iis, quæ ex testamento sunt, Prætor stabili jure connumeravit: sed quasi ultimum & extraordinarium auxilium (prout res exegit) accommodavit, scilicet iis, qui ex legibus, Senatusconsultis, constitutionibusve Principum, ex novo jure, vel ex testamento, vel ab intestato veniunt.

SUMMARIA.

1 Quæ sint extraordinariæ bonorum possessiones.
2 Edictales bonorum possessiones decretalibus opponuntur.
3 Requisita bonorum possessionis, Quibus ex legibus, vel Ut ex legibus.

SEx ordinariis bonorum possessionibus Justinianus hoc loci septimam extraordinariam opponit, quæ *Quibus ex legibus*, vel, *Ut ex legibus*, appellari potest, *l. unic. ff. Ut ex legibus, Senatusve consultis bonor. possess. detur.* Sunt
1 tamen † & aliæ extraordinariæ, quæ decretales dici solent: quia decreto, id est, pro tribunali à Magistratu decernuntur: cujusmodi est Carboniana, ventris item, & litis agnoscendæ causa quæ datur; *de quibus diximus suprà ad principium hujus tit. num. 15. & sequentibus.*

Et his

Et his † decretalibus opponuntur edictales: 2
quæ scilicet edicto sunt propositæ, & sine decreto, ipso jure competunt: ut sunt sex istæ præfatæ, & etiam hæc septima. Quæ septima haud incommodè vocari poterit & ordinaria, si comparetur decretalibus, & extraordinaria, ut hîc, si comparetur sex prioribus; quæ ex ordinaria certaque causa conceduntur: cùm hæc septima ex causa incertâ, putà ex novâ aliquâ lege pendeat, & deferatur.

Requisita autem hujus bonorum possessio- 3
nis, secundùm magis receptam sententiã, sunt: ut deferatur ex legibus novis: civilibus, non Prætoriis: expressè, & specialiter: neque is, qui eâ utitur, per aliam legem civilem ad hereditatem vocetur. *Exempli gratiâ*: Si per Cæsaream constitutionem in aliquo Collegio vel Universitate Seniori deferatur successio Collegæ, defuncti sine agnatis vel cognatis: certè eo casu ad hanc septimam extraordinariam bonorum possessionem necessariò illi Seniori recurrendum erit: propterea quòd nulla ei competat nominata bonorum possessio: cùm nec filius sit, nec agnatus, nec cognatus, nec vir, nec uxor: nec etiam jure civili defuncto succedere possit. *Sed de hac extraordinaria bonorum possessione, post Jasonem in l. fin. C. unde legitimi, &c. videantur hîc Mynsingerus & Schneidevvinus, Grassius in lib. receptar. sententiar. §. bonorum possessio. quæst. 30. Cujacius ad*

l. legis

l. legitima. 6. ff. de pact. & Bocerus class. 2. Disput. 12. thes. 26. ad lit. a.

§. *Cùm igitur plures. 6.*

§. 6. Cùm igitur plures species successionum Prætor introduxisset, easque per ordinem disposuisset: & in unaquaque specie successionis sæpè plures extent dispari gradu personæ: ne actiones creditorum differrentur, sed haberent, quos convenirent, & ne facilè in possessionem bonorum defuncti mitterentur, & eo modo sibi consulerent: ideo petendæ bonorum possessioni certum tempus præfinivit. Liberis itaque & parentibus, tam naturalibus, quàm adoptivis, in petendâ bonorum possessione anni spacium, cæteris autem agnatis, vel cognatis, centum dierum dedit. Et si intra hoc tempus aliquis bonorum possessionem non petierit: ejusdem gradus personis accrescit: vel si nullus sit, deinceps cæteris bonorum possessionem perinde ex successorio edicto pollicetur, ac si is, qui præcedebat, ex eo numero

mero non esset. Si quis itaque delatam sibi bonorum possessionem repudiaverit: non quousque tempus bonorum possessioni præfinitum excesserit, expectatur: sed statim cæteri ex eodem edicto admittuntur.

S u m m a r i a.

1 Quare paternæ bonorum possessioni certum tempus à Prætore sit præfinitum.
2 Ratio differentiæ inter liberos & parentes.
3 Iuri accrescendi ubi sit locus.
4 Nemo pro parte testatus, pro parte intestatus decedere potest.

PEtendæ bonorum possessioni certum tempus à Prætore præfinitum est: partim idcirco, ne creditores essent in damno, si diu bona jacerent sine herede, quem convenire possent: partim, ne injuriâ afficeretur defunctus, si nimis citò eius bona à creditoribus per immissionem bonorum occuparentur, & venderentur, *hoc §. nostro. & l. 1. ff. de successorio edicto.* Liberi † itaque & parentes, tum naturales, tum adoptivi, bonorum possessionem petere debent intra annum: cæteri intra dies centum, *per hunc §. vers. liberis itaq;, &c.* Ratio differentiæ inter liberos ac parentes, & cæteros, est honor sanguinis: quia, *inquit Ulpianus*, arctandi non erant, qui penè ad propria bona veniunt, *d. l. 1. §. largius. ff. de successor. edict.* Anno isto,

1 2

isto, vel centum diebus istis elapsis: nec illi, id est, liberi aut parentes, nec hi, id est, cæteri, agnati nimirum vel cognati, admittuntur amplius. Quin & si is, cui bonorum possessio competebat, eam repudiârit: protinus ad ordinem proximum jus illud devolvitur: aut pars repudiata accrescit alteri, qui cum ipso eundem obtinebat gradum, *hoc §. verſ. & si intra, &c. Vultejus libr. 1. Jurisprudent. Roman. cap. 75. ad finem.* Atque ita juri accrescendi locus est non solùm in hereditatibus, & legatis, sed etiam in bonorum possessione,
3 *l. 3. § ultim. & tribus legibus sequentibus. ff. hoc tit.* Ratio in bonorum possessione est eadem,
4 quæ in hereditate: ne videlicet † quis pro parte testatus, pro parte intestatus decedat, *§. hereditas. 5. verſ. neq; enim. ſ. de heredibus instituend. l. jus nostrum. 7. ff. de regul. jur.* aut certè diverso quis jure censeatur ab intestato; hoc est, hereditas ad unum deferatur ex primo ordine, ad alium ex secundo: quod est absurdum, *l. eum, qui ædes. 23. & l. rerum mixtura 30. §. 1. ff. de usurpat. & usucapionibus. Et huc pertinet tit. C. quando non petentium partes petentibus accrescant.*

§. *In petenda. 7.*

§. 7. In petenda autem bonorum possessione dies utiles singuli considerantur,

rantur. Sed benè anteriores Principes & huic causæ providerunt, ne quis pro petenda bonorum possessione curet: sed quocunque modo admittentis eam indicium (intra statuta tamen tempora) ostenderit, plenum habeat eorum beneficium.

SUMMARIA.

1 Dies utiles, & continui qui dicantur: quomodo item differant.
2 Annus continuus ex quibus diebus conficiatur.
3 Dupliciter Prætor sui copiam facere dicitur.
4 Dies sessionum qui.
5 Bonorum possessionum aliæ causæ cognitionem requirunt: aliæ non requirunt: & utræque quomodo vocentur.
6 Vt in hereditate adeundâ solennis ratio, nimirum cretio; ita & in bonorum possessionibus petendis vetus solennitas sublata est.
7 Hodie sola declaratio animi, sive qualiscunque testatio amplectendæ bonorum possessionis sufficit.

IN bonorum possessione petendâ singuli dies utiles computantur, *hoc §. nostro. & l. 2. ff. quis ordo in possessionibus servetur.* Sunt autem dies utiles, quibus quis delatam sibi possessionem scivit, eamque à Prætore postulare potuit, *l. 1. ff. de diversis & temporalibus præscriptionibus. l. miles. 11. §. sexaginta. 6. ff. ad leg. Jul. de adulter. l. 2. C. qui admitti ad bonor. possess. possunt.* Illis opponuntur dies continui. Dies utiles intelliguntur ex eo tempore, quo quis scivit, se 1

habe-

habere jus agendi sive persequendi: continu dies intelliguntur, quamprimum jus delatum est, sive is, cui delatum est, sciverit, sive igno raverit. Ideóque illi sunt judiciales, hi etian extrajudiciales: illi currunt tantùm scient non etiam ignoranti. Dicuntur verò continu eò quòd continuò unus ex alio dependet. Et
2 ex continuis † trecentis sexaginta quinque die bus conficitur annus, qui vulgaris dicitur. A annus utilis totidem constat diebus, sed ex an no continuo illis duntaxat desumptis diebus quibus agi potuit: proindeque non nisi mul anni continui utilem faciunt, *ut eleganter Vul tejus annotavit in §. præcedente num. 4.* Igitu dies utiles non sunt continui: quia continu agi non potest: nec continuò & semper su
3 Prætor copiam facit. Dupliciter † autem Præ torem sui copiam facere, aut jus dicere, non ignorandum est: interdum pro tribunali, cùn scilicet res exposcit causæ cognitionem, *l. ne quicquam. 9. §. 1. ff. de offic. Proconsul.* interdun extra tribunal, sive de plano, hoc est, de infe riore loco, & in via, procedens etiam, seu in transitu; non in superiore illâ eburneâ tribu nalis sellâ: scilicet cùm non causæ cognitio nem plenam, sed summariam tantùm res de siderat: & magis executione, quàm cognitio ne indiget: magisque in imperio, quàm juri dictione consistit, *d. l. nec quicquam. 9. §. d plano. ff. dicto tit. l. 1. C. ut in possessionem legat*

rum

num, &c. §. 2. supr. de libertin. Wesenbecius hîc num. 2. Quibus † porrò diebus pro tribunali 4
in eburneâ curuli sellâ Prætor sedebat: ii dies sessionum scitè appellantur à nostris, *d. l. 2. §. 1. ff. quis ordo in possess. servetur. l. is, cui. 5. §. sex autem. ubi Gothofredus. ff. ut in possess. legatorum, &c. Duarenus lib. 2. disput. anniversf. c. 16.*
Jam verò † bonorum possessiones quædam 5
causæ cognitionem requirunt: quædam non requirunt. Illæ decretales vocantur, & pro tribunali petuntur; eóque dies sessionum in illis numerantur: hæ nominantur edictales, & de plano decerni possunt; atque ideo in his dies omnes, quibus copia Magistratus publicè, privateque haberi potuit, computantur, *d. l. 2. §. 1. ff. quis ordo in possess. servetur.* Hujusmodi septem illæ sunt, quæ hoc in titulo proponuntur: illius generis sunt Carboniana, Ventris in possessionem mittendi, & litis agnoscendæ sive ordinandæ causa, *de quibus dictum superiùs ad princip. hujus tit. num. 15. cum sequentibus. Et ita quoq; docent Hotomanus hîc, & Wesenbec. num. 4.*

Cæterùm quemadmodum in hereditate ad- 6
eundâ solennis ratio, quæ cretio dicebatur, est sublata, *ut obiter admonuimus in §. fin. s. de heredum qualit. & different.* ita & in bonorum possessionibus petendis vetus solennitas exauctorata est. Nam olim solennia quædam verba in petenda bonorum possessione omnino erant

 neces-

necessaria: nec peti illa poterat, nisi apud Magistratum populi Romani, & non apud Magistratum municipalem, *ut indicat l. ult. C. qui admitti ad bon. possess. possunt. & Barn. Brissonius lib. 5. de formulis, &c. pag. mihi. 407.* Sed hodie sine ullis solennibus potiùs admittitur,
7 quàm petitur. Satis enim † est ei, cui bonorum possessio competit, intra legitima tempora adire quemlibet judicem seu Magistratum, & non tam ab eo petere, quàm ostendere sive declarare suum animum & voluntatem amplectendæ bonorum possessionis, *d. l. ult. C. qui admitti ad bonor. possess. poss.* Atque hinc est, quod dictus tit. C. ita concipiatur: *Qui admitti, &c.* & non, *Qui petere bonorum possessionem possunt*: & hîc in fine Justinianus scribat: *Sed quocunque modo admittentis eam, &c.*

DE ACQVISITIONE PER ARROGATIONEM,

TIT. XI.

Eſt & alterius generis per univerſitatem ſucceſſio, quæ neque lege duodecim tabularum, neque Prætoris edicto, ſed eo jure, quod conſenſu receptum eſt, introducta eſt.

§. 1. Ecce enim cùm paterfamilias ſeſe in arrogationem dat: omnes res ejus corporales & incorporales, quæque ei debitæ ſunt, arrogatori antea quidem pleno jure acquirebantur: exceptis iis, quæ per capitis deminutionem pereunt: quales ſunt operarum obligationes, & jus agnationis. Uſus etenim & uſusfructus, licèt his antea connumerabantur: attamen capitis deminutione minimâ eos tolli prohibuit noſtra conſtitutio.

§. 2. Nunc autem nos eandem acquiſitionem, quæ per arrogationē fiebat,

coarctavimus ad similitudinem naturalium parentum. Nihil enim aliud, nisi tantummodo ususfructus, tam naturalibus parentibus, quàm adoptivis, per filiosfamiliarum acquiritur in iis rebus, quæ extrinsecus filiis obveniunt, dominio eis integro servato. Mortuo autem filio arrogato in adoptiva familiâ, etiam dominium rerum eius ad arrogatorem pertransit: nisi supersint aliæ personæ, quæ ex constitutione nostrâ patrem in iis, quæ acquiri non possunt, antecedant.

§. 3. Sed ex diverso, pro eo, quod is debuit, qui se in adoptionem dedit, ipso quidem jure arrogator non tenetur, sed nomine filii convenitur: & si noluerit eum defendere, permittitur creditoribus per competentes nostros magistratus bona, quæ eius cum usufructu futura fuissent, si se alieno juri non subjecisset, possidere, & legitimo modo ea disponere.

SUMMARIA.

1 Continuatio tituli ad præcedentes.
2 Acquisitio per arrogationem quo jure introducta.
3 Olim arrogator omnia arrogati bona pleno jure acquirebat.
4 Hujus juris limitatio.

DIctum est *suprà in §. finali. tit. per quas person. cuiq; acquirit.* quatuor esse modos sive 1
species acquisitionis per universitatem: nempe hereditatem, bonorum possessionem, arrogationem, & addictionē. Duæ priores iam explicatæ sunt: hereditas, & bonorum possessio: sequitur ergo tertia, quæ est arrogatio. Hæc autem † per arrogationem acquisitio neque jure 2
civili, ut hereditas, neque jure Prætorio, ut bonorum possessio, sed ex jure non scripto, sive moribus introducta est, *per principium hujus tit.* Ejusq́ue ratio videtur: quia patriâ potestate, quæ moribus est institut[a] nititur, *initio tit. ad finem. sup. de pupillari substit.* De hac verò acquisitione duo distinguenda sunt jura. Veteri namque † jure is, qui alium arrogaverat, omnia 3
arrogati bona pleno jure consequebatur, *§. 1. hoc tit.* Ratio est: quia cùm persona & caput ipsum, abeat in potestatem arrogatoris: per cōsequens, & quidem multò magis, illius bona & fortunæ cum capite transeunt, *l. qui ex liberis.*

11. §. testamento. ff. de bonor. possess. secund. tabul.
4 Excipiebantur ea, † quæ minima capitis deminutione intereunt: ut operæ, ut jus agnationis, ut olim usus & ususfructus, *d. §. 1. vers. exceptis iis, &c. hoc tit.* Ratio, cur hæc arrogatori non quærerentur, est: quia arrogatione extinguuntur; ut proinde acquiri non possint, utpote ex-
5 tincta. Quare autem operæ per capitis deminutionem pereant, ratio illa est: quia operarum conditio est personalis, & certæ debentur personæ, ut patrono à liberto. Quæ persona si capitis deminutione mutatur: & ipsæ operæ propter personam mutatam extinctamque deberi desinunt.

6 Cæterùm sciendum est: operas libertorum esse duplices: fabriles, quas & artificiales vocant, & officiales. Illæ certâ in arte, veluti pingendi, scribendi, medendi, coquendi, fabricandi positæ sunt: hæ verò in humanitatis officio, quibuscunque rebus præstando, consistunt. Illæ cuilibet à quovis patroni jussu præstari possunt: veluti ut domum libertus ædificet, ab alteróve non minùs perito ædificandam curet: hæ verò & à solo liberto, & soli patrono navari queunt; ut ei præstò sit, quibuscunque rebus inserviat, ad mensam mini-
7 stret, comitem se adjungat, &c. Hujus † igitur loci sententia intelligi debet de operis officialibus, quæ solæ sunt personales, eóque ad alios minimè transeunt, *argum. §. solvitur. 5. inst.*

infr. de ſocietate. l. uſus aquæ. 21. ff. de uſu & habitat. l. privilegia. 196. ff. de reg. jur. & c. privilegium. 7. ext de reg. jur. in 6. non de fabrilibus ſeu artificialibus, quæ cuivis à quoque exhiberi poſſunt: ut ſunt operæ ſervorum, quæ capitis deminutione non amittuntur, *l. 2. ff. de operis servor.* & ad heredes extraneos tranſeunt: cùm ſint reales, nec perſonam patroni tantùm concernant, *l. fabriles. 6. & l. operæ. 9. ff. de operis libertor.* Quam autem † ob cauſam agnationis jus capitis deminutione perimatur, à 8
nobis explicatum eſt *in §. ultim. num. 3. ſ. de legit. agnator. tutel.* quia ſcilicet agnatio civilis eſt, *l. Juriſconſultus. 10. §. inter agnatos. 4. ff. de gradibus & affinibus.* ac ea propter tollitur per capitis deminutionem, item civilem, *l. eas obligationes. 8. ff. de cap. minut.* Cur denique uſus & uſusfructus olim capitis deminutione tollerentur, adeóque arrogatori non acquirerentur, ratio indicata eſt *in §. finitur. ſ. de uſufructu*: quia hæc † duo jura ſunt perſonalia: 9
proindeque cum perſona extinguuntur, *ut & modò de operis dictum.* At perſona per capitis deminutionem tollitur civiliter, *l verum. 63. § fin. ff. pro ſocio.* Planè hodie † uſus & uſus- 10
fructus arrogatori acquiruntur: quandoquidem minimâ capitis deminutione non amplius perimuntur, ſed maximâ tantùm, & mediâ, *d. §. finitur ſup. de uſufructu. & l. penultim. C. eod.* Quinimò jure novo, id eſt, ex conſtitu- 11

tione Justiniani, non omnia arrogati bona transeunt ad arrogantem. Nam bonorum adventitiorum solum is usumfructum adipiscitur, remanente dominio vel proprietate penes ipsum arrogatum, *§. nunc autem. 2. hoc tit.* Cujus ratio perspicua est: quoniam non debet esse melioris conditionis pater adoptivus, quàm naturalis. At jure novo ad naturalem patrem duntaxat usus fructus adventitiorum pertinet, *§. 1. sup. per quas person. cuiq; acquirit. l. cùm oportet. 6. Cod. de bonis, quæ liberis, &c.*

12 Etsi verò rerum adventitiarum solum usumfructum arrogator vivente arrogato habet: eo tamen sine liberis & fratribus in adoptiva familiâ mortuo, arrogator bonorum ipsius plenus dominus efficitur, *d. §. 2. vers. mortuo autem. hoc tit. & l. ultim. Cod. communia de succession.* Sin autem is, qui in arrogationem acceptus est, aliquid debuerit: ipso quidem jure arrogator pro eo non tenetur: sed nomine filii arrogati conveniri potest,

13 *§. 3. hoc titul. nostro.* Ratio, † cur ipso jure non teneatur, est: quia nec filius pro patre, nec pater pro filio obligatur jure civili, *titul. Codic. ne filius pro patre, vel pater pro filio, &c. & tit. infr. Quod cum eo, qui in aliena potestat. est, negocium, &c.* Ratio rationis: quia pater ipse non contraxit. Atqui ex alieno contractu nemo, nisi heres obli-

obligatur. † At pater filio succedens, non est 14
heres: quippe cùm bona eius occupet jure patrio sive peculii, & non jure hereditario. *l. 2. ff. de castrens. pecul.* Quia tamen bona filii ad patrem perveniunt: æquitas naturalis postulat, ut & debita pater eius persolvat, *ex reg. jur. l. secundùm naturam. 10. ff. de R. J.* Porrò si arrogator filium defendere nolit: permittitur creditoribus, ut auctoritate competentium magistratuum bona, quæ filii arrogati cum usufructu futura erant, si sese in arrogationem non dedisset, possideant, legitimoque modo ea disponant, *tradente Justiniano in fine huius tituli.* Est enim juris regula: creditores ex Prætoris edicto mitti in possessionem bonorum eius, qui non defenditur. *l. 2. & tot. tit. ff. quib. ex caus. in possess. eatur.*

DE EO, CVI LIBERTATIS CAUSA BONA ADDICUNTUR,

TITUL. XII.

Accessit novus casus successionis ex constitutione divi Marci. Nam si ii, qui libertatem acceperunt à domino in testamento, ex quo non aditur hereditas, velint bona sibi addici libertatum conservandarum causa; audiuntur.

§. 1. Et ita divi Marci rescripto ad Pompilium Rufum continetur. Verba rescripti ita se habent: Si Verginio Valenti, qui testamento suo libertatem quibusdam adscripsit, nemine successore ab intestato existente, in ea causa bona eius esse cœperunt, ut venire debeant: is, cuius de ea re notio est, aditus rationem desiderii tui habebit, ut libertatum tam earum, quę directò, quàm earum, quæ per speciem fideicommissi relictæ sunt, tuendarum gratiâ addicantur tibi: si idoneè creditoribus caveris de solido, quod cuiq; debe-

debetur, ſolvendo. Et ii quidem, quib. directa libertas data eſt, perinde liberi erunt, ac ſi hereditas adita eſſet. Ii autem, quos heres manumittere rogatus eſt, à te libertatem conſequentur: ita, ut ſi non aliâ conditione velis tibi bona addici, quàm ut ii etiam, qui directò libertatẽ acceperunt, tui liberti fiant. Nam huic etiam voluntati tuæ, ſi ii, quorum de ſtatu agitur, conſentiant, auctoritatem noſtram accommodamus. Et ne huius reſcriptionis noſtræ emolumentum aliâ ratione irritũ fiat: ſi fiſcus bona agnoſcere voluerit; &ii, qui rebus noſtris attendunt, ſciant commodo pecuniario præferendam eſſe libertatis cauſam, & ita bona cogenda, ut libertas iis ſalva ſit, qui eam adipiſci potuerunt, ac ſi hereditas ex teſtamento adita eſſet.

§. 2. Hoc reſcripto ſubventũ eſt & libertatibus, & defunctis, ne bona eorũ à creditorib. poſſideantur, & veneant. Certè ſi fuerint hac de cauſa bona addicta: ceſſat bonorũ venditio. Exiſtit n. defuncti defenſor, & quidem idoneus, qui de ſolido creditoribus cavet.

§. 3. In

§. 3. In primis hoc rescriptum totiens locum habet, quotiens testamento libertates datæ sunt. Quid ergo, si quis intestatus decedens, codicillis libertates dederit, neque adita sit ab intestato hereditas: an favor constitutionis debebit locum habere? Certè si intestatus decesserit, & codicillis dederit libertatem: competere eam, nemini dubium est.

§. 4. Tunc enim constitutioni locum esse verba ostendunt, cùm nemo successor ab intestato existat. Ergo quamdiu incertum erit, utrùm existat, an non: cessabit constitutio. Si verò certum esse cœperit, neminem existere: tunc erit constitutioni locus.

§. 5. Si is, qui in integrum restitui potest, abstinuerit hereditate: an, quamvis potest in integrum restitui, possit admitti constitutio, & bonorum addictio fieri? Quid ergo, si post addictionem libertatum conservandarum causa factam, in integrum sit restitutus? Utiq; non erit dicendum, revocari libertates: quia semel competierunt.

§. 6. Hæc

§. 6. Hæc conſtitutio libertatum tuendarum cauſa introducta eſt. Ergò ſi libertates nullæ ſunt datæ: ceſſat hæc conſtitutio. Quid ergo, ſi vivus dederit libertates, vel mortis cauſa: & ne de hoc quæratur, utrùm in fraudem creditorum, an non factum ſit, idcirco velint ſibi addici bona: an audiendi ſint? Et magis eſt, ut audiri debeant, etſi deficiant verba conſtitutionis.

§. 7. Sed cùm multas diviſiones eiuſmodi conſtitutioni deeſſe perſpeximus: lata eſt à nobis pleniſſima conſtitutio, in qua multæ ſpecies collatæ ſunt, quibus jus huiuſmodi ſucceſſionis pleniſſimum eſt effectum, quas ex ipſius lectione conſtitutionis poteſt quis cognoſcere.

SUMMARIA.

1 Ratio ordinis.
2 Addictio bonorum libertatum conſervandarum cauſa, quando locum habeat.
3 Liberti Orcini qui.
4 D. Marci conſtitutio, de teſtamento agens, etiam ad libertatem codicillis, ab inteſtato, inter vivos, & mortis cauſa datam, Iuſtiniani lege porrigitur.

EXpeditis tribus modis, quibus per univerſitatem res nobis acquiruntur: reſtat nunc 1

dicen-

dicendum de quarto & ultimo acquisitionis universalis modo, qui dicitur *addictio bonorũ libertatum conservandarum causâ.* Et hæc acquisitio neq; ex lege 12. tabul. sive jure civili, neq; ex edicto Prætoris, neq; ex populi consensu sive morib. & consuetudine, velut proximè præcedens, sed ex constitutione divi Marci Imp. descendit, *initio huius tit. & l. si hereditas. 6. & l. ult. C. de testam. manumiss. l. 2. 3.*
2 *& 4. ff. de fideicommissar. libertatib.* † Imprimis autem hæc bonorum addictio locum habet, quando facto testamento, libertates directò, vel per fideicommissum à defuncto relictæ sunt, *§. 3. h. t.* Etenim si fortè propter magnitudinem æris alieni, nemo ex scriptis heredibus adire velit hereditatem: ne libertates destituto testamento perirent, divus Marcus humanissimè constituit: ut, si vel extranei, vel etiam servi, quib9 libertas à defuncto adscripta est, à judice competenti bona defuncti sibi addici seu adjudicari peterent: bonorum addictio parentib. fieret. Quâ factâ; servi quidem directè à defuncto manumissi, perinde libertatem
3 accipient, ac si hereditas ab herede scripto adita esset; h. e. fient liberti Orcini, sive liberti testatoris, ad Orcum euntis: ii verò, quibus fideicommissaria libertas data est, ab iis, quibus bona addicta sunt, manumittentur, eorumq; liberti fient. Interim tamen illi, quibus bona defuncti debitoris addicuntur, creditoribus ido-

idoneè cavere coguntur de solido (id est, tum de sorte, tum de usuris) quod cuique debetur, solvendo, *§. 1. h. t.* Idoneè autem cavere, est cavere datis fidejussoribus, vel pignoribus. Sed & si fides habita fuerit nudè promittenti: idoneè cautum videbitur. *Qua de re prolixè Vlpianus in d. l. 4. §. addici. & seqq. ff. de fideicommiss. libertatib.*

Quàmvis autem verba rescripti seu constitutionis divi Marci de testamento tantùm agant: eius tamen sententiam Imp. noster hîc *in d §. 3. §. 4. & 6.* etiam ad libertatem codicillis, ad libertatem ab intestato, ad libertatem inter vivos, & mortis causâ datam extendit. Nam par est, eademque omnium ratio, favor scil. libertatis, cuius tuendæ & conservandæ causâ hæc acquisitio vel successio potissimùm adducta est: adeò, si nulli data fuerit libertas; huic successioni non sit locus; quemadmodum *circa finem huius tituli* Justinianus indicat: ubi etiam simul asserit, jus addictionis bonorum à divo Marco institutum, à se multùm amplificatum esse, *dict. l. ultim. Cod. de testamentariâ manumiss.* 4

DE SVCCESSIONIBVS SUBLATIS, QUÆ FIEBANT PER BONOrum venditiones, & ex Senatusconsulto Claudiano,

Tit. XIII.

Erant ante prędictam successionem olim & aliæ per universitatem successiones, qualis fuerat bonorũ emptio, quæ de bonis debitoris vendendis per multas ambages fuerat introducta; & tunc locum habebat, quando judicia ordinaria in usu fuerant. Sed cùm extraordinariis judiciis posteritas usa est: ideo cum ipsis ordinariis judiciis etiã bonorum venditiones expiraverunt: & tantummodò creditoribus datur officio judicis bona possidere, & prout utile eis visum est, ea disponere: quod ex latioribus Digestorum libris perfectiùs apparebit.

§. 1. Erat & ex Senatuscõsulto Claudiano miserabilis per universitatem acquisitio: cùm libera mulier servili amo-

amore bacchata, ipsam libertatem per Senatusconsultum amittebat, & cum libertate substantiam: quod indignum nostris temporibus esse existimantes, & à nostra civitate deleri, & nō inseri nostris Digestis concessimus.

SUMMARIA.

1 Duo alii, præter superiores, per universitatem acquirendi modi.
2 Successio per bonorum venditiones quales olim habuerit ambages & solennitates.
3 Iudicia ordinaria, itemque extraordinaria quæ.
4 Quomodo hodie adversus debitorem procedatur.
5 Pœna mulieris, quæ servo se alieno conjunxerat, ex Senatusconsulto Claudiano descendens, per Iustinianum sublata.
6 Contra juris rationem receptum, non est producendū ad consequentiam.

PRæter jam expositas quatuor per universitatem acquirendi species, fuerunt olim & duo alii modi, quibus titulo universali res acquirebantur, videlicet successio, quæ fiebat per venditiones bonorum debitoris, & quâ ex Senatusconsulto Claudiano mulier libertatem & facultates suas amittebat. Nam † olim debitore non existente solvendo, & latitante, nec idoneum defensorem habente, creditores à Prætore bonorum possessionem postulabant: eaque 1 2

impetratâ, bona ad dies aliquot possidebant. Postea rursus Prætorem adibant petentes, ut ex ipsorum numero aliquis magister, id est, curator bonorum constitueretur, qui bona obærati debitoris proscriberet, rerumque omnium vendendarum negotium susciperet. Proscribebat autem magister bona debitoris, in celeberrimis quibusque totius Urbis locis, ad hunc modum: *Cajus Lucius debitor noster, in ea causa est, ut bona eius divendi debeant. Nos creditores patrimonium eius distrahimus: quicunque emere volet, adesto.* Proscriptione factâ, post paucos dies tertium à Prætore petebant, ut sibi liceret legem, quam vellent, venditioni addere. Atque ex eo tempore magister legem venditioni adjiciebat, hoc modo: *Creditores, qui bona Caji Lucii proscripserunt, cum emptore bonorum, si quis accesserit, decident*, hoc est, pactum facient: *quod dimidiâ, tertiâ, vel quartâ parte crediti contenti erunt.* Et si emptor secundùm legem istam satisfacere creditoribus paratus erat: totum debitoris patrimonium ei addicebatur: bonorumque emptor, & universalis debitoris successor dicebatur: actionesque omnes, quæcunque debitori priùs competierant, ei, & contra eum dabantur, *ut Theophilus hîc, Antonius Contius libro 1. disputation. jur. capite 12. & Mar-*

& *Marcus Cicero in oratione pro Quintio, aliique luculenter explicant*. Atque hæc solennis bonorum impetratio & venditio tunc locum habebat, quando judicia ordinaria in usu fuerant, *hoc titulo nostro*. Vocabantur † autem ordinaria judicia, quæ 3
certis, solennibus, præscriptisque formulis exercebantur: extraordinaria vero, in quibus formularum & ordinis ratio non habebatur. *De quibus formulis bellè & argutè Barnabas Brissonius in tractat. de formulis & solennibus populi Romani verbis. lib r. 5.* Sed postquam populus Romanus judiciis extraordinariis uti cœpit: cum ipsis ordinariis judiciis etiam bonorum venditiones expiraverunt, *ut Justinianus hic testatur*. Ac hodie † creditores simpliciter, porrectâ 4
suâ petitione, narrant: quomodo, & ex qua causa debitor sibi obligatus sit, vel quâ ex causa rem petant. Et si tunc debitor peremptoriè citatus, contumaciter se judicio subtraxerit: illi implorato judicis officio mittuntur in possessionem rei petitæ in actione reali, aut hypothecariâ; vel in possessionem bonorum debitoris, in actione personali, pro quantitate & portione æris alieni. Hocque modo ad primum & ad secundum decretum; vel etiam ad venditionem bonorum,

 si sci-

si scilicet adhuc debitor copiam sui publicè facere detrectet, proceditur, *ut notatur in Authent. & qui jurat. Cod. de bonis auctorit. jud. possid. & ea de re pereleganter Wesenbecius in Paratitl. Digestor. tit. de damno infect. num. 4. & seqq. item tit. quibus ex causis in possess. eat. & tit. de rebus auctoritat. judic. possidend.*

5 Erat & alter olim successionis universalis modus; ex Senatusconsulto Claudiano inventus: quo mulier libera, quæ servo se alieno junxerat, libertate & bonis privabatur: & dominus servi in universum eius jus succedebat. Non tamen antè fiebat serva, quàm ter ei esset denunciatum, ut à servo alieno abstineret; & tandem à judice pronunciatum, *sicuti Theophilus hîc docet*. Sed illud cùm Imperator noster religiosissimus impium, suisque temporibus indignum judicasset: meritò sustulit, *l. unic. Cod. de Senatus-*
6 *consulto Claudiano tollend.* † Quod enim contra rationem juris receptum est, non est producendum ad consequentiam. *l. quod verò. 14. ff. de legibus. & l. quod contra. 141. ff. de regulis juris.* Atqui ab hostium ferocitate, contra naturalem libertatem inductum est; ut homines in servitutem deducantur. *§. jus autem gentium. supr. de jure nat. gent. & civil. §. servitus. s. de jure personar. l. libertas. 4. §. 1. ff. de statu hominum.* Igitur ad libidinem nequissimorum hominum inferendum non erit: ne fragilita-

litate sexus decepta mulier, & insano servi amore percita, vel *(ut ipse loquitur Justinianus)* infelici cupidine capta, non sine natalium suorum, totiusque familiæ dedecore, in servitutem redigatur. *dict. l. unic. Cod. de Senatusconsulto Claud. tollendo.*

Sit tibi pro cunctis meritissima gratia donis,
O ter amande Pater, ter venerande DEVS.

Τ Ε Λ Ο Σ.

INDEX

AUCTORUM, QUI HOC IN COMMENTARIO citantur.

A.

Anto-

Antonius Contius.
Antonius Tessaurus.
Antonius Gabrielius Romanus.
Antonius Rubeus.
Antonius Henrichmannus.
Antonius de Rosellis.
Antonius de Butrio.
Antonius Capycius.
Antonius de Padilla.
Antonius Corduba de Lara.
Antonius Faber.
Antonius Augustinus.
Antonius Goveanus.
Aristoetles.
Arius Pinelus.
Arnoldus Ferronius.
Arnoldus de Reyger.
Asconius Pedianus.
Augustinus Berous.
Aulus Gellius.
Aurelius Victor.
Azo Bononiensis.

B.

Baldus de Vbaldis.
Baldus Novellus.
Barnabas Brissonius.
Bartholomæus Chassenéus.
Bartholomæus Salicetus.
Bartholomæus Capolla.
Bartholomæus Kellenbentz.

E.

F.

Iason.

Iohan-

L.

M.

Petrus

Richard

INDEX

INDEX
RERUM ET VERBORUM INSIGNIUM, HOC IN COMMENTARIO COMPREHENSORUM, Alphabeticus.

Prior numerus paginam; posterior paginæ numerum marginalem significat.

A.

natu…

Gene-

Prætor,

Rei suæ

Suitas

Utero

Errata.

In Præfat. col. 12. lin. ult. lege *augustissimum*. pag. 12. lin 13. *legitimentur*. lin. 18 *detestatur*. l. 19 *concubinatus*. lin. 22. *adulterii*. p. 81. lin. 2. *l. optimam*. p. 138. l. 13. *superstite*. p. 146 l. 14. *ex*. p. 216. linea prima deleatur tota, usque ad voculam *si*. p. 229. l. 10. *quem*. p. 238. l. ult. *tanquam*. p. 264. l. 11. *pactis*. p. 269. l. 21 *arg. l. surugent. 7. §. pactor. 8. in fine*. p. 282. l. 4. *connumerentur*. p. 332. l 6. *vocabat*. p. 424. l. 8. *libertis*. p. 448. l. 24. § *incerta*. p. 475 l. 8. *petenda*. p. 491. l. 22. *petentibus*. p. 493. l. 8. *inducta est, adeò ut, &c.*

FINIS.